Fiecare moare singur

RUDOLF WILHELM FRIEDRICH DITZEN (1893-1947) - mult mai cunoscut ca **Hans Fallada,** pseudonim inspirat de numele unor personaje din poveştile fraţilor Grimm - a fost un scriitor german, ale cărui romane evocă viaţa omului de rînd.

înaintea celui de-al Doilea Război Mondial, cărţile sale, alături de cele ale compatrioţilor Thomas Mann şi Herman Hesse, deveniseră bestselleruri internaţionale. Ecranizarea la Hollywood a primului său roman important - ***Şi acum ce facem, micuţule?*** - avea să-i atragă atenţia nedorită a regimului nazist pe motiv că producătorul filmului era evreu. Ulterior, a fost arestat de Gestapo pentru că a refuzat să se înscrie în partid şi, deşi l-au eliberat curînd, de atunci înainte aveau să-l convoace regulat pentru discuţii pe marginea scrierilor sale. Hans Fallada s-a încăpăţînat să nu fugă din ţară şi a îndurat cu stoicism presiunile politice pentru ca, în cele din urmă, să-şi găsească refugiu în droguri, alcool şi morfină.

Fallada a supravieţuit celui de-al Treilea Reich, dar era deja un om sfîrşit. Şi-a găsit alinare cînd a descoperit în arhiva Gestapoului dosarul unor oameni de rînd, soţ şi soţie, care, deşi confruntaţi cu suferinţele şi incertitudinile traiului sub regimul nazist, s-au opus cu îndîrjire sistemului. Găsind inspiraţie în povestea lor, Hans Fallada a scris ***Fiecare moare singur*** în doar douăzeci şi patru de zile şi a murit cîteva luni mai tîrziu, înainte ca romanul să fie publicat.

Hans Fallada

FIECARE MOARe SINGUR

Traducere din limba germană şi note de Gabriella Eftimie

ART
Redactor: Beatrice Feleagă Tehnoredactor:
Florin Paraschiv Corector: Theodor Zamfir
Copertă: Anna Grozavu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a Romîniei

FALLADA, HANS

Fiecare moare singur / Hans Fallada; trad. din lb. germană şi note de Gabriella Eftimie. - Bucureşti: Art, 2018 ISBN 978-606-710-584-1

I. Eftimie, Gabriella (trad.) (note)

821.112.2

Hans Fallada
Jeder stirbt für sich allein

© Editura ART, 2018, pentru prezenta ediție

întîmplările din acest roman se bazează, în linii mari, pe informațiile din dosarele întocmite de Gestapo cu privire la activitățile ilegale ale unui cuplu de muncitori din Berlin, desfăşurate între anii 1940-1942. „In linii mari", căci un roman se ghidează după propriile legi şi nu poate copia realitatea în întregime. Tocmai de aceea, autorul a evitat cercetările referitoare la viața privată a acestor doi oameni: trebuia să-i reprezinte aşa cum şi-i imagina el. Aşadar, personajele principale sunt simple născociri ale fanteziei, la fel ca şi ceilalți protagonişti. Cu toate acestea, naratorul crede in „adevărul lăuntric" al celor povestite, chiar dacă unele detalii nu reflectă în întregime adevărul istoric.

Unii cititori vor fi poate de părere că în romanul de față se suferă şi se moare prea mult. Autorul doreşte să atragă atenția că povestea aceasta este exclusiv despre cei care au luptat împotriva regimului lui Hitler, precum şi despre cei care i-au persecutat. Între 1940 şi 1942, dar şi înainte şi după această perioadă, au murit mulți oameni. Nu mai

puțin de o treime din acțiunea cărții se petrece în închisori sau în ospicii, unde moartea era la fel de prezentă. Autorul ar fi vrut de multe ori să se abțină de la crearea unei imagini prea sumbre, dar o abordare mai luminoasă ar fi fost egală cu minciuna.

Berlin, 26 octombrie 1946, H.F.

PARTEA ÎNTÎI

Familia Quangel

CAPITOLUL 1

Poştaşul aduce o veste proastă

Poştărița Eva Kluge urcă încet treptele clădirii de pe Jablonskistrasse nr. 55. Nu este obosită atît din cauza umblatului, cît din pricina scrisorii din geantă. E una dintre scrisorile acelea pe care urăşte să le înmîneze şi pe care acum e nevoită să o ducă familiei Quangel de la etajul doi. De peste două săptămîni femeia o pîndeşte, vrea fără-ndo- ială să ştie dacă mai are pentru ea vreo scrisoare de pe front.

înainte să-i înmîneze scrisoarea dactilografiată, poştă rița Kluge mai trebuie să se oprească la Persicke, să-i dea numărul de săptămîna aceea din *Völkischer Beobachter. Persicke e administrator sau şef politic, ceva de genul ăsta - Eva Kluge încurcă tot timpul titulaturile, deşi, de cînd lucrează la poştă, e şi ea membră de partid. în orice caz, în casa Persicke se salută cu *Heil, Hitler!* şi trebuie să ai mare grijă ce vorbeşti. De fapt, precauția asta e recomandabilă cam peste tot. Eva Kluge n-ar putea spune c-a întîlnit prea mulți oameni cărora să le spună ce gîndeşte, în ceea ce-o priveşte, politica nu o interesează; e doar o femeie şi, ca oricărei femei, nu i se pare firesc să naşti copii**

[1] Săptămînal, apoi cotidian, organul de presă oficial al partidului nazist între anii 1920-1945.

care apoi să fie împuşcați. Pentru ea, nici casa iară bărbat nu mai are rost. A pierdut tot; nu-i mai are nici pe

cei doi băieți, nici bărbat, nici casă. în schimb are o gură pe care trebuie să şi-o țină ferecată, trebuie tot timpul să aibă grijă ce spune şi să împartă scrisorile astea dezgustătoare de pe front, scrise nu de mînă, ci la maşină, expeditorul fiind mai mereu un aghiotant.

Sună la Persicke, îl salută pe moşul beţiv cu *Heil, Hitler!* şi-i înmînează ziarul. Bătrînul poartă insigna partidului pe reverul hainei - Eva Kluge uită tot timpul să-şi pună insigna - şi o întreabă:

— Noutăți, ceva?

Ea îi răspunde circumspectă:

— N-am de unde să ştiu. Franța a capitulat, pare-mi-se.

Apoi adaugă repede:

— O fi cineva acasă la familia Quangel?

Dar Persicke nu se sinchiseşte să-i răspundă. îi smulge ziarul şi-l deschide zgomotos.

— Ia uite ce scrie aici: Franța capitulează. Doamne, don'şoară, zici că vinzi chifle şi gogoşi. Ar trebui să fii mîndră, s-o strigi în gura mare! Ar trebui să le zici la toți pe unde intri! Asta o să-i convingă pînă şi p-ăia care ne freacă ridichea. Cre' că eram în stare şi de-un al doilea *Blitzkrieg,* dar acum, gata, vine la rînd Anglia! în trei luni i-am aranjat şi pe Tommies şi atunci să vezi! Trai, neneacă! E rîndul celorlalți să moară, e rîndul nostru să cucerim lumea. Da' intră, fată, că nu muşc, şi hai să bem un şnaps! Amalie, Erna, August, Adolf, Baldur - haideți, poftiți! Azi o facem lată, nu punem mîna pe nimic! Azi tre' să udăm vestea, ne bucurăm că Franța a capitulat şi pe după-masă aşa, dăm, poate, şi-o tură pe la vecina de la patru, ovreica aia bătrînă, sigur ne serveşte cu prăjituri şi cafea! îți zic

cu, bătrîna aia o să dispară în curînd, nu mai ştim ce-i nia milă, Franța-i la pămînt şi gata! Noi suntem stăpînii acum, ceilalți n-au decît să-şi țină gura!

i n timp ce Herr Persicke îşi continua vituperațiile, încon- jurat de familie şi încurajat de primul şnaps dat deja peste cap, poştărița urcă scările pînă la etajul doi şi sună la Inmilia Quangel. Stă cu scrisoarea în mînă, pregătită s-o ia la fugă imediat după ce-o va fi înmîntat. Dar, spre norocul ei, nu-i deschide femeia - care mai mereu obişnuieşte să schimbe cîteva cuvinte prietenoase cu ea -, ci soțul ei, (•(>1 cu față aspră de pasăre, cu buze subțiri şi ochi reci. îi ia scrisoarea din mînă fără să spună nimic şi-i trînteşte uşa-n nas, de parc-ar fi văzut o hoață.

Eva Kluge doar ridică din umeri şi îşi vede de drum. (loboară scările şi se gîndeşte: unii oameni aşa sunt, pur si simplu. De cînd distribuie corespondența pe Jablonskis- frasse, bărbatul ăsta nu i-a aruncat nici măcar un cuvînt, nu tu un *Heil Hitler!,* nu tu un „bună ziua", nimic, cu toate că a primit un post la Arbeitsfront[1], cel puțin din cîte ştie ea. în fine, trebuie lăsat în pace, n- are cum să-l schimbe, n-a fost ea în stare să-şi aducă nici bărbatul pe calea cea bună. Omul ei îşi cheltuieşte banii prin cîrciumi sau pe cursele de cai şi dă pe-acasă doar cînd rămîne iară nici o lețcaie.

în agitația lor, familia Persicke a uitat uşa apartamen- tului întredeschisă. Din casă se aud chiotele celor care sărbătoresc victoria şi clinchete de pahare. Poştărița

---

[1] Frontul German al Muncii (DAF), care înlocuise, începînd cu 1933, sindicatele libere şi intrase complet sub controlul Partidului Național Socialist.

închide î ncet uşa şi coboară scările, gîndindu-se că, de fapt, victoria atît de rapidă asupra Franței e o veste bună, pentru că grăbeşte sfîrşitul războiului. Ceea ce înseamnă c-o să-şi vadă băieții în curînd şi-o să le poată oferi, din nou, un cămin al lor.

Singurul lucru care-i tulbură speranțele e senzația neplăcută că vor urca pe scara socială tocmai cei de teapa familiei Persicke. Nici asta nu i se pare corect: să ai stăpîni ca ăştia, să trebuiască să-ți ții gura în prezența lor şi să n-ai voie să spui niciodată ce ai pe suflet.

Se gîndeşte în treacăt la bărbatul cu fața de pasăre răpitoare, căruia tocmai i-a înmînat scrisoarea de pe front şi care o să primească sigur un post mai bun în partid, şi apoi la bătrîna evreică de la etajul patru, doamna Rosenthal, căreia Gestapoul i-a luat bărbatul acum două săptămîni. N-are cum să nu ți se facă milă de ea. Mai demult, Rosenthalii aveau un magazin de lenjerie pe Prenzlauer Allee. Magazinul a fost arianizat, apoi i-au luat şi bărbatul, care nu avea mai mult de şaptezeci de ani. Bătrînii ăia doi nu făcuseră rău nimănui, niciodată, dimpotrivă, îți dădeau pe datorie cînd n-aveai bani, o trecuseră şi pe ea pe caiet de multe ori cînd n-avusese cu ce să cumpere rufărie nouă pentru copii, iar marfa lor nu era nici mai scumpă, nici mai proastă decît în altă parte. Nu, capul ei nu vrea să priceapă de ce un om ca Rosenthal trebuie să fie mai rău decît Persicke doar fiindcă e evreu. Săraca femeie, acum stă în casă singură cuc şi nu îndrăzneşte să facă doi paşi afară. Iese la cumpărături abia după ce se înserează, purtînd pe piept steaua lui David şi, mai mult ca sigur, stă şi nemîncată. Nu, îşi spune Eva Kluge, nu contează c-am învins Franța, puteam să învingem de zece ori Franța, tot nu există

dreptate...

Cu gîndul ăsta, intră în clădirea următoare şi începe să împartă corespondența.

î titre timp, şeful de atelier Otto Quangel intră în casă mi |>11 ne scrisoarea pe maşina de cusut.

Poftim! spune el sec, şi-i lasă soției bucuria de-a descinde scrisoarea, ştiind cît îl iubeşte pe Otto, unicul lor fiu. : ir postează în fața ei; îşi muşcă buza subțire de jos, aşteptînd să-i vadă licărirea din ochi şi fața luminîndu-i-se. O iubeşte mult pe femeia asta, în felul său taciturn, liniştit i,ii lipsit de tandrețe.

Soția lui sfîşie plicul şi, preț de o clipă, chipul i se luminează într-adevăr, apoi, la vederea scrisului dactilografiat, k • i ntunecă pe loc. Citeşte din ce în ce mai încet, ferindu-se I II I IVII de fiecare cuvînt ce urmează. Bărbatul se apleacă MI şI scoate mîinile din buzunare. Dinții i s-au înfipt în buza de jos, presimte o veste proastă. In casă e linişte i Ir plină. în clipa următoare, respirația femeii devine întretăiată şi...

Scoate un țipăt ascuțit, neaşteptat, un sunet pe care bărbatul ei nu l-a mai auzit niciodată. Capul îi cade înam te, se loveşte mai întîi de papiota montată pe maşină, a pui se prăbuşeşte printre faldurile materialului la care lucra, acoperind scrisoarea fatidică.

Bărbatul e la doi paşi în spatele ei. îşi pune palma lată, bătătorită, pe spatele ei, cu un gest repezit, care nu-i stă «Irloc în fire. Simte că soția lui tremură din toate încheieturile.

Anna! spune el. Anna, te rog!

Aşteaptă o clipă, îndrăzneşte cu greu să-i pună întrebarea:

S-a întîmplat ceva cu Otto? E rănit, nu-i aşa? E

grav?

Femeia tremură în continuare, dar nu reuşeşte să scoată nici un sunet. Nu face nici un efort să-şi ridice capul şi să-l privească în ochi.

El îi priveşte cărarea, părul i s-a rărit atît de mult în toți anii ăştia. între timp, au îmbătrînit amîndoi şi, dacă Otto chiar a pățit ceva, asta înseamnă că soția lui n-o să mai aibă, n-o să mai găsească pe nimeni la care să țină cu adevărat în afară de el, iar el simte că în persoana lui nu prea ai ce iubi. Nu poate să-i zică niciodată, cu nici un chip, c-o iubeşte. Nici măcar acum nu e în stare s-o mîngîie, să-i spună cîteva cuvinte tandre, s-o consoleze. Doar îşi pune mîna puternică şi grea pe creştetul ei, îi ridică încet capul, se uită în ochii ei şi rosteşte cu vocea sugrumată:

— Chiar nu vrei să-mi spui ce-au scris, Anna?

Dar deşi fețele lor sunt aproape lipite, femeia nu-l priveşte nici acum. îşi ține ochii aproape închişi. Are chipul palid, roşeața sănătoasă i-a dispărut din obraji. Pînă şi carnea de pe oasele ei pare împuținată şi bărbatul are impresia că se uită la un cap de mort. Obrajii şi gura îi tremură în ritmul în care îi tremură tot corpul, scuturat de un straniu cutremur lăuntric.

Uitîndu-se la fața asta familiară, acum atît de străină, în timp ce-şi simte inima cum bate tot mai puternic, paralizat de neputință, incapabil să-i aline durerea, bărbatul e cuprins de-o frică teribilă. De fapt, e o frică ridicolă, în comparație cu suferința soției lui: se teme c-o să înceapă să țipe şi mai tare, şi mai sălbatic decît înainte. El a fost întotdeauna adeptul liniştii, nu i-a plăcut niciodată să-şi manifeste zgomotos sentimentele sau să atragă atenția celor din bloc prin certuri. Dar nici teama asta nu-l poate

convinge să spună altceva decît ce-a zis şi pînă acum.

— Ce-au scris? Spune-mi odată, Anna!

între timp, scrisoarea zace deschisă în faţa sa, dar nu îndrăzneşte să se întindă după ea. Asta ar însemna să lase din mîini capul femeii, dar ştie că, dac-ar face-o, fruntea ıı deja rănită s-ar lovi din nou de maşina de cusut. Se stăpîneşte şi-o întreabă din nou:

— Ce s-a întîmplat cu Ottochen?

Numele acesta, un fel de alint nefolosit aproape niciodată de bărbatul ei, pare să o readucă la viaţă pe femeia iu Ibcată de durere. înghite de cîteva ori, deschide chiar ni ochii, care între timp şi-au pierdut strălucirea azurie, , i şopteşte cu vocea întretăiată:

Ce să se întîmple? Nu s-a întîmplat nimic, nu mai există, nu mai e nici un Ottochen. Asta s-a întîmplat!

Bărbatul scoate doar un „oh!“, un „oh!“ adînc, din străfundul inimii. Fără să-şi dea seama, ia mîinile de pe capul hoţiei şi se întinde după scrisoare. Se holbează la rînduri, dur nu reuşeşte să le descifreze înţelesul.

In clipa următoare, femeia îi smulge scrisoarea din in tină. Dispoziţia ei s-a schimbat, e furioasă acum, ferfeniţeşte foaia, o face bucăţi-bucăţele şi se răsteşte la soţul ei: Mai vrei să şi citeşti gunoiul ăsta, minciunile astea nenorocite pe care le scriu tuturor? C-a murit ca un erou pentru Fiihrerul şi poporul lui? C-a fost un exemplu de i ¡unaraderie şi de loialitate? Asta vrei să citeşti, cînd amîndoi ştim prea bine că lui Ottochen îi plăcea doar să meşterească la radiourile alea ale lui, c-a plîns cînd a treimii să plece în armată? De cîte ori nu mi-a zis cît de urît au purtat cu el în perioada de recrutare, de cîte ori n-a apus c-ar fi în stare să-şi dea şi mîna dreaptă, numai să cape de-acolo! Şi acum e un exemplu, un soldat-model! /\

murit ca un erou! Minciuni, minciuni, numai minciuni! Voi l-aţi băgat în mormînt, tu şi Fiihrerul tău, şi războiul vostru nenorocit!

Acum stă chiar în faţa lui; mai scundă decît el, dar ochii i i scînteiază de furie.

— „Eu şi Führerul meu“? mormăie bărbatul, copleşit de atacul neaşteptat. Acum dintr-odată e Führerul *meu*? Dar de ce? Nici măcar nu-s în partid, sunt doar în Arbeitsfront, şi ştii că de ei n-ai cum să scapi. Iar de ales, l-am ales amîndoi, ca să nu mai zic că şi tu eşti membră în Liga Femeilor[2].

Spune toate astea în stilul lui indirect, ocolit, nu atît ca să se apere, ci mai mult ca să clarifice lucrurile. încă nu înţelege de ce femeia l-a atacat atît de brusc. Doar au fost tot timpul de aceeaşi părere...

Dar ea îi spune repezit:

— Şi-atunci de ce mai zici că eşti bărbat în casă? De ce iei tu toate hotărîrile, de ce trebuie să facem numai cum vrei tu? Chiar şi atunci cînd am nevoie doar de o ladă de cartofi din pivniţă, trebuie să fie cum vrei tu, nu cum vreau eu. Şi tocmai cînd e vorba de ceva atît de important, tocmai atunci iei o decizie proastă? A, da, tu eşti discret şi ferească sfîntul să n-ai linişte! Altceva nu mai ştii, doar linişte şi să nu cumva să ieşim în evidenţă. Ai făcut ce-au făcut toţi, iar cînd i-ai auzit zbierînd „Dac-aşa a poruncit Führerul, aşa facem!“, te-ai luat după ei ca oaia după turmă. Şi noi a trebuit să ne luăm iarăşi după tine! Dar acum Ottochen al meu e mort şi nici un Führer din lumea asta şi nici tu nu mi-l mai puteţi aduce înapoi!

---

[2] ***NS-Frauenschaft*** (Liga Naţional-Socialistă a Femeilor) - diviziune a partidului nazist.

Bărbatul o asculta fără să protesteze. N-a fost niciodată omul căruia să-i placă să se certe şi-n plus simte că e doar durerea care vorbeşte prin gura ei. E aproape bucuros că-l suduie, că nu-şi dă încă frîu liber suferinței. La toate reproşurile ei nu spune decît:

Cineva trebuie să-i spună şi lui Trudei.

Trudei e iubita lui Ottochen, aproape logodnica lui.

'I'rudel le spune „mamă" şi „tată". îi vizitează des, chiar ml acum, după plecarea lui Ottochen, şi stă la palavre cu ci Ziua lucrează într-o croitorie unde se fac uniforme pen- I ni armată.

La auzul numelui ei, Annei Quangel îi vin alte gînduri. Aruncă o privire pe ceasul care sclipeşte pe perete şi I întreabă:

Ai timp s-ajungi la ea pînă intri în tură?

Azi sunt în tură de la unu pînă la unsprezece, răspunde el. Am timp.

Bine, spune ea. Atunci du-te şi roag-o să treacă neaparat pe la mine. Nu-i spune nimic de Ottochen deocamdată. Vreau să-i spun eu. Mîncarea e gata la doisprezece.

Bine, atunci eu am plecat. Mă duc să-i zic să treacă pe la noi diseară, spune bărbatul fără să se clintească din loc, uitîndu-se în continuare la fața aceea palidă şi bolnăvicioasă. Femeia îl priveşte din nou şi preț de cîteva clipe se uita unul la celălalt, în tăcere, ca doi oameni care au petrecut aproape treizeci de ani împreună, întotdeauna la uni- ou: el tăcut şi liniştit, ea aducînd un pic de viață în casă.

Dar oricît de mult s-ar uita unul la altul, nu găsesc nimic să-şi spună. Pînă la urmă, bărbatul dă din cap şi pleacă.

Femeia aude uşa de la intrare trîntindu-se. Nici nu

aşteaptă să plece bine, că se şi întoarce spre maşina de cusut şi începe să adune bucăţelele de hîrtie ale scrisorii dc pe front. încearcă să le potrivească din nou, dar îşi dă repede seama că ar dura prea mult şi, înainte de toate, I rebuie să pregătească maşa. Aşază bucăţelele de hîrtie în plic şi pune plicul în cartea de imnuri. După masă, cînd Otto va fi plecat, va avea destul timp să potrivească şi să lipească bucăţelele. Chiar dacă nu erau decît nişte minciuni idioate şi nenorocite, ştie că sunt ultimele rînduri despre Ottochen. Are să le păstreze totuşi şi să i le arate lui Trudei. Poate va plînge mai tîrziu, deocamdată nu simţea decît nişte flăcări în inimă. Ar fi fost bine să poată plînge, îşi scutură capul mînioasă şi se duse la plita de gătit.

CAPITOLUL 2

Ce-a avut de comentat Baldur Persicke

Cînd Otto Quangel trecu prin faţa uşii familiei Periirke, dinăuntru se auziră urlete şi ţipete amestecate cu 1ngăte de bucurie. Quangel grăbi pasul, sperînd că n-o i întîlnească pe nici unul dintre ei. Stăteau în aceeaşi cu să de zece ani, dar Quangel a încercat să-i evite mereu cît a putut, încă de pe vremea cînd Persicke era doar un

curciumar neînsemnat şi destul de certăreț. Acum famili.i Persicke e mare şi tare, bătrînul a pus gheara pe toate funcțiile posibile din partid, băieții mai mari erau în SS. Ilnnii nu păreau să fie o problemă pentru ei.

Un motiv în plus să aibă grijă. Cei de teapa lor voiau să lic tot timpul apreciați de partid şi asta se întîmpla doar i Iaca făceau ceva pentru partid. Să faci ceva însemna, de ' xcmplu, să torni pe cineva pe motiv c-ar fi ascultat un post dc radio străin. Tocmai de-aia, Quangel a împachetat de mult radiourile din camera lui Otto şi le-a dus în pivniță. Nu puteai fi niciodată îndeajuns de prudent în vremurile alea, cînd fiecare era spionul celuilalt, KZ-ul din Sachsenha- usen[3] se extindea pe zi ce trece, iar ghilotina avea de lucru

[3] *Konzentrationslager* (KZ) - lagăr de concentrare. Sachsenhau- um a fost folosit de naziști în principal pentru deținuții politici între 1936 şi 1945.

în fiecare zi la Plötze[1]. El n-avea nevoie de radio, dar Anna s-a împotrivit cînd le-a luat de-acolo. I-a citat proverbul ăla vechi, cu „conştiința liniştită doarme şi pe furtună". Cu toate că proverbul ăla nu mai era valabil de mult şi nici nu era sigur că fusese vreodată.

Astfel de gînduri îi treceau prin cap lui Quangel în timp ce cobora scările şi traversa curtea care dădea spre stradă.

Țipetele şi chiotele din apartamentul familiei Persicke se explicau prin faptul că Baldur - odorul familiei, licean acum, şi care, în caz că lui taică-său îi reuşesc pilele, o să ajungă chiar la Napola[2] - aşadar, Baldur găsise o fotografie în *Völkischer Beobachter*, o fotografie care îi reprezintă pe Führer şi pe mareşalul Göring. Sub fotografie scrie: „La aflarea veştii capitulării Franței". Vestea cu pricina pare să-i fi încîntat pe cei fotografiați: Göring rîde cu gura pînă la urechi, schimonosindu-şi fața umflată, în timp ce Führerul se bate peste coapse de încîntare.

Cei din familia Persicke se bucură şi rîd la fel de tare ca cei doi din fotografie, dar Baldur, odorul, îi întrerupe nemulțumit:

— Chiar nu observați nimic ciudat în poza aia?

Membrii familiei se holbează la el, neştiind ce să creadă.

Sunt atît de convinşi de superioritatea spirituală a acestui copil de şaisprezece ani, că nu îndrăznesc nici măcar să-şi dea cu părerea.

---

[1] ***Berlin-Plötzensee*** - penitenciar care, în anii războiului, folosea des execuția prin ghilotinare.

[2] ***Nationalpolitische Lehranstalt*** (Academia Politică Națională) - instituția în care studia elita germană în perioada celui de-al Doilea Război Mondial.

— Haideți! spune Baldur. Gîndiți-vă puțin! Poza a fost făcută de un fotograf de ziar. Credeți că era de față cînd au primit, vestea capitulării? Ca să nu mai zic că vestea aia o li venit prin telefon sau prin curier, poate chiar printr-un general francez. în fotografie nu se vede nimic din toate niilea. Se văd doar ei doi, singuri în grădină, distrîndu-se...

Părinții şi frații lui Baldur stau în continuare nemişcați, Iară sî spună nimic, şi se holbează la el. Din cauza atenției încordate cu care-l privesc, fețele lor au căpătat o expresie prostească. Bătrînul Persicke şi-ar turna mai degrabă un niiaps, dar nu îndrăzneşte cîtă vreme vorbeşte Baldur. Ştie ilm experiență cît de tare se enervează cînd prelegerile salo politice nu sunt urmărite cu suficientă atenție.

Baldur începe să turuie:

Păi, poza e falsificată, e clar că n-au fost fotografiați la primirea veştii, ci la cîteva ore după aceea, sau chiar în /iun următoare. Şi acum, uitați-vă cum se bucură Fuhre- rul, se loveşte peste coapse de bucurie! Credeți că un om de calibrul lui se bucură în halul ăsta şi-a doua zi? La o veste ca asta? El îşi face deja planurile pentru Anglia, se pîndeşte cum să-i aranjeze pe Tommies. Nuuu, poza asta e

0 făcătură, de la declanşare pînă la plesnitul peste coapse!

1 'raf în ochii prostimii!

în clipa asta, cei din jur se holbează la Baldur de parcă ar li fost exact proştii cărora li se arunca praf în ochi. Dacă n-ar fi fost vorba despre Baldur, s-ar fi dus la Gestapo să-l denunțe.

Dar Baldur îşi continuă tirada:

— Vedeți, tocmai în asta constă măreția Fiihrerului: că nu permite nimănui să-şi bage nasul în planurile sale. Toată lumea crede că se bucură de victoria asupra Franței şi, cînd colo, poate că adună navele de luptă ca să invadeze Anglia, li o lecție pe care ar trebui s-o învățăm şi noi: niciodată să nu trîmbițăm cine suntem şi ce avem de gînd!

Ceilalți dau din cap entuziaşti: în sfîrşit au impresia c-au înțeles încotro bate. Baldur continuă însă iritat:

— Da, bine că dați din cap! Dar şi voi faceți exact pe dos! Cît o fi trecut? Acum nici jumătate de oră, l-am auzit pe tata spunînd poştăriței că baba Rosenthal ar trebui să ne ofere cafea şi prăjituri...

— Aoleu, vaca aia de jidancă! spune tatăl pe un ton vinovat, parcă cerîndu-şi scuze.

— Mă rog, recunoaşte fiul, prea multă zarvă n-o să se facă dacă pățeşte ceva. Dar de ce să vorbim cu cei din jur despre lucruri din astea? Paza bună trece primejdia rea. Uitați-vă numai la vecinul ăla de deasupra noastră, Quan- gel. Un cuvînt n-ai s-auzi de la el, însă sunt sigur că vede şi-aude şi-o să găsească fără-ndoială pe cineva care să-l asculte, dacă o să vrea. Iar cînd o să vrea să vorbească, o să spună că cei din familia Persicke nu ştiu să-şi țină gura, că nu-s oameni pe care să te bazezi, că nu poți să le împărtăşeşti nimic, şi-atunci ne-am dus dracului. Cel puțin, tu, tată, şi nu te-aştepta să mişc vreun deget ca să te scot iar din rahat, unde-oi fi tu, într-un penitenciar, la Moabit[1] sau la Plotze.

Nimeni nu spune nimic, dar chiar şi un ins plin de sine ca Baldur îşi dă seama că tăcerea asta poate să ascundă păreri diferite. De aceea adaugă rapid, încercînd să-i cîş-

---

[1] Penitenciar berlinez folosit de Gestapo.

tige măcar pe frații săi:

— Cu toții am vrea să ajungem mai departe decît tata. Şi cum am putea reuşi? Numai prin partid. De asta vă zic să facem ca Fiihrerul: să le aruncăm praf în ochi, să ne prefacem că le suntem prieteni şi apoi, cînd nimeni nu bănuieşte nimic, scăpăm de ei. O să vedeți c-o să remarce şi partidul. Familia Persicke e capabilă de orice, orice!

Se uită încă o dată la poza care-i înfățişează pe Hitler i pe (îoring rîzînd, dă scurt din cap şi umple paharele,
chindii **le de înțeles că şi-a încheiat prelegerea.**

Nu te strîmba, tată, mi-am spus şi eu o dată părerea! zice rîzînd.

Deocamdată n-ai decît şaişpe' ani şi eşti fiu-meu, îi răspunde bătrînul îndurerat.

Iar tu eşti babacu' meu, pe care l-am văzut abțiguit prea des ca să mă mai poată domina, spune Baldur, repezit, lacînd-o să rîdă chiar şi pe maică-sa, o femeie de altfel fricoasa. Ei, lasă, tată, o să vină şi vremea noastră, iar atunci o sa vezi cum o să ne plimbăm fiecare cu maşina lui şi-o a ți cumpărăm şampanie în fiecare zi, de-o să te saturi!

Tatăl dă să spună ceva, dar de data asta vrea să pro-l.esteze doar împotriva şampaniei, care nu-i place la fel de mult ca şnapsul lui din cereale. Baldur i-o ia înainte şi-i spune pe un ton scăzut:

Nu zic că ai idei proaste, dar ar fi mai bine dacă le-ai ține doar pentru noi. Poate chiar se poate face ceva cu Imtrîna Rosenthal, mai mult decît s-o pui să-ți facă prăjituri şi cafea. Lasă-mă să mă gîndesc un pic, că-i treabă delicată. Poate au mai mirosit şi alții friptura, cine ştie? Poate or fi mai sus-puşi decît noi.

Nu mai vorbeşte la fel de tare, abia dacă-i mai auzi

vocea.

Baldur Persicke a reuşit din nou, i-a cîştigat pe toţi de partea lui, chiar şi pe tatăl său, deşi cam înţepat la început.

— Noroc! Haideţi să ciocnim pentru capitularea Franţei! spune într-un final Baldur, rîzînd şi bătîndu-se cu palma peste coapse, iar ceilalţi îşi dau seama că se referă la cu totul altceva, şi anume la bătrîna Rosenthal.

Rîd împreună zgomotos, ciocnesc şi-şi golesc pe rînd paharele pline cu şnaps. N-ai zice că fostul cîrciumar şi copiii săi nu ţin la băutură.

CAPITOLUL 3

Un bărbat pe nume Barkhausen

Şeful de atelier Quangel ieşi pe Jablonskistrasse şi se întîlni cu Emil Barkhausen, care pierdea vremea prin faţa casei. De fapt, pierdutul vremii era singura îndeletnicire a lui Emil Barkhausen, de preferinţă într-un loc unde putea să caşte gura şi să tragă cu urechea. Era un obicei pe care nici măcar războiul n-a reuşit să i-l schimbe: chiar dacă devenise obligatoriu să lucrezi, Emil Barkhausen continua să piardă vremea nefăcînd nimic.

Stătea ca o umbră subţire şi alungită, în costumul lui ponosit, cu faţa lui lividă şi morocănoasă, cercetînd strada, la ora aceea aproape pustie. Cînd îl zări însă pe Quangel, chipul i se animă, îi ieşi în cale şi-i întinse mîna.

— încotro, domnu' Quangel? Parcă nu la ora asta vă

Quangel ignoră mîna întinsă spre el şi mormăi aproape neinteligibil:

— Mă grăbesc!

Şi plecă imediat mai departe, spre Prenzlauer Allee. Numai nesuferitul ăsta de gură-spartă îi mai lipsea!

Vecinul lui nu se dădu dus cu una, cu două. Rîse nemulțumit şi strigă:

— Asta-nseamnă că mergem în aceeaşi direcție, Quangel!

Văzînd însă că celălalt îşi continuă drumul grăbit, cu privirea ațintită înainte ca un catîr, Barkhausen adăugă:

— Ştii, doctorul mi-a prescris împotriva constipației cît mai multă mişcare şi mi-e urît să mă plimb singur.

Şi Barkhausen începu să descrie cu lux de amănunte toate metodele de combatere a constipației pe care le-a încercat. Dar. Quangel nu-l asculta. Doar două gînduri îi munceau mintea, şi fiecare îl gonea tot timpul pe celălalt. Se gîndea la faptul că fiul lui nu mai era şi la vorbele Annei, „tu şi Fiihrerul tău". Quangel recunoştea că nu şi-a iubit niciodată fiul atît cît ar fi trebuit, cît i-ar ii cerut rolul de tată. înainte să se nască îl considera un lucru care îi deranja liniştea şi relația lui cu Anna. Iar dacă acum se simțea totuşi îndurerat, era fiindcă îl preocupa gîndul la Anna, la cum avea ea să reacționeze şi la cum se va schimba totul. I-o trîntise deja cu „tu şi Fiihrerul tău!"

Dar n-avea dreptate. Hitler nu era Fiihrerul lui, sau era Fiihrerul lui tot atît cît era şi Fiihrerul Annei. Amîndoi au fost întotdeauna de acord că, în 1930, cînd Quangel ajunsese în pragul falimentului cu micul lui atelier de tîmplărie, Hitler fusese cel care-i scosese căruța din şanț. După patru ani de şomaj, ajunsese şef de atelier într-o fabrică de mobilă şi în fiecare săptămînă aducea patruzeci de mărci acasă. Cu care se descurcau binişor. I)atorită Fiihrerului, bineînțeles, care a revitalizat economia. în privința asta, întotdeauna fuseseră amîndoi de aceeaşi părere.

Cu toate astea, nu se înscriseseră în partid. în primul rînd, le-ar fi părut rău după banii dați pe taxa anuală de membru, mai ales că se cereau bani pentru orice şi la orice oră, pentru WHW[1], pentru tot felul de şedințe, pentru Arbeitsfront. Da, în Arbeitsfront intrase pentru un post la fabrică, ăsta fiind cel de-al doilea motiv pentru care nici unul dintre ei nu s-a înscris în partid. Quangel a observat de nenumărate ori cum se facea diferența între un membru şi un ne-membru. Chiar şi cel mai prost membru de partid valora mult mai mult decît cel mai bun ne-membru. Odată înscris în partid, îți permiteai orice: aveau ei grijă să nu ți se întîmple nimic. îi ziceau „loialitate pentru loialitate“[2].

însă şeful de atelier Otto Quangel era adeptul dreptății. Pentru el, un om era un om şi atît, iar faptul că era

---

[1] ***Winterhilfswerk des Deutschen Volkes*** - contribuție anuală care finanța activități caritabile între anii 1933-1945 şi furniza hrană, îmbrăcăminte şi combustibil pe timpul iernii pentru familiile sărace.

[2] ***Treue um treue*** - sloganul celor de la Waffen SS.

sau nu membru de partid nu avea nici o importanță. îl revolta peste măsură uşurința cu care, în mod repetat, şefii lui treceau peste fuşerelile unora, sau nesimțirea cu care îi criticau pe alții care lucrau meticulos.

Quangel îşi muşcă buza de jos şi începu s-o morfolească furios - dac-ar fi fost după el, ar fi renunțat de mult la funcția aia din Arbeitsfront.

Anna ştia toate astea, tocmai de-aia n-ar fi trebuit să-i arunce cuvintele alea. „Tu şi Führerul tău!" La Anna lucrurile stăteau cu totul altfel - devenise membră a Ligii Femeilor Germane din proprie inițiativă, nu fusese obligată, ca el. Doamne, sigur că înțelegea de ce alesese s-o facă. întreaga ei viață lucrase ca servitoare prin case străine, mai întîi la țară, apoi la oraş, luînd poziție de drepți sau alergînd tot timpul, la comanda cuiva.

Nici în casă nu prea avusese un cuvînt de spus, şi nu din cauză că îi comanda el, ci pentru că, fiind capul familiei, lucrurile se învîrteau mai mult în jurul lui.

Dar între timp, se înscrisese în Liga Femeilor şi, chiar dacă primea destule ordine şi-acolo, tot mai avea fete şi femei, chiar şi doamne, cărora le comanda ea. îi plăcea să aibă fete în subordine, se bucura cînd putea să trimită pe vreuna care lenevea toată ziua, admirîndu-şi unghiile, la fabrică să muncească. Dacă ar fi fost să i se spună unuia dintre ei acele vorbe - „tu şi Fiihrerul tău" -, atunci nu lui, ci Annei i s-ar fi potrivit mai bine.

Sigur, constatase şi ea că lucrurile nu-s tocmai roz, şi încă de mult. Observase, de pildă, că unele dintre aceste domnişoare nu puteau fi trimise la muncă pur şi simplu, din cauza pilelor. Era scandalizată chiar şi atunci cînd se împărțea lenjeria groasă. Membrelor de partid le venea

mereu rîndul. Şi Annei i se părea că Rosenthalii erau oameni de treabă şi ştia că nu-şi meritau soarta, dar n-ar fi renunțat la postul ei din cauza asta. Nu demult spusese că Fuhrerul nici nu ştia ce porcării făceau cei din subordinea sa. De fapt, Fiihrerul n-avea cum să ştie chiar tot, iar oamenii lui îl mințeau cu neruşinare.

însă acum s-a întîmplat nenorocirea asta cu Ottochen şi Otto Quangel simțea cu nelinişte că lucrurile aveau să se schimbe radical. Revăzu în minte chipul livid şi bolnăvicios al Annei, îi auzi din nou acuzațiile. Acum era pe drum, la o oră neobişnuită, cu papagalul de Barkhausen după el, ştia că în seara aceea va veni şi Trudei, vor curge rîuri de lacrimi, se va discuta la nesfîrşit - cînd el, Otto Quangel, adora monotonia, programul prestabilit, zilele lucrătoare mereu la fel, lipsa evenimentelor. Pînă şi ziua de duminică aproape că-l deranja. Acum toate aveau să fie date peste cap o vreme şi, mai mult ca sigur, Anna n-avea să mai fie niciodată la fel. Vorbele alea, „tu şi Fiihrerul tău", veniseră de undeva din adîncul sufletului ei. Sunaseră a ură.

Voia să se gîndească pe îndelete la tot ce s-a întîmplat, numai de l-ar fi lăsat Barkhausen în pace.

— E-adevărat c-ați primit o scrisoare de pe front? Şi că nu era scrisă de Otto? îl întrebă acesta pe neaşteptate.

Quangel îl săgetă cu o privire întunecată şi mormăi:

— Moară stricată!

Dar fiindcă nu voia să se certe cu nimeni, şi mai ales cu un pierde-vară ca Barkhausen, adăugă cu jumătate de gură:

— Oamenii bîrfesc mult prea mult.

Emil Barkhausen nu se simți deloc ofensat. Un om ca el nu se supăra aşa de uşor, fapt pentru care îl aprobă cu

însufleţire:

— Na, c-ai nimerit-o, Quangel! Aşa e, să ştii. De ce nu-şi poate ţine poştăriţa aia gura? Trebuie neapărat să trîmbiţeze la toată lumea: „Vedeţi că ăia de la doi au primit o scrisoare de pe front. Şi e scrisă la maşină!“ Nu-i destul dacă ne anunţă că francezii au capitulat?!

Făcu o scurtă pauză, apoi îl întrebă, coborînd glasul într-un mod straniu, aproape afectuos:

— Rănit, dat dispărut sau...?

Nu mai spuse nimic. Quangel îi răspunse pe ocolite, după o lungă tăcere:

— Zici că Franţa a capitulat? Nu putea s-o facă mai devreme cu o zi? Să mai fi fost în viaţă şi Otto al meu...

Barkhausen îl întrerupse nefiresc de vioi:

— Păi, tocmai de-aia Franţa a capitulat aşa de repede. Pentru c-au murit mii de eroi. Datorită lor au rămas atîtea milioane în viaţă. Ca tată, n-aveţi cum să nu fiţi mîndru de un asemenea sacrificiu!

Quangel îl întreabă:

— Dar copiii dumitale, vecine, sunt prea mici ca să plece pe front?

Barkhausen îi răspunde aproape jignit:

— Păi, doar ştiţi! Dar dac-ar muri cu toţii, grămadă, loviţi de-o bombă sau de altceva, să ştiţi c-aş fi mîndru de oi. Ce, nu mă credeţi?

însă şeful de atelier nu-i răspunde. Se gîndeşte: chiar dacă n-am fost un tată bun şi nu l-am iubit cît ar fi trebuit pe Otto, ţie copiii ţi se par o povară. Te-ai bucura dac-ar pieri loviţi de-o bombă, dac-ar dispărea o dată pentru totdeauna. Sunt sigur!

Dar nu zice nimic şi Barkhausen urmează, sătul să aştepte:

— Gîndiți-vă, numai. Mai întîi Regiunea Sudetă, apoi Cehoslovacia, Austria, iar acum Polonia, Franța şi jumătate din Balcani - vă dați seama c-o să ajungem cel mai bogat popor din lumea asta? Ce mai contează cîteva sute de mii de morți? O să ne îmbogățim cu toții!

Quangel îl repede, împotriva obiceiului său:

— Şi ce-o să facem cu bogăția asta? O s-o mîncăm? O să dorm mai bine dacă-s bogat? N-o să mă mai duc la fabrică, doar pentru că m-am îmbogățit? Şi ce-o să fac toată ziua? Nu, Barkhausen, *eu* unul n-am nici un chef să mă îmbogățesc, şi mai ales nu aşa. O asemenea bogăție nu valorează nici cît unul dintre morți!

Dintr-odată, Barkhausen îl apucă de braț, privindu-l cu ochi arzători, şi începe să-l scuture şoptindu-i precipitat:

— Cum puteți spune aşa ceva, Quangel? Ştiți că pentru nişte vorbe ca astea v-aş putea trimite direct în lagăr? L-ai contrazis pe Fiihrerul nostru, aşa, de la obraz! Dac-aş fi unul dintre ăia care dau fuga să toarne imediat...?

Pînă şi Quangel se sperie de propriile lui vorbe. Treaba asta cu Otto şi Anna trebuie să-l fi scos din fire mai mult decît şi-ar fi închipuit, altfel prudența lui mereu vie nu l-ar fi părăsit. Dar nu-l lasă pe celălalt să-i vadă frica. Cu mîinile sale puternice, de muncitor, Quangel îşi eliberează brațul din strînsoarea slabă a celuilalt, apoi spune pe un ton tărăgănat şi indiferent:

— Şi ce vă agitați aşa, Barkhausen? Ce-am spus de merită să mă turnați? N-am zis nimic. Sunt amărît pentru că băiatul meu, Otto, a căzut pe front şi pentru că nevastă-mea se prăpădeşte de durere. N-aveți decît să raportați asta! Vin şi eu cu dumneata ca să dau cu sub-

semnatul că-i adevărat.

în timp ce Quangel turuie înainte, neobişnuit de guraliv, un gînd îi încolţeşte în minte: „Să fiu al naibii dacă Barkhausen ăsta nu-i spion! Şi-ncă unu' de care trebuie să mă feresc! De fapt, de cine nu trebuie să te fereşti în vremurile astea? Nu ştiu, zău, ce-o să fie şi cu Anna...“

între timp, cei doi ajung la poarta fabricii. Quangel nu-i întinde nici acum mîna lui Barkhausen. îi spune doar „Păi, bine“ şi dă să intre în clădire.

Dar Barkhausen îl apucă de haină şi îi şopteşte cu însufleţire:

— Vecine, hai să uităm ce-am discutat. Să ştii că nu sunt turnător şi nu vreau să fac rău nimănui. Dar fii bun, te rog, fă-mi o favoare! Trebuie să-i duc nevestei mele nişte bani, că n-are cu ce să ia de mîncare, şi n-am nici un sfanţ în buzunar. Copiii n-au mîncat nimic azi. împrumută-mi, te rog, zece mărci - ţi le dau vinerea viitoare, mă jur!

Quangel se eliberează din nou din strînsoare, gîndindu-se: „Aha, din ăsta-mi eşti! Aşa-ţi cîştigi tu existenţa“. Şi: „Nu-i dau nici un gologan, altfel o să şi-o ia în cap, o să creadă că mi-e frică de el şi n-o să-mi-mai dea pace în veci“.

— Nu cîştig decît treizeci de mărci pe săptămînă, pune el cu voce tare, şi am nevoie de fiecare bănuţ. Nu pot să-ţi dau nici un sfanţ.

Intră pe poartă fără să mai zică nimic sau să privească ni urmă. Portarul îl cunoaşte, aşa că-l lasă să treacă fără ;i-i pună întrebări

Barkhausen rămîne afară şi se uită după el, neştiind ce să facă. Cel mai mult i-ar plăcea să se ducă la Gestapo m clipa asta şi să-l denunţe pe Quangel. De cîteva ţigări l

ot s-ar scoate. Dar nu, mai bine să nu facă nimic. Azi s-a grăbit prea tare, ar fi trebuit să-l descoasă mai mult; după moartea fiului, omul era complet terminat.

Barkhausen îl judecase greşit pe şeful de atelier, la el ou ținea cacealmaua. Azi majoritatea oamenilor se tem, do fapt, toți se tem, fiindcă undeva, cumva, fiecare a făcut ou lucru interzis şi îi e groază că altul ştie. Nu trebuie decît să-i prinzi într-un moment de slăbiciune, că nu-ți mai scapă şi atunci sunt buni de plată. Insă Quangel nu o unul dintre ei, cu fața lui ascuțită, de pasăre răpitoare, probabil nu se teme de nimic. Şi în nici un caz n-ai cum să-i găseşti punctul slab. Nu, era clar, trebuia să renunțe să-l mai bată la cap. Poate zilele următoare ar trebui să o abordeze pe nevastă-sa - o femeie reacționează cu totul altfel Io moartea unicului copil. O să înceapă ea să ciripească!

Deci, în zilele următoare, avea să se agațe de femeie dar pană una, alta, încotro? Neapărat trebuie să-i dea lui Otti nişte bani. Doar el tocmai mîncase dimineața, pe furiş, olt imul colț de pîine din bufet. Şi-acum nu mai are nici un Imn. De unde naiba să facă rost cît mai urgent? Nevastă-sa o o pacoste şi e în stare să-i facă viața un iad. In tinerețe

Ceilalți dau din cap entuziaşti: în sfîrşit au impresia c-au înțeles încotro bate. Baldur continuă însă iritat:

— Da, bine că dați din cap! Dar şi voi faceți exact pe dos! Cît o fi trecut? Acum nici jumătate de oră, l-am auzit pe tata spunînd poştăriței că baba Rosenthal ar trebui să ne ofere cafea şi prăjituri...

— Aoleu, vaca aia de jidancă! spune tatăl pe un ton vinovat, parcă cerîndu-şi scuze.

— Mă rog, recunoaşte fiul, prea multă zarvă n-o să

se facă dacă păţeşte ceva. Dar de ce să vorbim cu cei din jur despre lucruri din astea? Paza bună trece primejdia rea. Uitaţi-vă numai la vecinul ăla de deasupra noastră, Quan- gel. Un cuvînt n-ai s-auzi de la el, însă sunt sigur că vede şi-aude şi-o să găsească fără-ndoială pe cineva care să-l asculte, dacă o să vrea. Iar cînd o să vrea să vorbească, o să spună că cei din familia Persicke nu ştiu să-şi ţină gura, că nu-s oameni pe care să te bazezi, că nu poţi să le împărtăşeşti nimic, şi-atunci ne-am dus dracului. Cel puţin, tu, tată, şi nu te-aştepta să mişc vreun deget ca să te scot iar din rahat, unde-oi fi tu, într-un penitenciar, la Moabit[1] sau la Plotze.

Nimeni nu spune nimic, dar chiar şi un ins plin de sine ca Baldur îşi dă seama că tăcerea asta poate să ascundă păreri diferite. De aceea adaugă rapid, încercînd să-i cîştige măcar pe fraţii săi:

— Cu toţii am vrea să ajungem mai departe decît tata. Şi cum am putea reuşi? Numai prin partid. De asta vă zic să facem ca Fiihrerul: să le aruncăm praf în ochi, să ne prefacem că le suntem prieteni şi apoi, cînd nimeni nu bănuieşte nimic, scăpăm de ei. O să vedeţi c-o să remarce şi partidul. Familia Persicke e capabilă de orice, orice!

Se uită încă o dată la poza care-i înfăţişează pe Hitler şi pe Goring rîzînd, dă scurt din cap şi umple paharele, dîndu-le de înţeles că şi-a încheiat prelegerea.

— Nu te strîmba, tată, mi-am spus şi eu o dată părerea! zice rîzînd.

— Deocamdată n-ai decît şaişpe' ani şi eşti fiu-meu, îi răspunde bătrînul îndurerat.

— Iar tu eşti babacu' meu, pe care l-am văzut abţiguit prea des ca să mă mai poată domina, spune

[1] Penitenciar berlinez folosit de Gestapo.

Baldur, repezit, făcînd-o să rîdă chiar şi pe maică-sa, o femeie de altfel fricoasă. Ei, lasă, tată, o să vină şi vremea noastră, iar atunci o să vezi cum o să ne plimbăm fiecare cu maşina lui şi-o să-ți cumpărăm şampanie în fiecare zi, de-o să te saturi!

Tatăl dă să spună ceva, dar de data asta vrea să protesteze doar împotriva şampaniei, care nu-i place la fel de mult ca şnapsul lui din cereale. Baldur i-o ia înainte şi-i spune pe un ton scăzut:

— Nu zic că ai idei proaste, dar ar fi mai bine dacă le-ai ține doar pentru noi. Poate chiar se poate face ceva cu bătrîna Rosenthal, mai mult decît s-o pui să-ți facă prăjituri şi cafea. Lasă-mă să mă gîndesc un pic, că-i treabă delicată. Poate au mai mirosit şi alții friptura, cine ştie? Poate or fi mai sus-puşi decît noi.

Nu mai vorbeşte la fel de tare, abia dacă-i mai auzi vocea.

Baldur Persicke a reuşit din nou, i-a cîştigat pe toți de partea lui, chiar şi pe tatăl său, deşi cam înțepat la început.

— Noroc! Haideți să ciocnim pentru capitularea Franței! spune într-un final Baldur, rîzînd şi bătîndu-se cu palma peste coapse, iar ceilalți îşi dau seama că se referă la cu totul altceva, şi anume la bătrîna Rosenthal.

Rîd împreună zgomotos, ciocnesc şi-şi golesc pe rînd paharele pline cu şnaps. N-ai zice că fostul cîrciumar şi copiii săi nu țin la băutură.

CAPITOLUL 3

Un bărbat pe nume Barkhausen

Şeful de atelier Quangel ieşi pe Jablonskistrasse şi se întîlni cu Emil Barkhausen, care pierdea vremea prin faţa casei. De fapt, pierdutul vremii era singura îndeletnicire a lui Emil Barkhausen, de preferinţă într-un loc unde putea să caşte gura şi să tragăcuurechea. Era un obicei pe care nici măcar războiul n-a reuşit să i-l schimbe: chiar dacă devenise obligatoriu să lucrezi, Emil Barkhausen continua să piardă vremea nefăcînd nimic.

Stătea ca o umbră subţire şi alungită, în costumul lui ponosit, cu faţa lui lividă şi morocănoasă, cercetînd strada, la ora aceea aproape pustie. Cînd îl zări însă pe Quangel, chipul i se animă, îi ieşi în cale şi-i întinse mîna.

— încotro, domnu' Quangel? Parcă nu la ora asta vă duceaţi la fabrică?

Quangel ignoră mîna întinsă spre el şi mormăi aproape neinteligibil:

— Mă grăbesc!

Şi plecă imediat mai departe, spre Prenzlauer Allee. Numai nesuferitul ăsta de gură-spartă îi mai lipsea!

Vecinul lui nu se dădu dus cu una, cu două. Rîse nemulţumit şi strigă:

— Asta-nseamnă că mergem în aceeaşi direcţie, Quangel!

Văzînd însă că celălalt îşi continuă drumul grăbit, cu privirea aţintită înainte ca un catîr, Barkhausen adăugă:

— Ştii, doctorul mi-a prescris împotriva constipației cît mai multă mişcare şi mi-e urît să mă plimb singur.

Şi Barkhausen începu să descrie cu lux de amănunte toate metodele de combatere a constipației pe care le-a încercat. Dar Quangel nu-l asculta. Doar două gînduri îi munceau mintea, şi fiecare îl gonea tot timpul pe celălalt. Se gîndea la faptul că fiul lui nu mai era şi la vorbele Annei, „tu şi Fuhrerul tău". Quangel recunoştea că nu şi-a iubit niciodată fiul atît cît ar fi trebuit, cît i-ar fi cerut rolul de tată. înainte să se nască îl considera un lucru care îi deranja liniştea şi relația lui cu Anna. Iar dacă acum se simțea totuşi îndurerat, era fiindcă îl preocupa gîndul la Anna, la cum avea ea să reacționeze şi la cum se va schimba totul. I-o trîntise deja cu „tu şi Fuhrerul tău!"

Dar n-avea dreptate. Hitler nu era Fuhrerul lui, sau era Fuhrerul lui tot atît cît era şi Fuhrerul Annei. Amîndoi au fost întotdeauna de acord că, în 1930, cînd Quangel ajunsese în pragul falimentului cu micul lui atelier de tîmplărie, Hitler fusese cel care-i scosese căruța din şanț. După patru ani de şomaj, ajunsese şef de atelier într-o fabrică de mobilă şi în fiecare săptămînă aducea patruzeci de mărci acasă. Cu care se descurcau binişor. Datorită Fixhrerului, bineînțeles, care a revitalizat economia. în privința asta, întotdeauna fuseseră amîndoi de aceeaşi părere.

Cu toate astea, nu se înscriseseră în partid. în primul rînd, le-ar fi părut rău după banii dați pe taxa anuală de membru, mai ales că se cereau bani pentru orice şi la orice oră, pentru WHW[10], pentru tot felul de şedințe, pentru Arbeitsfront. Da, în Arbeitsfront intrase pentru un post la fabrică, ăsta fiind cel de-al doilea motiv pentru

---

[10] ***Winterhilfswerk des Deutschen Volkes*** - contribuție anuală care finanța activități caritabile între anii 1933-1945 şi furniza hrană, îmbrăcăminte şi combustibil pe timpul iernii pentru familiile sărace.

care nici unul dintre ei nu s-a înscris în partid. Quangel a observat de nenumărate ori cum se făcea diferența între un membru şi un ne-membru. Chiar şi cel mai prost membru de partid valora mult mai mult decît cel mai bun ne-membru. Odată înscris în partid, îți permiteai orice: aveau ei grijă să nu ți se întîmple nimic. îi ziceau „loialitate pentru loialitate“[11].

însă şeful de atelier Otto Quangel era adeptul dreptății. Pentru el, un om era un om şi atît, iar faptul că era sau nu membru de partid nu avea nici o importanță. îl revolta peste măsură uşurința cu care, în mod repetat, şefii lui treceau peste fuşerelile unora, sau nesimțirea cu care îi criticau pe alții care lucrau meticulos.

Quangel îşi muşcă buza de jos şi începu s-o morfolească furios - dac-ar fi fost după el, ar fi renunțat de mult la funcția aia din Arbeitsfront.

Anna ştia toate astea, tocmai de-aia n-ar fi trebuit să-i arunce cuvintele alea. „Tu şi Fuhrerul tău!“ La Anna lucrurile stăteau cu totul altfel - devenise membră a Ligii Femeilor Germane din proprie inițiativă, nu fusese obligată, ca el. Doamne, sigur că înțelegea de ce alesese s-o facă. întreaga ei viață lucrase ca servitoare prin case străine, mai întîi la țară, apoi la oraş, luînd poziție de drepți sau alergînd tot timpul, la comanda cuiva.

Nici în casă nu prea avusese un cuvînt de spus, şi nu din cauză că îi comanda el, ci pentru că, fiind capul familiei, lucrurile se învîrteau mai mult în jurul lui.

Dar între timp, se înscrisese în Liga Femeilor şi, chiar dacă primea destule ordine şi-acolo, tot mai avea fete şi femei, chiar şi doamne, cărora le comanda ea. îi plăcea să aibă fete în subordine, se bucura cînd putea să trimită pe vreuna care lenevea toată ziua, admirîndu-şi unghiile, la lubrică să muncească. Dacă ar fi fost să i se spună unuia dintre ei acele vorbe - „tu şi Fiihrerul tău“ -, atunci nu

---

[11] ***Treue um treue*** - sloganul celor de la Waffen SS.

lui, ci Annei i s-ar fi potrivit mai bine.

Sigur, constatase şi ea că lucrurile nu-s tocmai roz, şi mcă de mult. Observase, de pildă, că unele dintre aceste domnişoare nu puteau fi trimise la muncă pur şi simplu, din cauza pilelor. Era scandalizată chiar şi atunci cînd se împărțea lenjeria groasă. Membrelor de partid le venea mereu rîndul. Şi Annei i se părea că Rosenthalii erau oameni de treabă şi ştia că nu-şi meritau soarta, dar n-ar fi renunțat la postul ei din cauza asta. Nu demult spusese ca Fiihrerul nici nu ştia ce porcării făceau cei din suborilitiea sa. De fapt, Fiihrerul n-avea cum să ştie chiar tot, iar oamenii lui îl mințeau cu neruşinare.

însă acum s-a întîmplat nenorocirea asta cu Ottochen şi ()tto Quangel simțea cu nelinişte că lucrurile aveau să se cliimbe radical. Revăzu în minte chipul livid şi bolnăvicios id Annei, îi auzi din nou acuzațiile. Acum era pe drum, la o oră neobişnuită, cu papagalul de Barkhausen după el, I ia că în seara aceea va veni şi Trudei, vor curge rîuri de lacrimi, se va discuta la nesfîrşit - cînd el, Otto Quangel, adora monotonia, programul prestabilit, zilele lucrătoare mereu la fel, lipsa evenimentelor. Pînă şi ziua de duminică aproape că-l deranja. Acum toate aveau să fie date peste cap o vreme şi, mai mult ca sigur, Anna n-avea să mai fie niciodată la fel. Vorbele alea, „tu şi Fiihrerul tău", veniseră de undeva din adîncul sufletului ei. Sunaseră a ură.

Voia să se gîndească pe îndelete la tot ce s-a întîmplat, numai de l-ar fi lăsat Barkhausen în pace.

— E-adevărat c-ați primit o scrisoare de pe front? Şi că nu era scrisă de Otto? îl întrebă acesta pe neaşteptate.

Quangel îl săgetă cu o privire întunecată şi mormăi:

— Moară stricată!

Dar fiindcă nu voia să se certe cu nimeni, şi mai ales cu un pierde-vară ca Barkhausen, adăugă cu jumătate de gură:

— Oamenii bîrfesc mult prea mult.

Emil Barkhausen nu se simți deloc ofensat. Un om ca el nu se supăra aşa de uşor, fapt pentru care îl aprobă cu însuflețire:

— Na, c-ai nimerit-o, Quangel! Aşa e, să ştii. De ce nu-şi poate ține poştărița aia gura? Trebuie neapărat să trîmbițeze la toată lumea: „Vedeți că ăia de la doi au primit o scrisoare de pe front. Şi e scrisă la maşină!“ Nu-i destul dacă ne anunță că francezii au capitulat?!

Făcu o scurtă pauză, apoi îl întrebă, coborînd glasul într-un mod straniu, aproape afectuos:

— Rănit, dat dispărut sau...?

Nu mai spuse nimic. Quangel îi răspunse pe ocolite, după o lungă tăcere:

— Zici că Franța a capitulat? Nu putea s-o facă mai devreme cu o zi? Să mai fi fost în viață şi Otto al meu...

Barkhausen îl întrerupse nefiresc de vioi:

— Păi, tocmai de-aia Franța a capitulat aşa de repede. Pentru c-au murit mii de eroi. Datorită lor au rămas atîtea milioane în viață. Ca tată, n-aveți cum să nu fiți mîndru de un asemenea sacrificiu!

Quangel îl întreabă:

— Dar copiii dumitale, vecine, sunt prea mici ca să plece pe front?

Barkhausen îi răspunde aproape jignit:

— Păi, doar ştiți! Dar dac-ar muri cu toții, grămadă, loviți de-o bombă sau de altceva, să ştiți c-aş fi mîndru de ei. Ce, nu mă credeți?

Insă şeful de atelier nu-i răspunde. Se gîndeşte: chiar dacă n-am fost un tată bun şi nu l-am iubit cît ar fi trebuit pe Otto, ție copiii ți se par o povară. Te-ai bucura dac-ar pieri loviți de-o bombă, dac-ar dispărea o dată pentru totdeauna. Sunt sigur!

Dar nu zice nimic şi Barkhausen urmează, sătul să aştepte:

— Gîndiți-vă, numai. Mai întîi Regiunea Sudetă, apoi (Cehoslovacia, Austria, iar acum Polonia, Franța şi

jumătate din Balcani - vă dați seama c-o să ajungem cel mai bogat popor din lumea asta? Ce mai contează cîteva sute de mii de morți? O să ne îmbogățim cu toții!

Quangel îl repede, împotriva obiceiului său:

— Şi ce-o să facem cu bogăția asta? O s-o mîncăm? O să dorm mai bine dacă-s bogat? N-o să mă mai duc la fabrică, doar pentru că m-am îmbogățit? Şi ce-o să fac toată ziua? Nu, Barkhausen, *eu* unul n-am nici un chef să mă îmbogă- țesc, şi mai ales nu aşa. O asemenea bogăție nu valorează nici cît unul dintre morți!

I)intr-odată, Barkhausen îl apucă de braț, privindu-l cu ochi arzători, şi începe să-l scuture şoptindu-i precipitat:

— Cum puteți spune aşa ceva, Quangel? Ştiți că pentru nişte vorbe ca astea v-aş putea trimite direct în lagăr? L-ai i ontrazis pe Fuhrerul nostru, aşa, de la obraz! Dac-aş fi unul dintre ăia care dau fuga să toarne imediat...?

Pînă şi Quangel se sperie de propriile lui vorbe. Treaba asta cu Otto şi Anna trebuie să-l fi scos din fire mai mult decît şi-ar fi închipuit, altfel prudența lui mereu vie nu l-ar fi părăsit. Dar nu-l lasă pe celălalt să-i vadă frica. Cu mîinile sale puternice, de muncitor, Quangel îşi eliberează brațul din strînsoarea slabă a celuilalt, apoi spune pe un ton tărăgănat şi indiferent:

— Şi ce vă agitați aşa, Barkhausen? Ce-am spus de merită să mă turnați? N-am zis nimic. Sunt amărît pentru că băiatul meu, Otto, a căzut pe front şi pentru că nevastă-mea se prăpădeşte de durere. N-aveți decît să raportați asta! Vin şi eu cu dumneata ca să dau cu subsemnatul că-i adevărat.

în timp ce Quangel turuie înainte, neobişnuit de guraliv, un gînd îi încolțeşte în minte: „Să fiu al naibii dacă Barkhausen ăsta nu-i spion! Şi-ncă unu' de care trebuie să mă feresc! De fapt, de cine nu trebuie să te fereşti în vremurile astea? Nu ştiu, zău, ce-o să fie şi cu Anna...“

între timp, cei doi ajung la poarta fabricii. Quangel nu-i întinde nici acum mîna lui Barkhausen. îi spune doar „Păi, bine“ şi dă să intre în clădire.

Dar Barkhausen îl apucă de haină şi îi şopteşte cu însufleţire:

— Vecine, hai să uităm ce-am discutat. Să ştii că nu sunt turnător şi nu vreau să fac rău nimănui. Dar fii bun, te rog, fă-mi o favoare! Trebuie să-i duc nevestei mele nişte bani, că n-are cu ce să ia de mîncare, şi n-am nici un sfanț în buzunar. Copiii n-au mîncat nimic azi. împrumută-mi, te rog, zece mărci - ți le dau vinerea viitoare, mă jur!

Quangel se eliberează din nou din strînsoare, gîndindu-se: „Aha, din ăsta-mi eşti! Aşa-ți cîştigi tu existența“. Şi: „Nu-i dau nici un gologan, altfel o să şi-o ia în cap, o să creadă că mi-e frică de el şi n-o să-mi mai dea pace în veci“.

— Nu cîştig decît treizeci de mărci pe săptămînă, pune el cu voce tare, şi am nevoie de fiecare bănuț. Nu pot să-ți dau nici un sfanț.

Intră pe poartă fără să mai zică nimic sau să privească m urmă. Portarul îl cunoaşte, aşa că-l lasă să treacă fără sa-i pună întrebări

Barkhausen rămîne afară şi se uită după el, neştiind ce să facă. Cel mai mult i-ar plăcea să se ducă la Gestapo m clipa asta şi să-l denunțe pe Quangel. De cîteva țigări l ot s-ar scoate. Dar nu, mai bine să nu facă nimic. Azi s-a grăbit prea tare, ar fi trebuit să-l descoasă mai mult; după moartea fiului, omul era complet terminat.

Barkhausen îl judecase greşit pe şeful de atelier, la el nu ținea cacealmaua. Azi majoritatea oamenilor se tem, de fapt, toți se tem, fiindcă undeva, cumva, fiecare a făcut un lucru interzis şi îi e groază că altul ştie. Nu trebuie decît să-i prinzi într-un moment de slăbiciune, că nu-ți mai scapă şi atunci sunt buni de plată. însă Quangel nu <■ unul dintre ei, cu fața lui ascuțită, de

pasăre răpitoare, probabil nu se teme de nimic. Şi în nici un caz n-ai cum să-i găseşti punctul slab. Nu, era clar, trebuia să renunțe să-l mai bată la cap. Poate zilele următoare ar trebui să o abordeze pe nevastă-sa - o femeie reacționează cu totul altfel la moartea unicului copil. O să înceapă ea să ciripească!

I)eci, în zilele următoare, avea să se agațe de femeie dar pană una, alta, încotro? Neapărat trebuie să-i dea lui Otti nişte bani. Doar el tocmai mîncase dimineața, pe furiş, uit imul colț de pîine din bufet. Şi-acum nu mai are nici un I mu. De unde naiba să facă rost cît mai urgent? Nevastă-sa no pacoste şi e în stare să-i facă viața un iad. în tinerețe fusese curvă pe Schönhauser Allee şi uneori chiar se purta frumos cu el. Intre timp, s-a ales cu cinci mucoşi neastîmpărați, cei mai mulți nici nu-s ai lui, aşa că nu-i de mirare c-a început să înjure ca un birjar. Uneori şi ea mai sare la bătaie, cu copiii de față, şi în încăierare şi-o mai ia pe cocoaşă, dar nu i-au venit mințile la cap nici pînă azi.

Nu, chiar n-are cum să apară în fața ei iară nici un sfanț. Brusc, îşi aduce aminte de bătrîna Rosenthal, care stă singură, fără nici o apărare, în apartamentul ei de la etajul patru. Ce prost e că nu şi-a amintit mai repede! E o vacă mult mai grasă şi mai bună de muls decît zgîrciobul ăla de Quangel. E o femeie de treabă, binevoitoare - ştie asta de pe vremea cînd aveau prăvălia aia, aşa că mai întîi o s-o ia cu binişorul. Dacă nu vrea să-i dea, foarte bine, o s-o pălească nițel. Ceva-ceva o să găsească el, o bijuterie, bani, ceva de mîncare, orice, numai s-o îmbuneze pe Otti.

în timp ce-şi bate capul cu lucrurile astea, visînd la toate comorile pe care o să le găsească - asta pentru că, nu-i aşa, evreii îşi țin lucrurile de preț în casă, doar că le ascund de nemți, de cei de la care au furat totul - Barkhausen grăbeşte pasul şi se întoarce spre Jablonskistrasse. Intrînd în casa scării, trage cu urechea

o vreme. N-ar vrea să-l vadă cineva aici, în clădirea din față, pentru că lumea ştie unde stă, în aripa din spate, numită în batjocură „casa de vară“, undeva într-o „pivniță“, undeva la demisol, adică. Nu că l-ar deranja, doar că uneori îi e ruşine de ceilalți, de ce cred despre el.

în casa scărilor nu se aude nici pîs şi Barkhausen începe să urce scările încet. Din apartamentul familiei Persicke răzbat pînă la el o hărmălaie şi o hohoteală nebună, se pare c-au pus-o iar de-o petrecere. N-ar strica să se bage sub pielea cuiva ca alde Persicke, care are toate relațiile de care e nevoie şi, aşa, ar mai ieşi şi el la lumină. Dar oamenii aia nici nu bagă în seamă un amărît de turnător de ocazie ca el. Mai ales tinerii din SS, sau Baldur. Sunt incredibil de înfumurați. Cu bătrînul se mai poate discuta, el îi mai da din cînd în cînd o hîrtie de cinci, mai ales cînd a tras la măsea...

Din apartamentul familiei Quangel nu se aude nimic, a nici de la etajul de mai sus, de la soții Rosenthal, chiar dacă îşi lipeşte urechea de uşă. Barkhausen sună la uşă cu un aer preocupat, ca un poştaş care se grăbeşte să plece.

Casa pare a fi goală, iar după un minut sau două, llnrkhausen îşi ia inima-n dinți şi sună încă o dată, şi încă o dată. între timp, trage cu urechea, dar tot nu aude nimic. Şopteşte totuşi prin gaura cheii:

— Doamnă Rosenthal! Deschideți, doamnă, odată! V-am ud us veşti de la domnul Rosenthal! Repede, pînă nu mă vede careva! Doamnă Rosenthal, v-am auzit, haideți, deschideți!

Apasă insistent soneria, dar fără folos. Pînă la urmă se enervează de-a binelea. Doar n-o să plece şi de-aici cu mîinile goale, aşa ceva nu se poate, n-are cum să apară în luța lui Otti, sigur o să-i tragă o săpuneală. Jidanca asta luitrînă n-are decît să-i dea ce-a furat! Sună din nou ca apucatul şi începe să zbiere prin gaura cheii:

— Deschide odată, jidancă proastă, că-ți trag o

chelfă- neală de nu te vezi! Te zbor spre lagăr chiar azi, nenorociți) ce eşti!

Doamne, de-ar avea nişte benzină la el! Ce i-ar mai deschide uşa aia! Cît ai clipi!

Dar dintr-odată Barkhausen amuțeşte. Undeva mai jos u auzit un zgomot de uşă, şi asta îl face să se lipească de perete imediat. Atîta i-ar mai lipsi, să-l vadă cineva. Mai mult ca sigur că vreun ins se pregăteşte să coboare, trebuie să stea liniştit pînă atunci.

însă paşii se îndreaptă spre el, hotărît, deşi cam încet şi împiedicat. E unul de-ai lui Persicke, exact asta-i mai lipsea, un Persicke beat! Barkhausen dă să intre în pod, dar podul e încuiat cu o uşă de fier, n-are unde să seascundă. Nu poate decît să spere că beţivanul o să treacă pe lîngă el fără să-l vadă; dacă-i bătrînul, sunt şanse să nu-l bage în seamă.

Dar nu-i bătrînul, e scîrba de fiu-său, Baldur, cel mai periculos din toată banda aia. Nu-l vezi umblînd decît în uniforma HJ[1] făcînd paradă şi se aşteaptă să-l saluți tu mai întîi, mucosul. Baldur urcă încet ultimele trepte, ținîndu-se de balustradă. Se vede că e beat, dar l-a observat de mult pe Barkhausen, care stă lipit de perete. Se uită la el cu ochii sticloşi şi începe să țipe numai în clipa în care ajunge dinaintea lui:

— Ce moşmondeşti în clădirea din față, n-ai treabă acasă? N-am chef de tine pe-aici, hai, dispari, du-te la curva aia a ta de la subsol! Marş, n-ai auzit? Pleacă!

Baldur ridică bocancul cu ținte, dar se răzgîndeşte şi-l coboară din nou: e prea nesigur pe picioare ca să tragă şuturi acum, în starea în care e.

Un astfel de ton e prea mult pentru Barkhausen. Cînd cineva urlă la el, se ascunde în el însuşi şi tremură de frică. Acum nu reuşeşte să scoată mai mult de cîteva cuvinte:

— Mă scuzați, Herr Persicke, mi-am permis şi eu o glumă nevinovată cu jidanca asta, şopteşte umil.

)

[1] ***Hitlerjugend*** **- diviziune a Partidului Muncitoresc German Național-Socialist, activă între 1922 şi 1945, în care se înrolau tinerii de la paisprezece ani în sus.**

Fruntea lui Baldur se încrețeşte de atîtea gînduri chinuitoare. După cîteva clipe, spune:

— Ai vrut s-o jefuieşti, căcănarule, las' că ştiu de ce fel do glume eşti în stare. Hai, mişcă de-aici!

Oricît de grosolane i-ar fi vorbele, lui Barkhausen i se par de-a dreptul binevoitoare; urechile sunt sensibile la vorbe din astea. De aceea spune zîmbind, parcă cerîndu-şi Hcuze pentru tonul glumeț:

— Eu nu jefuiesc pe nimeni, Herr Persicke, doar reor- ganizez puțin!

insă Baldur Persicke nu-i întoarce zîmbetul. N-are de gînd să se coboare la nivelul lui, chiar dacă, poate, cîteodată, i-ar putea fi de folos. Se mulțumeşte să coboare n arile, cu grijă, în urma lui, încercînd să-şi mențină echilibrul.

Amîndoi sunt atît de cufundați în gîndurile lor, încît nn observă că uşa locuinței familiei Quangel e întredesrllisă. Şi în curînd se va deschide larg, de îndată ce au trend, pe dinaintea ei. Anna Quangel se repede la balustradă i ciuleşte urechea spre casa scărilor.

i n fața uşii familiei Persicke, Barkhausen ridică mîna tirțos şi salută în stil german:

- *Heil Hitler,* Herr Persicke! Şi vă mulțumesc frumos, vă mulțumesc!

I 'entru ce-i mulțumeşte, nu ştie. Poate pentru că nu i-a (Int. un şut în fund, trimițîndu-l pînă jos, la parter. Nu că nr fi împotrivit, o jăvruță ca el.

Baldur Persicke nu-i răspunde la salut. Se holbează la I tm khausen cu ochii lui sticloşi, de-l face pe celălalt să cli- I»'i iscă şi să coboare privirea în pămînt. Baldur îl întreabă: Deci voiai să te distrezi puțin cu bătrîna Rosenthal? Da, spune Barkhausen încet, cu privirea în pămînt.

— Ce fel de distracție, ia zi? îl întreabă Baldur. Una

cu furtişaguri şi păruieli?

Barkhausen îşi ia inima în dinți şi aruncă o privire rapidă spre fața interlocutorului său.

— Oh! spune el. Deja mă pregăteam s-o iau la ciomă-geală.

—

Aşa, deci, spune Baldur şi se mărgineşte la atît. Aşa, deci!'

Un timp nu-şi mai spun nimic. Barkhausen încearcă să-şi dea seama dacă poate să plece, dar îşi aminteşte că n-a primit încă nici un ordin care să-i permită să se retragă. Continuă deci să aştepte în tăcere, cu privirea lăsată în pămînt.

— Auzi? Ia intră tu puțin! spune dintr-odată Persicke, cu limba împleticită, apoi arată cu degetul spre uşa deschisă de la apartamentul lor. Poate mai am ceva să-ți spun. Cine ştie. Să vedem!

Barkhausen mărşăluieşte spre uşă, îndrumat parcă de degetul întins, şi intră în apartamentul familiei Persicke, iară să comenteze. Baldur Persicke îl urmează cu paşi nesiguri, dar cu o ținută dreaptă, de adevărat soldat. Uşa se trînteşte după ei.

La etajul de mai sus, Anna Quangel se dezlipeşte de balustradă şi se strecoară în propriul apartament, trăgînd încet uşa în urma ei. Nu înțelege de ce a tras cu urechea la conversația lor, mai întîi sus, din dreptul uşii doamnei Rosenthal, apoi jos, în fața locuinței familiei Persicke. De obicei e de acord cu bărbatul ei, care e de părere că vecinii pot să facă ce vor. Fața îi e încă de un alb bolnăvicios şi pleoapele îi zvîcnesc. De cîteva ori ar fi vrut să se aşeze şi să plîngă pe săturate, dar nu poate. îi trec prin cap diverse expresii: „Mi se rupe inima“ sau „M-a lovit drept în moalele capului“, sau „Mi se întoarce stomacul pe dos“.

Are impresia că le simte pe toate trei în acelaşi timp, dar mai e şi gîndul: „N-au cum să scape nepedepsiți pentru moartea băiatului meu. Pot să mă schimb şi eu, pot să fiu

şi eu altfel...“

Nu ştie ce înseamnă acel „altfel“. Poate că trasul cu urechea e un început în acest sens. Otto n-o să mai poată lua luate deciziile singur, îşi mai spune. Vreau să mai fac şi eu ce am chef, din cînd în cînd, chiar dacă n-o să-i convină.

Se apucă în mare grabă de gătit. El mănîncă cel mai mult din alimentele pe care amîndoi le primesc pe cartelă. Nu mai e tînăr şi e nevoit să lucreze tot timpul peste puteri le lui, pe cînd ea poate să coasă stînd pe scaun. împărţeala asta i se pare normală.

i n timp ce Anna Quangel îşi face de lucru cu oalele şi cratiţele ei, Barkhausen părăseşte apartamentul familiei I ’ersicke. De îndată ce iese pe uşa lor, renunţă la postura de vierme. Traversează curtea cu spatele drept, cu stomacul încălzit de cele două pahare de şnaps, iar în buzunar m e două bancnote de zece mărci, una dintre ele fiind de iguns s-o binedispună pe Otti.

Dar cînd intră în apartamentul lor de la demisol, con-ii tată că Otti nu e deloc prost dispusă. Masa e aşternută cu o faţă de masă albă, iar ea stă pe canapea alături de un bărbat necunoscut. Străinul, deloc prost îmbrăcat, îşi ret rage imediat braţul de pe umărul lui Otti. Nu c-ar fi fost ci izul, Barkhausen nu obişnuieşte să se lege de mărunţişuri din astea.

„la te uită la netrebnica asta bătrînă cu ce se-ocupă!“ 1,1 spune în gînd Barkhausen. „Asta-i cel puţin funcţionar In bancă sau profesor...“

Din bucătărie se aud plînsetele şi smiorcăielile copiile i Barkhausen le duce cîte o felie groasă din pîinea de pe masă. Apoi se apucă să ia şi el micul dejun: pe lîngă pîine, mai sunt cîrnaţi şi o sticlă cu şnaps. Un peşte ca ăsta e şi el bun la ceva! Aruncă o privire mulţumită spre bărbatul de pe canapea. Dar individul nu pare să se simtă la fel de bine ca el.

Tocmai de aceea, Barkhausen pleacă de îndată ce şi-a

astîmpărat cît de cît foamea. N-ar vrea, Doamne fereşte, să-l alunge! Unde mai pui că acum poate să-şi țină toți banii pentru el. Barkhausen se îndreaptă spre Roller-strasse; a auzit că s-ar afla acolo o cîrciumă unde lumea vorbeşte vrute şi nevrute. Poate găseşte vreun fraier. în Berlinul de azi, poți pescui tot felul de lucruri. Şi dacă nu ziua, atunci pe timp de noapte.

De cîte ori se gîndeşte la noapte, Barkhausen începe să rînjească pe sub mustața pleoştită. Baldur Persicke ăsta, şi, de fapt, toți cei din familia Persicke... ce gaşcă! Să nu cumva să-l ia de prost, nu, nu, nu, să nu îndrăznească! Să nu creadă cumva că l-au cumpărat cu douăzeci de mărci şi cu două pahare de şnaps! Poate o să vină şi vremea lui, şi atunci n-o să-i mai pese de-alde Persicke, de nimeni din gaşca aia. Dar pînă atunci trebuie să danseze cum îi cîntă ei. Şi mai ales trebuie să fie isteț.

Barkhausen îşi dă deodată seama că, înainte de lăsarea nopții, mai trebuie să dea de un anume Enno, care ar putea fi persoana potrivită pentru planul lui. Nu e cazul să se neliniştească, o să-l găsească sigur în cele trei-patru localuri în care-şi fac veacul pariorii din Berlin. Barkhausen nu-i cunoaşte numele adevărat, îl ştie doar din localurile alea unde toată lumea îi zice „Enno". O să-l găsească el şi poate chiar se dovedeşte a fi omul perfect pentru ce-i trebuie lui.

CAPITOLUL 4

Trudel Baumann dezvăluie un secret

I *e cît i-a fost de uşor lui Otto Quangel să intre în clă-iIn CM fabricii, pe atît s-a îngreunat treaba cînd a vrut s-o • licine afară pe Trudei Baumann. Şi asta fiindcă angajații i Ic• ; iici - la fel ca la el în fabrică - nu numai că

erau plătiți in acord, dar aveau şi o normă de îndeplinit, astfel încît IIci are minut era prețios.

Dar pînă la urmă Quangel reuşeşte, cel care răspunde de muncitori e şef de atelier la fel ca el. Cu greu poți să-ți i cl'uzi un coleg de breaslă, mai ales cînd afli că şi-a pierdui li u I în război. Quangel a fost nevoit să intre în detalii ca să-l convingă s-o cheme pe Trudei. Din păcate, asta înseamnă că va trebui să-i spună şi ei, încălcîndu-şi pronuniunea față de nevastă-sa, altfel o să-i dea vestea şeful 11<< atelier. Otto Quangel speră că n-o să aibă parte de țipete uium Ic o scenă cu leşin. De fapt, mare mirare cît de tare mc ținuse Anna, dar şi Trudei era o fire robustă.

lai -o că vine în sfîrşit, şi Quangel, care nu avusese nici o altă relație amoroasă în afară de cea cu Anna, trebuie cu admită că fata arată splendid, cu părul ei negru şi cîrțat, cu fața rotundă a cărei roşeață nu fusese ştearsă măcar de munca grea, cu ochii ei veseli şi sînii bine

I urați. Chiar şi acum arată minunat, în pantalonii ăia lungi, albaştri şi-n bluza de lucru veche, peticită în mai multe locuri, din care atîrnă fire destrămate. Dar cel mai frumos lucru la ea este, probabil, felul ei de-a se mişca, atît de plin de viață, fiecare pas fiind făcut parcă cu veselie: întreaga ei făptură emană vitalitate.

E o minune, de fapt, îi trece prin minte lui Otto Quangel, că un pămpălău ca Otto, băiatul mamii, a reuşit să pună mîna pe o frumusețe de fată ca asta. Dar ce ştiu eu despre el, se corectează imediat Quangel. Nu l-am cunoscut niciodată cu adevărat. Probabil că fusese exact opusul a ceea ce-mi imaginez. Şi chiar se pricepea la radiourile alea, toți meseriaşii se băteau pentru el.

— Ziua bună, Trudei, spune întinzîndu-i mîna care se afundă în moliciunea şi căldura strînsorii ei.

— Ziua bună, tată, îi răspunde ea. Ce se mai aude pe la voi pe-acasă? Iar i s-a făcut mamei dor de mine, sau ați primit vreo scrisoare de la Otto? Vreau neapărat să trec pe la voi, imediat ce am ocazia.

— Cred că trebuie să treci chiar azi, Trudei. Diseară, spune Otto Quangel. Treaba e că...

Dar nu apucă să-şi termine fraza. Trudei a vîrît deja mîna în buzunarul pantalonilor albaştri, în felul ei repezit, şi a scos agenda. O răsfoieşte, ascultîndu-l doar cu o ureche, nu e momentul potrivit să-i spună ceva. Aşa că Otto Quangel o aşteaptă pînă cînd găseşte ce căuta.

întîlnirea celor doi are loc pe un coridor lung, unde trage curentul şi ai cărui pereți sunt tapetați cu afişe. Fără să vrea, privirea lui Quangel se opreşte la un afiş care atîrnă puțin pieziş în spatele lui Trudei. Citeşte cele cîteva cuvinte din titlul scris cu litere îngroşate: „în numele poporului german", după care urmau trei nume şi „condamnați la moarte prin spînzurare pentru înaltă trădare şi trădare tir patrie. Pedeapsa a fost executată azi-dimineață la peni- l mciarul Plotzensee".

Fără să-şi dea seama, Quangel o apucă pe Trudei cu amîndouă mîinile şi o trage într-o parte ca să nu vadă afişul.

— Ce e? îl întreabă surprinsă fata, dar urmărindu-i pri- vi rea descoperă afişul şi îl citeşte.

Scoate un strigăt care poate să însemne orice: protest împotriva celor citite, respingerea gestului lui Quangel sau indiferență, în orice caz, nu se mai întoarce la locul ei de mm înainte. Se uită în agendă şi spune:

Diseară nu pot, tată, dar mîine ajung sigur. Pe la opt? Trebuie să vii diseară, Trudei! se opune Quangel. Am primit o veste legată de Otto.

I 'rivirea i s-a înăsprit şi mai tare şi vede cum ei îi dis- pun« zîmbetul de pe chip.

Otto a căzut pe front, Trudei.

In mod ciudat, acelaşi sunet, acelaşi „Oh!" pe care Otto Qînmgel l-a scos la aflarea veştii, urcă şi din pieptul lui Ti udei. Preț de o clipă, se uită la bărbatul din fața ei, cu oi 1.11 înlăcrimați şi cu buzele tremurînde, apoi întoarce luțo .spre perete şi-şi lipeşte fruntea de el.

Plînge, dar lAi o un scoată vreun sunet. Quangel îi vede umerii scutu- i Anilu-se, dar nu aude nimic.

..(!(« fată curajoasă!“ îşi spune în gînd. „Ce mult a ținut Iu ()fto! în felul lui, nici Otto nu s-a lăsat mai prejos, n-a

2 i iluliorat niciodată cu căcănarii ăia, nu s-a lăsat instigat de i oi ili11 11 itlerjugend împotriva părinților săi, a fost mereu

3 • • 111 ui războiului şi a jocului de-a soldații. Ce război blestemat!“

Quangel înlemneşte, îngrozit de gîndurile care tocmai n I i i'ciiHeră prin cap. Oare se schimbă deja şi el? Asta a Honul **cum ca „tu şi Fiihrerul tău!“, cuvintele Annei.**

Apoi observă că Trudei stă sprijinită cu fruntea chiar de afişul de lîngă care a tras-o acum cîteva minute. Deasupra capului ei stă scris cu litere groase: „în numele poporului german“ şi fruntea ei acoperă cele trei nume, numele spînzuraților...

Şi Quangel are o viziune, anume că, într-o zi, pe un afiş din ăsta, ar putea fi scrise chiar numele lor, numele lui, al Annei şi al lui Trudei. Scutură din cap nemulțumit. E doar un simplu muncitor, nu vrea decît să fie lăsat în pace şi nu-l interesează politica. Anna se ocupă de treburile gospodăreşti şi o fată frumoasă ca Trudei o să-şi găsească un prieten nou în curînd...

Dar viziunea nu-i dă pace. Numele noastre pe-un perete, îşi spune Quangel, complet tulburat. Şi de ce nu, de fapt? Nu cred că-i mai rău să atîrni în spînzurătoare decît să fii sfîşiat de o grenadă sau să dai ortul popii din cauza unui glonț încasat în stomac. Toate astea n-au deloc importanță. Un singur lucru-i important: trebuie să aflu ce-i cu Hitler ăsta. La început, totul părea în regulă, şi-acum, dintr-odată, totul s-a înrăutățit. în ultima vreme nu vezi decît asuprire, ură, constrîngeri şi suferință, foarte multă suferință... Cîteva sute de mii, asta zicea turnătorul ăla fricos, Barkhausen, de parcă la asta s-ar

reduce totul, la cifre! Poate să fie vorba de un singur om care să sufere nevinovat... dacă pot să schimb asta cumva, dar n-o s-o fac, pentru că sunt laş sau pentru că ţin la liniştea mea, şi atunci...

în punctul ăsta se opreşte, neîndrăznind să-şi ducă gîndul pînă la capăt. îi este frică, frică de-a binelea, de ce-ar putea să se întîmple dacă şi-ar duce gîndul acela pînă la capăt. Poate c-ar fi nevoit să-şi schimbe toată viaţa!

Se uită din nou la fata deasupra căreia stă scris „în numele poporului german". N-ar trebui să plîngă sprijinită i limr de afişul ăsta. Nu se poate abţine, o apucă de umeri, lndcpărtînd-o de perete şi-i spune cît poate de blînd:

- Haide, Trudei, hai să nu mai stăm lîngă afişul ăsta...

I *reţ de o clipă, fata se holbează nedumerită la cuvintele ilin faţa ei. Intre timp, ochii i s-au uscat şi umerii nu-i mai I ramură. Privirea i se animă iar, dar în locul luminiţei vesele ni care venise spre el, pe acel coridor, în ochi i se iveşte o Iu mi ¡re mai profundă, mai fierbinte şi îşi pune mîna pe locul In care scrie „spînzurare", cu un gest hotărît, dar delicat.

N-o să uit niciodată, tată, spune ea, că l-am plîns pe i M to tocmai în faţa unui afiş ca ăsta. N-aş vrea, dar poate ca intr-o zi o să fie şi numele meu pe un afiş din ăsta.

Se uită drept la Quangel. Acesta are impresia că nu I,II ic ce vorbeşte.

Fato! strigă la ea speriat. Stăpîneşte-te! Ce să cauţi pe un afiş... Eşti tînără, ai toată viaţa înainte, o să rîzi 11111 nou, o să faci copii...

Trudei scutură din cap cu încăpăţînare.

Nu vreau să fac copii, atîta timp cît nu ştiu sigur că nu vor ajunge carne de tun. Atîta timp cît pot fi comandaţi de im general care le poate ordona „înainte marş, pînă la umili te!" Tată, continuă prinzîndu-l de mînă,

tată, chiar • rozi c-o să poți trăi ca înainte, acum că l-au împuşcat pe ()lto?

li aruncă o privire pătrunzătoare şi Quangel încearcă mi HM se împotrivească acelor impulsuri străine care îl năpădesc:

Francezii, murmură el.

Francezii! strigă ea revoltată. Chiar crezi asta? Cine ıı invadat francezilor țara? Cine, tată? Hai, spune!

I)ar ce putem face? se apără disperat Otto Quangel împotriva cuvintelor ei. Noi suntem cîțiva, iar cei care-l susțin sunt milioane, mai ales după victoria asta împotriva francezilor. N-avem ce să facem!

— Ba cum să nu! şopteşte ea cu sete. Putem strica maşinile, putem munci încet şi prost, putem smulge afişele astea şi lipi altele, prin care să le spunem oamenilor cît sunt de prostiți şi mințiți. Apoi adaugă şi mai încet: Dar lucrul cel mai important e că nu suntem ca ei, că n-o să reuşească să ne facă să gîndim ca ei. N-o să devenim niciodată naziști, chiar dacă ei vor cuceri lumea întreagă!

— Şi ce-o să obținem, Trudei? întreabă Otto Quangel încet. Nu văd ce-o să obținem.

— Tată, la început nici eu n-am înțeles şi nu înțeleg bine nici acum. Dar, ştii, între timp eu şi trei bărbați am format aici o celulă comunistă. Unul dintre ei a încercat să-mi explice ce se întîmplă. Mi-a zis că suntem ca semințele bune într-un cîmp plin de buruieni. Dacă n-ar exista semințe bune, cîmpul s-ar umple numai de buruieni. Dar semințele bune se pot înmulți...

Se opreşte, de parcă s-ar fi speriat de ceva.

— Ce s-a întîmplat, Trudei? o întreabă Quangel. Treaba asta cu semințele bune nu sună deloc rău. O să mă gîndesc la ea, oricum, mai nou, am o grămadă de lucruri la care să mă gîndesc.

Dar Trudei îi spune pe un ton copleşit de ruşine şi de vinovăție:

— Na, că mi-a umblat gura aiurea, am promis să nu spun nimănui despre celula noastră secretă!

— In privința mea n-ai de ce să-ți faci griji, Trudei, o asigură Otto Quangel, iar calmul lui reuşeşte s-o liniş-tească şi pe ea. Ştii doar că mie astfel de lucruri îmi intră pe-o ureche şi-mi ies pe cealaltă. Nici nu-mi mai amintesc ce-am discutat, spune el privind afişul cu o privire îndîrjită. Din partea mea, poate să mă interogheze între-cu! Gestapo, că tot nu-mi amintesc nimic. Şi, adaugă el, dacă vrei şi te simți mai liniştită, din clipa asta poți să nu II«' mai cunoşti. Nu mai trebuie să treci pe la noi diseară, " .n i explic eu Annei ceva, fără să-i spun prea multe.

Nu, îi răspunde ea, recăpătîndu-şi curajul. Nu. Pe imuna am s-o vizitez chiar azi. Dar trebuie să le spun şi celorlalți că m-am scăpat şi poate o să treacă pe la tine < mc va, doar ca să vadă ce fel de om eşti, dacă poate să aibă încredere în tine.

N-au decît să vină! spune Otto Quangel pe un ton iiiH iiințător. N-am habar de nimic! Pînă acum n-am avut nici o treabă cu politica, niciodată în viața mea. La revedere, Trudei. N-o să ne vedem diseară, ştii că n-ajung niciodată unim! mai devreme de doisprezece.

I'îta îi strînge mîna şi o porneşte pe coridor, înapoi în lubrică. „Nu mai pare atît de vioaie ca înainte, dar e plină de nvînt, draga de ea!“ se gîndeşte Quangel. „Ce om puternic!“

Şi Quangel rămîne singur pe coridorul tapetat cu afişe
4 n rr foşnesc în curentul ăla veşnic. Dă să plece, dar, înainte i Ic iista, face un gest care-l surprinde chiar şi pe el. Dă din ■ n|> spre afişul udat de lacrimile lui Trudei, cu o fermitate feroce.

In dipa următoare i se face ruşine de gestul lui. „Ce pros- Iie", îşi spune. Apoi porneşte spre casă. N-are nici o clipă i Ic I iierdut, va trebui să ia tramvaiul, lucru pe care-l urăşte,
5 Iul ii fiind cumpătarea lui care uneori e vecină cu

zgîrcenia.

CAPITOLUL 5

întoarcerea acasă a lui Enno Kluge

La ora două, poştărița Eva Kluge terminase de împărțit scrisorile. Pînă pe la patru însă a fost ocupată cu decontatul fluturaşilor de salariu şi al mandatelor poştale: de fiecare dată cînd era prea obosită, încurca numerele şi greşea calculele. în cele din urmă, a pornit spre casă cu picioarele umflate şi cu o durere groaznică de cap; nici nu-i venea să se gîndească la cîte mai are de făcut pînă cînd va putea în sfîrşit să se bage în pat. Pe drum, s-a oprit şi la magazin, de unde a cumpărat cîte ceva de mîncare pe cartelă. La măcelar a fost nevoită să aştepte mai mult şi să stea la coadă, aşa că se făcuse deja şase cînd a început să urce obosită scările locuinței din Friedrichshain.

în fața uşii stătea un bărbat mărunțel, îmbrăcat într-un palton deschis la culoare şi cu o şapcă sport pe cap. Avea o față inexpresivă şi lipsită de culoare, pleoapele uşor umflate şi ochi de un albastru spălăcit, genul pe care-l uiți de îndată ce l-ai văzut.

— Tu eşti, Enno? strigă femeia speriată, strîngînd iară să vrea cheile din palmă. Ce vrei de la mine? Bani nu am şi nici mîncare, iar în apartament n-ai ce căuta!

Bărbatul scund facu un gest liniştitor.

De ce te ambalezi aşa repede, Eva? De ce te aprinzi MMM? Voiam doar să-ți zic bună ziua. Bună ziua, Eva!

Hună ziua, Enno! spune femeia cu jumătate de gură, i m i işi cunoştea bărbatul de atîția ani, aşteaptă puțin, apoi i ii Ir scurt şi răutăcios. Acum, că ne-am spus bună ziua, poți mi pleci. Dar, din cîte observ, Enno, n-ai

de gînd s-o faci, unu că, hai, spune, ce vrei de fapt?

Vezi cum eşti, Evchen, zice bărbatul pe acelaşi ton împăciuitor. Ştiu că eşti o femeie de treabă şi că se poate discuta cu tine...

Şi începu o întreagă tiradă despre cum nu mai primeşte nlutor social pentru că i-au expirat cele douăzeci şi şase de năpi amîni de concediu medical, că trebuie să se întoarcă la serviciu, altfel îl trimit înapoi în armată, că de fapt Wehr- iiinchtul i-a făcut rost de locul de muncă de la fabrică, şi asta pi M i im că specialiştii în mecanică fină sunt la mare căutare.

I)eci, treaba stă în felul următor, îşi încheie el expli- ■ uțin In zilele următoare am nevoie de un domiciliu stabil. \ .ui că mă gîndeam...

f emeia începu să scuture din cap energic. Pica de obo- eiiln şi abia aştepta să intre în casă, unde avea o grămadă i le l n *n bă. Dar n-avea de gînd să-l lase să intre, nici dacă ar li l tel mit să petreacă jumătate de noapte pe prag.

Văzînd că şovăie, bărbatul adăugă repede, pe un ton I II olrtcut:

Nu mă refuza, Evchen, că n-am terminat. îți jur că 1111 vn'nu nimic de la tine, nici bani, nici mîncare. Lasă-mă HI dorm pe canapea. N-am nevoie nici de aşternuturi. Nu vremi să te pun să faci nimic.

Dur femeia scutură din nou din cap. Dacă ar fi terminat • ii 11 micăneala, şi-ar fi dat seama că ea nu credea o iotă din n i îndrugase. Doar nu-şi ținuse promisiunile niciodată.

— De ce nu te cazezi la vreuna dintre amicele tale? îl întrebă. Măcar la asta să fie şi ele bune!

Bărbatul scutură din cap:

— Am terminat cu muierile, Evchen, să ştii. Nu mă mai ocup cu aşa ceva, mi-a ajuns. Dacă mă gîndesc mai bine, tu ai fost cea mai bună dintre toate. Am trăit şi noi zile bune, n-ai ce să zici, cînd erau băieții mici...

Chipul femeii se lumină fară să vrea, la amintirea primilor ani de căsnicie. Au fost într-adevăr nişte ani buni, cînd el lucra ca inginer de mecanică fină şi aducea acasă şaizeci de mărci pe săptămînă şi nici vorbă de lene. Iar Enno Kluge îşi dădu seama imediat că era în avantaj.

— Vezi, Evchen, vezi, încă mai ţii la mine un pic şi de-aia o să mă laşi să dorm pe canapea. Trebuie să m-apuc de muncă repede. Nu-i vorba de bani, trebuie să mă suporţi doar pînă cînd îmi aprobă iar pensia medicală şi o să ştiu că nu mai trebuie să plec pe front, în zece zile o să primesc din nou scutirea de la medic.

Se opri o clipă şi o privi întrebător. De data asta femeia nu mai scutură din cap, dar chipul ei era de nepătruns. Bărbatul continuă imediat:

— De data asta nu le mai zic că am ulcer. Ăia cu ulcer nu primesc nimic de mîncare la spital. O să încerc cu colici biliari. N-au cum să verifice, pot să-ţi facă doar nişte radiografii. Şi-o inflamaţie poţi să ai şi fară piatră. Poţi şi cu, şi fără. Mi s-a explicat în amănunt. O să meargă sigur. Mă duc la muncă zece zile şi gata, am terminat.

Femeia nu-i răspunse nici acum, iar bărbatul îşi continuă discursul, convins fiind că puteai face capul mare oricui dacă erai doar destul de insistent, pentru că oamenii pînă la urmă tot cedează.

- Ştiu chiar şi-un medic evreu, are cabinetul pe Frankfurter Allee, îţi dă medical imediat, doar ca să n-aibă probleme cu nimeni. O să-l conving sigur şi-n zece zile sunt din nou la spital. Atunci, Evchen, ai scăpat!

I ntr-un final, sătulă de atîtea vorbe goale, femeia îi răspunde:

Poţi să stai aici şi să vorbeşti pînă la miezul nopţii, eu tot nu te las în casă. N-o mai fac, Enno, poţi să spui ce vrei, poţi să faci ce vrei. N-o să te las să strici iar totul cu t luulitul tău şi cu pariurile tale, şi cu toate fufele alea. Mi-a Hpins de trei ori, de patru ori, de nu ştiu cîte ori, de

data nul a, gata, s-a terminat! O să mă aşez aici, pe scări, pentru cA h obosită, sunt în picioare de la şase. Dacă vrei, poți să lui şi tu. Poți să vorbeşti sau să-ți ții gura, puțin îmi pasă, ш cosă n-ai ce căuta!

Şi femeia se aşeză într-adevăr pe trepte, întocmai cum npiiHcse, chiar pe locul în care o aşteptase el. Vorbele ei fuse- i i ıı atît de ferme, încît acesta îşi dădu seama că n-o mai ponte **îmbrobodi, oricît ar încerca. îşi mută puțin cozorocul ml i o parte şi spuse:**

Păi, dacă-i aşa, dragă Evchen, dacă nu vrei să-mi faci o ıcı măcar o favoare măruntă ca asta - cînd ştii că sunt la ni im ighie, bărbatul tău cu care ai cinci copii, dintre care trei /»i«- in pămînt, iar doi luptă pentru Führer, pentru poporul pcrman...

Aici se întrerupse. Vorbise mecanic, fără să-i pese dacă e II MI II Il.at, **aşa cum facea prin cîrciumi, deşi îşi dăduse deja ucunin că, în cazul de față, orice vorbă era fară rost.**

Atunci ar fi mai bine să plec, Evchen. Şi să ştii că nu (i o IIm **în nume de rău, oricît aş fi eu de nenorocit.**

Asta pentru că nu-ți pasă de nimic, în afară de cursele şi pui iunie tale, răspunse femeia. Pentru că nu te interesează nimic pe lumea asta, pentru că nu poți să iubeşti nimic şi pe nimeni, nici măcar pe tine, Enno.

Se opri însă imediat. N-avea rost să stea la discuții cu omul ăsta. Aşteptă o vreme, apoi spuse:

— Parcă te pregăteai să pleci.

— Da, da, Evchen. Am plecat, spuse bărbatul spre surprinderea ei. Ai grijă de tine. Nu m-am supărat. *Heil Hitler,* Evchen!

— *Heil Hitler!* răspunse ea mecanic, convinsă în continuare că vorbele lui nu însemnau decît reluarea unei alte tirade interminabile.

Dar, spre imensa ei mirare, bărbatul chiar nu mai spuse nimic şi începu să coboare treptele.

Femeia mai zăbovi pe scară cîteva clipe, mută de

uimire, nu-i venea să creadă că ieşise învingătoare. Apoi sări în picioare şi trase cu urechea spre casa scărilor. Auzi paşii bărbatului pe scara de jos, nu se ascunsese. Chiar plecase! Se auzi şi uşa de la intrare. Eva Kluge descuie uşa apartamentului cu mîini tremurînde; era atît de agitată, că nu nimeri gaura cheii. Intrînd în casă, puse lanțul şi se lăsă pe un scaun de bucătărie. Mîinile îi atîrnau pe lîngă trup, lupta o vlăguise de tot. Nu-şi mai simțea oasele, dacă cineva ar fi împuns-o cu un deget, cu siguranță ar fi alunecat de pe scaun.

Dar treptat, stînd acolo, îşi recăpătă puterile. în sfîrşit, reuşise să se impună în fața bărbatului ei, atît de încăpățînat din fire. Păstrase casa doar pentru ea. Doar nu avea să se învîrtă din nou pe-acolo, să-i împuie capul cu discuții despre cai şi să-i fure toți banii şi ultima bucată de pîine pe care putea să pună mîna.

Sări în picioare, însuflețită. Atîta-i mai rămăsese din viața asta. După orele lungi de muncă, la poştă, simțea nevoia să-şi tragă un pic sufletul. împărțitul corespondenței d. venise o povară, o povară din ce în ce mai grea. Suferise de Imli femeieşti mai demult, nu degeaba-i zăceau primii copii ni) pămînt, toți trei născuți prematur. Nici picioarele nu pi en o mai ascultau. Trebuia să recunoască: nu era o femeie in putere, care să muncească stînd în picioare. Ar fi preferat MM I ie casnică. Dar fusese nevoită să-şi cîştige pîinea cînd limbutul ei încetase să mai lucreze. Cei doi băieți erau încă nuci pe atunci. Reuşise să-i crească singură şi tot ea făcuse 11 ml de casă, o bucătărie şi-un dormitor. Şi pe lîngă astea, îl miuse în spinare şi pe soțul ei, cel puțin atunci cînd nu-şi I u. m veacul pe la vreo amantă.

S nr fi putut despărți de el de mult, bineînțeles, căci nu Imm deloc un secret din relațiile lui extraconjugale. Dar divorțul n-ar fi schimbat deloc lucrurile, Enno ar fi continuu! să se agațe de ea. Nu-i păsa de nimic, nu mai avea pic du demnitate.

A reuşit să-l dea afară din casă abia cînd i-au plecat băie- (h 11111 i-mată. Pînă atunci fusese convinsă că-i mai bine dacă ı ii im 111 -u ză aparența unei vieți de familie, oricum ar fi fost ea, duru copiii ştiau cum stătea treaba, erau destul de mari. Nu-i plăcea să le arate oamenilor cît se chinuia. Cînd o întrebau iu i li ice bărbatul, le zicea că lucrează, montează ceva. Ba mai 1111111, i i vizita din cînd în cînd pe părinții lui Enno, le ducea i uvu de mîncare şi cîteva mărci, ca un fel de compensație pe 1111 ii I ia nii pe care Enno îi tot fura din pensiile lor jalnice.

I >111 în sinea ei terminase de mult cu el. Nu i-ar fi păsat iih i ducă s-ar fi schimbat şi ar fi început să lucreze iar, nici ilm a lucrurile s-ar fi întors pe făgaşul lor normal, din primii mu de căsnicie. Nici atunci nu l-ar fi primit înapoi. N-ar li putut, spune că-l ura, un om ca el nu te putea aduce nici mm m m starea aia în care să-l deteşti, era prea mic şi neîn- ftuiiuwil Pur şi simplu îi era scîrbă de el, aşa cum îi era scîrbă de şerpi sau de păianjeni. Voia să fie lăsată în pace, nu voia nici măcar să-l vadă. Abia atunci se simțea împăcată.

în timp ce se gîndea la toate astea, Eva Kluge puse mîncarea la încălzit şi făcu ordine în bucătărie - patul din dormitor îl facea în fiecare dimineață. Mîncarea începu să fiarbă încet şi mirosul se răspîndi în toată bucătăria, iar Eva Kluge se apucă de peticit. Ciorapii erau o pacoste, în fiecare zi rupea mai mulți decît putea repara. Dar asta nu o deranja, adora această jumătate de oră de dinaintea cinei, cînd îşi punea papucii de fetru şi se aşeza în scaunul împletit, îşi întindea picioarele umflate şi le înclina puțin înăuntru - aşa se odihneau cel mai bine.

După cină avea de gînd să-i scrie preferatului ei, băiatul cel mare, Karlemann, aflat în Polonia. în ultima vreme nu prea se înțelegeau bine, mai ales de cînd se înrolase în SS. Despre SS se auzea numai de rău, în

special despre cum se comportau față de evrei. Dar nu-şi putea închipui că băiatul ei, pe care cîndva îl purtase la sîn, era în stare să necinstească şi apoi să împuşte fete evreice. Karlemann al ei nu făcea aşa ceva! Unde să fi văzut astfel de purtări? Ea nu fusese niciodată violentă sau grosolană, iar tatăl lor era prea pămpălău. în orice caz, avea să-i dea de înțeles în scrisoare că se aştepta să-şi păstreze bunul-simț. Sigur că trebuia să-i sugereze discret, în aşa fel încît doar el să înțeleagă. Altfel ar putea să aibă probleme, dacă scrisoarea ajunge în mîinile cenzorului. Avea să găsească ea o exprimare potrivită. Poate ar trebui să-i amintească de o întîmplare din copilărie, cînd a furat două mărci şi a cumpărat bomboane de toți banii, sau, şi mai bine, cînd s-a dat la Walli, la doar treisprezece ani. Fufă proastă şi Walli aia. I-a fost greu să-l scoată din ghearele ei - Karlemann avea o fire cam impulsivă!

Dar acum doar zîmbeşte cînd se gîndeşte la greutățile nule». Azi toate i se par minunate, tot ce are legătură cu 11 >| alaria băieților. Pe vremea aceea era puternică, plină de vm|a şi le lua apărarea în orice situație, lucra zi şi noapte

6 a a nu le lipsească nimic, ca să le ofere ceea ce orice alți ru|ni primeau de la tații lor cumsecade. Dar în ultimul timp a c Irvenit din ce în ce mai lipsită de vlagă, mai ales de cînd lianții au plecat la război. Nu, războiul ăsta n-ar fi trebuit na existe; dacă Fuhrerul ar fi fost atît de grozav cum se

7 i' dea, ar fi putut să-l împiedice. Chestia cu Danzigul[12] şi ■ a li hi iul acela îngust, punerea în pericol a atîtor oameni i ai e se temeau pentru viața lor zi de zi - aşa ceva nu era i "i n a ii demn de un personaj atît de măreț!

( )ii menii vorbeau, fireşte, că ar fi copil nelegitim.

---

[12] Aluzie la ocuparea oraşului Gdansk sau Danzig de Germania **iiii/imIA in 1939.**

Ceea ce ai n mia că nu avusese niciodată parte de o mamă care să se "i ii pe de el cum trebuia. Nu-i de mirare că nu înțelegea ce nlmțmu mamele, în acea permanentă stare de frică. După i'flli' o scrisoare de pe front, te simțeai bine vreo două zile, pi ■ 111 i u ca apoi să începi să calculezi zilele care-au trecut de du fost expediată şi frica se instala din nou.

I'.va Kluge lăsase de mult din mînă ciorapii pe care-i peti- i i n si acum visa, aşa, cu ochii deschişi. Dintr-odată, se ridică im i.mic, luă supa de pe ochiul care ardea mai tare şi o puse i >• mini mai mic, mutînd cartofii pe ochiul cel mare. De afară ■ nuzi soneria. Femeia înlemni. „Enno!“, îşi spuse, „Enno!“

Aşează încet cratița pe aragaz şi se apropie tiptil de uşă, in papucii ei de fetru. Inima îi bate din nou mai regulat: în laţn uşii, stînd un pic mai departe, ca să poată fi zărită, o vii le |mî vecina ei, Frau Gesch. E sigură că a venit să ceară iar ceva, fainâ sau nişte untură, pe care uită tot timpul să le înapoieze. Totuşi Eva Kluge e în continuare neîncrezătoare. Cercetează toată scara, cît îi permite unghiul oferit de gaura vizorului, şi trage cu urechea la fiecare zgomot de-afară. Totul pare în regulă, doar doamna Gesch bate din picioare nerăbdătoare şi se uită drept înainte, la vizor.

Eva Kluge se hotărăşte. Deschide uşa, numai cît îi permite lanțul, şi o întreabă:

— Ia spuneți, doamnă Gesch. Ce s-a întîmplat?

Frau Gesch o copleşeşte imediat cu un şir lung de tîngu- ieli. E o femeie muncită pînă la epuizare, care s-a sacrificat pentru fiicele ei, şi acum i se plînge cît are de spălat, că s-a săturat să spele rufele murdare ale altora, că nu apucă niciodată să mănînce pe săturate şi că Emmi şi Lilli nu ridică un pai. După cină pleacă pur şi simplu de-acasă şi o lasă cu toate vasele nespălate.

— Da, doamnă Kluge, şi... ce rugăminte am... Cred că mi-a crescut un furuncul sau ceva pe spate, în casă n-am

decît o oglindă şi văd şi prost... Puteți să vă uitați puțin? N-am cum să mă duc pentru aşa ceva la doctor - de parc-aş avea eu timp de doctori! Poate puteți să-l stoarceți, dacă nu vă e scîrbă, unora li se face scîrbă de aşa ceva...

în timp ce Frau Gesch se plînge neîncetat, Eva Kluge scoate lanțul cu un gest mecanic şi femeia intră în bucătărie. Eva Kluge dă să închidă uşa, dar în prag apare un picior care-o blochează şi în clipa următoare se trezeşte cu Enno Kluge în casă. Fața lui e lipsită de expresie, ca de obicei, doar tremurul pleoapelor aproape fără gene trădează o anume agitație.

Eva Kluge rămîne pironită-n loc, cu brațele atîrnînd, iar genunchii îi tremură atît de tare, încît ar prefera să se întindă pe jos. Tirada vecinei a încetat brusc şi femeia se ml n acum la ei, iară să spună nimic. în bucătărie e o linişte dr mormînt, doar oala cu tocăniță bolboroseşte încet.

I ntr-un final, vecina spune:

Aşa, Herr Kluge, să nu ziceți că nu v-am făcut o favoare. I >n r băgați de seamă, e pentru prima şi ultima oară. Şi fiți a 11 >111, dacă nu vă țineți promisiunea şi începeți iar cu statul degeaba, cu cîrciumile şi pariurile alea...

Se întrerupe, speriată de expresia de pe fața doamnei Kluge.

Iar dac-am făcut o prostie, puteți conta pe mine, vă ajut i >i i i I scoateți din casă. Amîndouă îi facem vînt imediat!

l'-va Kluge schițează un gest de nerăbdare:

Haideți, doamnă Gesch, lăsați-o baltă!

Se tîrăşte pînă la scaunul împletit şi se lasă moale în >1 I a din nou în mînă ciorapul găurit, dar se holbează la el de parcă n-ar şti ce e.

I 'rau Gesch spune pe un ton uşor ofensat:

Păi, bine, atunci, seara bună sau *Heil Hitler* - cum preferă domniile voastre.

Knno Kluge replică imediat:

Heil Hitler!

Şi încet, de parcă tocmai s-ar fi trezit din somn, îi răspunde şi Eva Kluge:

Noapte bună, doamnă Gesch.

Apoi îşi aduce aminte:

Şi dacă chiar aveţi ceva pe spate...

Nu, nu, răspunde Frau Gesch de lîngă uşă, n-am nimic |M< n| ia te, am zis-o şi eu aşa. Dar staţi liniştită, n-o să mă mai

..... întreburilealtora.Vădeucă n-o să-mi mulţumească

nimeni.

Şi cu asta iese deja pe uşă; e bucuroasă c-a scăpat de ară- hii i le nlea mute, dar o cam mustră conştiinţa.

Nici n-a închis bine uşa, că bărbatul mărunţel se însufleţeşte într-o clipită. Cu un gest firesc, deschide dulapul, eliberează un umeraş, atîrnînd două rochii deale soţiei lui pe unul singur, şi-şi pune haina în locul rochiei. Şapca o pune pe dulap. Are mare grijă de lucrurile lui, nu-i place deloc să fie prost îmbrăcat şi ştie că nu-şi poate permite haine noi.

Acum îşi freacă mîinile mulţumit, scoţînd un „aşa“ tărăgănat, şi se duce la aragaz, se apucă să ridice capacele şi să inspecteze mîncarea.

— Aşa da! zice. Cartofi fierţi şi carne de vită - bun, bun!

Se opreşte o clipă. Femeia stă nemişcată, cu spatele la el.

Enno Kluge pune capacul la loc, încercînd să nu scoată nici un zgomot, se apropie de ea şi-i vorbeşte în ceafa:

— Hai, Eva, ce stai acolo ca o momîie! Ce s-a întîmplat atît de grav? O să ai din nou un bărbat în casă, pentru cîteva zile, atîta tot. Ţi-am zis că n-o să te deranjez. Şi dac-am promis, apoi aşa am să fac. Nici nu mă ating de cartofii ăia - poate doar dacă rămîne ceva pe fundul

oalei. Chiar şi-atunci numai dacă-mi dai tu, din proprie iniţiativă - eu singur n-o să mă milogesc.

Femeia nu-i răspunde. Pune coşul cu ciorapi rupţi la loc în dulap, scoate o farfurie adîncă şi-şi pune de mîncare. Mănîncă încet. Bărbatul s-a aşezat între timp la capătul celălalt al mesei, a scos din buzunar cîteva ziare de sport şi acum îşi notează ceva într-un carneţel murdar şi gros. Din cînd în cînd, aruncă priviri rapide spre femeia care mănîncă. Ea mănîncă foarte încet, dar şi-a umplut deja farfuria a doua oară, lui sigur n-o să-i rămînă prea mult. Şi îi e o foame de lup. N-a mîncat nimic toată ziua, ba nu, chiar de seara trecută. întors acasă în permisie, bărbatul lui Lotte l-a alungat în şuturi din pat, fară să-i pese dac-a mîncat de dimineaţă.

Dar nu îndrăzneşte să-i spună Evei că-i e foame. Se teme

8 Ic lacerea femeii. Mai trebuie să se întîmple lucruri, pen- l ni c a el să se poată simţi din nou ca acasă. O să sosească m! momentul ăla, de asta nu se îndoieşte deloc: orice femeie poale ii îmbrobodită cu puţină linguşeală, trebuie doar să 111 | ic a severent şi să laşi de la tine. Pînă la urmă, şi de obi- ici c Ic 'stul de brusc, femeia cedează, pentru că pur şi simplu « n săturat să se apere.

Kva Kluge rîcîie fundul oalei. A reuşit, chiar a reuşit ••A bage în ea mîncarea pentru două zile, doar ca să n-aibă i'l («• .sji-i cerşească. Spală cele cîteva vase murdare şi apoi ioc c pe să trambaleze lucruri. Fără să se sinchisească de pi ivcnţa soţului ei, cară lucrurile mai valoroase în dormitei i, c nmera care se poate încuia, în care el n-a pus piciorul n n mc lată. Cărăbăneşte acolo proviziile, hainele şi rochiile m mai hune, pantofii, pernele de pe canapea şi, da, chiar şi toi • iip alia înfaţişîndu-i pe băieţii lor - toate astea sub priva iIc• lui. Nu-i pasă ce gîndeşte sau ce zice. S-a strecurat tu • ana ei cu şiretlicuri, dar n-o să se aleagă cu mare lucru.

I ueuie uşa dormitorului şi aşază pe masă ustensilele de *' i i ‘ E moartă de oboseală, ar prefera să se întindă în pat,

9 Ini şi a propus să-i scrie lui Karlemann în seara asta şi «io ele gînd să-şi respecte planul. Poate fi dură şi cu ea, nu mimai cu bărbatul ei.

N ici n-a terminat primele fraze, că bărbatul ei se apleacă peni • ■ masă şi-o întreabă:

< ’ui îi scrii, Evchen?

Femeia îi răspunde iară chef, deşi a luat hotărîrea fermă «A ou i mai vorbească.

Lui Karlemann... s

Aşa, deci, zice bărbatul şi lasă ziarul din mîini. Să-nțe-I..« . A lui ii scrii şi-i trimiți şi un pachețel, sunt sigur, dar lu’ ta-su’ nu-i dai nici un colț de pîine sau cartof, nu vezi ce foame-i e?

Vocea lui şi-a pierdut puțin din indiferență, acum pare a fi chiar ofensat că fiul său primeşte ceea ce i se cuvine şi lui.

— Las-o baltă, Enno, spune ea pe un ton calm. E treaba mea ce fac, şi Karlemann e un băiat bun...

— Da, da! zice bărbatul. Chiar aşa! Bănuiesc c-ai uitat, bineînțeles, cum s-a purtat cu ai lui cînd l-au făcut şef de trupă. Că nu-i mai puteai face pe plac, c-a rîs de noi, c-a zis că suntem nişte burghezi bătrîni şi proşti - ai uitat, Evchen, nu-i aşa? Bun băiat, Karlemann, n-am ce zice!

— De mine n-a rîs niciodată! îşi apără femeia, cu voce scăzută, copilul.

— Nu, bineînțeles! rîde în batjocură bărbatul. Sigur c-ai uitat şi cum s-a făcut că nu te cunoaşte cînd te-a întîlnit, cărînd taşca aia grea, pe Prenzlauer Allee? Cum s-a uitat în altă parte, împreună cu muieruşca aia a lui, dragul de el, pupa-l-ar tata!

— N-am cum să mă supăr pe un copil pentru aşa ceva, spune ea. La vîrsta asta toți fac pe grozavii în fața

iubitelor, aşa sunt toți. îşi revin ei mai tîrziu, se întorc ei la mamele lor care i-au ținut în brațe!

Preț de o clipă, bărbatul o priveşte şovăitor, neştiind dacă s-o mai spună şi pe asta. Nu-i genul ranchiunos, dar de data asta chiar l-a supărat. Mai întîi fiindcă nu i-a dat nimic de mîncare, apoi, pentru că a cărat toate lucrurile bune în dormitor, pur şi simplu, sub ochii lui. Aşa că-i zice:

— Dac-aş fi mamă, eu n-aş mai vrea să țin niciodată în brațe un astfel de fiu, la cît s-a făcut de nesimțit şi de porc!

Se uită în ochii ei măriți de teamă şi-i aruncă, fară pic de milă, drept în fața albă precum ceara:

Ultima oară cînd a venit în permisie, mi-a arătat o |h i/n cu el, făcută de un camarad. Mai era şi mîndru de ea. Km lemann al tău ținea de picioare un ovreiaş de vreo trei m n şi se pregătea să-i crape capul de bara de protecție a ıı ıei maşini...

Nu! Nu! strigă ea. Minți! Chestia asta ai inventat-o IM nm, pe loc, pentru că nu ți-am dat de mîncare! Karle-nmi111 nu face aşa ceva!

Cum să inventez?

Apoi, din nou calm, acum că a reuşit s-o zgîndărească 11111 1111 fel, adăugă:

Să-mi vină mie aşa ceva în cap? Şi-n plus, dacă nu mă ■ HI. poți să te duci pînă la cîrciuma lui Seftenberg, că le-a ni i»lnf-o şi lui, şi bătrînei...

' ie opreşte. N-are sens să mai discute cu femeia asta, ıı ı uni, cînd plînge, cu capul pe masă. Cu asta s-a ales, după

10 •■in mai e şi în partid şi c-a avut încredere în Führer şi-n Iul ce lucea el. N-are de ce să se mire că fiul lor a ajuns aşa.

I n no Kluge se uită uluit la canapea - nici urmă de pernă, iii pul ură! Frumos, o să doarmă grozav la noapte! Dar poate i (\ 11 irmai acum e momentul să rişte. Ezită,

se uită la uşa im mui a a dormitorului, apoi se hotărăşte. Vîră pur şi simplu mana în buzunarul şorțului soției sale care plînge şi ■ciiii!«' cheia de-acolo. Descuie uşa şi începe să cotrobăie pi iu dormitor, iară să-i pese de zgomot...

Eva Kluge, poştărița epuizată, aude totul; ştie că în clipa ni imn c jefuită, dar nu-i mai pasă. Lumea ei e distrusă şi nu mm ponte fi niciodată reparată. De ce să trăieşti pe lumea hm! n i dăruieşti viață copiilor, să te bucuri de zîmbetele fl ile incul lor, dacă apoi sunt transformați în animale? Ah, Km 1 i i ni mn - ce băiețel blond şi scump! Cum l-a dus ea la

11 o' o I Husch şi caii erau culcați în nisip, iar el o întreba întruna: „Ce-au pățit căluții, sunt bolnavi?“ Şi ea a trebuit să-l liniştească, spunîndu-i că nu, căluții dormeau doar.

Şi acum? Să le facă el aşa ceva copiilor altor femei! Eva Kluge nu se îndoia nici o clipă că povestea cu fotografia era adevărată; Enno chiar nu era în stare să inventeze aşa ceva. Nu, se terminase, îl pierduse şi pe fiul ei. Era mai rău decît dacă ar fi murit, măcar atunci l-ar fi putut plînge. Acum nu-l mai putea lua în brațe, casa ei va trebui să rămînă şi pentru el închisă.

Intre timp, bărbatul găsise obiectul despre care bănuia de mult că se află în posesia nevestei lui: un libret de economii. 632 de mărci, o femeie chibzuită, dar de ce atîta chibzuială? Intr-o zi tot o să-şi primească pensia, plus celelalte economii... Oricum, mîine la prima oră, o să pună douăzeci de mărci pe Adebar şi poate încă zece pe Hamilkar... Răsfoieşte mai departe libretul: nu-i doar chibzuită, ci şi ordonată, nevasta asta a lui. Printre ultimele file, găseşte tot ce-i trebuie: tichetul şi dovada plăților.

Tocmai se pregăteşte să bage libretul în buzunar cînd se trezeşte cu ea alături. Femeia îi smulge pur şi simplu carnetul din mînă şi-l pune pe pat. Nu spune decît:

— Afară! Afară!

Iar el, care pînă-n clipa aceea se credea învingător, iese din dormitor sub privirea ei furioasă. îşi ia şapca şi paltonul cu mîini tremurînde, iară să îndrăznească să zică nimic, apoi iese pe uşa descuiată şi se face nevăzut în întunericul casei scărilor. Uşa se trînteşte şi se închide repede în urma lui. Aprinde lumina de pe coridor şi coboară scările. Slavă cerului, cineva uitase uşa de la intrare descuiată. O să se ducă la cîrciumă; în caz de urgență, dacă nu găseşte pe nimeni, Budiker o să-l lase să doarmă pe canapeaua de-acolo. Pleacă tîrşîindu-şi picioarele, împăcat cu

Moarta, obişnuit să primească lovituri. Aproape c-a uitat de Icnu'ia de sus.

Dar ea stă la fereastră şi priveşte împietrită întunericul • li afară. Frumos. Groaznic. L-a pierdut şi pe Karlemann. I) aa mai facă o încercare cu Max, fiul ei mai mic. Max a fost 11111 il < l<>auna mai şters, semăna mai mult cu taică-său decît i ii fratele lui sclipitor. Poate că-şi va regăsi bucuria în fiul >i>l mic. Şi dacă nu, foarte bine, o să trăiască aşa, singură. I lai o să ducă un trai cuviincios. Măcar atît să-i mai rămînă

i dl l ruieşte. Chiar mîine o să încerce să afle cum se poate i al i ago din partid, iară s-ajungă în lagărul de concentrare. < > na fie complicat, dar poate reuşeşte. Şi dacă chiar n-o să alba încotro, o să se ducă şi-n lagăr. Măcar aşa o să ispă- faiiMcî, cît de cît, o părticică din păcatele lui Karlemann.

Mototoleşte scrisoarea începută, care acum e udă de lacrimi. Scoate o foaie nouă şi începe să scrie:

Dragul meu Max! M-am gîndit să-ți scriu o scrisorică. t o imt bine încă, şi sper că şi tu. Tata a trecut pe-aici chiar anim cîteva minute, dar i-am arătat uşa. Nu voia decît să •ic agațe de mine. M-am dezis şi de fratele tău, Karl, din

ii 1111 J 11 ;rozăviilor pe care le-a comis. Acum mi-

ai mai rămas i li MI r I u. Te rog să fii un om de bună-credință. O să fac şi eu |H*III ru fine tot ce-mi stă în putință. Scrie-mi şi mie o dată o u i isoare. Te sărut, Mama.“

CAPITOLUL 6

Otto Quangel renunță la funcția lui

în atelierul fabricii de mobilă aflat sub supravegherea maistrului Otto Quangel lucrau vreo optzeci de muncitori şi muncitoare. Pînă la izbucnirea războiului, secția lor producea doar mobilă la comandă, pe cînd restul fabricii se ocupa doar de mobilier fabricat în serie. Odată cu izbucnirea războiului, întreaga producție s-a concentrat asupra comenzilor armatei, iar atelierul lui Quangel a primit sarcina de-a produce lăzi mari şi grele, despre care se zvonea că serveau la transportul bombelor de calibru mare.

în ceea ce-l privea, lui Otto Quangel puțin îi păsa de destinația lăzilor; munca asta monotonă şi lipsită de creativitate i se părea de-a dreptul umilitoare. El era un tîmplar specializat în mobilier lucrat artistic şi deseori finisajul unui dulap frumos sculptat sau textura fibroasă a unui anumit tip de lemn îi dădeau un profund sentiment de satisfacție. O astfel de muncă, în ciuda firii sale reci, îl umplea de bucurie. Acum îl coborîseră la nivelul unui supraveghetor şi al unui maistru de atelier, a cărui singură sarcină se reducea la verificarea îndeplinirii normei. Dacă această normă se depăşea, cu atît mai bine. Aşa cum îi era felul, n-a vorbit cu nimeni despre nemulțumirile sale, iar fața lui ascuțită, ca de pasăre, nu a trădat niciodată disprețul pe care-l simțea pentru cioplitul «In riil II t)l de cherestea. Dacă l-ar fi

urmărit cineva mai înde-
*.. >M|»■, şi-ar fi dat seama că omul scump la vorbă de altă-
iltilti tncetase cu totul să mai vorbească şi că, în calitatea sa i li < I de atelier, se ocupa doar de supravegherea producției.

I >i i r ci ne să fi băgat în seamă un om atît de anost şi şters }•• ci ii in Quangel? Toată viața lui se mulțumise cu rolul de IHil tic bătaie şi singurul lucru de care-i păsa era munca. Nu IşTlnn i sc nici un prieten la fabrică, nu adresase nici o vorbă |tt Iclciioasă nimănui de acolo. în afară de muncă nu mai VimIch nimic şi, atîta timp cît îşi făceau treaba, nu-l interesa ilni ti nvca de-a face cu maşini sau cu oameni.

Ni lotuşi colegii nu-l antipatizau, chiar dacă treaba lui ci n mi supravegheze atelierul şi să-i preseze să lucreze cît uimi nniII. Niciodată nu înjura şi nu se plîngea de ei în fața tmiiiliircrii. Dacă i se părea că undeva treaba stagnează, se iln ren şi, lără un cuvînt, rezolva el singur problema, cu înde- HiAiînrcti-i cunoscută. Sau se ducea lîngă un grup de pala- vi ngli şi rămînea cu ochii lui întunecoşi ațintiți asupra lor |.fl im rund le pierea cheful de bîrfit. Răspîndea întotdeauna IA* ' nhi iii jurul lui. în pauzele scurte de odihnă, muncitorii ii şi/, ui cît mai departe de el, lucru care-i permitea să se lunuri' < Ic un soi de respect de la sine înțeles, ceea ce ceilalți |)ii reuşeau să obțină nici făcînd pe şefii.

< ci din conducerea fabricii ştiau ce fel de om aveau acolo. Atelierul lui avea cele mai bune rezultate şi nu se iscau nici un lei <le conflicte, iar Quangel urma ordinele întocmai. Ili.rn ni li decis să se alăture partidului, l-ar fi avansat de Nn111 I lar ii refuza tot timpul.

N am bani de aşa ceva, le spunea. Am nevoie de fie-Wii i lumuț. Trebuie să-mi hrănesc familia.

In decret, se bîrfea pe seama zgîrceniei lui nenorocite, i HUI dpuneau cei din jur. Li se părea că lui Quangel i se

rupea inima pentru fiecare ban cu care trebuia să contribuie la vreo colectă. Nici măcar nu se gîndea că înscrierea în partid i-ar fi adus mai multe beneficii decît ar fi pierdut prin taxa de membru. Dar din punct de vedere politic, maistrul ăsta priceput era un prostănac fară speranță, aşa că nimeni nu şi-a bătut capul cu el şi l-au lăsat în postul ăla mărunt de conducere, cu toate că nu era membru.

In realitate, nu zgîrcenia l-a făcut pe Otto Quangel să nu intre în partid. Sigur, era foarte chibzuit în administrarea banilor şi era în stare să se supere săptămîni întregi pentru un ban cheltuit aiurea. Dar era la fel de atent şi scrupulos în ceea ce-i privea şi pe cei din jur, iar partidul ăsta nu era nici pe departe preocupat să pună în practică principiile sale de bază. Tot ce aflase el în anii în care fiul său fusese elev de şcoală sau în Hitleijugend, tot ce-i povestise Anna şi ce văzuse cu ochii lui în fabrică, unde posturile bine plătite erau ocupate de membri de partid, care-i aveau în subordine pe cei mai pricepuți muncitori nemembri - toate acestea îi întăriseră convingerea că partidul nu era scrupulos, sau, mai bine zis, nu era deloc onest, iar el cu astfel de oameni nu voia să aibă de-a face nici în ruptul capului.

Tocmai de-aia se supărase atît de tare, în dimineața aceea, cînd Anna i-a spus, „tu şi Fuhrerul tău". Sigur, pînă acum, fusese convins de buna-credință şi de intențiile nobile ale Fiihrerului. Trebuiau doar să-i înlăture pe toți linguşitorii şi paraziții ăia din jurul lui şi lucrurile ar fi mers numaidecît mai bine. însă atîta timp cît situația stătea cum stătea, n-avea de gînd să li se alăture, iar Anna, singura cu care el mai schimba un cuvînt, ştia prea bine asta. Bine, a spus-o la nervi, iar el nu era genul care să țină la supărare. O să uite sigur, cu timpul.

Tn-buia să se gîndească bine la războiul ăsta şi la instigai mul lui. Dar pentru aşa ceva, el unul avea nevoie

de 111111> Alții rămîneau marcați dacă se întîmpla ceva neaş- i> pini, îşi dădeau drumul la gură, țipau sau făceau ceva, iIni i*l avea întotdeauna nevoie de mult, mult timp pentru a I n>co la fapte.

¡1 and acolo, în larma din atelierul lui, cu capul un pic i ii li ral şi privirea plimbîndu-se de la maşina de rindeluit ți profilat pînă la fierăstrăul panglică, forjorul de cuie, bur- iților şi transportorul cu bandă, îşi dădu seama că vestea morții lui Otto şi, mai ales, reacția Annei şi a lui Trudei îl uloolnu în continuare. Ştie că Dollfuss, tîmplarul ăla de iii ii lumi, a părăsit atelierul deja de şapte minute şi că înce-

■ înoate munca celorlalți din secția lui pentru că a trebuit Nit mai fumeze o țigară şi să se întindă la vorbă. II mai lasă

■ oi minute, după care îl va chema el însuşi înapoi la lucru!

Şi m timp ce privirea îi alunecă spre minutarul ceasor- i noului, dîndu-şi seama că peste trei minute se fac zece i m m 11 o de cînd Dollfuss chiuleşte, Quangel nu numai că îşi ni li ioc aminte de afişul acela oribil de deasupra capului lui Trudei, nu numai că se gîndeşte la ce înseamnă, de fapt, li udare de țară sau înaltă trădare, ci se mai gîndeşte şi la Mul că poartă în buzunar nota dată de portar, prin care țolul do atelier Quangel este convocat să-şi facă apariția, fix In oi a cinci, la cantina funcționarilor.

Nu că scrisoarea asta l-ar fi deranjat sau alertat în vreun fol luninte, pe cînd fabrica mai producea mobilă, de multe m i ora nevoit să treacă pe la administrație, ca să discute ilo pro procesul de fabricație al vreunei piese de mobilier mm pociale. Cantina angajaților e un loc de întîlnire nou, dm mi i pasă, pînă la cinci mai sunt doar şase minute şi |»Aun al unei vrea neapărat să-l vadă pe Dollfuss din nou la locul lui, lîngă fierăstrău. Aşa că pleacă să-l caute, cu un minut mai devreme față de cum

îşi propusese.

Dollfuss însă nu e de găsit, nici în toaletă, nici pe coridoare, nici în atelierele vecine, şi cînd se întoarce în propriul atelier, ceasul de perete arată cinci iară un minut, ceea ce înseamnă că trebuie să plece dacă nu vrea să întîrzie. îşi scutură cît poate mai bine haina de rumeguş şi se îndreaptă cu paşi repezi spre clădirea unde la parter se afla cantina funcţionarilor.

încăperea e pregătită pentru o întîlnire, oamenii au montat o tribună pentru vorbitori, au adus o masă lungă pentru membrii conducerii şi sala e plină de scaune aşezate în rînduri egale. Cunoaşte toate astea de la adunările Arbeitsfrontului, la care a trebuit să participe deseori, doar că şedinţele acelea se ţineau în cantina muncitorilor. Singura diferenţă este că acolo stăteau pe bănci dure din lemn, pe cînd aici se află doar scaune împletite. în plus, majoritatea celor adunaţi acolo veneau la şedinţă în haine de lucru, pe cînd aici majoritatea poartă uniforme maro sau gri, funcţionarii în civil abia distingîndu-se printre ei.

Quangel se aşază pe un scaun de lîngă uşă, cu gîndul ca la sfîrşit s-o şteargă cît mai repede la atelier. Sala era aproape plină atunci cînd a sosit, o parte dintre bărbaţi stau pe scaune, alţii discută printre rînduri sau lîngă perete, adunaţi în grupuri mici.

Toţi cei adunaţi acolo poartă svastica (bineînţeles, în afară de ofiţeri, care poartă gradele militare). Se pare că e singurul care nu are însemnul partidului. Mai mult ca sigur, s-a produs o confuzie şi l-au invitat aici din greşeală. Quangel se uită atent în stînga şi-n dreapta. O parte dintre feţe i se par cunoscute. Tipul palid şi gras de la masa conducerii e directorul general, Herr Schroder, Quangel îl f| lii 11 i n vedere. Cel cu nasul ascuţit şi *pince-nez* e Klemmer, t li ii ii i ii 11 casier, de la care primeşte, în fiecare sîmbătă, plicul

12 11 uilnriul şi cu care s-a certat urît de cîteva ori

din cauza tăierilor. Ciudat, cînd stă la ghişeul lui nu poartă niciodată li im înnele partidului.

Dur majoritatea chipurilor nu le-a văzut niciodată pînă
II probabil că sunt domnii de la birouri. Brusc, privi-
i' n lui Quangel se opreşte asupra unui grup. Printre cei
ile acolo îl descoperă pe tîmplarul Dollfuss, pe care
tocmai ll i iiutase la toalete. Dar tîmplarul nu poartă
uniforma de ■ i MI iu, ci un costum de duminică foarte
elegant şi discută
13 111 li n domni în uniformă, aparent cordial, de parcă ar avea in i lu i statut. Tîmplarul Dollfuss poartă şi o svastică, ceea i •> r incredibil, mai ales cînd se gîndeşte ce comportament di' Kură-spartă are în atelier. Aşa, deci! îşi spune Quangel. Aut M i nn turnător adevărat. Probabil nici nu-i tîmplar şi nii i nu I cheamă Dollfuss. Nu Dollfuss îl chema pe cancela-
14 ul A iistriei, cel pe care l-au asasinat? Ce minciună - şi eu i n prostul n-am observat nimic!

Quangel începe să scormonească printre amintiri: oare
I ii illluss ăsta era deja în secție cînd i-au dat afară pe Laden- ili ii I i,u pe Tritsch, iar toată lumea a început să vorbească pe (în iş cum că ar fi fost trimişi în lagăr?

t rupul lui Quangel se încordează. „Ai grijă!“ pare să-i
II luminiță. „Aici stau printre criminali!“ Mai tîrziu se gîndirile „ N -o să mă las racolat de tovarăşii ăştia. Sunt un şef 111* atelier bătrîn şi prostovan, nu mă pricep la nimic. Dar mu colaborez, nu, asta în nici un caz n-o s-o fac. Am văzut a/1 dimineață cît de afectată a fost Anna, iar apoi şi Trudei; im iu aşa ceva nu mă bag. Nu vreau să condamn la moarte o o ia o ui sau o mireasă. Să mă lase pe mine în pace cu tre- luirllu lor...“

Aşa se gîndeşte Quangel. între timp, sala s-a umplut pînă la ultimul scaun. Masa conducerii e ocupată de uniforme maro şi paltoane negre, iar la tribună se vede un maior sau un colonel (Quangel nu a învățat nici acum să distingă insignele şi uniformele) care începe să le

vorbească despre situația de pe front.

Bineînțeles că totul este minunat, victoria asupra Franței se sărbătoreşte cum se cuvine, iar înfrîngerea Angliei e o chestiune de doar cîteva săptămîni. Apoi vorbitorul se apropie de chestiunea care-l preocupa, de fapt, în tot acest răstimp: dacă frontul culege atîția lauri, e de aşteptat ca şi cei de acasă să-şi facă datoria de patrioți. Ceea ce urmează sună de parcă domnul maior (sau colonel, sau comandant) vine direct de la cartierul general, cu scopul de-a le transmite ordinul Fiihrerului, şi anume că Fabrica de Mobilă Krause & Co. trebuie să-şi crească neapărat productivitatea. Fiihrerul se aşteaptă la o creştere de cincizeci la sută în trei luni, iar peste o jumătate de an doreşte dublarea producției. Adunarea e rugată să prezinte strategii sau propuneri în acest sens. Cei care nu se alătură acestui scop sunt considerați sabotori şi vor fi tratați ca atare.

în timp ce oratorul rosteşte un *Siegheil!* final în onoarea Fiihrerului, Otto Quangel se gîndeşte: „Ce proşti sunt, proşti ca oile! Anglia o să capituleze în cîteva săptămîni, războiul o să se termine şi ei vor să crească productivitatea cu sută la sută! Cine inventează prostiile astea?“

Strigă cuminte *Siegheil!* laolaltă cu ceilalți, se aşază din nou şi îşi îndreaptă atenția spre următorul vorbitor, un bărbat în uniformă maro, care păşeşte spre tribună cu pieptul plin de medalii, ordine şi decorații. Acest membru de partid e de cu totul alt calibru, în comparație cu antevorbitorul său din partea armatei. încă de la început, le vorbeşte pe un ton i Ai<|>iait şi răstit, despre spiritul distructiv care mai bîntuie Im ii prin întreprinderi, în ciuda extraordinarelor succese Im iv,i.strate de Führer şi de Wehrmacht. Vorbeşte atît de violent şi răstit, aproape că urlă fără nici o jenă, atunci i mul m<> referă la cîrcotaşi nemulțumiți. Trebuie eradicați pn im In ultimul, trebuie călcați în picioare,

pocniți peste îmi pună cînd îşi scuipă dinții! ***Suum cuique,*** **asta scria pe i ni iii urnele soldaților din Primul Război Mondial şi: „Toți pi imt'Hc ceea ce merită“, cum spune şi sloganul de pe porțile liiKni clor de concentrare. Acolo primesc ei ce li se cuvine, Im ml care contribuie la trimiterea în lagăr a unei astfel de I» i mi,ine, bărbat sau femeie, poate să fie mîndru de el şi se**

I **ii ii 1 1 considera omul Führerului.**

I)ar voi, cei de-aici, răspundeți cu capul de curățenia

15 **lin nccțiile şi departamentele pe care le conduceți, fie că Mimlrți şefi de atelier, de departament sau directori, urlă Vorbitorul în încheiere. Curățenia e însăşi gîndirea națio- iml socialistă! Asta, şi nimic altceva! Cei şleampeți, cei care**

II **np (le timp, cei care nu reclamă pînă şi cea mai mică dezor- i!11ii>. toți zboară direct în lagăr. Asta v-o garantez personal, lin ca »• vorba de un director sau de un şef de atelier! Mă**

personal de asta, vă aranjez eu, chiar de-ar fi să vă ni oi in şuturi afară.

Vorbitorul mai zăboveşte un pic pe podium, cu mîinile i lilicnte şi pumnii încleştați, cu fața vînătă de furie.

Mula a amuțit complet după izbucnirea aceasta, toți par Iuti u oşați, gîndindu-se că tocmai au fost transformați, fără i o. i n n fel de ocolişuri, în spionii propriilor colegi de muncă. Apoi vorbitorul coboară de pe podium cu paşi greoi şi cu urni lai iile zornăind uşor pe piept, iar Schröder, directorul

16 **el palid, se ridică şi-i întreabă cu voce moale dacă cineva VM a nil ia cuvîntul.**

Adunarea răsuflă uşurată, se foieşte pe scaune - de parcă s-ar fi trezit dintr-un vis urît şi lucrurile reintră pe fagaşul lor firesc. Nu pare să aibă nimeni chef să ia cuvîntul, toţi par că vor să plece cît mai repede de-acolo, iar directorul general se pregăteşte să încheie şedinţa cu un ***Heil Hitler!*** cînd, dintr-odată, în fundul sălii, un bărbat în haină de lucru albastră se

ridică şi spune că secţia lui ar putea creşte productivitatea fară probleme. Ar trebui doar comandate maşinile alea şi alea, şi omul le enumeră, explicînd apoi tuturor felul în care ar trebui montate. Da, apoi ar fi bine dacă ar scăpa din atelierul lui de şase-opt oameni, nişte leneşi şi nişte nepricepuţi, şi într-un sfert de an ar reuşi el treaba cu dublatul producţiei.

Quangel stă acolo cu o mină calmă şi o postură relaxată, pregătit să lupte. Simte cum e urmărit, el, muncitorul ăsta simplu, care n-are ce căuta printre domnii ăia fini. Dar nu i-a păsat niciodată de ei, şi nu-i pasă nici acum, cînd se holbează la el. Acum, c-a terminat de vorbit, cei de la masa conducerii îşi apropie capetele şi încep să comenteze ce-au auzit. Vor să afle cine e bărbatul în bluză albastră. Apoi maiorul sau colonelul se ridică şi îi spune că departamentul tehnic va discuta cu el despre maşini şi-l întreabă la cine s-a referit atunci cînd a spus că vrea să scape de şase-opt oameni?

Quangel îi răspunde tărăgănat şi fară chef:

— Da, păi, unii nu pot, iar alţii nu vor să muncească aşa cum trebuie. Iată chiar unul din ei acolo! spune aţintindu-şi arătătorul gros spre tîmplarul Dollfuss, care stă cu cîteva rînduri mai în faţă.

în clipa următoare se aud rîsete răzleţe, printre cei amuzaţi aflîndu-se şi Dollfuss, care întoarce capul spre el şi îi rîde în faţă.

Dur Quangel spune pe un ton rece, fără să-şi schimbe impresia feţei:

I)a, să vorbeşti fără să gîndeşti, să fumezi în timpul
Im <lc lucru şi să strici tot ce atingi - la asta te pricepi,
I •nlll'use!

(Vi de la masa conducerii şi-au ridicat din nou capetele im m i **1** vadă mai bine pe ciudatul ăla. Vorbitorul în uniformă ii mm nu se mai poate abţine şi sare în picioare:

Nu eşti membru de partid! De ce nu eşti membru de puri id?

Şi Quangel răspunde la fel cum a facut-o de fiecare dată

i Aud i s-a pus această întrebare:

Pentru că am nevoie de fiecare bănuţ, pentru că am M lumilie şi nu îmi permit!

I lArhatul în uniformă maro se răsteşte la el:

I ‘entru că eşti un zgîrcit şi nu vrei să dai nici un ban In iii ru Kührerul şi poporul tău! Cît de mare e familia aia

ii Iм?

DIU* Quangel îi răspunde rece, aruncîndu-i vorbele în faţă: Mie să nu-mi vorbiţi de familie azi, dragă domnule! Tumuii am aflat că băiatul meu a căzut pe front!

I Veţ de o clipă, în sală e o linişte de mormînt, mahărul in muraşi bătrînul şef de atelier se fixează din priviri. Apoi, **I M 1**11 Quangel se aşază brusc, ca şi cînd ar fi terminat dis- iiiIiii iur bărbatul îi urmează exemplul. Directorul general «i i idică din nou şi îi salută cu un ***Siegheil!*** uşor anemic. Apoi şedinţa se încheie.

I 'luci minute mai tîrziu, Quangel e iar în atelierul său; lyi plimbă încet privirea de la maşina de rindeluit pînă la (Ici Asi răul panglică, forjorul de cuie, burghiul şi transportóme u bandă... Dar nu mai e cel de dinainte, o simte, o ştie, li a I ri îs-o tuturor. Poate că a procedat oribil, folosindu-se

de moartea fiului său, dar, pe de altă parte, de ce să aibă bun-simţ faţă de nişte indivizi ca ăia? „Nuuu!“, îşi spune aproape cu voce tare. „Nu, Quangel, ia-ţi gîndul c-o să mai fii cel de dinainte. Sunt curios ce-o să zică Anna despre toate astea. Şi dacă Dollfuss nu mai vine la serviciu începînd de azi? în cazul ăsta, sunt nevoit să-i caut un înlocuitor. Avem nevoie de oameni.

Dar nici vorbă, Dollfuss îşi face apariţia. Ba mai mult, e însoţit de unul dintre şefii de secţie ai fabricii, iar şeful de atelier Quangel e informat că, începînd de azi, trebuie să renunţe la funcţia sa din Arbeitsfront, în favoarea domnului Dollfuss, dar că îşi va păstra funcţia tehnică din atelier, în plus, nu mai are voie să se amestece în treburi politice.

— Aţi înţeles?

— Ba bine că nu! Mă bucur că mi-ai luat povara de pe umeri, Dollfuss! Auzul meu îmi joacă feste tot mai des şi trasul cu urechea în hărmălaia asta e aproape imposibil. L-ai auzit doar pe domnul ăla.

Dollfuss dă scurt din cap şi spune repezit:

— Cît despre ce-aţi văzut sau ce-aţi auzit înainte, să nu cumva să vă scăpaţi la cineva, că...

Quangel îi răspunde cu un aer aproape ofensat:

— La cine să mă scap, Dollfuss? M-ai auzit vreodată vorbind cu cineva? Pe mine nu mă interesează chestiile astea, pe mine mă interesează doar munca şi un singur lucru ştiu, că astăzi am rămas în urmă. Ar fi momentul să te întorci la locul tău şi să te apuci de treabă! Şi adaugă, aruncînd o privire la ceas:

— O oră şi treizeci şi şapte de minute ai pierdut pe ziua de azi!

în clipa următoare, tîmplarul Dollfuss chiar se întoarce la fierăstrăul lui şi, pe nesimţite, nu se ştie cum, prin atelier

<• răspîndeşte zvonul cum că Dollfuss ar fi primit o săpuneolă pe cinste pentru fumatul şi trăncănitul lui continuu.

Şeful de atelier Otto Quangel trece însă de la o maşină l i alta şi-i inspectează pe toţi, dă o mînă de ajutor unde e nevoie, se uită insistent la cîte-un palavragiu şi se gîndeşte: I)(' ăştia am scăpat o dată pentru totdeauna! Habar n-au, I **M** • ntru ei nu sunt decît un bătrîn prostovan! Le-am închis gura cînd l-am luat pe ăla în uniformă cu «dragă domnule», aşa i-am spus. Dar acum... acum chiar sunt curios în ce **iii am** băgat. Că se vede treaba că m-am băgat. Numai că nu ştiu în ce...“

CAPITOLUL 7

O spargere dată noaptea

Seara tîrziu, de fapt era chiar noapte şi foarte tîrziu pentru o întrevedere de genul ăsta, Herr Emil Barkhausen s-a întîlnit cu amicul său, Enno, în restaurantul Nici o şansă. Şi asta numai din cauza poştăriţei Eva Kluge şi accesului ei de furie, îndreptăţit de altfel. Domnii în cauză s-au aşezat la o masă din colţ şi şi-au luat o bere la halbă, după care au şuşotit şi tot şuşotit - la o ***singură*** halbă - pînă cînd cîrciumarul le-a atras atenţia că a strigat ultima comandă deja de trei ori şi c-ar fi fost bine să se ducă odată acasă la muierile lor.

Cei doi au discutat mai departe pe stradă; mai întîi au parcurs o bucată din Prenzlauer Allee, după care Enno a propus să se întoarcă pentru că şi-a dat seama c-ar putea să aibă mai mult noroc la o veche amică, pe nume Tutti. Tutti Maimuţa. Mai bine stătea la ea decît să se încurce iar în cine ştie ce poveste de genul...

Emil Barkhausen ia foc cînd aude una ca asta. Doar l-a asigurat pe Enno de zece, sau, de fapt, de o sută de ori, că n-o să nimerească în nici o poveste, că nu e nimic nesigur în ceea ce priveşte propunerea lui. Practic, era vorba despre o confiscare aproape legală, care urma să aibă loc sub tutela SS, şi-n plus era vorba doar de o evreică bătrînă după care n-avea să plîngă oricum nimeni.

Iar Knno a răspuns din nou că nu, nu s-a amestecat pînă in uni niciodată în lucruri din astea, nu era deloc speciali- I nli-a lui. La femei, da, se pricepea, sau la pariuri, dar pînă uri un nu s-a băgat în astfel de treburi dubioase. Tutti s-a I Mirt a I î ntotdeauna frumos cu el, deşi toată lumea îi spunea ..Maimuţa“, şi sigur nu-şi mai amintea că, pe vremuri, se m i vise de banii şi cartelele ei, fară ştirea ei.

I nl.re timp cei doi ajunseră la Prenzlauer Allee.

Ilarkhausen, omul ăsta, pendulînd veşnic între milo-iţi'nla şi ameninţări, se răsteşte la celălalt, trăgîndu-se de l u u **H** ti iţa lungă şi rară:

(line naiba ţi-a cerut să şi pricepi ceva din treaba asta? Ţi **IIIII** zis c-o să mă descurc singur, din partea mea poţi să aI ai si să te uiti la mine, cu mîinile în buzunar. Dacă vrei,

i y

II an umplu şi geamantanul în locul tău! înţelege odată, că tu mu cu mine doar ca martor, în caz că ne-ar păcăli băieţii ilin SS, şi ca să fim siguri că totul se împarte frăţeşte. Gîn- il«w,it «■ te ce de comori ascunde o bogătaşă din asta, chiar ilara cui din Gestapo au mai pus mîna pe cîte ceva cînd I nu ridicat pe bărbatu-său!

Knno Kluge spune dintr-odată da, fară a avea nevoie să mai liu periat şi convins. Acum abia aşteaptă să ajungă pe . **1**11**1**»I«> 11 skistrasse. Ceea ce l-a convins să treacă peste frică i ᴍII accepte o treabă atît de riscantă n-a fost nici

vorbăria Im I tarkhausen, nici perspectiva unei îmbogăţiri rapide, ci Im11 şi simplu foamea. Brusc, se gîndeşte la cămara fami- Itui Kosenthal şi la faptul că evreii au ştiut dintotdeauna să 11miiiince bine şi îşi spune că nimic nu i-a plăcut mai mult la viaţa lui ca gîtul de gîscă umplut, cu care îl cinstise cîndva i u 11' v reu bogat, fabricant de stofe.

Kuamea îi ia minţile de tot şi dintr-odată e ferm convins i a **aa** găsească gît de gîscă umplut şi în cămara familiei osenthal. Vede în faţa lui platoul de porţelan pe care-i aşezat şi sosul gelatinos, plin de grăsime, în care gîtul mai că plesneşte de atîta umplutură - legat Ia ambele capete cu fir de aţă. O să ia platoul şi-o să încălzească mîncarea pe aragaz. De restul nu-i pasă. Barkhausen n-are decît să facă ce-o vrea, nu-**l** interesează. O să înmoaie pîinea în sosul cald, gras şi puternic condimentat, şi o să mănînce gîtul de gîscă cu mîna, grăsimea scurgîndu-se din toate părţile.

— Hai să-i dăm drumul, Emil. Mă cam grăbesc!

— Cum aşa, dintr-odată? îl întreabă Bărkhausen, dar de fapt se bucură că pot s-o ia din loc cît mai repede. Şi-o să se bucure şi mai mult cînd toată afacerea va fi încheiată; adevărul e că nici lui nu-i plac treburile astea dubioase. Nu se teme de poliţie şi nici de bătrîna evreică - ce poate să păţească dacă îi arianizează averea? -, dar îi e frică de familia Persicke. Ştie că sunt o bandă de nenorociţi lipsiţi de scrupule şi nu e deloc exclus să-i tragă clapa, chiar dacă l-au încurajat să facă asta. Din cauza lor l-a luat pe prostănacul de Enno pe post de martor, cu gîndul că, dacă nu-**l** cunosc, o să se mai abţină cît de cît.

Pe Jablonskistrasse treaba merge ca unsă. Este în jur de zece jumătate, cînd descuie uşa de la intrare cu o cheie bună, cheia lui Barkhausen. Apoi se furişează în casa scărilor şi, după ce se asigură că nu e nimeni acolo, aprind lumina, se

descalţă, iar Barkhausen spune rînjind:

— Trebuie să ţinem cont că oamenii se odihnesc la ora asta.

Cînd lumina se stinge, cei doi se strecoară pe scări în vîrful picioarelor, fară să întîlnească vreun obstacol.

N-au comis nici una dintre greşelile clasice ale începătorilor, n-au dărîmat nimic, n-au scăpat nici un pantof făcînd zgomot, nu, au reuşit să urce pînă la etajul patru în linişte,
Im II probleme. Au reuşit să urce, în ciuda faptului că nici imul dintre ei nu e spărgător şi că mai sunt şi într-o stare dr agitaţie, unul cu gîndul la gîtul de gîscă umplut, celă- lnll In pradă şi la familia Persicke.

Cu uşa Rosenthalilor, Barkhausen îşi închipuise că avea «ıı In* mult mai greu, dar, lucru ciudat, aceasta nu e nici înm ur încuiată. Ce femeie iresponsabilă, evreica asta, în nil iiiiţia ei ar fi trebuit să fie mult mai precaută! Nici nu se dumiresc bine şi se şi trezesc înăuntru.

I l. u khausen aprinde lumina pe hol iară nici o jenă.

I)acă vaca bătrînă începe să chirăie, îi dau una peste I i"i de nu se vede! anunţă el, la fel cum îi spusese înainte de IIIUMA lui Baldur Persicke. Nu se aude însă nici un chirăit. Cm doi cercetează fară grabă holul micuţ, înţesat cu o grăim M In de cutii, piese de mobilier şi geamantane. Păi da, că mi fost nevoiţi să se mute într-o văgăună cu două camere ţi o bucătărie, după ce-şi pierduseră apartamentul spaţios dr drasupra magazinului. Normal că arată mai înghesuit.

II dr înţeles.

I)rja îi mănîncă palma, le vine să cotrobăie prin cutii şi liMKăjo, să înceapă să strîngă, dar lui Barkhausen i se pare III ..... a i i nd icat s-o caute întîi pe bătrînă şi să o lege la gură cu im ştergar, asta doar aşa, ca să evite eventualele

neplăceri. Ci II in pare atît de plină, încît cei doi înaintează cu greu. Şi-au di ii i ama, între timp, că nu le-ar ajunge nici zece nopţi ca MU nroată tot ce se află acolo, aşa că se gîndesc să se mulţii iscă cu lucrurile mai valoroase. Dormitorul e la fel de
111ţrni1**1** ca şi celelalte încăperi. Numai că doamna Rosenthal 11ii r uicăieri şi patul pare neatins. Barkhausen verifică şi în IH H ui arie, şi la toaletă, dar femeia pare să fi intrat în pămînt. Am! a chiar că-i noroc chior, au scăpat de ţipete şi, dintr-odată, I roitlm li se pare de zece ori mai uşoară.

Barkhausen s-a întors în primul dormitor şi a început să cotrobăie printre lucruri. Nu-şi dă seama că l-a pierdut pe Enno, amicul lui. Acesta a năvălit în cămară şi a fost crunt dezamăgit: cîteva cepe şi o jumătate de pîine; nici vorbă de gît de gîscă umplut. Se apucă totuşi să mănînce, tăind ceapa felii şi punîndu-le pe pîine. La foamea lui, i se pare un deliciu.

Mestecînd cu nădejde, Enno Kluge observă ceva pe rafturile de mai jos. îşi dă seama imediat că Rosenthalii nu stau defel prost cu băutura. Pe raftul de jos se văd tot felul de sticle de vin şi de şnaps. Enno, un bărbat cumpătat de felul lui, cu excepţia curselor de cai, înşfacă o sticlă de vin dulce şi vrea să clătească gustul de ceapă din gîtlej. Dar, Dumnezeu ştie de ce, licoarea dulce îi face rău, tocmai lui, care e în stare să tragă de o bere trei ore, cel puţin. Deschide o sticlă de coniac şi ia cîteva înghiţituri rapide, golind sticla în nici cinci minute. Poate c-a luat-o razna din cauza foamei sau a emoţiilor. De mîncare a uitat cu desăvîrşire.

După un timp nu**-l** mai interesează nici şnapsul şi se duce să-l caute pe Barkhausen. Acesta e încă în camera mare, cotrobăie prin dulapuri şi cufere, le goleşte şi le aruncă pe jos

conţinutul, în căutarea unei prăzi mai valoroase.

— Doamne, cred c-au îngrămădit tot magazinul aici! spune Enno terminat.

— Taci, mai bine m-ai ajuta! îi răspunde Barkhausen. Sunt sigur că bijuteriile şi banii le-au ascuns pe-aici pe undeva - doar ştim că Rosenthalii au fost nişte oameni înstăriţi, milionari, ce mai, şi tu vorbeai de afaceri necurate, cap sec ce eşti!

Cei doi lucrează în tăcere timp db cîteva minute, aruncă şi mai multe lucruri pe jos. Podeaua e atît de înţesată de haine, aşternuturi şi diverse aparate, încît ajung să le calce
Iii picioare. într-un tîrziu, Enno, aflat deja sub influenţa fimpmilui, spune:

Eu nu mai văd nimic. Cred că trebuie să-mi limpezii«! capul c-o duşcă. Ia adu nişte coniac din cămară, Emil!

I Inrkhausen se supune fară împotrivire şi se întoarce cu dnun ni iele de şnaps. Cei doi seaşazăcadoi prieteni buni în ' IM Iul muntelui de rufe şi trag duşcă după duşcă, întorcînd "ii naţia pe toate părţile, cu un aer foarte serios.

E cît se poate de clar, Barkhausen. N-avem cum să «conicul toate catrafusele astea şi nici n-avem de gînd să ne Ineem veacul pe-aici. Eu zic aşa: să ia fiecare cîte două c niiiimtane şi să ne cărăm cît mai repede. E şi mîine o zi!

Că bine zici, Enno. Nici eu nu vreau să mai stăm pe nici, mai ales cu Persicke ăştia în coastă.

I)a' cine-s ăştia?

Ah, păi... nişte indivizi... Dar cînd mă gîndesc că pli' <lc-aici cu două geamantane pline de bulendre, în loc Ml cnut banii şi bijuteriile, îmi vine să-mi dau palme singur, i 'i od c ar fi bine să mai cercetăm puţin. Dar pînă atunci, lini, noroc, Enno!

Noroc, Emil, şi sănătate! De ce să nu mai căutăm? i

Jnnpl,ea-i lungă şi nu noi plătim factura la lumină. Dar ce 111111 m cu să te-ntreb: unde vrei să duci geamantanele alea?

(!um adică? Ce vrei să zici, Enno?

I ’ăi, doar nu vrei să le duci acasă la tine?

Crezi cumva c-o să le duc la Biroul de Obiecte Pierdute ’ Hi neînţeles c-o să le-ascund acasă, la Otti. Şi dimineaţa, la prima oră, am şters-o pe Miinzstrasse să le vînd. Nu de alta, dar e mai sănătos aşa, nu vreau să apuce să i n ipoască vreunul.

Enno freacă dopul de plută de gîtul sticlei, facîndu-**l** să mi drţAie.

— Uite cum a ***ciripiţi*** Hai, noroc, Emil! Dac-aş fi în locul tău, n-aş amesteca-o pe nevastă-mea şi nu m-aş arăta pe-acasă. Ce rost are să ştie ce cîştiguri ai tu pe lîngă? Nu, dac-aş fi în locul tău, eu aş lăsa geamantanele la gara Stettiner, la bagaje, şi mi-aş trimite biletul de ridicare la post-restant. Aşa n-ar putea nimeni să găsească ceva asupra mea sau să mă acuze de ceva.

— Da’ ştiu că nu te-ai gîndit prost deloc, Enno, spune Barkhausen admirativ. Şi cînd te-ai duce să „ridici pachetul“?

— Păi, cînd aş vedea că drumu-i liber, bineînţeles!

— Şi din ce-ai trăi pînă atunci?

— Dar ţi-am mai zis o dată, Emil! Mă duc direct la Tutti. Dacă-i povestesc ce afacere am făcut, mă primeşte cu braţele deschise!

— Bineee, foarte bine! îl aprobă Barkhausen. Păi, atunci, dacă tu te duci la Stettiner, eu mă duc la Anhalter. Ştii, ca să nu batem la ochi.

— Bine gîndit, Emil! Hai că nici tu nu te-ai descurcat prost!

— Am trăit printre oameni, am văzut una-alta, spune Barkhausen modest. Omul este precum vaca, cît trăieşte,

învaţă.

— Bine spus! Păi, atunci, hai să mai ciocnim o dată, Emil! Noroc!

— Noroc, Enno!

Se privesc unul pe altul o vreme, fară să spună nimic, cu ochi umezi, trăgînd din cînd în cînd cîte o duşcă. Apoi Barkhausen spune:

— Dacă te uiţi în spatele tău - dar nu trebuie s-o faci chiar acum - o să vezi un aparat de radio. Sigur are pe puţin zece lămpi. P-ăsta l-aş lua acasă.

Păi, atunci, ce mai aştepţi? Ia**-l** acasă! Serios, Emil! Un aparat din ăsta e bun la casa omului. Sau poţi să-l şi vinzi!

Să vedem dacă încape într-un geamantan din ăsta. O **MM** I învelesc cu nişte haine.

Vrei să-l bagi acum sau vrei să mai tragem un păhărel? (!red că ne mai putem îndulci c-un păhărel. Unul singuri

Aşn că, cei doi se mai îndulcesc cu un rînd, apoi cu un nilul, după care se ridică încet în picioare şi încep să se chi-nul«’ să vîre radioul mare într-o geantă de voiaj, în care ni in i ducă încăpea un radio portabil. După o vreme, obosit di efort, Enno spune:

N u merge şi gata! Dă-o naibii de veehitură, Emil, mai hln»’ umple un geamantan cu costume!

I Jar Otti a mea adoră să asculte radioul!

N-ai zis că nu vrei să-i povesteşti despre afacerea asta? Nu uşii sănătos la cap, Er

.Şi tu, cu Tutti a ta? Voi sunteţi sănătoşi, te pomeneşti! <111**III** ce faci, hm?

Tutti a mea ciripeşte! Şi încă cum!

Şi Enno începe să scîrţîie din nou cu dopul pe gîtul **n| Idei.**

I lai să mai luăm un gît!

Noroc, Enno!

< Vi doi beau şi Barkhausen îşi continuă ideea:

- Serios acum, chiar aş vrea să iau radioul ăla nenoro- • 11 I >ueă rabla nu vrea să intre în geantă, o să-l agăţ de gît i ii ii sfoară. Măcar aşa am mîinile libere.

Păi, bine, atunci dă-i drumul. Deci ne facem bagajele? I)a, hai, e timpul!

Dar cei doi rămîn pe loc şi se holbează unul la celălalt l'Ai\|iud prosteşte.

— Cînd te gîndeşti mai bine, începe Barkhausen, îţi dai seama că viaţa nu-i aşa de rea cum se zice. Uită-te la lucruşoarele astea de-aici, arată el dînd din cap. îţi dai seama că putem să luăm ce vrem noi? în plus, facem şi un bine. Doar le luăm de la evreica asta care le-a furat, ştii ce zic...

— Ai dreptate, Emil, îi facem un bine poporului german, dar şi Ftihrerului nostru. Astea-s vremurile bune pe care ni le promisese.

— Şi cînd Fiihrerul promite ceva, păi, atunci promite! Nu-i aşa, Enno?

Se privesc emoţionaţi, cu ochii înlăcrimaţi.

— Ce faceţi voi doi aici? se aude o voce aspră din prag.

Cei doi tresar şi zăresc un băiat mărunţel, îmbrăcat în uniformă maro.

Barkhausen dă din cap încet şi trist în direcţia lui Enno:

— Vezi, Enno? E domnul Baldur Persicke, cel de care-ţi povesteam. Hai că am dat de dracu'!

CAPITOLUL 8

Mici surprize

In li mp ce beţivanii de Enno şi Barkhausen discutau iară •»/i I Miluiască nimic, întreg contingentul masculin al familiei I Vi Micke se adunase în apartamentul familiei Rosenthal.

I .Aiign Enno şi Emil stă micul şi vînjosul Baldur, cu ochii m nnlcind pe după ochelarii lui lustruiţi, iar în spatele lui, Iu num distanţă, se văd cei doi fraţi mai mari, îmbrăcaţi în inului mo negre SS, fără chipiuri însă, iar lîngă uşă, încă IHMlund şi bănuitor, se zăreşte fostul cîrcîumar Persicke. Hi ml. chorcheliţi la rîndul lor, dar la ei şnapsul a avut cu Iul **III** alt efect, cel puţin în comparaţie cu cei doi spărgători. Nu nu blegit sau prostit, şi nici vorbă să fie chiauni. Dim- |**MII** 11vn, familia Persicke pare şi mai lacomă, mai violentă şl mai dură decît în faza de trezie.

Ilaldur Persicke sa răsteşte la Barkhausen:

Ei, care-i treaba, zil Ce căutaţi aici? Sau v-aţi mutat ştimva aici şi nu ştiu eu? \

Dur cum puteţi să ziceţi aşa ceva, Herr Persickef •pi n ir liarkhausen pe un ton mustrător.

I luldur se comportă de parcă l-ar fi recunoscut abia acum. la te uită pe cine avem aici! Să fiu al naibii dacă nu-i Mm Minusen, de la demisolul din fundul curţii! exclamă uimit, întorcîndu-se spre fraţii lui. Ia ziceţi, domnule Barkhausen, ce căutaţi aici?

Uimirea lui se transformă în ironie.

— N-ar fi mai bine dacă v-aţi duce acasă şi v-aţi ocupa de soţia dumneavoastră, mai ales la ora asta tîrzie. Ce mai face draga de Ottichen? Umblă zvonul cum c-ar da petreceri cu tot felul de domni stilaţi. Aseară copiii dumneavoastră s-au îmbătat şi-au tropăit ca nişte animale în curtea blocului. Duceţi-i la culcare, domnule Barkhausen!

— Probleme, ţi-am zis! Am ştiut de cum l-am văzut pe şarpele ăsta cu ochelari, spune Barkhausen şi dă din cap încă o dată spre Enno, cu aceeaşi expresie tristă.

Enno Kluge se uită prostit. Se leagănă încet de pe un picior pe altul, ţinînd în mîna flască sticla de coniac, fară să înţeleagă o boabă din ce se vorbeşte.

Barkhausen se întoarce din nou spre Baldur Persicke. De data

asta nu se mai scuză, ci îl acuză pe cel din faţa lui, simţindu-se deodată adînc jignit.

— Dacă nevastă-mea face ceva necuviincios, asta mă priveşte doar ***pe mine,*** Herr Persicke. Eu sunt soţul ei şi tatăl copiilor ălora - cel puţin conform legii. Şi dacă s-au îmbătat, atunci şi dumneavoastră v-aţi îmbătat, fiindcă şi dumneavoastră sunteţi un copil. Da, da, degeaba vă miraţi, asta sunteţi, un copil, ce mama naibii!

Se încruntă la Baldur, care-i răspunde cu o privire furioasă. Apoi le face un semn discret fraţilor lui, spunîndu-le să fie pregătiţi.

— Şi ce faceţi aici, în casa familiei Rosenthal? se răsteşte din nou la el tînărul Persicke.

— Mă ţin de aranjamentul nostru, asta fac! îl asigură cu înverşunare Barkhausen. Doar am fost de acord, am discutat împreună. Oricum, tocmai ne pregăteam să ieşim. Eu
In HolI iner, prietenul meu la Anhalter. Două geamantane • li ı iriulă, atît. V-a rămas destul.

III ti mele cuvinte le mormăie doar. Mai are puţin şi iidoarme.

/

Mnldur îl priveşte atent. Poate că nu-i cazul să fie violenţi cei doi par beţi criţă. Dar o voce lăuntrică îi spune Mi lie atent. îl apucă pe Barkhaiisen de umeri şi-l întreabă i ti asprime: /

.Şi ăsta cine e? Cum îl cheamă?

Enno! răspunde Barkhausen cu limba împleticită. Prinli'iiul meu, Enno... /

.Şi unde stă prietenul ăsta al tău?

Nu ştiu, Herr Persicke. îl ştiu de la cîrciuma Nici o in 111 n **10** tovarăşul men de băutură.

Ilnldur s-a hotărît. Dintr-odată, îi trage un pumn lui lin i kliausen drept în piept, facîndu-**l** să se dezechilibreze vi ii i lovească de colţul dulapului. Barkhausen se prăbu- ***f*** **1**1 • pe mormanul de haine, scoţînd un vaiet slab.

Porc împuţit! urlă celălalt. Cum îndrăzneşti să-mi spui 1,1,1111 pe cu ochelari“? O să-ţi arăt eu ţie cine-i copil aici!

I >m vorbele de ocară nu mai au nici un rost. Cei doi nu-l Mim nud. Fraţii lui din SS au sărit deja la bătaie şi i-au anihilai pe cei doi cu cîte o singură lovitură.

Aşa! spune mulţumit Baldur. încă puţin, şi-o să-i pre- »IAiII pe infractorii ăştia la poliţie. îhţre timp o să mai periem po in i. poate mai găsim ceva folositor. Dar vedeţi, fiţi atenţi Mi mi faceţi prea mult zgomot pe scări! Cred că bătrînul IJumii'ol nu s-a întors din tura de seară.

Fi aţii lui dau din cap. Baldur se uită mai întîi la victi- Ipi le leşinate şi pline de sînge, apoi la geamantane, la rufe şi In aparatul radio. Dintr-odată, începe să zîmbească. Se Ini mure spre tatăl lui. \

— Ei, tată, ce zici? Cum am rezolvat eu totul? Tu şi frica ta! Vezi...

Dar nu-şi continuă ideea. în uşă nu mai stă tatăl lui, aşa cum se aştepta. Acesta dispăruse şi în locul lui stă maistrul Quangel, bărbatul cu faţă rece şi ascuţită, de pasăre, care se uită la el cu ochii lui întunecaţi, iară să spună nimic.

Cînd Otto Quangel venea spre acasă, după tura de seară - deşi din cauza şedinţei se făcuse foarte tîrziu şi afară se lăsase întunericul, nu a luat tramvaiul, ca să mai economisească nişte bănuţi -, a observat că, în ciuda ordinului de stingere, în apartamentul familiei Rosenthal se zărea lumină. Uitîndu-se mai atent, şi-a dat seama că era lumină şi la familia Persicke, şi la Fromm, unde se întrezărea printre jaluzele. La judecătorul Fromm, despre care nu se ştia dacă în **1933** se pensionase din cauza naziştilor sau a vîrstei, lumina ardea aproape toată noaptea, aşa că nu era nimic surprinzător. Iar familia Persicke sărbătorea, probabil, în continuare victoria asupra Franţei. Dar faptul că bătrîna Rosenthal lăsase lumina aprinsă, fără să tragă jaluzelele, i se părea suspect. Bătrîna era atît de speriată şi de retrasă, încît n-ar fi stat în nici un caz cu lumina aprinsă.

Ceva nu-i în regulă aici! se gîndi Otto Quangel descuind uşa de la intrarea în clădire şi urcînd încet scările. Ca de obicei, nici acum nu aprinse lumina. De fapt, economisea peste tot, nu doar

pentru el. Făcea economii pentru toţi, chiar şi pentru proprietarul casei. „Ceva nu-i în regulă! Dar ce mă priveşte pe mine? N-am nici o treabă cu oamenii ăia! Trăiesc doar pentru mine. Cu Anna. Suntem doar noi doi. Şi oricum, poate că-s cei de la Gestapo, poate că tocmai fac o percheziţie la etaj. Ar fi drăguţ s-apar acolo! Nu, cred că-i mai bine să mă duc la culcare...“

I »iu- Hcrupulozitatea sa, pe care o putem numi şi simţ al lliepl ii ţii, aţîţată şi de replica „tu şi Fiihrerul tău“, nu-i dă ilnli » pace lui Quangel. Hotărîrea asta nu-l mulţumeşte duliir Stă şi aşteaptă în faţa uşii sale, cu cheia în mînă, iîtUimlu-se în sus. Uşa era probabil deschisă, se vedea o

b bătînd spre hol, iar apoi Quangel auzi şi o voce

il a „Femeie bătrînă şi să stea acolo, singură“, gîndi el In Hm . spre propria-i mirare. „Fără apărare. Nimănui nu-i li IUI IA de ea...“

I n clipa următoare, o mînă mică, dar puternică, de băr- Iml il apucă de cămaşă şi îl întoarse spre scări. O voce exce- •P iii politicoasă şi cultivată îi spuse:

I .uaţi-o înainte, Herr Quangel. Sunt în spatele dum-
IIIHIVI HiMtră. O să apar şi eu la momentul potrivit.

I ara să ezite, Quangel porni să urce treptele, atît de Imlanl!a fusese mîna şi vocea aceem-^Nu poate fi decît lini i amil judecător Fromm“, îşi spuse. „Secretos mai e. Nu £••(1 ni l-am văzut în totăl de douăzeci de ori, de cînd stau aii l, nu acum se furişează aşa, pur şi simplu, din întuneric.“ < ¡Andindu-se la toate astea, Otto Quangel urcă scările (Mia nA ezite şi se opreşte în faţa apartamentului familiei II hal. Reuşeşte să vadă o siluetă mai rotundă - probului cea a bătrînului Persicke - retrăgîndu-se în grabă la Iun A! Arii■ şi-l mai aude pe Baldur spunînd ceva despre „afa- H'icd |ic care au facut-o“ şi că „nu trebuie să-ţi fie frică tot 11111P111 In clipa următoare, Baldur şi Quangel se opresc bun .. I aţa, uitîndu-se unul în ochii celuilalt.

I ‘t eţ de o secundă, Baldur Persicke crezu că totul s-a sfîrşi! I »ar irnediat făcu apel la principiul său de bază: „obrăz- in< ia învinge mereu“ şi spuse pe un ton provocator:

Ah, iată-vă! Dar aţi ajuns cam tîrziu, domnule Quan- I aşa e-a trebuit să-i prindem ***noi*** pe hoţi şi să-i şi anihilăm.

Făcu o pauză, dar Quangel nu reacţionă în nici un fel. Baldur adăugă mai puţin vioi:

— Unul dintre ei pare să fie Barkhausen, vecinul ăla din capătul curţii, cel cu nevasta cu moravuri uşoare.

Privirea lui Quangel se întoarse în direcţia degetului lui Baldur.

— Da, spuse sec, unul dintre tîlhari e Barkhausen.

— Da' de ce staţi şi vă uitaţi? se sesiză brusc Adolf Persicke, unul dintre fraţii mai mari. Mai bine v-aţi duce la poliţie să faceţi o sesizare, poate vine cineva după ăştia! Noi stăm şi-i păzim, pînă atunci!

— Taci din gură, Adolf! sîsîie furios Baldur. N-ai tu treabă cu Herr Quangel! Herr Quangel ştie şi singur ce are de făcut, fară să-i comanzi tu.

Dar se înşela. Tocmai asta nu ştia Quangel. Dac-ar fi fost singur, s-ar fi hotărît imediat. Dar era vorba de mîna aceea care-l ţinuse de piept şi vocea aceea politicoasă care nu-i dădeau pace deloc; nu ştia ce avea de gînd bătrînul judecător şi la ce se aştepta de la el. Nu voia să-i strice planurile. Ah, dac-ar fi ştiut ce avea de gînd...

Dar bătrînul domn îşi făcu apariţia în peisaj, chiar în clipa aceea, nu lîngă Quangel, cum s-ar fi aşteptat acesta, ci de undeva dinăuntru, din casă. Stătea ca o arătare, printre ei, speriindu-i şi mai tare pe bărbaţii familiei Persicke.

Arăta destul de straniu bătrînul. Silueta fragilă, aproape scundă, îi era înfăşurată intr-un halat de mătase albastru cu negru, tivit cu roşu şi închis cu nasturi mari de lemn vopsiţi în aceeaşi culoare. Purta un barbişon încărunţit şi mustaţă albă, tunsă scurt. Părul rar, încă şaten, era pieptănat cu grijă, dar nu reuşea să acopere complet chelia. în spatele ochelarilor înguşti, cu ramă aurie, strălucea o pereche de ochi amuzaţi şi diabolici, înconjuraţi de zeci de riduri.

Nu, domnii mei, spuse el pe un ton calm, părînd că ndmipft ceva la o conversaţie extrem de amabilă. Nu, domnii doamna Rosenthal nu e acasă. Dar poate unul dintre dinu o ii aceştia tineri încearcă să se ducă pînă la toaletă. Tui al dumneavoastră pare că nu se simte prea bine. în orice »'**/, ho tot chinuieşte de ceva timp să se spînzure cu un pro- ***m*** >|> N -am reuşit să-l conving să n-o facă...

Judecătorul zîmbeşte, dar băieţii mai mari dau buzna **IM' IIMU** producînd un efect aproape comic. Mezinul familiei a pălit şi s-a trezit complet din beţie. Bătrînul domn care 11»'mai a apărut în cameră şi care-i vorbeşte pe tonul acesta ii **I** iu ic e un om de a cărui superioritate nu se îndoieşte nici • I Nu se preface, chiar este superior. Baldur Persicke zice npnuipe rugător:

fetiţi, domnule judecător, adevărul e că tata e beat n i pi (Capitularea Franţei...

Înţeleg, înţeleg perfect, spune bătrînul judecător şi m liiţează un gest împăciuitor. Toţi suntem o dm i\ **IUI** ne spînzurăm de îndată ce-am băut iipni adaugă zîmbind: Bineînţeles că a îndr um ate, dar cine ascultă prostiile unui beţiv? **mi, chiar . Tkce puţin, verzi şi**

Zîmbeşte din nou. \

I)omnule judecător! îl imploră Baldur Persicke. Vă **II»»'.,** ocupaţi-vă dumneavoastră de problema asta. Aţi fost |i a Im ft tor, ştiţi ce s-a întîmplat...

Nu, nu, îl refuză pe un ton categoric judecătorul. Sunt ba Ir An şi bolnav.

Dar nu arată deloc aşa, dimpotrivă, arată înfloritor. Şi-apoi, trăiesc complet retras, nu prea mai am nici n li pătură cu lumea de-afară. Dumneavoastră, Herr Perii Kn, şi familia dumneavoastră aţi fost cei care i-îu surpi ins pe hoţii ăştia doi. Dumneavoastră trebuie să-i predaţi

Făcu o pauză, dar Quangel nu reacţionă în nici un fel. Baldur adăugă mai puţin vioi:

— Unul dintre ei pare să fie Barkhausen, vecinul ăla din capătul curţii, cel cu nevasta cu moravuri uşoare.

Privirea lui Quangel se întoarse în direcţia degetului lui Baldur.

— Da, spuse sec, unul dintre tîlhari e Barkhausen.

— Da' de ce staţi şi vă uitaţi? se sesiză brusc Adolf Persicke, unul dintre fraţii mai mari. Mai bine v-aţi duce la poliţie să faceţi o sesizare, poate vine cineva după ăştia! Noi stăm şi-i păzim, pînă atunci!

— Taci din gură, Adolf! sîsîie furios Baldur. N-ai tu treabă cu Herr Quangel! Herr Quangel ştie şi singur ce are de făcut, fără să-i comanzi tu.

Dar se înşela. Tocmai asta nu ştia Quangel. Dac-ar fi fost singur, s-ar fi hotărît imediat. Dar era vorba de mîna aceea care-l ţinuse de piept şi vocea aceea politicoasă care nu-i dădeau pace deloc; nu ştia ce avea de gînd bătrînul judecător şi la ce se aştepta de la el. Nu voia să-i strice planurile. Ah, dac-ar fi ştiut ce avea de gînd...

Dar bătrînul domn îşi făcu apariţia în peisaj, chiar în clipa aceea, nu lîngă Quangel, cum s-ar fi aşteptat acesta, ci de undeva dinăuntru, din casă. Stătea ca o arătare, printre ei, speriindu-i şi mai tare pe bărbaţii familiei Persicke.

Arăta destul de straniu bătrînul. Silueta fragilă, aproape scundă, îi era înfăşurată intr-un halat de mătase albastru cu negru, tivit cu roşu şi închis cu nasturi mari de lemn vopsiţi în aceeaşi culoare. Purta un barbişon încărunţit şi mustaţă albă, tunsă scurt. Părul rar, încă şaten, era pieptănat cu grijă, dar nu reuşea să acopere complet chelia. în spatele ochelarilor înguşti, cu ramă aurie, strălucea o pereche de ochi amuzaţi şi diabolici, înconjuraţi de zeci de riduri.

Nu, domnii mei, spuse el pe un ton calm, părînd că Hiiauga ceva la o conversaţie extrem de amabilă. Nu, domnii im i doamna Rosenthal nu e acasă. Dar poate unul dintre domnii aceştia tineri

încearcă să se ducă pînă la toaletă. Ta l A i du mneavoastră pare că nu se simte prea bine. în orice no, ne tot chinuieşte de ceva timp să se spînzure cu un pro- in'P N-am reuşit să-l conving să n-o facă...

Judecătorul zîmbeşte, dar băieţii mai mari dau buzna ..... producînd un efect aproape comic. Mezinul familiei n pălit, şi s-a trezit complet din beţie. Bătrînul domn care aia apărut în cameră şi care-i vorbeşte pe tonul acesta n n iic o un om de a cărui superioritate nu se îndoieşte nici I Nu se preface, chiar este superior. Baldur Persicke zice nproape rugător:

.Ştiţi, domnule judecător, adevărul e că tata e beat ia Hn (Capitularea Franţei...

înţeleg, înţeleg perfect, spune bătrînul judecător şi m luţoază un gest împăciuitor. Toţi suntem oameni, chiar dura nu ne spînzurăm de îndată ce-am băut. Tace puţin, lipm adaugă zîmbind: Binejînţeles că a îndruga^ verzi şi • im ale, dar cine ascultă prostiile unui beţiv?

//(mbeşte din nou.

I)omnule judecător! îl imploră Baldur Persicke. Vă l up, ocupaţi-vă dumneavoastră de problema asta. Aţi fost îmi'. al,or, ştiţi ce s-a întîmplat...

Nu, nu, îl refuză pe un ton categoric judecătorul. Sunt bal r/ln şi bolnav. \

Dar nu arată deloc aşa, dimpotrivă, arată înfloritor. Şi-apoi, trăiesc complet retras, nu prea mai am nici " li r al ură cu lumea de-afară. Dumneavoastră, Herr Per- ini lu\ şi familia dumneavoastră aţi fost cei care i-au sur- I" n ıs pe hoţii ăştia doi. Dumneavoastră trebuie să-i predaţi la poliţie. Dumneavoastră trebuie să vă asiguraţi de integritatea bunurilor din casă. Chiar mi-am aruncat o privire în jur cînd am intrat. Am numărat şaptesprezece cufere şi douăzeci şi una de cutii. Şi multe altele. Multe altele...

Vorbeşte din ce în ce mai încet. Mai încet şi mai răspicat. Apoi spune cu un aer nepăsător:

— Pot să-mi imaginez că prinderea jefuitorilor o să vă încununeze de glorie. Şi pe dumneavoastră, şi pe familia dumneavoastră...

Judecătorul tace apoi. Baldur stă în faţa lui îngîndurat. „Da, se poate proceda şi-aşa. Ce vulpe bătrînă mai e şi Fromm ăsta! A văzut desigur tot ce e prin casă, taică-meu a trăncănit şi-acum vrea înapoi la liniştea lui, fără să facă nimic. Din partea lui nu vine nici o ameninţare, aşadar. Dar Quangel? Bătrînul şef de atelier? Pînă acum nu i-a păsat de nimeni din clădirea asta, nici măcar nu şi-a salutat vecinii, niciodată nu le-a adresat un cuvînt. Quangel e un muncitor din ăla tipic, bătrîn, stors, iară chef de viaţă, care nu mai are nimic în creier. Sigur n-o să le pună beţe-n roate. E complet inofensiv.

Ar mai fi doar beţivanii ăia care zac acolo. Sigur c-ar putea să-i predea la poliţie şi, eventual, să nege tot ce-ar debita Barkhausen despre pontul vîndut. Mai mult ca sigur că n-o să-l creadă nimeni dacă ar vrea să incrimineze un membru SS, Hitlerjugend sau vreun membru de partid. Şi după aceea ar putea raporta cazul la Gestapo. Poate aşa ar primi o parte din lucruri pe cale legală, pe care altfel n-ar pune mîna decît riscîndu-şi pielea. în plus, ar mai putea fi şi lăudaţi.

O soluţie cît se poate de atrăgătoare. Dar poate ar fi şi mai bine dacă ar lăsa lucrurile să se calmeze mai întîi. Să-i facă pachet pe Barkhausen şi pe Enno şi să-i trimită la plimbare cu cîteva mărci. Mai mult ca sigur că n-o să deschidă gura. Şi o să încuie uşa aici, fie că se întoarce bătrîna, In <.« **IUI.** Poate mai tîrziu o să se mai ivească o ocazie potrivi I n asta fiindcă bănuieşte deja că evreii vor fi şi mai perne iilaţi decît acum. Deci, cel mai bine ar fi să aştepte şi un ulm la pîndă. Poate peste o jumătate de an se vor putea Iu.. lucruri care acum încă nu se pot face. De data asta au Iu ui un pic garda jos. N-o să se ia nici o măsură împotriva Im,. Inr o să-i bîrfească toată lumea din partid. N-o să-i mai . onnidere nimeni demni de încredere."

Ilaldur Persicke rupe tăcerea:

Mai că-mi vine să-i las să plece pe ăştia doi. Mi-e milă iln

ui, domnule judecător, sunt doar nişte pungaşi amărîţi.

V uită înjur şi-şi dă seama că e singur. Au plecat şi jude- . ulm uI, şi şeful de atelier. Exact cum a bănuit: nici unul ilinl re ei nu vrea să se amestece în povestea asta. Şi e cea mm deşteaptă strategie. El, Baldur, o să facă laJel. Pot să imnm fraţii lui cît vor.

IInldur Persicke oftează adînc cu gîndul la toate como- i lin In care trebuie să renunţe şi intră în bucătărie ca să-l te.iducă în simţiri pe tatăl său şi sa-i convingă pe fraţii lui nu renunţe la ceea ce şi-au repartizat deja în avans.

/\jungînd pe scări, judecătorul îi spune lui Quangel, care I u urinat iară să scoată nici un cuvînt:

Şi dacă la un moment dat o să aveţi vreo problemă din mu za doamnei Rosenthîl, să ştiţi că puteţi s-aveţi încredere Iu mine. Noapte bună.

Ce mă interesează pe mine doamna Rosenthîl? Nici măcar n-o cunosc! protestează Quangel.

în cazul ăsta, noapte bună, domnule Quangel! spune Intimi torul Fromm şi dispare în jos pe scări.

()tto Quangel descuie uşa apartamentului său întunecat.

Quangel nici nu apucă să deschidă uşa dormitorului, că Anna începu să strige speriată:

— Nu aprinde lumina, tată! Am culcat-o pe Trudei în patul tău. Ţie ţi-am făcut patul pe canapeaua din camera mică.

— Bine, Anna, răspunde Quangel surprins de noutăţi.

Oare ce s-a întîmplat de Trudei s-a culcat în patul lui? De obicei ea era cea care dormea pe canapea.

După ce se dezbrăcă şi trase pătura peste el, întrebă:

— Vrei să dormi, Anna, sau vrei să mai stăm puţin de vorbă?

Femeia ezită un pic, apoi îi răspunde prin uşa deschisă a dormitorului.

— Sunt aşa de obosită şi de terminată, Otto!

„Deci încă e supărată pe mine - oare de ce?“ îşi spune Otto Quangel, dar alege să răspundă pe acelaşi ton:

— Atunci dormi, Anna. Noapte bună!

Şi dinspre patul ei se aude:

— Noapte bună, Otto!

Apoi o aude şi pe Trudei şoptind:

— Noapte bună, tată!

— Noapte bună, Trudei! răspunde Quangel şi se culcă pe-o parte, sperînd că o să adoarmă cît de curînd, pentru că se simte foarte obosit.

Dar se pare că e prea obosit. Mult prea obosit, aşa cum

II poţi fi mult prea flămînd. Nu poate să adoarmă.

fusese o zi lungă, cu multe evenimente, o zi cum Otto Qmmgel nu mai avusese în viaţa lui. Fusese o zi de care s-ar li putut lipsi. Lăsînd la o parte toate întîmplările neplă- riilc ᴍı laptul că fusese exclus din Arbeitsfront, Quangel ura luai A agitaţia asta şi obligaţia de-a sta de vorbă cu tot felul il< oameni pe care nu putea să-i sufere. îşi aduce aminte 1**1**1 * or ȉsoarea de pe front, cu vestea morţii lui Ottochen, pe ı ui ᴏ ı ıı dăduse Frau Kluge, se gîndeşte la turnătorul de I Im Uliausen care voia să-l păcălească fără nici un scrupul, la mu alorul din fabrică, cu afişele fluturate de curent, de care ui a sprijinit capul Trudei. Se gîndeşte la spionul deghizat iu I umplar, Dollfuss, fumătorul înrăit, la clinchetul medaliilor .şi al ordinelor de pe uniforma maro a vorbitorului, la a îmi ia mică şi puternică a judecătorului Fromm, care l-a upiiral din întuneric şi l-a împins în sus pe trepte. La tînă- 111**1** I ’i rsicke, cu cizmele lui lustruite, urcat pe un morman di rufe, pălind din ce în ce mai mult, şi la beţivanii ăia doi, I a m i i ind şi gemînd în colţ.

I pe punctul de-a aţipi, dar ceva îl face să tresară. Mai o **revii** (tare îl deranjează cînd se gîndeşte la ziua aia, ceva •< uu/.ise, dar i se ştersese imediat din minte. Se ridică în mi pi il oaselor pe canapea şi trase cu urechea. A avut drep- lnle, n-auzise greşit.

Anna! strigă pe un ton poruncitor, femeia îi răspunde tînguindu-se, contrar obiceiului ei. De ce mă tot baţi la cap, Otto? Chiar nu vrei să mă odihnesc? Nu ţi-am zis că n-am chef de vorbă?

Dur Quangel continuă:

I)e ce trebuie să dorm pe canapea dacă Trudei doarme MI I mo? Atunci patul meu e liber!

Preţ de o clipă domneşte o linişte grea, apoi femeia\ răspunde aproape implorator:

— Ce tot zici acolo, tată? Trudei doarme în patul tău! Iar eu aici, la mine. Mă dor toate oasele.

Bărbatul o întrerupe:

— Nu mă minţi, Anna. Aud că respiră trei persoane. Ciiie doarme în patul meu?

Tăcere îndelungată. Apoi nevasta răspunde ferm:

— Nu mai pune atîtea întrebări. Nu ştii, nu te doare nici capul. Mai bine taci, Otto!

Dar el nu cedează:

— In casa asta eu comand. Aici nu există secrete. Pentru că, dacă se întîmplă ceva, eu sunt tras la răspundere. Cine doarme în patul meu, ia zi!

Nici un răspuns. Intr-un final, se aude o voce adîncă şi bătrînă:

— Eu, domnule Quangel, doamna Rosenthal. Nu vreau să vă fac probleme. O să mă îmbrac imediat şi-o să urc la mine.

— Nu puteţi să vă duceţi acasă chiar acum, doamnă Rosenthal. Mai bine îi evitaţi pe băieţii Persicke. Şi-am mai văzut vreo doi pe acolo. Rămîneţi acum la mine în pat. Mîine la prima oră, la şase sau la şapte, vă duceţi la etajul unu şi sunaţi la uşa judecătorului Fromm. Mi-a zis c-o să vă ajute.

— Vă mulţumesc din tot sufletul, domnule Quangel.

— Mulţumiţi-i judecătorului, nu mie. Nu vedeţi că vă dau afară din casă? Aşa, şi-acum e rîndul tău, Trudei...

— Şi pe mine mă dai afară, tată?

— Da, trebuie. N-o să ne mai vizitezi, ştii şi tu de ce. Anna o să mai treacă pe la tine, poate, deşi mă îndoiesc. Dacă o să-i vină mintea la cap şi-o să m-asculte...

Imnieia îi răspunde aproape ţipînd:

Aşa ceva nu înghit! Dacă-i pe-aşa, atunci o să plec şi ni Nai decît să stai aici singur! Nu te gîndeşti decît la liniştea ta!

Exact! o întrerupe Quangel pe un ton sever. N-am i Iul de afaceri din astea necurate, şi mai ales nu vreau mi Ini tîrît în treburile dubioase ale altora. Dacă e să fie
unea mea în joc, să fie pentru c-am făcut ce-am vrut eu,
un limdcă m-am lăsat implicat în poveştile altora. Ceea ce nn înseamnă c-o să fac ceva. Dar dacă fac, o s-o fac doar cu dumneata, cu nimeni altcineva, chiar dac-ar fi o fată dră- l(ii|a ca Trudei sau o femeie bătrînă şi lipsită de apărare • a dumneata, Frau Rosenthal. Nu zic că e bine ce fac. Dar unu sunt eu. Şi n-am de gînd să mă schimb. Aşa, şi-acum **vremi** să dorm!

()tto Quangel se culcă la loc. în camera de-alături se mai nud şuşoteli, dar asta nu**-l** deranjează cîtuşi de puţin. Ştie i a na şi impună voinţa. Mîine-dimineaţă locuinţa lui o să in dm nou pusă la punct şi Anna o să se dea pe brazdă şi i n mai mult ca sigur. Gata cu poveştile aiurite. Şi o să fie Im i ngur! Numai el.

Adoarme, şi cine l-ar vedea dormind ar observa că zîm- I" ,.ir, un zîmbet înverşunat, pe chipul acela ascuţit şi neîndurător, un zîmbet îndîrjit şi belicos, dar nicidecum i Autăcios.

CAPITOLUL io

Ce s-a întîmplat miercuri dimineaţă

Toate întîmplările povestite mai sus au aviiţ loc într-p singură zi, cea de marţi. în dimineaţa următoare,\niercuri, foarte devreme, pe la ora cinci, Frau Rosenthal şi Trudei Baumann părăsiră locuinţa familiei Quangel. Otto Quangel dormea încă dus. Trudei o conduse pe bătrîna speriată şi neajutorată, cu stea galbenă în piept, aproape pînă la uşa judecătorului Fromm. Apoi se retrase pînă la jumătatea palierului şi aşteptă acolo, hotărîtă s-o apere chiar cu preţul vieţii, dacă cumva bărbaţii din familia Persicke şi-ar fi făcut apariţia.

Trudei rămase ascunsă şi o urmări pe Frau Rosenthal în timp ce suna la uşă. Aceasta se deschise aproape imediat, de parcă cineva ar fi aşteptat-o deja. Se auzi un schimb de cuvinte, mai mult şoptite, apoi Frau Rosenthal păşi înăuntru, uşa se închise, iar Trudei Baumann trecu prin faţa ei şi ieşi. Uşa de la intrare era deja descuiată.

Cele două femei avuseseră noroc. în ciuda orei matinale şi a faptului că trezitul devreme nu se număra printre obiceiurile familiei Persicke, cei doi băieţi din SS coborîseră doar cu cinci minute înainte. Cinci minute au lipsit să dea de necaz, mai ales Frau Rosenthal.

Iar cei doi nu coborîseră singuri. Fuseseră instruiţi de fratele lor, Baldur, să-i ducă pe Barkhausen şi pe Enno Kluge

cărui documente Baldur le verificase între timp) la nevestele lor. Cei doi spărgători amatori aveau încă minţile tnre|oşate de cantităţile de alcool ingurgitate şi de loviturile im icnite. Cu toate astea, Baldur Persicke a reuşit să-i facă «A înţeleagă că se purtaseră ca nişte porci şi că doar ome- lila

familiei Persicke îi salvase de poliţie, dar că orice vorbă In |iIuh i-ar putea băga în bucluc. în plus, n-aveau să mai **1**1 ei ii n vreodată pe la familia Persicke şi vor nega de-acum im i il<> că i-ar cunoaşte. Dacă-şi iau însă nasul la purtare şi ne furişează din nou în casa bătrînei Rosenthal, vor ajunge in imintit pe mîna Gestapoului.

I .e repetase toate astea de atîtea ori şi pe un ton atît de violent, încît mesajul părea să se fi înfipt într-adevăr în 11 merele celor doi ameţiţi. Stătuseră faţă în faţă la masa lumii iei Persicke, în lumina slabă, cu Baldur în faţa lor, care **IMU** nî nu mai termina cu ameninţările şi înjurăturile. Fraţii illu SS erau tolăniţi pe canapea, prezenţe ameninţătoare şi ml iînecate, deşi nu făcuseră decît să fumeze încontinuu. I Vi doi hoţi aveau sentimentul nesigur că s-ar afla în faţa **II** m i instanţe, în aşteptarea unei condamnări la moarte. Se li «Hi mau pe scaunele lor şi încercau să priceapă ce aveau de |n n i'put, dar aţipind din cînd în cînd, pentru ca pumnul

ros al lui Baldur să-i trezească imediat. Tot ce plănui-

• **I II.** făcuseră şi îndureră părea acum un vis, o fantasmă, im cei doi îşi doreau doar să doarmă şi să uite.

In cele din urmă, Baldur îi trimisese la culcare sub iiMî nrta fraţilor săi. Fără ştirea lor, Barkhausen şi Kluge w vei iu fiecare în buzunare vreo cincizeci de mărci, în banc- iiiil e mici. Baldur luase decizia că acest sacrificiu dureros trebuia făcut, aşadar, pe moment, afacerea Rosenthal devenim' clar păguboasă pentru bărbaţii din familia Persicke. **11**11 I laldur îşi spuse că, dacă cei doi s-ar fi întors la nevestele lor bătuţi, iară bani şi inapţi de muncă, muierile alea ar fi făcut un scandal şi mai mare decît dac-ar fi apărut acasă beţi, dar cu ceva bani în buzunare. în halul în care erau cei doi bărbaţi, se aştepta ca nevestele să le găsească banii.

Fratele mai mare, care îl escortase acasă pe Barkhau- sen,

îşi îndeplini misiunea exact în acele zece minute în care Frau Rosenthal ajunsese la uşa judecătorului Fromm şi Trudei Baumann păşise în stradă. îl apucase de guler pe Barkhausen, care nu era în stare nici să meargă drept, îl tîrîse după el prin curte, îl lăsase în prag şi o trezise pe nevastă-sa, bătînd cu pumnii în uşă. Cînd femeia se trase înapoi, speriată de umbra întunecată din faţa uşii, tînărul ţipă la ea:

— Na-ţi bărbatul, scroafă bătrînă! Şi dă-**l** afară p-ăla din pat şi ia-ţi-**l** p-ăsta înapoi! Zăcea la noi pe scări, beat şi plin de borîtură...

După asta plecă, lăsînd totul în seama lui Otti. Femeia se strădui să-i scoată cămaşa şi să-l ducă la culcare, ajutată de domnul bătrîn care se bucura de ospitalitatea dormitorului ei. Acesta a fost trimis apoi acasă fără milă, în ciuda orei matinale. Ba chiar i s-a interzis orice vizită pe viitor - poate într-o cafenea să se mai întîlnească, dar aici, nu, niciodată, de-acum încolo.

Şi asta fiindcă Ottichen intrase în panică atunci cînd îl zărise, în pragul uşii, pe tînărul Persicke în uniforma SS. Ştia de la colegele ei că domnii ăştia în uniforme negre nu plăteau niciodată, deşi apelau la serviciile lor, ba chiar le trimiteau în lagăr, pe motiv că erau certate cu morala şi că nu le plăcea munca. îşi închipuise că poate să ducă o viaţă discretă în demisolul lor întunecos şi ferit, din fundul curţii, iar acum afla că de fapt - la fel ca toţi ceilalţi, în acea vreme - era permanent supravegheată. Dacă Persicke ar **fi** nilul cu avusese şi-un domn străin în pat! Dar nu, Ottichen nu a **II** ii voia să audă deocamdată de domni străini. Pentru a nu şl.iu cîta oară în viaţă şi-a promis c-o să se schimbe.

I Iută rărea asta i-a fost uşurată de faptul că descoperise inii ruzeci şi opt de mărci în buzunarul lui Emil. Ascunse Imn **II** in ciorap şi se hotărî să aştepte mai întîi relatarea Imi I nitului ei

despre cele întîmplate. Ea una n-avea de gînd mi i spună nimic despre bani.

Sarcina băiatului mijlociu fusese mult mai grea, mai ales i'A nviisese de parcurs o distanţă mai lungă decît fratele său, iln! fiind bă familia Kluge locuia în celălalt capăt al carti- • i ulm l·'riedrichshain. Enno mergea la fel de împleticit ca Hm kliausen, însă Persicke n-avea cum să-l tîrască după ni |ic stradă, de guler sau de braţ. De fapt, îi era cumplit •le li na să fie văzut alături de bărbatul ăla beat şi bătut, el i ni r cu cît îşi dispreţuia mai mult semenii, cu atît ţinea mm mult la onoarea uniformei sale.

Ai f i fost la fel de inutil să-i ordone să meargă cu un pas **1**11 **1**11**1**11 sau în spatele lui. Lui Kluge una-două i se năzărea să m> n .r/e pe jos, să se împiedice, să se ţină de copaci şi ziduri Mm mi se lovească de trecători. Nici pumnii sau comenzile i Iii re nu ajutau, trupul pur şi simplu nu**-l** asculta, iar străzile n nu deja prea pline de lume ca să-i poată trage o săpuneală cure I ur fi putut trezi. Sudoarea brobonea pe fruntea lui I Vi sicke, fălcile i se mişcau frenetic de furie, şi el se jura că tul r n bună zi o să-i spună broscoiului ăluia pipernicit de Hnldii r ce părere avea despre misiunile lui.

Trebuia să se îndepărteze de străzile principale şi s-o N|>iicr pe unele mai lăturalnice şi mai puţin umblate.

Acolo îl cuprinse pe Kluge cu braţul şi-l tîrî după el vreo ilmiii trei cvartale, pînă cînd nu mai putu. II încurcă şi nu poliţist căruia i se păru curioasă metoda asta matinală şi oarecum brutală de transport, şi care îi urmări prin tot cartierul, obligîndu**-l** pe Persicke să se poarte cu mai multă blîndeţe şi consideraţie decît eu- fi vrut.

Dar se răzbună de îndată ce ajunseră în Friedrichshain. II trînti pe Kluge pe o bancă ascunsă după nişte tufişuri şi-l altoi pînă cînd bărbatul îşi pierdu cunoştinţa şi zăcu acolo mai bine

de zece minute. Iar neisprăvitul ăsta de Kluge, ce nu ştia de altceva pe lume decît de cursele de cai - pe care de altfel nu le văzuse decît în ziare -, insul ăsta care nu era capabil nici de iubire, nici de ură, trîntorul ăsta care îşi punea mintea la contribuţie doar ca să găsească metode noi de a nu munci, tipul ăsta, Enno Kluge, şters, neînsemnat şi insipid ajunse să dezvolte, după întîlnirea cu fraţii Persicke, o adevărată fobie pentru uniforma de partid, fobie care, după cum vom vedea mai încolo, avea să-i paralizeze mintea şi trupul, la fiecare întîlnire cu vreun membru SS.

Cîteva şuturi în coaste îl treziră din leşin şi cîteva ghionturi în spinare îl ridicară în picioare. Se tîrî ca un cîine bătut, înaintea stăpînului care**-l** chinuise, pînă cînd ajunseră în faţa clădirii unde locuia nevastă-sa. Dar găsi uşa încuiată: poştăriţa Eva Kluge pornise deja pe traseul obişnuit, îndurerată încă de faptele fiului ei şi de propria-i viaţă, purtînd în buzunar scrisoarea pentru fiul cel mic, Max, iar în suflet, prea puţină speranţă şi credinţă. îşi luase scrisorile, aşa cum facea de ani de zile, era mai bine să lucreze decît să stea acasă, cu mîinile-n sîn, chinuită de tot felul de gînduri negre.

După ce se încredinţă că femeia lipsea într-adevăr de acasă, Persicke sună la vecini, alegînd din întîmplare chiar uşa doamnei Gesch, cea care**-l** ajutase pe Enno seara trecută să pătrundă în casă, minţind pentru el. Persicke îl împinse pur şi simplu pe nenorocit în braţele femeii care le deschisese, zicînd:

Poftim! Ia**-l** în grijă, doar locuieşte pe-aici!

Apoi plecă.

Frau Gesch hotărîse să nu se mai amestece niciodată ' In I K'burile familiei Kluge. Dar uniforma SS se bucura iln o autoritate atît de mare şi oamenii se temeau atît de lai r (le ea, încît femeia nu îndrăzni să protesteze şi-l găz- • Im pe Kluge. II aşează la masa din bucătărie şi-l servi cu prtiue şi cafea.

(Bărbatul ei plecase deja la serviciu.) Frau (leaeli observă cît de epuizat era micul Kluge, se vedea şi după chipul său, după cămaşa ruptă şi paltonul murdar, că Im iese serios agresat. Dar fiindcă vecinul îi fusese predat de

.... SS, femeia se abţinu să-i pună vreo întrebare.

(jilar ar fi preferat să-l scoată în faţa uşii decît să-i asculte poveştile. Nu voia să ştie nimic. Dacă nu ştia nimic, n-avea i e na bîrfească sau să ascundă şi nu intra în bucluc.

Kluge mestecă încet pîinea şi sorbi din cafea. Pe obraji I ne scurgeau lacrimi mari de durere şi de oboseală. Femeia o arunca din cînd în cînd cîte-o privire piezişă şi curioasă. I'llmi la urmă, cînd termină de mîncat, îl întrebă:

Ei, încotro vreţi s-o apucaţi acum? Ştiţi bine că nevasta no să vă mai lase în casă!

Ilar hatul nu-i răspunse, privea doar în gol.

La mine n-aveţi cum să rămîneţi. Mai întîi, nu m-ar Iflna Gustav, şi apoi n-aş vrea să stau cu ochii pe tot ce am, de 1 • Mină să nu băgaţi ceva în buzunar. Unde vreţi să vă duceţi? Ilărbatul nu-i răspunse nici acum.

Frau Gesch se răsti la el:

Atunci vă dau afară, pe casa scării! Chiar acum, în i li pa asta! Sau? Ce-aveţi de gînd?

Bărbatul spuse cu limba împleticită:

Tutti - o veche prietenă...

Şi începu să plîngă din nou.

— Aoleu, ce plîngăcios! zise femeia pe un ton dispreţuitor. Ce-ar fi dacă aş da şi eu apă la şoareci de fiecare dată cînd nu-mi ies socotelile? Aşa, ce spuneaţi - Tutti asta sau cum i-o fi zicînd. Unde stă? Cum o mai cheamă?

După un îndelung interogatoriu, femeia află că Enno Kluge nu cunoştea numele întreg al prietenei lui, dar era convins c-ar reuşi să dea de ea.

— Păi, aşa mai veniţi de-acasă! spuse Frau Gesch. Dar în halul în care sunteţi, n-aveţi cum să ajungeţi singur la ea. Veţi fi săltat de primul poliţist care vă vede. Lăsaţi că vă duc eu. Dar dacă adresa nu-i corectă, vă las acolo, în mijlocul drumului, să ştiţi! N-am timp să bat străzile. Am de lucru!

Kluge începu să se milogească:

— Lăsaţi-mă să dorm măcar cinci minute!

După cîteva clipe de ezitare, vecina se lăsă înduplecată.

— Bine, dar mai mult de-o oră nu vă las, să ştiţi! Peste o oră trebuie să dispăreţi de-aici! Şi să n-aud comentarii! Haideţi, întindeţi-vă pe canapea, să vă-nvelesc cu o pătură!

Dar n-apucă să vină cu pătura, că bărbatul dormea deja dus.

*

Doamnei Rosenthal îi deschisese chiar bătrînul judecător Fromm. O conduse în biroul lui, ai cărui pereţi erau acoperiţi de rafturi cu cărţi, şi o invită să ia loc într-un fotoliu. în cameră ardea o lampă de citit şi pe masă se vedea o carte deschisă. Bătrînul domn aduse o tavă pe care se aflau un ceainic, o ceaşcă, nişte zahăr şi două felioare de pîine, apoi îi spuse femeii timorate:

— Ar fi bine să mîncaţi ceva mai întîi, doamnă Rosenthal. Vorbim după aceea!

Iar cînd femeia dădu să-i mulţumească, bătrînul Fromm I n-rupse pe un ton prietenos:

Nu, chiar nu e nevoie! Mîncaţi mai întîi şi simţiţi-vă t a acasă! O să fac şi eu la fel!

Şi judecătorul luă cartea de sub lampă şi începu să i Urască, mîngîindu-şi mecanic barba căruntă, cu mîna «ii lingă. Părea să fi uitat cu desăvîrşire de musafira lui.

Treptat, bătrîna speriată îşi recăpătă curajul. De luni Ini regi trăia într-o teroare şi o nesiguranţă permanente,

I h i gătită să-şi adune toate lucrurile şi să dispară cît ai clipi, la cea mai mică ameninţare. De luni întregi nu mai ştia ce-i ala casă sau tihnă, darămite să se destindă. Iar acum se afla tn casa acestui domn bătrîn, pe care abia dacă-l văzuse pe rana scărilor din cînd în cînd. Pe rafturi se zăreau cărţi legate în piele crem sau maro-închis, lîngă fereastră se afla nn birou mare de mahon (o piesă de mobilier veche, asemănai nan- cu cele pe care le cumpăraseră şi ei în primii ani de i Annieio), iar pe jos se vedea un covor puţin uzat, făcut la Zwirkau. Şi în mijlocul camerei stătea acest domn bătrîn, citind fără să se sinchisească de nimic, mîngîindu-şi barbi- fonnl aproape evreiesc, înfăşurat într-un halat lung, care-i iuinntea de caftanul tatălui ei.

I limmna Rosenthal se simţea de parcă, printr-un cuvînt magic, toată acea lume, înecată în mizerie, sînge şi lacrimi "iu li scufundat, iar ea se întorcea în timp, la vremurile în i nn- oamenii erau respectaţi şi apreciaţi, nu văzuţi ca nişte «cursuri ale societăţii, nişte fugari condamnaţi la moarte.

Pîră să-şi dea seama, îşi trecu mîinile prin păr şi chipul i MC îmblînzi numaidecît. Aşadar mai exista un pic de pace in lumea asta, chiar şi aici, în Berlin.

Vă rămîn veşnic recunoscătoare, domnule judecător,

NpiiHi- ea şi vocea îi sună altfel, mai ferm.

Judecătorul ridică brusc privirea din carte.

— Beţi-vă ceaiul cît e fierbinte, vă rog, şi mîncaţi pîinea. Avem timp berechet, nu ne grăbim nicăieri.

Şi se întoarse la citit. Femeia se supuse, îşi termină ceaiul şi mîncă pîinea, deşi ar fi preferat să discute cu bătrînul domn. Dar nu voia să tulbure liniştea din casa lui, aşa că îl ascultă întru totul. Se uită din nou în jur. Nu, toate astea trebuiau să rămînă exact aşa cum erau acum. (Trei ani mai tîrziu, o bombă avea să şteargă acea casă de pe faţa pămîntului, iar bătrînul şi distinsul domn avea să moară în pivniţă, după chinuri

îndelungi...)

Punînd ceaşca goală pe tavă, femeia spuse:

— Aţi fost foarte bun cu mine, domnule judecător, ş foarte curajos. Dar nu vreau să vă pun în pericol căminu cu nici un chip. Oricum n-are nici un rost. Ar fi mai bine să mă întorc acasă.

Bătrînul domn o privi cu atenţie în timp ce-i vorbea, apoi o conduse cu blîndeţe înapoi la fotoliu.

— Mai staţi o clipă, doamnă Rosenthal, vă rog!

Femeia se aşeză, împotriva voinţei sale.

— Eu chiar am vorbit serios, domnule judecător.

— Doamnă, vă rog să mă ascultaţi mai întîi. N-o să glumesc nici eu. Cît despre pericolul în care mă puneţi, să ştiţi c-am fost în pericol de cînd mi-am ales profesia asta. Am fost judecător de cînd mă ştiu şi în unele cercuri oamenii îmi spuneau Fromm Sîngerosul sau Fromm Călăul.

Zîmbi văzînd groaza de pe chipul femeii.

— Degeaba eram liniştit şi blînd din fire. Soarta a făcut ca de-a lungul vieţii să fiu nevoit să dau douăzeci şi una de sentinţe capitale. Asta fiindcă stăpîna mea, căreia i-am jurat credinţă, domneşte peste toate, peste mine, peste lumea asta, peste dumneavoastră, iar stăpîna asta e Dreptatea.

Am crezut mereu în ea şi cred şi acum, ea e îndrumătoarea meu, orice-aş face...

In timp ce vorbea, se plimba încet, în sus şi-n jos prin **Himeră**, cu mîinile la spate, fară să iasă din cîmpul vizual al < li mi unei Rosenthal. Vorbea cu calm şi fară patetism despre nlne, ca despre un om plecat dintre cei vii. Frau Rosenthal il m mărea cu sufletul la gură.

Dar de ce vorbesc despre mine, continuă judecătorul, In l< ie să vorbesc despre dumneavoastră - un obicei prost **nl** celor care sunt foarte singuri. Dacă-mi permiteţi, să vor- ıılıı puţin

despre pericol. Am primit scrisori de amenințare, mu fost atacat, s-a tras asupra mea, iar asta zece, două- Koei, treizeci de ani la rînd... Şi acum, doamnă Rosenthal, ullnţi-vî la mine, un bătrîn care-l citeşte pe Plutarh şi nu ne nmi teme de nimic. Nu-mi ocup mintea sau sufletul cu probleme din astea, să ştiţi. Aşa că... să nu mai vorbim de prnml, doamnă...

Totuşi, oamenii din ziua de azi sunt altfel, îl contravine Frau Rosenthal.

Nu v-am spus că amenințările alea au fost făcute de > i iminali şi de complicii lor! Aşa că... zise judecătorul zîm- Iilud discret. Oamenii sunt altfel, doar că acum sunt mai mulţi, iar ceilalţi au devenit mai laşi, însă dreptatea a rămas Meoeuşi pentru toţi şi eu sper s-o mai vedem triumfînd.

Se opri cîteva clipe, îndreptîndu-se de spate. Apoi începu «A r plimbe iar şi adăugă cu glas scăzut:

însă triumful dreptăţii n-o să fie unul şi acelaşi cu I num ful poporului nostru.

Făcu o pauză scurtă, apoi adoptă un ton mai destins: Nu, din păcate nu vă puteţi întoarce acasă. Cei din l MI ml iu Persicke - îi ştiţi, indivizii ăia care stau deasupra meu şi toţi sunt membri de partid - au dat buzna aseară în apartamentul dumneavoastră şi-au confiscat cheile. Ziceau c-o să vă ţină casa sub observaţie tot timpul de-acum încolo. V-aţi pune în pericol fără rost.

— Dar trebuie să fiu acasă cînd se întoarce soţul meu! spuse femeia cu glas rugător.

— Soţul dumneavoastră, spuse judecătorul Fromm încercînd s-o liniştească, n-o să se întoarcă prea curînd. Deocamdată se află la penitenciarul Moabit, sub acuzaţia de tăinuire de bunuri de provenienţă străină. Vreau să zic că e în siguranţă, cel puţin atîta timp cît cazul lui reuşeşte să menţină interesul procurorilor şi al autorităţilor fiscale.

Bătrînul judecător zîmbi discret, îi aruncă o privire încurajatoare interlocutoarei sale şi îşi reluă plimbareî prin cameră. /

— De unde ştiţi? exclamă Frau Rosenthal.

El dădu din mînă nepăsător. \

— Un judecător bătrîn e mereu la curent cu una sau alta, chiar dac-a ieşit la pensie. Poate vă veţi bucura să auziţi că soţul dumneavoastră are un avocat priceput şi nu duce lipsă de nimic, în situaţia dată. Din păcate, adresa sau numele avocatului n-am cum să vi le spun. Nu i-ar conveni să-l vizitaţi, sunt sigur...

— Dar poate reuşesc să-l vizitez pe soţul meu la Moabit! strigă emoţionată femeia. Aş putea să-i duc nişte schimburi curate, credeţi că are cineva grijă de schimburile lui? Şi nişte obiecte de toaletă sau ceva de mîncare...

— Doamnă dragă, spuse fostul judecător, punîndu-şi mîna cu pete de bătrîneţe şi vene umflate pe umărul ei. Aveţi la fel de puţine şanse să vă vizitaţi soţul cît are şi el să vă viziteze pe dumneavoastră. O astfel de vizită nu v-ar ajuta cu nimic, vă asigur, şi asta pentru că n-aveţi cum să ajungeţi pînă acolo şi aţi avea doar de suferit...

HArbatul o privi şi, dintr-odată, ochii nu-i mai rîdeau, iar vi **H I 'ÎI** îi devenise severă. Femeia înţelese pentru ce omuleţul **III** i'ln blînd şi cumsecade primise cîndva porecla de Fromm ît/mi'rrosul sau Călăul şi că respecta cu sfinţenie o lege inte- i **II** mia, acea justiţie de care tocmai îi vorbise.

Doamnă Rosenthal, spuse încet judecătorul sînge- iii sunteţi bine-venită în casa mea, atîta timp cît nu vă nlmlcţi de la regulile ospitalităţii. Vă explic imediat la ce niii refer. Primul principiu al ospitalităţii: Dacă acţionaţi 1**1**111 ni cum vă taie capul şi plecaţi, uşa casei mele se închide Iu urina dumneavoastră şi să ştiţi că n-o să se mai des- i li ii Iu

niciodată, iar numele dumneavoastră şi al soţului iliimiieavoastră se vor şterge pentru totdeauna din mintea u ii n M-aţi înţeles?

I şi atinse fruntea cu vîrful degetelor şi o privi pătrunzător, huneia şopti un „da“ timid.

Abia acum îşi luă judecătorul mîna de pe umărul ei. (Ir lui adineauri întunecaţi i se luminară iar şi încet-încet Ini reluă plimbarea prin cameră.

Vă rog să nu ieşiţi în timpul zilei din camera pe care mu **SII** v-o arăt imediat şi nici să nu staţi în dreptul geamului, continuă el pe un ton mai destins. Menajera mea e o In **II** »• ie cumsecade, dar cine ştie...

Se întrerupse iritat şi se uită după cartea de lîngă veioză. Apoi urmă:

I ncercaţi să faceţi din noapte zi, ca mine. O să găsiţi un somnifer uşor pe masa din cameră. De mîncare o să vă «duc eu noaptea. Dacă vreţi să mă urmaţi?

femeia îl urmă pe coridor. Se simţea din nou puţin eonii i .11 şi speriată, fiindcă judecătorul părea complet schimbat. I >nr îşi spuse că, probabil, bătrînul domn îşi preţuia liniştea i ni **II** mult decît orice, nemaifiind deloc obişnuit cu oameni în jurul său. Probabil că îl obosise şi ea şi-acum tînjea după Plutarh ăsta al lui, cine o mai fi fost el.

Judecătorul deschise o uşă în faţa ei şi aprinse lumina.

— Jaluzelele sunt trase, spuse. Să nu le ridicaţi, vă rog, ca să nu vă vadă cineva din clădirea din spate. Cred c-aveţi aici tot ce vă trebuie.

O lăsă să admire camera luminoasă şi veselă, cu mobilierul ei din lemn de mesteacăn, o măsuţă de toaletă cu picioare lungi şi un pat care mai avea încă deasupra lui un baldachin de creton înflorat. Bătrînul se uită prin încăpere de parcă n-ar mai fi văzut-o de mult şi ar fi recunoscut-o abia acum. Apoi spuse

pe un ton solemn:

— E camera fiicei mele. A murit în **1933** - nu aici, nu, nu vă temeţi!

îi strînse mîna cu un gest repezit.

— Nu încui uşa, Frau Rosenthal, spuse, dar vă rog să trageţi zăvorul de îndată ce ies. Aveţi un ceas? Foarte bine: O să bat la uşă pe la zece seara. Noapte bună!

După asta plecă. în uşă se mai întoarse o dată.

— Zilele următoare o să vă simţiţi foarte singură, să ştiţi. Dar încercaţi să vă obişnuiţi cu ideea. Singurătatea poate să însemne ceva foarte bun. Şi nu uitaţi: fiecare supravieţuitor contează, chiar şi dumneavoastră. Mai ales dumneavoastră! Nu uitaţi să trageţi zăvorul!

Ieşi pe nesimţite şi închise uşa atît de încet, încît femeia îşi dădu seama abia mai tîrziu că uitase să-i mulţumească şi să-i ureze noapte bună. Se repezi către uşă, dar se răzgîndi din mers. Trase doar zăvorul şi se lăsă pe primul scaun, cu picioarele tremurînd. Din oglinda măsuţei de toaletă o privea un chip palid, umflat de plîns şi de nopţi nedormite. Dădu încet şi trist din cap către chipul din oglindă.

„Tu eşti Sara“, îşi spuse. „Lore sau Sara, cum te numeşti mm11ii Te-ai priceput să faci comerţ şi n-ai lenevit nici o clipă. Ai ii vi il, cinci copii, unul trăieşte acum în Danemarca, altul în Alinii», doi în Statele Unite şi unul e îngropat aici, în cimiti- 111**1**1 >v reiese de pe Schönhauser Allee. Nu mă supăr cînd mi m< pune Sara. Lore s-a transformat din ce în ce mai mult Intr- o Sara; fără să-şi dea seama, m-au transformat în fiica I m >p< irului meu şi atît. Bătrînul judecător e un domn cumse- . iu In, dar atît de rece, atît de străin... N-aş putea să discut mich «lată cu el aşa cum am discutat cu Siegfried. Cred că e Imirte rece. Pînă şi bunătatea lui e rece. E din cauza legii, dln cauza dreptăţii pe care o slujeşte. Eu una am urmat o Mugură lege:

aceea de a-mi iubi copiii şi bărbatul mai presus ilr luate şi de a-i ajuta în viaţă, orice ar fi făcut. Iar acum, Iul 11 mă aici, în casa acestui bătrîn, văduvită de tot ceea ce am li ml. c»dată. Aşa arată pesemne singurătatea aia despre care a v orbit. Nu-i nici măcar şase jumătate şi pînă diseară la zece ii o să-l mai văd. Cincisprezece ore şi jumătate doar cu mine Inniuni - ce-o să mai aflu despre mine, ce secrete o să mi se un ii dezvăluie? Mi-e frică, mi-e grozav de frică! Cred c-o să g| i mg să ţip. O să ţip sigur, chiar şi-n somn o să ţip, de frică! I mcisprezece ore şi jumătate! Putea să mai petreacă măcar |i i mătatea aia de oră cu mine. Dar a preferat să se întoarcă la 111rina lui. Cu toată bunătatea lui, nu-i pasă de oameni, îi pasă numai de dreptatea aia a lui, care îl împinge să facă asta, nu ■ li• dragul meu. Ar fi valorat ceva dacă o facea pentru mine.

I)ădu încet din cap spre faţa chinuită din oglindă, faţa Surei. Se uită după pat. «E camera fiicei mele. A murit în **1933**. Nu aici, nu!» îi trecu fulgerător prin minte. Se înfi- i n u. Felul în care a spus-o. Sigur a murit din cauza... ălora, dur el n-o să-mi povestească niciodată nimic şi nici eu n-o nu i pun întrebări prosteşti. Nu, nu pot să dorm în camera în jurul său. Probabil că îl obosise şi ea şi-acum tînjea după Plutarh ăsta al lui, cine o mai fi fost el.

Judecătorul deschise o uşă în faţa ei şi aprinse lumina.

— Jaluzelele sunt trase, spuse. Să nu le ridicaţi, vă rog, ca să nu vă vadă cineva din clădirea din spate. Cred c-aveţi aici tot ce vă trebuie.

O lăsă să admire camera luminoasă şi veselă, cu mobilierul ei din lemn de mesteacăn, o măsuţă de toaletă cu picioare lungi şi un pat care mai avea încă deasupra lui un baldachin de creton înflorat. Bătrînul se uită prin încăpere de parcă n-ar mai fi văzut-o de mult şi ar fi recunoscut-o abia acum. Apoi spuse pe un ton solemn:

— E camera fiicei mele. A murit în **1933** - nu aici, nu, nu vă temeti!

9

îi strînse mîna cu un gest repezit.

— Nu încui uşa, Frau Rosenthal, spuse, dar vă rog să trageţi zăvorul de îndată ce ies. Aveţi un ceas? Foarte bine, O să bat la uşă pe la zece seara. Noapte bună!

După asta plecă. în uşă se mai întoarse o dată.

— Zilele următoare o să vă simţiţi foarte singură, să ştiţi. Dar încercaţi să vă obişnuiţi cu ideea. Singurătatea poate să însemne ceva foarte bun. Şi nu uitaţi: fiecare supravieţuitor contează, chiar şi dumneavoastră. Mai ales dumneavoastră! Nu uitaţi să trageţi zăvorul!

Ieşi pe nesimţite şi închise uşa atît de încet, încît femeia îşi dădu seama abia mai tîrziu că uitase să-i mulţumească şi să-i ureze noapte bună. Se repezi către uşă, dar se răzgîndi din mers. Trase doar zăvorul şi se lăsă pe primul scaun, cu picioarele tremurînd. Din oglinda măsuţei de toaletă o privea un chip palid, umflat de plîns şi de nopţi nedormite. Dădu încet şi trist din cap către chipul din oglindă.

„Tu eşti Sara“, îşi spuse. „Lore sau Sara, cum te numeşti Un lin. Te-ai priceput să faci comerţ şi n-ai lenevit nici o clipă. Al tivul cinci copii, unul trăieşte acum în Danemarca, altul în Aur.Im, doi în Statele Unite şi unul e îngropat aici, în cimiti-

cumse- i in li •, dar atît de rece, atît de străin... N-aş putea să discut înnodată cu el aşa cum am discutat cu Siegfried. Cred că e li mi te rece. Pînă şi bunătatea lui e rece. E din cauza legii, illu cauza dreptăţii pe care o slujeşte. Eu una am urmat o nltigură lege: aceea de a-mi iubi copiii şi bărbatul mai presus iii toate şi de a-i ajuta în viaţă, orice ar fi făcut. Iar acum, 111**1**. i mă aici, în casa acestui bătrîn, văduvită de tot ceea ce am Ioni (idată. Aşa arată pesemne singurătatea aia despre care a vorl >il. Nu-i nici măcar şase jumătate şi pînă diseară la zece no să-l mai văd. Cincisprezece ore şi jumătate doar cu mine ItiHămi - ce-o să mai aflu despre mine, ce secrete o să mi se mm dezvăluie? Mi-e frică, mi-e grozav de frică! Cred c-o să HM ing să ţip. O să ţip sigur, chiar şi-n somn o să ţip, de frică! l 'i unsprezece ore şi jumătate! Putea să mai petreacă măcar |i 111 lîtatea aia de oră cu mine. Dar a preferat să se întoarcă la nirtea lui. Cu toată bunătatea lui, nu-i pasă de oameni, îi pasă 1111 mai de dreptatea aia a lui, care îl împinge să facă asta, nu i li • dragul meu. Ar fi valorat ceva dacă o facea pentru mine.

I)ădu încet din cap spre faţa chinuită din oglindă, faţa ‘ inrei. Se uită după pat. «E camera fiicei mele. A murit în **1933**. Nu aici, nu!» îi trecu fulgerător prin minte. Se înfiora. Felul în care a spus-o. Sigur a murit din cauza... ălora, ilar el n-o să-mi povestească niciodată nimic şi nici eu n-o ai pun întrebări prosteşti. Nu, nu pot să dorm în camera în jurul său. Probabil că îl obosise şi ea şi-acum tînjea după Plutarh ăsta al lui, cine o mai fi fost el.

Judecătorul deschise o uşă în faţa ei şi aprinse lumina.

— Jaluzelele sunt trase, spuse. Să nu le ridicaţi, vă rog, ca să nu vă vadă cineva din clădirea din spate. Cred c-aveţi aici tot ce vă trebuie.

O lăsă să admire camera luminoasă şi veselă, cu mobilierul ei din lemn de mesteacăn, o măsuţă de toaletă cu picioare

lungi şi un pat care mai avea încă deasupra lui un baldachin de creton înflorat. Bătrînul se uită prin încăpere de parcă n-ar mai fi văzut-o de mult şi ar fi recunoscut-o abia acum. Apoi spuse pe un ton solemn:

— E camera fiicei mele. A murit în **1933** - nu aici, nu, nu vă temeţi!

îi strînse mîna cu un gest repezit.

— Nu încui uşa, Frau Rosenthal, spuse, dar vă rog să trageţi zăvorul de îndată ce ies. Aveţi un ceas? Foarte bine. O să bat la uşă pe la zece seara. Noapte bună!

După asta plecă. în uşă se mai întoarse o dată.

— Zilele următoare o să vă simţiţi foarte singură, să ştiţi. Dar încercaţi să vă obişnuiţi cu ideea. Singurătatea poate să însemne ceva foarte bun. Şi nu uitaţi: fiecare supravieţuitor contează, chiar şi dumneavoastră. Mai ales dumneavoastră! Nu uitaţi să trageţi zăvorul!

Ieşi pe nesimţite şi închise uşa atît de încet, încît femeia îşi dădu seama abia mai tîrziu că uitase să-i mulţumească şi să-i ureze noapte bună. Se repezi către uşă, dar se răzgîndi din mers. Trase doar zăvorul şi se lăsă pe primul scaun, cu picioarele tremurînd. Din oglinda măsuţei de toaletă o privea un chip palid, umflat de plîns şi de nopţi nedormite. Dădu încet şi trist din cap către chipul din oglindă.

„Tu eşti Sara“, îşi spuse. „Lore sau Sara, cum te numeşti Mt tun Te-ai priceput să faci comerţ şi n-ai lenevit nici o clipă. Al nv11**1** cinci copii, unul trăieşte acum în Danemarca, altul în Aurim, doi în Statele Unite şi unul e îngropat aici, în cimiti- il i vieiesc de pe Schonhauser Allee. Nu mă supăr cînd mi ***m<*** pune Sara. Lore s-a transformat din ce în ce mai mult Iul r < i Sara; fără să-şi dea seama, m-au transformat în fiica P> ip< n n lui meu şi atît. Bătrînul judecător e un domn cumse- iwle, dar atît de rece, atît de străin... N-aş putea să discut

dată cu el aşa cum am discutat cu Siegfried. Cred că e Imn le rece. Pînă şi bunătatea lui e rece. E din cauza legii, ilm cauza dreptăţii pe care o slujeşte. Eu una am urmat o Miupură lege: aceea de a-mi iubi copiii şi bărbatul mai presus de toate şi de a-i ajuta în viaţă, orice ar fi făcut. Iar acum, inia mă aici, în casa acestui bătrîn, văduvită de tot ceea ce am Im ii udată; Aşa arată pesemne singurătatea aia despre care a vi ni >it„ Nu-i nici măcar şase jumătate şi pînă diseară la zece n u să-l mai văd. Cincisprezece ore şi jumătate doar cu mine in i;uni - ce-o să mai aflu despre mine, ce secrete o să mi se imu dezvăluie? Mi-e frică, mi-e grozav de frică! Cred c-o să ăi11 ng să ţip. O să ţip sigur, chiar şi-n somn o să ţip, de frică! (II unsprezece ore şi jumătate! Putea să mai petreacă măcar li i mătatea aia de oră cu mine. Dar a preferat să se întoarcă la ■; i rl ea lui. Cu toată bunătatea lui, nu-i pasă de oameni, îi pasă numai de dreptatea aia a lui, care îl împinge să facă asta, nu ili• drugul meu. Ar fi valorat ceva dacă o facea pentru mine.

I)ădu încet din cap spre faţa chinuită din oglindă, faţa larei. Se uită după pat. «E camera fiicei mele. A murit în **1933**. Nu aici, nu!» îi trecu fulgerător prin minte. Se înfiora. Felul în care a spus-o. Sigur a murit din cauza... ălora, dar el n-o să-mi povestească niciodată nimic şi nici eu n-o i i pun întrebări prosteşti. Nu, nu pot să dorm în camera asta. E oribil şi inuman. Mai bine să-mi dea camera menajerei, măcar un pat cu urma unui corp, al unui om care a dormit în el. N-aş putea să dorm niciodată aici. Aici nu pot decît să ţip.“

Atinse cutiuţele şi tuburile mici de pe măsuţa de toaletă. Creme uscate, pudră plină de cocoloaşe, rujuri oxidate - „şi fata e moartă din **1933**. De şapte ani. Trebuie să fac ceva. Doamne, ce-mi bate inima - mi-e frică. Acum, c-am ajuns în oaza asta de linişte, m-a cuprins din nou frica. Trebuie să fac ceva. N-ar trebui să rămîn aşa de singură, doar cu mine însămi.“

Căută prin poşetă şi găsi nişte hîrtie şi un creion. „O să le scriu copiilor. Gerdei în Copenhaga, Evei în Ilford, lui Bernhard şi Ştefan în Brooklyn. Dar n-are sens, poşta nu mai funcţionează, e război. O să-i scriu lui Siegfried şi-o să încerc să strecor cumva scrisoarea în Moabit. Doar judecătorul zice că menajera asta-i femeie de treabă... El nu trebuie să afle nimic. O să-i dau nişte bijuterii sau nişte bani femeii, mai am destui..."

Scoase din poşetă banii împachetaţi în hîrtie, apoi bijuteriile, şi le aşeză în faţa ei. Ridică o brăţară. „Pe asta am primit-o de la Siegfried cînd am născut-o pe Eva. A fost prima naştere şi m-am chinuit destul de mult. Ce-a mai rîs cînd a văzut-o! I se zguduia burta de rîs! Tuturor le venea să rîdă cînd au văzut-o cu cîrlionţii ăia negri şi cu buzele alea groase. Un bebeluş negrişor alb, ziceau. Mie mi se părea frumoasă. Atunci am primit brăţara de la el. A costat o grămadă - a dat pe ea toţi banii făcuţi într-o săptămînă. M-am simţit mîndră ca mamă. Brăţara n-a însemnat mare lucru pentru mine. între timp Eva a născut trei fete. Harriet a împlinit deja nouă ani. Oare se gîndeşte la mine acolo, departe, în Ilford? Sigur nu-şi poate închipui că

imuna ei stă acum aici, în camera unei moarte, în casa sînrrrosului Fromm, slujitorul dreptăţii. Singură-singurică..."

Puse brăţara înapoi şi luă un inel. îşi petrecu ziua întreagă, uitîndu-se la lucrurile ei, mormăind pentru sine **MI** ngăţîndu-se de trecut, nu voia să se gîndească la cea care era acum.

Din cînd în cînd avea atacuri de panică. O dată chiar a pornit spre uşă, dar s-a oprit şi şi-a spus: „Dac-aş fi sigură i ă nu mă chinuie, că mă omoară repede şi iară durere, m-aş duce singură la ei. Nu mai suport să aştept şi oricum n-are nici un rost, mai mult ca sigur. Tot mă vor prinde într-o zi. De ce contează atît de mult fiecare supravieţuitor, mai ales eu? ('(ipiii

îşi vor aduce aminte de mine tot mai rar, nepoţii deloc, utr Siegfried o să moară şi el la Moabit, cît de curînd. Nu înţeleg ce-a vrut să spună judecătorul, va trebui să-l întreb în seara asta. Dar parcă văd c-o să zîmbească numai şi-o să zică ceva din care n-o să înţeleg nimic, pentru că deocamdată sunt doar o femeie din carne şi oase, o Sara care a îmbătrînit."

Se sprijini cu mîinile de măsuţa de toaletă şi se privi sumbru în oglindă, cercetîndu-şi faţa brăzdată de o reţea de riduri. Riduri săpate de grijă, frică, ură şi iubire. Apoi se întoarse din nou la masă şi la bijuterii. Numără de cîteva ori bancnotele, doar ca să mai treacă timpul. Apoi începu să le aranjeze după serie şi număr. Din cînd în cînd mai adăuga cîte un rînd la scrisoarea pe care voia să i-o trimită bărbatului ei. Nu era o scrisoare adevărată, mai mult o listă cu întrebări: cum erau condiţiile acolo, ce primea de mîncare, oare ar fi putut să-i aducă nişte schimburi curate şi aşa mai departe, întrebări mărunte, banale. Ei îi mergea bine. Era în siguranţă.

Nu, nu era o scrisoare, era doar vorbărie goală, şi nici măcar nu-i spunea adevărul. Nu era în siguranţă, în ultimele luni, nu se simţise niciodată într-un pericol mai mare decît în camera asta liniştită. Ştia că va trebui să se schimbe, altfel n-avea să scape niciodată de temeri. Şi se temea de ceea ce ar fi putut deveni. Probabil că pe viitor avea să îndure lucruri şi mai cumplite decît pînă atunci, ea, care se transformase deja din Lore în Sara, iară voia ei. Dar nu voia să se schimbe, îi era frică.

Ceva mai tîrziu se întinse totuşi pe pat şi, la ora zece, cînd gazda bătu la uşă, dormea atît de adînc încît nu auzi nimic. Judecătorul descuie cu grijă, folosind o cheie ce ridica şi zăvorul, şi cînd o văzu pe femeia adormită, dădu din cap zîmbind. îi aduse o tavă cu mîncare pe care o aşeză pe masă, apoi mută puţin bijuteriile şi banii şi dădu iar din cap zîmbind.

Ieşi tiptil din cameră, încuie şi o lăsă să doarmă...

Aşa se face că Frau Rosenthal n-a văzut nici ţipenie de om în primele trei zile ale acestei perioade de „arest de ocrotire". Noaptea dormea şi, cînd se trezea, ziua i se părea oribilă şi înspăimîntătoare. în cea de-a patra zi însă, aproape înnebunită, trecu la fapte...

CAPITOLUL u

E tot miercuri

I toamna Gesch nu se îndură să-l scoale pe omuleţul de l><- canapeaua ei şi nu-**l** trezi nici după o oră. Părea atît de amărît, cum dormea acolo, complet epuizat şi cu petele alea i Ic pe faţă care începuseră să se învineţească. îşi ţuguia buza de sus ca un copil supărat şi pleoapele îi tremurau din cînd 111 cînd, iar pieptul i se înălţa de parcă ar fi oftat adînc, gata a izbucnească în plîns în somn.

*

Cînd termină de pregătit prînzul, îl trezi şi-i dădu să mănînce. Bărbatul mormăi ceva ce semăna cu un mulţumesc şi înfulecă toată mîncarea cu o foame de lup. îi arunca 1**1**ai cînd în cînd cîte-o privire, dar nu scoase o vorbă despre ce se întîmplase.

Pînă la urmă, femeia rupse tăcerea:

— Cred că mai mult de atît n-am ce să vă dau. Altfel nu-i mai rămîne nimic lui Gustav. întindeţi-vă liniştit pe canapea şi mai trageţi un pui de somn. O să trec eu pe la doamna...

Kluge mormăi din nou ceva neinteligibil. Nu se înţelegi >a dacă era de acord sau nu. Dar se întoarse de bunăvoie la canapea şi nu-i luă mai mult de un minut să adoarmă.

luni, nu se simţise niciodată într-un pericol mai mare decît în camera asta liniştită. Ştia că va trebui să se schimbe, altfel n-avea să scape niciodată de temeri. Şi se temea de ceea ce ar fi putut deveni. Probabil că pe viitor avea să îndure lucruri şi mai cumplite decît pînă atunci, ea, care se transformase deja din Lore în Sara, Iară voia ei. Dar nu voia să se schimbe, îi era frică.

Ceva mai tîrziu se întinse totuşi pe pat şi, la ora zece, cînd gazda bătu la uşă, dormea atît de adînc încît nu auzi nimic. Judecătorul descuie cu grijă, folosind o cheie ce ridica şi zăvorul, şi cînd o văzu pe femeia adormită, dădu din cap zîmbind. Ii aduse o tavă cu mîncare pe care o aşeză pe masă, apoi mută puţin bijuteriile şi banii şi dădu iar din cap zîmbind. Ieşi tiptil din cameră, încuie şi o lăsă să doarmă...

Aşa se face că Frau Rosenthal n-a văzut nici ţipenie de om în primele trei zile ale acestei perioade de „arest de ocrotire". Noaptea dormea şi, cînd se trezea, ziua i se părea oribilă şi înspăimîntătoare. în cea de-a patra zi însă, aproape înnebunită, trecu la fapte...

CAPITOLUL ii

E tot miercuri

I loiunna Gesch nu se îndură să-l scoale pe omuleţul de |m> < imnpeaua ei şi nu-**l** trezi nici după o oră. Părea atît de Minunii, cum dormea acolo, complet epuizat şi cu petele alea i Iu pr lată care începuseră să se învineţească. îşi ţuguia buza i **ıı mıı** îs ca un copil supărat şi pleoapele îi tremurau din cînd i u m md, iar pieptul i se înălţa de parcă ar fi oftat adînc, gata ml i/bucnească în plîns în somn.

*

(land termină de pregătit prînzul, îl trezi şi-i dădu să mănînce. Bărbatul mormăi ceva ce semăna cu un mulţumi - se şi înfulecă toată mîncarea cu o foame de lup. îi arunca 1**1** i 11 cînd în cînd cîte-o privire, dar nu scoase o vorbă despre re se întîmplase.

Pînă la urmă, femeia rupse tăcerea:

— Cred că mai mult de atît n-am ce să vă dau. Altfel nu-l mai rămîne nimic lui Gustav. întindeţi-vă liniştit pe i imapea şi mai trageţi un pui de somn. O să trec eu pe la doamna...

Kluge mormăi din nou ceva neinteligibil. Nu se înţelegea dacă era de acord sau nu. Dar se întoarse de bunăvoie la canapea şi nu-i luă mai mult de un minut să adoarmă.

După-masă tîrziu, cînd auzi uşa vecinei, Frau Gesch se strecură afară şi bătu discret la uşă. Eva Kluge deschise imediat, dar se postă în cadrul uşii, nelăsînd-o să intre.

— Ei? o întrebă duşmănos.

— Mă scuzaţi că vă deranjez iar, Frau Kluge, începu doamna Gesch. Dar bărbatul dumneavoastră doarme la mine. L-a adus un poliţai din ăla, unul de la SS, cred că nici n-aţi ieşit bine pe uşă şi-a apărut.

Eva Kluge tăcu duşmănos şi Frau Gesch continuă:

— L-au bătut zdravăn, amărîtul, e plin peste tot de vînă- tăi. O fi el cum o fi, dar nu merită să-l daţi afară, în stradă, în halul în care e. Haideţi numai să-l vedeţi, Frau Kluge!

Aceasta însă se arătă de neînduplecat:

— Eu nu mai am bărbat, Frau Gesch. V-am mai zis şi nu mai vreau să aud de asta.

Şi dădu să intre în casă. Dar vecina ei exclamă:

— Nu vă grăbiţi aşa de tare, Frau Kluge. Totuşi e bărbatul dumneavoastră. Aveţi copii împreună...

— Da, şi ce mîndră-s de ei! Sunt tare mîndră, să ştiţi!

— Unii oameni aleg să se poarte inuman, iar dumnea voastră tocmai asta faceţi. Omul ăla n-are ce căuta pe străzi în halul în care e.

— Da' de ce? Cum m-a tratat el în toţi anii ăştia vi s-a părut cumva mai uman? M-a chinuit, mi-a distrus viaţa şi pînă la urmă mi-a luat şi băiatul, copilul la care am ţinut cel mai mult - şi vreţi să-l tratez omeneşte doar pentru că a încasat-o de la SS? Nici nu mă gîndesc! Pe unul ca ăsta poţi să-l baţi cît vrei, că tot n-o să se schimbe!

După cuvintele dure şi hotărîte, Frau Kluge îi trînti pur şi simplu uşa în nas vecinei sale, tăindu-i orice drept la replică. Nu mai era în stare să asculte încă un discurs. Probabil că l-ar fi luat înapoi pe Enno dacă i-ar mai fi turuit mult, nu de alta, dar măcar aşa ar fi scăpat de gura ei. Numai că şi-ar fi regretat pentru totdeauna gestul!

Se aşeză pe un scaun de bucătărie, cu ochii pironiţi la fla- < m u albastră a aragazului, şi se gîndi la ziua care trecuse. Vorbe goale, nimic altceva. Cînd l-a anunţat pe şeful ei că v rea să iasă din partid, şi asta cît mai repede, el a început ai impuie capul cu tot felul de prostii. Mai întîi i-a luat I o rele, apoi a început s-o interogheze. Cel mai mult îl interi 11 motivul pentru care luase această hotărîre.

I)ar ea îi răspunsese pe un ton ferm:

Asta nu vă priveşte. N-am de gînd să vorbesc despre t ivele mele. Vreau să ies din partid şi gata. Chiar azi!

I)ar cu cît era mai îndărătnică, cu atît stăruiau mai mult. Părea că în afară de acest „de ce" nu-i mai interesa nimic. Pe la amiază sosiseră şi doi agenţi în civil, cu serviete, MI i puseseră mii de întrebări. Trebuia să le povestească tot, ii« ipre viaţa ei, părinţii ei, fraţii şi căsnicia ei...

I m început a fost chiar dispusă să vorbească, bucuroasă ■

i nu o mai întrebau iarăşi despre motivul cererii ei. Dar emul au întrebat-o despre căsnicie, s-a încăpăţînat din nou şi nu s-a mai arătat deloc îngăduitoare. După mariaj o li venit cu siguranţă rîndul copiilor, iar Eva Kluge n ayea de gînd să le povestească sub nici o formă despre Km lemann. La cît de şireţi erau, ar fi observat că ceva nu era în regulă.

Nu, nu le spusese nimic despre asta. Era tot o chestiune personală. Căsnicia şi copiii ei nu trebuiau să intereseze pe nimeni.

I)ar oamenii ăia aveau nervii tari. Şi cunoşteau o grămiulă de metode. Unul dintre ei căută prin servietă şi scoase ral,eva dosare pe care începu să le citească de faţă cu ea. Eva Kluge ar fi vrut să afle ce fel de dosare erau alea, deşi era convinsă că ea n-avea cum să aibă un astfel de dosar la criminalistică. Avea de-a face cu poliţişti, îşi dăduse seama de asta de la bun început.

Cei doi agenţi în civil continuară cu întrebările şi Eva Kluge bănui că era vorba despre dosarul lui Enno. Din- tr-odată, începură s-o întrebe despre bolile lui, despre chiulitul de la serviciu, despre pasiunea lui pentru pariuri şi despre femeile lui. Totul începuse pe un ton inocent, dar deviase într-o altă direcţie. Poştăriţa închise din nou gura şi refuză să mai vorbească.

Nu, şi asta era tot o chestiune personală. Şi nu privea pe nimeni. Relaţia cu bărbatul ei era ceva care-o privea doar pe ea. Şi oricum se despărţise de el.

Aici o prinseră din nou în cursă. De cînd se despărţise de el? Cînd îl văzuse ultima oară? Dorinţa ei de-a părăsi partidul avea cumva de-a face cu el?

Eva Kluge doar scutură din cap. Dar se îngrozi la gîndul că o să-l interogheze şi pe Enno şi că aveau să afle totul de la el, într-o jumătate de oră, la cît era de papă-lapte. Şi atunci se va

afla secretul de care doar ea ştia şi o să moară de ruşine. Cine ştie ce-ar scrie despre ea şi apoi la partid! ar bîrfi-o toţi cum că născuse un asemenea copil.

—

E o problemă personală! \

Absolut personală! Poştăriţa se uită cum tremură şi scapără flacăra albastră şi tresare brusc. îşi dă seama că a făcut o greşeală prostească adineauri. L-ar fi putut ascunde pe Enno vreo două săptămîni. Ar fi trebuit doar să-i dea nişte bani şi să-l trimită la una dintre muierile alea ale lui.

Sună la uşa familiei Gesch.

— Auziţi, Frau Gesch, ştiţi, m-am răzgîndit. Aş vrea să schimb măcar două cuvinte cu bărbatul ăsta al meu!

I)ur femeia se înfurie, cu toate că vecina ei părea să se li ciut pe brazdă.

'I'rebuia să vă gîndiţi mai de mult. Bărbatul dum- i **II'**a voastră a plecat de mai bine de douăzeci de minute. Aţi venit prea tîrziu!

Dar încotro a luat-o, Frau Gesch?

Eu de unde să ştiu? Păi, acolo unde l-aţi alungat!... O II pe la vreo muiere de-a lui.

Nu ştiţi la care-o fi? Vă rog, Frau Gesch, e foarte Important...

Aşa, deodată! Şi adăugă fără chef: Zicea de una, Tutti...

Tutti? O fi Trude, de la Gertrude... Numele de familie nu l-a pomenit?

Păi, nu**-l** ştia nici el! Nu ştia nici măcar unde stă, dar a /ih c-o găseşte el cumva. Numai că-n starea în care era...

Poate se întoarce, spuse Eva Kluge îngîndurată. Nn I t rimiteţi la mine, vă rog. Oricum, vă mulţumesc, Frau (Innch. Seara bună!

Dar doamna Gesch nu-i răspunse la salut şi-i trînti «iVi»

in nas. Nu uitase cum cealaltă îi închisese la rîndu-i n i n nas. Şi nu-i deloc convinsă c-o să-l trimită pe Kluge l i nevasta lui, în caz că s-ar întoarce la ea. O asemenea lonioie ar trebui să reacţioneze la timp, altfel se poate trezi i ii i[1] prea tîrziu.

Emu Kluge se întoarce în bucătăria ei. E ciudat: se simte uşurată, cu toate că discuţia cu Frau Gesch n-a dus nicăieri. Viaţa trebuie să-şi urmeze cursul. A făcut tot ce-a putut ca **MA** nu aibă probleme. S-a dezis atît de copil, cît şi de tatăl lui, i-a scos pe amîndoi din inima ei. Le-a explicat de ce-a n ii din partid. Acum fie ce-o fi. Nu mai are cum să schimbe lucrurile şi oricum n-o mai sperie nimic, după cîte a pătimit.

Nu s-a speriat nici cînd cei doi poliţişti în civil au trecut de la întrebările prosteşti la ameninţări. Ştia că ieşirea din partid putea s-o coste slujba de la poştă? Ba mai mult, dacă pleca din partid, iară nici o explicaţie, se discredita politic şi pentru aşa ceva exista o chestie numită lagăr de concentrare! Doar a auzit de lagăre, nu? Erau nişte locuri unde îi reeducau pe oamenii care se discreditau politic, îi reeducau cît să le ajungă toată viaţa. înţelegea ea la ce se refereau.

Dar Frau Kluge nu s-a speriat deloc. A rămas fermă pe poziţie susţinînd că viaţa privată e viaţă privată şi despre aşa ceva ea nu este dispusă să vorbească. Pînă la urmă au lăsat-o să plece. Plecarea ei din partid n-a fost aprobată imediat, îi vor da de veste. Dar au suspendat-o temporar din postul ei şi i-au ordonat să nu-şi părăsească domiciliul şi să rămînă la dispoziţia lor...

în timp ce trage pe foc oala cu supă, de care uitase cu desăvîrşire, Eva Kluge se hotărăşte să nu le dea ascultare la acest capitol. N-o să stea închisă în casă

la nesfîrşit, aşteptînd să fie chemată la interogatoriu de călăii ei. Nu, va pleca cu trenul de şase dimineaţa, pînă la Ruppin, la sora ei. Acolo poate să stea cel puţin două-trei săptămîni, fară să anunţe oficial. O să se găsească un colţ de pîine şi pentru ea. Doar au şi vaci, şi porci, şi cartofi în grădină. O să lucreze, o să lucreze la grajduri şi pe cîmp. O să-i facă chiar bine, mai bine decît căratul scrisorilor ălora la nesfîrşit.

Acum, c-a luat hotărîrea să plece la ţară, mişcările ei devin mai alerte. Scoate un geamantan mic şi începe să-şi facă bagajul. Preţ de o clipă, se întreabă dacă n-ar fi mai bine s-o anunţe pe Frau Gesch că pleacă, unde anume nu e cazul să-i spună. în cele din urmă decide: nu, mai bine nu-i spune nimic. Tot ce va face de-acum încolo, va face pe cont propriu. N-o să mai implice pe nimeni. N-o să le spună mmic nici sorei, nici cumnatului. O să trăiască singură, ca niciodată. Pînă acum a existat întotdeauna cineva de care ii I rebuit să aibă grijă: părinţii, bărbatul, copiii. Acum e sin- i'iiim. Şi, pe moment, chiar are impresia că s-ar putea să-i placă singurătatea asta. Poate că acum, cînd va fi complet ingiiră cu ea însăşi, va putea să-şi adune propriul eu, pe cm re a tot trebuit să-l facă uitat în favoarea celorlalţi.

In aceeaşi noapte în care Frau Rosenthal tremură cuprinsă i Ic liica singurătăţii, poştăriţa Kluge zîmbeşte în somn pen- l ni prima oară după ceva vreme. în vis se vede deja într-un ca mp de cartofi imens, cu sapa în mînă. Cartofi cît vezi cu ochii şi ea, acolo, singură: trebuie să sape şi să plivească i

mulurile. Zîmbeşte, ridică sapa şi nimereşte o piatră, care •coaie un clinchet strident, o buruiană se leagănă şi cade la pămînt, iar femeia sapă, sapă neîntrerupt.

CAPITOLUL 12

Enno şi Emil, după şoc

Micuţul Enno Kluge a avut mai mult de pătimit decît „amicul“ lui, Emil Barkhausen, pe care nevasta, oricum ar fi fost ea, l-a băgat în pat, chiar dacă i-a golit buzunarele imediat după aceea. în plus, pariorul amărît încasase mai multe lovituri decît lunganul şi ciolănosul spion de ocazie. Da, săracul Enno o luase pe cocoaşă rău de tot.

în timp ce Enno cutreieră temător străzile, căutînd-o pe Tutti a lui, Barkhausen se trezeşte şi îşi caută ceva de mîncare în bucătărie. înfulecă lacom şi gînditor pînă cînd se satură. Găseşte apoi în şifonier un pachet de ţigări, îşi aprinde una, vîră pachetul în buzunar şi se aşază din nou la masă, cu capul în mîini şi cuprins de gînduri negre.

Aşa îl găseşte Otti cînd se întoarce de la cumpărături. Fireşte că îşi dă seama imediat că s-a servit singur şi ştie că nu avusese ţigări asupra lui, aşadar descoperă numaidecît furtul din şifonier. începe să se certe cu el, chiar dacă e speriată.

— Da, mă-nnebunesc după tipii de genul ăsta, care-mi înfulecă mîncarea şi-mi fură ţigările! Dă-mi-le înapoi chiar acum! Sau dacă nu, banii jos! Dă-mi

banii, Emil!

Aşteaptă cu sufletul la gură, e curioasă ce o să-i răspundă, dar e destul de sigură pe poziţie. A cheltuit aproape toate " Ic patruzeci şi opt de mărci. în privinţa asta n-are ce să-i mai facă.

.Şi oricît de urît i-ar răspunde bărbatul ei, îşi dă seama i M mtr-adevăr habar n-are de banii din buzunar. Acum se aim te superioară pămpălăului ăstuia. L-a buzunărit şi dobi-
11» ui nici nu si-a dat seama!

*

Tacă-ţi fleanca! latră Barkhausen, iară să ridice capul. Şi ieşi dracului de-aici, pînă nu-ţi rup oasele alea afurisite!

femeia îi răspunde din uşa bucătăriei doar pentru că e obişnuită să aibă ultimul cuvînt şi pentru că se simte atît

- **Ic superioară (cu toate că acum a speriat-o):**

Mai bine ai avea tu grijă de oasele tale! Să nu ţi le rtipA ăia de la SS!

După asta dispare în bucătărie şi îşi varsă nervii pe băieţi. Dar bărbatul rămîne în dormitor, muncit de gînduri, ini aminteşte prea puţin din cele întîmplate seara trecută, ilar puţinul ăla pe care-l ştie îi cam ajunge. Se gîndeşte la a| larl amentul familiei Rosenthal, pe care fraţii Persicke l-au golit cu siguranţă între timp, la faptul că prada ar fi putut a lie a lui, şi încă cu vîrf şi-ndesat! A feştelit-o rău de tot, ni a făcut-o singur, cu mîna lui!

Nu, Enno e de vină, el a început cu şnapsul, era beat încă

- **Ic la început. Dacă n-ar fi fost cu Enno, acum ar fi avut o i:i /uiiadă de lucruri, aşternuturi, haine,**

de toate; îşi aduce aminte supărat şi de un aparat de radio. Dacă l-ar vedea

•... . i-ar rupe oasele, unul cîte unul, laş nenorocit ce e!

I a ni ricat toate socotelile!

I nsă nu trece mult şi Barkhausen ridică iarăşi din umeri. I»' ■ fapt cine mai e şi Enno ăsta? Un trîntor şi-atît, care tră- Icalo de pe urma muierilor. Nu, adevăratul vinovat e Baldur I 'ci ncke ăsta, tiranul de la Hitlerjugend. Treaba era aran- |ni a de la început, aveau nevoie doar de un ţap ispăşitor pe care să dea vina ca să ia prada singuri, iară să fie pedepsiţi! S-a gîndit el bine, şarpele ăla veninos, cu ochelarii lui strălucitori! Ce l-a mai păcălit mucosul!

Barkhausen nu-şi dă însă seama de un lucru: de ce se află în dormitorul lui şi nu într-o celulă din Alex[13]. E clar că a intervenit ceva. îşi aminteşte vag de două siluete, dar cine şi de unde erau, nu-şi putuse da seama nici aseară, atît era de ameţit, iar acum nici atît.

Ştie însă un singur lucru: că n-o să-l ierte niciodată pe Baldur Persicke. Poate el să se caţăre cît vrea pe scara ierarhică a partidului, că pe Barkhausen n-o să-l mai păcălească. Barkhausen o să aştepte. Şi n-o să uite. Derbedeul - o să-i vină el de hac într-o zi şi atunci o să se-ntoarcă roata. Iar mucosul ăla o să ajungă şi mai jos decît Barkhausen şi n-o să se mai ridice niciodată din noroi! Să trădeze un prieten? Păi, aşa ceva nu se iartă şi nu se uită! Ce de lucruri frumoase, ce de geamantane şi

---

[13] Numele prescurtat al pieței centrale din Berlin, Alexanderplatz, în care se afla şi sediul Poliției Capitalei.

cutii a lăsat el în apartamentul familiei Rosenthal! Şi radioul!

Barkhausen continuă să bombăne pe acelaşi subiect, se priveşte în oglinda cu mîner de argint a lui Otti, - o ultimă amintire din partea unui client generos, din vremurile ei de glorie -, şi-şi pipăie faţa.

între timp, micuţul Enno Kluge şi-a descoperit la rîndul lui vînătăile, în vitrina unui magazin de haine. Asta îl sperie şi mai tare, îl face să-şi piardă complet capul. Nu îndrăzneşte să se uite în ochii oamenilor, dar are impresia că toţi se holbează la el. Se ascunde pe unde poate, o ia pe străzi lăturalnice, o caută pe Tutti din ce în ce mai disperat, nu-şi mai aminteşte unde stă femeia şi nici nu ştie măcar pe unde umblă el însuşi. Dar intră în fiecare gang Întunecat şi se uită la toate ferestrele din curţile interi- mire. Tutti... Tutti...

întunericul se lasă repede şi Enno Kluge îşi dă seama cn I rebuie să găsească un loc în care să doarmă, înainte de mu: ii rea nopţii, altfel o să fie ridicat de poliţie şi, cînd l-or vedea în ce hal este, o să-l facă chiseliţă, pînă va mărturisi 11 >1 Iar dacă o să declare ceva despre Persicke, şi o s-o facă la cît o să-i fie de frică, fraţii ăia îl omoară în bătaie, nini mult ca sigur.

Rătăceşte pe străzi, fără ţintă, mai departe, tot mai departe...

I ntr-un sfîrşit, nu mai poate. Se aşază pe o bancă şi stă in ulo gîrbovit, nu mai e în stare să-şi continue drumul sau MM şi facă un plan. Pînă la urmă îşi cercetează buzunarele, in speranţa că o să găsească ceva de fumat - o ţigară l-ar Hluta să-şi mai revină

puţin.

N u găseşte nici un fir de tutun prin buzunare, în schimb du peste ceva la care nu se aştepta deloc, şi anume peste nişte **bani. Patruzeci şi şase de mărci, mai precis. Frau ţ icnchputea să-i spună de banii ăia, măcar nu-şi mai facea tU\ji cu cazarea. Dar, mai mult ca sigur, n-a vrut să se dea de »ţol ea i-a cotrobăit prin buzunare în timp ce dormea. Frau t ;< 7 < h e o femeie cumsecade, drept care - chiar dacă a şovăit pn 1111 i-a pus banii înapoi. Dacă i-ar fi găsit la Gustav, i-ar** li IIIM(. **numaidecît, dar cînd e vorba de un străin, nu, ea nu lin e uşa ceva. Sigur, din cele patruzeci şi nouă de mărci şi-a npnt şi ea trei, deh. Dar ăsta nu e furt, ci mai degrabă un lei de plată care i se cuvine pentru că i-a dat de mîncare ca • i | M/dă bună. L-ar fi servit şi iară bani, da' ce treabă-i aia, hA i dai de mîncare pe degeaba unui străin care are bani la el ' Nici chiar aşa de darnică nu poate să fie.**

în orice caz, cele patruzeci şi şase de mărci îl întăresc pe timoratul de Enno Kluge, care îşi dă seama că acum măcar îşi poate permite un adăpost pentru la noapte. Chiar şi memoria începe să-i funcţioneze din nou. Adresa lui Tutti nu şi-o aminteşte nici acum, dar îşi aduce aminte de cafeneaua micuţă în care s-au cunoscut şi unde ştie că femeia se duce destul de des. Poate ştiu cei de-acolo unde stă.

Se ridică şi porneşte mai departe. Se uită să vadă pe unde e şi, cînd zăreşte un tramvai care merge în direcţia în care se îndreaptă el, îndrăzneşte chiar să se urce pe platforma întunecată a ultimului vagon.

Acolo e atît de întuneric şi de aglomerat, încît n-o să-i vadă nimeni faţa. Şi apoi intră în cafenea. Nevrînd să piardă vremea, se duce drept la domnişoara de la tejghea şi o întreabă de Tutti, dacă a mai văzut-o pe acolo.

Fata îl întreabă la care Tutti se referă, cu o voce ascuţită şi stridentă, de o aude tot localul. Doar există sute de Tutti în Berlin!

Bărbatul mărunt şi timid răspunde încurcat:

— Ei, Tutti, aia care vine pe-aci tot timpul, cu păr negru, cam grasă...

Aaa, la Tutti aia se referă! Nu, de Tutti aia nu mai voiau să ştie nimic! Să nu îndrăznească să pună piciorul acolo! Nici nu mai voiau să audă de ea!

Zicînd asta, domnişoara îi întoarce revoltată spatele lui Enno. Kluge mormăie cîteva vorbe de scuze şi iese imediat din cafenea. Stă încă pe strada întunecată, neştiind încotro s-o apuce, cînd zăreşte un bărbat mai în vîrstă, cam jerpelit, care se apropie de el cu paşi nesiguri. îşi ridică pălăria şi îl întreabă dacă nu-i cumva domnul care s-a interesat mai adineaori de o anume Tutti.

— Tot ce se poate, răspunde Enno Kluge precaut. Dar de ce mă întrebaţi?

Ei, doar aşa. Aş putea eventual să vă dau adresa ei, ilani .şi dumneavoastră îmi faceţi o mică favoare. Pot să vă şi conduc pînă la ea.

- Ce fel de favoare? îl întreabă circumspect Enno Kluge. No ştiu cu ce v-aş putea ajuta. Nici măcar nu vă cunosc.

Ah, haideţi, faceţi doi-trei paşi cu mine! spune bărba- lol mai în vîrstă. Oricum vă e în drum. Vedeţi

dumneavoas- I ni, problema e că Tutti se află în posesia unui geamantan

< I* 111 meu, plin cu lucruri. Mă gîndeam că poate puteţi să n o I daţi mîine-dimineaţă devreme, cînd Tutti încă doarme miii c la cumpărături.

(Bărbatului i se pare de la sine înţeles că Enno o să înnopteze la Tutti.)

Nu, spune Enno. Eu treburi din astea nu fac, să ştiţi. Iun pare rău.

I)ar pot să vă spun şi ce conţine geamantanul ăla.

< Inur e geamantanul meu!

Şi-atunci de ce nu i-l cereţi ei?

I)acă mă întrebaţi aşa ceva, atunci e clar că n-o cunoaş- leţi, spune domnul în vîrstă, vizibil jignit. E o fiară de mi iu-re, credeam că ştiţi! Are păr şi pe dinţi, adică nu, nu pui. ı ı sîrmă, şi muşcă, aoleu, muşcă şi scuipă ca o maimuţă. I »o o picata de ce crezi c-au poreclit-o aşa?

Iţi tiijnp ce bătrînul vorbeşte atît de drăgăstos despre I u l I i, Enno Kluge îşi aduce aminte cu groază că, într-ade- v 111. Tu tti a lui e chiar aşa cum a descris-o interlocutorul său şi crt. data trecută cînd a stat la ea, a dispărut cu portofelul şi i m l ela ei pentru alimente. Şi chiar că muşcă şi scuipă ca ii maimuţă, mai ales cînd îi sare ţandăra, şi sigur o să-şi verse nervii pe Enno cînd îl vede. A fost o prostie, o iluzie «a creadă c-o să poată dormi la ea...

Şi dintr-odată Enno Kluge ia o hotărîre drastică, începînd din clipa asta o să trăiască altfel, o să renunţe la femei, la furtişaguri, la curse şi pariuri.

Are patruzeci şi şase de mărci, din care poate trăi pînă la următorul salariu. Mîine o să se respecte puţin, o să-şi odihnească oasele ciomăgite, dar de poimîine o să se apuce de lucru, pe bune. O să vadă ei ce muncitor talentat e şi n-o să-l trimită iarăşi pe front. După cîte i s-au întîmplat în ultimele patruzeci şi opt de ore, nu poate să rişte o întîlnire violentă cu Tutti.

— Da, îi spune gînditor domnului în vîrstă. Aveţi dreptate, aşa e Tutti. Tocmai de asta m-am răzgîndit şi n-o să mă mai duc pe la ea. O să înnoptez la hotelul acela micuţ de peste drum. Noapte bună, domnule... îmi pare rău, dar...

După asta, Enno Kluge îşi tîrăşte oasele şi muşchii frăgeziţi la hotel şi, în ciuda aspectului flenduros şi a lipsei oricărui bagaj, reuşeşte să obţină un pat de la un recepţioner amărît, pe doar trei mărci. Se urcă în patul din cămăruţa împuţită, ale cărui aşternuturi par să fi servit mai mulţi clienţi, îşi întinde oasele şi-şi spune: „De acum încolo vreau să trăiesc altfel. Am fost un nenorocit, m-am purtat ca un măgar cu Eva, dar din clipa asta o să mă schimb. Merit cotonogeala primită, însă de-acum încolo o să mă port altfel...“

Stă complet nemişcat în patul îngust, cu mîinile întinse de-a lungul cusăturilor de la pantaloni, în poziţie de drepţi şi cu ochii în tavan. Tremură de frig, de oboseală, de durere. Dar nu simte nimic. Se gîndeşte cît era de respectat şi de iubit pe vremuri în fabrică şi cît de jos a ajuns. Acum e doar un sărăntoc în faţa căruia oamenii scuipă de scîrbă. Da, e clar: în ceea ce-l priveşte, bătaia i-a fost de folos, de acum încolo lucrurile o să se schimbe. Şi în timp ce se

gîndeşte la toate schimbările pe care are de gînd să le facă, Enno Kluge reuşeşte să adoarmă.

I -a ora aceea, familia Persicke doarme dusă, la fel şi Frau Kluge şi Frau Gesch, soţii Barkhausen - Emil i-a dat voie lui ()tti să se strecoare în patul lui, fără să-i zică nimic.

I >oarme şi Frau Rosenthal, temătoare, răsuflînd greu. I ii iarme şi micuţa Trudei Baumann. în după-amiaza aceea n n| meat să-i şoptească unui complice de-ai ei că are să le dea II vrste importantă şi că ar trebui să se întîlnească la Ely- «Iiun, în seara următoare, cît mai discret cu putinţă. îi e un pic teamă să le mărturisească fapta ei iresponsabilă, c-a vor- lni fără să-şi dea seama, dar pentm moment a adormit şi ea.

Frau Anna Quangel zace în pat pe întuneric, în timp ce barbutul ei, ca întotdeauna la această oră, se află în atelier şi m măreşte cu atenţie fiecare etapă a procesului de producţie. I 'iină la urmă, cei de la departamentul tehnic nu l-au chemi il la discuţii. Se pare că şi ăia îl consideră un prostovan. Cu atît mai bine. N-au decît!

Anna Quangel nu poate să adoarmă. Se gîndeşte la băr- I hi1111 ei şi i se pare un om rece şi fără suflet. Reacţia pe care n avut-o cînd a aflat de moartea lui Ottochen, cum le-a dat al ară pe biata Trudei şi pe Frau Rosenthal: distant şi fără Inimă, gîndindu-se numai la el. Nu, între ei nu va mai fi ce-a foiil, şi ea care credea că măcar faţă de ea simte ceva. Dar in tuna văzut cum stă treaba. Jignit şi supărat din cauza vorbelor ei pripite, „Tu şi Fiihrerul tău". Ei bine, n-o să-l nn/i supere aşa, cu

una-cu două, de fapt, nici n-o să-i mai Vorbească. Azi n-au schimbat nici o vorbă, nici măcar „bună Kliia“ nu şi-au spus.

Fostul judecător Fromm e încă treaz, pentru că nu doarme niciodată noaptea. Redactează caligrafic o scrisoare care Începe astfel:

Stimate domnule avocat...“

Sub lampa de citit îl aşteaptă Plutarh.

CAPITOLUL 13

Dansul victoriei la Elysium

în seara aceea de vineri, sala de dans de la Elysium, marele local din nordul Berlinului, oferea o privelişte îmbucurătoare pentru orice cetăţean german: uniforme peste uniforme. Nu era Wehrmachtul care ieşea în evidenţă, al cărui cenuşiu sau verde oferea doar un fundal impozant pentru invazia de culori vii ale uniformelor de partid şi a diverselor grade, de la maro, maro-deschis, maro-auriu, maro-închis şi negru. Pe lîngă cămăşile maro ale celor din SA[14] se vedeau cămăşile în nuanţe mai deschise ale tinerilor din Hitlerjugend. Organizaţia Todt era şi ea reprezentată, alături de Reichsarbeitsdienst[15], cu

---

[14] *Sturmbteilung* - grup paramilitar cunoscut şi sub numele de „Cămăşile maro“.

[15] *Reichsarbeitsdienst {RAD)* - începînd din 1935, fiecare tînăr german era obligat să presteze, timp de şase luni, muncă în folosul Reich-ului.

uniforma galbenă a Son- derfiihrerilor[16] în prim-plan, numiţi şi „Fazanii de aur“, iar liderii politici stăteau lîngă cei de la apărarea antiaeriană, însă nu doar bărbaţii erau atît de încîntător costumaţi, ci vi Ir!(*le şi femeile tinere; BDM-ul[17], cei de la Arbeitsdienst ni (hganizaţia Todt - toţi păreau să-şi fi trimis conducătoa- i ele, subordonatele conducătoarelor şi „conduşii“.

I ‘uţinii civili se pierdeau complet în marea de uniforme, |n u i-au lipsiţi de importanţă şi plictisitori în roiul acela, la fel ni oamenii de pe stradă sau din fabrici care n-au însemnat niciodată nimic în comparaţie cu partidul. Partidul însemna lolul şi poporul, nimic.

Tocmai de aceea nimeni nu-i băga în seamă pe cei trei i mc-i i şi pe fata care stăteau la o masă dinspre marginea tinlu Nici unul dintre ei nu purta uniformă şi nici măcar i o ■ .1 - ionele partidului.

I n! Ai a sosit un cuplu, fata şi un tînăr; mai tîrziu, un alt I m inr le-a cerut voie să li se alăture, urmat la scurt timp de Im n un civil care a întrebat la rîndu-i dacă se poate aşeza. Tundra pereche a încercat să danseze în aglomeraţia aia, 111111 >î n care cei doi au intrat în vorbă, iar perechea încinsă, tntoursă de la dans, li s-a alăturat şi, ocazional, a mai schim- luil cu ei cîte o replică.

Unul dintre cei trei tineri, de vreo treizeci de ani,

---

[16] *Sonderfiihrer* - grad militar acordat civililor cărora li se facea o minimă pregătire militară.

[17] *Hund Deutscher Mädel*: organizație de tineret din perioada ntipuiml socialistă, ramura feminină a lui Hitlerjugend (HJ).

cu frun- ioii înaltă şi părul deja rărit, se lăsă pe spate cu scaunul şi toropii să privească vîltoarea de pe ringul de dans şi pe cei • Ir Li mesele alăturate. Apoi le zise comesenilor săi, arun- t • ii n li l-le o privire scurtă:

U n loc de întîlnire prost ales. Cred că suntem singurii civili Care ocupă o masă întreagă. O să le atragem atenţia.

I Virtenerul fetei îi zîmbi acesteia şi spuse - adresîndu-se, dn lupt, tînărului cu fruntea înaltă:

— Dimpotrivă, Grigoleit. Nu ne bagă nimeni în seamă, cel mult ne dispreţuiesc. Domniile lor se gîndesc doar la aşa-zisa victorie asupra Franţei, care le permite să se ducă la dans vreo două săptămîni la rînd.

— Să n-aud nici un nume! Sub nici o formă! spuse bărbatul cu fruntea înaltă, pe un ton categoric.

Preţ de o clipă tăcură toţi. Fata trasă cîteva linii pe masă cu degetul arătător, fără să ridice privirea, deşi simţea că toţi o urmăresc.

*****

— Oricum, Trudei, spuse cel de-al treilea tînăr, cu o faţă de bebeluş, a sosit momentul să ne spui despre ce-i vorba. Ce s-a întîmplat? Mesele de lîngă noi sunt aproape goale, toată lumea-i pe ring. Hai, zi rapid!

Tăcerea celorlalţi doi nu putea să însemne decît că erau de acord. Trudei Baumann spuse tărăgănat, fară să ridice privirea:

— Cred c-am făcut o greşeală. Mă rog, nu mi-am respectat promisiunea. Pe ochii mei, nu e o greşeală

comisă voit...

— Ah, încetează! exclamă bărbatul cu început de chelie. Sper că n-o să te pui pe trăncănit ca o gîscă proastă. Zi odată, ce e?

Fata ridică ochii. Ii privi încet, pe toţi trei, pe rînd, înfio- rîndu-se de ochii lor îngrozitor de reci. Avea lacrimi în ochi. Voia să vorbească, dar nu reuşea să scoată nici un cuvînt, îşi căută batista...

Bărbatul cu fruntea înaltă se lăsă pe spate. Scoase un oftat prelung şi zgomotos.

— Şi doar i-am zis să nu-i umble gura aiurea! Uitaţi-vă la ea! E clar că a vorbit deja cu cineva!

Cavalerul din dreapta lui Trudei îl întrerupse nervos:

— Imposibil! Trudei e o fată de milioane. Nu-i aşa, Tru- i li >1? Zi-le că n-ai vorbit aiurea! spuse el strîngîndu-i mîna Încurajator.

(VI cu faţa de bebeluş îşi întoarse ochii rotunzi şi foarte ulluiştri spre fată, privind-o iară nici o expresie. Lunganul t II frunte înaltă zîmbi ironic. îşi stinse ţigara în scrumieră şl Hpuse pe un ton batjocoritor:

Ei bine, domnişoară?

Trudei îşi luă inima în dinţi şi şopti îndîrjită:

Da, are dreptate. Am vorbit fără să-mi dau seama, îlucrul meu mi-a dat de veste c-a murit Otto şi asta m-a ilut oarecum peste cap. Aşa că i-am zis că fac parte dintr-o celulă comunistă.

I-ai dat şi nume?

Nimeni n-ar fi crezut că nevinovata faţă de bebeluş putea mi ne răstească la cineva în halul ăla.

Bineînţeles că nu. N-am spus decît atît. Şi

socrul meu • un muncitor bătrîn pe care nu-l interesează aşa ceva. N-o a mai spună nimănui.

Socrul tău e o cu totul altă mîncare de peşte. Pentru inument, hai să discutăm despre tine! Zici că nu i-ai dat Pici un nume...

Exact, ar trebui să mă crezi, Grigoleit! Nu mint. Altfel it ar fi avut să mărturisesc toate astea de bunăvoie? Tocmai aţi rostit un nume, domnişoară Baumann! Ce contează că ţi-a rostit numele acum? Deja i-a spus lud i imului că face parte dintr-o celulă. Crezi că n-o să se mai < 11[>< ■ niciodată? Vezi să nu! Dacă pune mîna pe ea vreunul iliul re domnii ăştia hotărîţi, să vedeţi voi atunci! Iar dacă-i tnui dă şi-o scatoalcă, o să îndruge ce vreţi şi ce nu vreţi! Indiferent de ce-a spus pînă acum despre noi...

— Eu cu ăia n-o să stau de vorbă niciodată! Mai bine mor! strigă Trudei cu obrajii arzînd.

— Ei, hai, domnişoară Baumann, spuse cel cu fruntea înaltă. E cel mai uşor să mori, dar pînă atunci ţi se mai pot întîmpla o groază de lucruri neplăcute, nu crezi?

— Sunteţi prea nemiloşi, spuse tînăra. Am greşit şi eu o dată, dar asta nu...

— Sunt de acord, o întrerupse cel care stătea lîngă ea pe canapea. O să trecem pe la socrul ăsta al ei şi, dacă-i un om de încredere...

— Printre ăştia nu există oameni de încredere, i-o tăie Grigoleit.

— Trudei, spuse Faţă de Bebeluş zîmbind blînd. Trudei, zici că n-ai rostit nici un nume. Am înţeles corect?

— **Da, n-am dat nici un nume!**

— **Şi zici că mai bine mori decît să faci aşa ceva.**

— **Da! Da! Da! strigă fata cu glas chinuit.**

— **Păi, atunci, spuse Faţă de Bebeluş şi zîmbi triumfător, atunci ce-ai zice dacă ai muri chiar azi, în seara asta, înainte să te mai scapi la cineva? Măcar aşa am fi şi noi mai siguri şi ne-am scuti de nişte probleme...**

La masă se lăsă o linişte de mormînt. Fata se făcu albă ca varul. Partenerul ei spuse doar „nu“ şi-şi puse palma pe mîna ei, dar şi-o retrase imediat.

Dansatorii se întoarseră la mese şi întrerupseră pentru moment discuţia celor patru.

Cel cu fruntea înaltă îşi mai aprinse o ţigară, iar Faţă de Bebeluş zîmbi uşor cînd văzu că tînărului care stătea lîngă fata palidă îi tremura mîna.

— **Ziceţi că nu. Dar de ce, în fond? Ar fi soluţia cea mai satisfăcătoare pentru toţi, o soluţie care ar rezolva problema, 111IM propusă chiar de vecina dumneavoastră, din cîte-am înţeles.**

Ba nu e satisfăcătoare deloc, spuse cel cu părul casta- 11111 Au murit şi-aşa destui. Nu suntem aici ca să îngroşăm fi mc I urile morţilor.

Sper, spuse cel cu fruntea înaltă, sper c-o să vă amin- I iţi replica asta, atunci cînd o să vă treziţi la Tribunalul I 'nporului, împreună cu ea, cu mine şi cu...

Gata, tăceţi! spuse Faţă de Bebeluş. Mergeţi voi doi ni dansaţi un pic. Pare un dans simpatic foc. Puteţi să dis- (iitaţi acolo şi-o să discutăm şi noi aici...

Tînărul brunet se ridică fără chef şi făcu o

reverenţă ıı faţa partenerei lui. La rîndul ei, fata îşi aşează braţul pe umărul lui, şi cei doi prieteni palizi se lăsară purtaţi de mulţime spre ringul de dans. Dansară cu o mină serioasă,
I in uţi, de parcă ar fi dansat cu moartea. Tînărul se înfioră. Mm formele din jurul lui, svasticile, steagurile sîngerii de pe l »CM *ţi, cu emblema aceea oribilă, imaginea Fuhrerului deco- nil ă cu frunze verzi, ritmurile swingului - totul îl îngrozea.

N-ai s-o faci, Trudei, spuse el. E nebun dacă îţi cere ii mii ceva. Promite-mi că...

(!ei doi dansau aproape pe loc în vîltoarea din ce în ce ıı mi deasă. Poate din cauză că se loveau tot timpul de cineva ui poate din alt motiv, fata nu spuse nimic.

Trudei! o mai rugă o dată partenerul ei de dans. Te rog, Trudei, promite-mi! Poţi să te angajezi la altă fabrică, poţi să dispari de sub ochii lor. Promite-mi...

î ncercă s-o întoarcă cu faţa spre el, însă ea continua să pi ivească în gol, deasupra umerilor lui, cu încăpăţînare.

Eşti cea mai bună dintre noi, spuse el brusc. Tu repre- /înţi partea umană, el e doar dogma, atîta tot! N-ai voie să Io dai bătută! Trebuie să trăieşti!

Trudei dădu vag din cap, nu se înţelegea dacă era sau nu de acord cu el.

— Vreau să mă întorc, spuse ea. Nu mai am chef de dans.

— Trudei, se grăbi să-i spună Karl Hergesell în timp ce se desprindeau de perechile care dansau. Otto al tău a murit. Abia ieri ai primit vestea. E prea

devreme, ştiu. Dar tu ştii oricum, şi-o ştiai de mai demult, că te iubesc. Nu mă aştept la nimic din partea ta, doar să trăieşti. Nu pentru mine, în nici un caz, dar te rog! Vreau să trăieşti!

însă ea îşi mişcă doar capul, fără să-i dea de înţeles ce crede despre mărturisirea lui sau despre faptul că vrea s-o ocrotească. Ajunseră la masa celorlalţi.

— Deci? îi întrebă Grigoleit, cel cu fruntea înaltă. Care-i atmosfera pe ringul de dans? E un pic cam aglomerat, nu credeţi?

Fata rămase în picioare şi spuse:

— Eu o să plec. Rămîneţi cu bine. Mi-ar fi plăcut să mai lucrez cu voi...

Şi dădu să plece.

Dar de data asta cel cu faţa rotundă, de copil, alergă primul după ea şi o prinse de încheietură:

— O clipă, te rog! spuse pe un ton politicos, însă privirea lui era ameninţătoare.

Cei doi se întoarseră la masă şi se aşezară. Faţă de Bebeluş întrebă:

— Am înţeles bine, Trudei? Am înţeles bine că vrei să ne părăseşti?

— Da, ai înţeles bine, spuse fata, aruncîndu-i o privire hotărîtă.

— Atunci dă-mi voie, te rog, să te conduc pînă acasă.

Fata schiţă un gest îngrozit de respingere.

Dar bărbatul spuse politicos:

N-aş vrea să insist, dar cred că pot apărea greşeli şi In execuţia unui plan ca al tău.

Apoi şopti ameninţător:

Nu vreau să te pescuiască vreun idiot din rîu sau să te găsesc la spital, printre sinucigaşii salvaţi. Vreau să vin eu tine!

Mă tem că are dreptate, zise cel cu fruntea înaltă. ''imt de acord. Aşa e cel mai sigur...

Ba eu am s-o însoţesc şi azi, şi mîine, şi în fiecare zi. Şi o să fac tot ce-mi stă în puteri ca să vă zădărnicesc planul. O să apelez la ajutoare, o să mă duc şi la poliţie, dacă mă scoateţi din sărite! spuse răspicat tînărul brunet.

(lei cu fruntea înaltă oftă din nou prelung, încet şi rău- i H ins, iar Faţă de Bebeluş spuse:

Aşa deci! L-am găsit şi pe-al doilea gură-spartă. îndrăgi > ii it, ai? Bănuiam eu de mult. Hai, Grigoleit. Hai că n-are 11 iHt. Celula s-a dizolvat, nu mai există nici o celulă. Asta numiţi voi disciplină, muierilor ce sunteţi!

Nu, nu! strigă fata. Nu-l luaţi în seamă! E adevărat, mn iubeşte, dar eu nu-l iubesc pe el. în seara asta vreau să murg cu voi...

Las-o baltă! spuse Faţă de Bebeluş de-a dreptul furios, u vezi că nu mai putem face nimic acum că...

Dădu din cap spre tînărul brunet.

Ei, drace! spuse scurt. S-a terminat! Hai, Grigoleit! i mergem!

(!tţl cu început de chelie era deja în picioare. Se întoar- u ru împreună spre ieşire. Dintr-odată însă, cel cu faţă de Imbeluş se trezi cu o mînă pe braţ. Se uită la faţa netedă, ti ştir buhăită, a unui bărbat în uniformă maro.

O clipă, vă rog! Ce-aţi spus adineaori? Era ceva

despre ili. olvareaunei celule. M-ar interesa foarte mult...

Faţă de Bebeluş îşi smuci braţul violent.

— Lăsaţi-mă în pace! strigă în gura mare. Dacă vreţi să ştiţi ce-am vorbit, întrebaţi-o pe domnişoara de acolo! Logodnicul ei a murit ieri şi azi are deja pe altul! Muieri nenorocite!

Se trăgea din ce în ce mai mult spre ieşire ca să-l ajungă din urmă pe Grigoleit, apoi ieşi şi el.

Grăsanul privi în urma lui o clipă, după care se întoarse spre fata şi bărbatul brunet care stăteau în continuare la masă, albi ca varul. Asta îl linişti. „Poate că, pînă la urmă, n-am comis nici o greşeală cînd l-am lăsat să plece. M-a luat prin surprindere. Dar...“

— îmi permiteţi să mă aşez puţin la masa dumneavoastră şi să vă pun cîteva întrebări? le spuse politicos.

— Nu vă pot spune mai mult decît ce-aţi auzit de la domnul acela. Ieri am primit vestea morţii logodnicului meu şi azi domnul ăsta vrea să se logodească deja cu mine, răspunse Trudei Baumann.

Vorbea răspicat, sigură pe ea. Acum, că pericolul stătea la masa ei, frica şi neliniştea nu-şi mai aveau locul, dispăruseră.

— Vă deranjează dacă vă întreb cum îl chema pe logodnicul dumneavoastră? Şi la ce regiment era încadrat?

Fata îi răspunse.

— Dar numele dumneavoastră? Adresa? Unde lucraţi? Aveţi vreun document la dumneavoastră?

Mulţumesc! Şi dumneavoastră, domnule?

— Lucrez la aceeaşi fabrică. Mă numesc Karl Hergesell. Uitaţi cartea mea de muncă.

— Şi domnii aceia care au plecat?

— Nici nu-i cunoaştem. S-au aşezat la masa noastră şi au început să se amestece în cearta noastră, fară nici un motiv.

— Şi de ce vă certaţi?

— Eu nu-l vreau.

- Atunci de ce l-aţi supărat atît de tare pe domnul im « la? Dacă nu-l vreţi pe dînsul?

De unde să ştiu? Poate nu mă crede. S-a enervat cînd m a văzut dansînd cu el.

Am înţeles! spuse cel cu faţa umflată şi închise zgomotos carneţelul privindu-i pe rînd pe cei doi.

Arătau într-adevăr mai degrabă ca nişte îndrăgostiţi cer- laţi decît ca nişte criminali prinşi asupra faptei. Pînă şi lolul în care evitau să se uite unul la celălalt... Şi cum stă- loau, cu mîinile aproape atingîndu-se pe masă...

Bine. Vom verifica datele şi răspunsurile dumneavoas- I in, dar sunt de părere că... în orice caz, vă doresc o seară n ii ii plăcută în continuare...

— Eu nu! spuse tînăra. Eu nu!

Se ridică împreună cu bărbatul în uniformă.

— Mă duc acasă.

— Te conduc.

Nu, mulţumesc, prefer să mă duc singură.

Trudei! o rugă tînărul. Lasă-mă să-ţi mai spun două vorbe!

ţlel în uniformă se uită de la unul la altul,

zîmbitor. < 'liiar că erau îndrăgostiţi. Era de-ajuns să verifice în fugă lele primite.

Dintr-odată fata se răzgîndi.

Bine, dar mai mult de două minute nu stau.

Şi plecară. Părăsiră în sfîrşit sala aceea dezgustătoare, ru atmosfera ei plină de ură. Aruncară o privire înjur.

— Au plecat.

— N-o să-i mai vedem niciodată.

— Şi tu n-o să mori. Nu, acum trebuie să trăieşti, Trudei! Un pas greşit i-ar pune şi pe alţii în pericol, pe mulţi alţii - să nu uiţi asta niciodată!

— Da, spuse fata, acum n-am încotro, trebuie să trăiesc.

Apoi, ca şi cînd ar fi luat o hotărîre bruscă, adăugă:

— Rămîi cu bine, Karl!

Preţ de o clipă, se lipi de pieptul lui şi buzele lor se atinseră. Apoi, înainte ca el să se dumirească, traversă pieziş strada şi alergă spre un tramvai oprit. Vatmanul porni.

Tînărul schiţă un gest de parcă ar fi vrut să alerge după ea. Dar se abţinu.

„Am s-o văd la lucru", se gîndi. „Am destul timp. Acum ştiu că mă iubeşte."

CAPITOLUL 14

Sîmbătă seara: agitaţie la familia Quangel

Soţii Quangel nu şi-au vorbit nici măcar vineri - de cînd HO căsătoriseră, nu se întîmplase niciodată

una ca asta: să Iacă încontinuu trei zile la rînd, iară să-şi adreseze vreun cuvînt, nici măcar în timpul zilei. Oricît de laconic ar fi fost Quangel, o frază sau două reuşea să scoată şi el. Dacă nu 1 li 'Hpre altceva, măcar despre vreun coleg de serviciu, despre vreme sau despre cît de mult i-a plăcut mîncarea în ziua respectivă. Dar acum nimic!

Anna Quangel simţea din ce în ce mai clar cum durerea ¡i<luncă după dispariţia fiului ei se disipa sub apăsarea neliniştii provocate de comportamentul bărbatului ei. Voia să ho gîndească doar la copilul ei, dar nu reuşea cînd se uita Iu Quangel, la bărbatul cu care era căsătorită de atîta timp şi căruia îi dăruise, pînă la urmă, cei mai frumoşi ani din viaţa ei. Ce-l apucase? Ce se întîmplase cu omul ăsta? De ce se schimbase atît de mult?

Deja vineri, pe la prînz, Anna Quangel renunţase la orice ură şi rbproş faţă pe soţul ei. Dacă ar fi ştiut că are vreo şansă, şi-ar fi cerut scuze pentru vorbele acelea aruncate la nervi, cu „tu şi Fiihrerul tău". Dar se vedea clar că bărbatul nu se mai gîndea la reproşul ei, da, nici măcar la ea nu părea să se mai gîndească. Se uita prin ea, se ducea la fereastră şi stătea acolo cu mîinile în buzunarul salopetei, oftînd adînc şi gînditor, cu pauze lungi, lucru care nu-i stătea deloc în fire.

La ce se gîndea oare? Ce-l răscolea atît de tare pe dinăuntru? Femeia îi puse supa în faţă şi Quangel începu s-o mănînce cu lingura. Anna Quangel îl observa din bucătărie. Faţa lui aspră era aplecată asupra farfuriei, dar lingura o ducea la gură mecanic şi ochii lui întunecaţi se uitau la ceva inexistent.

Femeia se întoarse în bucătărie ca să încălzească restul de varză. Bărbatului ei îi plăcea varza încălzită. Acum era hotărîtă să-i vorbească. Putea să se răstească

la ea cît de urît voia. Trebuia să întrerupă tăcerea asta nesănătoasă.

Dar cînd se întoarse în cameră cu varza încălzită, Otto dispăruse şi farfuria era goală doar pe jumătate. Fie îi ghicise intenţiile şi se refugiase ca un copil care se încăpăţînează să nu cedeze, fie uitase să-şi termine cina, preocupat de gîndurile care-l nelinişteau. In orice caz, dispăruse, şi Anna Quangel trebuia să aştepte acum pînă după miezul nopţii.

Dar în noaptea de vineri spre sîmbătă, Otto se întoarse atît de tîrziu, încît femeia dormea deja, în ciuda bunelor sale intenţii. Se trezi abia cînd el începu să tuşească şi-l întrebă pe un ton precaut:

— Dormi, Otto?

Tuşea încetă, iar el rămase nemişcat. întrebă din nou:

— Dormi, Otto?

Nimic, nici un răspuns. Cei doi rămaseră întinşi, iară să scoată o vorbă. Amîndoi ştiau că celălalt nu doarme.

Nu îndrăzneau să-şi schimbe poziţia, ca să nu se trădeze. Şi, pînă la urmă, adormiră amîndoi.

Ziua de sîmbătă începu şi mai prost. Otto Quangel se trezi mai devreme decît de obicei. înainte să-i pună pe inimă cafeaua de cicoare, plecase în grabă, într-unul dintre 1iirurile misterioase în care dispărea în ultima vreme. Se întoarse apoi şi începu să se plimbe de colo colo prin cameră. II auzea din bucătărie. Cînd intră cu cafeaua, îl surprinse la fereastră, aplecat asupra unei coli albe de hîrtie pe care,

« and apăru ea, o împături cu grijă şi o strecură în buzunar.

Anna era convinsă că nu fusese un ziar. Scrisul era prea m a re şi coala mult prea albă ca să fie un ziar.

Oare ce-o fi citit?

Se enervă din nou din cauza secretoşeniei lui, din

cauza rliimbării care provocase atîta nelinişte şi atîtea griji. Ii ajungeau grijile vechi, nu mai avea nevoie de altele noi. Dar ni toate astea zise:

- Ţi-am adus cafeaua, Otto!

Auzindu-i vocea, bărbatul întoarse faţa spre ea şi o privi ni mirare, de parcă s-ar fi aşteptat să fie singur în casă, uimit că cineva îi vorbeşte. Se uita la ea, dar părea că n-o vede. Nu se uita la nevasta lui, Anna Quangel, ci la o peruană vag cunoscută, pe care se străduia s-o recunoască.

I In zîmbet cum nu mai văzuse niciodată i se întindea pe i lup. Era cît pe ce să strige: Otto, Otto, nu mă părăsi şi tu!

Dar înainte de-a se hotărî, Quangel trecu pe lîngă ea şi ieşi pe uşa casei. Lăsă iarăşi cafeaua, trebuia s-o ducă din nou in bucătărie la reîncălzit. Oftă încet: Ce om! Chiar n-o să-mi 11111 i rămînă nimeni? După fiu, acum îşi va pierde şi bărbatul?

între timp, Quangel se îndrepta grăbit spre Prenzlauer Allee. Se gîndea c-ar fi mai bine să verifice întîi clădirea ni cea, înainte de-a găsi o altă soluţie.

I *e Prenzlauer Allee îşi încetini paşii. Privirea i se opri asupra fiecărei uşi, de parcă ar fi căutat ceva anume. Pe liifada casei <jiin colţul străzii zări plăcuţele unui cabinet i n (■(I ical şi a dlouă birouri de avocatură, pe lîngă alte cîteva iile unor firmje comerciale.

împinse uşa. Aceasta se deschise imediat. Bineînţeles: un portar n-avea nici un rost într-o casă prin care se perindau atîţia vizitatori şi clienţi. Quangel urcă încet treptele, ţinîndu-se de balustradă. Cîndva, scările acelea fuseseră accesibile doar unor domni de rang înalt, dar între timp parchetul din lemn de stejar îşi pierduse luciul şi grandoarea din cauza războiului şi a uzurii. Acum părea doar murdar şi tocit, iar covoarele dispăruseră cu desăvîrşire.

Fuseseră probabil strînse imediat după izbucnirea războiului.

Otto Quangel trecu pe lîngă biroul primului avocat de la etajul întîi, dădu din cap şi urcă încet mai departe. Nu era singur pe scări. Oameni grăbiţi treceau întruna pe lîngă el, în drum spre un etaj de sus sau spre parter. Auzea sonerii ţîrîind, uşi trîntindu-se, telefoane zbîrnîind, maşini de scris ţăcănind şi oameni discutînd.

Dar, din cînd în cînd, preţ de o clipă, holul se golea şi Otto Quangel rămînea singur pe scări, sau pe partea lui de scară, iar viaţa părea să se fi retras pe deplin în birouri. Asta ar fi fost momentul potrivit. De fapt, totul părea în regulă, exact cum îşi imaginase. Oameni grăbiţi care nu se cercetau îndelung, geamuri murdare prin care lumina soarelui răzbătea cu greu şi, în general, nici un portar, absolut nimeni care să se uite la cel de lîngă el.

După ce citi plăcuţa celui de-al doilea avocat de la etajul întîi şi se văzu îndrumat de o săgeată spre cabinetul medicului, aflat la etajul următor, Otto Quangel dădu din cap aprobator. Se întoarse şi coborî. Văzuse unde era biroul avocatului, aşa că putea să plece. Nu mai avea rost să piardă vremea pe-acolo. Era clădirea potrivită, şi oricum mai existau cîteva mii de clădiri de genul ăsta în Berlin.

Maistrul Otto Quangel ajunse din nou în stradă. Un tînăr brunet, foarte palid, se apropie de el.

— Sunteţi domnul Quangel, nu-i aşa? îl întrebă. Domnul ()tto Quangel de pe Jablonskistrasse?

Quangel mormăie un „Hmm?“ nedumerit, care poate să însemne la fel de bine şi aprobare, şi dezacord.

Tînărul îl interpretează drept aprobare.

— Am un mesaj pentru dumneavoastră din partea lui I'rudei Baumann. Vă roagă s-o uitaţi pentru totdeauna. Nici pe soţia dumneavoastră nu o va mai vizita. Ştiţi, domnule Quangel, nu-i nevoie să...

— Să-i spuneţi că nu cunosc nici o Trudei Baumann, / ise Otto Quangel. Şi nu-mi place să fiu acostat pe stradă cu prostii...

Pumnul lui îl nimereşte pe tînăr în vîrful bărbiei, de-l Insă mototol ca o cîrpă umedă. Quangel se strecoară prin mulţimea care începe să se strîngă, trece pe lîngă un poliţist şi se opreşte în staţia de tramvai. Acesta soseşte şi Quan- gcl se urcă, merge două staţii, apoi se întoarce în direcţia din care a venit, urcînd pe platforma din faţă a celui de-al doilea vagon. II întîmpină exact priveliştea pe care şi-a imaginat-o: mulţimea s-a risipit. Au mai rămas doar vreo zece-doispre- zece curioşi în faţa unei cafenele în care l-au transportat, probabil, pe rănit.

Şi-a recăpătat deja cunoştinţa. Pentru a doua oară în decurs de două ore, Karl Hergesell e nevoit să se legitimeze m faţa unui reprezentant al autorităţilor.

— Nu s-a întîmplat nimic, domnule poliţist, îl asigură I lergesell. Probabilcă l-am călcat pe bombeu, fară să observ, şi prima lui reacţie a fost să mă lovească. Habar n-am cine e, nici n-am apucat ¿fi-mi cer scuze, că m-a şi pocnit.

Şi Karl Hergesell scapă din nou nepedepsit, fară să trezească bănuieli. Dar îşi dă seama c-ar fi bine să nu-şi mai forţeze norocul. De fapt, motivul pentru care l-a abordat pe

fostul socru al lui Trudei a fost ca să se asigure că fata e în siguranţă. Se pare că, în ceea ce-l privea pe Otto Quangel, n-avea de ce să-şi mai facă griji. Bătrînul era greu de înduplecat şi mai era şi rău. Sigur nu era genul care să trăncănească, în ciuda feţei sale ascuţite, ca de pasăre. Ce stil! Şi cu cîtă furie l-a lovit!

Şi cînd te gîndeşti că Trudei era să moară din cauza lui, din cauză că ceilalţi doi şi-au închipuit că omul ăsta ar putea să vorbească. N-o să vorbească aiurea nici în ruptul capului, nici măcar de faţă cu ei! Şi nici de Trudei nu i-ar fi păsat. Părea că nu mai vrea să ştie nimic de soarta ei. Un pumn rapid în gură poate oferi uneori atîtea explicaţii!

Complet liniştit, Karl Hergesell se întoarce la fabrică. După cîteva întrebări precaute, află că Grigoleit şi Faţă de Bebeluş au demisionat, iar asta îl face să răsufle şi mai uşurat. Acum nu mai e nici un pericol. Nu mai există nici o celulă şi oricum nu-i pare atît de rău. Cîtă vreme Trudei o să rămînă în viaţă!

De fapt, activitatea politică nu l-a interesat niciodată. Trudei, în schimb, din ce în ce mai mult!

Quangel ia tramvaiul spre casă, dar la staţia de pe Jablonskistrasse se răzgîndeşte şi nu coboară. Mai bine să fie sigur, în caz că-l urmăreşte cineva. Preferă să-l înfrunte singur pe vreo stradă pustie, decît să-l atragă în casă. Starea sufletească precară a Annei nu-i permite să îndure surprize neplăcute. Trebuie să discute cu ea mai întîi. Sigur că o s-o facă la un moment dat. Anna joacă un rol important în planurile lui, dar mai întîi trebuie să rezolve alte lucruri.

Quangel a hotărît să nu se mai ducă azi deloc acasă după serviciu. Va trebui să renunţe la cafea şi la prînz. Anna o să-şi facă griji o vreme, dar o să-l aştepte şi n-o să facă nici

ii ii gest necugetat. Azi mai are ceva de rezolvat, dar

mîine

0 duminică şi pînă atunci trebuie să pregătească totul.

Schimbă tramvaiul şi se îndreaptă spre centrul oraşului. Nu, nu-şi face griji din cauza tînărului ăluia pe care l-a amuţi adineauri cu un pumn. Pe deasupra, e convins că nu-l urmăreşte nimeni. în schimb, e foarte probabil ca tipul ăla ia li fost trimis chiar de Trudei. Doar i-a dat de înţeles că va

1 rebui să-şi recunoască greşeala de a-şi fi încălcat jurămîntul. Nu-i de mirare că i-au interzis să mai ia legătura cu el, aşa că I a trimis pe mucosul ăsta ca mesager. N-avea ce să păţească. Şi cînd te gîndeşti ce copilărie! Se comportau ca nişte copii cure se bagă într-un joc de care n-au habar. Măcar el, Otto Quangel, mai înţelegea cîte ceva din ce i se întîmpla. Ştia în cc se bagă. Dar n-avea de gînd să-şi joace cărţile copilăreşte. () să se gîndească bine la fiecare mişcare în parte.

Şi-o imaginează din nou pe Trudei stînd pe coridorul acela, sprijinită de afişul Tribunalului Poporului - iară să 11. inuiască nimic. Simte din nou acea nelinişte care îl cuprinsese atunci cînd văzuse capul fetei încoronat de inscripţia „În numele poporului german“ şi îi apar din nou numele lor, în locul numelor străine. Nu, asta e o treabă numai pentru el. Şi pentru Anna, bineînţeles. O să-i arate el cine-i, de (apt, „Fiihrerul lui“!

Ajungînd în centru, Quangel face mai întîi nişte cumpăraturi. Ia, de cîţiva pfenigi, două cărţi poştale, un toc, cîteva perniţe de oţel şi o călimară mică. Nici pe acestea nu le cumpără dintr-un singur loc, ci dintr-un magazin universal, un Woolworth şi o papetărie. Apoi, după îndelungi chibzuieli, cumpără şi o pereche de mănuşi simple, din material subţire, pentru cafe nu primeşte bon.

După aceea se aşază la una dintre terasele mari din Ale- xanderplatz şi bea uh pahar de bere. Primeşte şi ceva de

mîncare, fară cartelă. Suntem în 1940 şi jefuirea popoarelor invadate a început. Poporul german n-are de îndurat cine ştie ce greutăţi. De fapt, în magazine se găseşte aproape totul, şi nici măcar preţurile nu sunt foarte mari.

Cît despre război, oamenii ştiu că acesta se desfăşoară undeva departe de Berlin, în ţări străine. E drept că deasupra oraşului mai apar din cînd în cînd avioane englezeşti. Au căzut şi cîteva bombe, apoi, în ziua următoare, populaţia a ieşit şi a făcut plimbări lungi ca să estimeze pierderile sau stricăciunile. Cei mai mulţi au conchis însă rîzînd: „Ei, dacă aşa s-au gîndit să ne aranjeze, atunci o să le ia vreo sută de ani, cel puţin. Oricum, nici atunci n-o să observăm cine ştie ce, iar între timp noi o să le ştergem oraşele de pe faţa pămîntului!“

Aşa vorbeau oamenii, iar de cînd Franţa a cerut armistiţiu, numărul celor de aceeaşi părere s-a mărit considerabil. Mulţi ţin pasul cu succesul naţiei. Faptul că Otto Quangel, în plină glorie naţională, iese din formaţie este o abatere de la regulă.

încă nu s-a clintit din loc. Mai are destul timp pînă să-şi înceapă tura la fabrică. însă acum neliniştea zilelor trecute a dispărut. De cînd a văzut clădirea aia şi a cumpărat mărunţişurile alea, totul e decis. Nici măcar nu trebuie să se gîndească prea mult la ce mai are de făcut. Lucrurile se rezolvă de-acum încolo de la sine, drumul i se deschide dinainte. Trebuie doar să-l urmeze. Paşii decisivi au fost deja făcuţi.

Cînd îi vine rîndul, plăteşte şi pleacă spre fabrică.

O ia pe jos, chiar dacă din Alexanderplatz are mult de mers. A cheltuit destul pe ziua de azi, pentru biletul de tramvai, pentru mîncare şi restul de mărunţişuri. Destul? Mai bine zis, mult prea mult! Deşi Quangel s-a hotărît să-şi schimbe viaţa, nu vrea să renunţe la vechile obiceiuri. N-o să fie < lieltuitor nici de acum încolo şi n-o să le permită oamenilor să se apropie de el.

I n sfîrşit, se află iar în atelierul său, atent şi prevăzător, l Acut, avînd acelaşi aer inabordabil dintotdeauna. Chipul lui nu trădează nimic din schimbările lăuntrice. Dollfuss, l Ainplarul impostor care nu ştia altceva decît să fumeze, n-o a observe nimic. îi este foarte clar că Quangel nu-i decît un prostănac bătrîn, stăpînit de o avariţie absolut respin- i .ulnare, obsedat de munca lui. Aşa arată imaginea pe care mi m facut-o despre el şi aşa trebuie să rămînă.

CAPITOLUL 15

Enno Kluge se întoarce la muncă

Cînd Otto Quangel îşi începu tura la atelierul de tîmplă- rie, Enno Kluge lucra deja la strung de şase ore. Da, omuleţul acela sfrijit n-a mai rămas în pat să se vaite, ci s-a dus la fabrică, deşi se simţea încă slăbit şi îl dureau toţi muşchii. Cei de acolo nu i-au făcut o primire prea prietenoasă, dar nici nu se putea aştepta la aşa ceva.

— Cu ce treabă pe la noi, Enno? Ai venit iar în vizită? îl întreabă maistrul. Cît ai de gînd să stai de data asta? O săptămînă? Două?

— M-am însănătoşit, sunt din nou bine, maistre, îl asigură plin de elan Kluge. Pot să lucrez şi vreau să lucrez din nou. Şi am s-o şi fac, ai să vezi!

— Aha, bine, spuse maistrul deloc convins şi dădu să plece.

Mai zăbovi puţin şi-i cercetă faţa, oarecum căzut pe gînduri.

— Ce-ai păţit la moacă, Enno? Ai nimerit într-o menghină. .. sau cam aşa ceva?

Enno coborî privirea spre maşina la care lucra şi îi răspunse maistrului, fară să se uite la el:

— Aşa cum zici, maistre, m-am prins într-o menghină...

Maistrul rămîne dinaintea lui şi îl priveşte mai departe r.Anditor. Pînă la urmă îşi face o idee despre cele întîmplate şi spune:

— Ei, dacă-i pe-aşa... poate asta te-a ajutat să-ţi recapeţi elanul! Poate o să prinzi iar drag de muncă.

Apoi bărbatul plecă şi Enno Kluge se bucură că vînătă- ilc de pe faţa lui au fost interpretate astfel. N-are decît să creadă c-a fost bătut pentru că nu i-a plăcut munca. Cu atît mai bine! Nu voia să discute cu nimeni despre asta, oricum. Şi sigur n-o să-l mai bată la cap cu întrebări, din moment < <• le-a confirmat bănuielile. Cel mult vor rîde de el pe la <nlţuri, dar n-au decît. Pe el nu-l interesa. Acum voia să lucreze. Voia să-i uimească pe toţi.

Tocmai de aceea, Enno Kluge se trecu pe listă pentru el limbul voluntar de duminică, zîmbind

modest, dar mîndru de gestul lui. Cîţiva colegi mai în vîrstă, care îl cunoşteau mai demult, începură să comenteze ironic, însă Enno rîse împreună cu ei şi se bucură cînd îl văzu şi pe maistru rA^jind.

De fapt, presupunerea greşită a maistrului c-ar fi fost I »al.ut pentru că a chiulit de la serviciu i-a folosit şi atunci cînd s-a întîlnit cu membrircondilcerii. Aceştia l-au convocat în biroul lor, imediat după pauza de prînz. A stat m faţa lor ca un acuzat şi faptul că judecătorii lui purtau uni forma Wehrmachtului sau a SA-ului şî doar unul era în civil, decorat, ce-i drept, cu insigne militare,T-a intimidat , i mai tare pe Kluge.

***Ofiţerul* Wehrmachtului răsfoi Un dosar şi îi enumeră păcatele pe un ton plictisit şi dezgustat. A fost eliberat din acrviciul Wehrmachtului pentru a lucra în industria de armament, s-a prezentat în luna cutare, ziua cutare la serviciu, a lucrat unsprezece zile, a fost în concediu medical din cauza unor sîngerări la stomac, consultat de trei medici, internat în două spitale. Apt pentru muncă începînd cu data cutare, muncit cinci zile, trei zile libere, muncit încă o zi, sîngerări la stomac din nou etc., etc.**

Ofiţerul lăsă dosarul din mînă, îl privi dezgustat pe Kluge, sau, mai bine zis, îi privi butonul cel mai de sus al hainei, şi se răsti la el:

— Unde te crezi, porc ce eşti?

Brusc, începu să ţipe, dar era clar că pentru el asta devenise un fel de rutină, ăsta era felul lui de-a vorbi. Nici măcar nu părea să se fi enervat.

— Crezi că ne poţi duce de nas cu prostiile astea ale tale? Sîngerări la stomac, auzi! O să te trimit eu

la batalionul disciplinar, să-ţi scoată maţele împuţite, să vezi atunci cum e cu sîngerările astea!

Ofiţerul continuă să strige aşa încă un timp. Enno era obişnuit cu acest tratament din partea cadrelor militare, aşa că nu se sperie cine ştie ce. Ascultă cuminte predica, cu mîinile pe cusăturile pantalonilor şi cu ochii aţintiţi atent la predicator. Iar de fiecare dată cînd ofiţerul trăgea aer în piept, Enno spunea pe tonul recomandat, clar şi răspicat, nici prea umil, nici prea obraznic, ci mai degrabă detaşat: „Da, să trăiţi, domnule locotenent! La ordinele dumneavoastră, domnule locotenent!“ La un moment dat reuşi chiar să strecoare şi o replică mai lungă, fară să-l impresioneze însă:

— Raportez că sunt sănătos, domnule locotenent! Sunt gata să încep lucrul!

Locotenentul încetă să mai strige, la fel de brusc cum începuse. Deschise gura, îşi luă ochii de la nasturele hainei lui Kluge şi se uită la vecinul lui, îmbrăcat în maro.

— Mai era ceva? îl întrebă dezgustat.

bineînţeles că mai era. Domnul ăsta mai avea ceva de pus sau, mai bine zis, de urlat. Se pare că cei de rang superior nu puteau să comunice altfel. Omul zbieră ceva deşii re trădarea patriei, sabotajul muncii, despre Führer, care nu tolera nici un trădător în rîndul poporului său, despre Ingure şi sublinie că ar fi trebuit să ajungă de mult acolo.

- Şi cum vii la noi în halulăsta? începu să urle din- I r odată cel în uniformă mîro. Cum îndrăzneşti să te arăţi l i muncă în halul ăsta? /ii curvăsărit, porcule! Mai vii aici mii te plătim, după ce ca abia te

**mişti! Pe unde-ăi umblat? I)(> unde ai vînătăile alea, peşte nenorocit? **

— M-au băgat în maşina de tocat, spuse Enno, ijitimidat i le privirea celuilalt.

- Cine te-a aranjat în halul ăsta? Asta te-am întrebat! lipă cel cu cămaşa maro, vîrîndu-şi pumnul sub nasul lui Funo şi bătînd din picioare.

I n clipa aia mintea lui Enno Kluge se goli de tot. Speriat i ii o să mai primească nişte scatoalce, uită de orice precauţie şi şopti îngrozit:

- Cu voia dumneavoastră, raportez: SS-ul m-a adus în Imlul ăsta.

Ceva din frica aproape iraţională a acestui om îi convinse imediat pe cei trei bărbaţi de la masă. Chipurile lor se lumini iră de un zîmbet înţelegător şi aprobator. Cămaşa maro ti răsti din nou la el:

— Şi zici că te-au băgat în maşina de tocat? Te-au reedu- nit, boule, ţi-au aplicat pedeapsa cuvenită! Sau cum crezi CM se cheamă?

— Permiteţi să raportez: mi-au aplicat pedeapsa cuvenită!

— Sper c-ai reţinut lecţia! Data viitoare n-o să scapi aşa ■ Ic ieftin! Valea!

După o jumătate de oră, Enno Kluge încă mai tremura atît de tare, încît nu reuşea să lucreze la strung. Se fîţîi prin dreptul toaletei pînă cînd maistrul se împiedică de el şi-l trimise din nou la treabă, bombănind. Acesta se postă apoi lîngă el şi îl urmări înjurînd cum strică o piesă după alta. Capul mărunţelului se învîrtea în continuare de cîte auzise: apostrofările maistrului, bîrfele colegilor de serviciu, ameninţările cu lagărul de concentrare şi

batalionul de pedeapsă - nu mai vedea nimic limpede. Mîinile sale, de obicei atît de pricepute, refuzau să-l mai asculte. Nu mai putea, totuşi trebuia să se adune, altfel risca să piardă totul.

Pînă la urmă, maistrul îşi dădu seama că nu era vorba de rea-voinţă sau de lene.

— Dacă n-ai fi fost bolnav de curînd, aş fi zis să te duci acasă să te culci şi să te refaci.

Cu aceste cuvinte, maistrul se îndepărtă, însă nu înainte de-a adăuga:

— Dar ştii ce te paşte dacă pleci!

Da, Enno ştia foarte bine. Continuă să lucreze, încercînd să nu se mai gîndească la durere sau la presiunea insuportabilă din cap. Un timp, fierul strălucitor îl atrase aproape magic, în rotirea sa. Nu trebuia decît să-şi vîre degetele acolo şi şi-ar fi recăpătat imediat liniştea, ar fi ajuns din nou la pat, la culcare, la odihnă şi uitare! Dar îşi aminti îndată că automutilarea se pedepsea cu moartea şi-şi retrase imediat mîna...

Şi avea dreptate: moartea în batalionul de pedeapsă, moartea în lagărul de concentrare, moartea în curtea unei închisori - avea nenumărate variante, toate la fel de proaste, de care trebuia să se ferească zilnic. Dar din păcate nu prea îl mai ţineau puterile...

I 'înă la urmă după-amiaza trecu cumva şi Enno Kluge n<> t rezi în valul celor care se întorceau acasă. Tînjea atît de Ini e după un pat în care să se odihnească! Cu toate astea, i J11 ui se văzu în cămăruţa aceea îngustă de hotel, nu-i venea deloc să se întindă. Plecă din nou în oraş şi îşi cumpără cîte ceva de mîncare.

(iînd se întoarse în cameră, avea mîncarea pe masă, în In ţa lui, patul alături - şi totuşi nu mai putea rămîne acolo.

'" simţea urmărit, nu mai putea sta în camera aia. Trebuia i şi mai cumpere nişte obiecte de toaletă şi să-şi caute o < moaşă albastră pe la vreun telal.

Plecă iar şi, cînd ajunse într-o farmacie, îşi aminti bă Insnse un geamantan greu, plin cu toate bunurile Iui, la I uite, al cărei bărbat întors acasă în permisie îl azvîrlise nlnt de nemilos în stradă. Ieşi în fugă din farmacie şi se

0 ivii într-un tramvai; îşi luă inima în dinţi şi o porni direct npre ea. Nu putea să-şi lase chiar toate lucrurile acolo! îi • 'l-n frică de o eventuală cotonogeală, dar trebuia neapărat nn ni ungă la Lotte.

.Şi avu noroc, o găsi pe aceasta singură acasă, iară bărbat.

Lucrurile tale, Enno? îl întrebă femeia. Le-am dus în

1 n v 11 i ţă imediat, ca să nu le găsească. Stai aşa să aduc cheia!

I)ar el o cuprinse în braţe şi îşi sprijini capul de pieptul ei puternic. Grijile din ultimele săptămîni fuseseră o povară pri■;i grea şi Enno dădu drumul lacrimilor iară să-i mai pese.

Vai, Lotte, Lotte! Nu mai rezist fără tine! Mi-a fost uşa de dor!

Tot trupul i se cutremura de plîns. Femeia se sperie de-a limolea. Era obişnuită cu comportamentul bărbaţilor, chiar şi cu plîngăcioşii, mai ales cînd beau. Dar cel din faţa ei era I n'iiz... Şi

prostiile astea despre ce dor i-a fost de ea şi că nu mai rezistă - aşa ceva nu mai auzise de-o veşnicie! De fapt, nici nu ştia dacă auzise vreodată aşa ceva de la cineva...

II linişti cît putu:

— Mai stă trei săptămîni în permisie şi după aia poţi să vii cînd vrei, Enno! Dar acum ai face bine să te aduni şi să-ţi iei catrafusele înainte să vină acasă. Ştii doar cum e!

O, da, ştia foarte bine, era perfect conştient de pericolul care-l păştea!

Femeia îl urcă în tramvai şi-l ajută să-şi ridice bagajul.

Enno Kluge se întoarse la hotel, oarecum uşurat. Mai avea de aşteptat doar trei săptămîni, din care trecuseră deja patru zile. Apoi bărbatul lui Lotte pleca pe front şi Enno putea să-i ia locul în pat. Credea c-o să reziste fără femei, dar nu reuşea. Pur şi simplu era prea slab. Pînă una-alta, avea să mai treacă pe la Tutti; tocmai îşi dăduse seama că dacă le plîngeai la piept, nici nu se purtau aşa de rău cu tine. Poate dacă ar petrece aceste trei săptămîni la Tutti. Camera aia de hotel era prea pustie, prea greu de suportat!

Dar n-o să uite de muncă, în ciuda femeilor. Muncă, muncă şi iar muncă! N-o să se mai ţină de prostii, în nici un caz. Gata, s-a terminat! S-a lecuit!

Sfîrşitul doamnei Rosenthal

I)uminică dimineaţă, doamna Rosenthal se trezi dintr-un iioinn adînc, ţipînd de frică. De cîteva nopţi avea acelaşi coşmar: ea şi Siegfried erau fugari. Se ascundeau şi urmăritorii treceau pe lîngă ei, cu toate că se ascunseseră atît ilc prost, încît avea impresia că-şi băteau joc de ei.

I)intr-odată Siegfried începea să alerge şi ea se lua după ol. Dar nu reuşea să-l ajungă din urmă, aşa că-i striga:

Mai încet, Siegfried! Nu pot să alerg atît de repede! Nu mă lăsa singură!

Apoi deodată bărbatul ei se desprindea de pămînt şi îşi lua zborul. La început plutea doar deasupra pietrelor de pavaj, dar încet-încet se ridica din ce în ce mai sus şi dispărea dincolo de acoperişuri. Femeia rămînea singură pe < iroifswalder Strasse. îi dădeau lacrimile. O palmă mare ,1 puturoasă îi acoperea faţa şi cineva îi şoptea în ureche: în sfîrşit te-am prins, jidancă nenorocită! femeia privi lung jaluzelele şi dungile de lumină dintre crăpături. Teroarea nopţii păli pe lîngă cea care o aştepta 111 ziua aceea. Se luminase din nou de ziuă. Dormise iar prea mult şi pierduse şansa de-a discuta cu judecătorul, singurul om cu care mai putea schimba o vorbă. îşi propusese să stea 1 roază, dar nu reuşise, adormise din nou. încă o zi în care avea să fie singură, încă douăsprezece-cincisprezece ore. Ah, n-o să mai reziste! Pereţii camerei se prăbuşeau

peste ea, din oglindă o întîmpina aceeaşi faţă palidă şi zi de zi număra aceiaşi bani - nu, nu mai putea continua astfel. Nimic nu era mai oribil decît statul ăsta degeaba între patru pereţi.

Frau Rosenthal se îmbrăcă în grabă, apoi se apropie de uşă, trage zăvorul şi se uită pe furiş de-a lungul coridorului. In casă e linişte deplină, la fel şi în clădire. Copiii nu strigă încă pe stradă - trebuie să fie foarte devreme. Poate că judecătorul mai este încă în bibliotecă. Poate reuşeşte să-l prindă înainte să se culce şi să schimbe două-trei cuvinte cu el, cît să-i dea curaj să îndure încă o zi fără sfîrşit.

îşi ia inima în dinţi şi riscă, în ciuda interdicţiei. Traversează holul cu paşi repezi şi intră în camera lui. Se sperie puţin de lumina care năvăleşte pe geamurile deschise, dinspre stradă, de viaţa care se desfăşoară acolo afară şi care se strecoară înăuntru împreună cu aerul. Dar şi mai mult se sperie de o femeie care curăţă covorul de Zwickau cu o rolă. E o femeie slabă, în vîrstă; baticul de pe cap şi rola din mîna ei indică faptul că e menajera lui.

Cînd o vede, femeia se opreşte din treabă. La început doar se holbează la vizitatoarea neaşteptată, clipind des, de parcă nu i-ar veni să-şi creadă ochilor. Apoi sprijină rola de masă şi începe să dea din mîini, sîsîind şi şuierînd tare, ca şi cînd ar vrea să alunge nişte găini.

Deja în retragere, Frau Rosenthal o întreabă pe un ton implorator:

— Unde-l găsesc pe domnul judecător? Trebuie să discut ceva cu el!

Femeia strînge din buze şi scutură din cap cu violenţă. Apoi începe să dea din nou din mîini şi să

şuiere pînă cînd Frau Rosenthal se retrage în camera ei. Se prăbuşeşte în

Iu! (>1 iul de lîngă masă şi izbucneşte în plîns, în timp ce mena- |rrn închide încet uşa după ea. Totul e degeaba! încă o zi care i > condamnă la singurătate şi la aşteptarea asta fară rost. în ıiıine se petrec atîtea lucruri, poate Siegfried moare chiar în

< 111 >; i asta, poate o bombă germană o omoară chiar acum pe I a a ei - în timp ce ea stă aici pe întuneric şi nu face nimic.

('latină din cap neîmpăcată: nu mai are de gînd să con-

I muc aşa. în nici un caz! Dacă tot e să fie nefericită şi să

II a iască cu frica-n oase, măcar s-o facă în felul ei. Dacă uşa aul a o să se închidă pentru totdeauna în urma ei, asta e, n are cum s-o împiedice. Ospitalitatea asta s-a născut din «•do mai bune intenţii, dar n-o ajută deloc.

()prindu-se din nou în faţa uşii, cade pe gînduri. Se întoarce la masă şi ia brăţara de aur groasă, cu safire. Poate uşa...

Dar menajera a dispărut din birou şi ferestrele sunt

< 11 n nou închise. Frau Rosenthal stă în hol, lîngă uşa de la intrare. Aude zdrăngănitul farfuriilor şi se îndreaptă spre nursa zgomotului, pînă cînd o găseşte pe femeie în bucă- I m ie, spălînd vasele.

I i întinde brăţara cu o mină rugătoare şi spune cu glas şovăitor:

Trebuie să vorbesc neapărat cu judecătorul. Aju- l nţ i mă, vă rog, vă implor!

Deranjată iar, servitoarea se încruntă. Aruncă

doar o In ivire scurtă spre brăţara întinsă. Apoi începe să fluture 11111 nou din braţe şi să şuiere. Frau Rosenthal e alungată în nunera ei. Se prăbuşeşte pe patul de lîngă noptieră şi scoate din sertar cutiuţa cu somniferele primite de la judecător.

Scutură în palmă toate tabletele din cutiuţă, douăsprezece sau paisprezece în total, se duce la lavoar şi le înghite ni un pahar cu apă. Azi trebuie să doarmă, o să doarmă în timpul zilei... După care, seara, poate să stea de vorbă cu judecătorul ca să vadă ce are de făcut. Se întinde pe pat fară să se dezbrace şi trage pătura pe ea pînă la mijloc, în aşteptarea somnului.

Şi intr-adevăr, somnul soseşte. Gîndurile chinuitoare, imaginile înspăimîntătoare, mereu aceleaşi, născocite de mintea ei îngrozită dispar încet-încet. închide ochii, pleoapele i se destind, devin grele ca plumbul şi doamna Rosenthal se simte aproape în siguranţă dormind...

Dar în clipa următoare parcă o mînă o trage înapoi de pe marginea prăpastiei în care se pregătea să se arunce. Tresare speriată. Trupul i se cutremură spasmodic, ca după o contracţie bruscă a muşchilor...

E întinsă din nou pe spate, holbîndu-se la plafon. Moara din capul ei macină şi scuipă aceleaşi gînduri negre şi imagini terifiante. Apoi încetineşte treptat şi ochii i se închid, somnul e aproape. Dar mîna o trage din nou înapoi, simte iar contracţia aceea care-i cutremură întregul trup. I-au fost răpite din nou somnul, liniştea, uitarea...

La a treia sau a patra contracţie se dă bătută şi nu

mai aşteaptă somnul. Se ridică din pat şi, cu mîinile bălăngă- nindu-se pe lîngă corp, se îndreaptă cu paşi nesiguri spre masă, apoi se aşază. Se uită în gol. Pata albă din faţa ei devine treptat mai clară. E scrisoarea către Siegfried pe care a început-o acum trei zile, fară a fi în stare să treacă de primele rînduri. Se uită mai încolo şi recunoaşte bancnotele, bijuteriile. Mai în spate se vede tava cu mîncare pe care a primit-o azi. în fiecare dimineaţă s-a năpustit asupra mîncării ca un lup înfometat, dar acum abia dacă se uită la ea. N-are poftă de mîncare...

Cum stă aşa, începe să înţeleagă că tabletele au produs totuşi o schimbare: chiar dacă n-au ajutat-o să adoarmă, m near **i-au risipit gîndurile negre de azi-dimineaţă. Şezînd pe scaun, doamna Rosenthal e pe punctul de-a aţipi, dar se l i ezeşte iar şi se bucură. Au trecut cîteva ore, multe sau puţine, asta nu ştie, dar un lucru-i clar: n-a mai rămas chiar nint de mult din aşteptarea asta îngrozitoare...**

Mai tîrziu aude paşi pe scările de afară. Tresare - şi preţ ile o clipă chiar se întreabă dacă-i posibil să audă paşi pe scă- ii le dinspre camera ei. Dar minutul critic a trecut şi doamnei Kosenthal nu-i rămîne în cap decît ecoul. Trage cu ure- i 11 ea şi aude paşii nesiguri ai unui om care urcă cu greutate,
I unind şi oprindu-se de multe ori, sprijinit de balustradă.

N u numai că-l aude, îl şi vede. E Siegfried, îl vede clar cum **urcă scările încă pustii şi se strecoară în cameră. Iar l-au bătut, bineînţeles. I-au înfăşurat capul în nişte fîşii de tifon l< gate la repezeală, pătate cu sînge, iar chipul îi e plin de mulătăi de la**

pumnii încasaţi. Aşa se tîrăşte el pe scări, în sus, nprc apartamentul lor. Pieptul îi hîrîie şi îi şuieră, de atîtea nul uri încasate, îl vede cum dispare la capătul palierului...

Stă nemişcată ceva timp. Probabil că nu se gîndeşte la nimic, nici măcar la judecător şi nici la învoiala lor. Trebuie ii i; ijungă acolo sus, în apartament - cine ştie ce-o să-şi închipuie Siegfried dacă-l găseşte gol? Dar e îngrozitor de obosită, n este aproape imposibil să se ridice din fotoliu.

in cele din urmă reuşeşte. Scoate legătura de chei din ı ii i.şi -tă şi apucă brăţara cu safire, de parcă ar fi un talisman m puteri ocrotitoare, apoi iese din casă cu paşi înceţi şi nesi- i .m i. Uşa se închide în urma ei.

.Judecătorul, trezit de servitoare după îndelungi ezitări, ai unge prea tîrziu. Nu mai poate împiedica incursiunea ei ui lumea aceea mult prea periculoasă.

Stă o clipă în uşa deschisă cu grijă, trage cu urechea In jos, apoi în sus. Dar nu aude nimic. Apoi, cînd aude în sfîrşit ceva, şi anume tropăitul energic al unei perechi de cizme, se retrage. Rămîne însă cu ochiul lipit de vizor. Dacă mai există vreo speranţă de salvare a acestui suflet nefericit, o să deschidă uşa, ignorînd pericolul care l-ar putea paşte dindărătul ei.

Frau Rosenthal nici măcar nu şi-a dat seama c-a trecut pe lîngă cineva pe scări. Se gîndeşte la un singur lucru: să-l prindă pe Siegfried acasă. Dar comandantul Hitlerjugend Baldur Persicke, care se duce la apelul de dimineaţă, rămîne complet trăsnit cînd femeia trece pe lîngă el, aproape îmbrîncindu-

1. E Frau Rosenthal, vecina dispărută de cîteva zile bune - fară *steaua evreiască* pe bluza ei de culoare închisă, cu o brăţară şi o legătură de chei într-o mînă şi cu cealaltă ţinîndu-se cu greu de balustradă - e clar că-i beată moartă! Să fie cineva atît de beat de dimineaţă, într-o zi de duminică!

Baldur mai zăboveşte o clipă, complet buimăcit. Dar de îndată ce Frau Rosenthal dispare după colţ, mintea i se dezmeticeşte şi gura i se închide din nou. Are sentimentul că a sosit momentul potrivit. N-are voie s-o mai dea în bară! O să rezolve treaba asta singur, iară să se împiedice de fraţii sau de tatăl lui, sau de alde Barkhausen.

Mai aşteaptă puţin, pînă cînd se asigură că Frau Rosenthal a ajuns în dreptul uşii familiei Quangel, apoi se întoarce încet în apartamentul părinţilor. Ai lui dorm încă duşi, iar telefonul atîrnă în furcă, pe peretele din hol. Baldur ridică receptorul, formează un număr şi cere cu cineva anume. Are noroc: deşi e duminică, i se face legătura cu omul potrivit. Ii spune pe scurt ce are de spus, apoi îşi trage un scaun lîngă uşă, o întredeschide şi se aşază la pîndă. De data asta n-o să mai scape păsărică din mînă...

î 11 apartamentul familiei Quangel e linişte. Doar Anna 1ıvbăluieşte încet prin casă. Din cînd în cînd mai intră l ii ■ la Otto şi vede că doarme dus. Arată obosit şi chinuit chiar şi în somn. De parcă ceva nu i-ar da pace. Femeia stă adîncită în gînduri şi se uită la faţa bărbatului cu care a I mit aproape trei decenii, fără să-l fi părăsit mai mult de cîteva zile. Bineînţeles că s-a obişnuit cu faţa lui, cu profilul lui ascuţit, ca de pasăre, cu buzele lui subţiri, aproape

mereu lipite - toate astea n-o mai sperie. Aşa arată bărba- 1111 căruia i-a dăruit toată viaţa ei. Nu contează cum arată pe dinafară...

Dar în dimineaţa asta, faţa lui i se pare şi mai ascuţită, pura şi mai subţire, de parcă ridurile din jurul nasului s-ar mai fi adîncit puţin de ieri. Pare îngrijorat, adînc îngrijorat, iar ea a ratat şansa de-a discuta cu el cînd ar fi trebuit, de-a-l ajuta să poarte povara aceea în dimineaţa asta de duminică. La patru zile după vestea morţii fiului lor, Anna Quangel e ferm convinsă că e de datoria ei să-i stea alături şi că n-ar fi trebuit să fie atît de îndărătnică. Ar fi putut mA I cunoască mai bine: prefera să tacă decît să vorbească. Ştia că are nevoie de încurajări ca să discute cu ea - omul asta nu vorbea niciodată din proprie iniţiativă.

Ei bine, azi o să stea de vorbă cu ea. I-a spus-o chiar el i/i-noapte, cînd s-a întors de la serviciu. Anna avusese o z i proastă. Cînd a văzut că pleacă de acasă iară să ia micul dejun, cînd l-a aşteptat în zadar ore în şir ca să se întoarcă mAcar la amiază şi şi-a dat seama c-a început deja munca şi sigur n-o să mai treacă pe-acolo - a apucat-o disperarea.

Ce-i cu el de cînd ea i-a aruncat vorbele alea nesăbuite? (e-l neliniştea în halul ăsta? Doar ştia cum e: de cînd i-a aruncat vorbele alea, nu încerca decît să-i demonstreze că ala nu e „Fiihrerul lui". De parc-ar fi vorbit vreodată serios!

Ar fi trebuit să-i dea de înţeles c-a spus-o la nervi şi durere, atîta tot. Ar fi putut spune multe despre criminalii ăia care i-au răpit copilul - de ce-i venise tocmai acel cuvînt pe limbă?

Dar acum nu mai putea face nimic. A spus-o şi gata, iar acum el se plimbă de colo colo şi se expune la tot felul de pericole doar ca să-i dovedească - prin fapte cît se poate de concrete - că n-a avut dreptate! Cine ştie, poate că într-o bună zi n-o să se mai întoarcă deloc. Poate c-a spus şi a făcut deja ceva care să-i supere pe cei de la conducerea fabricii sau din Gestapo - poate că s-a înfundat deja în capcana pe care el însuşi a săpat-o! La cît era de agitat, omul ăsta atît de liniştit de felul lui, încă de dimineaţă...

Anna Quangel nu mai suportă să-l aştepte cu mîinile în sîn. Face cîteva sendvişuri şi se duce la fabrica lui. îi e atît de credincioasă, încît nu ia tramvaiul nici măcar acum, cînd fiecare minut contează pentru a afla ceva clar. Preferă să meargă pe jos - măcar mai economiseşte ceva mărunţiş, aşa cum face el.

Ajungînd acolo, află de la portarul fabricii că maistrul Quangel a fost cît se poate de punctual. Apoi roagă pe cineva să-i ducă mîncarea „uitată acasă" şi aşteaptă pînă cînd mesagerul s-a întors.

— Ce-a zis?

— Ce să zică? Ştiţi bine că nu zice niciodată nimic!

Anna Quangel s-a liniştit puţin şi pleacă spre casă.

Deocamdată nu s-a întîmplat nimic, chiar dacă părea
îngrijorat azi-dimineaţă. Iar în seara asta o să stea de vorbă cu el.

însă Quangel a ajuns acasă abia noaptea. A ghicit după expresia feţei lui cît era de istovit.

— Otto, i-a spus rugător. N-am vorbit serios. Mi-a scăpat şi mie la supărare. Nu mai fi aşa de supărat!

— Eu - supărat? Pe tine? Niciodată!

— Dar ai de gînd să faci ceva, Otto, o simt! N-o face, te rog, nu te nenoroci din cauza unei prostii! Nu mi-aş ierta-o niciodată.

Preţ de o clipă, bărbatul o priveşte aproape zîmbind. Apoi îşi pune brusc mîinile pe umerii ei, dar în clipa urmă- loare şi le retrage, de parcă s-ar ruşina de acest gest de i .uidreţe pripit.

— Ce-o să fac, mă întrebi? O să dorm, asta o să fac! Iar mîine-dimineaţă îţi spun ce-o să facem *amăndoi*

E deja dimineaţă, dar Quangel doarme încă. Oricum, ce in; ii contează o jumătate de oră sau mai mult? Măcar e acasă hi doarme, nu mai poate să facă nimic periculos.

Se îndepărtează de patul lui şi se întoarce la micile ei îndeletniciri casnice.

*

Intre timp, Frau Rosenthal a ajuns de mult la uşa apar- tmnentului ei, chiar dacă a urcat destul de încet scările. I)escuie uşa, fără să se mire c-a găsit-o încuiată. Şi nu îl mută sau strigă pe Siegfried, nici după ce-a intrat în casă. N-o interesează nici dezordinea care o întîmpină. A uitat pînă şi c-a ajuns acolo pentru că l-a urmărit pe bărbatul ei.

Amorţeala care a cuprins-o creşte, creşte din ce în ce mai mult. N-ai putea spune că doarme, dar nici trează nu e. Creierul îi e la fel de amorţit ca

membrele îngreunate, pe care şi Ir mişcă încet şi stîngaci, simţindu-le paralizate. Imaginile . i par în faţa ei ca nişte fulgi care dispar înainte să apuce să le desluşească. Stă pe colţul canapelei, cu picioarele pe rufaria împrăştiată şi priveşte înjur cu ochi somnoroşi Ţine încă 111 mînă legătura de chei şi brăţara cu safire primită de la Siegfried în ziua în care a născut-o pe Eva. Cîştigul lui din săptămîna reducerilor pentru albituri... Frau Rosenthal zîmbeşte pierit.

Apoi aude uşa de la intrare deschizîndu-se încet şi ştie sigur: E el, e Siegfried. A venit. „De asta m-am întors aici. O să-i ies în întîmpinare."

Dar rămîne pe loc şi zîmbetul i se întinde pe faţa cenuşie. O să-l primească aşa, şezînd, de parcă n-ar fi fost plecată nicăieri. De parcă ar fi stat acolo şi l-ar fi aşteptat în tot acest răstimp.

în sfîrşit, uşa se deschide, dar în locul celui aşteptat se ivesc trei bărbaţi. Cînd vede că unul dintre ei e în uniformă maro, Frau Rosenthal înţelege: Siegfried n-a venit, Siegfried nu-i printre ei. înăuntrul ei se trezeşte o urmă de frică, dar chiar numai o urmă. Iată că i-a venit şi ei rîndul!

Zîmbetul i se şterge încet de pe chip, care din cenuşiu a devenit galben-verzui.

Cei trei se opresc fix în faţa ei. Un bărbat masiv într-un palton negru le spune celorlalţi:

— Nu e beată, băiete. Intoxicată cu somnifere. Ar fi bine să ne grăbim dacă mai vrem să scoatem ceva de la ea. Auziţi, sunteţi doamna Rosenthal?

Femeia dă din cap.

— Da, eu sunt, domnilor. Lore sau, mai bine zis,

Sara Rosenthal. Bărbatul meu e închis la Moabit, am doi băieţi în America, o fată în Danemarca şi una măritată în Anglia...

— Şi cîţi bani le-aţi trimis pînă acum? o întreabă imediat comisarul Rusch.

— Bani? La ce să le trimit eu bani? Au ei destui! De ce să le mai trimit şi eu?

Frau Rosenthal dă din cap cu convingere. Copiii ei o duc bine cu toţii. Ar putea să-şi întreţină şi părinţii, fără probleme. Brusc, îşi aduce aminte de un lucru pe care ţine hA-l împărtăşească neapărat acestor domni.

— E vina mea, le spune neajutorată, căci limba împle- l ¡cită n-o mai ascultă, şi începe să se bîlbîie. E doar vina mea. Siegfried voia de mult să plecăm din Germania. Dar eu i-am spus: „De ce să lăsăm magazinul? De ce să vinde» l otul în bătaie de joc, pe doi bani? N-am deranjat pe nimeni, u o să ne facă nimeni nimic“. Eu l-am convins, altfel era» plecaţi de mult!

Şi unde aţi pus banii? o întreabă comisarul puțin **ca»**
nerăbdător.

Banii? repetă femeia şi încearcă să-şi amintească. Da,
eliiar, am mai avut nişte bani pe undeva. Oare undei-a» pus, Doamne?

Dar mintea îi oboseşte repede de atîta gîndit. în schimb, **isi aminteşte altceva. întinde brăţara cu safire spre comisar** şi **spune simplu:**

— Acolo! Acolo!

Comisarul Rusch aruncă o privire rapidă spre brăţară, apoi se uită la cei doi însoţitori ai săi, la

înţepatul ăsta **de la I litlerjugend şi la coada lui eternă, umflatul de** Friedrich- **Amîndoi se uită la el cu sufletul la gură.**

Comisarul dă nervos la o parte mîna întinsă, apoi o apucă nerăbdător pe femeia greoaie de umeri şi începe **s-o Hcuture violent.**

Treziţi-vă odată, Frau Rosenthal! îi strigă. Vă ordon[1]-

Treziţi-vă!

Apoi îi dă drumul şi capul femeii cade pe spate, lovindu-se de braţul canapelei. Corpul ei se lasă moale ca o cîrpă - limba gîngăveşte ceva nedesluşit. Se pare că metoda **de trezire nu fusese cea potrivită. Cei trei o privesc tăcuţi P[6]**

săptămîna reducerilor pentru albituri... Frau Rosenthal zîmbeşte pierit.

Apoi aude uşa de la intrare deschizîndu-se încet şi ştie sigur: E el, e Siegfried. A venit. „De asta m-am întors aici. O să-i ies în întîmpinare."

Dar rămîne pe loc şi zîmbetul i se întinde pe faţa cenuşie. O să-l primească aşa, şezînd, de parcă n-ar fi fost plecată nicăieri. De parcă ar fi stat acolo şi l-ar fi aşteptat în tot acest răstimp.

In sfîrşit, uşa se deschide, dar în locul celui aşteptat se ivesc trei bărbaţi. Cînd vede că unul dintre ei e în uniformă maro, Frau Rosenthal înţelege: Siegfried n-a venit, Siegfried nu-i printre ei. înăuntrul ei se trezeşte o urmă de frică, dar chiar numai o urmă. Iată că i-a venit şi ei rîndul!

Zîmbetul i se şterge încet de pe chip, care din cenuşiu a devenit galben-verzui.

Cei trei se opresc fix în faţa ei. Un bărbat masiv într-un palton negru le spune celorlalţi:

— Nu e beată, băiete. Intoxicată cu somnifere. Ar fi bine să ne grăbim dacă mai vrem să scoatem ceva de la ea. Auziţi, sunteţi doamna Rosenthal?

Femeia dă din cap.

— Da, eu sunt, domnilor. Lore sau, mai bine zis, Sara Rosenthal. Bărbatul meu e închis la Moabit, am doi băieţi în America, o fată în Danemarca şi una măritată în Anglia...

— Şi cîţi bani le-aţi trimis pînă acum? o întreabă imediat comisarul Rusch.

— Bani? La ce să le trimit eu bani? Au ei destui! De ce să le mai trimit şi eu?

Frau Rosenthal dă din cap cu convingere. Copiii ei o duc bine cu toţii. Ar putea să-şi întreţină şi părinţii, fără probleme. Brusc, îşi aduce aminte de un lucru pe care ţine ! u i -l împărtăşească neapărat acestor domni.

— E vina mea, le spune neajutorată, căci limba împle- l icită n-o mai ascultă, şi începe să se bîlbîie. E doar vina mea. Siegfried voia de mult să plecăm din Germania. Dar m i-am spus: „De ce să lăsăm magazinul? De ce să vindem I < itul în bătaie de joc, pe doi bani? N-am deranjat pe nimeni, n-o să ne facă nimeni nimic“. Eu l-am convins, altfel eram plecaţi de mult!

— Şi unde aţi pus banii? o întreabă comisarul puţin cam nerăbdător.

— Banii? repetă femeia şi încearcă să-şi amintească. Da, chiar, am mai avut nişte bani pe undeva. Oare unde i-am pus, Doamne?

Dar mintea îi oboseşte repede de atîta gîndit. In schimb, INI aminteşte altceva. întinde brăţara cu

safire spre comisar şi spune simplu:

— Acolo! Acolo!

Comisarul Rusch aruncă o privire rapidă spre brăţară, apoi se uită la cei doi însoţitori ai săi, la înţepatul ăsta de la I litlerjugend şi la coada lui eternă, umflatul de Friedrich. Amîndoi se uită la el cu sufletul la gură.

Comisarul dă nervos la o parte mîna întinsă, apoi o apucă nerăbdător pe femeia greoaie de umeri şi începe s-o scuture violent.

— Treziţi-vă odată, Frau Rosenthal! îi strigă. Vă ordon! Treziţi-vă!

Apoi îi dă drumul şi capul femeii cade pe spate, lovindu-se <lc braţul canapelei. Corpul ei se lasă moale ca o cîrpă - limba gîngăveşte ceva nedesluşit. Se pare că metoda de trezire nu fusese cea potrivită. Cei trei o privesc tăcuţi pe bătrîna prăbuşită şi-şi dau seama că n-o să-şi mai revină din starea de inconştienţă.

Brusc, comisarul le şopteşte băieţilor:

— Luaţi-o şi duceţi-o în spate, în bucătărie, şi faceţi cumva s-o treziţi!

Călăul-adjunct Friedrich încuviinţează din cap. O ia în braţe pe femeia corpolentă de parcă n-ar cîntări mai mult decît un copil şi o poartă cu grijă pînă în bucătărie, evitînd obstacolele de pe jos.

Cînd ajunge în faţa uşii, comisarul îi atrage atenţia:

— Vezi să nu facă tărăboi! N-am chef de scandal duminică dimineaţa, într-o casă plină cu chiriaşi. Aşa puteam s-o facem şi pe Prinz Albrecht Strasse[18].

---

[18] Stradă pe care se afla sediul Gestapoului, astăzi redenumită

Oricum o s-o duc acolo.

Uşa se trînteşte în urma celor doi şi comisarul Rusch rămîne singur cu conducătorul HJ, apoi se duce la fereastră şi priveşte afară.

— Ce stradă liniştită, spune. Un loc dejoacă perfect, nu crezi?

Baldur Persicke recunoaşte că Jablonskistrasse e, într-adevăr, o stradă liniştită.

Comisarul e puţin agitat, însă nu din cauza a ceea ce se întîmplă în bucătărie. Astfel de lucruri, chiar unele şi mai urîte, se întîmplă în fiecare zi. Rusch e un jurist ratat care s-a strecurat în rîndurile poliţiei. Apoi a promovat, lucrînd pentru Gestapo. îi place slujba lui. Ar fi lucrat acolo sub orice regim, dar metodele dure ale celui actual i se potrivesc în mod special. „Nu vă înmuiaţi, le spune uneori novicilor. Ne-am făcut datoria doar atunci cînd ne-am atins scopul. Iar cum îl atingem nu contează."

Nu, din cauza bătrînei evreice nu-şi face el nici o grijă. Nu e deloc genul care să se lase impresionat prea uşor.

Dar băiatul ăsta, Persicke, conducătorul unei organizaţii de tineret, îi stă în gît. Nu-i place să fie asistat de persoane din afară. Nu se ştie niciodată cum pot reacţiona. E drept, ăsta pare genul potrivit. Oricum, mai bine Hă (ie prevăzător.

— Aţi văzut, domnule comisar, îl întreabă plin de zel I('rsicke - e clar că nu mai vrea să tragă cu urechea la zgomotele din bucătărie, treaba lor ce fac acolo -, aţi văzut că IUI purta steaua evreiască?

— Am văzut şi mai multe, spune comisarul

Niederkirchnerstrasse.

gînditor, am văzut că bătrîna avea pantofii curaţi. Şi-ai văzut ce mizerie e afară.

— Da, îl aprobă Baldur Persicke, neştiind încă unde vrea Hă bată.

— Ceea ce înseamnă că a găzduit-o cineva de miercuri. Asta dacă n-a stat acasă, cum ne-ai spus.

— Sunt aproape sigur, începe Baldur Persicke, intimidai. de privirea aceea pătrunzătoare care nu-l mai slăbeşte.

— Aproape sigur nu înseamnă sigur, băiete, spune dispreţuitor comisarul. Nu există „aproape sigur“!

— Sunt sută la sută sigur! zice repede Baldur. Pot să confirm oricînd că Frau Rosenthal n-a păşit în locuinţa ei de miercuri!

— Bine, bine, spune comisarul oarecum indiferent. Ştii bine că n-aveai cum să ţii casa sub observaţie de unul singur. De miercuri! Aşa ceva n-o să înghită nici un judecător.

— Mai am doi fraţi în SS, se repede Baldur Persicke.

— Bine, fie, spune comisarul Rusch binevoitor. Lucrurile se vor aranja pînă la urmă. Ce voiam să zic e că n-o să pot percheziţiona casa decît spre seară. Poate reuşiţi să o ţineţi sub observaţie pînă atunci? Aveţi cheile, pare-mi-se.

Baldur Persicke îl asigură că-i încîntat să facă pe paznicul. Ochii îi strălucesc de bucurie. In sfîrşit! Ştia el c-o să-i meargă. Şi de data asta totul e legal!

— Ar fi grozav, spune comisarul plictisit şi priveşte din nou pe fereastră, dacă n-aţi mişca nimic. Lăsaţi totul aşa cum e acum. Sigur, nu puteţi fi tras la răspundere pentru conţinutul cuferelor sau

al dulapurilor, dar în rest...

înainte ca Baldur să apuce să-i răspundă, din interiorul apartamentului se aude un ţipăt ascuţit, plin de groază.

— La dracu'! spune comisarul, dar nu se clinteşte din loc.

Baldur se holbează la el palid, cu nasul ascuţit. Genunchii i s-au înmuiat.

Ţipătul de teamă a fost înăbuşit. Nu se mai aud decît înjurăturile lui Friedrich.

— Ce voiam să zic... începe iar comisarul.

Dar e distras de zgomote şi nu-şi mai continuă ideea. Brusc, din bucătărie se aud înjurături puternice şi tropăituri, de parcă cineva ar fugi încoace şi-ncolo. Friedrich urlă din toţi rărunchii:

— Treci aici imediat! Treci odată!

Pe urmă se aude un ţipăt şi mai strident. Alte înjurături înverşunate. Uşa se dă de perete, cineva tropăie pe hol şi Friedrich îşi face apariţia în cameră urlînd:

— Ce ziceţi de asta, domnule comisar? Tocmai o conving să vorbească normal cînd... ce credeţi că face tîmpită?! Sare pe geam!

Comisarul îl plesneşte furios peste obraz.

— Nătărăule ce eşti! Te bat de-ţi sună apa-n cap! Hai, repede, mişcă-te!

Şi se năpusteşte pe uşa camerei, coborînd scările în fugă.

— E în curte! strigă Friedrich pe un ton rugător în timp re încearcă să-l ajungă din urmă. A căzut în curte, nu în

I radă! N-o să ne vadă nimeni, domnule comisar!

Nu primeşte nici un răspuns. Cei trei aleargă pe

scări, (itrăduindu-se în acelaşi timp să nu facă prea mult zgomot tn casa adormită. Ultimul e Baldur Persicke, aflat la vreo plinătate de etaj în spatele colegilor lui. N-a uitat să tragă uşa apartamentului după el. E conştient, chiar şi aşa speriat, cum e, că el va fi tras la răspundere pentru toate lucrurile preţioase ale familiei Rosenthal. Nu trebuie să dispară nimic!

Cei trei trec în grabă prin faţa uşii familiei Quangel, a familiei Persicke şi a fostului judecător Fromm. încă două etiye şi jumătate şi-au ajuns în curte.

între timp, Otto Quangel s-a trezit, s-a spălat şi a urmărit -o pe nevasta lui, care pregătea micul dejun în bucătărie.

I hipă ce mănîncă, au de gînd să stea de vorbă pe îndelete.

I)eocamdată şi-au spus doar „bună dimineaţa“, dar cel puţin nu rostit-o pe un ton prietenos.

Dintr-odată tresar amîndoi. Cineva ţipă în bucătăria de deasupra lor şi soţii Quangel trag cu urechea încordaţi şi ne privesc plini de îngrijorare. Apoi, preţ de-o clipă, fereas- t ra bucătăriei se întunecă şi un obiect voluminos pare să ne prăbuşească prin faţa ei - în clipa următoare se aude o luifnitură puternică. Afară cineva începe să ţipe. E vocea unui bărbat. Apoi se face o linişte ca de mormînt.

Otto Quangel deschide repede fereastra de la bucătărie, dar se retrage imediat cînd aude tropăitul din casa scărilor.

— Ia scoate puţin capul pe geam, Anna! spune. Vezi dacă ne vede ceva de-acolo. O femeie nu sare în

ochi aşa de tare.

Apoi îşi apucă soţia de umeri şi o strînge tare.

— Să nu cumva să ţipi! Aşa, gata, închide geamul.

X
\

— Doamne fereşte, Otto! gîfîie Frau Quangel şi se holbează la bărbatul ei cu faţa albă ca varul. E bătrîna Rosenthal. A căzut pe geam. E jos, în curte. Barkhausen e lîngă ea şi...

— Mai încet! spune bărbatul. Taci! Noi nu ştim nimic. N-am văzut şi n-am auzit. Hai, adu cafeaua aia în cameră!

Acolo Quangel ţine să mai sublinieze o dată:

— Nu ştim nimic, Anna. Pe doamna Rosenthal abia dac-am văzut-o vreodată. Acum mănîncă! Mănîncă, n-auzi? Şi bea-ţi cafeaua!

Judecătorul Fromm stătea încă la postul său de observaţie. Văzuse doi civili urcînd, după care trei bărbaţi coborînd în grabă, printre ei aflîndu-se şi mezinul familiei Persicke. Se întîmplase deci ceva şi nu trecu mult pînă cînd menajera intră la el şi-i dădu vestea: doamna Rosenthal sărise de la etaj şi zăcea în curtea blocului. Judecătorul o privi îngrozit.

Preţ de o clipă nu se clinti din loc. Apoi dădu încet din cap de cîteva ori.

— Da, Liese, spuse. Asta e, n-am ce să fac. Nu e destul să vrei să salvezi pe cineva, celălalt trebuie să fie şi el de acord cu asta.

— Ai închis geamul de la bucătărie? adăugă repede.

Liese dădu din cap.

— Repede, Liese, fă puţină ordine în camera domnişoarei! Să nu se vadă c-a stat cineva acolo. Ia de acolo vasele alea! Şi aşternuturile!

Liese dădu din nou din cap.

Apoi îl întrebă:

— Şi cu banii de pe masă ce fac, domnule judecător? Sau cu bijuteriile?

Preţ de o clipă, judecătorul păru aproape neajutorat. Arăta ca vai de el cu zîmbetul acela nedumerit pe faţă.

— Da, Liese, spuse în cele din urmă. Aici se complică I reaba. Probabil că n-o să vină nici un moştenitor după ele. Iar pentru noi înseamnă doar o povară...

— Le arunc la gunoi, propuse Liese.

Judecătorul clătină din cap.

— Sunt prea vicleni pentru asta. O să se prindă imediat. Tu crezi că nu se pricep să cotrobăie prin gunoaie? E specialitatea lor, ştii doar! Hai, lasă că văd eu ce fac, numai să rămîn singur. Tu grăbeşte-te cu camera aia! Că acuşi ne I iezim cu ei la uşă!

Deocamdată însă, cei trei erau în curte, împreună cu Barkhausen.

Barkhausen trase prima şi cea mai mare sperietură. Se plimbase prin curte toată dimineaţa, mînat de ura faţă de fraţii Persicke şi de lăcomia cu care tînjea după lucrurile care-i scăpaseră printre degete. Voia măcar să ştie ce-o să HC întîmple - de asta patrula pe lîngă intrarea în bloc şi fereastra din faţă...

Dintr-odată însă, văzu ceva masiv prăbuşindu-se de foarte de sus şi aterizînd aproape de el. Avu chiar

impre- ia că-l atinsese. Sperietura îl paralizase atît de tare, încît nimţi nevoia să se sprijine de perete, apoi se aşeză pe jos, nemaivăzînd nimic în faţa ochilor.

In clipa următoare tresări însă din nou, pentru că o recunoscu pe Frau Rosenthal. Doamne, deci se întîmplase pînă la urmă nenorocirea, săraca bătrînă sărise pe geam şi Barkhausen ştia exact cine era de vină.

îşi dădu îndată seama că e moartă. Din gură îi curgea un firicel de sînge, dar în rest nu părea deloc desfigurată. I 'e chipul ei se citea o linişte atît de profundă, încît pînă şi Barkhausen, iscoada asta amărîtă, se simţi obligat să
privească în altă parte. Aşa se face că zări bijuteria din mîna femeii, cu pietrele ei strălucitoare.

Barkhausen aruncă înjur o privire bănuitoare. Trebuia să se mişte repede dacă voia să pună mîna pe ea. Se aplecă, ferindu-şi privirea ca să nu vadă faţa femeii, smulse brăţara din mîna ei şi o strecură numaidecît în buzunarul pantalonilor. Apoi aruncă încă o privire circumspectă înjur. Cineva închise încet geamul de la bucătăria familiei Quangel.

Trei bărbaţi alergau spre el şi Barkhausen îi recunoscu imediat pe doi dintre ei. Trebuia să se comporte cît mai normal.

— Frau Rosenthal tocmai s-a aruncat pe fereastră, domnule comisar, spuse el de parcă le-ar fi comunicat un fapt divers. Era să-mi cadă-n cap.

— Dar de unde mă cunoşti dumneata? îl întrebă în treacăt comisarul, în timp ce se apleca peste cadavrul bătrînei împreună cu Friedrich.

— Nu vă cunosc, domnule comisar, spuse Barkhausen. Am presupus doar. Nu de alta, dar din cînd în cînd mai colaborez cu domnul comisar Escherich.

— Aha! facu comisarul. Atunci mai rămîneţi puţin. Iar dumneata, tinere, zise el întorcîndu-se apoi spre Persicke, stai cu ochii pe tipul ăsta, să nu dispară pe undeva. Iar tu, Friedrich, ai grijă să nu intre nimeni aici. Spune-i şoferului să blocheze poarta. Pînă atunci eu urc să dau un telefon!

Dar cînd se întoarse în curte, comisarul Rusch constată că situaţia se schimbase puţin. La ferestrele blocului din spate se vedeau o mulţime de feţe, cîţiva oameni coborîseră chiar - dar se opriseră la o distanţă considerabilă. Cadavrul era acoperit cu un cearşaf, prea scurt, şi picioarele doamnei Rosenthal se vedeau de la genunchi în jos.

Herr Barkhausen părea însă cam palid şi avea mîinile încătuşate. Nevasta şi cei cinci copii ai săi îl priveau dintr-un colţ îndepărtat al curţii.

— Protestez, domnule comisar! strigă Barkhausen pe un ton vrednic de dispreţ. N-am aruncat brăţara în pivniţă, să i,il iţi. Domnul Persicke are ceva cu mine...

Ieşi la iveală că Friedrich începuse să caute brăţara, imediat ce-şi îndeplinise sarcinile. Doar în bucătărie o văzuse în mîna doamnei Rosenthal - tocmai din cauza ei se enervase, văzînd că nu vrea să-i dea drumul. De nervi nu mai fusese la li-l de atent ca de obicei şi, într-o clipă, femeia îi jucase festa cu geamul. Era clar că brăţara căzuse tot pe

aici pe undeva.

Cînd Friedrich începu să caute pe jos, Barkhausen se postă lîngă zidul clădirii. Dintr-odată, Baldur Persicke zări un mic fulger luminos şi ceva zornăi pe trapa pivniţei.

Se uită imediat şi - ce să vezi - brăţara zăcea chiar pe trapă!

— Nu eu am aruncat-o acolo, domnule comisar! protestă periat Barkhausen. Probabil a căzut din buzunarul doamnei Rosenthal!

— Aşa deci! spuse comisarul Rusch. Din ăsta-mi eşti! (!e colaboratori mai are şi Escherich ăsta! O să se bucure nespus să audă de dumneata!

Dar în timp ce comisarul pălăvrăgea aşa de prietenos, privirea i se plimba încoace şi-ncolo, de la Baldur Persicke III Barkhausen. Apoi Rusch continuă:

— Cred că n-o să ai nimic împotrivă dacă te rugăm să ne însoţeşti într-o plimbare. Ce zici?

— Da, bineînţeles! îl asigură tremurînd Barkhausen şi II • albi şi mai tare la faţă. Sigur că vin! Tocmai asta şi vreau, domnule comisar! Să clarificăm lucrurile!

— Prea bine! spuse comisarul pe un ton sec. Apoi, după ce-i aruncă o privire lui Persicke, îl instrui pe colegul său mai tînăr: Friedrich, scoate cătuşele alea de la mîinile omului. Ne însoţeşte şi iară ele, nu-i aşa?

— Da, bineînţeles! Sigur că vă însoţesc! Sigur! îl asigură plin de zel Barkhausen. Nu fug nicăieri. Şi chiar dacă aş face-o, dumneavoastră m-aţi prinde

oricum, domnule comisar!

— Exact! spuse din nou sec comisarul. O pasăre măiastră ca dumneata nu ne poate scăpa în nici un caz.

Apoi, după cîteva clipe, adăugă:

— Uite că a venit şi ambulanţa. Şi poliţia. Haideţi să terminăm cît mai repede cu mizeria asta. Mai am o grămadă de treabă acum, de dimineaţă.

Mai tîrziu, după ce „terminară cu mizeria asta", comisarul Rusch şi Baldur Persicke urcară încă o dată scările spre apartamentul familiei Rosenthal.

— Hai, repede, să închidem geamul de la bucătărie! spuse comisarul.

Tînărul Persicke se opri brusc în mijlocul scării.

— Dumneavoastră n-aţi observat nimic ciudat, domnule comisar? îl întrebă în şoaptă.

— Am observat mai multe, îi răspunse Rusch. Dar ţie ce ţi s-a părut anormal?

— N-aţi observat ce linişte e în clădirea din faţă? N-aţi văzut cîţi au ieşit la geam în clădirea din spate? E dubios că ăştia din faţă nu s-au arătat deloc. Sunt sigur c-au observat ceva. Se prefac doar că n-au văzut şi n-au auzit nimic. Ar trebui să faceţi o percheziţie peste tot, domnule comisar!

— Atunci, hai să începem cu familia Persicke, ce zici? îl întrebă comisarul şi urcă liniştit scările. Nici la ei n-am văzut să iasă vreunul la geam.

llaldur rîse uşor încurcat.

— Asta pentru că fraţii mei din SS s-au trosnit ca la carte... îi explică.

— Ştii ceva, băieţaş? continuă comisarul de parcă n-ar fi mi/,it nimic. Ce fac eu e treaba mea, la

fel cum şi tu poţi să luci ce vrei. De sfaturi n-am nevoie, mulţumesc. Deocamdată eşti prea necopt pentru asta.

Comisarul aruncă o privire peste umăr şi rîse pe sub mustaţă văzînd că tînărul sărise ca ars.

— Băiete, spuse apoi, motivul pentru care nu fac nici o percheziţie e că oamenii ăia au avut deja timp suficient să distrugă dovezile. Şi, în plus, de ce să mă agit atîta pentru o evreică moartă? N-am destule pe cap cu ăia vii?

între timp ajunseseră la uşa apartamentului. Baldur descuie. Intrînd în bucătărie, închiseră fereastra şi ridicară un scaun răsturnat.

— Aşa! spuse comisarul Rusch şi privi înjur. Toate sunt la locul lor!

Apoi se duse în faţă, în cameră, şi se aşeză pe canapea, cli iar pe locul în care se prăbuşise Frau Rosenthal înainte, scuturată de comisar pînă cînd leşinase. Se întinse mulţumit şi-şi dezmorţi membrele.

— Aşa, băiete, spuse, acum du-te şi adu o sticlă de coniac. Şi două pahare, te rog!

Baldur ieşi, se întoarse şi turnă în pahare. Cei doi ciocniră şi dădură noroc.

— Foarte bine, băiete, spuse comisarul mulţumit şi îşi aprinse o ţigară. Şi acum povesteşte-mi ce planuri aveaţi pe-aici tu şi Barkhausen.

Şi apoi adăugă repede, văzînd aerul jignit al tînărului Baldur Persicke:

— Gîndeşte-te bine ce răspuns îmi dai! Nu-i exclus să iau cu mine chiar şi-un comandant de la

Hitlerjugend, dacă mi se pare prea obraznic. începe şi el la Prinz Albrecht Strasse. Eu zic să cîntăreşti bine ce spui. Vezi ce-ţi place mai mult, minciuna sau adevărul? Poate că, pînă la urmă, adevărul o să rămînă între noi. Vedem, depinde ce spui.

Văzînd că Persicke ezită, comisarul continuă netulburat:

— E adevărat, mi-au sărit şi mie în ochi cîteva detalii. Observaţii sau cum se numesc. De pildă, am văzut urmele bocancilor tăi pe cearşafurile din colţ. Iar în colţul *ăla* n-ai ajuns cît timp am fost aici. Şi de unde ai ştiut aşa de repede că bătrîna avea coniac şi mai ales unde era? Şi ce ştii tu ce mi-a zis Barkhausen, panicat cum era? Chiar n-am nevoie să stau aici şi să-ţi ascult minciunile. Eşti prea necopt pentru asta.

Baldur îi dădu dreptate şi mărturisi tot.

— Aşa! spuse comisarul la sfîrşit. Am înţeles acum. Da, ce să zic? Fiecare face ce poate. Proştii fac prostii şi, de multe ori, deştepţii fac prostii şi mai mari. Oricum, văd că ţi-a venit mintea la cap şi nu l-ai minţit pe nen-tu Rusch. Pentru asta n-o să rămîi nerăsplătit. Ce-ai vrea să iei de aici, ia spune?

Ochii lui Baldur se luminară. Adineauri se descurajase, dar acum lucrurile se aranjau din nou în favoarea lui.

— Aparatul de radio, fonograful şi discurile, domnule comisar, şopti el lacom.

— Am înţeles, spuse comisarul amabil. Ţi-am zis că nu mă întorc aici pînă spre şase, aşa. Mai voiai ceva?

— Poate un cufăr sau două cu lenjerie de pat! îl

rugă Baldur. Ştiţi, maică-mea nu prea mai are cearşafuri.

— Doamne, ce emoţionant! îl ironiză comisarul. Ce fiu devotat! Băiatul mamei! Mă rog, din partea mea, de ce nu? Dar cu asta am tras linie! Pe tine te trag la răspundere pentru restul! Şi să ştii că am o memorie al naibii de bună. Şt iu exact ce-a rămas aici, n-ai cum să mă păcăleşti! Cum : puneam, dacă am vreun dubiu, o să fac o percheziţie la voi. Şi un lucru e sigur: dacă altceva nu, fonograful şi radioul lot o să le găsesc. Plus două cufere cu lenjerie de pat. Dar IUI te teme, fiule. Atîta timp cît nu mă tragi pe sfoară, nu I o trag nici eu.

Comisarul se îndreptă spre uşă. MEU adăugă doar peste umăr:

— Apropo, dacă-l mau vezi pe aici pe Barkhausen, să nu mai aud de alte porcării. Nu-mi plac, ai înţeles?

— Am înţeles, domnule comisar, răspunse Baldur Per- sicke supus şi, cu asta, cei doi domni se despărţiră mulţumiţi după o dimineaţă atît de reuşită.

CAPITOLUL 17

Anna Quangel se eliberează şi ea

Pentru soţii Quangel, dimineaţa aceea de duminică nu fusese atît de reuşită. Anna nu apucă să poarte conversaţia pe care şi-o dorise atît de mult.

— Nu, îi spuse Quangel cînd începu să-l bată la

cap. Nu, mamă, azi nu. Ziua asta a început oricum foarte prost şi ştii bine că-n zile din astea nu sunt în stare să fac nimic din ce mi-am propus. Iar dacă nu fac nimic, n-am chef nici să discut. Poate duminica viitoare. Ai auzit? Ăsta sigur e unul dintre băieţii ăia ai lui Persicke - dar, foarte bine, n-au decît! Numai să ne lase-n pace!

Insă în duminica aceea, Otto Quangel a fost foarte amabil. O lăsă pe Anna să vorbească fără oprire despre fiul lor căzut la datorie, n-o întrerupse deloc. Ba mai mult, se uită cu ea la puţinele poze pe care le aveau cu fiul lor şi, cînd femeia izbucni din nou în plîns, Quangel îşi puse mîinile pe umerii ei şi o consolă:

— Lasă, mamă, lasă. Cine ştie, poate e mai bine aşa. Măcar o să fie scutit de grozăviile din viitor.

Aşa că duminica decurse bine chiar şi fără discuţia planificată. Anna Quangel nu-şi mai văzuse de mult bărbatul atît de blînd. Parcă soarele ar mai fi încălzit o dată pămîntul îngheţat înainte de sosirea iernii, cu tot cu vietăţile ascunse

u I) zăpadă şi gheaţă. în lunile care aveau să urmeze, cînd

l lărbatul ei deveni tot mai tăcut şi mai distant, Anna Quan- i r I se consola şi îşi facea curaj gîndindu-se tocmai la duminica aceea.

Şi săptămîna de lucru începu din nou, o săptămînă din ucoea monotonă, asemănătoare cu cele de dinainte, fie că mHoreau copacii, fie că se aşternea ninsoarea. Munca era mereu aceeaşi şi oamenii nu se schimbau nici ei.

Un singur eveniment minor, doar unul, avu loc în

noua uîptămînă de lucru a lui Otto Quangel. în drum spre fabrică e întîlni cu fostul judecător Fromm chiar pe Jablonskis-

asse. Quangel ar fi vrut să-l salute, dar se temea de ochii agili ai familiei Persicke. Mai mult, se ferea şi de Barkhau- ien, despre care Anna îi povestise că fusese luat de Gestapo şi dus la secţie. Şi asta fiindcă Barkhausen îşi ocupase din nou postul de gură-cască pe stradă şi în curte.

Aşa că trecu pe lîngă el încruntat, fără să spună nimic. Judecătorul păru să nu-şi facă la fel de multe probleme. îşi ridică puţin pălăria în faţa vecinului, îi zîmbi din ochi şi intră în bloc.

„Foarte bine!“ îşi spuse Quangel. Dacă i-a văzut careva o mm şi închipuie că judecătorul e un domn respectabil şi mani- i ti it, în timp ce Quangel rămîne un mocofan şi-un prost. „în i irice caz, n-o să-i treacă prin cap c-am avea ceva de împărţit!“

în săptămîna asta, Anna Quangel mai avu o sarcină grea de îndeplinit. în seara aceea de duminică, soţul ei îi mai spuse ceva înainte de culcare:

— Fă bine şi dă-ţi demisia din organizaţia femeilor. Dar vezi să nu li se pară ciudat. Nici eu nu mai sunt în Arbeitsfront.

— Vai, Doamne! strigă femeia. Cum ai reuşit, Otto? Cum de te-au lăsat?

— Pentru că-s greu de cap din naştere, spuse Quangel neobişnuit de vesel şi încheie astfel discuţia.

Dar Anna trebuia să-şi ducă misiunea la bun sfîrşit. Cei din organizaţie n-aveau s-o lase să plece

pe motiv de prostie ereditară. O cunoşteau prea bine. Trebuia să inventeze altă scuză. Medită la asta toată lunea şi marţea, iar miercuri găsi, în sfîrşit, ceva plauzibil. Dacă la ea nu mergea povestea cu prostia, poate c-ar fi trebuit să încerce cu hiperinteligenţa. Oamenii prea deştepţi sau prea vicleni li se păreau mai greu de înghiţit decît cei slabi de înger. Iar hiperinteli- genţa şi excesul de zel erau o combinaţie perfectă.

Anna Quangel porni la drum, convinsă că o să reuşească. Voia să scape cît mai repede de treaba asta şi să-i povestească lui Otto chiar în seara aceea, dacă se putea, că reuşise să ducă sarcina la bun sfîrşit, la fel ca el, fără să dea senzaţia că nu e devotată cauzei partidului. De fapt, trebuia să convingă pe toată lumea să nu-i mai acorde atenţie. Să se îngrozească numai gîndindu-se la ea. Să-şi spună: Aoleu, nici nu începe discuţie! Nu-i potrivită pentru treaba asta! Indiferent despre ce treabă ar fi fost vorba.

în zilele acelea, principala îndatorire a Annei Quangel era să le dea de înţeles compatrioatelor sale - dat fiind că importul de muncă forţată nu funcţiona încă la parametri normali şi deocamdată nici un reprezentant al Fuhrerului nu fusese încă numit în postul de ministru delegat să aibă grijă de aceşti sclavi -, cum spuneam, aşadar, principala îndatorire a Annei Quangel era să le informeze pe femeile care chiuleau de la muncă şi nu-şi făceau norma la fabrica de armament că partidul le încadra la categoria „trădătoare de ţară şi de Fiihrer“ - ca să folosim chiar terminologia în vigoare. Nu demult,

într-un articol, micuţul Goebbels facea II Iu/ie la o anume domnişorică ale cărei unghii vopsite în roşu nu ar fi scutit-o de munca în folosul comunităţii - şi nu se referea doar la munca de birou!

într-un alt articol însă, ministrul se văzu obligat - pre- mit de propriul anturaj feminin - să-şi clarifice poziţia şi să precizeze că unghiile date cu ojă roşie, cu un aspect îngrijit, nu erau neapărat indicii ale imoralităţii şi lenei. Le atrăgea atenţia femeilor să se ferească de conflicte din astfel de cauze. Partidul urma să cerceteze în amănunt şi cu simţ de răspundere fiecare caz. Iar cuvintele lui au dat naştere la o avalanşă de denunţuri bine intenţionate.

Ca de obicei însă, articolul ministrului agită spiritele cele mai josnice ale plebei şi Anna Quangel profită numaidecît de situaţie. Majoritatea oamenilor din cartierul ei erau nişte persoane modeste, dar Anna cunoştea totuşi o „cucoană“ căreia descrierea ministrului i se potrivea perfect. Şi Anna Quangel începu să zîmbească în taină, gîndindu-se la reacţia pe care avea s-o provoace vizita ei.

Doamna pe care urma s-o viziteze locuia într-o casă imensă din Friedrichshain şi Frau Quangel se răsti imediat la fata care-i deschise, încercînd să-si ascundă propria nesiguranţă, care începuse să-i dea tîrcoale.

— Ba n-am de gînd să aştept pînă cînd madama se hotărăşte dacă are sau nu chef de mine! Zi-i că vin din partea Organizaţiei de Femei şi că trebuie să stau de vorbă cu dînsa, lio că vrea, fie că nu! Şi,

apropo, domnişoară, adăugă neaş- I eptat pe un ton scăzut, de cînd folosim apelative din astea? Nu mai există madame în al Treilea Reich. Cu toţii lucrăm |H'ntru Fiihrerul nostru drag - fiecare-şi are locul său. Vreau s-o văd pe Frau Gerich!

Nu se ştie de ce a acceptat Frau Gerich o mesageră din partea NS. S-o fi speriat de relatarea servitoarei sau se plictisea şi voia să-şi treacă după-amiaza? în orice caz, o primi pe Frau Quangel.

Aceasta intră pînă în mijlocul salonului pompos, afişînd cel mai agreabil zîmbet din lume, iar Frau Quangel îşi dădu seama imediat că găsise candidata perfectă: Frau Gerich era o blondină cu picioare lungi, dichisită şi parfumată, cu o coafură elaborată, în care fiecare buclă părea la locul ei. Jumătate din bucle sunt false! îşi spuse imediat Anna Quangel. Constatarea o facu să-şi mai recapete ceva din încrederea zdruncinată la vederea camerei cu adevărat elegante, o cameră cu covoare de mătase, canapele, fotolii mari şi fotolii mici, mese şi măsuţe, draperii şi o grămadă de corpuri de iluminat strălucitoare, cum Anna Quangel nu mai văzuse în viaţa ei. Nici măcar la nobilii ăia adevăraţi la care lucrase mai bine de douăzeci de ani.

Doamna o salută cum se cuvine pe Anna Quangel, ridicînd însă braţul cu un gest nepăsător:

— Heil Hitler!

— ***Heil Hitler!*** **reacţionă Anna Quangel, iute şi pe un ton înţepat, menit să corecteze nepăsarea celeilalte.**

— **Sunteţi de la organizaţia femeilor din NS, din cîte-am auzit. Frau...?**

Doamna aşteptă puţin, însă văzînd că nu-i răspunde, zîmbi discret şi spuse:

— Dar, vă rog, poftiţi, luaţi loc! Aţi venit pentru o donaţie, bănuiesc - sigur că da, sunt bucuroasă să donez, atîta timp cît îmi permit.

— Nu e vorba de nici o donaţie!

Anna Quangel rosteşte aceste cuvinte aproape furioasă. Brusc, simte o mare aversiune faţă de creatura asta perfectă, o femeiuşcă din aceea care n-avea să devină niciodată soţie sau mamă. O ura şi o dispreţuia adînc pe cea din

I;iţa ei pentru simplul fapt că n-avea să respecte niciodată li'gîturile acelea care Annei Quangel i se păreau sfinte şi di' nedesfacut. Femeia asta nu era capabilă să iubească pe cineva cu adevărat. Pentru ea totul era doar o joacă şi probabil că n-o interesa decît partea aceea a unei relaţii, pe care Anna Quangel o considera lipsită de importanţă, în ceea ce l u ivea căsnicia ei cu Otto Quangel.

— Nu vreau nici o donaţie! repetă şi facu alt pas în faţă, l>iorzîndu-şi răbdarea. De fapt, am venit ca să...

Insă femeia o întrerupse din nou.

— Dar, vă rog, luaţi loc, serios! Nu pot să stau jos dacă dumneavoastră rămîneţi în picioare. Sunteţi mai în vîrstă...

— N-am timp! spuse Anna Quangel. Puteţi să vă ridicaţi ducă vreţi, dacă nu, să ştiţi că nu mă deranjează.

Frau Gerich îşi miji puţin ochii şi o măsură uimită din cap pînă-n picioare pe femeia aceasta simplă,

care i se adresase atît de urît. Ridică uşor din umeri şi spuse pe acelaşi ton amabil, dar la fel de autoritar:

— Cum doriţi! Atunci eu o să rămîn pe scaun. Ce ziceaţi că vreţi să...

— Voiam să vă întreb, spuse hotărîtă Frau Quangel, de ce nu munciţi? Sunt sigură c-aţi citit apelul. Cei care i i -au nici o ocupaţie trebuie să lucreze în industria de armament. Dumneavoastră de ce nu munciţi? Aveţi vreun motiv anume?

— Am un motiv cît se poate de întemeiat, spuse Frau (lerich încercînd să pară imperturbabilă şi aruncînd o privire ironică spre mîinile Annei Quangel, colorate de curăţatul legumelor. în viaţa mea n-am prestat muncă fizică. N u sunt capabilă să fac efort. Sub nici o formă.

— Aţi încercat vreodată?

— Nici nu mă gîndesc să mă îmbolnăvesc din cauza unei asemenea încercări. Vă pot furniza oricînd un certificat medical care să...

— Da, da, vă cred! o întrerupse Frau Quangel. Cît mai costă azi un certificat? Zece-douăzeci de mărci? Doar că în cazuri din astea nu acceptăm certificate din partea unor medici privaţi. Singurul certificat medical valabil e cel emis de doctorul întreprinderii. El decide dacă sunteţi aptă de muncă sau nu!

Preţ de o clipă, Frau Gerich cercetă chipul femeii furioase. Apoi ridică din umeri.

— Foarte bine! Spuneţi-mi la ce întreprindere să mă prezint. O să vedeţi dumneavoastră!

— Dumneavoastră o să vedeţi!

Anna Quangel scoase un caiet învelit într-o copertă din muşama, asemănător celor folosite de copiii de şcoală. Se apropie de o măsuţă, împinse nervoasă o vază cu flori şi umezi vîrful creionului cu limba. Făcu toate astea cît se poate de conştient. Voia s-o enerveze pe cea din faţa ei. Nu putea spune că şi-a îndeplinit sarcina pînă cînd nu-i ştergea de pe faţă calmul acela superior şi n-o scotea din sărite.

Ce a fost tatăl ei? Maistru tîmplar, aha - şi-atunci cum se face că n-aţi făcut deloc muncă fizică? Mă rog, o să vedem. Cît de mare e gospodăria dumneavoastră? Trei persoane? Cu tot cu servitoare? Aha, deci, de fapt, două...

— Chiar nu puteţi să-l serviţi singură pe soţul dumneavoastră? Aţi mai sustras o persoană de la munca în fabrica de armament. O să-mi notez imediat şi asta! Copii nu aveţi, bănuiesc?

Sîngele ţîşni în obrajii celeilalte, dar din cauza machiajului excesiv nu se observă decît pe la tîmple. însă o venă mm se întindea de la frunte pînă la rădăcina nasului începu HA se umfle şi să zvîcnească.

— Nu, bineînţeles că n-am copii! spuse Frau Gerich răspicat. Dar puteţi să vă notaţi că ţin doi cîini!

Anna Quangel se îndreptă de spate şi o privi pe interlocutoarea ei cu ochi întunecaţi şi strălucitori. (In clipa aceea uită cu desăvîrşire de motivul vizitei sale.)

— Ia spuneţi, zise, silindu-se să dea vocii ei un ton firesc. V roţi să păcăliţi organizaţia? Sau pe

mine? Vreţi să vă bateţi ioc de prevederile legale referitoare la muncă formulate de Fuhrerul nostru? Eu zic să aveţi grijă!

— Şi eu vă zic acelaşi lucru! ţipă la rîndul ei Frau Gerich. M i se pare că habar n-aveţi unde sunteţi! V-aţi pus în cap f ui mă batjocoriţi! Ştiţi că bărbatul meu e *Obersturmbannführer*[1]?

— Aşa deci! spuse Anna Quangel. Am înţeles!

Vocea i se calmă subit.

— Păi, bine, dar să ştiţi că datele dumneavoastră le iiveam oricum. O să primiţi şi decizia în curînd. Sau mai ıı veţi ceva de declarat? O mamă bolnavă, poate, pe care o întreţineţi?

Frau Gerich doar ridică din umeri, cu nasul pe sus.

— înainte să plecaţi, aş vrea să-mi arătaţi legitimaţia de partid, spuse. Aş vrea să-mi notez numele.

— Poftiţi! spuse Frau Quangel şi îi întinse legitimaţia. (îîsiţi toate datele aici. Carte de vizită nu am, din păcate.

Anna Quangel plecă şi la nici trei minute după aceea, o fiinţă uluită şi înlăcrimată îl suna pe ofiţerul superior (iorich şi-i povestea suspinînd şi, din cînd în cînd, bătînd

' Grad militar creat, în mai 1933, de SS, echivalent al gradului de locotenent-colonel din armata germană.

din picioare de nervi, despre umilinţa la care fusese supusă de o reprezentantă a organizaţiei de femei.

— Nu, nu, nu, o linişti într-un sfîrşit ofiţerul. Bineînţeles că o să cercetăm cazul şi o să atragem şi

atenţia partidului. Dar trebuie să înţelegi că aceste controale sunt necesare, chiar dacă te-ai simţit umilită. Sigur că a fost o neruşinare să vină la tine cu aşa ceva. Oricum, n-o să se mai întîmple niciodată! O să am eu grijă.

— Nu, Ernst! strigă vocea înţepată de la capătul celălalt. Nu asta! Ai să faci în aşa fel încît femeia asta să vină să-mi ceară iertare! Dac-ai fi auzit pe ce ton mi-a vorbit! „Copii, n-aveţi, bineînţeles“, aşa mi-a spus. Cu asta te-a jignit şi pe tine - nu-ţi dai seama? Nu te deranjează deloc?

Pînă la urmă, *Obersturmbannfuhrer*-ul trebui să-i promită „dulcii sale Claire“ că o să facă tot ce-i stă în putinţă, sperînd că asta o s-o calmeze. Da, femeia aia o să-i ceară iertare. Sigur că da, chiar azi. Bineînţeles c-o să facă rost de bilete la operă şi după aceea ce-ar fi să se ducă pe la Femina să se mai relaxeze puţin? Sigur, o să sune imediat să facă rezervare, pînă atunci ea să adune nişte prieteni şi prietene...

Şi după ce-i dădu soţiei sale o sarcină atît de distractivă, ofiţerul ceru să i se facă legătura cu sediul central al organizaţiei femeilor şi îi admonestă pe un ton sever pentru jignirea suferită. Chiar nu puteau să trimită pe altcineva? Trebuiau s-o trimită pe afurisita aia? N-aveau decît să cerceteze cazul! Bineînţeles! Normal că Quangel-Quingel-Quungel asta trebuia să-şi ceară scuze! Chiar astă-seară, dacă se putea! Să facă bine! Şi cînd au rezolvat, să raporteze imediat.

*

După ce pînă la urmă puse telefonul în furcă,

ofiţerul superior Gerich nu numai că se întunecă la faţă, dar ajunse chiar să creadă că fusese jignit într-un mod absolut impar- d(mabil. O sună imediat pe dulceaţa lui, însă nu reuşi să stabilească legătura decît după a zecea încercare. Soţia sa era ocupată să le povestească amicelor ei despre afrontul la care tocmai fusese supusă.

I)ar conversaţia telefonică purtată de bărbatul ei s-a infil- I rut în reţeaua berlineză, a fost transmisă în sus şi-n jos, mai i Ir parte, s-au făcut investigaţii, s-au pus întrebări, s-a şuşo- l il pe la colţuri, strict confidenţial. Uneori discuţia părea să ne fi abătut cu totul de la scopul ei iniţial, însă mulţumită discului cu numere al telefonului, se întorcea mereu în acelaşi loc, pînă cînd, în sfîrşit, preschimbată într-o avalanşă, I >ă transe în micul birou al organizaţiei de femei în care lucra Aima Quangel. Acolo erau de serviciu două doamne (care tăceau, de fapt, muncă voluntară): o femeie slabă, cu părul alb, decorată cu Crucea de Onoare a Mamei Germane[19] şi una mai plinuţă, încă tînără, tunsă ca un bărbat şi purtînd insigna partidului pe pieptul generos.

Avalanşa se revărsă peste femeia cu părul alb, ea fiind rea care ridică receptorul. Luată complet pe nepregătite, dadu neajutorată din mîini, aruncînd priviri disperate spre colega ei durdulie şi încercînd în acelaşi timp să strecoare cîteva cuvinte în conversaţie:

— Dar doamna Quangel... este o femeie de încredere, vă asigur. O cunosc de ani de zile...

---

[19] *Ehrenkreuz der Deutschen Mutter* - distincție acordată mamelor de al Treilea Reich, pentru merite deosebite, între anii 1939-1945.

Insă degeaba, nimic n-o mai putea salva! N-a fost scutită do reproşuri şi i s-a spus clar ce harababură era în organizaţia ei. Putea fi mulţumită dacă reuşea să scape basma curată din povestea asta. Cît despre Quangel aia - trebuia dată afară chiar azi, o dată pentru totdeauna, şi obligată să-şi ceară scuze. întocmai aşa. *Heil Hitler!*

Femeia căruntă nici nu apucă să pună bine receptorul în furcă, tremurînd din toate încheieturile şi încercînd să-i relateze conversaţia colegei sale plinuţe, că telefonul ţîrîi din nou şi reprezentantul unei alte secţii se simţi la rîndul său obligat să ţipe, să admonesteze şi să amenințe.

De data asta victima se nimeri să fie cea plinuţă. Nici ea nu făcu prea bine faţă atacului, tremură şi se clătină pentru că, deşi facea parte din partid, bărbatul ei era considerat „element nestatornic" din punct de vedere politic deoarece, înainte de 1933, ca avocat, apărase deseori „comunişti". Pentru o treabă ca asta ar fi putut plăti cu capul. încercă să pară umilă, săritoare şi devotată trup şi suflet.

— Sigur că da, o greşeală regretabilă... Femeia a luat-o razna, fară îndoială... Sigur c-o să ne ocupăm, da, da, chiar în seara asta. Mă duc personal să...

Degeaba, absolut degeaba! Avalanşa se năpusti din nou asupra ei şi o îngropă, frîngîndu-i fiecare oscior. O cîrpă mototolită şi umedă, asta devenise.

Şi telefoanele nu mai conteniră. De parcă se prăvălea iadul peste ele. Nu mai reuşeau să-şi tragă sufletul, atît de repede trebuiau să răspundă. Pînă la urmă se refugiară afară din birou, incapabile să mai asculte la nesfîrşit toate acele insulte. Auziră

telefonul ţîrîind chiar şi în clipa cînd traseră uşa după ele, dar nu se mai întoarseră. Nu, pentru nimic în lume! Le ajunsese cît pătimiseră, pentru tot restul zilei, şi pentru anii următori!

Un timp, mărşăluiră tăcute spre destinaţia lor, domiciliul familiei Quangel. în cele din urmă, una dintre ele zise:

— îi arăt eu ei! Uite în ce belea ne-a băgat!

Cea cu insigna partidului îi răspunse:

Aşa e. Nu trebuie să ne pese de Quangel. Numai cînd ne gîndim la cîte avem pe cap...

— Tocmai! spuse posesoarea Crucii de Onoare a Mamei <ìirmane şi se gîndi la fiul ei care luptase în Spania, însă tu tabăra greşită, cea comunistă.

Discuţia cu Frau Anna Quangel decurse însă diferit faţă ile cum se aşteptaseră. Şi asta fiindcă Frau Quangel nu se la sa nici admonestată, nici intimidată.

— Explicaţi-mi mai întîi cu ce am greşit. Uitaţi, astea-s notiţele mele. Frau Gerich se încadrează la încălcarea legii i>I>Iigativităţii muncii prin...

— Dar, draga mea, scumpa mea - spuse de data asta femeia plinuţă -, nu despre asta-i vorba aici. Doamna e nevasta unui *Obersturmbannführer*. Nu înţelegeţi?

— Nu! Ce legătură are una cu cealaltă? Unde scrie că nevestele ofiţerilor de rang superior sunt scutite de muncă? Eu una nu ştiu nimic despre asta!

— Nu fiţi atît de tare de cap! o critică femeia cu părul cărunt. Nevasta unui conducător de rang înalt are obligaţii mai mari. Trebuie să-l îngrijească pe soţul ei suprasolicitat.

— Şi eu la fel.

— Are obligaţii importante de protocol.

— Ce înseamnă asta?

N-aveai ce să faci cu femeia aia. Nu-şi dădea seama că n-avea dreptate. Nu voia să înţeleagă deloc că superiorii şi rudele lor erau scutiţi de sarcini şi îndatoriri faţă de stat şi de comunitate.

Colega ei plinuţă cu svastica în piept îşi dă seama de ce c femeia atît de încăpăţînată. Descoperă pe perete o fotografie ce înfăţişează un băiat palid şi subnutrit. Rama fotografiei e decorată cu o coroniţă de flori şi o eşarfa neagră.

— E băiatul dumneavoastră? o întreabă.

— Da, răspunde Anna Quangel scurt şi arţăgos.

— Singurul dumneavoastră copil... a căzut pe front?

— Da.

Femeia cu părul alb şi cu Crucea de Onoare a Mamei Germane spune pe un ton blînd:

— O mamă n-ar trebui să aducă pe lume un singur copil!

Anna Quangel simte că răspunsul îi stă pe vîrful limbii,
dar se stăpîneşte. Nu vrea să strice chiar totul.

Cele două doamne schimbă priviri pline de înţeles. E cît se poate de clar. Femeia aceasta şi-a pierdut singurul copil şi, cînd se întîlneşte cu o damă din asta care susţine că n-are nici o obligaţie şi nu vrea să facă nici cel mai mic sacrificiu... n-are cum să iasă ceva bun.

Cea plinuţă spune:

— Sunteţi de acord să vă cereţi scuze,

bănuiesc...

— De îndată ce-mi dovediţi că n-am procedat corect.

Cea cu părul alb replică:

— Dar v-am dovedit adineauri!

— Atunci înseamnă că n-am înţeles. Poate că-s prea proastă pentru aşa ceva.

— Of, bine. Se pare că va trebui s-o facem noi în locul dumneavoastră. O treabă nu foarte uşoară pentru noi.

— *Eu* una nu v-am rugat.

— Şi-apoi, Frau Quangel, cel mai important e să aveţi grijă de dumneavoastră. La cît alergaţi încoace şi-ncolo... Iar acum lovitura asta. Doar că aţi fost printre cele mai harnice membre ale noastre.

— Deci mă daţi afară! remarcă Anna Quangel. Pentru că i-am spus adevărul unei cucoane!

— Nu, nu! Doamne fereşte, vă rog să n-o luaţi aşa! Deocamdată sunteţi suspendată ca să vă odihniţi. Vă convocăm din nou după ce aţi...

(Iele două doamne străbătură drumul spre Friedrichs- Imin în tăcere. Erau cu totul adîncite în gîndurile lor.

I Yobabil c-ar fi trebuit să fie mai severe cu Quangel, ar fi l icbuit să ţipe la ea, s-o trezească puţin la realitate. Dar, din păcate, părerea lor nu contează. Mereu au fost printre ICI care pleacă umil capul, care n-au nici un cuvînt de spus. Şi ştiind asta, se fac preş dinaintea celor care strigă şi dau comenzi. Măcar de-ar scăpa uşor, măcar de-ar înregistra un succes cît de mic, după vizita asta (chiar dacă n-au adus-o I»' principala vinovată).

Dar se pare că au noroc. Intre timp - după atîtea tele- loane, vizite şi ţipete - s-a făcut destul de tîrziu. Stimata doamnă tocmai se îmbracă. Se pregăteşte să meargă la operă. însă le permite s-o aştepte pe două taburete, în hol.

După vreun sfert de oră, servitoarea le pofteşte înăun- l i n şi le întreabă de ce vor s-o vadă pe doamna. Cele două lomei îi şoptesc, scuzîndu-se, motivul şi sunt sfătuite să mai aştepte puţin.

Dar în realitate soţia *Obersturmbannfuhrer-uhii* Gerich nici nu mai este interesată de incidentul respectiv. A stat i li > vorbă trei ore la telefon cu amicele ei, a făcut o baie, o aşteaptă starletele Operei de Stat şi apoi o seară intimă la l 'emina - de ce-ar mai interesa-o pe o doamnă ca ea o ţărancă? Astfel că, după încă un sfert de oră, Claire îi spune lui Emst:

— Of, du-te şi sperie-le puţin pe femeile alea şi trimite-le la plimbare! Chiar nu vreau să-mi stric seara cu aşa ceva.

Aşa că ofiţerul iese în holul de la intrare şi se răsteşte puţin la cele două vizitatoare. Nici măcar nu-şi dă seama că IUI e de faţă vinovata principală. Nu-i pasă de asta, strigă la ele, după care le dă afară. Cazul e rezolvat, definitiv!

Cele două se duc acasă. Cea corpolentă îi spune colegei Hale:

— De fapt, sinceră să fiu, uneori o înţeleg perfect pe Quangel.

Cea cu părul alb se gîndeşte la fiul ei şi strînge tare din buze.

Cea plinuţă continuă:

— Uneori nu-mi doresc mai mult decît să fiu o simplă muncitoare. Să mă pierd pur şi simplu printre mase. Pînă la urmă precauţia asta eternă te gîtuie, frica asta de care nu mai scapi...

Cea cu Crucea de Onoare a Mamei Germane scutură din cap.

— Eu n-aş vorbi aşa în locul tău, spune scurt, apoi, văzînd că cealaltă tace jignită, adaugă: pînă la urmă ne-am descurcat şi fară Quangel, pe cît s-a putut. Ai văzut doar, ne-a zis clar: cazul e rezolvat. Trebuie doar să le mai raportăm celor din conducere şi gata, s-a terminat.

— Iar pe Quangel o dăm afară!

— Da, bineînţeles! Să n-o mai văd pe la noi pe la birou!

Şi nici n-au mai văzut-o vreodată. Iar Anna Quangel
putu să-i dea de ştire soţului ei că umblase cu folos şi, oricît de circumspect ar fi fost, bărbatul îşi dădu seama, după îndelungi interogaţii, că femeia reuşise să facă ceea ce şi-a propus. Soţii Quangel scăpaseră de funcţiile lor oficiale fară a se pune în pericol.

CAPITOLUL 18

Se scrie prima ilustrată

I testul săptămînii se scurse fără evenimente ieşite din comun şi duminica sosi, acea duminică mult aşteptată în cure soţii Quangel urmau să discute în sfîrşit despre planurile de viitor ale lui

Otto. Acesta se trezi tîrziu, dar părea c ulm şi bine dispus. Uneori femeia îi mai arunca o privire piezişă, ca şi cînd ar fi vrut să-l încurajeze, dar soţul ei nu pi 1 rea să observe. îşi mesteca încet pîinea şi învîrtea din 1 and în cînd cu linguriţa în ceaşca de cafea.

Anna se hotărî cu greu să strîngă masa. Dar de data asta 111 iar n-avea de gînd să rostească ea primul cuvînt, îi promi- ese c-o să discute cu ea şi avea să-şi ţină fară îndoială promisiunea. Dacă l-ar fi zorit, s-ar fi simţit cu siguranţă presat.

Femeia se ridică oftînd uşor şi duse vasele în bucătărie. < jind se întoarse după coşul cu pîine şi cafetieră, îl găsi îngenuncheat în faţa unei comode cu sertarul tras. Părea să caute ceva. Anna Quangel nu-şi mai amintea ce era în sertarul acela. Nu puteau fi decît nişte vechituri uitate de mult.

— Cauţi ceva anume, Otto? îl întrebă, făcînd aluzie la o glumă berlineză.

Dar bărbatul scoase doar cîteva mormăituri, aşa că Anna Quangel se retrase în bucătărie ca să spele vasele şi să pregătească prînzul. Iar nu voia să vorbească! Şi, mai mult ca niciodată, femeia avu senzaţia că bărbatul ei îi pregătea ceva, ceva despre care ea nu ştia încă nimic şi despre care trebuia să afle neapărat ce însemna.

Mai tîrziu, cînd intră din nou în cameră şi vru să se aşeze în preajma lui şi să cureţe cartofii, îl găsi la masa de pe care scosese faţa de masă şi pe care înşirase o mulţime de dălţi de cioplit. In jurul lui, podeaua era deja acoperită cu aşchii de lemn.

— Ce faci, Otto? îl întrebă de-a dreptul uluită.

— Să vedem dacă mai ştiu să cioplesc, îi răspunse el.

Femeia era mirată, dar şi un pic iritată. Chiar dacă nu
era un mare cunoscător într-ale psihologiei umane, soţul ei trebuie să-şi fi dat seama cu siguranţă în ce tensiune o ţinea, cu cîtă nerăbdare aştepta o vorbă cît de mică din partea lui. Iar acum îşi căutase dălţile din primii ani de căsnicie şi cioplea lemnul întocmai ca atunci, iară să scoată o vorbă, facînd-o să-şi piardă minţile. în acea vreme nu era încă atît de obişnuită cu felul lui taciturn de-a fi, însă acum, obişnuită fiind, i se părea absolut de nesuportat. Sfinte Dumnezeule, să cioplească, asta-i tot ce voia el să facă, după cîte se întîmplaseră? Dacă plănuia să-şi apere liniştea lui preţioasă cioplind - nu, ar fi fost o dezamăgire prea mare pentru ea. O mai dezamăgise el de multe ori, dar de data asta n-avea să-i tolereze purtarea iară să crîcnească.

în timp ce se gîndea la toate astea, neliniştită şi deznădăjduită, privi pe jumătate curioasă spre bucata de lemn lunguiaţă şi groasă pe care soţul ei o învîrtea gînditor în mîinile lui mari, cioplind din cînd în cînd o bucată din ea cu dălţile sale.

— Ce faci acolo, Otto? îl întrebă cu jumătate de gură.

îi trecu prin cap un gînd ciudat, anume că soţul ei cioplea o piesă sau o unealtă, poate o bucată dintr-un detonator «1« ■ bombe. Un gînd absurd, desigur, căci ce legătură putea nrt aibă Otto cu o bombă?! Pe deasupra, lemnul nici nu se f olosea probabil la construirea bombelor.

— Ce-o să iasă din asta? îl întrebă, aşadar, lipsită de chef.

La început, bărbatul păru că vrea să-i răspundă tot

I >rintr-un mormăit, dar probabil îşi dădu seama cît de nepoţii icos fusese, sau poate pur şi simplu se simţi pregătit să-i explice ce făcea.

— Un cap, spuse el. Voiam să văd dacă mai sunt în stare i cioplesc un cap de pipă. Cîndva făceam asta des.

Şi continuă să învîrtă şi să cioplească lemnul.

Un cap de pipă! Anna pufni de indignare.

— Un cap de pipă! Otto, vino-ţi în fire! Lumea se duce nnibii şi tu te gîndeşti la pipe! Cînd aud aşa ceva!

Bărbatul păru să ignore atît furia, cît şi cuvintele ei.

— Asta n-o să fie un cap de pipă, bineînţeles. Voiam să văd dacă pot să-l sculptez pe Ottochen, aşa cum arăta el.

Dispoziţia ei se schimbă imediat. Aşadar, se gîndea la (Mfochen. Dacă se gîndea la el şi voia să-i sculpteze capul, însemna că se gîndeşte şi la ea şi că voia să-i facă o bucurie. Anna se ridică de pe scaun, lăsă vasul cu cartofi pe el şi zise:

— Aşteaptă puţin. Mă duc să-ţi aduc nişte poze, să-ţi iuluci aminte mai bine.

Dar el scutură din cap a refuz.

— Nu vreau să mă uit la poze. Vreau să-l sculptez pe ()Lto aşa cum îl am înăuntrul meu.

îşi atinse fruntea înaltă. După un timp, adăugă:

— Dacă reuşesc!

Anna Quangel se emoţionă din nou. Aşadar, îi păstra o amintire vie, îi păstra imaginea în sufletul său. Acum chiar era curioasă cum o să arate capul acela cînd avea să-l termine.

— O să reuşeşti sigur! spuse.

— Păi! zise bărbatul scurt, mai degrabă aprobator decît plin de îndoială.

Cu asta, discuţia dintre ei luă sfîrşit, cel puţin pentru moment. Anna trebui să se întoarcă în bucătărie la gătit şi îl lăsă la masă. Tăcut, cu răbdare şi migală, bărbatul continuă să învîrtă bucata de lemn de tei între degete, cioplind din ea cu grijă.

Dar cînd se întoarse, cu puţin înainte de ora prînzului, rămase surprinsă văzînd că masa fusese curăţată şi faţa de masă se afla din nou la locul ei. Quangel stătea la fereastră şi privea spre Jablonskistrasse, de unde se auzea larma copiilor care se jucau pe-afară.

— Ei, Otto? îl întrebă femeia. Ai terminat deja cu cioplitul?

— Da, azi îmi iau liber, răspunse el şi în clipa aceea femeia îşi dădu seama că discuţia era iminentă, că pînă la urmă plănuia ceva, dar că, din nou, cum îi stătea în obicei, aşteptase momentul potrivit ca s-o facă, în felul lui încăpăţînat şi de neînţeles.

Prînzul îl luară însă în tăcere. Apoi femeia se duse la bucătărie să facă ordine şi-l lăsă stînd pe colţul canapelei şi privind în gol.

Peste o jumătate de oră, cînd se întoarse, îl găsi tot acolo. Dar de data asta nu mai vru să aştepte pînă cînd se hotăra. Calmul său şi propria-i neliniştе o

tulburau. Probabil că pe la patru tot acolo avea să-l găsească. Şi cina, la fel! Nu mai putea să stea să aştepte!

— Hai, Otto, zise. Ce se întîmplă, spune-mi. Nici azi nu dormim de amiază, ca în duminicile obişnuite?

— Azi nu e o duminică obişnuită. S-a terminat cu „duminicile obişnuite".

Se ridică dintr-odată şi ieşi din cameră.

Dar azi femeia n-avea de gînd să-l lase să scape aşa uşor ni să plece într-una dintre plimbările lui misterioase despre cure nu-i povestea nimic. Alergă după el.

— Nu, Otto... începu.

Acesta stătea în faţa uşii de la intrare şi tocmai trăsese lanţul. Ridică mîna ca s-o facă să tacă şi trase cu urechea la ce se întîmpla în casa scărilor. Apoi dădu din cap şi intră din nou în cameră. Cînd intră şi ea, Quangel se aşeză pe locul lui de pe canapea, iar ea i se alătură.

— Dacă sună la uşă, zise el, să nu deschizi imediat. Aşteaptă să-ţi spun...

— Cine să sune, Otto? îl întrebă nerăbdătoare Anna.

('ine să vină la noi? Hai, spune odată ce voiai să spui!

— O să-ţi spun, Anna, îi răspunse el pe un ton

neobişnuit de blînd. Dar dacă mă zoreşti, mi-e mai greu, ştii doar.

Femeia îi atinse repede mîna, mîna acestui bărbat căruia îi era întotdeauna greu să-i destăinuie ceva din ce MC întîmpla în sufletul său.

— N-o să te zoresc, Otto, îi spuse încercînd să-l liniştească. Nu te grăbi!

Dar el începu să vorbească imediat şi vorbi cinci minute Iacă să se oprească, rostind cuvintele încet, folosind propoziţii scurte şi răspicate, bine cumpănite şi închizînd gura cu buze subţiri, după fiecare frază, de parcă ar fi fost ultima. Şi în timp ce vorbea, se uita drept la ceva care se afla în cameră, în spatele Annei.

în tot acest timp Anna Quangel îl privea ţintă şi îi era aproape recunoscătoare că nu se uita la ea, fiindcă i-ar fi fost prea greu să-şi ascundă dezamăgirea care o năpădi cînd auzi ce-i trecuse prin cap. Doamne, Dumnezeule, ce-i trecuse omului ăstuia prin cap! Ea se gîndise la planuri măreţe (chiar dacă se şi temuse de ele), la un atentat asupra Fiihre- rului sau măcar la cîteva gesturi de sfidare faţă de partid şi de barosanii lui.

Cînd colo, ce voia să facă? Nimic, ceva neînsemnat, ceva în stilul lui reţinut, discret, indirect, ceva care să nu-i tulbure liniştea. Voia să scrie cărţi poştale cu sloganuri împotriva Fiihrerului, a partidului şi a războiului, ca să-şi lumineze semenii, atîta tot. Şi nu voia să le trimită doar anumitor persoane sau să le lipească sub formă de afişe pe zidurile clădirilor. Nu, voia să le risipească doar prin casa scărilor, în clădiri izolate,

să le lase în voia sorţii, fară să ştie cine o să le ridice, dacă n-o să le mototolească, dacă n-o să le facă ferfeniţă... Toată fiinţa ei se revolta împotriva luptei acesteia lipsite de riscuri, conduse din întuneric. Voia să fie cît mai activă, trebuiau făcute lucruri ale căror rezultate să poată fi văzute!

Cînd termină de vorbit, Quangel nu păru deloc interesat de reacţia soţiei lui, care stătea tăcută pe colţul canapelei, luptîndu-se cu propriile gînduri. Oare să nu-i spună totuşi nimic?

Bărbatul se ridică şi se duse din nou în hol ca să tragă cu urechea. Cînd se întoarse, scoase faţa de masă şi o atîrnă frumos pe spătarul unui scaun. Apoi se duse la *secretaire*-ul vechi din mahon, scoase legătura de chei din buzunar şi descuie.

în timp ce cotrobăia pe-acolo, Anna luă o decizie. îl întrebă şovăind:

— Nu-i cam puţin ce vrei să faci, Otto?

El se opri din cotrobăit şi întoarse capul la nevasta lui, aplecat încă spre şifonier.

— Mult sau puţin, nu ştiu, Anna. Ştiu doar că s-a zis cu noi dacă ne descoperă...

Cuvintele astea şi privirea lui întunecată şi de nepătruns pe care i-o arunca păreau atît de îngrozitor de convingă- loare, încît femeia se înfioră. Preţ de o clipă, îşi imagină curtea zidită şi cenuşie a închisorii şi ghilotina trasă, al cărei I Piş nu strălucea, în lumina neclară a dimineţii, o ameninţare mută care plutea deasupra capului lor.

Anna Quangel îşi dădu seama că tremură. Apoi aruncă iliu nou o privire rapidă spre Otto. Probabil că avea dreptate. Nu conta dacă era mult sau puţin,

nimic nu cîntărea mai mult decît propria viaţă. Fiecare facea cît şi cum putea - important era să se revolte.

Quangel o privea în continuare fară să spună nimic, de parcă ar fi urmărit lupta ei lăuntrică. Privirea i se lumină, ncoase mîinile din *secretaire,* se ridică şi spuse aproape zîmbind:

— Dar chiar aşa de uşor n-o să-i lăsăm să pună mîna pe noi! Dacă ei sunt şmecheri, vom fi şi noi şmecheri. Şmecheri şi precauţi. Trebuie să avem grijă, Anna, - cu cît rezistăm mai mult, cu atît vom fi mai eficienţi. N-o să-i folosească nimănui dacă murim înainte de vreme. Vrem să trăim, vrem sa meu apucăm să-i vedem cum se prăbuşesc, Anna.

Rosti cuvintele cu uşurinţă, aproape nonşalant. Şi după re se întoarse din nou spre şifonier, Anna Quangel se rezemă uşurată de spătarul canapelei. I se luase o greutate de pe inimă. Acum era convinsă că soţul ei avea planuri mari.

Quangel puse pe masă o călimară mică, plicul cu cărţile poştale şi perechea de mănuşi albe şi mari. Scoase dopul călimării, încinse peniţa la flacăra unui chibrit şi o înmuie în cerneală. Lichidul sfîrîi uşor, iar Quangel cercetă peniţa şi dădu din cap. îşi puse mănuşile cu gesturi stîngace, scoase o carte poştală din plic şi o aşează în faţa lui pe masă. Dădu încet din cap spre soţia lui, care-i urmărise cu atenţie fiecare gest pregătitor. Quangel arătă spre mănuşi şi spuse:

— Ca să nu las amprente, ştii.

Apoi luă tocul în mînă şi spuse încet, dar răspicat:

— Prima propoziţie de pe prima carte poştală o să sune astfel: „Mamă, Führerul mi-a ucis fiul...“

Asta o facu să se înfioare din nou. Cuvintele lui aveau ceva atît de ameninţător, de întunecat şi definitiv! Femeia pricepu imediat că, prin această primă propoziţie, bărbatul ei declarase pentru totdeauna război şi înţelesese cu groază ce însemna asta: război între ei doi - muncitorii săraci, mărunţi şi neînsemnaţi care puteau fi şterşi de pe faţa pămîntului pentru un cuvînt greşit - şi, pe de altă parte, Führerul, partidul, aparatul acela monstruos, cu tot cu puterea şi bogăţia lui, susţinut de trei sferturi sau poate şi mai mult din poporul german. Şi ei singuri, aici, în cămăruţa asta de pe Jablonskistrasse!

Anna Quangel îşi priveşte bărbatul. Cît timp ea s-a gîndit la toate astea, soţul ei a reuşit să scrie doar trei cuvinte. Cu o nesfîrşită răbdare, începe să traseze litera F din cuvîntul „Führer“.

— Lasă-mă pe mine, Otto! îl roagă ea. Scriu mult mai repede decît tine.

La început bărbatul mîrîie doar. Apoi îi dă şi o explicaţie.

— Scrisul tău, spune el, o să ne dea de gol, mai devreme sau mai tîrziu. După cum vezi, folosesc litere mari, de tipar - ca la tipografie...

Tace şi trasează mai departe. Da, ăsta era planul. Nu crede c-a uitat nimic. Literele astea de tipar le cunoaşte de pe vremea cînd lucra cu arhitecţii care desenau mobila. Nimeni nu poate spune cui aparţine un astfel de scris. Bineînţeles că, trasate de el, care nu-i obişnuit să scrie, literele

I nu- mai grosolane şi mai neîngrijite. E mai bine aşa, fiindcă M-o să-l trădeze şi în plus, în felul ăsta, cartea poştală capătă ceva aparte, de afiş, ceva care-ţi atrage imediat privirea. Quangel continuă să deseneze liniştit.

Anna Quangel s-a liniştit şi ea. Se gîndeşte că lupta asta

o **să dureze foarte mult. Sufletul ei e împăcat; Otto s-a gîndii la toate, de acum se poate bizui pe el, oricît ar dura. Cît dr bine a pregătit totul! Prima carte poştală din războiul HHI U e inspirată de moartea fiului lor, e închinată lui. Cîndva mi avut un fiu, Fiihrerul l-a ucis, acum ei scriu cărţi poştale.**

1 **Iii capitol nou de viaţă. Aparent, nu s-a schimbat nimic.**

IV dinafară, soţii Quangel par liniştiţi. Pe dinăuntru însă, lol.ul e diferit pentru ei. A venit războiul...

Anna îşi aduce coşul cu ciorapi găuriţi. Se apucă să-i cîrpească, uitîndu-se din cînd în cînd spre Otto care trasează literele, fără grabă, păstrînd ritmul de la început. După aproape fiecare literă, se uită la cartea poştală, cer- cctînd-o cu ochii întredeschişi de la o distanţă de un braţ. Apoi dă din cap.

în sfîrşit, îi arată prima propoziţie terminată. Ocupă un rînd şi jumătate lăbărţat.

— N-o să-ţi încapă prea multe pe o carte poştală din asta! observă femeia.

— Nu contează! răspunde el. O să scriu oricum foarte multe!

— Dar îţi ia o grămadă de timp.

— O să scriu una, poate două, în fiecare

duminică. Războiul nu s-a terminat, măcelul e în toi şi acum.

Nimic nu-l poate clinti. A luat o decizie şi o să procedeze întocmai. Nimic nu-l poate întoarce din drum, nimeni nu-l poate opri odată ce s-a pornit.

— în continuare sună aşa: „Mamă, Fiihrerul o să-i ucidă şi pe fiii tăi, n-o să se oprească pînă cînd n-o să vadă doliu la fiecare poartă... “

Femeia repetă:

— Mamă, Fiihrerul o să-i ucidă şi pe fiii tăi!

Se gîndeşte la femeia cu părul cărunt, decorată cu Crucea de Onoare a Mamei Germane, cea care i-a spus că o mamă ar trebui să nască mai mulţi copii. Era gata să-i răspundă: „De ce? Ca să mi se frîngă inima de mai multe ori? Nu, mai bine să pierd totul o dată!“ Atunci şi-a înghiţit cuvintele, dar acum îi răspunde chiar Otto: „Mamă, Fiihre- rul o să-i ucidă şi pe fiii tăi!“

Dă din cap şi-i spune:

— Da! Scrie asta!

Apoi cade pe gînduri:

— Pe asta ar trebui s-o pui într-un loc pe unde trec multe femei!

Bărbatul se gîndeşte, apoi scutură din cap.

— Nu. Femeile se sperie uşor... nu ştii niciodată la ce să te-aştepţi de la ele. Un bărbat o să ascundă în buzunar o carte poştală ca asta şi o s-o citească pe îndelete mai tîrziu. Şi-apoi, bărbaţii sunt şi ei fii, fiii unor femei.

Quangel nu mai spune nimic şi se apucă iar de scris. După-amiaza trece, dar nici unul dintre ei nu se gîndeşte la mîncare. Se face seară şi cartea

poştală e în sfîrşit terminată. Otto Quangel se ridică de la masă. O mai verifică o dată.

— Aşa! spune. Am terminat pentru azi. Duminica viitoare o scriu pe următoarea.

Femeia încuviinţează din cap.

— Cînd te duci să le împărţi? şopteşte.

Soţul ei o priveşte.

— Lunea, înainte de masă.

- Lasă-mă să vin şi eu, măcar prima dată! îl roagă l'omeia.

Bărbatul clatină din cap.

— Nu, spune. Mai ales prima dată. Vreau să văd cum mă descurc.

— Hai, te rog! îl imploră ea. E cartea mea poştală! E dedicată mamelor!

— Bine, se înduplecă bărbatul. Poţi să vii. Dar numai pună la casă. De intrat intru singur.

— Bine.

Cartea poştală e strecurată într-o carte, peniţa şi călimara dispar, iar mănuşile sunt ascunse în buzunarul hainei.

Cei doi pun masa şi mănîncă aproape fară să vorbească. Dar nici nu bagă de seamă cît sunt de tăcuţi - nici măcar Anna. Sunt obosiţi amîndoi de parcă ar fi depus un efort i'.rozav sau ar fi făcut o lungă călătorie.

Quangel se ridică de la masă şi spune:

— Eu mă duc la culcare.

— După ce termin de strîns în bucătărie, vin şi eu. I loamne, ce obosită sunt! Zici c-am tras la jug, cînd, de l'apt, n-am făcut nimic.

Bărbatul o priveşte zîmbind uşor, apoi se duce

repede în dormitor şi începe să se dezbrace.

Dar cînd sting lumina şi se culcă amîndoi, nu reuşesc sa adoarmă. Se zvîrcolesc în pat, ascultă răsuflarea celuilalt şi pînă la urmă încep să vorbească. Pe întuneric le vine mai uşor.

— Ce crezi c-o să se întîmple cu cărţile noastre poştale? i ntreabă Anna.

— Se vor speria cînd le vor vedea pe jos şi cînd vor citi primele cuvinte. Nu vezi că-n ziua de azi toţi sunt speriaţi?

— Aşa e. Toţi...

Dar în gînd îi taie de pe listă pe soţii Quangel. *Aproape* toţi, îşi spune. Noi nu.

— Cel care o să le găsească, dă glas Quangel lucrurilor la care s-a gîndit de o mie de ori, o să se teamă că cineva l-ar fi putut vedea pe scări. O să ascundă cartea poştală şi o să plece de-acolo cît mai repede. Sau o să le pună la loc şi o s-o şteargă, iar următorul care trece pe-acolo...

— Aşa cred şi eu, spune Anna, imaginîndu-şi casa scărilor, una obişnuită, prost luminată, unde oricine ar găsi cartea poştală s-ar simţi numaidecît un infractor.

Pentru că, de fapt, fiecare om gîndeşte la fel ca cel care a scris cărţile alea poştale, dar fiecare ştie că n-are voie să gîndească aşa. Asemenea gînduri aduc moartea...

— Alţii vor preda cartea poştală imediat, la poliţie sau la portar, numai să scape de ea cît mai repede. Dar nici măcar asta nu contează. Dacă-i cineva de la partid sau din afară, lider politic sau poliţist, toţi vor citi rîndurile alea care vor avea un

efect asupra lor. Cred că e de-ajuns dacă-şi dau seama că mai există oameni care se împotrivesc, că mai există rezistenţă. Că nu toţi îl aprobă pe Fuhrerul ăsta...

— Nu, spune ea. Nu toţi. Noi în nici un caz.

— Şi-o să mai fie destui, Anna. Datorită nouă, vor fi tot mai mulţi. Poate c-o să le dăm şi altora ideea de a scrie cărţi poştale. O să vezi, în cele din urmă vor fi zeci, sute care vor scrie şi ei. Vom inunda Berlinul cu cărţile astea poştale, vom bloca funcţionarea maşinilor, o să-l dăm jos pe Fiihrer, o să punem capăt războiului...

Se opreşte, copleşit de propriile cuvinte, de visul ăsta care-i bîntuie inima rece, atît de tîrziu.

însă Anna Quangel e încîntată de viziunea lui.

— Iar noi vom fi primii! în afară de noi n-o să ştie nimeni.

Dintr-odată, Quangel devine serios:

— Probabil că sunt o grămadă care gîndesc la fel ca noi.

I >oar au căzut sute de mii pe front. Poate există deja oameni cure scriu cărţi poştale. Dar nu contează. Ce ne interesează pe noi? O s-o facem şi gata!

— Da! îl aprobă femeia.

fascinat de perspectiva iniţiativei lor, bărbatul conchide:

— Le vom da de lucru celor din poliţie, din Gestapo, SS

i.i**i SA. Se va vorbi peste tot despre autorii necunoscuţi ai acestor cărţi poştale, vor pune întrebări, vor suspecta, vor pline sub urmărire o**

grămadă de oameni. Vor face percheziţii la domiciliu, dar degeaba! Noi vom scrie în continuare!

— Poate c-o să-i arate şi Fiihrerului o carte poştală de-a noastră. Şi-o va citi personal! Toate acuzaţiile noastre! Am auzit că se înfurie cumplit cînd lucrurile nu merg cum vrea ci. Le va ordona să dea de noi şi ăia n-o să ne găsească! Va 11cbui să mai citească o grămadă de acuzaţii!

Cei doi amuţesc, ameţiţi de asemenea perspective. Cine erau ei pînă nu demult? Nişte figuranţi anonimi rătăcind prin vîrtejul imens şi întunecat. Iar acum sunt amîndoi singuri, despărţiţi de ceilalţi şi ridicaţi deasupra lor, imposibil de ignorat. Şi în jurul lor e foarte frig, atît de singuri sunt.

Quangel se vede deja în atelier, în faţa aceloraşi maşini, ocupat şi preocupat, întorcînd capul de la o maşinărie la alta. Pentru colegii lui o să rămînă mereu acelaşi prostovan bătrîn, obsedat doar de muncă şi de zgîrcenia lui respingă Loare. Dar el are gînduri pe care nimeni din jurul lui nu le are. Toţi s-ar îngrozi dacă ar avea gîndurile alea. Dar el, bătrînul şi prostul de Quangel, are asemenea gînduri. Stă acolo, păcălindu-i pe toţi.

Anna Quangel însă se gîndeşte deja la drumul pe care urmează să-l facă împreună a doua zi, cînd vor distribui curţile poştale. E cam nemulţumită fiindcă n-a insistat să intre şi ea în clădire cu Quangel. Se întreabă dacă n-ar trebui să-l mai roage o dată. Poate c-ar trebui. însă ştie că bărbatul ei nu se lasă înduplecat de rugăminţi. Totuşi poate în seara asta

ar avea mai multe şanse, profitînd de dispoziţia lui binevoitoare. Poate chiar acum?

Dar îi ia prea mult ca să se hotărască. îşi dă seama că soţul ei a adormit deja. încearcă să adoarmă şi ea. O să vadă mîine ce-o să facă, poate mai are o şansă. Dacă va avea ocazia, îl va ruga.

Şi Anna Quangel adoarme şi ea.

CAPITOLUL 19

Prima carte poştală

Otto a fost atît de scump la vorbă în dimineaţa asta, încît nu îndrăzneşte să-l abordeze decît pe stradă...

— Unde o să laşi cartea poştală, Otto?

El îi răspunde ţîfnos:

— Nu vorbi despre asta acum. Nu aici, pe stradă.

Apoi adaugă totuşi, lipsit de chef:

— Am găsit o clădire pe Greifswalder Strasse.

— Nu, spune femeia hotărîtă. N-o face, Otto. E o greşeală!

— Hai! se răsteşte bărbatul văzînd că ea s-a oprit. Ţi-am zis, nu discutăm despre asta pe stradă!

Merge mai departe şi ea îl urmează, insistînd asupra dreptului ei de-a vorbi.

— Voiam să zic să nu le laşi aşa de aproape de casă. Dacă le cade în mînă cartea poştală, îşi vor da seama că e vorba de zona asta. Hai să mergem pînă în Alex...

Bărbatul ei se gîndeşte, cîntăreşte lucrurile. Poate

că nre dreptate, nu, sigur are dreptate. Totuşi, schimbarea asta bruscă de planuri nu-i convine deloc. Dacă se duc pe jos pînă în Alex, vor pierde mult timp şi n-o să ajungă la muncă la fix. în plus, nu cunoaşte nici o clădire potrivită în zona aia. Sunt o mulţime, mai mult ca sigur, dar ar fi mai bine s-o caute de unul singur pe cea potrivită. Nevastă-sa numai l-ar încurca.

Apoi, dintr-odată, se hotărăşte:

— Bine, spune. Ai dreptate, Anna. Mergem pînă în Alex.

Femeia îl priveşte cu recunoştinţă. E bucuroasă că i-a

urmat măcar acum sfatul. Şi fiindcă i-a făcut această bucurie, nu se mai încumetă să-l roage s-o lase să intre în clădire. Foarte bine, să se ducă singur. Probabil c-o să fie un pic neliniştită pînă se întoarce el - dar, de fapt, de ce să fie neliniştită? Nu se îndoieşte nici măcar o clipă că o să se-ntoarcă. E atît de calm şi de rece, încît sigur n-o să-l ia nimeni prin surprindere. S-ar lupta şi ar fi în stare să se elibereze chiar dacă l-ar prinde.

în timp ce păşeşte gînditoare alături de soţul ei tăcut, traversează Greifswalder şi intră pe Neue Konigstrasse. Fiind atît de adîncită în gînduri, nici n-a observat că Otto Quangel a cercetat cu atenţie fiecare faţadă pe lîngă care au trecut. Acum se opreşte brusc - la o distanţă considerabilă de Alexanderplatz - şi-i spune:

— Du-te şi uită-te la vitrinele alea. Mă întorc imediat.

Şi fără să aştepte un răspuns, traversează strada şi se
îndreaptă spre o clădire de birouri mare şi luminoasă.

Inima Annei începe să bată puternic. îi vine să strige după el: „Nu, nu aici, ne-am înţeles la Alex! Hai să nu ne despărţim, măcar pînă acolo!“ Şi: „Spune-mi măcar rămas-bun!“ Dar uşa se trînteşte deja în urma lui.

Femeia oftează adînc şi se întoarce spre vitrină. Dar nu vede nimic din obiectele expuse. îşi lipeşte fruntea de sticla rece, iar imaginile tremură şi îi fug din faţa ochilor. Inima îi bate atît de tare, încît i se taie răsuflarea şi tot sîngele pare să i se fi urcat la cap.

„Deci pînă la urmă mi-e frică“, îşi spune. „Doamne, să tiu cumva să-şi dea seama! Altfel n-o să mă mai ia cu el în vecii vecilor. Dar, de fapt, nu mi-e frică... cu adevărat“, se gîndeşte. „Nu mi-e frică de ce-o să se întîmple cu mine. Mi-e frică mai mult pentru el. Dacă nu mai iese de-acolo?!“ Nu se poate abţine, trebuie să se apropie de clădirea de birouri. Uşa acesteia se deschide, cîţiva oameni intră. Alţi cîţiva ies. „El de ce nu mai vine odată? E plecat deja de cmci, nu, de cel puţin zece minute. De ce aleargă aşa omul ulii care tocmai a ieşit? Se duce cumva să cheme poliţia? I .-au prins oare deja de la prima încercare?

Of, nu mai suport, nu mai rezist! De ce naiba s-a băgat in aşa ceva? Şi eu care mă gîndeam că e un fleac! Să-şi rişte viaţa o dată pe săptămînă, sau chiar de două ori, dacă o să înceapă să scrie cîte două cărţi

poştale. Şi sigur n-o să vrea să mă ia cu el de fiecare dată! Am observat şi-n dimineaţa ista că nu prea i-a convenit să merg cu el. O să plece singur, i»să plaseze cărţile poştale şi după aceea o să se ducă direct la fabrică (asta dacă o să se mai ducă!), iar eu o să stau acasă şi-o să-l aştept îngrozită. Mi se pare că frica asta n-o să dispară niciodată de acum încolo, n-o să mă obişnuiesc niciodată cu ea. Uite-l că vine! în sfîrşit! Nu, nu e el. Nici acum nu-i el! (lata, mă duc să-l caut, n-are decît să se enerveze! Sigur s-a întîmplat ceva, doar e plecat de un sfert de oră, n-are cum să dureze atît, sub nici o formă! Mă duc să-l caut!“

Face trei paşi spre clădire, dar se întoarce. Se opreşte iar in faţa vitrinei şi se holbează înăuntru.

„Nu, n-o să mă duc după el, n-o să-l caut. Nu pot s-o dau in bară chiar din prima. Mi se pare mie că s-a întîmplat ceva; i înmenii intră şi ies din clădirea aia cît se poate de firesc. Probabil că nici Otto nu lipseşte chiar de un sfert de oră. Mai bine mă uit la vitrina asta. Ia să vedem, sutiene, portjartiere...

între timp, Quangel intrase în clădirea de birouri. Se hotărîse atît de brusc, doar din cauza femeii de lîngă el. Prezenţa ei îl neliniştea, i se părea c-o să înceapă să vorbească în orice clipă despre „lucrul acela“. Nu mai voia să caute nici o clădire împreună cu ea. Nu, se săturase de căutat! Meu bine intra în prima clădire cît de cît potrivită, chiar dacă nu era una ideală.

Dar aceasta era departe de-a fi ideală. Era o clădire de birouri luminoasă, modernă, în care îşi aveau, probabil, sediul foarte multe firme, însă care

avea şi un portar în uniformă gri. Quangel trece pe lîngă el cu un aer indiferent. Se aşteaptă să-l întrebe unde merge, dar a observat că la etajul patru se află biroul unui avocat pe nume Toll. Portarul nu-l întreabă însă nimic, e ocupat cu un domn. Aruncă doar o privire indiferentă spre cel care intră. Quangel o ia spre stînga şi dă să urce scările cînd aude huruitul liftului. Ia te uită, la asta nu s-a gîndit. într-o clădire modernă ca asta, oamenii nici nu prea folosesc scările, preferă liftul.

Dar Quangel continuă să urce treptele. Liftierul o să-şi zică sigur: „Ah, e doar un bătrîn. N-are încredere în lifturi". Sau poate o să creadă că are treabă la etajul întîi. Sau n-o să creadă nimic. Oricum, scara asta e aproape nefolosită. A ajuns deja la etajul al doilea şi pînă aici nu s-a întîlnit cu nimeni, în afară de un curier care se grăbea să livreze un teanc de scrisori. Nici nu s-a uitat la Quangel. Ar putea să-şi lase cartea poştală oriunde, dar era conştient că putea fi văzut printre gratiile cabinei de lift. Trebuie să urce mai sus şi să aştepte pînă cînd liftul coboară la parter. Abia atunci poate să fie sigur că nu-l vede nimeni.

Se opreşte în dreptul unei ferestre mari dintre etaje şi se holbează afară, în stradă. Ascuns de privirile indiscrete, scoate o mănuşă din buzunar şi o trage cu grijă pe mîna dreaptă. Apoi îşi strecoară mîna în buzunar şi pipăie încet curtea poştală, avînd grijă să n-o mototolească. O apucă uşor cu două degete...

i 11 timp ce face toate astea, Otto Quangel observă că Auna nu mai e în locul ei de lîngă vitrină. S-a

apropiat de marginea străzii şi se uită cu o faţă palidă direct spre clădirea de birouri. Nu ridică privirea pînă la el, probabil că | ine sub observaţie uşa de la intrare. Quangel scutură iritat <Im cap, hotărît să n-o mai ia niciodată cu el. Normal că e îngrijorată din cauza lui. Dar de ce? Ar trebui s-o îngrijoreze propriul comportament, la cît de deplasată pare. Ea e cea cure o să-i pună pe amîndoi în pericol!

Quangel urcă mai departe. Cînd trece prin faţa geamului 11 rmător, se mai uită o dată în stradă, dar de data asta o vede ш faţa vitrinei. Bine, aşa, foarte bine, şi-a învins temerile. E o femeie curajoasă. N-o să mai pomenească nimic despre nsta. Şi, brusc, fără să se mai gîndească, Quangel pune cartea poştală pe pervazul ferestrei, îşi smulge mănuşa din mînă şi o strecoară în buzunar din mers.

Cu piciorul pe prima treaptă, se mai uită o dată înapoi. A pus-o într-un loc luminos, o vede şi de-acolo, poate să citească pînă şi scrisul! Oricine o poate citi! Şi înţelege, desigur! Quangel afişează un zîmbet fioros.

în clipa aceea, aude o uşă deschizîndu-se la etajul de deasupra. Liftul a luat-o în jos acum un minut. Dacă cel care a ieşit se plictiseşte să aştepte liftul şi-o ia pe scări, e clar c-o ш! vadă cartea poştală... iar Quangel e doar cu un etaj mai jos. Dacă tipul coboară în fugă, o să-l prindă sigur din urmă, chiar dacă doar la parter. Şi asta pentru că el n-are voie să ulerge. Un bătrîn care coboară scările în fugă ca un copil de şcoală - nu, e clar c-o să atragă atenţia

asupra lui. Şi n-are voie să atragă atenţia, nimeni nu trebuie să-şi amintească de un bărbat cu înfăţişarea lui.

încearcă totuşi să coboare cu paşi repezi şi trage cu urechea deasupra, încercînd să-şi dea seama dacă bărbatul a luat-o pe scări sau nu. Dacă da, n-avea cum să nu observe cartea poştală. Dar Quangel nu e sigur. La un moment dat are impresia că aude paşi. Apoi nu mai aude nimic. între timp a ajuns oricum prea departe ca să mai audă ceva. Liftul urcă învăluit într-o aură luminoasă.

Quangel o ia spre ieşire. Uşa de la intrare se deschide şi un grup mare de oameni se năpusteşte înăuntru, probabil muncitori de la vreo fabrică, iar Quangel se strecoară printre ei. De data asta e convins că portarul nu l-a văzut deloc.

Traversează strada şi se opreşte lîngă Anna.

— Gata, s-a rezolvat! spune.

Apoi, văzînd lumina din ochii ei şi buzele-i tremurînde, adaugă:

— Nu m-a văzut nimeni. Hai să mergem. Am timp să ajung pe jos la fabrică.

Cei doi o iau din loc. Dar amîndoi aruncă o privire din mers spre clădirea de birouri din care prima carte poştală scrisă de Quangel urmează să-şi ia zborul spre lumea largă. Dau din cap de parcă şi-ar lua rămas-bun. E o clădire foarte potrivită şi, oricît de multe clădiri vor mai căuta pe viitor în acest scop, sunt siguri că pe cea de azi n-o vor uita niciodată.

Anna Quangel vrea să mai mîngîie o dată mîna lui Otto. Dar nu îndrăzneşte. O atinge doar ca din

întîmplare şi spune speriată:

— Iartă-mă, Otto!

Bărbatul îi aruncă o privire surprinsă, dar nu spune nimic.

Cei doi îşi continuă drumul.

CAPITOLUL 20

Traseul cărţilor poştale

Actorul Max Harteisen avea destule belele pe cap încă ilinaintea nazismului. Cel puţin, aşa îi plăcea prietenului

ij i avocatului său, Erwin Toii, să-l tachineze. Colaborase cu regizori de film evrei, jucase în filme pacifiste, iar unul din- l re rolurile sale principale din teatru fusese acela al prinţului de Homburg, un pămpălău nenorocit pe care orice naţional-socialist înfocat nu putea decît să-l scuipe. Prin urmare, Max Harteisen avea toate motivele să fie precaut; pentru un timp chiar, nu era deloc sigur c-o să mai poată juca în prezenţa acelor domni în uniforme maro.

Dar pînă la urmă s-a descurcat. Bineînţeles că tînărul a trebuit să înveţe să se stăpînească întru cîtva şi să cedeze locul sub luminile rampei actorilor coloraţi în maro, chiar ducă nu erau la fel de talentaţi sau de pregătiţi ca el. Insă a I u cat atît de bine, încît, iară să bănuiască, a fost remarcat ilc însuşi ministrul Goebbels. Da, ministrul devenise obsedat 11< ■ Harteisen. Iar în ceea ce privea obsesiile lui, pînă şi un copil ştia că nu exista fiinţă

mai capricioasă şi mai imprevizibilă pe lumea asta decît dr. Joseph Goebbels.

Iar lucrurile şi-au urmat cursul lor. La început totul părea roz şi luminos, pentru că ministrul nu făcea nici o diferenţă între femei sau bărbaţi atunci cînd voia să-şi arate
admiraţia. Pe Harteisen îl suna în fiecare dimineaţă, de parcă ar fi fost amanta lui, interesîndu-se cum a dormit, trimiţîndu-i flori şi bomboane, ca unei dive, şi nelăsînd să treacă nici o zi fară să petreacă măcar cîteva minute cu el. II lua cu el chiar şi la Nürnberg, la Congresul Partidului, i-a explicat „serios“ naţional-socialismul şi Harteisen a înţeles tot ce trebuia să înţeleagă.

Singurul lucru pe care nu l-a înţeles a fost următorul: că un simplu cetăţean nu-şi poate contrazice ministrul, cel puţin nu într-un regim naţional-socialist „serios“. Fiindcă un ministru, prin însăşi funcţia sa, e fară-ndoială de zece ori mai deştept decît oricine altcineva. Dar Harteisen l-a contrazis pe ministru într-o chestiune absolut banală, legată de un film, fiind de părere, mai precis, că analiza ministrului era o „prostie“. Nu se ştie sigur ce l-a făcut pe actor atît de sfidător, dacă a fost chestiunea aceea ridicolă, pur teoretică, legată de film, sau dacă s-a săturat cu adevărat de adoraţia ministrului şi a vrut să-i pună capăt. în orice caz, n-a cedat, în ciuda repetatelor sugestii de a-şi retrage cuvintele: prostia era şi rămînea prostie, da, indiferent dacă o spunea un ministru sau altcineva!

Şi cum s-a schimbat după aceea lumea pentru

Max Harteisen! Nimeni nu s-a mai interesat dacă dormise bine, n-a mai primit nici praline, nici flori, s-a terminat cu vizitele la dr. Goebbels, dar şi cu prelegerile despre adevăratul naţional-socialism. Asta încă n-ar fi fost atît de insuportabil - poate era chiar ce-şi dorea, mai ştii? -, însă, dintr-odată, Harteisen n-a mai pus mîna pe nici un contract, ba mai mult, pînă şi contractele semnate au fost anulate, de turneele la teatrele din provincie s-a ales praful, şi actorul Harteisen s-a pomenit că nu mai are nimic de lucru.

Cum Harteisen era actor pînă în măduva oaselor, pre- ţuindu-şi meseria nu doar pentru bani, şi cum cele mai importante momente din viaţa lui se petrecuseră pe scenă unu în faţa camerei de filmat, nu-i de mirare că situaţia asta I a dărîmat. Nu putea şi nu-i venea să creadă că minis- l rul, prietenul lui cel mai bun, timp de un an şi jumătate, devenise duşmanul lui, şi încă unul lipsit de scrupule, care profitase de poziţia lui şi îi răpise orice chef de viaţă din cauza unei contraziceri. (Dragul de el, nu înţelesese, nici măcar în 1940, că naziştii erau gata să ia nu doar bucuria de a trăi a oricărui german care avea o părere diferită, dar chiar şi viaţa.)

Dar văzînd că trece timpul şi nu se iveşte nici o posi- hilitate de-a mai juca, Max Harteisen a fost nevoit să se trezească la realitate. Cîţiva prieteni i-au povestit că, la o conferinţă despre film, ministrul declarase că Führerul nu mai voia să-l vadă niciodată pe actorul acela purtînd

o **uniformă de ofiţer pe ecran. Foarte curînd, Harteisen a nflat că Führerul nu mai voia să-l vadă**

deloc pe acel actor, iar actorul Harteisen a fost declarat oficial *persoană inde-*

***irabilă*. Cu alte cuvinte: „Gata, s-a terminat, dragul meu, la treizeci şi şase de ani ai fost pus pe lista neagră - pentru următorii o mie de ani, de Reich!“**

Acum actorul chiar putea să spună că avea belele pe cap.

1 **)ar nu s-a lăsat, a întrebat în stînga şi-n dreapta, sperînd că pînă la urmă o să afle dacă acea condamnare dură chiar venea din partea Führerului sau dacă ministrul ăla mărunţi 'I îşi pusese în gînd să-şi anihileze unul dintre duşmani, o dată pentru totdeauna. In ziua aceea de luni, Harteisen dăduse buzna la prietenul lui, avocatul Toll, şi-i declarase victorios:**

— Gata, Erwin! M-am prins! Dobitocul a minţit! Führend n-a văzut filmul ăla în care joc rolul unui ofiţer prusac şi n-a spus niciodată un cuvînt împotriva mea!

Şi-i povesti cu entuziasm că informaţia provenea dintr-o sursă sigură - de la Goring însuşi. O prietenă a nevesti-sii avea o mătuşă şi mătuşa asta avea o verişoară care fusese invitată la Carinhall, la reşedinţa privată a lui Goring. Aceasta adusese vorba despre cazul lui şi Goring se pronunţase exact aşa.

Avocatul îl privi un pic ironic, amuzat de entuziasmul lui.

— Bine, Max, şi ce-ai rezolvat cu asta?

Actorul mormăi nedumerit:

— Dar a minţit, Erwin! Goebbels a minţit!

— Şi? Să nu-mi zici că l-ai crezut vreodată pe

crăcănatul ăla!

— Nu, bineînţeles că nu! Dar dacă aş aduce cazul la cunoştinţa Fuhrerului... Goebbels a abuzat de numele lui!

— Da, şi fii sigur că Fiihrerul o să-l dea afară din partid, chit că e un membru vechi şi că-i ministrul lui de propagandă! Dacă a-ndrăznit să-l supere pe Harteisen... n-are decît să zboare!

Actorul îl privi disperat pe avocatul batjocoritor şi îngîmfat.

— Dar ceva trebuie să se întîmple şi cu cazul meu, Erwin! Vreau să lucrez! Şi Goebbels mă împiedică s-o fac! E nedrept!

— Da, spuse avocatul. Exact!

Apoi tăcu. Dar văzînd că Harteisen îl priveşte atît de plin de speranţă, continuă:

— Eşti un copil, Max, un copil care a crescut mare!

Actorul, care avea o părere foarte bună despre experienţa
sa în lume, îşi aruncă nervos capul pe spate.

— Suntem singuri aici, Max, şi discutăm ca între prieteni, continuă avocatul. Uşa asta e capitonată, aşa că putem să vorbim sincer unul cu celălalt. Ştiai bine sau, mă rog, ni auzit probabil cîtă nedreptate, cît sînge se varsă şi cîtă ni i lerinţă există în Germania la ora asta - şi nimeni nu « răcneşte, ai văzut. Dimpotrivă, toţi se laudă cu nepăsarea lor. Dar cînd actorul Harteisen se loveşte şi face buba, «111 itr-odată descoperă nedreptatea pe lume şi începe să pro- Irsteze că e persecutat. Haide, Max!

Harteisen spune abătut:

— Dar ce să fac, Erwin? Trebuie să se întîmple ceva!

— Ce să faci? Păi, nu ţi-e clar? Te retragi frumos cu iievastă-ta la ţară, într-un loc drăguţ, şi îţi ţii gura. Dar înainte de toate, termini cu trăncăneala asta fară rost despre ministrul ăsta „al tău“ şi laşi baltă povestea cu Goring. Altfel te-ai putea trezi că ministrul îţi mai face vreo figură.

— Dar cît să stau la ţară cu mîinile în sîn?

— Capriciile unui ministru pot să dispară aşa cum au apărut. O să dispară, fii sigur. Intr-o zi o să fii din nou în atenţia lumii.

Actorul se înfioră.

— Nu, te rog! Numai asta nu. Vrei să-mi spui că într-ade- var nu poţi să faci nimic pentru cazul meu? zise el ridi- cîndu-se.

— Absolut nimic! îi răspunse avocatul zîmbind. Numai «Iacă nu vrei să te jertfeşti pentru ministrul tău, într-un lagăr, de pildă.

Trei minute mai tîrziu, actorul Max Harteisen se afla 111 casa scărilor şi ţinea o carte poştală în mînă, complet încurcat: „Mamă, Fuhrerul mi-a omorît copilul...“

Pentru numele lui Dumnezeu! se gîndi Harteisen. Cine îndrăzneşte să scrie aşa ceva? N-are cum să fie întreg la minte! Se joacă cu viaţa lui. Harteisen întoarse cartea poştală în mod necugetat. Nu era nici numele expeditorului, nici cel al destinatarului, ci doar atît: „DĂ cartea asta

POŞTALĂ MAI DEPARTE CA S-O POATĂ CITI ŞI ALŢIl! Nu CONTRIBUI la Fondul de Ajutorare pentru Sezonul de Iarnă! Lucrează ÎNCET, cît MAI încet! Toarnă nisip în maşini! CU CÎT LUCREZI MAI PUȚIN, CU ATÎT AJUȚI LA TERMINAREA RĂZBOIULUI!"

Actorul ridică ochii. Liftul luminat trecu pe lîngă el. Avu impresia că toţi oamenii dinăuntru îl priveau.

Strecură repede cartea poştală în buzunar, apoi o scoase de acolo la fel de repede. Vru s-o pună înapoi pe pervaz, dar îl cuprinse îndoiala. Poate că oamenii din lift îl văzuseră cu cartea poştală în mînă - şi erau destui care i-ar fi putut recunoaşte faţa. Cineva o să descopere cu siguranţă cartea poştală şi o să spună că el a pus-o acolo. Ceea ce era adevărat, doar că nu el a fost primul. El doar a pus-o înapoi. Dar cine l-ar fi crezut, mai ales acum, cînd era certat cu ministrul? Nu-i ajungea cîte belele avea pe cap, asta-i mai lipsea!

Pe frunte îi apărură broboane de sudoare şi dintr-odată îşi dădu seama că viaţa îi era în pericol, poate chiar mai mult decît cea a persoanei care scrisese cartea poştală. Mîna îi tremura: vru să lase ilustrata pe pervaz, pe urmă vru s-o ia cu el, iar pe urmă vru s-o facă ferfeniţă, atunci şi acolo... Dar dacă cineva stătea mai sus pe scări şi îl urmărea? în ultimele zile chiar avusese senzaţia că e urmărit, dar s-a gîndit că e doar agitat din cauza răzbunării pline de ură a ministrului Goebbels...

Dacă totul era o capcană, pusă la cale de acest om care voia să demonstreze lumii că avea dreptate în privinţa actorului Harteisen? O, Doamne, deja o lua razna, avea vedenii! Un ministru nu face aşa ceva! Sau poate tocmai aşa ceva face?

în orice caz, nu putea să rămînă acolo toată ziua. Trebuia să se hotărască - n-avea timp să se gîndească la Goebbels, trebuia să se gîndească la el

însuşi!

Se repede în sus pe scări, dar nu găseşte pe nimeni care mi I: ipioneze. Sună la avocatul Toll. Trece valvîrtej pe lîngă Mon etară şi trînteşte cartea poştală pe biroul avocatului, ni i ¡gînd:

Uite ce-am găsit acum două minute în casa scărilor!

Avocatul se uită la ea doar în treacăt. Apoi se ridică şi iii< lude încet uşile duble lăsate deschise de prietenul său I uIburat. Se întoarce la biroul lui, ia din nou cartea poştală şi o citeşte pe îndelete, în timp ce Harteisen se plimbă de uilo colo prin birou şi-i aruncă priviri nerăbdătoare.

I n cele din urmă, Toll lasă cartea poştală din mînă şi-l întreabă:

— Unde zici c-ai găsit-o?

Aici, pe scară, la jumătatea palierului.

— Pe scară? Pe trepte, vrei să zici?

Nu mai fi atît de pedant, Erwin! Nu, nu pe trepte, pe pervaz!

— Şi-mi dai voie să te întreb de ce a trebuit să aduci în biroul meu cadoul acesta fermecător?

Avocatul ridică tonul şi actorul începe să se tînguie:

— Dar ce-ai fi vrut să fac? Zăcea pe pervaz şi, iară să mă gîndesc, am ridicat-o şi am citit-o.

— Şi de ce n-ai pus-o la loc? Ar fi fost cel mai firesc lucru, nu crezi?

— Liftul a trecut pe lîngă mine chiar cînd o citeam. Mi s-a l ni rut că cineva mă spionează. Toţi îmi cunosc faţa, ştii doar.

— Cu atît mai mult! spuse avocatul pe un ton amar. Şi după aia ai alergat la mine cu cartea poştală în mînă, presupun.

Actorul dădu din cap şi se încruntă.

— Nu, prietene drag, spuse avocatul Toll pe un ton hotărît şi-i întinse cartea poştală. Te rog, ia-o de aici. Nu vreau să am de-a face cu aşa ceva. Ai grijă, să nu cumva să faci vreo referire la mine. N-am văzut-o niciodată. Şi-acum, ia-o de aici!

Harteisen se holbă la prietenul lui cu o faţă palidă.

— Credeam că eşti şi avocatul, nu doar prietenul meu, zice într-un final. Asta înseamnă c-ar trebui să-mi aperi interesele!

— Nu şi în cazul ăsta. Sau, mai bine zis, din acest moment n-o mai fac. Eşti un ghinionist înnăscut, ai un talent incredibil de-a nimeri în cele mai nefericite situaţii. Şi de a-i trage şi pe alţii după tine. Aşa că ia-ţi odată cartea poştală de-aici!

Şi o întinse din nou spre el.

Dar Harteisen rămase pe loc, cu faţa albă ca varul, cu mîinile ascunse în buzunare.

După o tăcere îndelungă, spuse pe un ton scăzut:

— Nu îndrăznesc. în ultima vreme am avut de mai multe ori senzaţia că sunt urmărit. Fă-mi o favoare şi rupe cartea aia poştală. Arunc-o la gunoi, printre celelalte hîrtii!

— E prea periculos, dragul meu! Ajunge s-o găsească un curier sau o femeie de serviciu mai băgăreaţă şi m-am dus direct la închisoare!

— Arde-o!

— Ai uitat că aici avem încălzire centrală?

— Ia un chibrit şi dă-i foc deasupra scrumierei. N-o să ştie nimeni nimic.

— O să ştii tu.

Se holbară unul la celălalt cu feţe livide. Erau prieteni vechi, fuseseră colegi de şcoală, dar acum frica îi facea neîncrezători, îi facea să se îndoiască de

oricine. Se uitară unul la celălalt fară să spună nimic.

„E actor“, se gîndi avocatul. „Poate joacă teatru şi vrea să mă atragă într-o capcană. Poate vrea să mă pună la încercare, ca să vadă dacă sunt de încredere, poate o fi primit vreo
Mm mă din afară. Data trecută abia am scăpat cu cazul ăla IM i. l icit, în faţa Tribunalului Poporului. Dar de atunci nu Itim prezint încredere...“

„De fapt, în ce măsură mai e Erwin avocatul meu?“ se HAndea între timp actorul sumbru. „Refuză să m-ajute cu problema aia cu ministrul şi acum vrea să nege pînă şi ndovărul, zice că n-a văzut niciodată cartea aia poştală. In ce măsură îmi mai apără el interesele? Nicicum, dim- pol i i vă, îmi pune beţe-n roate. Cine ştie, poate că şi car- Irn asta poştală... peste tot auzi de oameni care le întind i upcane semenilor lor. Prostii, n-are cum să facă aşa ceva, iii iar e prietenul meu de atîta timp, un om pe care pot să aiA bizui...“

Cei doi îşi reveniră şi se uitară unul la altul. începură
MA rîdă.

Am luat-o razna, ne îndoim unul de celălalt!

— Noi, care ne ştim de douăzeci de ani!

— Am tocit băncile împreună!

— Da, şi uite unde-am ajuns!

— In ce hal suntem? Fiul care-şi trădează mama, sora care-şi trădează fratele, iubitul care-şi trădează iubita...

— Dar noi nu ne trădăm unul pe altul!

— Ar trebui să ne gîndim ce să facem cu cartea asta poş- l ală. Ar fi chiar periculos să te plimbi cu ea

în buzunar pe

I radă, mai ales dacă zici că te simţi urmărit.

— Poate eram doar agitat. Dă-mi-o, o să scap eu cumva de ea!

— Tu, care cauţi beleaua cu lumînarea! Nu, las-o aici!

— Erwin, eşti însurat şi ai şi doi copii. Poate că nici angajaţii tăi nu sunt tocmai de încredere. Dar cine mai e de încredere în ziua de azi? Dă-mi mie cartea poştală. Te sun peste un sfert de oră, cînd am scăpat de ea.

— Doamne fereşte, Max! Cum spuneam, o cauţi cu lumînarea. Cum de-ţi trece prin cap să discuţi despre aşa ceva la telefon? Mai bine l-ai suna direct pe Himmler, dacă tot vrei să suni pe cineva! Măcar le înlesneşti treaba!

Şi se privesc din nou, un pic uşuraţi că nu sunt încă singuri, că deocamdată se mai pot baza unul pe celălalt, ca nişte prieteni buni.

Dintr-odată, avocatul loveşte cartea poştală cu pumnul.

— Oare ce-o fi fost în capul idiotului care a scris chestia asta şi a lăsat-o tocmai aici? Voia să bage şi alţi oameni în puşcărie?

— Şi pentru ce? Ce vrea să ne spună, de fapt? Nimic nou, în orice caz! Probabil că e nebun!

— Poporul ăsta e un popor de oameni nebuni care se toarnă unii pe alţii!

— Cred că m-aş bucura dacă l-ar prinde! Să pună atîţia oameni în pericol...

— Ah, nu vorbi aşa! Sigur nu te-ai bucura să mai vezi pe unul murind. Dar cum ieşim noi din încurcătura asta?

Avocatul se uită gînditor la cartea poştală. Apoi apucă receptorul telefonului.

— Avem pe cineva aici în clădire, un fel de comisar politic. O să-i predau lui cartea poştală, îi explică prietenului său. O să-i prezint situaţia fară să-i dau o importanţă prea mare, ştii? Eşti sigur că ştii ce-o să declari?

— Bineînţeles.

— Şi cu nervii cum stai?

— Foarte bine, dragul meu, foarte bine. Pe scenă n-am avut niciodată emoţii. Şi nici înainte! Dar ce fel de om e comisarul ăsta?

— Habar n-am. Nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată. O fi vreun birocrat şters. Oricum, o să-l sun chiar acum.

I)nr omuleţul care apăru în faţa lor nu arăta deloc ca im birocrat, ci mai degrabă ca un vulpoi şi s-a dovedit a fi (iiurte datat de prezenţa marelui actor pe care îl văzuse în nmu multe filme. îi enumeră pe loc cel puţin şase - atîta Iul cu Max Harteisen nu jucase în nici unul dintre ele. Cu 11 ii 111 * i istea, îl lăudă pe omuleţ pentru memoria sa excelentă ţi upni trecură la motivul oficial al întîlnirii.

Vulpoiul citi cartea poştală cu o faţă impasibilă. N-aveai rum să ştii ce gîndeşte. Apoi ascultă relatarea despre descoperirea ilustratei şi ajungerea ei la birou.

foarte bine. Aţi procedat corect! îi lăudă comisarul. Şl cam cînd s-a întîmplat asta?

Avocatul ezită puţin, apoi aruncă o privire rapidă spre prietenul lui. „Ar fi mai bine dacă i-am spune adevărul“, se piUidi. „Oamenii l-au văzut intrînd la mine cu cartea poştalii în mînă, vizibil agitat.“

Cam cu o jumătate de oră în urmă, răspunse avocatul.

Omuleţul ridică din sprîncene.

Aşa de mult? îl întrebă uşor uimit.

Am mai avut şi alte probleme de discutat, îi explică avocatul. Nu i-am dat prea multă importanţă. Sau poate e Importantă?

— Totul e important. Ar fi fost important să-l prindem l ic individul ăsta care a lăsat cartea poştală aici. Dar acum, după o jumătate de oră, e mult prea tîrziu, evident.

fiecare cuvînt părea un reproş faţă de acest „mult prea lArziu".

— îmi pare rău că am întîrziat, spuse actorul emfatic, fu sunt vinovatul. Am pus propriile probleme pe primul plan - în loc să mă gîndesc la gunoiul ăsta!

— Trebuia să-mi dau seama şi eu, spuse avocatul.

Vulpoiul zîmbi liniştitor.

— Ei, domnilor, ce-a fost a fost, n-avem ce să mai facem. Oricum, eu mă bucur c-am avut ocazia să-l cunosc pe domnul Harteisen. *Heil Hitler!*

Cei doi răspunseră prompt, sărind de pe scaune:

— Heil Hitler!

Cînd uşa se închise după el, cei doi prieteni se priviră din nou:

— Slavă Domnului c-am scăpat de ilustrata aia!

— Şi nici nu ne-a bănuit de nimic!

— Cel puţin nu din cauza ilustratei! Dar ai văzut? Şi-a dat seama c-am ezitat înainte să i-o predăm.

— Crezi c-o să mai avem de-a face cu chestia

asta?

— Nu, nu cred. în cel mai rău caz, o să ne întrebe unde şi cînd ai găsit cartea poştală. Şi n-ai ce să le ascunzi.

— Ştii, Erwin, de fapt, chiar mă bucur c-o să plec din oraşul ăsta.

— Păi, vezi?

— Oraşul ăsta te îmbolnăveşte!

— Aşa e! De fapt, suntem deja bolnavi. Şi încă grav!

între timp, vulpoiul plecase spre haita lui. Cartea poştală
se afla acum în mîinile unui domn cu cămaşă maro.

— Asta ţine doar de competenţa Gestapoului. Cel mai bine ar fi să te duci acolo, chiar acum, Heinz. Stai să-ţi scriu cîteva rînduri. Şi cei doi domni?

— Nici vorbă! Ies din discuţie! Sigur, nici unul dintre ei nu e de încredere, din punct de vedere politic. îţi spun, îi treceau toate apele cînd au început să-mi povestească în amănunt cum au găsit ilustrata aia.

— Ştii că Harteisen s-a cam certat cu domnul ministru Goebbels, spuse gînditor cel în maro.

— Chiar şi aşa! spuse vulpoiul. N-ar îndrăzni să facă una ca asta. E prea speriat. L-am lăudat pentru şase filme
Iti i'iii u n-a jucat şi a făcut temenele după temenele. Radia ll*i i «'cunoştinţă. L-am mirosit imediat cît era de speriat!

Toţi sunt speriaţi! zise cel în cămaşă maro pe un ton lllnprcţuitor. Şi de ce, de fapt? Doar le-am uşurat treaba, nu trebuie decît să facă ce le spunem.

Asta fiindcă oamenii nu pot renunţa la gîndit.

Au tot IImpui impresia c-or să ajungă mai departe dacă gîndesc.

Ar trebui să execute ordinele şi-atît. Se ocupă Fuhre-

i **III de partea cu gînditul.**

('îrnaşa maro bătu uşor cu degetele în cartea poştală.

Şi de omul ăsta ce părere ai, Heinz?

Ce părere să am? Probabil chiar şi-a pierdut copilul...

Vezi să nu! Ăştia care scriu şi fac chestii din astea MIIII! doar nişte instigatori. îşi văd de interesele lor. Puţin Ic pasă de copii sau de ţară. O fi vreun socialist sau comu- IIIHI bătrîn...

Nu cred. Nici în ruptul capului. Ştii că nu pot renunţa Iu I iTmenii ăia ai lor - „fascismul" şi „reacţionarii", şi „soli- ilnrilatea", şi „proletariatul". Dar aici nu vezi nimic de genul Aml ii. l-aş mirosi imediat şi împotriva vîntului, de la zece kilometri dacă vrei!

Şi totuşi, eu zic că ei sunt! Au învăţat între timp cum MU se deghizeze...

1)ar nici domnii de la Gestapo n-au împărtăşit părerea ' ulegului lor cu cămaşă maro. De fapt, raportul vulpoiului

ii **fost primit cu un calm desăvîrşit. Oamenii de-acolo erau i (I nşnuiţi cu lucruri şi mai şi.**

— în fine, spuseră. Foarte bine. O să vedem noi ce facem. I'oate sunteţi totuşi drăguţ să treceţi şi pe la comisarul I cherich cu ilustrata. îl anunţăm noi prin telefon şi se va i icupa el de caz. Să-i relataţi exact cum s-au comportat cei doi domni. Deocamdată n-o să luăm nici o măsură împotriva lor, desigur, dar

putem să păstrăm informaţiile astea pentru mai tîrziu, înţelegeţi?

Comisarul Escherich - un bărbat înalt şi deşirat, cu mustaţă rară, de culoarea nisipului, îmbrăcat într-un costum gri-deschis, ce părea atît de şters de parcă ar fi fost compus doar din praful din birou - învîrti cartea poştală între degete şi o cercetă din toate unghiurile.

— Asta-i o placă nouă, spuse în cele din urmă. N-o am încă în colecţie. Mînă grea, n-aş zice c-a scris prea des în viaţa lui. A făcut muncă fizică, mai mult ca sigur.

— Un comunist sau...? întrebă vulpoiul.

Comisarul Escherich chicoti.

— Nu faceţi glume cu mine, domnule! Comuniştii şi scrisorile! Vedeţi dumneavoastră, dac-am avea nişte poliţişti adevăraţi şi treaba asta ar merita efortul, l-am pune după gratii pe cel care a scris în mai puţin de douăzeci şi patru de ore.

— Cum aşa?

— Păi, foarte simplu! Aş face cercetări prin tot Berlinul şi i-aş căuta pe toţi cei care au pierdut un fiu în ultimele două-trei săptămîni. Unul singur - e important să reţinem. Cel puţin asta reiese din ce scrie aici.

— De unde ştiţi c-a avut un singur fiu?

— E simplu ca bună ziua! O spune chiar în prima propoziţie, unde vorbeşte despre el. în cea de-a doua, adresată celor care urmează să dea peste ilustrată, foloseşte pluralul, „fiii". Iar după aceea, i-aş lua în vizor pe cei care se potrivesc cu portretul din capul meu, dintre cei cercetaţi, la ei mă refer. Sunt sigur că nu-s chiar aşa de mulţi în Berlin. Şi

gata, l-am şi închis cît ai zice peşte!

— Dar de ce n-o faceţi?

— Păi, v-am zis. în primul rînd, pentru că n-avem destui oameni şi-n al doilea rînd, pentru că nu merită atîta efort.

f.ti 1(1 cum stă treaba? Există două posibilităţi: fie mai scrie imi trei cărţi poştale şi se opreşte, pentru că presupune tm efort prea mare şi pentru că-i prea mare riscul. Asta llincamnă că n-a făcut cine ştie ce pagube, dar nici noi n-a 11 • huit să ne ocupăm prea mult de el.

Credeţi că toată lumea o să predea cărţile astea poştale?

Nu toată lumea, nu. Dar cei mai mulţi le vor preda wii-.ur. Poporul german e destul de previzibil, poţi avea încre- ilcre în el...

Pentru că tuturor le e frică!

Nu, n-am spus asta. Nu cred, de pildă, că tipul ăsta al nostru e speriat, spuse bătînd cu încheietura degetului în i artoa poştală. De fapt, cred - şi aici intervine cea de-a doua posibilitate - că tipul o să continue să scrie. Şi bine face, cu i al scrie mai mult, cu atît se dă mai uşor de gol. Deocamdată no a dat de înţeles doar un lucru: c-a pierdut un fiu. Dar cu i ii rare ilustrată o să mai scape cîte-o informaţie. Nici nu tre- i ii i ie să mă străduiesc prea mult. Pot să stau aici, să fiu puţin atent şi - haţ! - l-am şi înşfăcat! Noi, cei din departamentul asta, n-avem altceva de făcut. Trebuie să fim răbdători şi atît. I Ineori durează un an, alteori mai mult, dar pînă la urmă oamenii noştri îi prind pe toţi. Sau, mă rog, aproape pe toţi.

— Şi după aceea?

Omul de culoarea prafului scoase de undeva o

hartă a I lerlinului şi-o fixă pe perete. Apoi înfipse un steguleţ roşu chiar în locul în care se afla clădirea de birouri de pe Neuen Konigstrasse.

— Cam atît pot să fac în momentul ăsta. Dar în săptămînile următoare o să adaug şi mai multe steguleţe. Iar spiriduşul nostru se ascunde tocmai în zona cu densitatea cea mai mare. Asta fiindcă o să obosească treptat şi n-o să mai aibă chef să le împartă prea departe de unde stă. N-o să mai merite, pentru o ilustrată. Vedeţi, spiriduşul nu se gîndeşte la harta asta. Cînd, de fapt, e atît de simplu! Iar eu nu trebuie decît să-ntind mîna şi să-l înhaţ!

— Şi după aceea? îl întrebă vulpoiul mînat de o curiozitate avidă.

Comisarul Escherich îi aruncă o privire oarecum sarcastică.

— Chiar vă place să ascultaţi toate astea? Fie, vă fac această favoare: Tribunalul Poporului şi apoi, jos căpăţîna! Ce mă interesează pe mine? Cine l-a pus să scrie prostii din astea pe care nu le citeşte şi nu vrea să le citească nimeni? Nu, chiar nu mă interesează. Eu unul îmi iau salariul. Că vînd timbre sau că înfig steguleţe îmi este total indiferent. Dar o să mă gîndesc la dumneavoastră. N-o să uit că dumneavoastră mi-aţi raportat primul caz şi, cînd o să-l prind, o să vă trimit o invitaţie la execuţia lui.

— Nu, mulţumesc, dar chiar nu-i nevoie! M-aţi înţeles greşit!

— V-am înţeles bine, staţi liniştit. De ce vă jenaţi de faţă cu mine? Nu trebuie să vă fie jenă deloc. îmi cunosc prea bine semenii. Dacă noi, cei de aici, nu i-am cunoaşte... Cine s-o facă în locul nostru? Nici măcar bunul Dumnezeu! Aşadar, ne-am înţeles! Vă

trimit o invitaţie la execuţie. *Heil Hitler!*

— ***Heil Hitler!*** **Să nu cumva să uitaţi!**

CAPITOLUL 21

Familia Quangel, după o jumătate de an

Trecu o jumătate de an şi, duminica, scrisul cărţilor poş- I nlo deveni o îndeletnicire obişnuită pentru soţii Quangel, o îndeletnicire sacră, o parte din viaţa lor de zi cu zi, la fel ca liniştea profundă în care trăiau sau cumpătarea severă şi economisirea fiecărui bănuţ în parte. Erau cele mai plăcute ore **ale săptămînii, cînd stăteau amîndoi în aceeaşi încă**pere“, **ea pe colţul canapelei, cîrpind sau cosînd ceva, el pe m nunul de lîngă masă, cu spatele drept, cu tocul în mîna Im mare, trasînd încet, cuvînt după cuvînt.**

Quangel dublase între timp producţia, de la o carte poş- tnlî pe săptămînă ajungînd la două. De fapt, în duminicile mai productive reuşea să scrie chiar trei. Dar conţinutul era diferit de fiecare dată. Cu cît scriau mai multe, cu atît descopereau mai multe greşeli în activitatea Fiihrerului şi a partidului. Lucruri pe care abia dacă le-au conştien- I i/.at atunci cînd s-au întîmplat prima oară, lucruri care la vremea aceea li s-au părut exagerate sau prost făcute, precum reprimarea celorlalte partide sau persecutarea ovreilor (pentru că, la fel ca majoritatea compatrioţilor lor, nici soţii Quangel nu se dădeau în vînt după evrei, prin urmare, erau mai degrabă de acord cu măsurile respective) - uceste lucruri ajunseseră să cîntărească mult mai mult şi le

apăreau într-o cu totul altă lumină acum, cînd deveniseră duşmanii Fiihrerului. Erau dovezi ale mitomaniei partidului şi Fiihrerului său. Şi, la fel ca toţi cei proaspăt convertiţi, soţii Quangel au vrut să-i convertească şi pe alţii, aşa că tonul pe care îşi formulau mesajele nu era niciodată monoton şi nici de subiecte nu duceau lipsă.

Anna Quangel renunţase de mult la rolul ei de ascultătoare retrasă. Se foia pe canapea, se amesteca, îi sugera diverse subiecte soţului ei şi se gîndea la formulări. Lucrau împreună cît se putea de eficient, era o stare pe care o cunoscuseră abia acum, după atîţia ani de căsnicie, o apropiere ce devenise sursa unei fericiri profunde, care le lumina întreaga săptămînă. Era de-ajuns să-şi arunce cîte-o privire sau să-şi zîmbească şi ştiau că celălalt se gîndise deja la următoarea ilustrată, sau la efectul pe care urma să-l producă, la numărul adepţilor lor, aflat în continuă creştere, care aşteptau cu sufletul la gură următorul mesaj.

Nici unul dintre ei nu se îndoia că ilustratele lor începuseră să treacă din mînă în mînă prin fabrici şi birouri, că Berlinul începuse să vorbească despre această acţiune revoluţionară. Erau convinşi că o parte din ele ajunseseră în mîinile poliţiei, dar nu mai mult de fiecare a cincea sau a şasea carte poştală. Se gîndiseră şi discutaseră atît de des despre efectul muncii lor, încît nu se îndoiau nici o clipă şi li se părea de la sine înţeles ca mesajele lor să atragă atenţia oamenilor.

Şi totuşi, soţii Quangel n-aveau nici o dovadă concretă. Se întîmpla deseori ca Anna Quangel să stea la coadă într-o alimentară, sau ca maistrul

Quangel să se apropie tăcut şi cu privirea atentă de un grup de vorbăreţi din atelier, întrerupînd distracţia prin simpla lui prezenţă - dar niciodată n-au auzit nimic despre noul luptător, noul duşman ni l uhrerului, şi despre mesajele pe care le trimitea lumii. Iir.;i tăcerea cu care oamenii reacţionau la activitatea lor im Ic zdruncina credinţa cum că se vorbea despre ea şi că lim «lucea efecte. Berlinul era un oraş foarte mare şi cărţile puştii le fuseseră distribuite pe o zonă foarte întinsă, era nevoie aşadar de timp pentru ca vestea să se răspîndească.
(11 uite cuvinte, soţii Quangel erau la fel ca toţi ceilalţi: cre- . li . IU ceea ce sperau.

I)intre toate măsurile de precauţie iniţiale pe care Quan- r.d Io considerase necesare, una singură fusese abandonată: mînuşile. După îndelungi chibzuieli, acesta decise că piedicile astea mici care-i încetineau munca nu foloseau, de fapt, Iu nimic. Cărţile poştale treceau, probabil, prin atît de multe mîi ni - chiar dacă unele se opreau la poliţie - încît nici i cl mai meticulos poliţist nu reuşea să distingă amprentele rol ui care le scrisese, în rest, Quangel procedă în continuare cu maximă precauţie. Se spăla pe mîini de fiecare dată înainte de-a se apuca de scris, prindea ilustrata cu grijă şi i loar de margini, iar cînd scria, ţinea mereu o sugativă sub mîna dreaptă.

Cît despre distribuirea cărţilor poştale în clădiri mari de birouri - această activitate îşi pierduse de mult farmecul noutăţii. Lăsarea lor în clădiri, lucrul care i se păruse atît do periculos cînd se apucase, se dovedi a fi cea mai uşoară parte a sarcinii pe care o avea de îndeplinit. Nu trebuia decît să intre într-o

clădire din asta animată, să aştepte momentul potrivit şi să coboare scările, gîndindu-se că „am reuşit şi azi“, dar fară senzaţia aceea de greutate în stomac, sau cine ştie ce angoasă. La început Quangel dusese cărţile poştale singur. Prezenţa Annei i se păruse sîcîitoare. Dar cu timpul, deveni de la sine înţeles că Anna avea să-l ajute. Quangel ţinea mult să distribuie cărţile poştale - nu conta că apucase să scrie una, două sau trei - chiar în următoarea zi. Dar uneori picioarele chinuite de reumatism nu-l mai ascultau şi, în plus, trebuia să aibă grijă să le împartă cît mai departe de clădirea în care locuiau. Iar asta presupunea călătorii cu trenul care cereau mult timp şi pe care o singură persoană nu le putea face într-o dimineaţă.

Aşa că Anna Quangel prelua şi ea din livrări. Spre mirarea ei, descoperi că îi fusese mult mai greu şi mai chinuitor să-l aştepte pe soţul ei în faţa clădirii decît să lase singură ilustratele. Era calmul întruchipat, de fiecare dată cînd pleca singură. De îndată ce păşea într-o clădire din aceea se simţea în siguranţă printre oamenii grăbiţi care coborau sau urcau scările. Aştepta răbdătoare momentul potrivit şi lăsa repede cartea poştală. Era absolut convinsă că n-o vedea nimeni, că nu-şi amintea nimeni de ea şi că nimeni n-ar fi putut s-o descrie. Adevărul era că Anna Quangel nu ieşea atît de tare în evidenţă ca bărbatul ei cu chipul ascuţit, ca de pasăre. Era doar o femeie mărunţică, o muncitoare care trecuse în grabă pe la doctor.

O singură dată s-a întîmplat ca soţii Quangel să fie deranjaţi în timp ce scriau. Dar nu s-au pierdut cu firea nici măcar atunci. Cum se înţeleseseră deja,

Anna Quangel se strecură pînă la uşa de la intrare şi se uită pe vizor. Intre timp, Otto Quangel ascunse hîrtia şi peniţa şi puse cartea poştală începută într-o carte. Deocamdată scrisese cîteva cuvinte: „Ordonă, Fuhrer - şi noi te urmăm! Da, te urmăm, am devenit o turmă de oi pe care Fuhrerul nostru o poate mîna oricînd spre abator. Am renunţat la gîndire.

Otto Quangel ascunse cartea poştală într-un manual cu instrucţiuni pentru asamblarea aparatelor radio, ce fusese al fiului lor căzut pe front, şi cînd Anna Quangel se întoarse cu cei doi vizitatori, un bărbat mărunt şi cocoşat şi o femeie timll A, brunetă, care părea istovită, Otto stătea deja la masă ţi cioplea bustul băiatului, care era într-un stadiu destul de ii vi ornat şi care, după spusele Annei Quangel, semăna din ic ni ce mai mult cu fiul lor. Se dovedi că bărbatul scund şi 11 h i i,şi it era fratele Annei, pe care nu-l mai văzuse de aproape 11 ci zeci de ani. Muncise într-o fabrică de produse optice, ilIn Ituthenow, dar fusese mutat de curînd într-o fabrică il in I Ier lin, pe post de specialist în piese pentru submarine. I'i'ineia brunetă şi obosită era cumnata Annei, însă aceasta n o văzuse niciodată pînă acum. Nici Otto Quangel nu-şi cunoscuse pînă atunci aceste rude.

111 duminica aceea, Otto Quangel nu mai apucă să scrie nimic şi cartea poştală începută rămase neterminată în Minimalul tehnic al lui Ottochen. Chiar dacă nu erau deloc rinul care să primească oaspeţi sau să încurajeze relaţiile tir prietenie şi de rudenie, de teamă să nu le tulbure cineva liniştea din casă, soţii Quangel nu s-au îndurat să se debaraseze de vizitatorii neaşteptaţi. Soţii Heffke erau la

rîndul lor nişte oameni tăcuţi şi retraşi, membri ai unei secte reli- C.inase care, conform aluziilor lor, era persecutată de nazişti.
I iar cei doi nu prea vorbeau despre asta şi, în general, abia dacă atingeau subiecte politice.

Dar Quangel îşi asculta cu uimire soţia cînd aceasta începu să depene amintiri din copilărie împreună cu fratele ei, Ulrich Heffke. Era prima oară cînd şi-o imagina pe Anna copil, o fetiţă plină de voie bună, care mai facea din cînd în cînd şi năzbîtii. Cînd o cunoscuse el era deja des- t ul de în vîrstă; nu şi-ar fi închipuit că servitoarea aceea obosită şi lipsită de bucurii de atunci fusese cîndva altfel, înainte ca anii de muncă să-i fi răpit speranţa şi puterile.

In timp ce fraţii discutau, Otto Quangel îşi imagină sătucul lor sărac din Brandenburg; o auzi povestind cum avea grijă de gîşte, cît de tare ura să ajute la scosul cartofilor, de cîte ori a luat bătaie pentru că s-a ascuns şi află că sătenii o iubeau tocmai pentru curajul şi încăpăţînarea ei, pentru faptul că nu tolera nici un fel de nedreptate. Odată reuşi chiar să dea jos, cu un bulgăre de zăpadă, pălăria unui profesor care i se părea nedrept, şi facu asta de trei ori la rînd, fară să fie descoperită. Doar Ulrich ştia de năzbîtiile ei, iar Ulrich nu o pîra niciodată.

Nu, nu era o vizită dezagreabilă, deşi în duminica aceea soţii Quangel nu şi-au mai îndeplinit norma de două ilustrate. Ba, mai mult, le-au promis soţilor Heffke să le întoarcă vizita cît de curînd. Şi s-au ţinut de cuvînt. I-au vizitat cinci sau şase săptămîni mai tîrziu, în micul apartament temporar în care

locuiau, aflat în vestul oraşului, în apropiere de Nollen- dorfplatz. Soţii Quangel au profitat de ocazie şi, pentru prima oară, au plasat o carte poştală şi în vest. Deşi era duminică şi clădirea respectivă era cam goală, totul a decurs bine.

începînd din ziua aceea, vizitele reciproce au continuat la un interval de vreo şase săptămîni. Nu reprezentau cine ştie ce eveniment, dar aduceau un aer proaspăt în viaţa soţilor Quangel. Otto şi cumnata lui stăteau la masă mai degrabă tăcuţi, ascultîndu-i pe cei doi fraţi care-şi povesteau cu nesaţ amintirile, părînd că n-o să se sature niciodată. Lui Quangel îi facea bine s-o cunoască pe Anna în ipostaza aceea; nu era niciodată în stare să facă legătura între femeia care trăia alături de el şi fata care ştia ce înseamnă munca la cîmp, care le facea farse tuturor, reuşind totuşi să-şi păstreze reputaţia de cea mai bună elevă de la şcoala din sat.

Află că părinţii Annei trăiau în continuare în satul în care se născuse ea - şi că erau foarte bătrîni. Cumnatul lui Quangel aminti în treacăt că le trimitea în fiecare lună cîte zece mărci. Anna Quangel se pregătea să-i spună fratelui ei rî o «ă facă şi ea la fel de acum încolo, dar observă din timp privirea prevenitoare a soţului ei şi tăcu.

Quangel îi spuse abia în drum spre casă:

Mai bine lasă, Anna. Ce rost are să răsfeţi nişte oameni ■ li* vîrsta lor? Doar primesc pensie amîndoi şi, dacă cumna- 11il Io mai trimite zece mărci pe lună... eu zic că se descurcă.

Dar avem atîţia bani la casa de economii! se rugă Anna de el. N-o să-i folosim niciodată, parcă văd. Mai demult tl strîngeam pentru Ottochen, dar

acum... Hai, te rog, Otto!
('liiar şi cinci mărci pe lună şi tot e ceva!

()tto Quangel îi răspunse însă impasibil:

- Acum, că ne-am apucat de treaba aia, cine ştie la ce-o fi ne trebuiască la un moment dat mai mulţi bani? S-ar putea să avem nevoie de fiecare bănuţ, Anna. Iar bătrînii M mi descurcat fară noi şi pînă acum. Nu văd de ce nu s-ar descurca şi de acum încolo?!

Femeia nu spuse nimic. Părea puţin ofensată, şi nu din muza părinţilor ei, oricum nu prea se gîndise la ei în ultimul timp şi abia dacă le mai scria cîte o scrisoare de Cră- i iun, din obligaţie. O deranja mai degrabă faptul că avea să rămînă de ruşine faţă de fratele ei. Fratele ei n-avea voie să creadă că nu era în stare să-i urmeze exemplul.

Anna spuse încăpăţînată:

— Ulrich o să-şi închipuie că nu suntem în stare. O să creadă că n-ai un loc de muncă bun dacă nu-ţi permiţi nici măcar atît.

— Chiar nu contează ce cred alţii despre mine, îi răspunse Quangel. Nu scot bani de la bancă pentru atît.

Anna simţi că nu mai avea sens să insiste. Nu spuse nimic şi se purtă normal, dar era puţin jignită, ca întotdeauna cînd Otto nu-i lua niciodată în considerare sentimentele. Dar Anna Quangel uită repede de jignirea asta fiindcă trebuia să se întoarcă la misiunea lor comună.

CAPITOLUL 22

Comisarul Escherich, după o jumătate de an

La o jumătate de an după preluarea primei cărţi poştale, comisarul Escherich îşi mîngîia mustaţa de culoarea nisipului, privind harta Berlinului, pe care marcase cu stegu- leţe roşii locurile unde fuseseră găsite cărţile poştale ale lui Quangel. Intre timp apăruseră patruzeci şi patru de astfel de steguleţe; din cele patruzeci şi opt de ilustrate, scrise de Quangel în aceste luni, doar patru nu ajunseseră în mîinile Gestapoului. Şi nici acestea patru nu circulau din mînă în mînă prin fabrici şi birouri, cum sperau soţii Quangel, ci fuseseră rupte de frică, aruncate la canal sau arse.

Uşa se deschide. E superiorul lui Escherich, Obergruppenführerul[20] Prall din SS.

— *Heil Hitler,* Escherich! Ce s-a întîmplat, de ce îţi rozi mustaţa?

— *Heil Hitler,* Herr Obergruppenführer! Din cauza ăluia care scrie ilustratele astea, *Omuleţul*[21], cum îi zic eu.

Omuleţul? De ce?

- Nu ştiu. Aşa mi-a venit mie să-i zic. Am impresia că vi i-a să-i sperie pe toţi locuitorii Berlinului.

---

[20] Pînă în 1942, una dintre cele mai înalte funcţii din SS, corespunzătoare gradului de general din armata romînă.

[21] *Klaubautermann* (în orig.), personaj popular avînd rolul unui spiriduş în lumea marinarilor plecaţi pe mare. în romanul de faţă, Fallada îl foloseşte ca simbol al „rezistenţei oamenilor mărunţi“ împotriva regimului nazist

- **Şi, ia zi, cum stai cu cazul?**

- **Păăăi, lungi comisarul vocalele şi se uită din nou la - n rtea poştală cu o mină gînditoare. Dacă e să ne luăm după li icurile în care le distribuie, înseamnă că stă undeva la nord de Alexanderplatz. Acolo s-au găsit cele mai multe. Dar şi tn est şi în centru au fost răspîndite destul de multe. în sud**

ii a **lăsat nici una, în vest, puţin la sud de Nollendorfplatz,** M JIU **găsit două - bănuiesc că trece pe acolo ocazional, o fi avînd ceva treabă în zona aia din cînd în cînd.**

— **Pe scurt: harta nu ne spune nimic! Aşa n-o să avansăm!**

— **Staţi puţin, aveţi răbdare! Peste o jumătate de an, dacă între timp *Omuleţul* nostru n-o să se dea de gol, o să vedeţi că harta o să ne dea mai multe indicii decît acum.**

— **Peste o jumătate de an! Eşti de groază, Escherich! Vrei i.a-l mai laşi pe porcul ăsta să grohăie aici în tihnă încă o jumătate de an, în timp ce dumneata îţi înfigi steguleţele**

iii **hartă, iară să-ţi pese de nimic?**

— **în meseria noastră trebuie să avem răbdare, Herr ()bergruppenfuhrer. E ca şi cînd ai sta şi ai pîndi căprioara din ascunziş. N-ai ce face, trebuie să aştepţi. Nu poţi trage înainte să apară. Dar cînd apare, o să trag, nu vă temeţi!**

— **Nu-mi spune mie să am răbdare, Escherich! Crezi că şefii de sus au răbdare cu noi? Mi-e teamă că în curînd o să ne tragă o săpuneală de-o să ne meargă fulgii! Gîndeşte-te numai, patruzeci şi patru de cărţi poştale într-o jumătate de an, asta înseamnă aproape două cărţi pe săptămînă care aterizează la**

noi. Şefii observă de fiecare dată cînd dăm chix. E şi normal să mă întrebe: „Nu l-aţi prins încă? Păi de ce nu l-aţi prins? Dar ce faceţi, de fapt?“ Şi atunci eu o să le zic: „Păi, înfigem steguleţe într-o hartă şi dăm din gură, asta facem“. Şi apoi îmi încasez frumos săpuneala şi tac şi înghit cînd îmi ordonă să-l prind în două săptămîni.

Comisarul Escherich rînji pe sub mustaţa lui de culoarea nisipului.

— Iar dumneavoastră veniţi şi-mi trageţi mie o săpu- neală, după care îmi ordonaţi să-l prind într-o săptămînă!

— Nu rînji la mine ca prostul, Escherich! Dacă un caz ca ăsta ajunge la urechile lui Himmler, să zicem, poţi să-ţi iei la revedere de la cariera de succes şi poate că-ntr-o zi o să ne întîlnim amîndoi în lagărul de la Sachsenhausen şi-o să medităm melancolici la ce frumos era cînd mai puteam să înfigem steguleţe roşii în hărţi.

— Nu vă faceţi griji, Herr Obergruppenführer! Sunt un bătrîn criminalist şi ştiu că în cazul ăsta nu putem să facem altceva decît să aşteptăm. Să ne dea ei o idee mai bună, deştepţii, dacă ştiu cum să-l găsească pe *Omuleţul* meu. Dar pun pariu că nici unul n-ar şti de unde să-l ia.

— Escherich, gîndeşte-te puţin. Dacă la noi au ajuns patruzeci şi patru, asta înseamnă că mai există cel puţin încă pe-atîtea în tot Berlinul... dacă nu mai multe. O sută, ce ştiu eu, şi toate încearcă să semene îndoiala în minţile oamenilor, să saboteze regimul. La aşa ceva nu te poţi uita cu mîinile-n sîn!

— O sută de cărţi poştale în circulaţie! rîse Escherich. Dumneavoastră aveţi habar despre

starea de spirit a poporului german, Herr Obergruppenführer? îmi cer mii de scuze, Herr Obergruppenführer, n-am vrut să sune aşa, mi-a scăpat pur şi simplu! Bineînţeles că Herr Obergruppenführer cunoaşte poporul german, îl cunoaşte chiar mai bine decît mine, probabil, dar ştiţi, poporul se teme acum mai mult i ii i n'icînd! Toată lumea îmi aduce mie cărţile poştale - mai mult de zece nu sunt în circulaţie, pun pariu!

I >upă ce-l admonestă din priviri din cauza cuvintelor sale jignitoare (oamenii ăştia de la Criminalistică erau de-a drep- I nl bătuţi în cap şi îşi permiteau cam multe!) şi-i opri tirada i itlicînd mîna furios, Obergruppenfuhrerul Prall spuse: Dar pînă şi zece sunt prea multe! Pînă şi una! Nu miti trebuie să existe nici una! Trebuie să-l prinzi pe omul nntn, Escherich - şi încă repede!

(!omisarul nu mai zise nimic. Continuă să fixeze bom- Iirurile lucioase ale cizmelor superiorului său, îşi mîngîie mustaţa şi tăcu îndîrjit.

Aşa, stai şi taci! strigă Prall nervos. Ştiu şi la ce te gîn- • li şti. Te gîndeşti că nici eu nu sunt mai presus decît deştep- (n aia, care dau ordine, dar nu vin cu nici o soluţie concretă.

Comisarul Escherich nu mai putea să roşească de mult, dur în clipa aceea, cînd Prall îi descrise atît de bine gînduri Ir ascunse, simţi cum îl năpădeşte un val de ruşine.

()bergruppenfuhrerul Prall observă toate astea.

— N-am vrut să te fac să te simţi prost, Escherich! în nici un caz! adăugă pe un ton glumeţ. Şi nu vreau să-ţi dau nici sfaturi sau indicaţii. Ştii bine că nu-s criminalist! Ăştia m-au pus să conduc

departamentul. Dar lămureşte-mă, te rog, puţin. Parcă văd că zilele astea o să-mi ceară raportul şi atunci aş vrea să ştiu ce să le spun. Zici că nu l-a văzut nimeni lăsînd cărţile poştale?

— Nu, niciodată.

— Şi în clădirile în care au fost găsite nu bănuieşte nimeni nimic?

— Ba cum să nu? în ziua de azi fiecare bănuieşte pe fiecare! Dar de cele mai multe ori e doar duşmănie între vecini, ştiţi, din ăştia care trag cu urechea, plini de zel, care vor să-l denunţe cu prima ocazie pe cel de lîngă ei. Nu, mă tem că de la ăştia n-o să primim nici un indiciu!

— Şi cei care au găsit ilustratele? Nu-l bănuieşti pe nici unul?

— Nu-l bănuiesc? se strîmbă Escherich. O, Doamne, Herr Obergruppenführer, în ziua de azi poţi să bănuieşti pe oricine!

Apoi, aruncînd o privire rapidă spre superiorul lui, adăugă:

— Sau pe nimeni. Dar i-am cercetat pe fiecare-n parte de două ori. Nici unul n-are nimic de-a face cu persoana care scrie cărţile poştale.

Obergruppenführerul oftă.

— Trebuia să te faci preot, Escherich. Te pricepi aşa de bine la consolări! spuse el. Carevasăzică, ne-au rămas doar cărţile poştale. Cum stăm cu indiciile?

— Aşa şi-aşa. Nu foarte bine, răspunse Escherich. N-am de gînd să mai fac pe preotul, dar trebuie să vă spun adevărul, Herr Obergruppenführer! După prima gafa, aia cu „singurul fiu“, m-am gîndit că gata, o să-şi taie singur

craca. Dar se pare că avem de-a face cu un vulpoi uns cu toate alifiile.

— Ia spune, Escherich, exclamă dintr-odată Prall, te-ai gîndit c-ar putea fi şi-o femeie? Acuma mi-a picat fisa, cînd mi-ai zis de „singurul fiu".

Preţ de o clipă, comisarul îl privi surprins pe superiorul său. Căzu pe gînduri. Apoi spuse amărît, clătinînd din cap:

— N-are cum, Herr Obergruppenführer. Dimpotrivă, e una dintre variantele pe care le-aş exclude sigur. Conţopis- tul nostru e un văduv sau un bărbat singur. Dac-ar fi vorba de o femeie, sigur s-ar fi dat de gol pînă acum. Gîndiţi-vă: ce femeie poate să ţină un secret timp de o jumătate de an?

— Şi dacă e o mamă care şi-a pierdut singurul fiu?

N-;ire cum. Cu atît mai puţin! hotărî Escherich. Cineva (NnHiiferă vrea să fie consolat şi ca să fii consolat, trebuie să i li I luzi gura şi să vorbeşti. Nu, sigur nu e o femeie. Un sin- i(in iun ştie de toată tărăşenia asta şi ăla ştie să tacă, fiţi sigur.

Ţi-am zis eu, trebuia să te faci preot! Altceva, alte Indicii?

Puţine, Herr Obergruppenführer, foarte puţine. Am wni/.aţia că tipul e destul de zgîrcit sau că, la un moment dnl, a avut ceva de împărţit cu ăia care dau ajutoarele pen- I i n iarnă. Pentru că, orice-ar scrie pe cartea poştală, un linTU nu uită niciodată: „Nu contribuiţi la Fondul de Aju- Ini are pentru Iarnă!"

Păi dacă trebuie să căutăm un berlinez care nu con- l ni mie la Fondul de Ajutorare... Escherich.

V-am zis, Herr Obergruppenführer. Prea

puţine indi- I II Prea puţine...

— Şi în rest?

(iomisarul ridică din umeri.

Mai nimic, spuse. Poate doar atît, că nu are un servi-

• iii lix, de asta suntem mai mult ca siguri. Cărţile poştale au li ni, găsite la toate orele posibile, de la opt dimineaţa pînă la nouă seara. Şi avînd în vedere aglomeraţia de pe holurile alea prin care se perindă *Omuleţul* nostru, putem presupune ni ilustratele au fost găsite destul de repede după ce au fost plasate. în rest? E un muncitor, care n-a scris prea mult la viaţa lui, dar cu toate astea e educat, nu prea face greşeli

• le ortografie şi se exprimă destul de bine...

Escherich tace, tac amîndoi destul de mult timp, uitîn- iln-se la harta cu steguleţe iară să se gîndească la nimic.

— Nu stiu cum deschidem lacătul ăsta, Escherich, O să

ne prindem urechile, spuse în cele din urmă Herr Obergruppenführer Prall.

Comisarul îi răspunse pe un ton consolator:

— Nu există lacăt care să nu se poată deschide. Trebuie doar să găsim lăcătuşul potrivit, atîta tot.

— Unii îşi cam prind degetele, Escherich!

— Răbdare, Herr Obergruppenführer, aveţi

puţină răbdare!

— Dacă şefii de sus au răbdare, am şi eu. Dar nu eu hotărăsc. Haide, mai sparge-ţi puţin capul, poate îţi vine vreo idee mai bună decît statul degeaba şi aşteptatul ăsta prostesc în birou. *Heil Hitler,* Escherich!

— *Heil Hitler,* Herr Obergruppenführer!

Din nou singur, comisarul Escherich rămîne un timp în faţa hărţii, mîngîindu-şi gînditor mustaţa. De fapt, situaţia nu stătea chiar aşa cum o prezentase. în ceea ce privea cazul ăsta, nu era comisarul călit pe care nu-l mai surprindea nimic. Descoperise că îl interesa omul acela tăcut, din păcate încă necunoscut lui, care scria cărţile poştale, care se aruncase cu atîta hotărîre, şi în acelaşi timp cu atîta precauţie într-o luptă aproape fără speranţă. La început, cazul i se păruse doar unul dintr-o mie. După care începuse să-l intereseze. Trebuia să-l găsească pe bărbatul acela, care locuia sub unul dintre zecile de mii de acoperişuri din Berlin, la fel ca el, voia să-l vadă la faţă şi să-l privească în ochi pe acest om care producea, cu regularitatea unei maşini, două-trei cărţi poştale pe săptămînă, ce ajungeau pe masa lui în fiecare luni seara, marţi dimineaţa, cel tîrziu.

Escherich îşi pierduse de mult răbdarea pe care i-o recomandase superiorului său. Era un vînător - iar cazul ăsta îi punea sîngele în mişcare. Alţii vînau mistreţi; el vîna oameni. Faptul că mistreţii sau oamenii trebuiau să moară la sfîrşit nu-l emoţiona cîtuşi de puţin. Mistreţul era sortit să moară în felul ăsta, întocmai ca cei care scriau asemenea

Mu 11 poştale. îşi bătea capul de mult, încercînd să

găsească 11 "luţie pentru a-l prinde mai repede pe Omuleţ - n-avea ih'vi>ie de sugestiile lui Prall. Dar singura soluţie era răbda- 11 -*i* i I Vntru un caz minor ca ăsta n-avea cum să mobilizeze tul rogul contingent, n-avea cum să percheziţioneze toate Npurtomentele din Berlin - ca să nu mai vorbim că nu era • li lor indicat să alarmeze tot oraşul. N-avea ce să facă, treimii i să mai aibă puţină răbdare...

Iar dacă aveai suficientă răbdare, putea să sentîmple i r va dintr-odată: întotdeauna se întîmpla ceva cînd te iu,il optai mai puţin. Fie infractorul comitea o greşeală, fie îl pai asea norocul. Era unul dintre cele două lucruri pe care trebuia să le aştepţi: greşeala sau schimbarea norocului. 11 o 111 dintre ele se întîmpla întotdeauna, sau aproape întot- t Imuna. Escherich spera să nu fie vorba de al doilea, în cazul anchetat de el. Cazul ăsta îl interesa, îl interesa chiar foarte i are. De fapt şi de drept, puţin îi păsa că era vorba sau nu de IUI infractor. Cum spuneam, Escherich era un vînător. Şi nu limdcă-i plăcea friptura, ci pentru plăcerea de-a vîna. Ştia că hi clipa în care prada cădea în capcană, sau infractorul era I n ins şi confruntat cu suficiente dovezi incriminatoare - în clipa aceea, interesul lui pentru caz avea să dispară defini- l iv. Prada fusese omorîtă, infractorul, închis - vînătoarea no încheiase. Următoarea!

Escherich îşi luă ochii aproape lipsiţi de culoare de la burtă. Se aşeză la birou şi se apucă să-şi mănînce micul dejun. îşi mesteca încet şi gînditor sendvişul. Cînd sună telefonul, ridică fără chef receptorul. Ascultă nepăsător vocea de la capătul celălalt:

— Aici secţia de poliţie Frankfurter Allee. Comisarul Escherich?

— La telefon.

— Dumneavoastră vă ocupaţi de cazul ăla cu cărţile poştale anonime?

— Da. Ce s-a întîmplat? Spuneţi mai repede, vă rog!

— Suntem aproape siguri că l-am prins pe cel care le împarte.

— în flagrant?

— Aproape. Dar neagă totul, bineînţeles.

— Unde l-aţi dus?

— E la noi, la secţie.

— Ţineţi-l acolo. Ajung în zece minute cu maşina. Şi nu-l mai interogaţi! Lăsaţi-l în pace! Vreau să vorbesc singur cu el, aţi înţeles?

— Da, să trăiţi, domn' comisar!

— Vin imediat!

Pentru o clipă, comisarul Escherich nici nu se putu clinti de lîngă telefon. Norocul - dragul de el! A ştiut el că trebuia doar să aibă răbdare!

Plecă în grabă să-l interogheze pentru prima oară pe *Omuleţ*.

CAPITOLUL 23

Enno Kluge, după o jumătate de an

Trecuse o jumătate de an. Mecanicul Enno Kluge şedea nerăbdător în sala de aşteptare a unui medic. Şedea acolo împreună cu vreo alte treizeci-patruzeci de persoane. O asistentă destul de ţîfnoasă tocmai strigase numărul 18, Enno primise bonul cu numărul

29. Trebuia să mai stea la coadă • 'el puţin o oră şi amicii lui din Nici o şansă îl aşteptau deja.

Enno Kluge se săturase de aşteptat. Ştia bine că n-are rum să scape, trebuia să facă rost de certificatul ăla medical, nit fel dădea de belea la serviciu. Dar ar fi trebuit să plece dura nu voia să piardă ora la care se faceau pariurile.

I -ui Enno îi vine să se plimbe prin sala de aşteptare. Dar mila e mult prea plină şi oamenii sigur s-ar lega de el. Se retrage pe culoar şi, cînd asistenta nervoasă îl descoperă i il trimite imediat înapoi în sală, Enno o roagă să-i spună unde este toaleta.

Asistenta îi arată fară chef uşa şi chiar se gîndeşte să-l aştepte afară pînă iese. Dar soneria de pe hol sună scurt de cîteva ori şi femeia trebuie să-i primească pe pacienţii cu numerele 43, 44 şi 45, să le ia datele, să le completeze fişele şi să le ştampileze carnetele medicale.

Asta e programul ei, de dimineaţa pînă seara tîrziu. La sfîrşitul programului e aproape moartă de oboseală, iar doctorul la fel, şi parcă nu mai poate scăpa cu nici un chip de starea asta de iritare continuă care a pus stăpînire pe ea în ultimele săptămîni. A dezvoltat o adevărată ură faţă de fluxul acesta nesfîrşit de pacienţi care n-o lasă deloc să-şi tragă sufletul. îi găseşte aşteptînd răbdători în faţa uşii, la opt dimineaţa, cînd ajunge la cabinet, iar la zece seara sunt tot acolo, în sala de aşteptare, umplînd-o cu mirosurile lor insuportabile. Toţi sunt nişte chiulangii, nişte chiulangii care nu vor nici să muncească, nici să lupte pe front, oameni care speră că îşi vor putea procura mîncare mai multă sau mai bună cu ajutorul unui certificat medical. Oameni care vor să fugă de responsabilităţile lor, lucru pe

care ea nu poate să-l facă. Trebuie să reziste, n-are voie să se îmbolnăvească — ce-ar face doctorul iară ea? —, ba mai trebuie să fie şi prietenoasă cu nemernicii ăştia care murdăresc tot ce ating, se pişă şi vomită pe unde apucă! Vasul de toaletă e tot timpul plin cu mucuri de ţigări.

Gîndindu-se la asta, asistenta îşi aduce aminte de chiulangiul mărunţel căruia i-a arătat de curînd unde e toaleta. Sigur e tot acolo, fumînd ţigară după ţigară. Sare de pe scaun, dă buzna afară şi începe să scuture clanţa.

— Ocupat! strigă cineva dinăuntru.

— Ieşiţi de-acolo chiar acum! îl admonestează asistenta. Credeţi că puteţi să staţi acolo ore-n şir? Mai sunt şi alţii care vor să folosească toaleta!

Cînd Kluge se strecoară afară, strigă în urma lui:

— Bineînţeles că aţi afumat toată încăperea. O să-i zic eu domnului doctor cît sunteţi de bolnav! Lăsaţi c-o să vedeţi!

Enno Kluge se reazemă abătut de peretele din sala de aşteptare — cineva i-a ocupat scaunul, între timp. Doctorul a ajuns la pacientul cu numărul 22. Probabil că nu mai are nici un rost să aştepte aici. Bestia aia de la intrare e în

«lin i' să-l aţîţe pe medic, să-l convingă să nu-i dea concediu medical. Şi atunci ce-o să facă? O să vadă el pe dracu' ıı serviciu! E deja a patra zi de cînd lipseşte; nu s-ar mira di'lne dacă l-ar trimite la batalionul disciplinar sau în vreun Imj-iu la aşa ceva se pricep! Da, trebuie să pună mîna pe un certificat medical chiar azi. E mai bine să aştepte, dacă Ini ¡1 stat pînă acum. La ceilalţi medici e la fel de aglomerat, ıı însemna să aştepte pînă noaptea, măcar despre ăsta a itii/.it că e destul de generos cu scutirile. Asta e, azi

nu mai |un înză pe nici un cal, amicii vor trebui să se descurce iară < I n-au ce să facă...

Kluge se sprijină de perete tuşind. II supără ceva. Ar li Iii ne să nu fie nimic. Nici acum nu şi-a revenit complet diipî bătaia primită de la Persicke. Dar măcar la muncă ne descurcă mai bine, deşi mîinile lui nu şi-au recăpătat îndemînarea de altădată. Nu e mai bun decît un muncitor mediocru. N-o să-şi mai recapete priceperea, n-o să ajungă niciodată un meseriaş în domeniu.

Probabil că din cauza asta nu mai avea chef de muncă, nu poate că pînă la urmă nu-i plăcea munca. Nu-i mai vedea rostul. De ce să te speteşti dacă poţi să trăieşti des- l ni de bine şi fără să munceşti? Pentru război cumva? N-au decît să-şi poarte singuri războiul lor de căcat, pe el nu-l Interesa cîtuşi de puţin. Poate dacă-i trimiteau pe ştabi pe I ront - poate atunci se termina şi războiul mai repede!

Nu, nu inutilitatea muncii sale era cea care-i stîrnea repulsie, ci faptul că se descurca momentan şi fără să muncească. Da, fusese slab din nou, trebuia s-o recunoască: se dusese iarăşi la femeile sale, mai întîi la Tutti şi-apoi la I jtitte, care erau gata să-l care în spate un timp pe lipiciosul de Enno. Dar de îndată ce te încurcai cu o femeie, puteai să-ţi iei adio de la viaţa ordonată, cu mers la serviciu şi tot doctorul la fel, şi parcă nu mai poate scăpa cu nici un chip de starea asta de iritare continuă care a pus stăpînire pe ea în ultimele săptămîni. A dezvoltat o adevărată ură faţă de fluxul acesta nesfîrşit de pacienţi care n-o lasă deloc să-şi tragă sufletul. îi găseşte aşteptînd răbdători în faţa uşii, la opt dimineaţa, cînd ajunge la cabinet, iar la zece seara sunt tot acolo, în sala de aşteptare, umplînd-o cu mirosurile lor insuportabile.

Toţi sunt nişte chiulangii, nişte chiulangii care nu vor nici să muncească, nici să lupte pe front, oameni care speră că îşi vor putea procura mîncare mai multă sau mai bună cu ajutorul unui certificat medical. Oameni care vor să fugă de responsabilităţile lor, lucru pe care ea nu poate să-l facă. Trebuie să reziste, n-are voie să se îmbolnăvească - ce-ar face doctorul iară ea? -, ba mai trebuie să fie şi prietenoasă cu nemernicii ăştia care murdăresc tot ce ating, se pişă şi vomită pe unde apucă! Vasul de toaletă e tot timpul plin cu mucuri de ţigări.

Gîndindu-se la asta, asistenta îşi aduce aminte de chiulangiul mărunţel căruia i-a arătat de curînd unde e toaleta. Sigur e tot acolo, fumînd ţigară după ţigară. Sare de pe scaun, dă buzna afară şi începe să scuture clanţa.

— Ocupat! strigă cineva dinăuntru.

— Ieşiţi de-acolo chiar acum! îl admonestează asistenta. Credeţi că puteţi să staţi acolo ore-n şir? Mai sunt şi alţii care vor să folosească toaleta!

Cînd Kluge se strecoară afară, strigă în urma lui:

— Bineînţeles că aţi afumat toată încăperea. O să-i zic eu domnului doctor cît sunteţi de bolnav! Lăsaţi c-o să vedeţi!

Enno Kluge se reazemă abătut de peretele din sala de aşteptare - cineva i-a ocupat scaunul, între timp. Doctorul a ajuns la pacientul cu numărul 22. Probabil că nu mai are nici un rost să aştepte aici. Bestia aia de la intrare e în

Hmiv să-l aţîţe pe medic, să-l convingă să nu-i dea concediu medical. Şi atunci ce-o să facă? O să vadă el pe dracu' In mi Tviciu! E deja a patra zi de cînd lipseşte; nu s-ar mira 4#loc dacă l-ar trimite la batalionul disciplinar sau în vreun |«*;m la aşa ceva

se pricep! Da, trebuie să pună mîna pe un certificat medical chiar azi. E mai bine să aştepte, dacă I ui n Htat pînă acum. La ceilalţi medici e la fel de aglomerat, ni iiiHemna să aştepte pînă noaptea, măcar despre ăsta a hii/iI că e destul de generos cu scutirile. Asta e, azi nu mai |inriiiză pe nici un cal, amicii vor trebui să se descurce fară el, n-au ce să facă...

Kluge se sprijină de perete tuşind. II supără ceva. Ar li bine să nu fie nimic. Nici acum nu şi-a revenit complet • li11>.i bătaia primită de la Persicke. Dar măcar la muncă **c descurcă mai bine, deşi mîinile lui nu şi-au recăpătat îndemînarea de altădată. Nu e mai bun decît un muncitor mediocru. N-o să-şi mai recapete priceperea, n-o să ajungă niciodată un meseriaş în domeniu.

Probabil că din cauza asta nu mai avea chef de muncă, nmi poate că pînă la urmă nu-i plăcea munca. Nu-i mai vedea rostul. De ce să te speteşti dacă poţi să trăieşti des- 1111 de bine şi iară să munceşti? Pentru război cumva? N-au decît să-şi poarte singuri războiul lor de căcat, pe el nu-l interesa cîtuşi de puţin. Poate dacă-i trimiteau pe ştabi pe I ront - poate atunci se termina şi războiul mai repede!

Nu, nu inutilitatea muncii sale era cea care-i stîrnea repulsie, ci faptul că se descurca momentan şi fără să muncească. Da, fusese slab din nou, trebuia s-o recunoască: se dusese iarăşi la femeile sale, mai întîi la Tutti şi-apoi la I <otte, care erau gata să-l care în spate un timp pe lipiciosul de Enno. Dar de îndată ce te încurcai cu o femeie, puteai Hiî-ţi iei adio de la viaţa ordonată, cu mers la serviciu şi tot restul. Dacă le spunea să-i facă o cafea şi micul dejun la şase

dimineaţa, săreau cu gura imediat. Ce-şi închipuia? La ora asta oamenii încă mai dorm, chiar era neapărat nevoie? N-avea decît să se urce înapoi în patul cald!

O dată, de două ori mai reuşeai să-ţi impui punctul de vedere, dar nu şi a treia oară, mai ales dacă te chema Enno Kluge. Preferai să te supui şi să te strecori înapoi în pat, lîngă femeie, şi-apoi mai dormeai o oră, două, chiar trei.

Iar dacă se facea atît de tîrziu, nu se mai ducea deloc la fabrică, îşi lua liber. Sau dacă se trezea cît de cît devreme, se ducea un pic mai tîrziu, le îngăima nişte scuze lamentabile, aştepta să se urle la el (oricum se obişnuise, nici nu-i mai asculta), muta două lucruri de ici colo şi apoi se ducea acasă, unde îl aşteptau alte boscorodeli: Ce rost mai avea să ţii un bărbat pe lîngă casă dacă era plecat toată ziua? Pentru cîteva mărci? Sigur se puteau cîştiga şi altfel! Nu, dacă voia să muncească, trebuia să rămînă în cămăruţa lui strîmtă de hotel, femeile şi munca nu se împăcau deloc. Exista o singură excepţie - Eva, şi bineînţeles că Enno Kluge încercase să se întoarcă umil la poştăriţă. Dar Frau Gesch îl înştiinţă că Eva era plecată. Primise o scrisoare de la ea, de undeva din regiunea Ruppin, stătea la nişte rude, parcă. Da, da, îi lăsase cheia de la apartament, dar nici să nu se gîndească, n-o să i-o dea. Cine plătea chiria în fiecare lună, el sau nevastă-sa? Atunci însemna că apartamentul era al ei, nu al lui! Frau Gesch şi-a bătut destul capul cu el şi chiar n-avea de gînd să-l lase să intre.

Dar dacă voia să facă ceva pentru Eva, putea să treacă pe la oficiul poştal. încercaseră de cîteva ori să ia legătura cu Frau Kluge şi de curînd îi venise şi o

citaţie de la un fel de tribunal de partid; Frau Gesch o trimisese înapoi, scriind pe ea „Destinatar plecat, domiciliu necunoscut“. Dar |MMIIC reuşea să rezolve situaţia de la poştă. Soţia lui mai MVIMI nişte drepturi, nişte bani de luat, mai mult ca sigur.

I ’nrtea cu banii îi trezi interesul lui Enno Kluge; la urma iu mei, putea să se legitimeze drept soţul ei, iar asta însemna i a drepturile ei erau şi drepturile lui. Nu se dovedi însă o Idee bună: cei de la poştă îl luară numaidecît la şuturi. Probul ui că Eva se certase cu cei din partid, la cît de furioşi ei nu oamenii de la fostul ei loc de muncă. Enno nu se mai pi itbi deloc să se legitimeze drept soţul Evei - dimpotrivă, se hI i ftdui din răsputeri să-i convingă că nu mai trăia de mult ni ea şi că habar n-avea ce mai facea soţia lui.

Pînă la urmă îl lăsară să plece. Ce puteai să scoţi de la un om mărunţel care era gata să izbucnească în plîns în nrice minut şi care începea să tremure ca varga de cîte ori i idicau tonul la el? Putea să plece şi, în caz că se întîlnea cu miţia lui, ar fi fost bine s-o trimită imediat la oficiul poştal. Hm i ar fi fost şi mai bine dacă le putea da un indiciu legat de locul unde stătea, şi se ocupau ei de restul.

i n drum spre Lotte, lui Enno Kluge îi reveni buna dispo- /1| ie şi începu să rînjească. Aşadar, Eva cea descurcăreaţă ne uda la ananghie, se refugiase la rudele ei din Ruppin şi IUI mai îndrăznea să se arate prin Berlin! Dar nici măcar l'îiino nu era chiar atît de netot, încît să le spună celor de la poştă unde se afla Eva; era la fel de şmecher precum l 'rau Gesch. Măcar aşa mai avea o scăpare: dacă vreodată nr fi dat-o în bară de tot prin Berlin, putea să se ducă la iniţia lui. Cine ştie, poate l-ar fi primit. I-ar fi fost jenă să ■e poarte urît cu el de faţă cu rudele ei. Pentru Eva,

buna reputaţie şi aparenţele mai valorau ceva. Pe deasupra, o putea şantaja cu faptele eroice ale lui Karlemann; n-ar li suportat să le povestească despre asta rudelor ei. Mai d('grabă l-ar fi primit înapoi.

O ultimă portiţă de scăpare, în caz că o dădea în bară aici. Deocamdată o avea pe Lotte. Era o femeie destul de cumsecade, atîta doar că trăncănea tot timpul şi avea obiceiul nenorocit de a aduce bărbaţi acasă. Atunci Enno era nevoit să se ghemuiască pe un scaun în bucătărie, vreo jumătate de noapte, uneori chiar o noapte întreagă - şi în ziua următoare iar se alegea praful de mersul la serviciu.

îşi dăduse deja seama că munca n-avea să-i pice niciodată bine, că n-avea să se dea niciodată pe brazdă. Dar poate că războiul o să se termine mai repede decît se aştepta toată lumea şi poate că pînă atunci o să se descurce. Prin urmare, în scurt timp se întoarse la vechile lui obiceiuri, la statul degeaba şi la chiulitul de la serviciu. Maistrul mai avea puţin şi exploda de nervi de cîte ori îl vedea. Apoi fusese bruftu- luit a doua oară de cei din conducere, dar de data asta nu se sperie la fel de tare. Enno Kluge îşi dădu seama cum stătea situaţia: fabrica avea zilnic nevoie de muncitori, aşa că nu-şi puteau permite să-l dea afară atît de uşor!

Urmară trei zile libere consecutive. Enno cunoscu o văduvă încîntătoare, nu tocmai tînără şi proaspătă, e drept, dar de zece ori mai distinsă decît femeile lui de pînă atunci. Pe deasupra, mai avea şi un magazin prosper cu animale de companie lîngă Konigstor! Făcea comerţ cu păsări, peşti şi cîini, vindea hrană pentru animale, zgărzi, nisip, biscuiţi pentru cîini. Avea şi ţestoase, salamandre şi pisici... Era o afacere prosperă, iar ea - o femeie de ispravă, o adevărată

femeie de afaceri.

Enno i se prezentase drept văduv şi-o făcuse să creadă că Enno era numele lui de familie, iar ea îl botezase Hînschen[22]. Era clar că avea şanse la femeia aia, îşi dăduse seama clar în

|t< l i ci zile de chiul în care o ajutase la magazin. Un băr- I ea ol, dornic de putină tandreţe, era exact ce-i trebuia. Vfldi iva era la vîrsta la care femeile începeau să-şi facă griji dani aveau să mai întîlnească vreun bărbat cu care să-şi împartă bătrîneţea. Sigur c-ar fi vrut să se mărite cu el, im Knno spera c-o să rezolve problema asta cumva. Deja apa. •useră căsătoriile oficiate în vreme de război şi nimeni lai ni bătea capul cu prea multe acte, iar Eva sigur n-avea na i provoace neplăceri. Dimpotrivă, ştia că s-ar fi bucurat Nil . ape de el definitiv. Sigur şi-ar fi ţinut gura!

I)intr-odată, Enno Kluge simţi o dorinţă arzătoare de-a ... apa de toate obligaţiile pe care le avea faţă de fabrică. Ori- mi 11 era nevoit să se prefacă bolnav, după ce lipsise nemotivat I n -i zile. Chiar ar fi vrut să se îmbolnăvească de-adevăratelea! Şi a. răstimpul acela ar fi aranjat şi treburile cu Hete Hîberle, \ rtiluva. Lotte ajunsese să-l dezguste. Nu mai suporta situaţia, palavrele ei de doi bani, bărbaţii şi mai ales accesele ei i li tandreţe cînd se îmbăta. Nu, aşa ceva nu mai era posibil, 111 trei sau patru săptămîni voia să se vadă însurat şi cu tre-

I **>n ri le aranjate! Iar medicul trebuia să-l ajute.**

Intrase abia numărul 24. Enno mai trebuia să aştepte

---

[22] Diminutiv de la Hans.

II **jumătate de oră. Se ridică şi, cu totul mecanic, sări peste cîteva picioare, apoi ieşi din nou pe coridor. în ciuda asis- I cutei ăleia afurisite, o să mai fumeze o ţigară la toaletă. Are noroc, reuşeşte să se strecoare pînă acolo neobservat, dar nici nu apucă să tragă două fumuri că zgripţuroaica apare ... începe să zgîlţîie iar uşa.**

— Iar aţi ocupat toaleta! Iar fumaţi! ţipă femeia. Tot dumneavoastră sunteţi, las' că vă ştiu eu! Vreţi să ieşiţi, sau trebuie să-l chem pe domn' doctor?

Cum ţipă, ce groaznic ţipă! Enno renunţă imediat, ca de obicei, cînd trebuie să înfrunte pe cineva. Se lasă alungat în sala de aşteptare, iară să-şi ceară scuze. Se sprijină din nou de perete şi aşteaptă să-i vină rîndul. Matracuca aia o să-l pîrască sigur doctorului!

După ce îl alungă la loc pe bărbatul mărunţel, asistenta se întoarce în hol. I-a arătat ea lui!

Lîngă cutia poştală, zăreşte o carte poştală care zace pe jos. Nu era acolo acum cinci minute. E sigură de asta, doar ea i-a deschis ultimului pacient. între timp nu sunase nimeni, oricum nu era ora la care se livra corespondenţa.

Asistenta se gîndeşte la toate astea în treacăt, în timp ce se apleacă după cartea poştală. Ştie deja că trebuie să aibă o legătură cu bărbatul ăla mic şi dubios, a ştiut-o din prima, dinainte de-a o lua în mînă, dinainte de-a afla ce conţine.

Aruncă o privire, citeşte cîteva cuvinte şi dă buzna în cabinetul medicului.

— Domn' doctor! Domn' doctor! Uitaţi ce-am găsit pe coridor!

întrerupe consultaţia, reuşeşte să-l trimită într-o încăpere alăturată pe pacientul pe jumătate

dezbrăcat şi-i întinde cartea poştală medicului. Aşteaptă cu sufletul la gură ca medicul să termine de citit şi imediat îi împărtăşeşte bănuielile sale:

— N-are cum să fie altcineva decît dubiosul ăla mărunţel! Mi s-a părut antipatic din clipa în care l-am zărit! Era clar că avea conştiinţa încărcată, nu stătea locului nici o clipă, se ducea întruna şi se plimba pe hol. De două ori l-am gonit de la toaletă! Atunci trebuie să fi lăsat şi cartea poştală! Era prea departe de cutia poştală, n-avea cum s-o arunce cineva de-afară! Aoleu, poate între timp şi-a luat tălpăşiţa, trebuie să mă duc să văd...

Şi asistenta iese alergînd din cabinetul medicului, fară să închidă uşa.

Medicul rămîne pe loc cu cartea poştală în mînă. I se pm i (oribil de jenant că incidentul acesta s-a întîmplat toc- himi Iii (impui orelor sale de consultaţie. Slavă Cerului că MlNlmta a găsit cartea poştală şi că el o să le poată dovedi pi iui şi-a părăsit cabinetul de două ore, nici măcar la ţoalei m n a fost. Fata are dreptate, cel mai bine ar fi să sune Imediat la poliţie. Medicul începe să caute numărul celei ii ii u apropiate secţii în cartea de telefoane.

t atu bagă capul pe uşa lăsată deschisă.

N-a plecat, domn' doctor! îi şopteşte. Crede, probabil, r o mi poată dezminţi acuzaţiile. Dar eu una sunt absolut llgură că...

E în regulă, o întrerupe medicul văzînd cît e de agi- 111111 I nchideţi uşa, vă rog. Sun chiar acum la poliţie.

Medicul dă raportul şi e instruit să-l ţină acolo pe bărbat pn mi cînd soseşte cineva de la secţie. Transmite mesajul iiiuHtentei şi îi spune să-l cheme imediat, în caz că bărbatul i Iu semne că vrea să

plece, apoi se aşază din nou în scaunul Im de birou. Nu, nu mai poate să continue consultaţiile, e prea tulburat. De ce i s-a întîmplat tocmai lui aşa ceva? De re? Ce individ lipsit de scrupule, cel care a scris cartea asta poştală! Nu s-a gîndit în ce încurcătură o să-l bage pe cel i are o să găsească ilustrata aia nenorocită!

Chiar aşa, doar cartea asta poştală îi mai lipsea medi- riilui! Acum poliţiştii plecaseră deja spre el şi, cine ştie, poate aveau să-l suspecteze, poate făceau şi-o percheziţie m cabinet şi, chiar dacă mai tîrziu s-ar fi dovedit că nu-i vinovat, cineva în spate, în camera de serviciu, s-ar fi găsit cu siguranţă să-l...

Medicul se ridică. Trebuia măcar să-i spună asistentei...

Dar se aşază la loc. De ce să fie suspectat? Oricum, chiar dacă ar fi găsit-o, putea să le demonstreze cu acte că e menajera lui. Doar discutaseră de o sută de ori despre astii şi aranjaseră lucrurile, de cînd fusese silit să se despartă de ea, cu peste un an în urmă, la presiunea naziştilor. Nevastă-sa era evreică şi medicul divorţase de ea mai degrabă la rugăminţile ei, ca să nu pericliteze viitorul copiilor. Mai tîrziu însă, după ce se mutase, o luase din nou la el cu acte false, pretinzînd că e menajera lui. De fapt şi de drept, n-avea ce să se întîmple prea grav. Nevasta lui nici nu arăta a evreică...

Of, cartea aia poştală blestemată! Trebuia să aterizeze tocmai la el! Dar probabil că ar fi provocat panică oriunde ar fi ajuns. în vremurile alea toată lumea avea ceva de ascuns!

Dar poate că tocmai ăsta şi era scopul cărţii poştale - să provoace frică şi panică... Poate că era o unealtă diabolică prin care erau puşi la încercare cei

suspecţi? Poate că îl ţineau de mult sub observaţie şi asta era doar o metodă de a-i verifica reacţiile?

Oricum ar fi stat treaba, se comportase corect. Anunţase poliţia la cinci minute după descoperirea ilustratei şi putea să indice chiar şi un suspect. O fi fost vreun amărît, cine ştie, vreunul care n-avea nici o treabă cu tot scandalul ăsta. în orice caz, n-avea cum să-l ajute, trebuia să se apere pe sine. Important era ca doctorul să scape cu faţa curată.

Chiar dacă gîndurile astea l-au mai liniştit puţin, medicul simte nevoia să se ridice şi să-şi pregătească repede o doză mică de morfină. Astfel o să-i poată primi aproape plictisit şi indiferent pe domnii ăştia care se îndreaptă spre el. Injecţia asta e singurul lucru care l-a ajutat de cînd l-au umilit în halul ăla cu divorţul, şi apelează la ea din ce în ce mai des. Asta nu înseamnă că-i dependent, uneori rezistă şi cinci-şase zile fară morfină, dar cînd se ivesc probleme - ceea ce i se întîmplă destul de des de cînd cu războiul ăsta - îşi face cîte o injecţie. E singurul lucru care-l mai ajută, altfel s-ar pierde

lirei i Nu, deocamdată nu-i dependent! Dar e pe cale să li ui ()f, dacă s-ar termina odată războiul ca să plece din IIHI.II oribilă! S-ar mulţumi şi cu cel mai umil post de In Htagiar, numai să se vadă dincolo de graniţele ţării!

I*ivito cîteva minute, cei doi domni de la poliţie sunt imnpinaţi de un medic cam palid la faţă şi cam obosit. 11 u 1111 ntre ei e doar un sergent în uniformă care a primit piliu MI ţină sub supraveghere holul cabinetului, drept care Iii Imediat locul asistentei.

(clnlalt e îmbrăcat în civil şi îl cheamă Schroder. E lliupector adjunct la Criminalistică. Medicul îi înmînează mitra poştală în camera de consultaţii.

I 'oate să le dea o declaraţie? Ei bine, nu prea, avînd în i nlcre că a consultat întruna pacienţi, de peste două ore, ilniiMzeci sau douăzeci şi cinci de persoane. Dar o va chema Imediat pe asistentă.

Aceasta soseşte şi are destule de declarat, spre deosebire dr medic. II descrie pe „ticălos“ cu o ură complet exage- i nl n. Bietul om n-a făcut altceva decît să fumeze de două m i la toaletă. Medicul o cercetează pe îndelete în timp ce mc ambalează. Vocea i se frînge de mai multe ori. Trebuie mVi spun să ia neapărat ceva pentru hipertiroidismul ăla, ÎMI **zice medicul. Văd că e din ce în ce mai rău. Nici nu-şi mai dă seama ce vorbeşte, la cît e de agitată.**

Inspectorul adjunct pare să-i împărtăşească părerea, lut rerupe declaraţia femeii cu un concis: „Mulţumesc! Am aliat destul!“

— Un singur lucru vă mai rog, domnişoară. Arătaţi-mi unde anume pe hol aţi găsit cartea poştală. Cît puteţi de exact!

Asistenta aşază cartea poştală într-un punct din drep- tul fantei cutiei poştale care pare imposibil de nimerit de-afară. Dar inspectorul adjunct şi sergentul încearcă să împingă cartea poştală prin fanta cutiei pînă cînd aterizează aproape de locul desemnat. Mai lipsesc doar vreo zece centimetri...

— Poate aţi găsit-o puţin mai încoace, ce ziceţi? o întreabă inspectorul adjunct.

Asistenta e vizibil şocată de reuşita experimentului.

— Nu, atît de aproape de uşă n-avea cum să fie în nici un caz! încearcă să-i explice poliţistului. Poate puţin mai aproape de noi faţă de cum v-am arătat! De fapt, cred c-am găsit-o chiar aici, lîngă scaun, spune

arătînd spre un punct aflat la vreo jumătate de metru de locul în care se găseşte ilustrata. Sunt aproape convinsă că m-am lovit de scaunul ăsta cînd am ridicat-o.

— Aha, spune inspectorul adjunct şi o studiază cu calm pe femeia revoltată.

Analizează în gînd toate dovezile despre care i-a vorbit. Asta-i o isterică, îşi spune. E clar că are nevoie de un bărbat. Păi, ce să-i faci, bărbaţii sunt toţi pe front, şi nici ea nu-i cea mai frumoasă din lume.

Se întoarce spre medic şi-i spune:

— Aş vrea să stau vreo trei minute în sala de aşteptare, ca un pacient oarecare, şi să-l cercetez pe domnul acuzat, iară ca el să-şi dea seama cine sunt. Se poate?

— Sigur că se poate. Domnişoara Kiesow o să vă arate unde stă.

— Stă în picioare! Unul ca ăsta nu are răbdare să stea jos. Mai bine îi calcă pe picioare pe ceilalţi. Nu-i de mirare, dacă are conştiinţa încărcată! Ticălosul...

— Deci unde stă? o întrerupe din nou şi deloc respectuos inspectorul adjunct.

Mai întîi a stat alături de oglinda de lîngă geam, îi Bn|tunde femeia vizibil jignită. Dar bineînţeles că acum nu linii ni iu unde stă, la cît e de agitat!

11 găsesc eu, îi spune Schröder. Doar mi l-aţi descris
ililiii.

Şi se duce în sala de aşteptare.

In sala de aşteptare domneşte o oarecare nelinişte. De douăzeci de minute doctorul n-a mai invitat înăuntru nici un pacient - cît să mai stea să aştepte? Au şi altceva de Im ut! Probabil că se ocupă

peste rînd de pacienţii bogaţi, am de la care mai vede cîte-un bănuţ, iar pacienţii obişnuiţi a 1111 decît să aştepte pînă le vine rău! Dar aşa fac toţi medi- rli ăştia, domnule dragă, nu contează la care te duci! Banii vorbesc peste tot!

i n timp ce pacienţii discută din ce în ce mai aprins despre i m uperea medicilor, inspectorul adjunct îl cercetează discret pe omul lui. L-a recunoscut imediat. Nu pare deloc atît de neliniştit sau de înfiorător cum l-a descris asistenta. Stă toarte liniştit în faţa oglinzii şi nu se amestecă în discuţiile celorlalţi. De fapt, nu pare să audă ce spun, ceea ce e ciudat, nnyoritatea mai trag cu urechea ca să-şi omoare vremea cît aşteaptă. Pare cam prostuţ şi, în acelaşi timp, speriat. Un muncitor mărunt, hotărăşte inspectorul adjunct. Nu, poate ceva mai mult, pare îndemînatic, se vede că munceşte, dar nu face o muncă grea... costumul şi haina au fost întreţinute cu grijă, dar se vede că-s vechi şi uzate. Nu seamănă deloc cu portretul imaginar al bărbatului care scrie cărţile alea poştale, dacă e să te iei după tonul lor. Tipul ăla are o voce puternică, pe cînd iepuraşul ăsta speriat...

Dar inspectorul adjunct ştie prea bine că, deseori, oamenii sunt cu totul altfel decît arată. Şi după declaraţia martorei, bărbatul ăsta pare atît de dubios, încît e nevoit să-l verifice. Se pare că tipul cu cărţile poştale îi enervase rău pe şefii de sus - nu demult primise un ordin „Strict secret!“ sA cerceteze şi cel mai mic indiciu ce apărea în cazul respectiv.

Ar fi grozav să progresez măcar un pic, se gîndeşte inspectorul adjunct. Şi-ar fi timpul să primesc o promovare.

Toţi sunt ocupaţi să-l bîrfească pe medic, aşa că

Schroder se apropie discret de bărbatul mărunţel de lîngă oglindă, îl bate uşor pe umăr şi-i spune:

— Veniţi puţin cu mine pe coridor. Vreau să vă întreb ceva.

Enno Kluge îl urmează afară ascultător, cum face de obicei cînd i se dă un ordin. Dar în timp ce păşeşte în spatele domnului necunoscut, îl cuprinde o oarecare nelinişte: Ce mai e şi asta? Ce-o fi vrînd ăsta de la mine? Arată ca un poliţai şi vorbeşte ca un poliţai. Ce treabă am eu cu poliţia - doar n-am făcut nimic!

Insă în clipa următoare îşi aduce aminte de spargerea dată la familia Rosenthal. Nu încape îndoială, Barkhausen s-a dus şi l-a pîrît. I se face şi mai frică. Ajurat că n-o să dea nici o declaraţie şi, dacă o face totuşi, individul ăla din SS o să pună iar mîna pe el şi o să-l bată de-o să-i meargă fulgii, doar că mai rău decît data trecută! Nu are voie să zică nimic, dar dacă nu vorbeşte, copoiul ăsta o să-l ameninţe şi atunci sigur o să se scape. E între ciocan şi nicovală... Ah, frica asta!

Cînd iese pe hol, patru chipuri se întorc spre el şi-l privesc curioase - dar nici nu le vede, observă doar uniforma poliţaiului şi îşi dă seama imediat că a avut dreptate să se sperie, că într-adevăr a nimerit între ciocan şi nicovală.

Iar frica asta îi împrumută nişte calităţi pe care în mod normal nu le are, şi anume fermitate, putere şi rapiditate. II împinge pe inspectorul adjunct luat prin surprindere în

(.'Ir w'rgentului, trece în fugă prin faţa medicului şi-a Inimici, trînteşte uşa de perete şi dă deja să coboare scă-

rlli)…

I tur în spatele lui se aude fluierul sergentului şi Enno nu ■muc iIc să scape de tînărul cu picioare lungi. Sergentul îl | m 11 n I (• (I i n urmă pe ultima treaptă, îi aplică o lovitură care-l Ni mică în genunchi şi, cînd în sfîrşit Enno vede şi altceva (tenii ,stele verzi, îi spune cu zîmbetul pe buze:

la întinde tu lăbuţele alea drăguţe spre mine! Că tare-aş Vi cu să te cadorisesc c-o pereche de brăţări. Iar data viitoare im ml ieşi la o plimbare, să-mi zici şi mie, bine?

< 'Atuşele din oţel zdrăngăne deja la încheieturile lui şi 11 cluiie să urce iar treptele, încadrat de inspectorul tăcut mic i aruncă nişte priviri fioroase şi sergentul care rînjeşte mulţumit, amuzat de acest mic incident.

Sus, pacienţii s-au adunat pe coridor iară să mai fie supă- i uţ i că trebuie să aştepte la doctor - pentru că, nu-i aşa, e Iu totdeauna interesant să vezi pe cineva arestat, mai ales ■ ti ca persoana respectivă e un caz politic, un comunist, se pare, dacă e să te iei după asistentă, şi ăştia chiar că-şi iacrită soarta -, iar micul grup trece prin faţa tuturor, după care intră în cabinet. Domnişoara Kieslow e trimisă imediat la plimbare de inspectorul adjunct, dar medicului îi este permis să asiste la interogarea suspectului.

— Hai, băiete, ia loc, trage-ţi un pic sufletul, după cursa aia de mai înainte. Pari destul de agitat, să ştii! Sergent, deocamdată poţi să-i scoţi cătuşele domnului. Nu cred că mai pleacă nicăieri - sau mă înşel?

— Nu, nu! îl asigură disperat Enno Kluge şi-n clipa următoare îl şi podidesc lacrimile.

— Nici nu te-aş sfătui, băiete! Data viitoare o să

facem hum! Şi să ştii că trag destul de bine!

Inspectorul adjunct continuă să i se adreseze cu „băiete“, deşi Kluge e cu vreo douăzeci de ani mai bătrîn decît el.

— Hai, nu plînge! Doar n-o fi aşa de grav ce-ai făcut. Sau...?

— Dar n-am făcut nimic! izbucneşte printre lacrimi Enno Kluge. Absolut nimic!

— Sigur că nu, băiete! îl aprobă inspectorul adjunct. De-aia o rupi la fugă ca iepurele de îndată ce vezi o uniformă de sergent! Domn' doctor, n-aveţi ceva cu care să-l punem pe picioare pe amărît?

Acum, că nu-l mai paşte nici un pericol, medicului i se face într-adevăr milă de nefericitul din faţa lui. E unul dintre ghinioniştii ăia înnăscuţi care se împiedică de cîte ceva la tot pasul. Medicul e tentat să-i facă şi lui o injecţie cu morfină, în cea mai slabă concentraţie posibilă. Dar nu îndrăzneşte din cauza inspectorului. Mai bine nişte bromură...

Dar în timp ce o dizolvă în apă, Enno Kluge îi spune:

— N-am nevoie de nimic. Nu vreau să iau nimic. Nu mă las otrăvit. Mai bine mărturisesc...

— Păi, vezi! spune inspectorul. Ştiam eu c-o să-ţi vină mintea la cap, băiete! Ei, hai, vorbeşte...

Enno Kluge îşi şterge lacrimile de pe obraji şi se pune pe vorbit...

Cînd a izbucnit în plîns, Enno a vărsat lacrimi adevărate pentru simplul fapt că i-au cedat nervii. Dar chiar şi aşa, ştie de mult, de cînd umblă cu femeile, că e posibil să gîndeşti limpede chiar şi în timp ce plîngi. Şi gîndindu-se bine, Enno Kluge îşi dă seama de un lucru: că este totuşi foarte puţin probabil ca poliţiştii să-l fi arestat, în cabinetul

medicului, pentru spargerea aia de acum şase luni. Iar dacă îl filau de mult, de ce nu l-au arestat pe stradă, sau în casa scărilor; măcar aşa nu l-ar fi lăsat să fiarbă două ore în sala de aşteptare...

Nu, mai mult ca sigur, treaba asta n-are nimic de-a face i H iipnrgerea la Frau Rosenthal. Probabil e o greşeală la Hii|li «•, .şi Enno are o vagă bănuială că afurisita aia de asistentă i* cea care i-a copt-o.

I)ur, pînă una-alta, n-are ce să facă, a încercat să fugă, fl ıuı **poliţai ca ăsta n-o să-l creadă niciodată dacă-i spune i 11 11 igit pentru că i s-a făcut frică, sau că, vezi Doamne, se picnic cu firea de îndată ce vede o uniformă.**

Asta n-o să înghită gogoaşa, mai mult ca sigur. Trebuie |A inventeze o poveste plauzibilă, şi imediat ştie ce are să dpi mă. îi vine greu să vorbească despre asta, şi nici nu ştie i c o nnări o să aibă, dar din două rele îl alege pe cel mai mic.

Aşadar, cînd i se ordonă să vorbească, îşi şterge lacrimile ni, pe un ton cît de cît calm, începe să le povestească despre im mea lui la fabrică, despre cît de des a fost bolnav şi cum iImunii din conducere s-au supărat pe el şi vor să-l trimită lnl r-un lagăr sau într-un batalion de pedeapsă. Partea cu • luulitul o trece sub tăcere, bineînţeles, gîndindu-se că un i II **iliţai ca ăsta o să se prindă oricum.**

Şi are dreptate, poliţaiul se prinde imediat cu ce poamă nre de-a face.

— Da, domnule inspector, şi cînd am văzut uniforma dumneavoastră şi a domnului sergent, mi-am zis: „Gata, Knno, pînă aici ţi-a fost, ăştia te trimit în lagăr“, mai ales că eram aici, la domnul doctor, cu scutirea aia, ştiţi... Şi normal c-am fugit...

— Aha, da, da! spune inspectorul, apoi se

gîndeşte cîteva clipe şi spune din nou:

— Băiete, eu am impresia că tu ştii că nu de asta am venit aici.

— Da, de fapt, aveţi dreptate, recunoaşte Kluge.

— Dar de ce, băiete?

— Pentru că v-ar fi fost mai uşor să mă arestaţi la fabrică sau acasă la mine.

— Deci ai un domiciliu, vrei să zici.

— Sigur că da, domnule comisar. Nevastă-mea lucrează la poştă, sunt un om căsătorit. Am doi băieţi pe front, unul e în SS şi e pe front în Polonia. Am actele la mine, pot să dovedesc tot ce-am spus. Despre casă, adică, şi serviciu.

Enno Kluge îşi scoate portofelul ponosit şi începe să-şi caute actele.

— Lasă-le acolo deocamdată, băiete, spune inspectorul adjunct dînd din mînă. Avem timp...

Se adînceşte în gînduri şi toată lumea amuţeşte.

Aşezat la birou, medicul începe să scrie ceva repede. Poate că apucă să-i semneze certificatul medical amărîtului. Are destule pe cap oricum, e speriat ceva de groază. Parcă zicea că are probleme cu bila. în vremurile astea oamenii trebuie să se ajute între ei, atunci cînd se poate!

— Ce scrieţi acolo, domnule doctor? întreabă inspectorul adjunct, tresărind brusc.

— Fişe medicale, îi explică doctorul. Mă gîndeam să nu stau degeaba, mai am o grămadă de pacienţi afară care aşteaptă să intre.

— Aveţi dreptate, domnule doctor, spune inspectorul adjunct ridicîndu-se.

A luat o hotărîre.

— Mai bine nu vă mai reţinem.

Povestea acestui Enno Kluge s-ar putea să fie

adevărată, de fapt e convins că-i adevărată, dar nu reuşeşte să scape deloc de senzaţia că-i ascunde ceva, că nu i-a spus întreaga poveste.

— Păi, atunci, haide, băiete! Ne însoţeşti şi pe noi cîţiva metri? A, nu, nu ne ducem la Alex, ne oprim la noi la secţie.

v ren să mai stau puţin de vorbă cu tine, îmi place că eşti H|M I ilar nu aici, fiindcă îl deranjăm pe nenea doctorul.

Apoi se întoarce spre sergent şi-i zice:

Fără cătuşe. O să vină de bunăvoie, că-i băiat deştept. *Ih il lliller,* domn' doctor, şi mulţumim frumos!

Au ajuns deja la uşă, par într-adevăr să aibă de gînd să plece, însă în ultima clipă inspectorul adjunct scoate din Im /tiiiar cartea poştală scrisă de Quangel şi o flutură pe sub Hunul lui Enno Kluge, luîndu-l prin surprindere.

I lai, citeşte-ne ceva, băiete! îi spune pe un ton sever.

I im repede, fară bîlbîieli!

Vorbeşte exact ca un poliţist.

Şi-şi dă seama din prima clipă - de cînd îl vede cum ţine

• arloa poştală şi cum se holbează la ea, din ce în ce mai încurcat, de cînd îl aude cum începe să bîlbîie: „Nu uita,

■ oiicetăţene! Au început cu anexarea Austriei. Au urmat Kegiunea Sudeţilor şi Cehoslovacia. Invazia Poloniei, Beldii, Olanda..." -, deja din clipa aceea, inspectorul adjunct

• uproape sigur: individul ăsta n-a ţinut niciodată o carte poştală în mînă, n-a citit niciodată nimic de genul ăsta - nici vorbă s-o fi scris el! E mult

prea tont pentru aşa ceva!

I nspectorul adjunct smulge nervos cartea poştală din mîinile lui Enno Kluge, salută scurt şi părăseşte cabinetul împreună cu sergentul şi cu prizonierul lui.

Medicul rupe încet certificatul medical pregătit pentru Knno Kluge. N-a apucat să i-l dea. Ce păcat! Dar probabil m nu l-ar fi ajutat oricum, probabil că omul ăsta, atît de nepregătit pentru vremurile în care trăia, era sortit deja pieirii. Probabil că nu l-ar mai fi putut ajuta nimic din lumea i le-afară, în sinea lui totul era mult prea nesigur.

Ce păcat...

CAPITOLUL 24

Interogatoriul

Deşi era ferm convins că Enno Kluge n-are cum să fie autorul sau distribuitorul cărţilor poştale, inspectorul adjunct i-a telefonat comisarului Escherich ca să-l informeze că l-a prins pe suspect - pentru simplul fapt că un subaltern deştept nu vrea niciodată să anticipeze părerile superiorului său. Kluge fusese pus sub acuzaţie, în urma declaraţiilor asistentei Kiesow. Era treaba domnului comisar să afle dacă aceste acuzaţii erau sau nu fondate.

Dacă erau fondate, atunci inspectorul adjunct era un om priceput şi putea fi sigur că superiorul lui avea să-l susţină pe viitor. Iar dacă nu, atunci comisarul era mai deştept decît inspectorul adjunct, şi dacă subalternul ştia să sublinieze lucrul respectiv, acesta era mai bine-venit decît orice dovadă de hărnicie.

— Ei bine? întrebă înaltul şi cenuşiul Escherich,

dînd buzna în secţie. Cum staţi, colega? Unde aţi dus prada?

— E-n ultima celulă, pe stînga, domnule comisar.

— Şi? A mărturisit *Omuleţul*?

— Cine? *Omuleţul*? A, am înţeles! Nu, domnule comisar, dar după ce v-am sunat l-am şi închis!

— Bine! îl lăudă comisarul. Şi ce ştie despre cărţile poştale?

ham pus, spuse inspectorul adjunct cu precauţie, s-o anca pe asta pe care am găsit-o acum. începutul, mai ti<< kth.

— Şi ce impresie ai?

N -aş vrea să mă pripesc, domnule comisar, spuse la

I ilr precaut inspectorul adjunct.

Nu-ţi fie teamă, Schröder! Ce impresie ţi-a făcut? Sincer să fiu, mi se pare puţin probabil să fie omul in ni! ru.

De ce?

E cam prostănac. Şi-n afară de asta, e groaznic de li murat.

< Comisarul Escherich îşi mîngîie nemulţumit mustaţa ilr culoarea nisipului.

E prostănac - şi-i groaznic de timorat, repetă. Păi, cc nî zic, *Omuleţul* meu e isteţ şi în mod cert nu e fricos. Mi atunci de ce crezi că ai prins pe cine trebuie? Raportează!

I nspectorul adjunct Schröder raportează. Dintre toate iimununtele, cel mai mult se concentrează pe acuzaţiile asis- Icutei şi pe episodul cu încercarea de evadare.

— Nu puteam să procedez altfel, domnule comisar. Tre- I ni ia să-l reţin, conform ordinelor primite.

— Ai dreptate, Schröder! Ai procedat corect. Nici eu n-aş li făcut altfel.

Lui Escherich îi veni puţin inima la loc după acest raport. Sunase mai bine decît „prostănac“ şi „timorat“. Poate că e distribuitorul, chiar dacă pînă acum comisarul fusese ferm convins că *Omuleţul* acţiona singur.

— I-aţi verificat actele?

— Uitaţi-le, aici. în mare, confirmă ce ne-a spus. Dar, ştiţi, domnule comisar, eu zic că-i doar un chiulangiu care nu mai vrea să se ducă la muncă, îi e frică să nu fie trimis pe front, mai e şi parior - am găsit la el un teanc întreg de ziare şi bileţele cu calcule, cîteva legate de curse de cai. Şi nişte scrisori destul de piperate de la nişte femei din alea, ştiţi, cum să le zic? Bunuri comune? Da, o poamă din asta, domnule comisar. Şi nu-i nici tînăr, merge pe cincizeci.

— Foarte bine, spuse comisarul, dar nu i se părea deloc bine.

Nici *Omuleţul,* nici eventualul distribuitor n-aveau cum să fie nişte fustangii. Atîta lucru era sigur. Speranţele reînviate începură să i se năruie din nou. Dar Escherich se gîndi apoi la superiorul său, Obergruppenführer Prall, şi la superiorii lui, pînă la Himmler. Dacă nu le prezenta nici o pistă, aveau să-i facă viaţa un iad, de asta putea fi sigur. Dar acum avea una, sau cel puţin nişte acuzaţii grave şi unele dovezi de comportament suspect. Era o pistă care putea fi urmată, chiar dacă instinctul îi spunea altceva. Măcar aşa mai cîştiga nişte timp, putea să mai aştepte răbdător Şi nimeni n-avea de suferit. Cui îi păsa de un amărît ca ăla? Nimănui!

Escherich se ridică.

— Mă duc în spate, la celule, Schröder. Dă-mi cartea poştală şi aşteaptă-mă aici.

Comisarul păşi încet, ţinînd legătura de chei în palma strînsă, ca să nu facă zgomot. Trase uşurel clapa vizetei şi se uită înăuntru.

Bărbatul arestat stătea pe un scăunel, cu capul în mîini şi ochii aţintiţi asupra uşii. Părea că se uită drept în ochii ascunşi în umbră ai comisarului. Dar după expresia feţei lui, îţi dădeai seama că se uita în gol. Cînd comisarul trase clapeta, Kluge nu tresări şi nici nu deveni încordat, aşa cum face cineva care se simte privit. Continuă să privească în gol, mai degrabă visător decît cufundat în gînduri, plin de presentimente sumbre.

I Tivind prin vizetă, comisarul se convinse: acesta nu era lilri *Omuleţul* şi nici ajutorul său. Era pur şi simplu o gre- ţenlit oricît de grave ar fi fost acuzaţiile alea şi oricît de (tlibins ar fi părut comportamentul lui.

I >ur Escherich se gîndi din nou la superiorii săi, îşi roase MiiiHtaţa şi se întrebă cît mai putea trage de povestea aia IiAIIJi cînd s-ar fi descoperit că omul era nevinovat. Nu voia lilri Hă se facă de rîs.

I Jescuie brusc uşa celulei şi intră. Cînd auzi zgomotul elini răsucite în broască, bărbatul reţinut tresări, se holbă 11 HI Iii z la vizitator şi dădu să se ridice.

I Jar Escherich îl împinse înapoi pe scaun.

Staţi liniştit, Herr Kluge, nu e nevoie să vă ridicaţi.

I a vîrsta noastră nu mai suntem aşa de sprinteni!

Kscherich rîse, iar Kluge se strădui să zîmbească la rîn- ilnl lui, din politeţe, şi reuşi să schiţeze un zîmbet trist.

Comisarul desfăcu patul rabatabil de lîngă perete şi se aşeză pe el.

Aşa, Herr Kluge, spuse cercetîndu-i faţa palidă, cu bărbia neaccentuată, buzele roşii şi neobişnuit de groase şi ochii apoşi, care clipeau necontenit. Aşa, Herr Kluge, acum Hpuneţi-mi ce vă apasă. Pe mine mă cheamă Escherich şi mint comisar la Gestapo.

Văzînd că bărbatul tresare, deja speriat la auzul numelui, continuă repede pe un ton blînd:

— Nu trebuie să vă fie frică. Să ştiţi că nu mîncăm copii. Imindcă văd că asta sunteţi, un copil...

La gîndul că vorbele astea pot ascunde o umbră de bună- voinţă, lui Enno Kluge îi dădură din nou lacrimile, faţa începu să-i zvîcnească şi fălcile i se încleştară.

— Ei, haideţi! zise Escherich, punîndu-şi mîna peste cea n bărbatului mărunţel. N-are cum să fie atît de grav. Sau e?

— Sunt pierdut! strigă disperat Enno Kluge. Mi-am facut-o singur! N-am scutire medicală şi ar trebui să mă duc la lucru. Dar sunt închis aici şi sigur mă trimit în lagăr, iar acolo o iau razna, bag mîna-n foc, nu rezist nici două săptămîni!

— Ei, haideţi, spuse din nou Escherich, vorbind iarăşi ca unui copil. Problema cu fabrica se rezolvă, nu vă temeţi. Dacă arestăm pe cineva care se dovedeşte a fi un om paşnic, avem grijă să nu aibă de suferit de pe urma reţinerii. Iar dumneavoastră sunteţi un om paşnic, nu-i aşa, domnule Kluge?

Faţa acestuia zvîcni din nou, după care Kluge hotărî să-i facă acestui domn simpatic o destăinuire parţială.

— Cică nu muncesc destul!

— Aşa, dar dumneavoastră ce părere aveţi,

domnule Kluge? Munciţi destul?

Kluge se gîndi o clipă.

— Sunt bolnav atît de des, spuse apoi pe un ton plîngăreţ, dar şefii zic că în vremurile astea nu ne putem permite să fim bolnavi.

— Ei, doar nu sunteţi bolnav tot timpul, Herr Kluge! Iar cînd nu sunteţi şi munciţi - munciţi destul? Ce ziceţi?

Kluge hotărî să-i mai facă o destăinuire.

— Of, Doamne, dac-aţi şti, domn' comisar! Femeile astea nu mă lasă-n pace!

Asta suna în acelaşi timp jalnic, dar şi vanitos.

Comisarul clătină din cap cu părere de rău, de parcă l-ar fi compătimit pentru o adevărată năpastă.

— Asta nu-i bine, Herr Kluge, spuse apoi. La vîrsta noastră nu prea ne vine să renunţăm la nimic.

Kluge îl privi zîmbind abătut, bucuros că a găsit puţină înţelegere la bărbatul din faţa lui.

Da, zise comisarul. Şi cu banii cum staţi?

Păi, mai pariez uneori, recunoscu Kluge. Dar nu prea M1 nici prea mult, să ştiţi. Cel mai mult am pariat cinci lliftni, şi asta doar atunci cînd eram sigur, vă jur, domnule ininisar!

Şi de unde aveţi bani pentru toate astea, Herr Kluge? IVnl ru femei şi pariuri? Dacă ziceţi că nu munciţi destul.

Păi, femeile plătesc, domn' comisar! spuse Kluge aproape jignit că nu fusese înţeles de la început. Pentru că-s un iun de nădejde! adăugă zîmbind îngîmfat.

in clipa aceea, comisarul Escherich renunţă definitiv să n 11 ii creadă că Enno Kluge ar fi avut ceva de-a face cu conceperea sau cu distribuirea cărţilor poştale. Acest Enno Kluge nu era, pur şi simplu,

capabil - îi lipsea orice aptitudine pen- I ru aşa ceva. Dar trebuia să-l interogheze pentru că avea nevoie de nişte date pentru raport, un raport cu care să le Includă o vreme gura superiorilor săi, un raport care să Mistifice urmărirea lui Kluge şi ţinerea lui sub observaţie...

Aşa că Escherich scoase cartea poştală din buzunar, o aşeză în faţa lui Kluge şi spuse pe un ton indiferent:

— Aţi mai văzut cartea asta poştală, Herr Kluge?

— Da, răspunse iară să stea pe gînduri Enno Kluge, dar imediat se sperie şi se corectă. Ce vorbesc, nu, bineînţeles! M-au pus s-o citesc de curînd, chiar la începutul... în rest, n-am văzut-o! Vă jur, domnule comisar!

— Haide, haide, spuse neîncrezător Escherich. Ne-am înţeles noi în privinţa unei chestiuni importante precum serviciul şi lagărul şi nu ne înţelegem în privinţa unui (leac precum această ilustrată? V-am spus doar că mă duc şi rezolv personal treaba cu şeful dumneavoastră!

— Dar, domnule comisar, n-am nimic de-a face cu ilustrata aia!

— N-o să merg atît de departe, spuse comisarul neimpresionat de protestele lui Kluge, n-o să merg atît de departe precum colegul meu, care-i convins că dumneavoastră aţi scris-o, drept care e gata să vă tîrască pînă la Tribunalul Poporului. Şi ştiţi ce urmează după asta: *kaputt,* Herr Kluge, capul jos!

Omuleţul se cutremură şi se făcu cenuşiu la faţă.

— Nu, spuse comisarul, încercînd să-l liniştească şi punîndu-şi din nou mîna pe mîna lui. Nu, nu cred că dumneavoastră aţi scris-o. însă e la fel de adevărat că ilustrata zăcea pe hol şi dumneavoastră aţi ieşit cel

mai des din sala de aşteptare, lucru destul de dubios, ca să nu mai zic că eraţi agitat şi aţi încercat să fugiţi. Avem şi martori, să ştiţi - aşa că, Herr Kluge, eu zic c-ar fi mai bine dacă n-aţi mai minţi. Nu vreau să vă tăiaţi singur craca!

— Cartea aia poştală a aterizat de undeva de afară, domn' comisar. Eu n-am nici o legătură cu ea, domn' comisar! Vă jur!

— N-avea cum să aterizeze de-afară, dacă e să ne gîndim unde a fost găsită! Iar domnişoara asistentă jură că n-a văzut nimic în locul ăla, cu cinci minute mai devreme. Timp în care eraţi la toaletă. Sau vreţi să spuneţi că mai era cineva la toaletă dintre cei din sala de aşteptare?

— Nu, nu cred, domnule comisar. Nu, sunt sigur că nu mai era. Dacă e vorba de cinci minute, atunci sigur nu. Voiam să fumez de ceva vreme şi de asta ieşeam întruna pe hol, să văd dacă e ocupat la toaletă.

— Păi, vedeţi! zise comisarul, aparent extrem de mulţumit. Aţi spus-o singur: numai dumneavoastră puteaţi lăsa cartea poştală pe hol!

Kluge se holbă din nou la el cu ochi mari, îngroziţi.

— După ce-aţi recunoscut...

N-am recunoscut nimic, nimic! Am spus doar că înalţii m mea n-a fost nimeni la toaletă! Cu cinci minute înainte, vreau să zic!

Kluge mai avea puţin şi ţipa.

Ei, haideţi acum! spuse comisarul clătinînd dezapro- bntor din cap. Doar n-o să retrageţi o declaraţie pe care-aţi Innit-o acum două minute - sunteţi prea raţional pentru 111ıı ca asta. Ar trebui să consemnez că v-aţi retras declami ıı, domnule Kluge, şi chestiile astea nu dau deloc bine ini i un raport.

Kluge se holbă la el disperat.

Dar n-am recunoscut nimic... şopti cu glas pierit.

O să ajungem noi la o înţelegere şi-n această privinţă, / ii II • Escherich pe un ton liniştitor. Dar mai întîi, spuneţi-mi: i Ine v-a dat cartea poştală? Cine v-a pus s-o lăsaţi acolo? Un cunoscut, un prieten? Sau cineva care v-a abordat pe stradă 1,1 v-a dat cîţiva bănuţi?

— Nici una, nici alta! ţipă din nou Kluge. N-am pus mîna I II • cartea aia poştală şi nici n-am văzut-o înainte să mi-o urate colegul dumneavoastră!

— Ei, haideţi, Herr Kluge! Tocmai aţi recunoscut că aţi bisat cartea poştală pe jos în hol...

— N-am recunoscut aşa ceva! N-am spus nimic!

— Nu, zise Escherich, mîngîindu-şi mustaţa şi şterge ndu-şi zîmbetul de pe faţă.

îi iacea într-adevăr plăcere să-l pună pe jar pe cîinele i iHta plîngăcios şi fricos. O să întocmească un raport frumuşel pentru superiorii lui, unde o să-şi exprime suspiciunea m ceea ce-l priveşte pe individ.

— Nu, zise. N-aţi spus-o *cu cuvintele astea,* e adevărat. I)ar aţi spus că numai dumneavoastră aţi fi putut pune cartea poştală acolo, că n-a mai ieşit nimeni, iar asta înseamnă acelaşi lucru.

Enno se holbă la el cu ochii larg deschişi. Apoi spuse brusc pe un ton revoltat:

— N-am spus nici asta. De altfel, e posibil să fi mers la toaletă şi alţii, în afara celor din sala de aşteptare.

Se aşează; sărise în picioare, tulburat de acuzaţiile false.

— Gata, nu mai spun nimic. Vreau un avocat. Şi nu semnez nici declaraţia.

— Ei, haideţi, zise Escherich. V-am cerut eu să semnaţi vreo declaraţie, Herr Kluge? Am notat ceva din ce-aţi declarat pînă acum? Discutăm ca doi prieteni vechi şi ce-am discutat rămîne între noi, bineînţeles.

Comisarul se ridică şi deschise larg uşa celulei.

— Vedeţi, nu-i nimeni pe hol care să tragă cu urechea. Şi totuşi îmi faceţi probleme pentru o banală carte poştală. Credeţi că-mi pasă de ea? Omul care a scris-o e un idiot, se vede de la o poştă! Dar dacă asistenta şi colegul meu au făcut aşa o tevatură, sunt obligat să cercetez lucrurile în amănunt. Nu fiţi prost, Herr Kluge, spuneţi-mi drept: Mi-a dat-o un domn pe Frankfurter Allee, zicea că vrea să-i facă o farsă domnului doctor. Şi mi-a dat zece mărci. Am văzut deja că aveaţi în buzunar o bancnotă nouă de zece. Dacă mărturisiţi, sunteţi omul meu. Nu-mi faceţi probleme, ca să pot să termin şi să mă duc acasă.

— Şi eu? Eu unde să mă duc? La ghilotină! Să mi se taie capul! Nu, domnule comisar, nu mărturisesc nimic!

— Cum adică unde să vă duceţi? Păi, dacă eu mă duc acasă, normal că vă duceţi şi dumneavoastră. Nu v-aţi prins încă? Sunteţi liber, puteţi să plecaţi...

— E adevărat, domnule comisar, chiar nu glumiţi? Pot să plec iară să mărturisesc, iară să dau declaraţie?

— Sigur că puteţi să plecaţi, Herr Kluge! Chiar şi-n clipa asta, dacă vreţi. La un singur lucru aş vrea să vă mai gîndiţi...

Şi comisarul îl bătu pe umăr pe bărbatul care sărise deja io picioare şi se întorsese spre uşă.

Vedeţi dumneavoastră, eu chiar o să rezolv

problema |h< i nre o aveţi la fabrică. Atîta pot să fac şi eu. V-am promis şi cliiar o să mă ţin de cuvînt. Dar gîndiţi-vă o clipă şi la mine, Herr Kluge. Gîndiţi-vă în ce bucluc mă bag dacă vă lan hA plecaţi. Ce-o să creadă colegul meu? O să mă pîrască mpiir la superiorii mei şi atunci chiar c-o să am probleme.
I iar dacă aţi fi amabil şi-aţi confirma povestea aia cu băr- Inil ul de pe Frankfurter Allee, pe dumneavoastră nu v-ar paşte nici un pericol. Oricum n-avem cum să-l găsim. Deci, ce ziceţi, Herr Kluge?

Enno Kluge nu fusese aproape niciodată în stare să reziste unui discurs atît de convingător şi de alunecos. II cuprinse îndoiala. II tenta posibilitatea de-a scăpa de acolo şi faptul că problemele lui de la fabrică aveau să se rezolve mgur dacă se punea bine cu acest om cumsecade. II îngrozea K A udul că şi-ar fi putut atrage duşmănia lui. Poliţaiul ăsta iir ii continuat să cerceteze cazul şi pînă la urmă tot ar fi ajuns într-un punct în care l-ar fi obligat să mărturisească I < itul despre spargerea dată la familia Rosenthal. Iar asta ar fi însemnat sfîrşitul pentru Enno Kluge, fiindcă tînărul I 'crsicke, cel din SS...

Putea într-adevăr să-i facă o favoare comisarului - ce-l costa? Era o prostie din aia de carte poştală cu mesaj politic, iar el nu ştia nimic despre lucrurile astea, nu se amesteca niciodată în aşa ceva. Iar bărbatul ăla de pe Frankfurter Allee n-avea cum să fie găsit, pentru simplul fapt că nu exista. Da, voia să-i facă o favoare comisarului, voia să dea declaraţie şi să semneze.

Dar în clipa următoare, precauţia şi frica sa înnăscută îl avertizară din nou.

— Da, spuse el, şi parcă văd că după ce semnez n-

o să mă mai lăsaţi să plec.

— Ei, haideţi! spuse comisarul Escherich conştient că mai are puţin şi-l convinge. Din cauza unei cărţi poştale mîrşave şi după ce mi-aţi făcut şi-o favoare? Vă dau cuvîntul meu, Herr Kluge, ca om şi comisar criminalist: puteţi pleca imediat ce semnaţi declaraţia.

— Şi dacă n-o semnez?

— Sunteţi liber, bineînţeles!

Enno Kluge luă o hotărîre.

— Bine, o s-o semnez, domnule comisar, ca să nu aveţi neplăceri şi ca să vă fac o favoare. Dar dumneavoastră nu uitaţi să treceţi pe la fabrică?

— O să mă ocup de asta chiar azi, Herr Kluge! Treceţi mîine pe-acolo şi lăsaţi-o baltă cu concediile alea medicale! N-o să zică nimeni nimic dacă lipsiţi o zi pe săptămînă, după ce-o să stau de vorbă cu ei. E bine aşa, Herr Kluge?

— Da, bineînţeles! Vă rămîn recunoscător, domnule comisar!

Discutînd aşa, traversară culoarul dintre celule şi ajunseră înapoi în camera unde îi aştepta inspectorul adjunct Schröder, curios să afle cum a decurs interogatoriul şi în acelaşi timp împăcat cu rezultatul, oricare ar fi fost el. Cînd cei doi intrară, sări imediat de pe scaun.

— Ei, bine, Schröder, spuse comisarul zîmbind şi dînd din cap spre Kluge, care se făcuse mic pe lîngă el, speriat de privirea fioroasă a poliţaiului. Ţi l-am adus pe amicul nostru. Tocmai a recunoscut că el a lăsat cartea poştală pe hol, dar c-a primit-o de la cineva de pe stradă, un bărbat cu care s-a întîlnit pe Frankfurter Allee...

Un sunet ca un geamăt ieşi din pieptul

inspectorului adjunct.

Kir-ar să fie! spuse în cele din urmă. Dar n-avea l Ulii **Hă...**

Şi-acum, continuă imperturbabil comisarul, acum o mi nrriem declaraţia, după care Herr Kluge o să plece acasă.

I il»T ca pasărea cerului. E sau nu aşa, Herr Kluge?

Da, răspunse Kluge foarte încet, pentru că prezenţa poliţaiului îl umplu din nou de anxietate şi de premoniţii «umbre.

I)nr inspectorul adjunct rămase în picioare, fără să zică nimic, **părînd complet uluit. Kluge nu lăsase nici o ilustrul î acolo, de asta era sigur. Şi totuşi era gata să declare contrariul.**

(le vulpoi bătrîn, Escherich ăsta! Cum o fi reuşit? Schröder recunoscu - nu fără invidie - că Escherich îl depăşea cu mult. Şi să-l mai lase să şi plece pe individ! După o declaraţie ca iihlu! Nu **înţelegea ce era în capul lui! Ei bine, se pare că oricui te-ai crede de deştept, totdeauna o să dai peste cineva cure te întrece.**

- Auzi, colega, spuse Escherich, care savurase suficient confuzia colegului său, ai putea să faci un comision pentru mine? **Dar acum, imediat, la sediu.**

— Ordonaţi, domnule comisar!

— Ştii că aveam eu un caz - cum se chema, Doamne? - u, da, cazul *Omuleţul.* Ţi-l mai aminteşti, cred.

Cei doi se înţeleseră din priviri.

— Aşadar, Schröder, te duci pînă la sediu şi îi spui colegului Linke - dar staţi jos, Herr Kluge, îmi cer scuze, am ceva de discutat cu colegul meu.

Apoi îl conduse pe inspectorul adjunct pînă la uşă şi-i şopti:

— Spune-i să-ţi dea doi oameni şi trimite-i încoace imediat. Vezi să fie specialişti în filaj. Vreau să-l urmărească pe Kluge acesta, din clipa în care părăseşte secţia. Să-mi raporteze telefonic din două-n două ore, la Gestapo. Nume de cod: *Omuleţul*. Arată-le omul - vreau să-l fileze pe rînd. Şi să te întorci aici după ce i-ai instruit. După aceea pot să-l las să plece pe iepuraş.

— Se rezolvă, domnule comisar. *Heil Hitler!*

Uşa se închise şi poliţaiul plecă. Comisarul se aşeză lîngă Enno Kluge, spunînd:

— Am scăpat şi de ăsta! Nu prea-l simpatizaţi, nu-i aşa, Herr Kluge?

— Nu la fel de mult ca dumneavoastră, domn' comisar!

— Ati văzut ce ochi a făcut cînd a auzit că vă las să plecaţi? Cred că fierbe de nervi! De asta l-am trimis la plimbare. Oricum n-avem nevoie de el cînd întocmim mica noastră declaraţie. Nu s-ar fi putut abţine să nu se amestece. N-o s-o chem nici măcar pe dactilografa, oi reuşi eu să scriu şi singur două rînduri. E o înţelegere între noi doi, atîta tot, ca să fiu şi eu acoperit în faţa şefilor, în caz că mă întreabă de ce v-am lăsat să plecaţi.

Şi după ce-l linişti puţin pe iepuraşul cel fricos, comisarul luă tocul şi începu să scrie. Din cînd în cînd spunea cu voce tare ce scria (asta dacă scria ce spunea că scrie, lucru care nu era deloc sigur, avînd în vedere cît era de viclean), alteori doar mormăia. Iar Kluge nu prea înţelegea mare lucru.

Văzu doar că nu se mărginise la două rînduri, ci umpluse aproape patru coli. Dar în clipa aceea, detaliul ăsta nu-l interesa prea mult, voia numai să ştie dacă avea să-l lase să plece. Se uită spre uşă, luă o decizie bruscă, se ridică şi o deschise puţin...

— Kluge! răsună în spatele lui glasul comisarului, dar nu pe un ton poruncitor. Haideţi, Herr Kluge, vă rog!

— Da? întrebă Kluge uitîndu-se înapoi. Deci n-am voie să plec, de fapt? spuse zîmbind timorat.

< emisarul îi zîmbi, ţinînd tocul în mînă.

Aţi ajuns să regretaţi deja ce mi-aţi promis, Herr Kluge? Nu vă mai amintiţi că mi-aţi promis ferm? Ei, asta II, înseamnă c-am pierdut vremea degeaba!

I 'use tocul pe masă cu un gest energic.

Păi, haideţi, plecaţi, domnule Kluge, văd eu că nu Hiinteţi un om de cuvînt. Haideţi, plecaţi, e clar că nu vreţi un semnaţi! Din partea mea, foarte bine...

Şi în felul ăsta comisarul reuşi să-l convingă pe Enno Kluge să semneze declaraţia. Nu-i ceru nici măcar să i-o i Urască cu voce tare. Semnă fară să ştie ce semnează.

Acum pot să plec, domn' comisar?

Sigur. Mii de mulţumiri, Herr Kluge, să ştiţi c-aţi pro- i • '< lat corect. La revedere. Sau mai bine nu, mai bine nu ne

i evedem aici. A, şi încă ceva, Herr Kluge...

Deci n-am voie să plec?

Faţa lui Kluge începu să zvîcnească din nou.

Ba da, cum să nu, Herr Kluge! Iar n-aveţi încredere în

ii ii ne? Sunteti un om tare neîncrezător! Dar mă gîndeam cA vreţi să vă recuperaţi banii şi actele... Păi, vedeţi? Veri- llcaţi să nu vă lipsească nimic, Herr Kluge...

Şi cei doi începură inventarul: carte de muncă, livret militar, certificat de naştere, certificat de căsătorie...

— Dar de ce căraţi toate hîrtiile astea cu

dumneavoastră, nu-nţeleg. Dacă le pierdeţi?

... număr de înregistrare la poliţie, patru fluturaşi de la serviciu...

— Nu cîştigaţi prea bine, Herr Kluge! A, da, acum am văzut, aţi lucrat doar trei-patru zile pe săptămînă! Chiulangiu mic ce sunteţi!

... trei scrisori...

— Nu, nu, lăsaţi, nu mă interesează!

... 37 de mărci în bancnote şi 65 de pfenigi în monede...

— Vedeţi, e şi bancnota aia de zece pe care aţi primit-o de la domnul. Mai bine o iau şi-o pun la dovezi. Dar staţi, nu vreau să vă păgubesc, luaţi zece mărci de la mine...

Şi comisarul continuă astfel pînă cînd se întoarse Schröder.

— Misiune îndeplinită, domnule comisar. Comisarul Linke vă transmite c-ar dori să stea de vorbă cu dumneavoastră în legătură cu cazul *Omuleţul*.

— Prea bine. îţi mulţumesc din suflet, colega. Aşa, deci... Noi am cam terminat aici. Te rog să-l conduci pînă afară pe domnul Kluge. Herr Schröder o să vă însoţească prin secţie, Herr Kluge. încă o dată la revedere, şi să ştiţi că nu uit de fabrică. Nu vă faceţi griji! *Heil Hitler!*

— Păi, bine atunci, Herr Kluge. Nici o supărare, sper! spuse Schröder pe Frankfurter Allee, strîngîndu-i mîna lui Kluge. Ştiţi cum e, slujba-i slujbă şi uneori trebuie să folosim nişte metode mai dure. Dar aţi văzut că v-am dat jos cătuşele. Sper că nu vă mai doare unde v-a lovit sergentul.

— Nu, nu mă mai doare deloc. Şi să ştiţi că înţeleg... Vă rog să mă scuzaţi dacă v-am provocat

neplăceri, domnule comisar.

— Nu-i nimic, *Heil Hitler,* Herr Kluge!

— *Heil Hitler,* domnule comisar!

Micuţul şi subţirelul Enno Kluge o luă la trap mărunt. Alergă printre pietonii de pe Frankfurter Allee şi comisarul adjunct Schröder se uită după el. Se asigură că oamenii lui erau într-adevăr pe urmele lui, apoi dădu din cap şi se întoarse la secţie.

CAPITOLUL 25

Comisarul Escherich se apucă să lucreze la cazul *Omuleţul*

Uitaţi-vă aici! Citiţi ce scrie, spuse comisarul Esche- • I« li .şi-i întinse declaraţia inspectorului adjunct Schröder.

Hmm, mormăi Schröder înapoindu-i hîrtiile. Văd i n recunoscut totuşi, ceea ce-l trimite direct la Tribunalul I '< »porului şi pe mîna călăului. N-aş fi crezut. Şi cînd te KAndeşti că unul ca el se plimbă liber şi nestingherit printre adăugă el cu un aer meditativ.

Exact! spuse comisarul, punînd declaraţia într-un i li ' iar şi strecurînd dosarul într-o servietă de piele. Exact, ne plimbă liber, dar sper că-i filat de oamenii noştri!

— Bineînţeles! se grăbi să-l asigure Schröder. Am veri- licut chiar eu - îl urmăreau amîndoi.

Ei, uite aşa o să alerge de colo colo pînă cînd o să nu ducă la el! continuă comisarul, mîngîindu-şi gînditor mustaţa. Intr-o bună zi - că e azi, că e peste o săptămînă sau o jumătate de an - o să alerge direct la autorul cărţilor l Hiştale, cel care i-a zis să le lase în

cutare şi cutare loc. O să ne ducă sigur la el! Iar noi, haţ!, l-am şi prins, şi-abia atunci poţi să zici că-s copţi pentru pîrnaie et cetera, et cetera.

— Domnule comisar, spuse inspectorul adjunct Schröder, eu nu cred nici acum că el e cel care a lăsat cartea poştală ucolo. Am văzut ce faţă a făcut cînd i-am pus-o în mînă!

Era clar că n-o mai văzuse! Astea-s fanteziile muierii ăleia isterice, asistenta, nimic mai mult!

— Dar nu vezi ce scrie-n declaraţie? Că el a lăsat-o acolo? obiectă pe un ton blînd comisarul. Şi, apropo, în locul dumi- tale aş evita să folosesc termeni ca „muiere isterică“. Fără prejudecăţi personale, păstrează un ton obiectiv. De fapt, dacă vrei, poţi să-l întrebi pe medic ce părere are despre credibilitatea angajatei lui. Ah, dar mai bine nu. Ar fi considerată tot o părere personală. Mai bine-l lăsăm pe judecătorul de instrucţie să interpreteze declaraţiile. Doar noi lucrăm obiectiv, fară prejudecăţi. Nu-i aşa, Schröder?

— Bineînţeles, domnule comisar.

— Declaraţia unui martor e o declaraţie pe care trebuie" s-o luăm în seamă. De ce şi cum s-a ajuns la asta nu ne interesează. Suntem criminalişti, nu psihologi. Tot ce ne interesează sunt crimele, infracţiunile, nimic mai mult. Iar cînd cineva mărturiseşte că a comis o infracţiune, atunci ne mulţumim cu atît. Deocamdată, cel puţin. Asta cred eu, dar poate dumneata eşti de altă părere, nu, Schröder?

— Bineînţeles că nu, domnule comisar! exclamă inspectorul adjunct Schröder, aparent destul de şocat de posibilitatea de a fi de altă părere decît superiorul său. Exact aşa gîndesc şi eu! Trebuie să combatem

criminalitatea, cu orice preţ!

— Eram sigur, spuse comisarul Escherich mîngîindu-şi mustaţa. Noi, criminaliştii cu experienţă, suntem întotdeauna de aceeaşi părere. Ştii că avem o grămadă de colegi veniţi din afară, dar noi trebuie să fim uniţi şi-atunci sigur avem de cîştigat. Aşadar, Schröder, aş vrea să-mi prezinţi raportul cu arestarea lui Kluge şi procesul-verbal cu decla raţiile asistentei şi medicului, spuse comisarul adoptînd un ton profesionist. Ah, da, ai avut şi-un sergent cu dumneata. ..

■ ! *• • rgentul Dubberke de la secţia noastră...

Nul cunosc. Dar să-mi facă un proces-verbal privind Iul ivii de evadare a lui Kluge. Scurt şi la obiect, fără limită vorbărie, fară păreri personale. Ne-am înţeles, iOdor?

I)n, să trăiţi!

I 'ăi, bine, Schröder. După ce predaţi rapoartele, n-o să l iiveţi nici o treabă cu cazul ăsta, poate doar dacă mai **M**viMn nevoie de vreo declaraţie, noi, ăştia de la Gestapo, sau Vrmm judecător, nu ştiu...

I i privi subalternul cu un aer contemplativ.

De cît timp adjunct, Schröder?

I)eja de trei ani şi jumătate, domnule comisar.

I 'i ivirea „poliţaiului", aţintită asupra comisarului, avea i **ÎMI** emoţionant.

I)nr comisarul spuse doar atît:

Ei, atunci ar fi timpul...

Şi părăsi secţia.

Ajuns la sediul de pe Prinz Albrecht Strasse, vru să-i den imediat raportul şefului său direct, Obergruppenführer I huli din SS. Se văzu însă nevoit să aştepte aproape un ceas, ni nu fiindcă Herr Prall ar fi fost ocupat, ci pentru că era nenpat cu un ***anume*** lucru. Escherich auzi clinchetul paharelor, pocnetul dopului de şampanie, rîsetele şi răcnetele - o I >i-

trecere obişnuită între ştabi, altfel spus. Un pic de veselie, beţie, destindere şi odihnă, după efortul depus la torturarea şi condamnarea la spînzurătoare a semenilor lor.

Comisarul aşteptă răbdător, deşi mai avea destule de tăcut în ziua aceea. îşi cunoştea şefii, în general, dar cel mai bine-l cunoştea pe şeful său direct. Nu rezolva nimic dacă-l crăbea. Putea să ardă jumătate din Berlin, el tot trebuia să termine mai întîi de băut. Aşa mergeau lucrurile!

După vreo oră, lui Escherich i se permise să intre, în cameră erau urmele evidente ale unei băute zdravene şi Herr Prall, stacojiu la faţă de-atîta Armagnac, părea la fel de răvăşit ca încăperea. I se adresă totuşi vioi lui Escherich:

— Ia, Escherich! Toarnă-ţi un pahar, nu te sfii! Sunt roadele victoriei asupra Franţei! Uite aici, Armagnac adevărat, e de zece ori mai bun decît coniacul! Dar ce zic eu de zece ori? De o sută de ori! De ce nu bei?

— îmi cer scuze, Herr Obergruppenführer, dar azi mai am foarte multe de rezolvat şi aş vrea să am capul limpede. Oricum, m-am dezobişnuit de băutură.

— Ei, draci, te-ai dezobişnuit! Cap limpede, auzi! La ce-ţi trebuie cap limpede? Pune pe altcineva să-ţi facă treaba şi odihneşte-te. Hai, noroc, Escherich, să bem pentru Führerul nostru!

Escherich se văzu silit să dea noroc. Mai dădu noroc şi a doua, şi a treia oară, gîndindu-se cît de tare îl schimba seră alcoolul şi anturajul pe acest om. în mod normal, Prall era chiar suportabil, în comparaţie cu ceilalţi tinerei care se perindau prin clădirea aceea în uniformele lor negre. La drept vorbind, era mai degrabă un sceptic, „comandat de alţii“, cum obişnuia să spună chiar el, fără a fi sută la sută convins.

însă sub influenţa alcoolului şi a camarazilor săi, devenea la fel ca ei: imprevizibil, brutal, impulsiv, gata să suprime orice altă părere, chiar dacă se referea doar la băut şi la şnaps. Dacă

Escherich l-ar fi refuzat, ar fi fost cu siguranţa pierdut, la fel de pierdut ca şi cînd ar fi eliberat cel mai temut infractor. De fapt, ar fi fost chiar mai grav, pentr u că refuzul lui putea fi interpretat drept o jignire la adresa persoanei lui Prall, superiorul lui.

Aşa că Escherich ciocni de mai multe ori cu Prall şi bău.

Im zi, care-i treaba, Escherich? spuse într-un tîrziu II, încercînd să stea cît mai drept şi sprijinindu-se apoi hi i < a (1 său. Ce-ai acolo?

I In proces-verbal, îi explică Escherich. întocmit de in', iii legătură cu ***Omuleţul.*** O să urmeze şi altele, plus Icvm declaraţii, dar ăsta-i cel mai important. Poftiţi, Herr 'igruppenführer.

(fniuleţul? întrebă Prall, încercînd din răsputeri să-şi udiicA aminte. A, tipul cu cărţile poştale. Şi, ai găsit o soluţie cum ţi-am ordonat?

1)a, să trăiţi, Herr Obergruppenführer. Poate doriţi cil iţi procesul-verbal?

Să-l citesc? Nuu, nu acum. Poate mai tîrziu. Ştii ce, i Hecle-mi-l dumneata, Escherich!

Dar Prall îl întrerupse după primele trei propoziţii.

Stai aşa să mai ciocnim o dată. Sănătate, Escherich! ***lini Hitler!***

Heil Hitler, Herr Obergruppenführer!

I)upă ce-şi goli paharul, Escherich continuă să citească. I)ar de data asta, şeful său alcoolizat inventă un joc straniu, îl întrerupea pe Escherich după fiecare trei-patru pro- I II r/iţii citite, ca să dea noroc cu el, după care Escherich era in[1] voit s-o ia de la capăt. Prall nu-l lăsă să treacă nicicum de I ii ima pagină. îl întrerupea tot timpul cu „Hai, noroc“ şi, în ciuda minţii sale înceţoşate, îşi dădea seama foarte bine că u balternul lui se chinuia să reziste la băutura tare şi că, de cel puţin zece ori, era cît pe-aci să lase procesul-verbal din mînă

şi să plece (ia mai pupă-mă în fund!), însă nu îndrăznea fiindcă celălalt era superiorul lui, iar asta însemna că I rebuia să tacă şi să-şi ascundă supărarea...

— Noroc şi sănătate, Escherich!

— Mulţumesc frumos, Herr Obergruppenführer! Sănătate!

— Păi, haide, citeşte mai departe, Escherich! De fapt, nu, ia-o de la capăt. E un fragment pe care nu l-am înţeles prea bine. întotdeauna am gîndit mai încet...

Şi Escherich citea. Da, acum era la fel de chinuit ca amărîtul de Kluge adineaori. La fel ca pe Kluge, îl chinuia dorinţa de-a ieşi pe uşă. Dar trebuia să citească, să citească şi să bea, să citească şi să bea cît poftea superiorul lui. îşi simţea deja mintea înceţoşată - adio, muncă! Aşa-i trebuia, dacă era prea bine-crescut!

— Noroc, Escherich!

— Noroc, Herr Obergruppenführer!

— Haide, citeşte de la început!

Şi tot aşa, pînă cînd, dintr-odată, Prall se sătură de joc şi se răsti la el:

— Ah, las-o naibii de lectură! Doar vezi că-s beat, cum naiba vrei să şi pricep ceva? Te dai rotund cu procesul dumitale verbal, ai? Urmează şi altele, auzi! Dar nici unul nu-i la fel de important ca ăla scris de marele criminalist Escherich! Cînd aud aşa ceva îmi vine să... Dar să n-o mai lungim: l-ai prins pe ăla cu ilustratele, da sau nu?

— Nu, să trăiţi, Herr Obergruppenführer, nu l-am prins. Dar...

— Şi-atunci ce cauţi la mine? De ce-mi iroseşti timpul şi-mi dai pe gît bunătate de Armagnac?

Şi Prall începu să urle.

— Ai luat-o razna de tot, domnul meu? Lasă că schimbăm noi tonul! Am fost prea bun cu dumneata şi ţi s-a urcat la

cap, eu aşa văd!

— Da, să trăiţi, Herr Obergruppenführer!

Ni repede, înainte ca urletele să se dezlănţuie din nou, lu nch spuse:

Dar l-am prins pe cel care le distribuie. Aşa cred, **«•1 puţin.

Vestea asta îl îmblînzi puţin pe Prall. Se holbă la comi- •lli¹ şi zise:

Adu-l aici! Să-mi spună cine i-a dat cărţile poştale. O •a I lac eu să ciripească, în starea-n care sunt!

I Yeţ de o clipă, Escherich şovăi. Ar putea să-i spună că hfli liatul nu-i aici, la sediul de pe Prinz Albrecht, şi că treimii i să se ducă să-l ia de la secţie - după care chiar s-ar fi dus şi l-ar fi ridicat de pe stradă sau de la domiciliu, cu aju- 11 a 111 celor doi care-l urmăreau. Sau ar putea să aştepte pînă 1111 s I ()bergruppenführerul şi-ar limpezi capul cu cîteva ore de somn. Probabil că nu şi-ar mai aminti nimic.

I)ar Escherich era Escherich - un criminalist hîrşit, care IUI se speria cu una cu două, ba chiar avea curaj. Drept care, II«' ce-o fi, spuse:

- L-am lăsat să plece, Herr Obergruppenführer!

Urlete - Doamne, ce urlete animalice! Prall, care în cali- I ut ea lui de ofiţer superior era destul de reţinut, îşi ieşi atît i li tare din fire, încît îl apucă pe comisar de piept şi începu al scuture în stînga şi-n dreapta, ţipînd:

— L-ai lăsat să plece? L-ai lăsat să plece? Ştii ce-o să fac ni cu tine, porcule ce eşti? O să te bag pe tine la răcoare în locul lui, să vezi şi tu cum e! Stai numai să vezi! Şi o să-ţi agăţ un bec de o mie de waţi deasupra mustăţii, pe post de căcat de cîine! Să nu dea dracu' să adormi că-i pun să te scoale cu biciul, măgarule...

Şi Prall continuă în stilul ăsta un timp. Escherich se lăsă scuturat şi ocărît fară să scoată vreo vorbă. Poate că, pînă la urmă, i-a folosit c-a băut. Amorţit cum era din cauza

Armagnacului, lui Escherich i se părea mai degrabă că visează şi nu percepea decît vag ce i se întîmplă.

Urlă, urlă cît vrei! se gîndi. Cu cît urli mai tare, cu atît răguşeşti mai mult. Dă-i înainte, împuie-i capul lui Escherich!

Şi într-adevăr, după ce răguşi de atîta ţipat, Prall îi dădu drumul subordonatului său. îşi mai turnă un pahar de Armagnac, uitîndu-se urît la comisar, şi mîrîi:

— Şi-acum, raportează de ce-ai făcut o prostie ca asta!

— Mai întîi, aş vrea să raportez, spuse încet Escherich, că persoana în cauză e urmărită zi şi noapte de doi dintre cei mai buni oameni ai noştri de la sediu. Sunt sigur că mai devreme sau mai tîrziu, o să ia legătura cu individul care scrie ilustratele, distribuitorul lui de sarcini. Deocamdată neagă că l-ar cunoaşte. Necunoscutul bine-cunoscut, ştiţi doar.

— Eu aş fi reuşit să scot numele ăla de la el. Ce idee să pui să fie urmărit - poate că oamenii noştri îi pierd urma de tot!

— Nu şi ăştia! Sunt cei mai buni din Alex!

— Nu, zău! spuse Prall, părînd însă deja mai bine dispus. Ştii că nu-mi place cînd hotărăşti de unul singur! Aş fi preferat să nu-l scap din mînă!

„De asta sunt sigur!“ îşi spuse în gînd Escherich. „însă peste o jumate de oră o să afli că n-are nici o legătură cu cărţile poştale, şi-atunci o să mă iei iar la şuturi...“

Dar spuse numai:

— E doar un ins amărît şi fricos, Herr Obergruppenführer. Sau, mai pe şleau: un laş şi-un fricos. Dacă-l luaţi mai tare, vă toarnă verzi şi uscate, ne pune să alergăm dup;i o sută de piste false. în felul ăsta ne duce direct la cel care scrie ilustratele.

l'mll izbucni în rîs:

Vulpoi bătrîn ce eşti! Hai să mai bem un păhărel!

Mi tei doi mai beau cîte un pahar.

(>1 M 'igruppenführerul îl cercetă pe comisar din priviri.

H** pure că ieşirea de adineauri reuşise să-l mai dezmeti-**IH'MMCII** puţin.

! ir gîndi o clipă, apoi îi spuse:

I Yocesul ăla verbal de care vorbeai mai înainte... Ştii...

Da, să trăiţi!

... să-mi faci şi mie cîteva copii. Deocamdată poţi să-ţi Im npora magistrală de aici.

(Vi doi rînjiră.

I'oate-l pătăm cu Armagnac, mai ştii...

Kscherich puse foile la loc în dosar şi dosarul în servietă.

I ntre timp, şeful lui cotrobăise printr-un sertar al biroului şi acum se întoarse spre el ţinînd o mînă la spate.

Ia zi, Escherich, ai cumva Crucea de Fier?

Nu, Herr Obergruppenführer.

Greşit, Escherich! Uite-o aici!

Şi întinse brusc mîna cu palma deschisă în care se vedea crucea.

(Vmisarul se simţi atît de copleşit, încît reuşi să bîlbîie iluur cîteva cuvinte:

— Dar, Herr Obergruppenführer! Nu merit... Nu-mi grtsesc cuvintele...

Cu cinci minute înainte se aşteptase la orice, chiar şi la cAleva nopţi şi zile în celulele de la subsol, dar să primească (rucea de Fier, la asta chiar că...

— ...în orice caz, vă mulţumesc respectuos.

Obergruppenführerul savură uimirea celui decorat.

— Ei, da, Escherich, spuse apoi. Ştii doar că nu-s chiar uşa de rău. Şi pînă la urmă, şi dumneata munceşti din greu. Doar că, din cînd în cînd, mai trebuie să te scuture omul, nu de alta, dar n-am vrea să adormi. Hai să ciocnim! Noroc, Escherich, să bem pentru Cruce!

— Noroc, Herr Obergruppenführer! Şi, înc-o dată, mul ţumirile mele respectuoase!

în clipa următoare, Prall începu să bată cîmpii:

— De fapt, crucea aia nu era pentru dumneata, Esche rich. Era păstrată pentru colegul dumitale, Rusch... pentru o treabă spinoasă c-o evreică bătrînă. Dar ai ajuns înaintea lui.

Mai bătu cîmpii un timp, apoi aprinse lumina roşie de deasupra uşii sale - lumină care însemna: „Şedinţă importantă! Nu deranjaţi!“ - şi se culcă pe canapea.

Mai tîrziu, cînd Escherich intră în biroul său, ţinînd în continuare crucea în mînă, îl găsi pe adjunctul lui vor bind la telefon.

— Ce? Cazul ***Omuleţul***? ţipă adjunctul. Poate aţi greşii numărul! Noi nu ne ocupăm de nici un ***Omuleţul***!

— Dă încoace! spuse Escherich şi apucă receptorul. Şi dispari de-aici!

Apoi strigă în receptor:

— Comisarul Escherich la telefon! Ce-i cu ***Omuleţul'!*** Aveţi ceva de raportat?

— Da, domn' comisar, permiteţi să raportez: din păcate, i- am pierdut urma, fiindcă...

— Ce-ai făcut?

Escherich mai avea puţin şi exploda de nervi, la fel ca superiorul său cu un sfert de oră în urmă. Dar se stăpîni şi întrebă:

— Cum s-a putut întîmpla una ca asta? Credeam că eşti un profesionist, iar subiectul - doar un omuleţ!

Ziceţi dumneavoastră, domnule comisar, dar e iute 9M " nfvăstuică. A dispărut în aglomeraţia de la metrou, la Ali'ninderplatz. O fi observat că-i urmărit.

Asta mai lipsea! gemu Escherich. Mi-aţi stricat tot PLINIUL, tîmpiţilor! Nici nu mai are rost să vă trimit să-l i. Iiindcă vă cunoaşte de-acum. Iar dacă trimit pe alţii, n ■ > iui -l cunoască ei pe el!

Ksoherich se gîndi.

1 lai, fuga înapoi la sediu! Luaţi fiecare cîte un înlocuit i h şi unul dintre voi să se posteze undeva aproape de casa 1111 I >i ir să nu vă daţi de gol, aţi înţeles? Poate-l mai scăpaţi im Iul n! Tot ce vă cer e să i-l arătaţi înlocuitorului vostru şi ilii|nl aia s-o ştergeţi. Celălalt să se ducă la fabrica la care Im icază şi să se prezinte la conducere. Staţi aşa că nici nu v iim spus unde locuieşte! Mari eroi mai sunteţi!

Escherich căută adresa şi le-o citi.

Aşa, şi-acum daţi-i drumul cît mai repede! Al doilea înlocuitor poate să se ducă la fabrică şi singur. Mîine, la IM una oră. O să-i arate ei care-i Kluge. Vorbesc eu cu şefii lui! Şi peste o oră vin şi eu acasă la el...

I)ar Escherich ajunse mult mai tîrziu la domiciliul Evei Kluge. Avusese prea multe telefoane de dat şi prea multe nu li ne de împărţit. Nu-şi văzu oamenii nicăieri şi degeaba »unii, că nu-i deschise nimeni. Tot doamna Gesch, vecina, •■ u soluţia.

Vă referiţi la Kluge? ***Kluge ăla ?*** îmi pare rău, domnule ili agă, dar aici nu stă decît nevasta lui. Nu-l lasă de mult •ii mai pună piciorul în casă. Dar e plecată acum. Unde stă i7? De unde să ştiu eu, domnule? Cînd ici, cînd colo, pe la muierile lui. Mă rog, aşa am auzit, nu vreau să vorbească gura fară mine. Mi-ajunge cît m-a boscorodit nevastă-sa că I am ajutat să intre în apartament.

— Auziţi, Frau Gesch, spuse Escherich strecurîndu-sc înăuntru înainte ca ea să-i trîntească uşa-n nas. Spuneţi-mi tot ce ştiţi despre Kluge!

— De unde şi pînă unde îmi dai dumneata ordine? »Şi cum îţi permiţi să intri pur şi simplu în casă...

— Sunt comisarul Escherich de la Gestapo, dacă vreţi vă arăt şi legitimaţia...

— Nu, nu! strigă Frau Gesch, trăgîndu-se îndărăt pînă se lipi de peretele bucătăriei. Nu vreau s-aud sau să văd nimic!

Cît despre Kluge, v-am spus deja tot ce ştiu!

— Eu zic să vă mai gîndiţi, Frau Gesch, pentru că dacă nu-mi spuneţi aici, va trebui să vă invit la sediul nostru de pe Prinz Albrecht Strasse ca să daţi o declaraţie în toată regula. Şi nu cred că v-ar facea plăcere. Aici putem să stăm de vorbă mai relaxaţi, iară să consemnăm ce-aţi spus...

— Am înţeles, domnule comisar. Dar chiar nu am ce să vă mai spun. Nu ştiu mai multe despre ei.

— Faceţi cum vreţi, Frau Gesch. Atunci îmbrăcaţi-vă repede, că ne aşteaptă jos oamenii mei. Veniţi imediat cu noi. Şi lăsaţi-i un bileţel soţului dumneavoastră - bănuiesc că sunteţi măritată, nu? Bineînţeles că sunteţi! -, lăsaţi i un bileţel şi scrieţi-i aşa: „M-am dus pînă la Gestapo. Nu ştiu cînd mă întorc". Haideţi, Frau Gesch! Scrieţi odată biletul ăla!

Doamna Gesch se făcu albă ca varul şi începu să tre mure atît de tare, încît puteai să auzi cum îi clănţăneau dinţii în gură.

— Nu puteţi să faceţi aşa ceva, domnule dragă!

Escherich îi răspunse cu o brutalitate jucată.

— Bineînţeles că pot s-o fac, Frau Gesch, dacă refuzaţi să-mi răspundeţi la cîteva întrebări. Aşa că, fiţi rezonabilă,

(i loc aici şi spuneţi-mi tot ce ştiţi despre soţii Kluge. toii» cum e?

I"ln-şte că Frau Gesch deveni rezonabilă. De fapt, dom- I n la de la Gestapo era cu totul altfel, mult mai drăguţ **MI** a ar fi închipuit că pot fi cei de acolo. Şi îi povesti tot I veni pe limbă. Chiar şi despre Karlemann, cel din SS, **IM** lat ce ştia cîrciuma de la colţ ştia şi Frau Gesch. Fostei l ni iţe, cea atît de harnică, i s-ar fi frînt inima dac-ar fi cît o mai bîrfeau oamenii, atît pe ea, cît şi pe scumpul oi Karlemann!

('And se despărţi de Frau Gesch, comisarul Escherich Irtmi în urmă nu doar cîteva ţigări pentru bărbatul ei, ci şi un pion zelos, neplătit şi nepreţuit, care urma să stea cu m ini pe

apartamentul familiei Kluge. Femeia promise c-o nu 11 agă cu urechea la tot ce se discuta în bloc, ba chiar şi III coadă la magazine, şi c-o să-l sune pe comisar de îndată ci' alia ceva care i-ar fi fost de folos.

După această discuţie, comisarul Escherich îşi retrase oamenii. Probabilitatea de a-l găsi pe Kluge în casa soţiei Im i se păru prea slabă şi, în plus, Frau Gesch avea să pn/cască locuinţa. Apoi se duse pînă la poştă şi pînă la m'iiiul partidului ca să mai adune ceva informaţii despre această Frau Kluge. Nu se ştia niciodată de unde avea să aură iepurele.

Escherich le-ar fi putut povesti cu uşurinţă celor de la partid sau de la poştă despre posibila legătură dintre plecarea femeii din partid şi faptele abominabile comise de fiul **« l i n** Polonia. Ar fi putut să le dea şi adresa ei din Ruppin, căci o avea de la Frau Gesch, care-i arătase plicul primit de la aceasta cînd îi trimisese cheia de la apartament. Dar Kscherich nu facu nimic din toate astea. Puse o mulţime ilii întrebări, dar nu le dădu nici o informaţie. E drept, era vorba de poştă şi de partid, de ceva oficial deci, dar treaba Gestapoului nu era să descurce problemele altora Gestapoul era mai presus de aşa ceva - în privinţa asta, comisarul Escherich împărtăşea îngîmfarea generală a colegilor săi.

Iar şefii de la fabrică trebuiau să afle şi ei. Ce dacă pur tau uniformă şi aveau grade mai mari (ca să nu mai vor bim de salarii) decît el, un comisar şters? Escherich o ţinu una şi bună:

— Nu, domnilor, cazul Kluge ţine strict de competenţa Gestapoului. Nu pot să vă spun nimic. Aş vrea să-l lăsaţi să vină şi să plece cum are chef. Să nu-l mai agresaţi şi sa nu-l mai speriaţi. Şi să le permiteţi colegilor mei să intre în fabrică şi să-i ajutaţi în munca lor cît puteţi. Ne-am înţeles?

— Cer să mi se confirme în scris toate instrucţiunile acestea! strigă ofiţerul. Chiar azi!

— Azi? E cam tîrziu. Poate mîine. Oricum, e puţin pro-

babil ca Herr Kluge să mai treacă pe-aici azi. Asta dac-o mai trece vreodată! Aşa că, ***Heil Hitler,*** domnilor!

— Al dracului! mîrîi ofiţerul. Am senzaţia că indivizii ăştia îşi iau nasul la purtare din ce în ce mai rău! Să-i ia dracu' pe toţi cu Gestapoul lor! Au impresia că-şi pot permite orice, dacă pot să bage la zdup orice cetăţean. Dar eu sunt ofiţer, ofiţer de carieră...

— încă un lucru... îl întrerupse Escherich băgînd capi**1 1** pe uşă. Are cumva pe-aici documente, scrisori sau bunuri personale?

— întrebaţi-l pe maistrul lui! El are cheia de la dulapul individului...

— Foarte bine, spuse Escherich aşezîndu-se pe un scau **11** Atunci întrebaţi-l pe maistru, domnule locotenent! Şi dacă nu vă deranjează prea tare, v-aş ruga să vă grăbiţi un pic, bine?

l'ri'ţ de o clipă, cei doi se uitară unul la celălalt. Ochii ■unicului şi ştersului Escherich şi cei întunecaţi de furie hi locotenentului purtau parcă o luptă. Apoi locotenentul fcii" din călcîie şi părăsi grăbit încăperea ca să obţină infor- **11111(111** dorită.

(dudat individ! îi spuse Escherich unui funcţionar de In partid care descoperi brusc că are o grămadă de lucru la tunau de scris. Vrea să-i ia dracu' pe cei din Gestapo. Tare-s pui jos cît aţi mai sta aici dacă n-am fi noi. Pînă la urmă, i loMl npoul e statul însuşi. Fără noi s-ar alege praful de tot - şl dumneavoastră aţi fi cei pe care i-ar lua dracu'!

CAPITOLUL 26

Frau Hete ¡a o hotărîre

Nici comisarului Escherich, nici spionilor lui nu le-ar li

venit să creadă că micuţul Enno Kluge n-avea nici cea mai vagă bănuială că era urmărit. Ba dimpotrivă, din clipa în care comisarul adjunct Schröder îl lăsă să plece, Kluge nu se mai gîndi decît la un singur lucru: „S-o şterg de-aici cît mai repede şi fuga la Hete!“

Goni pe străzi fară să vadă pe nimeni - nu băgă de seamă dacă era cineva lîngă el sau în spatele lui. Nu ridică privirea nici măcar o clipă, repetînd un singur lucru în gînd: „Repede, la Hete!“

Puhoiul de la metrou îl înghiţi. Se urcă într-un tren şi reuşi astfel să scape pentru moment de comisarul Escherich, de domnii din Alex şi de întregul Gestapo.

Enno Kluge luase o decizie: primul lucru pe care trebuia să-l facă era să-şi ia catrafusele de la Lotte. De acolo voia să se ducă direct la Hete, cu geamantan cu tot. Măcar aşa avea să-şi dea seama dacă-l iubea sau nu, iar el avea să-i demonstreze că o terminase definitiv cu trecutul lui.

Aşa se face că umbrele lui îl pierdură în aglomeraţie şi în lumina slabă de la metrou. Doar era el însuşi ca o umbră, mititelul! Dar dacă s-ar fi dus direct la Hete - şi ar fi putut ajunge şi pe jos pînă la Königstor din Alex, n-ar (i ftvul nevoie de metrou nu l-ar fi pierdut din ochi şi l-ar fi |Mil ul line sub observaţie în magazinul mic pentru animale (|t* companie.

Avu noroc cu Lotte. N-o găsi acasă, aşa că-şi facu bagajul

- ni putu de repede. Rezistă chiar şi tentaţiei de a-i umbla |H in lucruri, în eventualitatea c-ar fi găsit ceva util - nu,
- le data asta trebuia să se comporte altfel. Nu trebuia să ,,,,,, ajungă niciodată în situaţia de-a fi nevoit să se mute in c a măruţa aia de la hotel. De data asta voia să-şi trăiască viaţa altfel - dacă Hete se îndura de el şi-l primea.

(!u cît se apropia de magazin, cu atît încetinea pasul, lift na geamantanul jos în mai multe rînduri, cu toate că nu ei a deloc greu. îşi şterse fruntea de sudoare de mai multe m i, cu toate că nu era deloc cald afară.

Intr-un tîrziu, ajunse în faţa magazinului şi trase cu

• u liiul printre gratiile coliviilor cu păsări: da, Hete era la muncă. Tocmai servea pe cineva: în magazin se aflau vreo patru-cinci clienţi. Enno se apropie de ei şi o urmări cu mîndrie, dar şi cu inima strînsă, cît de politicos se purta cu clienţii, cît de pricepută era în a-i servi.

Mei indian nu mai ţinem de mult, doamnă. Doar ştiţi că India aparţine de Regatul Marii Britanii. Dar am nişte mei bulgăresc. E chiar mai bun decît celălalt.

Şi în timp ce îşi servea clienţii, îi spuse:

— A, Herr Enno, ce drăguţ din partea dumneavoastră r aţi venit să mă ajutaţi puţin. Lăsaţi geamantanul în salon, cel mai bine. Şi aduceţi-mi din pivniţă nişte nisip pentru păsări. A, da, şi nişte nisip pentru pisici. Şi ouă de furnici...

în timp ce alerga încoace şi încolo, îndeplinind mai multe sarcini, Enno Kluge îşi spuse în gînd: „M-a văzut din prima şi-a observat că-s cu bagajul după mine. Faptul că mi-a zis să-l las în salon e un semn bun. Dar sunt convins c-o să mă ia la întrebări mai tîrziu, doar ştiu cît e de atentă la detalii. O să inventez eu ceva pînă atunci..."

Şi acest bărbat aproape trecut de cincizeci de ani, acest terchea-berchea şi fustangiu încărunţit se rugă ca un şcolar: „Of, Doamne, mai lasă-mă să am noroc o dată în viaţă, o singură dată, atîta tot! Vreau şi jur c-o să încep o altă viaţă, dar, te rog, te rog, fa-o pe Hete să mă primească!"

Aşa se ruga şi se tot ruga Enno Kluge. Şi-şi mai dorea să nu treacă timpul deloc, să nu se apropie ora închiderii, discuţia aceea serioasă şi mărturisirea lui, pentru că un lucru

era clar: ceva trebuia să-i mărturisească lui Hete. Cum să-i explice altfel c-a venit la ea cu toate catrafusele - şi nici măcar nu erau prea multe! Doar se dăduse mare pînă acum în faţa ei.

Şi, dintr-odată, timpul trecu. Magazinul era închis de o oră şi jumătate - atît le trebuise ca să hrănească şi să adape locatarii şi să facă puţină ordine prin magazin. Acum stăteau faţă-n faţă, la măsuţa rotundă de cafea din dreptul canapelei. Terminaseră de mîncat şi schimbaseră cîteva vorbe, timp în care Enno evitase temător subiectul, cînd, dintr-odată, femeia diformă şi ofilită înălţă capul şi-l întrebă:

— Deci, Hănschen? Ce s-a întîmplat? Ce-i cu tine?

Dar nici nu termină bine cu întrebările acelea rostite pe un ton îngrijorat, aproape matern, că pe Enno îl şi năpădiră lacrimile. La început curgeau doar încet, apoi începură să-i şiroiască pe faţa palidă şi trasă, al cărei nas părea şi mai ascuţit ca de obicei.

Enno gemu:

— Of, Hete, nu mai pot! E mult prea îngrozitor! M-a arestat Gestapoul...

Şi, hohotind, Enno îşi îngropă capul între sînii ei grei, materni.

I .a auzul acestor cuvinte, Frau Hete Häberle îşi înălţă I n 11 I n ochi îi apăru o strălucire aspră, gîtul i se încordă ş\ I lut rebă aproape imediat:

('<e voiau de la tine?

Micuţul Enno Kluge găsise, cu ajutorul norocului sau ||IM| a raţiei, cuvîntul potrivit. Nimic n-ar fi reuşit s-o impre- mai mult decît acest singur cuvînt: Gestapo. Pentru i>A vitduva Hete Häberle detesta dezordinea şi în nici un caz ii ar li primit în casa şi în braţele ei materne un pierde-vară. I Iar acest cuvînt deschise toate porţile inimii ei blînde: cei iu

măriţi de Gestapo puteau conta oricînd pe compasiunea ţi i\jutorul ei.

Şi asta fiindcă primul ei bărbat, un mărunt funcţionar mnist, fusese trimis în lagăr de Gestapo încă din 1934, Im <le atunci nu-l mai văzuse şi nu mai auzise nimic despre el. I ’ rimise doar un pachet în care erau cîteva lucruri de-ale Im, murdare şi rupte. în pachet găsise certificatul de deces, emis de Oficiul de stare civilă nr. 2, Oranienburg. Cauza decesului: aprindere de plămîni. Dar mai tîrziu, văduva idlase de la cîţiva deţinuţi eliberaţi între timp ce înţelegeau cei din Oranienburg şi din lagărul Sachsenhausen, aflat în npropiere, prin aprindere de plămîni.

Acum avea un alt bărbat în braţe - un om pe care, pînă m clipa asta, îl socotise o fiinţă timidă, afectuoasă, însetată de iubire şi pe care ajunsese să-l placă -, şi despre care tocmai aflase că era, la rîndu-i, urmărit de Gestapo.

— Linişteşte-te, Hănschen! îi spuse Hete pe un ton consolator. Povesteşte-mi totul. Cineva care e urmărit de Gestapo poate conta pe mine oricînd!

Cuvintele astea erau o adevărată mană cerească şi Enno Kluge nici nu trebui să apeleze la experienţa lui cu femeile ca să profite de ocazie. Ce reuşi să scoată de la el, printre suspine şi sughiţuri de plîns, era o amestecătură curioasă de minciună şi adevăr: izbuti să strecoare în poveste chiar şi episodul cu bătaia primită de la Persicke, cel din SS.

Dar oricîte minciuni ar fi auzit, urechile lui Hete Häberle fuseseră astupate de ura ei faţă de Gestapo. Deja sentimentele tandre pe care le avea pentru acest pierde-vară cuibărit la pieptul ei începură să ţeasă o aură minunată în jurul lui şi Hete spuse:

— Aşadar, ai semnat declaraţia şi l-ai protejat pe adevăratul infractor. Foarte îndrăzneţ din partea ta, îţi admir

curajul, să ştii. Nu cred că s-ar mai găsi vreunul din zece care să îndrăznească să facă ce-ai făcut tu. Dar ştii că acum eşti la mîna lor şi că, dacă te prind, ai încurcat-o, cu declaraţia aia falsă şi tot restul?

Kluge îi răspunse pe jumătate consolat:

— Of, dac-ai ţine cu mine, nu m-ar prinde niciodată, sunt sigur!

Dar femeia scutură încet din cap, aparent îngrijorată.

— Nici măcar nu înţeleg de ce ţi-au dat drumul.

Dar dintr-odată îşi dădu seama de ceva:

— Aoleu, te pomeneşti că te-au urmărit pînă aici, gîndindu-se c-o să-i duci la omul pe care-l căutau?

Bărbatul scutură din cap.

— Nu cred, Hete. Mai ales că am trecut pe la... m-am dus să-mi iau lucrurile dintr-un alt loc. Sigur aş fi observat dacă m-ar fi urmărit. Şi de ce să mă urmărească? Puteau foarte bine să nu mă lase să plec deloc.

Dar femeia găsise deja răspunsul.

— Ei cred că-l cunoşti pe cel care a scris cartea poştală şi c-o să-i duci la el. Ce ştiu eu, poate chiar îl cunoşti şi poate că tu ai lăsat cartea aia poştală pe hol. Nu ştiu şi nu mă interesează. Să nu cumva să-mi spui!

b Mc aplecă spre el şi-i şopti la ureche:

() să lipsesc vreo jumătate de oră, o să mă plimb puţin |**M** in jurul casei, să văd dacă e cineva pe-aici. Iar tu o să stai liniştit uici, nu-i aşa, Hănschen?

Kmio îi spuse că n-are rost să verifice, că e convins că nu I n urmărit nimeni.

tuşă femeia îşi amintea cu groază cum îi luaseră bărba- i ul, cum îl scoseseră din casa şi din viaţa ei. Era prea nebun, I ită, trebuia să iasă şi să se asigure că nu-i spiona nimeni.

îşi în timp ce ea iese încet din clădire - e însoţită de

Blacky, mipcrbul terier scoţian pe care l-a luat din magazin, strădu- imlu-se să nu atragă deloc atenţia cu această ieşire - aşadar, iu timp ce Hete se plimbă, părînd atentă doar la cîine, însă cu urechile ciulite şi cu ochii iscodind peste tot, Enno Kluge fiice un prim inventar rapid al salonului ei. Nu are timp să cot robăie pe îndelete, şi oricum majoritatea dulapurilor sunt încuiate. Dar îi ajunge chiar şi această inspecţie ca să-şi dea ni'iima că n-a mai avut de-a face niciodată cu o femeie ca I li-te, cu cont bancar şi carnet de cecuri în care toate filele hA fie, aşa cum trebuie, marcate cu numele ei!

Drept care, Enno Kluge îşi face din nou aceeaşi promisiune: că o să înceapă cu adevărat o viaţă complet nouă, că o să se poarte cuviincios în această locuinţă şi că n-o să şterpelească nimic, o să accepte doar ce-i dă ea de bunăvoie.

Femeia se întoarce.

*

— Nu, n-am observat nimic suspect, îi spune. Dar poate te-au văzut intrînd aici şi s-au gîndit să se întoarcă la prima oră. în orice caz, o să ies şi mîine. Pun ceasul să sune la şase.

— Nu te obosi, Hete, spune din nou Enno. Sigur nu m-a urmărit nimeni.

Femeia îi face patul pe canapea şi se duce la culcare în dormitorul ei. Dar lasă uşa întredeschisă între cele două camere şi îl aude cum se foieşte în pat, cum geme şi oftează în somn cînd reuşeşte, în sfîrşit, să adoarmă. Aţipeşte şi ea puţin, dar se trezeşte cînd îl aude plîngînd. Plînge tot timpul, şi cînd doarme, şi cînd e treaz. Frau Hete are impresia că-i vede clar trăsăturile, chipul acela aproape copilăros, în ciuda vîrstei - poate din cauza bărbiei slab conturate, sau a buzelor

pline şi stacojii.

Ascultă un timp nemişcată plînsetul ăsta necontenit cc răsună în noapte, de parcă noaptea însăşi ar jeli durerea întregii lumi.

Apoi, Frau Häberle se hotărăşte, se dă jos din pat şi, bîj-bîind prin întuneric, se duce pînă la canapea.

— Nu mai plînge, Hänschen! Eşti în siguranţă cu mine. Hete a ta te ajută, nu te teme...

încearcă să-l consoleze, dar văzînd că nu se opreşte din plîns, se apleacă asupra lui, îşi strecoară braţul pe sub braţele lui şi-l conduce pînă la patul ei, unde îl ia în braţe şi îl strînge la piept...

O femeie trecută, un bărbat între două vîrste, însetat de iubire ca un copil, un pic de consolare, un pic de suferinţă, o mică aură în jurul capului iubitului ei - şi Frau Hete nu se întreabă nici măcar o clipă cum de fiinţa asta plîngăcioasă şi slabă putea fi eroul şi luptătorul din imaginaţia ei.

— Acum e totul în regulă, nu-i aşa, Hänschen?

Dar nu, întrebarea asta stîrneşte un nou şuvoi de lacrimi şi bărbatul începe să tremure în braţele ei.

— Ce s-a întîmplat, Hänschen? Mai ai ceva pe suflet, mai e ceva despre care nu mi-ai povestit?

Asta e momentul pe care bătrînul fustangiu îl pregăteşte de cîteva ceasuri, pentru că între timp şi-a dat seama că, pe

m m lung, e periculos şi, deocamdată, chiar imposibil s-o . i miplet în ceaţă în privinţa numelui său adevărat şi a n l i ı vi le. Dacă tot e în dispoziţia asta confesivă, măcar i m.irturisească şi asta. Sigur o să-l accepte şi aşa, n-o să-l iiHcî mai puţin. Mai ales acum, după ce l-a îmbrăţişat! trnclus să-l dea afară!

I ii l a întrebat dacă mai are ceva pe suflet, ceva despre im i-a povestit. Prin urmare, îi mărturiseşte plîngînd l>A iui

I cheamă Hans Enno, ci Enno Kluge, că e căsătorit fl ᴍı i• doi băieţi mari. Da, e un nenorocit, a vrut s-o mintă fl n ii păcălească, dar acum nu mai are inimă s-o facă, după ıı« ii ii purtat aşa de frumos cu el.

('II de obicei, confesiunea lui e una parţială, un strop de adevăr amestecat cu foarte multă minciună. Pe nevastă-sa o pi ii/intă într-o lumină mai mult decît nefavorabilă, îi spune rfl c o nazistă afurisită care lucrează la poştă şi nu-l suferă

ı •< ■ Imrbatul ei pentru simplul fapt că nu vrea să devină membru de partid. Femeia asta l-a obligat pe fiul lor cel mure să intre în SS - şi Enno îi povesteşte despre atrocităţile comise de Karlemann. îi zugrăveşte căsnicia lor în cele

ıı ıı ıı negre culori, ca pe o uniune nepotrivită, nereuşită, între im bărbat tăcut, răbdător şi tolerant şi o femeie afurisită, lucomă şi nazistă. N-au cum să trăiască împreună şi nu-i i li loc surprinzător că se urăsc. Iar acum l-a dat afară şi din nisă! De asta a minţit-o pe Hete a lui, de laş ce e, pentru c-o iubeşte prea mult şi pentru că nu voia s-o rănească!

Dar acum a mărturisit totul. Acum n-o să mai plîngă. O nu se dea jos din pat, o să-şi facă bagajul şi o să plece - o să nisă afară, unde-l aşteaptă lumea rea şi ameninţătoare. O su se ascundă el pe undeva de Gestapo, iar dacă-l prind, nici că-i pasă, fiindc-a pierdut iubirea lui Hete, singura femeie I »e care a iubit-o cu adevărat la viaţa lui!

Da, acest Enno Kluge e un adevărat seducător uns cu toate alifiile. Ştie el bine pe ce buton să apese cînd e vorbii de femei: minciunile şi iubirea sunt o limbă universală. Trebuie doar să adauge un pic de adevăr, s-o facă să creadă măcar o parte din poveste, dar cel mai important, trebuie să fie gata să izbucnească oricînd în

lacrimi şi să pară cît mai neajutorat...

De data asta Frau Hete îi ascultă îngrozită mărturisirea. De ce a minţit-o de la început? Cînd s-au cunoscut, n-avea nici un motiv să-i toarne atîtea minciuni! O fi avut deja alte intenţii cu ea de pe-atunci? în cazul ăsta nu putea fi vorba decît despre intenţii rele, altfel n-ar fi recurs la atîtea minciuni.

Instinctul îi spune că trebuie să-l alunge fiindcă un bărbat care a fost în stare să amăgească o femeie încă de la început, iară să simtă vreo remuşcare, o s-o mintă şi mai încolo. Iar ea nu poate trăi cu un mincinos. Cu primul ei bărbat a dus o viaţă curată şi cinstită, iar puţinele poveşti pe care le-a auzit despre el după moartea lui, ei bine, astfel de poveşti nu pot decît să te amuze dacă eşti o femeie care a pătimit multe la viaţa ei.

Nu, ar putea să-l alunge din braţele ei - dacă n-ar fi povestea cu Gestapoul, dacă prin asta nu l-ar trimite chiar în plasa lor. Pentru că e convinsă că asta ar face dacă l-ar alunga acum. Nu se îndoieşte nici o clipă că i-a spus adevărul. Nu se gîndeşte c-ar fi putut spune minciuni şi-n această privinţă, deşi tocmai şi-a dat arama pe faţă şi i-a arătat că e un mincinos. S

Iar chestia asta cu nevasta... Nu se poate să fie chiar totul neadevărat. Un om normal nu inventează poveşti de genul ăsta, trebuie să existe un sîmbure de adevăr în ea. Crede că-l cunoaşte pe bărbatul de-alături: o fiinţă slabă,

Hli ropil, de fapt, un om bine intenţionat, pe care-l va putea **HIIIM** ' pe calea cea dreaptă prin cîteva vorbe prietenoase.

I tu Icmeia asta dură, ambiţioasă, nazista asta care vrea să ţjii iipil cît mai departe prin partid n-o să poată convieţui HI«*!«xlutî cu un om care urăşte partidul, un om care, cine

şl H poate chiar cleveteşte împotriva lui în secret, un om roi <• refuză să intre în partid!

Ar li în stare să-l trimită înapoi la o femeie ca asta? In **Im** nţele Gestapoului?

Nu era în stare şi nici nu era normal s-o facă.

1,11 mina se aprinde. Bărbatul stă lîngă patul ei, într-un I rin ni albastru mult prea scurt, şi lacrimile îi curg încet pe uIh njii palizi. Se apleacă asupra ei şi-i şopteşte:

Adio, Hete! Ai fost bună cu mine, dar nu merit, sunt un om rău. Adio! Mă duc...

femeia îl opreşte, şoptindu-i:

Nu, rămîi la mine. Eu îmi respect promisiunile. Nu, u u spune nimic. Du-te, te rog, pe canapea şi încearcă să dormi puţin. între timp o să mă gîndesc la o soluţie.

Bărbatul clatină din cap încet şi trist.

— Eşti prea bună cu mine, Hete. O să fac tot ce-mi spui, dur, sincer, mai bine m-ai lăsa să plec...

Dar bineînţeles că nu pleacă nicăieri. Bineînţeles că se lasă convins să rămînă. O să se gîndească ea la toate, o să rezolve ea totul. Şi bineînţeles că reuşeşte să obţină suspendarea exilului pe canapea şi să se întoarcă din nou în patul ei. învăluit în căldura ei maternă, adoarme în scurt timp, de data asta fară plînsete.

Dar ea rămîne trează multă vreme. De fapt, nu doarme toată noaptea. îi ascultă respiraţia, i se pare minunat să audă iar respiraţia unui bărbat atît de aproape, să-l aibă în patul ei. A fost singură prea mult timp. Acum are şi ea pe cineva de care să se-ngrijească. Viaţa ei nu mai e lipsită de sens. O, da, sigur o să-i dea multe bătăi de cap, mai multe decît i-ar face bine. Dar grijile şi bătăile de cap pricinuite de oamenii dragi sunt întotdeauna griji bune.

Frau Hete hotărăşte c-o să fie suficient de puternică pen-

tru amîndoi. Hotărăşte să-l apere de toate pericolele care l-ar putea paşte din partea Gestapoului. Frau Hete hotărăşte să-l educe şi să facă din el un om cinstit. Frau Hete hotărăşte să îl elibereze pe Hänschen, de fapt, nu, acum îl cheamă Enno, să-l elibereze pe Enno de cealaltă femeie, de nazista aia. Frau Hete hotărăşte să facă ordine şi curăţenie în viaţa lui, acum că va trăi alături de ea.

Dar Frau Hete habar nu are că acest bărbat plăpînd de lîngă ea va ajunge suficient de puternic cît să aducă dezordine, suferinţă, reproşuri, lacrimi şi pericol în viaţa ei. Frau Hete nu bănuieşte că toată puterea ei s-a dus pe apa sîmbetei în clipa în care a hotărît să-l ţină pe Enno Kluge la ea şi să-l apere de tot restul lumii. Frau Hete habar nu are că a pus în pericol micul univers pe care l-a clădit - că s-a pus în pericol pe ea însăşi.

CAPITOLUL 27

Teroare şi frică

I)(■ atunci au trecut două săptămîni. Frau Hete şi Enno Kluge s-au cunoscut pe îndelete, trăind în cea mai strînsă ml unitate. Fiindcă bărbatul nu putea să iasă din casă, lomîndu-se c-o să fie văzut de oamenii din Gestapo, cei • Im trăiau ca pe-o insulă pustie. Nu puteau să se evite sau m» şi limpezească mintea în compania altora. Erau complet ilrprndenţi unul de celălalt.

In primele zile femeia nu i-a permis nici măcar s-o ajute în magazin, nefiind convinsă că nu era supravegheată de vreun ap >iit din Gestapo. I-a spus să stea liniştit în casă şi să nu se n rate deloc. A surprins-o puţin, ce-i drept, calmul

cu care i-a urmat indicaţiile; ea s-ar fi simţit oribil dacă ar fi fost închisă în casă şi n-ar fi putut lucra nimic. Dar el i-a spus doar atît:

— Păi, bine, o să mă ocup puţin de mine însumi!

— Şi ce-o să faci, Enno? l-a întrebat. Ziua e lungă şi eu ii- o să am timp de tine, iar statul degeaba şi meditatul nu duc la nimic bun.

— Ce-o să fac? a întrebat-o el uluit. Cum adică? A, vrei să zici ce-o să muncesc?

Răspunsul îi stătea deja pe limbă, îi venea să-i spună că după părerea lui a muncit destul, dar deocamdată era destul de precaut cu ea şi de aceea spuse doar:

— Bineînţeles c-aş vrea să muncesc. Dar ce să fac aici, în salon? Dac-am avea un strung, n-aş zice nu!

Şi rîse.

— Gata, Enno! Ţi-am găsit ceva de lucru! Uite aici!

Hete se întoarse cu o cutie mare de carton, plină cu tot felul de seminţe. Apoi puse în faţa lui o tablă de lemn, un soi de abac din acelea cu marginile mai înalte, folosite în multe magazine. Luă un toc cu peniţa întoarsă şi, folosind-o pe post de lopăţică, începu să separe seminţele dintr-o grămăjoară pe care o vărsase pe tablă. Tocul se mişca rapid printre diferitele soiuri pe care Hete le separa împingînd cîte o grămăjoară într-un colţ şi în acelaşi timp îi explică:

— Sunt resturi de furaje măturate de prin colţuri sau căzute din pungi găurite, pe care le-am tot adunat de-a lungul anilor. Acum, că hrana pentru animale e pe terminate, o să ne prindă bine. O să le sortez...

— Dar de ce să le sortezi? E o muncă imensă! Dă-le păsărilor, le sortează ele şi singure, n-ai grijă!

— Da, şi-o să se strice vreo trei sferturi din ele! Sau o să mănînce seminţele care nu le fac bine şi-o să moară. Nu, e o

treabă care trebuie făcută. Eu obişnuiam s-o fac mai mult seara, sau duminicile, de cîte ori aveam un pic de timp liber. Intr-o duminică am sortat aproape trei kilograme, şi-am făcut şi treabă în casă! Acum o să vedem dacă poţi doborî recordul meu. Ai o grămadă de timp la dispoziţie şi poţi să meditezi în voie în timp ce munceşti. Haide, încearcă, Enno!

îi întinse lopăţica şi-l urmări pe cînd începea să lucreze.

— Dar ştii că eşti priceput! îl lăudă. Eşti chiar îndemînatic!

Şi o clipă mai tîrziu:

— Ei, trebuie să fii mai atent, Hănschen - vreau să spun, Enno, scuză-mă, trebuie să mă obişnuiesc! Uite, vezi, putinţele astea ascuţite şi lucioase se cheamă mei, iar astea Ititilc, negre şi rotunde sunt seminţe de rapiţă. Să nu le Miiirsteci. Seminţele de floarea-soarelui poţi să le separi cu degetele, merge mai repede decît cu peniţa. Stai să-ţi aduc ni ie castroane în care să le sortezi direct.

I t a plină de zel, încercînd să-i găsească o îndeletnicire |tenl.ru zilele acelea plictisitoare. Apoi clopoţelul din magazin itnă pentru prima oară şi din clipa aceea trebui să servească un şir neîntrerupt de clienţi, neputînd să stea cu el mai mult de cîteva clipe. De cîte ori intra, îl găsea visînd ni ochii deschişi în faţa tablei pline de seminţe. Sau, şi mai

i nu, t resărind speriat de scîrţîitul uşii, ca un copil surprins In timpul chiulului.

femeia îşi dădu seama destul de repede că n-avea să-i

• Iul »oare recordul de trei kilograme, de fapt, nu se aştepta na sorteze nici măcar unul. Şi la cît lucra de superficial, era

• Iar că trebuia să verifice ce-a făcut.

Kra un pic dezamăgită, dar îi dădu dreptate cînd o întrebă:

— Nu prea eşti mulţumită, nu-i aşa, Hete?

I tărbatul rîse încurcat.

— Dar ştii de ce? Asta nu-i treabă de bărbat. Dă-mi ceva mai greu de făcut, ceva potrivit pentru un bărbat, şi-atunci o Hă vezi!

Bineînţeles că avea dreptate, aşa că în ziua următoare, îrineia nu-i mai puse în faţă tabla cu seminţe.

— Va trebui să-ţi găseşti singur o ocupaţie, bietul de tine!

ii spuse încercînd să-l consoleze. Cred că te simţi oribil. Dar poate vrei să citeşti puţin? Am o grămadă de cărţi în dulapul ăla, au fost ale răposatului meu soţ. Stai să ţi-l descui.

Bărbatul rămase în spatele ei în timp ce ea se uita la cărţile de pe rafturi.

— Majoritatea sunt cărţi marxiste, se pare. Ştii că bărbatul meu a fost membru al Partidului Comunist. Uite, cartea aia de Lenin am salvat-o dintr-o percheziţie. Am ascuns-o în cuptor şi unul din SA tocmai voia să se uite acolo cînd i-am întins repede o ţigară. După aia a uitai să mai verifice.

Femeia îl privi în ochi.

— Dar astea nu-s cărţi pentru tine, nu-i aşa, dragule? Trebuie să recunosc că nici eu nu prea le-am mai răsfoit de cînd a murit bărbatul meu. Poate nu-i bine, poate că politica ar trebui să ne intereseze pe toţi. Dacă ne-ar fi interesat la timp, n-am fi ajuns aici, în situaţia în care ne-au adus naziştii. Cel puţin aşa spunea Walter al meu. Dar eu suni doar o femeie...

Văzînd că nici n-o ascultă, se opri.

— Dar mai jos găseşti şi cîteva romane de-ale mele.

— Mi-ar plăcea un roman poliţist, cu infractori şi crime, ştii genul, îi explică Enno.

— Nu cred că am aşa ceva. Dar uite aici o carte frumoasă, una pe care am citit-o de mai multe ori. Wilhelm Raabe: ***Cronica uliţei vrăbiilor.*** Incearc-o pe asta, sigur o să-ţi placă...

Dar cînd intră din nou la el, nu-l văzu citind-o. Cartea zăcea deschisă pe masă, şi mai tîrziu o găsi aruncată într-un colţ.

— Nu ţi-a plăcut?

— Ah, nu ştiu... Toţi sunt îngrozitor de buni la suflet, e-atît de plictisitor. E o carte din aia cuminte, nu-i deloc pentru un bărbat. Bărbaţii vor ceva incitant, înţelegi...

— Păcat, spuse ea. Păcat.

Şi puse cartea înapoi.

Acum o deranja să intre în cameră şi să-l găsească şezînd în aceeaşi stare semiadormită, cu privirea pierdută în gol. ■**IHH HI** il găsea chiar dormind cu capul pe masă. Sau stînd la fitul i n, privind curtea şi fluierînd tot timpul aceeaşi melo- ,11,. 0,1, •ranja grozav. Fusese întotdeauna o femeie activă, era ■ tun, şi o viaţă fară muncă i se părea lipsită de sens. Cel ptii mult i-ar fi plăcut să-şi vadă magazinul plin de clienţi - (•Mi li plăcut să se împartă în zece şi să-i servească pe toţi.

Şi acum, iată bărbatul ăsta care stătea fie în picioare, fie |H' „faun, fie ghemuit pe canapea sau tolănit de-a dreptul, |f)lr /.<'ce-douăsprezece, paisprezece ore pe zi, fară să mişte iii i, li[1]) jet! Nu facea decît să piardă ziua lăsată de la Dumnezeu! (’e-i lipsea? De dormit dormea destul, poftă de mîncare aven, nu-i lipsea nimic, dar nu voia deloc să muncească! La un moment dat n-a mai putut şi a izbucnit:

Of, Enno, dac-ai termina odată cu melodia aia! O fluieri de şase sau de opt ore: „Fetiţele trebuie să meargă la

[1] Imnul oficial al Partidului Nazist, din 1930 pînă în 1945.

rulcare...“

Bărbatul rîse jenat.

Te deranjează că fluier melodia asta? Nu-i nimic, ştiu altele. Vrei s-o fluier pe aia a lui Horst Wessel[1]?

Şi începu:

— „Sus drapelul! Strîngeţi rîndurile, Cămăşile Maro morşăluiesc cu paşi curajoşi...“

femeia se întoarse în magazin fără să mai scoată un cuvînt. De data asta nu se simţea doar deranjată, ci de-a dreptul jignită.

Dar îi trecu. Nu era genul care să ţină la supărare şi, în plus, şi el îşi dăduse seama că întrecuse măsura, drept care li facu o surpriză şi repară lampa de deasupra patului. Da, sc pricepea la aşa ceva; cînd avea chef, era destul de îndemînatic, dar de cele mai multe ori nu avea.

Perioada sa de detenţie se sfîrşi însă repede. Frau Hete se convinse în scurt timp că magazinul nu era supraveghent de nici un spion şi îl lăsă pe Enno s-o ajute din nou cu cli enţii. Deocamdată afară nu avea voie să iasă, fiindcă putea oricînd să dea nas în nas cu vreun cunoscut. Dar nu era nici o problemă dacă-i dădea o mînă de ajutor în magazin şi curînd se dovedi a fi destul de util şi de talentat. Hetc îşi dădu seama că muncile monotone îl oboseau, aşa că avu grijă să-i distribuie sarcini variate.

In scurt timp îi dădu voie s-o ajute şi la servitul clienţi lor. Se purta frumos cu ei: era politicos, abil şi uneori chiai amuzant în felul lui adormit.

— Aţi făcut o afacere bună cînd l-aţi adus aici, Frau Häberle, îi spuneau clienţii vechi. E o rudă de-a dumnea voastră?

— Da, e un verişor de-al meu, zîmbi Frau Hete, bucu rîndu-se că-l lăudau pe Enno al ei.

într-o zi îi spuse:

— Ştii, mă gîndesc să mă duc azi pînă în Dahlem. Ţi-am povestit că Lobe îşi închide magazinul pentru că l-au chemat în armată. Aş putea să-i cumpăr din marfa rămasă. Arc o grămadă şi ne-ar fi de mare ajutor, mai ales că stăm cam prost cu proviziile. Crezi că te descurci singur cu magazinul?

— Sigur că da, Hete! E o joacă de copil! Cît crezi că lipseşti?

— Păi, mă gîndesc să plec imediat după prînz, dar nu cred că mă întorc pînă la ora închiderii. Vreau să trec şi pe la croitoreasă...

— Sigur că da, Hete. Mergi liniştită. Din partea mea, poţi să te întorci şi la miezul nopţii. Nu-ţi face griji pentru magazin, mă ocup eu de toate.

IU in o conduse pînă la metrou, căci în timpul pauzei de w magazinul era închis.

auria zîmbi uşor pe cînd trenul pornea. Era cu totul I na trăieşti cu cineva! Era frumos să munceşti alături «•I Numai aşa aveai un sentiment de satisfacţie la sfîr- il . ilci. Iar omul ăsta chiar se străduia să-i facă pe plac. Hm şi el ce putea. Nu, nu era un bărbat prea plin de ni ga* şi nici prea muncitor, asta trebuia să recunoască, cil il punea să alerge prea mult, se retrăgea în cameră şl o Insa singură cu clienţii, chiar dacă magazinul era plin. Nun il găsea, după ce îl strigase de nenumărate ori, iară să

ıu ..... vreun răspuns, stînd pe marginea lădiţei cu nisip şl moţăind cu găletuşa umplută pe jumătate în faţă- iar ea ll aştepta de vreo zece minute!

Tresărea de fiecare dată cînd ridica un pic tonul la el: Ce faci, Enno? Te aştept de-o veşnicie!

Sărea în picioare ca un şcolar speriat.

Am aţipit puţin, bîiguia ruşinat, şi se apuca să umple Inert găleata. Vin imediat, şefa, n-o să se mai întîmple, promit.

(!u astfel de glumiţe încerca s-o îmbuneze.

Nu, nu se putea spune că se omora cu munca în faţa lui I luinnezeu, asta îi era clar lui Frau Hete, dar facea ce putea. Şi apoi, era un om plăcut, politicos, sociabil, drăguţ şi fară vicii prea mari. Faptul că fuma cam mult n-o deranja. Şi ei li plăcea să-şi mai aprindă o ţigară, din cînd în cînd, mai iilcs dacă se simţea obosită...

Dar în ziua aceea nu avu noroc la cumpărături. Cînd ajunse în Dahlem, magazinul lui Lobe era deja închis şi nimeni nu ştia cînd se întoarce proprietarul. Nu, nu-l recrutaseră încă, dar avea destule drumuri de făcut, trebuia să-şi aranjeze treburile pînă atunci. De obicei, deschidea în fiecare dimineaţă la zece - poate încerca şi mîine?

Femeia le mulţumi vecinilor şi plecă la croitoreasă. Dai ajungînd în faţa casei, rămase ca trăsnită. Clădirea fusese bombardată noaptea trecută şi acum nu se mai vedeau decît ruinele. Oamenii treceau pe lîngă ea în grabă, unii cu faţa întoarsă ca să nu vadă oroarea, sau poate pentru ca se temeau că n-o să-şi poată ascunde furia, alţii, dimpotrivă, foarte încet (poliţia nu permitea nimănui să se oprească), fie aruncînd priviri curioase, fie cercetînd pagubele cu feţe încruntate, aproape ameninţătoare.

Da, în ultima vreme, locuitorii Berlinului erau trimişi din ce în ce mai des în adăposturile subterane, iar bombele cădeau şi ele din ce în ce mai des, printre ele aflîndu-se şi temutele bombe incendiare. Oamenii repetau din ce în ce mai des cuvintele lui Goring, care spusese cîndva că o să-şi

schimbe numele în Meier dacă va vedea vreun avion inamic deasupra Berlinului. Noaptea trecută, Frau Hete stătuse singură în adăpost pentru că nu voia să-l prezinte pe Enno drept partenerul oficial şi concubinul ei. Auzise zgomotul avioanelor de deasupra, bîzîitul acela exasperant ca de ţînţar bîzîind, dar nu auzise nici o bombă căzînd: deocamdată cartierul ei fusese cruţat. Oamenii spuneau că englezii nu voiau să-i rănească pe muncitori, că ţinta lor erau familiile bogate din vest...

Croitoreasa nu fusese bogată, şi cu toate astea o bombardaseră şi pe ea. Frau Hete Häberle încercă să afle de la un poliţist dacă păţise ceva, dar poliţistul îi spuse că-i pare rău, însă nu poate să-i dea nici o informaţie.

Putea oare să meargă pînă la secţie şi să se intereseze acolo, sau la oficiul de protecţie antiaeriană?

l>»r Frau Hete era prea neliniştită ca să se ducă pînă IIM ()ricît de milă i-ar fi fost de croitoreasă şi oricît de ull ai II vrut să afle ceva despre soarta ei, Hete simţi că frvl să se întoarcă acasă. De cîte ori vedea astfel de ororI, •Imţen nevoia să se ducă acasă. Voia să se asigure că totul D. II in ordine. Era o prostie, bineînţeles, dar simţea nevoia *m* ni< convingă cu ochii ei că nu se întîmplase nimic.

hm păcate, ceva se întîmplase la micul magazin de ani- lliiilc de companie din Konigstor. Nimic tragic, desigur, Iul uşi incidentul cu pricina o zgudui adînc pe Frau Häberle, dini adînc decît orice altceva în ultimii ani. Frau Häberle HAmi storurile lăsate şi un bilet cu acel mesaj stupid, care o enerva întotdeauna: „Mă întorc imediat". Iar dedesubt: „Frau Hedwig Häberle".

I'aptul că biletul fusese semnat cu numele ei, că bunul el nume fusese pătat din cauza acestei purtări neglijente şi 11

andave, o jigni la fel de mult ca abuzul de încredere comis de Enno. O ştersese de-acasă în lipsa ei şi ar fi redeschis magazinul iară să sufle o vorbă, iară să-i spună c-o minţise. Cat de prosteşte se comportase, cît de ridicol! Doar era mai mult ca sigur că, la un moment dat, vreo clientă veche avea a -o întrebe: „N-aţi deschis ieri după-masă, Frau Häberle? Aţi fost plecată?“

Femeia intră prin spate, direct în apartament. Apoi ridică storurile de la intrarea în magazin şi deschide uşa. Aşteaptă a vină primul client, dar, de fapt, nu, nici nu mai are chef de clienţi. A lucrat-o pe la spate, a trădat-o - aşa ceva nu 1 se întîmplase niciodată cît fusese căsătorită cu Walter. Avuseseră mereu încredere unul în celălalt şi nu abuzaseră niciodată de încrederea reciprocă. Şi acum asta! Nu-i dăduse nici cel mai mic motiv să se comporte aşa!

Soseşte prima clientă şi Hete o serveşte, dar cînd deschide casa de marcat ca să-i dea restul la o bancnotă de doua zeci, nu găseşte nici un bănuţ. Ştie că era plin de mărunţiş cînd a plecat, în jur de vreo sută de mărci. Se stăpîneşti*, scoate bani din poşetă şi îi dă femeii restul, gata, poftim. Se aude clinchetul clopoţelului de deasupra uşii.

Ar vrea să închidă magazinul şi să rămînă singură, doar cu gîndurile ei. Brusc, îşi dă seama - în timp ce-şi serveşte cli enţii - că în ultimele zile a observat de mai multe ori că cevn nu era în regulă cu încasările, i s-a părut că nu sunt destui bani în casa de marcat. Dar a alungat de fiecare dată aceşti* gînduri neliniştitoare. Ce să facă Enno cu atîţia bani? Ori cum nu putea să iasă din casă şi era tot timpul sub ochii ei.

Dar îşi aminteşte de toaleta de la jumătatea palierului şi se gîndeşte că sigur a fumat mai multe ţigări decît avea în valijoara lui. Probabil a găsit pe cineva în bloc care să-i aducă ţigări la negru, fară cartelă, pe furiş! Cît de meschin şi

urît! I-ar fi cumpărat ea cu mare drag dacă ar fi deschis vreodată gura!

Timp de o oră şi jumătate, pînă la apariţia lui Enno, în sufletul doamnei Häberle se dădu o luptă grea. în ultimele zile se obişnuise cu gîndul că are bărbat în casă, că nu mai e singură, că are cui să-i poarte de grijă, că are pe cineva la care ţine. Dar dacă e un bărbat din ăsta, n-are ce să facă, trebuie să-l smulgă din inima ei! Mai bine singură, decît să stea întruna cu frica-n sîn şi să nu aibă încredere în el! N-o să se mai poată duce nici măcar pînă la zarzavagiu, de frică să n-o păcălească din nou!

Apoi îşi mai aduce aminte de ceva: parcă nici şifonierul nu arăta la fel cum l-a lăsat. Nu, asta e, trebuie să-l dea afară de aici şi încă azi, oricît de greu i-ar veni. Mai tîrziu o să-i fie şi mai greu.

|)mi ho gîndeşte iar că nu mai e în floarea vîrstei, că ml <■ a,ti,a e ultima ei şansă să scape de o bătrîneţe singu- I li a I)upă experienţa asta cu Enno sigur n-o să mai aibă tul' a o ia de la capăt cu altcineva. Ce experienţă groaznică, Mnunal ruoasă!

I)a, am primit viermi de fainâ. Cît să fie, doamnă?

I' nno îşi face apariţia cu o jumătate de oră înainte de ıı a Închiderii. Ne putem da seama în ce stare e Frau Hete, ilni moment ce abia acum îşi aminteşte cît e de periculos |N'iil ni el să iasă pe stradă, cu Gestapoul pe urmele lui! Nici n n li ist în stare să se gîndească la asta pînă acum, atît era ilo preocupată de trădarea bărbatului. Dar la ce bun să-şi mm Iacă griji, dacă el pleacă oricum în lipsa ei? Poate că şi |iiive,Htea aia cu Gestapoul e tot o minciună. Cu un om ca Am(ii, orice-i posibil!

Mi neînţeles c-a observat că e în magazin. Şi-a dat seama Imediat după storurile trase. Intră direct pe uşa de la stradă,

ne al recoară cu grijă printre clienţi, îi zîmbeşte de parcă nu M ar fi întîmplat nimic şi-i spune, dispărînd în salon:

Vin imediat să te ajut, şefa!

Se întoarce într-adevăr repede, iar femeia e nevoită să iliHcute cu el ca să păstreze aparenţele, să-i dea indicaţii, să no comporte de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic - deşi simte că în jurul ei totul s-a prăbuşit. Dar nu-l lasă să observe nimic, ba chiar rîde la glumele lui nereuşite - azi pare şi mai glumeţ ca de obicei - şi se răsteşte la el abia cînd îl vede că se apropie de casa de marcat:

— Te rog frumos! De casă mă ocup eu!

Bărbatul tresare uşor şi o priveşte pieziş - exact ca un cîine bătut, îşi spune femeia în gînd. Apoi duce mîna la buzunar şi zîmbetul îi apare din nou pe chip. Gata, i-a trecut sperietura.

— Am înţeles, şefa, să trăiţi! strigă în glumă şi îşi loveşt c călcîiele.

Clienţii rîd de omuleţul comic care se joacă de-a soldatul, dar lui Frau Hete nu-i arde de rîs.

Vine şi ora închiderii. Lucrează împreună încă vreo orrt şi un sfert, ocupaţi cu hrănitul, adăpatul şi curăţenia, fam să schimbe vreo vorbă, după ce ea refuză să-i mai răspundiî la glume.

Frau Hete e în bucătărie şi pregăteşte cina. Face cartofi pai şi prăjeşte şi nişte slănină, pe care a primit-o de la o clientă în schimbul unui canar. Se bucurase atît de mult la gîndul că-l poate surprinde cu o cină pe cinste, ştiind cît îi place mîncarea bună. Cartofii capătă o culoare frumoasă, aurie.

Dar dintr-odată stinge flacăra de sub tigaie. Nu mai poate aştepta, vrea să clarifice lucrurile. Intră în salon, se sprijinii cu spatele de sobă, încruntată şi îndîrjită, şi îl întreabă pe un

ton aproape ameninţător:

— Ei bine?

Bărbatul stă la masa pe care a aşternut-o pentru amîndoi şi fluieră o melodie, ca de obicei.

La acest „Ei bine?“ ameninţător tresare, se ridică şi se uită spre silueta întunecată.

— Da, Hete? spune. E gata mîncarea? Leşin de foame, să ştii.

Femeii îi vine să dea în el de furie, în acest om care ari' impresia că ea nu-i va spune nimic. Prea se simte sigur pe el, domnul, doar fiindcă a dormit în patul ei!

E mai furioasă ca niciodată: îi vine să-l scuture şi să-l bată pînă cînd n-o mai putea.

Dar se stăpîneşte şi repetă din nou întrebarea, pe acelaşi ton ameninţător:

— Ei bine?

A, am înţeles! spune Enno. Mă întrebi de bani, nu-i t, I late?

Iţi vîră mîinile în buzunare şi scoate un teanc de banc- »uiU«,

I 'oftim, Hete, două sute zece mărci. Am scos nouăzeci k| două din casă.

Kado un pic jenat.

Trebuie să contribui şi eu cu ceva în gospodăria asta!

I)ar de unde ai tu atîţia bani?

Păi, azi după-masă a fost cursa cea mare din Rarisimi nl Am ajuns în ultimul minut, dar am apucat să pariez I **M** * Adebar. Adebar, adică victorie. îmi place să pariez la cur- M*le de cai. Chiar mă pricep, să ştii.

Spune asta pe un ton neobişnuit de mîndru, cel puţin Iu cazul lui.

Dar n-am pariat pe toată suma, doar pe cincizeci de

murei. Cota era...

Şi ce-ai fi făcut dacă n-ar fi cîştigat calul pe care ai pariat tu?

Adebar trebuia să cîştige - altă variantă nu exista pentru mine!

— Şi totuşi, dacă n-ar fi cîştigat?

Acum e rîndul lui să se simtă superior faţă de femeie, îi ¡pune zîmbind:

— Vezi tu, Hete, e clar că nu te pricepi la curse, spre deo- Hobire de mine, care-s specialist. Dacă spun eu că Adebar o N& cîştige şi mai risc să pariez cincizeci de mărci pe...

Femeia îl întrerupe, vorbindu-i pe un ton răspicat:

— Ai riscat pe banii mei! Nu-ţi permit să faci aşa ceva! I >ncă ai nevoie de bani, spune-mi! Nimeni nu ţi-a cerut să munceşti doar pentru cazare şi masă. Dar fară permisiunea mea nu scoţi bani din casă, ai înţeles?

La auzul acestui ton neobişnuit de aspru, bărbatul devine din nou foarte nesigur. începe să suspine - în curînd urmează şi lacrimile, Frau Hete o ştie deja şi se teme nespm de aceste lacrimi - şi să se tînguiască:

— De ce vorbeşti aşa cu mine, Hete? De parcă aş fi dom un angajat... Bineînţeles că n-o să mai iau bani din casă. Mă gîndeam c-o să te bucuri că am cîştigat nişte bani. într < > situaţie în care eram sigur de victorie!

Femeia nu se lasă păcălită de prostiile astea. Pentru ea, banii nu au fost niciodată pe primul loc; important era că i fusese înşelată încrederea. Dacă-şi închipuie că-i nervoasă din cauza lor, atunci e un mare prost!

— Şi pentru pariurile astea ai închis magazinul? il întreabă.

— Da, spune el. îl închideai oricum dacă nu eram aici.

— Ştiai deja că vrei să închizi din clipa în care am plecat ?

— Da, răspunde bărbatul prosteşte, dar se corectează imediat. Adică nu, sigur că nu, altfel ţi-aş fi cerut voie. Ideea mi-a venit abia cînd am trecut prin faţa agenţieiăleia de pariuri de pe Neuen Konigstrasse, ştii care. Am citit cotele şi, cînd am văzut că Adebar are şanse atît de mari, m-ani hotărît imediat.

— Aha! spune femeia.

Nu-l crede. E clar că avea totul pregătit de cînd a condus-o la metrou. îşi aminteşte chiar că în dimineaţa aia a stat o grămadă aplecat asupra unui ziar şi a făcut nişte calcule pe o bucăţică de hîrtie, fară să-i pese de primii clienţi care sosiseră deja.

— Aha! spune din nou. Deci te plimbi pe stradă fară să-ţi pese de înţelegerea noastră. N-am hotărît că e mai bine să nu ieşi din casă din cauza Gestapoului?

— Dar m-ai lăsat să te conduc pînă la metrou!

I >n, pentru că erai cu mine. Ţi-am zis clar şi răspicat: n numai o încercare, dar asta nu înseamnă că trebuie U' lAţAi prin oraş jumătate de zi. Pe unde-ai fost?

A, doar într-un local mic pe care-l ştiu de mai demult. II ucum n-am văzut să intre nimeni de la Gestapo acolo, i agenţi de pariuri şi pariori...

('are te cunosc! Cu toţii! Şi care pot să spună că l-au 111 pe Kluge în locul cutare la ora cutare!

I >ur Gestapoul ştie că trebuie să fiu pe undeva pe aici. iar că nu ştie pe unde. Localul ăsta e departe de noi - tocmai m Wedding. Şi nu era pe-acolo nici un cunoscut care să iun pa iască la ăia!

Vorbeşte plin de însufleţire şi bunăvoinţă; dacă-l asculţi, (Ara să ştii ce-a făcut, eşti gata să-i dai dreptate. Nici nu-şi

iln in «ama cît de tare i-a înşelat încrederea, ce luptă se dă în ni il li-I ul ei din cauza lui. A luat banii - ca să-i facă o bucu- i ic A închis magazinul - l-ar fi închis şi ea. S-a dus la o i ăi ciumă - dar cîrciuma era departe, în Wedding. Dar că Iubirea ei ar fi putut fi zdruncinată, asta nu-i trecea prin i op de nici un fel!

Păi, bine, Enno, îl întreabă într-un final, asta-i tot ce ni de zis? Sau mai ai ceva de adăugat?

- Ce să mai am de adăugat, Hete? Văd că eşti foarte nemulţumită din cauza mea! Dar chiar nu mi se pare că mu greşit atît de mult.

Şi lacrimile de care se temuse atît se iviră imediat.

— Of, Hete, fii bună cu mine! De-acum încolo o să-ţi cer îngăduinţa înainte să fac ceva! Dar, te rog, fii bună cu mine! Altfel n-o să rezist...

însă de data asta nici lacrimile, nici rugăminţile n-o mişcară. Ceva suna fals. Bărbatul plîngînd din faţa ei o dezgustă.

— Trebuie să mă gîndesc bine, Enno, îi spune cu asprime Se pare că n-ai înţeles cît de tare mi-ai înşelat încrederea.

Apoi trece pe lîngă el, intră în bucătărie şi pune din nou cartofii la prăjit. Gata, a terminat cu discuţia asta. Şi la ce i-a folosit? Se simte cumva mai bine, s-a lămurit relaţia, u e mai uşor să ia o hotărîre?

Deloc, dar deloc! Dimpotrivă, şi-a dat seama că bărbatul ăsta n-avea mustrări de conştiinţă cînd greşea, că minţea iară să clipească dacă o cerea situaţia şi că nu-i păsa deloc pe cine minţea.

Nu, bărbatul ăsta nu era potrivit pentru ea. Trebuia a-o termine cu el. Un lucru însă era clar: în seara asta nu putea să-l dea afară. Părea că habar nu are de ce se face vinovat Era ca un căţelandru care a ros papucii stăpînului şi nu ştie de ce

a primit bătaie.

Nu, n-avea încotro, trebuia să-l mai lase vreo două zile, să-şi caute un loc unde să stea. Iar dacă avea să nimerească în plasa Gestapoului, asta nu mai ţinea de responsabilitatea ei. El singur se pusese în pericol - şi pentru ce, pentru un pariu! Nu, nu, nu mai era de stat cu el, n-ar mai fi reuşit să-şi recapete încrederea în el. De-acum încolo trebuia să-şi ducă viaţa singură, de-acum încolo pînă la moarte! Gîndul ăsta o înspăimîntă.

Dar îşi ia inima în dinţi şi la cină îi spune:

— M-am gîndit bine, Enno, şi cred că e mai cuminte sA ne despărţim. Eşti un om cumsecade, un om drăguţ, dar vezi lumea mult prea diferit faţă de mine şi mă îndoiesc că ne-am putea suporta unul pe altul pe termen lung.

Bărbatul se holbează la ea cu ochii mari, în timp ce ea M • apucă să-i facă patul pe canapea, de parcă ar vrea să subli nieze ce-a spus. La început nu-i vine să-şi creadă urechilor, apoi începe să se smiorcăie din nou:

(), Doamne, Hete, doar nu vorbeşti serios! Cînd ne Im atît de mult! Doar nu vrei să mă dai afară în stradă, mim 11 imiţi direct în braţele Gestapoului!

Ah! exclamă ea încercînd să se liniştească singură, aba asta cu Gestapoul n-are cum să fie atît de gravă, vreme ce te vînturi prin oraş juma' de zi!

Dar bărbatul cade în genunchi. Se tîrîie de-a binelea pai. i la ea. Frica i-a luat minţile.

I Iote! Hete! ţipă hohotind. Doar nu vrei să mă omori. 11 el >i i ie să mă ţii lîngă tine! Ah, Hete, iubeşte-mă un pic, MU vezi cît sunt de nefericit... Unde să mă duc?

I 'Hete şi ţipete, un căţeluş care scheaună de frică!

Se agaţă de picioarele ei, încearcă s-o prindă de mîini, hmieia reuşeşte să scape de el, fuge şi se închide în dormitor.

I »ai il aude toate noaptea cum bate în uşă, încearcă clanţa, plînge şi se milogeşte...

haneia stă complet nemişcată. îşi adună toată puterea ni na nu cedeze, să nu se lase înduioşată de sentimente şi • li milogeala lui. Rămîne neclintită în hotărîrea ei: nu mai ura să trăiască împreună cu acest om.

I iU micul dejun stau faţă-n faţă, cu chipurile palide şi lormite. Abia dacă vorbesc unul cu altul. Se comportă de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic noaptea trecută.

„Măcar acum şi-a dat seama că nu glumesc“, îşi zice femeia, „şi dacă azi nu-şi caută o cameră, mîine-seară sunt nevoită să-i cer să plece. O să-i mai spun o dată mîine la prînz. Trebuie să ne despărţim!“

O, da, Frau Hete Häberle e o femeie curajoasă, dar şi bună In suflet. Iar faptul că nu-şi va putea duce planul la bun sfîrşii şi nu-l va putea da afară pe Enno nu va ţine de ea, ci de nişte oameni pe care deocamdată nici măcar nu-i cunoaşte. (»ameni precum comisarul Escherich sau Herr Barkhausen.

CAPITOLUL 28

Emil Barkhausen se face util

în timp ce Enno Kluge şi Frau Häberle îşi uneau desti nele, chiar şi pentru foarte scurt timp, comisarul Escheric li avea parte de zile negre. Refuzase să-l mintă pe superiorul său, Prall, şi să ţină secret faptul că Enno Kluge scăpase rapid de urmăritorii lui şi dispăruse în tumultul metropolei Comisarul Escherich acceptase ploaia de insulte ce se abătuse asupra lui: da, era un idiot, un incompetent care trebuia închis, un pămpălău care n-a fost în stare în aproape

un an să prindă un scriitoraş nenorocit de cărţi poştale.

Şi apoi, cînd părea c-a dat peste o pistă, l-a lăsat pe indi vid să plece, ca un imbecil ce era! De fapt, comisarul Escherich fusese complice la un act de trădare şi se vor lua măsuri împotriva lui dacă nu i-l aducea pe Enno Kluge Obergruppenfuhrerului Prall într-o săptămînă.

Da, comisarul Escherich ascultase toate aceste acuzaţii cu o smerenie exemplară. Dar avuseseră un efect straniu asupra lui: deşi ştia foarte bine că acest Enno Kluge n-aveu nici cea mai mică legătură cu cărţile poştale şi că n-avea să-l ajute să dea de urma adevăratului infractor, dintr-odată îşi îndreptă tot interesul spre micuţul şi insignifiantul Enno. Era totuşi enervant că un pămpălău menit să distragă atenţia superiorilor săi îi scăpase atît de uşor printre degete.

(hntileţul fusese şi el deosebit de productiv în acea săp- am i: pe comisar îl aşteptau trei cărţi poştale pe birou, i |»aitru prima oară de cînd se ocupa de acest caz, pe Ihm u'Ii nu-l interesau nici cărţile poştale, nici cel care le ia Uită chiar şi să marcheze cu steguleţe pe harta Berna lui locurile în care fuseseră găsite ilustratele.

Nu, mai întîi trebuia să pună din nou mîna pe Enno şi a a forţări de-a dreptul ieşite din comun ca să-l prindă. §|1ci m chiar pînă la Ruppin, la Eva Kluge, pregătit pentru **Mire** eventualitate cu un mandat de arestare pe numele mal a lor soţi. Dar îşi dădu repede seama că femeia nu mai mvm intr-adevăr nici o treabă cu soţul ei şi că nu ştia mai Ulmic despre viaţa lui din ultimii ani.

1ı povesti comisarului tot ce ştia, fără să pară nici prea dumică, nici şovăitoare, ci mai degrabă indiferentă. Era clar i n nu-i păsa ce-o să se întîmple cu bărbatul ei, ce făcuse im nu făcuse. Comisarul scoase de la ea doar numele a

• Im in sau trei localuri prin care Enno Kluge obişnuia

să-şi Innt veacul mai demult, află despre pasiunea lui pentru **IHI**riuri şi obţinu adresa unei oarecare Tutti Hebekreuz,

• nre-i scrisese cîndva în legătură cu soţul ei, susţinînd că-i furase banii şi cartelele pentru alimente. Nu, Frau Kluge nu-i dăduse bărbatului ei scrisoarea şi nu-i spusese nimic despre ea ultima oară cînd se întîlniseră. îşi amintea doar inlresa femeii, ca poştăriţă avea o memorie grozavă cînd venea vorba de adrese.

înarmat cu aceste cunoştinţe, comisarul Escherich se întoarse din nou la Berlin. Rămase, desigur, fidel vechiului principiu conform căruia putea să pună întrebări, dar nu era nevoit să transmită informaţii, aşa că nu-i spuse nimic Kvei Kluge despre procesul intentat împotriva ei la Berlin. Era pur şi simplu ceva care nu-l privea. Aşadar, nu se întoarse acasă cu prea multe, dar era un început, o urmii cît de cît palpabilă - şi putea să-i arate lui Prall că muncea, nu aştepta cu mîinile-n sîn. Asta era tot ce conta pentru şefii lui, să se întîmple ceva, chiar dacă nu era ceea ce tro buia, ca de pildă chestia asta cu Kluge. Un singur lucru nu suportau: să aştepte.

Dar doamna Hebekreuz nu-i putu oferi mai multe infor maţii. Făcuse cunoştinţă cu Kluge într-o cafenea şi ştia de asemenea unde lucra. Stătuse la ea în două rînduri, timp de cîteva săptămîni şi da, era adevărat că-l acuzase de furi Dar lucrurile se lămuriseră la a doua vizită - nu fusese el, ci un alt chiriaş.

Apoi dispăruse din nou, iară să spună nimic; probabil plecase la alta, că ăsta era stilul lui. Nu, bineînţeles că ***ea*** nu fusese încurcată cu el. Nu, nu ştia unde se mutase. Dai în nici un caz prin zonă, altfel ar fi auzit cu siguranţă ceva

în cele două cîrciumi, lumea îl ştia de „Enno“, aşa e. Nu

mai trecuse pe-acolo de mult, dar se întorcea tot timpul Sigur că da, domnule comisar, n-o să-i spunem c-aţi întrebai de el. Suntem nişte cîrciumari cuviincioşi, care servesc doar oameni respectabili, interesaţi de sporturile nobile precum cursele de cai. O să vă anunţăm de îndată ce apare pe-aici. ***Heil Hitler,*** domnule comisar!

Comisarul Escherich puse zece oameni pe urmele lui Enno Kluge şi-i trimise să se intereseze de el pe la toate casele de pariuri şi prin toate cîrciumile din nordul şi estul Berlinului. Şi în timp ce aştepta rezultatele acestei acţiuni, lui Escherich i se întîmplă alt lucru straniu: dintr-odată nu i se mai păru exclus ca Enno ăsta să fie implicat în cazul ***Omuleţul.*** Erau prea multe coincidenţe care se învîrteau în jurul lui: cartea poştală găsită la medic, soţia - o fostă nazistă înfocată care apoi a cerut permisiunea să părăsească

I ii Iu I, probabil pentru că fiul ei, soldat în SS, a făcut ceva na fost pe placul mamei. Oricum o dădeai, ajungeai **II** p<iveşte politică, şi lui Escherich tocmai asta i se părea zur işi aduse aminte că la început nu-l socotise deloc internii sau relevant din punct de vedere politic. Poate că lin«» era mai viclean decît crezuse comisarul, poate mai ie i n pe conştiinţă şi alte lucruri, mai dubioase decît cartea ani a poştală, pe care încerca să le ascundă cît mai urgent.

Această bănuială îi fusese confirmată şi de comisarul **im** (I u net Schröder, cu care Escherich discutase pe îndelete ilmipre caz ca să-şi reîmprospăteze memoria. Schröder avu- şi el impresia că era ceva în neregulă cu acest Kluge. A\ i-.ui să afle ei ce, nu se putea să nu apară o dovadă cît de i unind. Comisarul avea o presimţire, iar în astfel de situaţii pi i simţirile nu-l înşelau decît foarte rar.

Şi de data asta nu-l înşelară deloc. în zilele acelea pline di nelinişte şi nervozitate, comisarul se pomeni anunţat că un

oarecare domn Barkhausen ar dori să stea de vorbă cu el.

Barkhausen? se întrebă comisarul Escherich. Barkhau- ii -n? Cine-o mai fi şi Barkhausen ăsta? A, da, îmi amintesc, i- l urnătorul ăla mic care şi-ar vinde şi mama pentru opt pfenigi.

Şi comisarul spuse cu voce tare:

— Să intre!

Cînd Barkhausen intră, comisarul îl întîmpină pe un ton tăios:

— Dacă mi-ai venit cu poveşti despre familia Persicke, poţi să faci stînga-mprejur de pe acum.

Barkhausen îl privi încruntat şi nu spuse nimic. Părea că tocmai despre ei vrea să-i povestească.

— Păi, atunci, ce mai stai aici? spuse comisarul. N-ai plecat încă?

— Persicke a furat aparatul radio de la Rosenthal, domn' comisar, zise el pe un ton plin de reproş. Sunt sigur, am fost...

— Rosenthal? întrebă Escherich. Bătrîna evreică de pe Jablonskistrasse? Aia care a sărit pe geam?

— Aia, aia! întări Barkhausen. Persicke i-a şutit pur şi simplu radioul, mă rog, femeia era deja moartă, dar l-a furai din casă...

— Dă-mi voie să-ţi spun ceva, Barkhausen, îl între rupse Escherich. Am discutat despre cazul ăsta cu comisa rul Rusch. Dacă nu încetezi cu instigaţiile şi cu acuzaţiile împotriva familiei Persicke, jur c-o să-ţi tragem o chelia neală de n-o să te vezi. Să nu mai aud o vorbă despre poves tea asta - mai ales de la dumneata! Eşti ultima persoana care ar trebui să-şi bage nasul în treaba asta. Da, dumneata, Barkhausen, dumneata!

— Dar a furat radioul... începu din nou Barkhausen cu

o stăruinţă îndîrjită, venită doar din ura pe care o simţea faţă de Persicke. Pot să v-o dovedesc chiar acum dacă...

— Ieşi afară, Barkhausen, altfel pun să te conducă imediat în pivniţă!

— Atunci mă duc la sediul principal din Alex! îi dădu de ştire Barkhausen, profund lezat. Legea e lege şi ce-i furat, furat rămîne...

Dar Escherich se gîndea deja la altceva, şi anume la cazul ***Omuleţul***! care îl preocupa aproape tot timpul. Nici nu-l mai asculta pe idiot.

— Auzi, Barkhausen, dumneata cunoşti o grămadă de oameni şi umbli destul de des prin cîrciumi, nu-i aşa? Se întîmplă cumva să-l cunoşti pe un oarecare Enno Kluge?

Simţind că e rost de nişte bani, Barkhausen îi răspunse ţîfnos:

(minsc un tip pe nume Enno, e adevărat. Dar dacă-l tun mm nu Kluge, asta nu mai ştiu. Am crezut tot tim- I. a l i mo e numele lui de familie.

I In individ mărunţel, slăbuţ, palid, tăcut şi timid?

► S ar putea să fie el, domn' comisar.

Haină deschisă la culoare, şapcă maro în carouri mari? ICxact aşa arată şi omul meu.

Tot timpul încurcat cu vreo muiere?

I)e muieri nu ştiu nimic. Prin locurile pe unde l-am ¡Ntrnl iai nu prea umblă muierile.

pariază la cursele de cai, dar nu cine ştie ce...

Chiar aşa, domn' comisar.

I idealuri frecventate: Nici o şansă şi înainte de start?

II nul şi acelaşi, domn' comisar. Enno Kluge al dumneavoastră trebuie să fie Enno al meu!

Vreau să mi-l găseşti, Barkhausen! Uită de povestea Mia cu Persicke, pînă nu ajungi în lagăr! Mai bine află pe undo

se ascunde Enno ăsta.

Păi, nu-i deloc o pradă pe măsura dumneavoastră, domn' comisar! E doar un peşte mic! exclamă Barkhausen defensiv. Ce să faceţi cu un nenorocit ca el?

Asta-i treaba mea, Barkhausen. Dacă mi-l găseşti pe Kiino Kluge, cîştigi pe loc cinci sute de mărci.

— Cinci sute de mărci, domn' comisar? Cinci sute de mărci? Păi, nici zece Enno din ăştia nu valorează cinci sute de mărci! Cred că-l confundaţi.

— Poate că undeva s-a strecurat o greşeală, dar asta nu-i l reaba dumitale. Primeşti ăia cinci sute de mărci şi gata!

— Ei, dacă-i pe-aşa, domn' comisar, atunci o să încerc să-l găsesc pe Enno Kluge. Dar să ştiţi că doar vi-l arăt. Nu-l aduc pînă aici! Nici nu stau de vorbă cu unul ca el...

— Dar de ce, ce-a fost între voi? De obicei nu eşti aşa do sensibil, Barkhausen! Sigur aţi făcut vreo trăsnaie împreună. Dar nu vreau să mă bag în secretele voastre intime, aşa că, fuga marş, Barkhausen, şi găseşte-mi-l pe Kluge!

— Aş vrea doar un mic avans, domnule comisar, dacă nu vă supăraţi. Adică nu, nu un avans, mai degrabă nişte bani care să-mi acopere cheltuielile.

— Ce cheltuieli ai, Barkhausen? Asta chiar că mă interesează.

— Păi, trebuie să iau tramvaiul, trebuie să stau prin tot felul de cîrciumi, mai faci o cinste, mai dai un rînd... s& ştiţi că banii se duc repede, domn' comisar! Dar cred că mii descurc cu cincizeci de mărci.

— Da, aşa e, cînd barosanul de Barkhausen iese în lume, toată lumea se aşteaptă să facă cinste! Hai că-ţi dau zece mărci şi după aia şterge-o de-aici. Crezi că n-am altceva

de făcut decît să stau la taclale cu dumneata?

Barkhausen era sincer convins că un astfel de comisar n-avea altceva de făcut decît să tragă oamenii de limbă şi să-i pună pe alţii să facă treaba pentru el. Dar se abţinu să spună ceva. Se urni din loc şi, îndreptîndu-se spre uşă, adăugă:

— Dar dacă vă ajut să-l prindeţi pe Kluge, va trebui să mă ajutaţi şi dumneavoastră cu fraţii Persicke. Băieţii ăştia mi-au scos peri albi...

Escherich ajunse la el dintr-un singur salt, îl apucă de umăr şi-i vîrî pumnul sub nas.

— Ştii ce-i ăsta? II vezi? ţipă furios. Vrei să-l miroşi mai de aproape, dobitocule? Dacă mai aud un cuvînt despre Persicke, te azvîrl în celulele de la subsol! Chiar dacă-mi scapă zece din ăştia ca Enno Kluge!

A| mi ii dădu un şut în fund bărbatului uluit, trimiţîndu-i o ghiulea pe coridor. Şi fiindcă tocmai atunci trecea iu olo un aghiotant SS, Barkhausen s-a mai ales cu un I zdravăn...

Zgomotul provocat de cele două „detunături“ îi alertă roi doi paznici de lîngă scări, care îl luară în primire pe citatul cu mers împleticit şi îl azvîrliră în jos pe scări, ca pe un sac cu cartofi, fără să le pese cum o să cadă şi unde o să aterizeze.

('And Barkhausen se opri la picioarele scării şi rămase Iul Ins, văitîndu-se de durere şi ameţit, sîngerînd puţin, un o li paznic îl apucă de guler şi începu să ţipe la el:

Ce faci, porcule, vrei să murdăreşti podeaua asta frumoasă?

Apoi îl tîrî pînă la uşă şi-l aruncă afară în stradă.

('.omisarul Escherich urmări satisfăcut rostogolirea lui, pană cînd scările îi blocară vederea.

Trecătorii de pe Prinz Albrecht Strasse s-au ferit să se uite la nefericitul care zăcea în noroi, ştiind din ce clădire ameninţătoare aterizase. Poate pînă şi asta era o infracţiune, să-l priveşti cu compasiune, iar de ajutat să se ridice nici nu putea fi vorba. Paznicul se ivi din nou în uşă călcînd apăsat şi-i strigă:

— Hai să vezi ce-ţi fac eu, porcule, dacă mai strici vederea pe-aici!

Ameninţarea asta avu efect. Barkhausen se ridică şi o luă spre casă şchiopătînd, cu mîinile şi picioarele pline de vînătăi dureroase. Dar pe dinăuntru ardea din nou de ură şi de neputinţă, iar ura asta era mai puternică decît durerea fizică. Luă hotărîrea fermă de a nu-l ajuta cu nimic pe jigodia asta de comisar. N-avea decît să-l caute singur pe Enno!

A doua zi însă, cînd îi mai trecu supărarea şi începu sfl se gîndească mai bine, Barkhausen îşi dădu seama, în pri mul rînd, că trebuia să presteze un serviciu pentru cele zece mărci primite de la Escherich, altfel risca să fie acuzat de înşelăciune. în al doilea rînd, nu era deloc o idee bună să se pună rău cu un ins atît de sus-pus. Oamenii erau acum In putere şi, dacă erai un amărît, trebuia să te supui. Chestia cu datul afară fusese ceva normal pînă la urmă. Dacă nu se ciocnea de adjutant ar fi putut să scape mai uşor. Pentru ei fusese mai mult o glumă şi, dacă Barkhausen ar fi văzul pe altcineva în situaţia aia, ar fi rîs şi el - pe Enno Klugo, să zicem.

Iar cel de-al treilea motiv pentru care Barkhausen se hotărî să îndeplinească totuşi sarcina primită era faptul că voia să se răzbune pe Enno, care, din cauza nenorocitei ăleia de beţii, stricase bunătate de afacere.

Aşadar Barkhausen porni la drum cu mîinile şi picioa rele zvîcnind de durere, dar plin de zel, şi se opri în ambele

localuri indicate de comisarul Escherich, plus în alte cîteva care-i ieşiseră în drum. Nu se interesă de Enno la nici un cîrciumar, stătu doar la bar şi trase de o bere mai bine de-un ceas, o sorbi încet şi îşi dădu cu părerea despre caii de curse - la cît trăsese cu urechea la viaţa lui, chiar se pricepea la aşa ceva, deşi nu luase boala pariurilor -, apoi se duse în localul următor, unde facu acelaşi lucru. Era răbdător, Barkhausen ăsta, ar fi putut-o ţine aşa toată ziua, nu l-ar fi deranjat deloc.

Dar n-a fost nevoit să aştepte prea mult. L-a văzut deja în ziua următoare pe Enno în cîrciuma lui preferată, Nici o şansă. A fost de faţă cînd pipernicitul sărbătorea victoria lui Adebar şi s-a făcut negru de invidie văzînd ce noroc putea să aibă un tembel ca el. L-a uluit şi bancnota de cincizeci de

l'i'l po care Kluge i-a dat-o agentului de pariuri. Barkhau-
i a mirosit imediat că nu-i cîştigase prin muncă cinstită.
Tînărul ăla părea să trăiască pe picior mare!

Mai surprinzător însă e faptul că barmanul nu l-a sunat ■| comisarul Escherich, deşi promisese s-o facă. Dar asta •iim situaţia: pe de o parte, oamenii se temeau de Gestapo şi li Miau într-o teroare continuă din cauza lui, pe de altă parte. u-aveau chef să facă munca murdară în locul celor llc acolo. Nu, nu merseseră atît de departe încît să-l aver- |l/ive pe Enno, dar nici nu-l turnaseră.

In paranteză fie spus, comisarul Escherich n-a uitat de iu castă lipsă de comunicare. A înştiinţat un departament •pccial care i-a deschis dosar barmanului şi l-a categorisit dre•pt „o persoană care nu prezintă încredere“. Mai devreme sau mai tîrziu, barmanul avea să afle ce însemna să fii o persoană care nu prezintă încredere pentru Gestapo.

I)intre cei doi domni, Barkhausen părăsi primul localul. NNu plecă însă departe, ci se ascunse după un stîlp de afişaj , i I aşteptă liniştit pe micuţul Kluge. Barkhausen nu era spi-

onul care să-şi scape prada din ochi aşa de uşor. Cu atît mai i puţin această pradă. Reuşi chiar să se urce în acelaşi vagon de metrou, fără ca Enno să-l observe, în ciuda înălţimii lui.

Enno Kluge se gîndea doar la cîştigul adus de Adebar şi la banii care foşneau din nou în buzunarul lui, după atîta vreme, apoi se gîndi la Hete, la care o ducea chiar foarte liine. Se gîndi cu drag şi emoţie la femeia între două vîrste, bună la inimă, dar cam fară forme, fară să-şi pună problema că o jefuise şi o minţise cu doar cîteva ore în urmă.

Ce-i drept, buna dispoziţie i se strică repede cînd ajunse în faţa magazinului şi văzu storurile ridicate. Femeia era deja înăuntru şi probabil că se supărase din cauza plecării lui. Dar chiar şi aşa, ajutat de fatalismul care-i caracterizează în situaţii potrivnice pe cei ca el, Kluge intră în magazin, gata să primească săpuneala cuvenită. Nu-i de mirare cft nu observase cine îl urmăreşte.

Barkhausen îl văzu pe Kluge dispărînd în magazin. Sta tea intr-un gang, gîndindu-se că victima lui o să cumpen • ceva de-acolo şi o să iasă numaidecît. Dar clienţii intrau .şi ieşeau, iar Barkhausen începu să-şi facă griji. Crezuse crt poate pune mîna pe cinci sute de mărci aşa de uşor şi chiar în seara aceea - dar dacă nu l-a observat cînd a ieşit...

Storurile coborîră cu zgomot şi Barkhausen era deja sigur: Kluge se descotorosise de el. Poate îşi dăduse seama că era urmărit, intrase în clădire prin magazin şi dispăruse pe uşa principală. Barkhausen se blestemă pentru propria prostie, gîndindu-se c-ar fi fost mai bine să fi ţinut sub ochi şi intrarea în clădire. Ce tîmpenie pe capul lui să se uite doar la uşa magazinului!

Bine, exista şansa să-l întîlnească mîine sau poimîine la cîrciumă. Acum, că se îmbogăţise cu ajutorul lui Adebar, sigur nu se putea abţine să parieze din nou. O să vină în

fiecare zi şi n-o să se lase pînă cînd nu face praf toţi banii, îşi spuse Barkhausen. Un ***outsider*** ca Adebar nu alerga în fiecare săptămînă, sau dacă da, nimeni n-ar fi pariat pe el. O să scape el repede de bani, se gîndi Barkhausen.

Indreptîndu-se spre casă, trecu din nou pe lîngă micul magazin de animale de companie. Şi dintr-odată zări prin vitrină (fuseseră lăsate doar storurile de la uşă) o lumină aprinsă, iar cînd îşi lipi nasul de sticlă şi se uită pe furiş, printre acvarii şi colivii, distinse două siluete care mai lucrau şi acum în magazin: o femeie bondoacă, aflată la o vîrstă critică - cum îşi dădu seama imediat - şi amicul lui, Enno. Enno, cu mînecile suflecate, încins cu un şorţ

MI m, umplînd plin de zel boluri cu hrană pentru ani- (i, l urnînd apă, periind un terier scoţian.

< 'n I mită avea nenorocitul! Ce naiba vedeau femeile alea t i' Kl, Murkhausen, era condamnat să stea cu Otti şi cei **11** plozi ai ei, pe cînd un codoş bătrîn ca Enno putea să ho pur şi simplu într-un magazin de animale complet iil t u tot ce-i trebuia: femeie, păsări şi peşti.

Murkhausen scuipă dispreţuitor. Ce lume ticăloasă era »«oi **II** t ure nu-i oferea nimic bun lui Barkhausen, dar îi punea Mul m poală unui idiot precum Kluge?!

I >nr cu cît se uita mai mult, cu atît se lămureau mai rupt- de lucrurile: perechea din magazin nu părea deloc îna- no mil ă şi nu plutea deloc pe un nor roz. De fapt, abia dacă M'liimbau două vorbe, nu se uitau unul la celălalt aproape ■ li loc şi părea destul de plauzibil ca Enno Kluge să fi fost i li ii o un angajat care o ajuta pe femeia aceea să facă ordine pi ui magazin. Asta însemna că trebuia să iasă de acolo la ou moment dat.

Murkhausen se retrase din nou la postul său de observa- ţii- din gang. Cînd se vor lăsa storurile, Kluge avea să iasă pi-

uşa din faţă, şi nu-i va mai scăpa din vedere.

I)ar lumina din magazin se stinsese deja şi Kluge nu ici,.ise încă. Barkhausen îşi luă inima în dinţi şi, cu riscul de n du nas în nas cu Enno, se strecură în clădire. Era o clădire din acelea cu două sau chiar trei curţi, ale căror porţi nu se Închideau aproape niciodată din cauză că locuiau mult prea mulţi chiriaşi acolo.

Barkhausen ţinu minte numele „H. Häberle“, după care ■■ furişă în curte. Şi iată că avu noroc. Deşi trecuse de opt, nu se întunecase încă şi, printr-un stor lăsat pe jumătate, Murkhausen putea să vadă bine întreaga cameră. Dar ceea ce văzu îl uimi atît de tare, încît rămase aproape şocat.

Prietenul lui, Enno Kluge, se tîra în genunchi dupil femeia grasă, care îşi adunase înfricoşată poalele fustei şi încerca să se retragă, făcînd cîte un pas în spate. Dai micuţul Enno ridicase braţele, părînd că plînge şi se lamentează.

„Doamne fereşte, oameni buni!“ îşi spuse în gînd Barkhausen, lăsîndu-se de pe un picior pe celălalt, în postul său de observaţie, încîntat că are ocazia să vadă aşa ceva „Dacă aşa vă faceţi voi chef pentru mai încolo, înseamnă că sunteţi vai de capul vostru! Stau cu plăcere aici jumătate de noapte să casc gura la voi.“

însă femeia trînti uşa în urma ei şi Enno rămase pe dinafară, smucind clanţa şi lamentîndu-se mai departe.

„Poate că totuşi n-a fost neapărat un joc de încălzire“, se gîndi Barkhausen. „Poate s-au certat sau poate că Enno a vrut ceva de la ea şi ea n-a vrut să-i facă pe plac, sau şi mai rău, poate că nu mai vrea să aibă de-a face deloc cu cocoşelul ăsta înamorat... Ce mă priveşte pe mine? Un lucru c clar, c-o să rămînă aici peste noapte. Altfel de ce să-i fi iacul patul pe canapea?“

Enno Kluge stătea chiar în faţa patului. Barkhausen dis-

tingea perfect chipul fostului său amic. Suferise o transformare uimitoare. Adineaori plîngea şi se tînguia de mama focului, iar acum rînjea, se uita la uşă şi rînjea din nou...

„Aha, deci a jucat teatru în faţa femeii. Ei, bine, bătrîne, îţi urez noroc! Dar tare mă tem că Escherich o să-ţi încurce socotelile!“

Kluge îşi aprinse o ţigară şi veni drept la fereastra prin care îl spiona Barkhausen. Acesta tresări speriat şi se tupilă în întuneric. Storurile se lăsară brusc şi Barkhausen îşi dădu seama că poate să-şi părăsească postul de observaţie în noaptea aceea. Era puţin probabil să se mai întîmple ceva
It^ii ilin comun, sau cel puţin nu putea să mai vadă nimic, ■lino ıı avea cum să-i scape, nu în noaptea aia...
I ('m dorm înţelegerii, Barkhausen ar fi trebuit să-l sune M Knchorich de îndată ce dădea de Kluge, indiferent că pin ı inapte sau zi. Numai că, pe măsură ce se îndepărta de ItflmgHtor, Barkhausen începu să se întrebe dacă un apel lllii'ilial ar fi fost sau nu în beneficiul lui. îi trecu prin minte

in afacerea aia existau două părţi, cu alte cuvinte, două vaci bune de muls.

Banii de la Escherich erau ca şi luaţi, dar de ce să nu Im n-ce să tragă nişte foloase şi de pe urma lui Enno? Doar
II văzuse cu bancnota de cincizeci în mînă, iar acum se îmbogăţise cu peste două sute de mărci datorită lui Ade-ıııı de ce să nu pună el, Barkhausen, mîna şi pe banii lui? I'lm-lierich n-ar fi fost păgubit cu nimic, l-ar fi primit oricum Im■ Enno, iar Enno nu şi-ar fi putut păstra oricum banii în închisoarea de la Gestapo. Deci ce mai aştepta?

.Şi mai era şi femeia aia grasă după care se tîrîse Enno Iu genunchi, facîndu-l să rîdă. Era clar că avea bani, poate chiar mulţi. Magazinul părea prosper: era bine aprovizionat şi nici clienţii nu lipseau. Ce-i drept, tîrîtul ăla în genunchi

nu era tocmai un semn că cei doi s-ar fi înţeles de minune, dar ce femeie e în stare să-şi predea iubitul, şi chiar fostul iubit, celor de la Gestapo? Faptul că îl lăsa încă să stea la ca şi că-i făcuse patul pe canapea însemna că mai ţinea cît de cît la Enno. Iar dacă ţinea la boşorog, era dispusă să şi I »lăţească, poate nu mult, dar cîţiva bănuţi acolo tot dădea. Şi Barkhausen nu voia să scape bănuţii ăia cu nici un chip.

De cîte ori ajungea cu gîndurile în punctul ăsta - şi ajunsese de mai multe ori în drum spre casă şi apoi întins în pat, lîngă Otti -, Barkhausen se cutremura uşor dîndu-şi seama că pusese la cale un joc destul de periculos. Escherich ăsta **nu era genul care să tolereze astfel de inițiative personale, mai mult ca sigur, şi nici ceilalți tipi de la Gestapo. Pentru ei era floare la ureche să trimită un om într-un lagăr. Iar Barkhausen se temea cumplit de lagăr.**

Cu toate astea, felul de a gîndi şi lipsa de moralitate tipice infractorilor îi spuneau însă întruna că o treabă care putea fi dibuită trebuia dibuită, altfel n-ar fi avut nici un rost. Şi treaba asta cu Enno putea fi făcută în mod sigur. însă deocamdată Barkhausen avea de gînd să se odihnească, iar dimineață urma să hotărască dacă era mai bine să se ducă întîi la Escherich sau la Kluge. Acum

nu voia decît să doarmă...

Dar nu adormi, ci se gîndi dacă nu cumva în treaba asta o persoană nu era prea puțin. Avea nevoie de libertate de mişcare. Dacă, de pildă, se ducea în grabă la Escherich, îl lăsa nesupravegheat pe Enno. La fel, dacă o strîngea cu uşa pe grăsană, Enno îi scăpa printre degete. Nu, nu s-ar fi descurcat singur. Dar din păcate nu exista altcineva în care să aibă încredere şi, dacă ar fi avut, şi-ar fi cerut şi acesta partea. Iar Barkhausen nu era deloc dispus să împartă.

în cele din urmă, Barkhausen îşi aduse aminte că printre cei cinci puşti din casă se afla şi unul de treisprezece ani, care nu era exclus să fi fost chiar al lui. Avusese mereu impresia că mucosul ăsta, care purta numele de Kuno-Dieter, absurd de domnesc pentru familia lor, putea fi al lui, în ciuda insistențelor lui Otti, care susținea că era al unui conte, un moşier din Pomerania. Dar Otti fusese tot timpul o lăudăroasă - dovadă fiind numele băiatului şi teoria legată de presupusul tată.

Barkhausen oftă adînc şi se hotărî să-l ia cu el la pîndă pe puşti. Nu l-ar fi costat mai mult de o ceartă cu Otti şi cîteva mărci pentru băiat. Apoi gîndurile începură să-i zburde din nou aiurea, se înceţoşară treptat şi pînă la urmă adormi.

CAPITOLUL 29

Un şantaj mic şi drăguţ

No ştie deja că în dimineaţa aceea Frau Hete Häberle şi F>nno Kluge au luat micul dejun şi au muncit în magazin fără să scoată aproape nici o vorbă, palizi de nesomn şi preocupaţi de gîndurile lor. Frau Häberle se gîndea i ii in ziua următoare trebuia să scape neapărat de Enno, tur Enno îşi spunea că n-o să se lase izgonit în nici un caz.

1 ntră primul client, rupînd tăcerea aceasta deplină - era mi bărbat înalt care îi spuse lui Frau Häberle:

Bună ziua, am văzut că aveţi nişte peruşi în vitrină.

('n! costă o pereche? Dar să fie pereche, întotdeauna mi-au plăcut perechile... Şi Barkhausen făcu cîțiva paşi prin magazin, apoi, cu mirare prost jucată, dar prost jucată inten- ı ii mat, îl strigă pe Kluge, care tocmai se pregătea să se strecoare în camera din spate:

— Ia te uită! Enno, tu eşti? Vorbesc, mă uit, mă gîndesc, mă uit iar, îmi zic: n-are cum să fie el, ce să caute el într-un magazin de animale de companie? Şi cînd colo, eşti chiar tu, prietene! Ia zi, ce mai faci?

Enno rămase ca trăsnit, cu mîna deja pe clanța uşii, iară n fi în stare s-o şteargă din loc sau să răspundă.

Frau Hete se holbă cu ochi mari la bărbatul înalt care i ho adresase atît de prietenos lui Enno. Buzele începură să-i tremure şi genunchii i se înmuiară. Iată că pericolul apăruse deja, deci n-o minţise cînd îi povestise despre amenințarea celor de la Gestapo. Pentru că Frau Hete nu se îndoi nici o clipă că acel bărbat cu față de laş, dar în acelaşi timp de răufăcător, era un spion al Gestapoului.

Insă cînd pericolul deveni real, Frau Hete se cutremura doar fizic. Psihic era pe deplin liniştită, căci mintea ei îi şoptea: „N-ai cum să-l laşi baltă în situația asta, oricît de ticălos ar fi el".

Şi Frau Häberle îi spuse individului cu privire pătrunzătoare, care se plimba de colo colo prin magazin ca un adevărat golan:

— Poate vreți să beți o cafea cu noi, domnule - cum ziceați că vă numiți?

— Barkhausen. Emil Barkhausen, se prezentă iscoada. Sunt un vechi amic de-al lui Enno, fan sportiv ca şi el. Ce ziceți de cîştigul ăla gras cu care s-a întors ieri, după victoria lui Adebar? Ne-am întîlnit în barul ăla sportiv, nu v-a zis?

Frau Hete aruncă o privire rapidă spre Enno. Stătea în aceeaşi poziție, cu mîna pe clanță, aşa cum îl surprinsese Barkhausen cu abordarea lui prietenoasă. întruchiparea fricii şi a neputinței. Nu, nu-i povestise nimic despre întîlnirea cu acest prieten vechi, ba chiar a susținut că nu se întîlnise cu nici un cunoscut. Aşadar, o minți se din nou un lucru deloc în folosul lui, pentru că acum se vedea clar cum îl găsise spionul. Dacă i-ar fi zis

de ieri de amicul ăsta al lui, l-ar fi putut lua de acolo şi ascunde altundeva...

Dar nu era momentul potrivit pentru predici sau reproşuri. Era momentul să acționeze. Aşa că Frau Hete spuse din nou:

I laideți să bem o cafea, Herr Barkhausen. Tu ai grijă da magazin, Enno, la ora asta nu vin prea mulți clienți. între Hilipcu o să stau puțin de vorbă cu amicul tău...

I'i au Hete nu mai tremura deloc. Se gîndi la Walter şi la IMitn HO simțise atunci, şi amintirile acelea îi dădură putere. ||(la că pe oamenii de genul ăsta nu-i impresionau nici treia uratul, nici protestele, nici rugămințile. Oamenii ăştia a aveau suflet, erau călăi plătiți de Himmler şi de Hitler. (Vi impresiona erau tocmai curajul, îndrăzneala, refuzul lle a le arăta că ți-e frică. Oamenii ăştia aveau impresia că li'li germanii erau nişte laşi, ca Enno acum; dar ea, Frau I lele, văduva lui

Hîberle, nu era deloc o laşă.

I ’înă la urmă, prin purtarea ei calmă, Frau Hete reuşi na le impună amîndurora. Intrînd în salon, femeia adăugă: Fără tîmpenii de data asta, Enno! Fără evadări prosteşti, te rog! Adu-ți aminte că haina ți-ai lăsat-o în cameră 91 că n-o să mai găseşti nici un ban în buzunare!

— Sunteți o femeie isteață, spuse Barkhausen aşează ndu-se la masă şi privind-o în timp ce-i punea în față o ceaşcă de cafea. Şi una plină de energie. N-aş fi zis, după cum v-am văzut aseară.

Privirile li se întîlniră.

— Ei, adăugă repede Barkhausen, de fapt şi ieri păreați energică. Să-i trîntiți uşa în nas în timp ce se tîra în genunchi în fața dumneavoastră! Bănuiesc că nu i-ați descins uşa nici mai tîrziu. Sau da?

Frau Hete roşi puțin la auzul acestor aluzii neruşinate. I)eci scena aceea dezgustătoare şi umilitoare din seara trecută avusese şi un spectator, şi

încă unul dintre cei mai Hcîrbavnici! Dar se adună repede şi spuse:

— Bănuiesc că şi dumneavoastră sunteți un om deştept, I lerr Barkhausen, şi n-ați venit aici ca să discutăm despre tot felul de nimicuri. Bănuiesc c-ați venit aici cu trebui i, nu-i aşa? Ei, atunci să trecem la afaceri.

— Tot ce se poate, tot ce se poate, cine ştie... se grăbi să spună Barkhausen, oarecum intimidat de viteza cu cari* înainta această femeie.

— Deci vreți să cumpărați o pereche de peruşi, continuă Frau Hete. Bănuiesc că vreți să le dați drumul. Că dacă rămîn închişi... nu se aleg cu nimic, săracii...

Barkhausen se scărpină în cap.

— Frau Hîberle, spuse apoi, treaba asta cu peruşii ar li prea complicată. Sunt doar un om simplu, dumneavoastră probabil sunteți mult mai deşteaptă decît mine. Sper că nu mă păcăliți.

— Nici dumneavoastră pe mine, sper!

— Cum să fac una ca asta! Vreau să discutăm pe şleau, iară peruşi sau mai ştiu eu ce. O să vă spun exact cum stau lucrurile, n-o să vă mint. Cei de la Gestapo, mai precis, comisarul Escherich - numele vă spune ceva?

Frau Hete clătină din cap.

— Deci, cum spuneam, comisarul mi-a dat sarcina să i-l găsesc pe Enno. Atîta tot. Ce treabă are cu el, asta nu mai ştiu. Vreau să vă spun doar un lucru, Frau Häberle, eu sunt un om simplu, onest...

Se aplecă spre ea; femeia se uită sfredelitor drept în ochii lui. Bărbatul îşi feri privirea, ca un om simplu şi onest ce era.

— Sincer să fiu, Frau Hîberle, chiar m-am mirat cînd mi-a dat sarcina asta. Doar ştim amîndoi ce fel de om e Enno. Un nimeni, un neisprăvit, interesat doar de pariuri şi femei. Şi pe Enno ăsta îl vînează acum Gestapoul. Şi nu orice departament! Ci ăia de la infracțiuni politice, cu „trădare la nivel înalt" şi „capul jos". Eu unul nu înțeleg nimic - dumneavoastră înțelegeți?

Ho uită întrebător la ea. Privirile li se întîlniră şi din ii ho întîmplă acelaşi lucru: Barkhausen nu reuşi să-i nț nul privirea.

Povestiți mai departe, Herr Barkhausen, spuse femeia.

A MHCUlt...

Deşteaptă femeie! dădu din cap Barkhausen. A naibii iii deşteaptă şi plină de energie. Chestia aia de ieri-seară cu Ub'Atul în genunchi...

Credeam că discutăm despre afaceri, Herr Barkhausen!

Aşa e, da, da, aveți dreptate! Cum vă spuneam, sunt mi cetățean german cumsecade, un om cinstit, şi atunci probabil vă întrebați de ce lucrez la Gestapo. Sunt sigur că v o ți pus deja întrebarea asta. Ehei, tocmai aici greşiți, Frau 11liberie, vedeți, eu nu sunt angajatul lor, ci lucrez uneori pentru ei. Omul trebuie să mănînce o pîine de undeva, mii aşa, mai ales cînd are cinci copii acasă, dintre care cel nmi mare abia a împlinit treisprezece ani... Trebuie să-i li rănesc cumva...

— **Să rămînem la afaceri, Herr Barkhausen, vă rog!**

— Nuuu, Frau Häberle, nu lucrez la Gestapo, sunt un i un cinstit. Iar cînd am auzit că-l caută pe Enno, prietenul meu, şi mai oferă şi-o recompensă babană celui care le dă im indiciu - îl cunosc pe Enno de o groază de timp, sun- l cm prieteni adevărați, chiar dacă ne-am mai certat pe vremuri m-am gîndit aşa, Frau Häberle: ia te uită, îl caută I m * Enno. Neisprăvitul ăla mic. Dacă-l găsesc, m-am gîndit, I iot să-i fac semn s-o şteargă, cît mai e timp. Iar comisarului Kscherich i-am zis să nu-şi facă griji pentru Enno, i-l găsesc cu pe Enno, că-i prietenul meu, prieten vechi. Aşa am primit sarcina asta şi banii ăia de cheltuieli, şi iată-mă aici la dumneavoastră, Frau Häberle, şi Enno lucrează în magazin şi lucrurile arată cum nu se poate mai bine, nu-i aşa...?

Pentru un timp, nici unul nu spuse nimic. Barkhausen părea că aşteaptă un răspuns, iar Frau Häberle chibzuia.

— Deci nu le-ați spus încă nimic celor de la Gestapo? il întrebă în sfîrşit femeia.

— Aaa, nu, nu mă grăbesc cu ei, nu vreau să-mi stric socotelile! răspunse, dar apoi se corectă: Am vrut să-i fac mai întîi un semn vechiului meu prieten, Enno...

Cei doi tăcură din nou. Apoi Frau Hete adăugă:

— Şi cît v-a promis Gestapoul că vă dă recompensă?

— O mie de mărci! O grămadă de bani pentru un neispră vit ca el, recunosc că am rămas şi eu trăsnit. Dar comisarul Escherich mi-a zis: „Adu-mi-l pe Kluge şi-ţi dau o mie de mărci". Chiar aşa mi-a zis. Şi mi-a dat o sută de mărci, asta bani de cheltuială pe lîngă recompensă, i-am şi primit...

Cei doi rămaseră mult timp pe gînduri. Apoi Frau Heto continuă:

— Să ştiţi c-am vorbit serios cu peruşii, domnule Barkha usen. Că dacă e să vă dau o mie de mărci...

— Două mii de mărci, Frau Häberle, două mii. Pentru prieteni am un tarif special. Şi-ar mai fi cele o sută pentru diverse cheltuieli...

— Da, cum spuneam, dacă e să vă dau atîţia bani... doar ştiţi că Herr Kluge n-are un sfanţ şi pe mine nu mă leagă nimic de dînsul...

— Ei, haideţi, Frau Häberle, de ce vorbiţi aşa? Să nu-rui spuneţi că vreţi să-l predaţi pe prietenul dumneavoastră care s-a mai şi tîrît în genunchi -, să nu-mi ziceţi că vreţi să-l predaţi la Gestapo pentru nişte mărunţiş! După ce v-am povestit că de la ăştia te poţi aştepta la orice, „trădare de ţară" şi „capul jos de pe umeri"? Doar n-o să faceţi aşa ceva, Frau Häberle!

huneia ar fi putut să-i spună că el, omul cinstit şi decent, n ii ii asta se pregătea să facă: să-şi vîndă prietenul, lucru i iiiv ii persoană respectabilă ca ea n-avea voie să-l facă lli nici o formă. Dar ştia că astfel de vorbe n-aveau nici un i«l i,u nu-1 impresionau cu nimic pe un astfel de individ.

Aşa că spuse doar atît:

i'ăi, bine, dar dacă vă dau două mii o sută, mie cine-mi |Nl'iintcază că peruşii nu rămîn în colivie?

Văzînd că bărbatul se scarpină din nou în cap nedume- ni l'rau Hete hotărî să fie chiar obraznică: k - Cine-mi garantează că nu luaţi banii ăştia şi apoi vă ilunți să-i încasați pe ceilalți o mie de la Escherich?

Cum adică, cine vă garantează? Eu, Frau Hăberle, Nil! Vă dau cuvîntul meu! Sunt un om cinstit, un om simplu. şi dacă promit ceva, mă țin de cuvînt. Ați văzut doar i mu alergat imediat aici să-l previn pe Enno, cu riscul de n I pune pe fugă. Dac-ar fi fugit, tot planul meu s-ar fi dus pr ii pa sîmbetei.

Frau Hete îl privi cu un zîmbet slab.

Toate bune şi frumoase, Herr Barkhausen, spuse ea.

I)ur, tocmai pentru că sunteți prieteni atît de buni, trebuie mi înțelegeți că vreau să-l ştiu în siguranță pe Enno. Asta lii caz că o să reuşesc s-adun atîția bani.

Barkhausen pufni uşor, de parcă ar fi vrut să sugereze că unei femei ca ea n-avea cum să-i lipsească

nimic.

— Nu, Herr Barkhausen, continuă Frau Hete văzînd că iui se prinde de ironie şi c-ar fi mai bine să discute cu el pe şleau, cine îmi garantează că nu-mi luați banii acum şi...

Barkhausen deveni de-a dreptul agitat la gîndul c-ar putea să pună mîna chiar în clipa aia pe suma amețitoare de două mii de mărci - mai mulți bani decît văzuse el vreodată la viața lui...

f\

— .. .şi în faţa uşii stă un agent al Gestapoului, gata să I aresteze pe Enno? Trebuie să-mi daţi o garanţie!

— Nu-i nimeni în faţa uşii, Frau Häberle, vă jur! Doar v-am zis că-s un om cinstit, de ce v-aş minţi?! Am venii direct de-acasă, puteţi s-o întrebaţi pe Otti a mea!

Femeia îl întrerupse pe bărbatul agitat:

— Ce altă garanţie îmi puteţi da - în afară de cuvîntul dumneavoastră.

— Nu am nici o altă garanţie! E genul de afacere care se bazează pe încredere. Şi nu cred că n-aveţi încredere în mini', Frau Häberle, mai ales după ce v-am vorbit atît de deschis.

— Da, încredere... spuse Frau Häberle pe un ton vag, apoi amîndoi se cufundară într-o tăcere lungă, el aşteptînd hotărîrea ei, ea muncindu-şi creierii ca să găsească o soluţii* care să-i ofere măcar o umbră de garanţie.

Intre timp, Enno Kluge robotea prin magazin. îi servi pe clienţii care sosiseră deja în număr destul de mare, şi o facu repede şi cu talent, reuşind chiar să strecoare şi cîteva glume. Primul şoc pe care-l simţise la vederea lui Barkha usen trecuse. Hete era în salon şi discuta cu el, iar Enno era convins că o să rezolve totul. Lucru care

dovedea că nu vorbise deloc serios cînd îl amenințase c-o să-l dea afară. De aceea se simțea aşa de uşurat, de aceea avea iar chef de glume.

In salon, Frau Häberle rupse în sfîrşit tăcerea.

— Păi, m-am gîndit, Herr Barkhausen, spuse pe un ton hotărît. O să încheiem afacerea asta cu următoarele condiții...

— Da? Spuneți, spuneți! o grăbi lacom Barkhausen, simțind că era gata-gata să pună mîna pe bani.

— Vă dau două mii de mărci, însă nu aici. Vi le dau la Miinchen.

I ;<i München? repetă Barkhausen căscînd ochii pros- lr Dar eu n-am nici o treabă la München! Ce să fac eu ıı Manchen?

Mergem împreună la poştă, continuă Frau Hete, şi i iln vă scriu un mandat poştal cu suma de două mii de imuri şi vi-1 trimit la un oficiu din München. Apoi vă con- llur pînă la gară şi dumneavoastră luați primul tren spre

München, de unde vă ridicați banii. La Gara Anhalter vă unii dau două sute pentru drum, în afară de banii de bilet...

Nuu! strigă furios Barkhausen. Nu mă bag în aşa ceva! Nn pic eu de prost aşa de uşor! Adică, să mă duc pînă la München ca dumneavoastră să anulați între timp mandatul?!

O să vă dau chitanța cînd plecați, şi-atunci n-o să-l unii pot anula.

- München! exclamă din nou bărbatul. De ce tocmai M11 nchen? Doar suntem oameni cinstiți! De ce nu-mi dați hanii aici, în magazin, şi scăpați de-o grijă? Pînă la Mün- rImn fac cel puțin două zile şi o noapte şi după aia pot să-l emit pe Enno mult şi bine!

— Dar ați uitat ce-am vorbit, Herr Barkhausen? Nu ne am înțeles aşa? N-am zis că de asta vă şi dau banii? I 'i TUŞUI n-are voie să rămînă în colivie. Vreau să zic că Enno trebuie să aibă timp să se ascundă. Tocmai de asta vă

dau rele două mii de mărci.

Barkhausen îi răspunse încruntat, deşi n-avea un răspuns pregătit:

— Şi-mi mai daţi o sută pentru cheltuieli!

— Da, vă dau, în bani lichizi. La gara Anhalter.

Dar nici promisiunea asta nu reuşi să-l înveselească pe Harkhausen. Rămase la fel de ursuz.

— Auzi la el, München! în viaţa mea n-am auzit o prostie ca asta. Puteam să rezolvăm mai simplu - dar nu, trebuie să mă duc la München! De ce nu m-aţi trimis la Londra puteam să mă duc şi după război! Dar de ce să nu compli căm lucrurile dacă se pot complica! Şi pentru ce? Pentru că n-aveţi încredere în semenii dumneavoastră, pentru că sunteţi o femeie bănuitoare, Frau Häberle! Şi eu, care am fost aşa de cinstit cu dumneavoastră...

— Şi eu sunt cinstită cu dumneavoastră! Astea sunt con diţiile mele, dacă vreţi să încheiem afacerea, altfel nici nu discut!

— Prea bine! spuse Barkhausen. Atunci înseamnă că pol să plec.

Se ridică şi îşi luă şapca. Dar nu plecă nicăieri.

— München - nici nu mă gîndesc...

— O să aveți parte de-o călătorie interesantă, încerci! să-l convingă Frau Häberle. Drumul e frumos şi am auzit ni mîncarea şi băutura sunt foarte bune la München. Berea o mult mai tare decît a noastră, Herr Barkhausen!

— Nu prea le am cu băutura, spuse Barkhausen, de data asta mai puțin morocănos şi mai degrabă gînditor.

Frau Hete vedea că îşi bate capul încercînd să găsească o soluție prin care să ia şi banii, să-l predea şi pe Enno la poliție. îşi mai analiză o dată propunerea. I se păru bunii. Scăpa de Barkhausen pentru cel puțin două zile şi, dani nu era supravegheată (lucru de care putea să se convingă destul de repede), avea destul timp să-l ascundă pe Enno.

— Păi, bine, spuse în cele din urmă Barkhausen uitaii du-se la ea. Deci nu vreți să vă învoiți altfel, Frau Häberle, să înțeleg?

— Nu, zise ea. Astea sunt condițiile mele şi nu renunț la ele cu nici un chip.

— Atunci mă văd silit să accept, spuse Barkhausen. Nu pot lăsa să-mi scape două mii de gologani printre degete',

<» puse mai mult pentru sine, ca să-şi justifice fapta față (|n t'l însuşi.

Al,unei o să plec la München. Şi dumneavoastră o să IA însoțiți chiar acum pînă la poştă.

I mediat, spuse gînditoare Frau Häberle.

(liiar dacă Barkhausen îi acceptase condițiile, tot nu se •III I (< •; i împăcată şi se temea că bărbatul plănuieşte deja vreo Unim ticăloşie. Trebuia doar să afle care...

Da, plecăm imediat, spuse din nou. Trebuie să mă |rm\jez puțin şi să închid magazinul.

I lărbatul obiectă imediat:

De ce să-l închideți, Frau Häberle? Se ocupă Enno

lip «II

Enno vine cu noi, spuse ea.

Pentru ce? Enno n-are nici o treabă cu afacerea iu instră!

Pentru că aşa vreau eu. Nu vreau să am surpriza, mliUigă apoi, să-l aresteze chiar în clipa în care vă înmîiH[1]/ banii. Neînțelegeri din astea s-au mai întîmplat,

Herr Itnrkhausen.

- Dar cine să-l aresteze, doamnă?

— Eu ştiu, spionul ăla de după uşă, de pildă...

— Nu-i nici un spion după uşă!

Femeia zîmbi.

— Puteți să vă convingeți singură, Frau Häberle. Dați u I ură pe-afară şi uitați-vă la toți oamenii pe care-i întîlniți. Eu n-am pus nici un spion la uşă! Sunt un om cinstit, v-am spus...

— Vreau să-l am pe Enno lîngă mine, insistă femeia. E mai sigur aşa.

— Sunteți încăpățînată ca un catîr! strigă furios bărba- I ul. Bine, fie, vine şi Enno cu noi. Numai pregătiți-vă odată!

— Nu ne grăbim chiar aşa de tare, spuse ea. Trenul do München nu pleacă decît pe la doisprezece. Avem o grî madă de timp. Acum vă rog să mă scuzați vreun sfert do oră, mă duc să mă aranjez.

II văzu uitîndu-se prin geamul uşii care dădea spre

magazin.

— O singură rugăminte mai am, Herr Barkhausen. Nu vorbiți acum cu Enno, are destule pe cap cu magazinul, şi oricum...

— Ce să vorbesc cu idiotul ăla!? izbucni Barkhausen. N-am ce să vorbesc cu un aşa cap sec!

Dar se supuse şi se aşeză cu fața spre uşa salonului şi spre fereastra care dădea în curte.

CAPITOLUL 30

Evacuarea lui Enno

Două ore mai tîrziu, totul era aranjat. Rapidul de Monchen plecase din Gara Anhalter, cu Barkhausen undeva într-un compartiment de clasa a doua, ridicol de nrogant şi umflat în pene deoarece călătorea pentru pruna oară în viață la clasa a doua. Da, Frau Hîberle (bucşe generoasă şi îi cumpărase, la rugămintea lui, un uipliment ca să-l binedispună sau poate pentru că era ea insăşi bine dispusă gîndindu-se că scapă de el pentru i el puțin două zile.

I)upă ce restul persoanelor care însoțiseră pasageri se ni recurară printre bariere şi părăsiră peronul, Frau Hete

0 apuse încet lui Enno:

Aşteaptă o clipă, Enno. Hai să ne aşezăm puțin în sala de aşteptare şi să ne gîndim ce avem de făcut.

Se aşezară cu fața spre uşa de la intrare. Sala de aştep-

1 nre era pe jumătate goală şi după ei nu mai intră nimeni mult timp.

Krau Hete întrebă:

— Ai fost atent la ce ți-am spus, Enno? Ce crezi, ne-a

11 rmărit cineva?

Enno Kluge îi răspunse cu aceeaşi nesocotință dintotdeauna, fară să-i pese că adineauri se afla încă în pericol:

— Să ne urmărească? Fii serioasă! Crezi că un idiot ca Barkhausen poate să-i comande cuiva să ne urmărească' Nici gînd! Chiar aşa de prost nu-i nimeni!

Lui Frau Hete îi stătea pe limbă să-i spună că-l socotea |m< Barkhausen, cu toată şiretenia şi circumspecția lui, mult mal inteligent decît laşul şi iresponsabilul din dreapta ei. Dar nu spuse nimic. îşi promisese de dimineață, cînd se schimbase, că n-o să mai reproşeze nimic nimănui. Sarcina ei se rezuma la un singur lucru: să-l ducă pe Enno într-un loc sigur. Iar odată îndeplinită, nu voia să-l mai vadă niciodată.

Plin de invidie şi neputînd să se mai abțină, bărbatul îi spuse:

— Dacă eram în locul tău, nu-i dădeam în vecii vecilor două mii o sută de mărci. Şi încă două sute cincizeci pentru cheltuieli. Şi bilet, şi supliment. I-ai dat două mii cinci sute de mărci! Porcul nenorocit! Eu n-aş fi facut-o!

Femeia îl întrebă:

— Şi de tine ce s-ar fi ales dacă nu-i dădeam banii?

— Să-mi fi dat mie două mii cinci sute... ai fi văzut tu ce mă descurcam. Fii sigură că Barkhausen s-ar fi mulțumit şi cu cinci sute!

— Gestapoul i-a promis o mie!

— O mie - mă faci să rîd! Crezi că Gestapoul aruncă aşa cu miarele? Mai ales cînd e vorba de un căcănar ca Barkhausen! Pe unul ca ăsta trebuie doar să-l comande! Pentru cinci mărci pe zi face ce vrei! Două mii cinci sute - chiar că te-a jumulit bine, Hete!

Şi Enno rîse batjocoritor.

Nerecunoştința lui o răni. Dar n-avea chef să se lase tîrîtă într-o ceartă. îi răspunse doar tăios:

— Gata, nu mai vreau să vorbesc despre asta! Ai înțeles? Nu mai vreau!

II pi ivi pînă cînd bărbatul plecă privirea.

Acum trebuie să ne gîndim ce facem cu tine.

A, mai avem timp, spuse el. Nenorocitu' ăla mai devnune de poimîine nu se întoarce. Putem să mergem itpoi la magazin şi pînă poimîine găsim noi o soluție.

Nu ştiu ce să zic, Enno. De fapt, nu mai voiam să te Ittn cu mine pînă la magazin. Sau, mă rog, poți să vii să-ți feri bagajele. Sunt aşa de neliniştită - dacă totuşi ne-au iii mărit?

Ți-am zis că nu ne urmăreşte nimeni! Cred că mă pri- i op mai bine la aşa ceva decît tine! Barkhausen nu-şi per- nillr să plătească un spion, doar ştii că n-are niciodată bani!

Dar Gestapoul poate să-i dea unul!

Şi spionul de la Gestapo o să stea cu mîinile-n sîn şi-o «ii se uite în timp ce Barkhausen ia trenul spre München şi OII il conduc la gară!

Femeia trebui să admită că de data asta Enno avea drep- I ni o. Dar neliniştea nu voia să dispară.

Nu ți s-a părut puțin ciudată? Chestia cu țigările? îl întrebă.

Knno nu-şi mai amintea. Trebui să-i povestească ea ce se întîmplase. în clipa în care ieşiseră din casă, Barkhausen începuse să se caute prin buzunare. Era sigur că avusese țigările la el. Ceru o țigară de la Enno şi de la Hete, dar nici unul dintre ei n-avea. Enno fumase şi ultima țigară noaptea I rocută. Dar Barkhausen nu reuşea să se liniştească, era i ibişnuit să-şi aprindă una în fiecare dimineață. „Se împrumută" de douăzeci de mărci de la Hete si chemă un băiat mai mare care se juca pe stradă, făcînd ditamai tărăboiul.

— Băi, țîcă, nu ştii pe careva pe-aici care vinde

țigări? Fără cupoane, că n-am.

— Ştiu pe unu'. Da' bani aveți?

Era un băiat blond, cu ochi albaştri, îmbrăcat în uni forma celor de la Hitlerjugend, c-o față tipică de berlinez.

— Dați-mi alea douăzeci de mărci şi vă iau eu țigări...

— Şi după aia uiți să te întorci! Las' că vin şi eu cu tine O clipă, Frau Häberle!

Şi cei doi dispăruseră într-o casă. După un timp, Bark hausen se întorsese singur şi-i înapoiase femeii bancnota de douăzeci de mărci din proprie inițiativă.

— N-aveau. Mucosul ăla voia numai să-mi fure banii. I-am dat o mamă de bătaie de l-am făcut una cu pământul!

Apoi plecaseră spre poştă şi la agenția de voiaj.

— Şi ce ți s-a părut dubios, Hete? Barkhausen e la fel ca mine: dacă vrea să fumeze, e-n stare să oprească un general şi să-l bată la cap pînă cînd îi dă o țigară!

— Da, dar după aia n-a mai zis nimic, cu toate că n-a găsit! Mi se pare ciudat. Oare să fi fost în cîrdăşie cu băia

tul ăla...?

— Ce treabă să fi avut cu el? Că l-a bătut, asta da! Chiar o cred!

— Şi dacă puştiul ăla spiona pentru el?

Asta îl amuți chiar şi pe Enno Kluge. Dar nu dură mu II şi nesocotința lui dintotdeauna se întoarse:

— Ce imaginație ai, Hete! Ce n-aş da să am grijile tale!

Femeia nu spuse nimic, dar rămase în continuare neli

nişti tă şi hotărî să dea o fugă pînă la magazin, numai cîl să-i ia hainele. Apoi se gîndi să-l cazeze cu maximă preca uție la o veche prietenă de-a ei.

Lui Enno nu-i convenea aranjamentul. Avea impresia că încearcă să scape de el. Iar el nu voia să plece. La eu

era în siguranță, avea mîncare bună la discreție şi muncea doar cît poftea. La ea avea parte de iubire, căldură şi vorbe

Ititv Şi-apoi, era şi-o vacă bună de muls: tocmai îi dăduse ținuți inii cinci sute de mărci lui Barkhausen, iar acum era IAntlul lui!

Prietena ta! spuse nemulțumit. Ce fel de femeie e? Nu mi place să mă duc la străini.

I lete ar fi putut să-i spună că prietena fusese colegă cu *0(111 ei, iar acum lucra cu cea mai mare discreție pentru MU •! aşi cauză, şi casa ei era un refugiu pentru cei urmăriți. Mm II-avea încredere în Enno, îl văzuse deja de cîteva ori i i>l putea fi de laş, aşa că nu-i dădu prea multe amănunte.

Prietena mea? spuse deci. Cum să fie? E o femeie ca mine. Cam de aceeaşi vîrstă. Poate ceva mai tînără, nu mai ştiu.

Şi cu ce se ocupă? Din ce trăieşte? o întrebă el.

Nu sunt sigură, cred că e secretară. Apropo, e nemă-i (tată.

Dacă-i de vîrsta ta şi nu-i măritată, eu zic c-ar fi bine art se grăbească, spuse el batjocoritor.

Pemeia tresări, dar nu zise nimic.

Nuuu, Hete, spuse Enno îndulcindu-şi tonul. Ce să fac eu la prietena ta? Noi doi facem cea mai frumoasă pereche pi - care am văzut-o vreodată. Lasă-mă să rămîn la tine - ştii di >ar că Barkhausen nu vine decît poimîine! Măcar pînă poimîine!

— Nu, Enno! zise femeia. De data asta vreau să faci re ţi spun. o să mă duc acasă şi o să-ți fac bagajul singură. I Vină atunci poți să mă aştepți într-un bar. Şi-apoi ne ducem Împreună la prietena mea.

Bărbatul mai avea destule de comentat, dar pînă la urmă ne stăpîni. Se stăpîni şi cînd - nu iară să-şi fi făcut deja micului - femeia îi zise:

— O să ai nevoie şi de nişte bani. O să-ți las ceva den-supra, în geamantan, cît să-ți ajungă pînă cînd scapi <lr problema asta.

Bărbatul se stăpîni cînd auzi toate astea. Perspectivii banilor (şi n-avea cum să-i dea mai puțin decît lui Bark hausen!) îl ameți şi îl facu să cadă de acord. Dacă rămînea

la ea pînă poimîine, nu primea banii decît atunci. Iar el voia să afle numaidecît suma la care se gîndise.

Femeia îşi dădu seama cu tristeţe ce-l făcuse să se îndu plece. Avusese grijă să distrugă şi ultimele rămăşiţe de dra goste şi consideraţie pe care le simţea pentru el. Dar nu zise nimic. Aflase de mult pe propria piele că omul trebuia srt plătească pentru toate. Şi, de multe ori, un preţ mare. Singurul lucru care mai conta acum era să facă ce-i spusese.

Cînd se apropie de casa ei, Frau Hete îl zări din nou pe băiatul blond cu ochi albaştri pe care-l văzuse înainte. De data asta nu se juca singur. Femeia tresări. Apoi îi facu semn şi-l chemă la ea:

— Ce cauţi aici? Tot n-ai plecat? îl întrebă. Alt loc să te zbengui nu găseai?

— Păi, aici stau! răspunse copilul. Unde altundeva să mă zbengui?

Femeia încercă să desluşească urme de bătaie pe faţa

lui, dar nu observă nimic. Băiatul nu păru s-o recunoască. Probabil nici nu se uitase la ea cînd vorbise cu Barkhausen. Asta însemna că nu era spion.

— Stai aici? îl întrebă. Ciudat, nu cred că te-am văzut pe strada asta pînă acum!

— Nu-s eu de vină că nu vedeți bine, răspunse obraznic băiatul.

Apoi fluieră tare, ținînd două degete în gură, se întoarse spre o casă şi strigă:

Mamăăă, scoate capu' pe fereastră! E o femeie aici n> nu crede că vezi cruciş. Uită-te la ea, mamă!

I i au Hete intră rîzînd în magazin - de data asta era fti tu convinsă că se înşelase în privința băiatului.

Dar cînd începu să împacheteze deveni din nou

serioasă. Hi[1] Întrebă dacă proceda corect trimițîndu-1 pe Enno la prie- hnia ei, Anna Schonlein. Sigur, Anna îşi risca viața în fiecare ml, adăpostind necunoscuți în casa ei, însă Frau Hete avea 11 n | iresia că-i strecoară în casă un ou de cuc în persoana lui |Cnno Kluge. Ce-i drept, măcar părea un infractor politic, unul deloc obişnuit, lucru confirmat chiar de Barkhausen, ți totuşi...

f^i nu era, de fapt, nesimțitor, ci mai degrabă indiferent la Moarta semenilor lui. Nu-i păsa cîtuşi de puțin ce se întîmpla cu ei. Se gîndea doar la el şi putea fi sigură că era în nlare să dea fuga pînă la ea de două ori pe zi, chipurile I»'ntru că i se făcuse dor de ea, punînd-o astfel în pericol I ir Anna. Măcar ea reuşea să-l controleze, dar Anna n-avea nici o autoritate asupra lui.

Oftînd adînc, Frau Hete puse trei sute de mărci într-un plic şi aşează plicul deasupra lucrurilor din geamantanul lui Knno. Azi cheltuise mai mulți bani decît reuşise să strîngă in doi ani. Dar e gata să mai facă un sacrificiu. Vrea să-i dea cîte o sută de mărci pentru fiecare zi pe care urmează n-o petreacă la prietena ei. Din păcate, n-o să refuze propunerea ei. N-o să se simtă umilit, cel mult o să se prefacă umilit la început. Dar la cît e de lacom cînd

vine vorba de bani, sigur n-o să se mişte din casă.

Frau Hete ieşi din clădire cu geamantanul în mînă. Băiatul blond nu se mai juca pe stradă, poate se dusese la mama lui care privea cruciş. Frau Hete se îndreptă spre cîrciuma din Alexanderplatz, unde urma să se întîlnească cu Enno.

CAPITOLUL 31

Emil Barkhausen şi fiul lui, Kuno-Dieter

Da, Barkhausen se simţea foarte bine la clasa a doua, în rapidul acela drăguţ, înconjurat de ofiţeri, generali şi tot felul de doamne, una mai parfumată decît alta. Nu-l deranja deloc că nu era nici elegant şi nu mirosea nici a parfum, sau că pasagerii din compartimentul lui nu-i aruncară deloc priviri prietenoase. Barkhausen era obişnuit cu privirile răutăcioase. De-a lungul vieţii lui amărîte, puţini au fost cei care l-au privit cu prietenie.

Barkhausen se bucură de această călătorie scurtă toc-

mai pentru că ştia că va fi scurtă. Bucuria lui nu dură pînă ajunseră la München, nici măcar pînă la Leipzig, cum se gîndise mai întîi, ci doar pînă la Lichterfelde, prima staţie în care oprea trenul. Frau Hete îşi făcuse calculele greşit: cineva care avea de ridicat nişte bani din München nu trebuia să se prezinte la ghişeu imediat. Putea s-o facă şi mai încolo, după ce îşi rezolva treburile în Berlin. Iar treaba cea mai urgentă a lui Barkhausen era să-l denunţe pe Enno şi să încaseze cele cinci sute de mărci de la Escherich. De fapt, poate nici nu era nevoie să se ducă pînă la München, poate reuşea să le scrie celor de la poştă să-i trimită banii înapoi, la Berlin. Oricum, de o călătorie imediată la München nici nu putea fi vorba în cazul lui.

Aşi idar, Emil Barkhausen coborî - nu fără regrete - la lili-rfelde. Avu o discuţie scurtă şi aprinsă cu şeful de i A, care nu înţelegea cum un călător se putea răzgîndi privinţa destinaţiei, între staţia Anhalter şi Lichterfelde. i khausen i se părea extrem de suspect.

Insa Barkhausen rămase ferm pe poziţie:

Sunați-l numai pe comisarul Escherich de la Gestapo atunci o să vedeți cine are dreptate! Dar o să dați de belea, VA / ic eu! Mă aflu în misiune pentru ei!

I'înă la urmă, şeful de gară cu şapcă roşie ridică din UNICI **i şi-i dădu înapoi banii de bilet. Chiar nu-i păsa. Totul m n posibil mai nou. Nu era deloc exclus ca astfel de perso- myi' dubioase să lucreze pentru Gestapo. Cu atît mai rău!**

Kmil Barkhausen plecă în căutarea fiului său.

N u-l găsi în fața magazinului de animale de companie al Im I lete Häberle, cu toate că era deschis şi clienții intrau ni ieşeau. Ascuns după un stîlp plin de afişe, cu privirea ıı țintită asupra uşii, Barkhausen se întrebă ce se întîmplase. Oare Kuno-Dieter se plictisise şi-şi părăsise pur şi implu postul? Sau poate Enno plecase - o fi iar în Nici o ansă? Sau plecase de tot şi femeia rămăsese singură cu magazinul?

Emil Barkhausen tocmai cîntărea posibilitatea de-a apărea din nou cu neruşinare în faţa femeii şi de a-i cere lămuriri, cînd se pomeni strigat de un puşti de vreo nouă ani.

— **Nenea, nenea! Sunteţi tata lu' Kuno?**

— **Da, de ce? Ce vrei?**

— **Daţi-mi o marcă şi vă zic!**

— **De ce să-ţi dau o marcă?**

— **Ca să vă spun ce ştiu!**

Barkhausen dădu să-l prindă pe băiat.

— **întîi marfa şi-apoi banii! zise.**

Dar băiatul se dovedi mai rapid decît el şi i se strecură pe sub braţ.

— **Păi, bine, dacă nu vreţi! strigă. Ţineţi-vă banii!**

Apoi se alătură prietenilor lui, care se jucau chiar în faţn

magazinului, pe şinele de tramvai.

Acolo nu putea să-l urmeze - deocamdată prefera să nu se arate în faţa femeii. Strigă şi fluieră după băiat, înju rîndu-1 şi înjurîndu-se pe sine pentru zgîrcenia lui deplasată. Dar puştiul nu se lăsă ademenit aşa de uşor; se întoarse la Barkhausen abia după vreun sfert de oră, oprindu-se la o distanţă bună de bărbatul arţăgos.

— Acum face două mărci! îl anunţă pe un ton obraznic. Lui Barkhausen îi venea să-l prindă şi să-i tragă o mama

de bătaie, dar n-avea de ales. Era la mîna lui, pentru că nu putea să alerge după el.

— Ţi dau o marcă, îi spuse fioros.

— Nu! Două mărci!

— Bine, gata, îţi dau două!

Barkhausen scoase un teanc de bani din buzunar, luă o bancnotă de două mărci, puse restul la loc şi îi întinse bancnota băiatului. Acesta însă clătină din cap.

— Vă cunosc eu! spuse. Ştiu c-o să mă prindeți dacă mă apropii! Lăsați banii jos, pe asfalt!

Barkhausen îi urmă instrucțiunile cu o față încruntată, fară să spună nimic.

— Ei? spuse apoi, ridicîndu-se şi făcînd un pas înapoi. Băiatul înaintă pînă la bancnotă, fară să-l scape din ochi.

Cînd se aplecă s-o ridice, Barkhausen se abținu cu greu să îl înşface de guler pe mucosul ăla mic şi să-i dea o lecție. Ar fi putut să-l prindă, dar rezistă tentației, gîndindu-se că poate n-avea să mai primească nici o informație, sau că puştiul avea să sperie tot cartierul cu țipetele lui.

Ki? zise iar, de data asta pe un ton amenințător.

Miluit ul îi răspunse:

Aş putea să mă țin de feste şi să cer mai mulți bani, r şi iar. Da' eu nu-s aşa. M-am prins că voiați să mă bateți,

■ li 'geaba! Nu-s aşa de prost.

Apoi, după lecția de moralitate, puştiul adăugă repede:

I)uceți-vă acasă şi stați acolo pînă cînd primiți vorbă iii' In Kuno!

Şi cu asta, puştiul o şterse.

(Vie două ceasuri care trecură pînă cînd primi mesajul lui Kuno nu-l îmbunară pe Barkhausen.

Dimpotrivă, cît Nflrptă în locuința sa de la subsol, se înfurie şi mai mult. j mirii urlau, Otti era pornită împotriva lui şi nu-1 scotea din „porc leneş“ şi alte măscări, acuzîndu-1 că nu face nimic, ili mi fumează şi lasă toată treaba pe capul ei.

I ar fi putut închide gura cu o bancnotă de zece sau de cincizeci, dar n-avea chef. Nu voia să arunce iar cu bani în • 11 capta şi-n stînga. Tocmai dăduse două mărci pentru o ştire inutilă, pe care ar fi putut-o afla şi singur. Se înfurie pe Kuno-Dieter pentru că-1 trimisese pe căcăciosu' ăla pe capul lui. Sigur stricase lucrurile! Barkhausen hotărî să-l pedepsească pe Kuno-Dieter în locul mucosului care-i scă- i nise printre degete.

Auzi bătăi la uşă, dar în locul mult aşteptatului Kuno-Die- l ec, în prag apăru un bărbat în civil care arăta exact ca un Cost caporal.

— Sunteți domnul Barkhausen?

— Da, ce e?

— Trebuie să vă prezentați la comisarul Escherich. Mergeți şi vă-mbrăcați, vă conduc eu.

— Nu pot acum, îl refuză Barkhausen. Aştept un mesaj de la cineva. Spuneți-i domnului comisar c-am

prins peştele.

— Am primit instrucțiuni să vă duc la secție, spuse încA- pățînat fostul caporal.

— Nu pot acum! Nu vă las să-mi stricați socotelile! Nu unii ca voi!

Barkhausen era nervos, dar se stăpîni.

— Spuneți-i comisarului că pasărea e în colivie. Trec eu pe la el mai tîrziu!

— Haideți, n-o mai lungiți aiurea şi urmați-mă! repet A celălalt fară să se lase înduplecat.

— Văd că v-ați învățat lecția pe de rost! Mai ştiți şi altceva în afară de „Urmați-mă!“? țipă, de data asta furios, Barkhausen. Văd că nu pricepeți ce spun! N-ați auzit că aştept un mesaj de la cineva şi că tre' să stau acasă ca sn nu scap iepurele? E prea complicat?

Se uită la omul din fața lui cu răsuflarea tăiată, apoi adăugă morocănos:

— E vorba de un iepure pe care trebuie să-l prind pentru domnul comisar, ştiți?

Fostul caporal rămase implacabil:

— Despre asta nu ştiu nimic. Comisarul mi-a spus doar atît: „Fritsche, du-te după Barkhausen“. Aşa că, haideți odată!

— Aoleu! spuse Barkhausen. Eşti prost ca noaptea. Nu merg nicăieri - sau vrei să mă arestezi?

Expresia de pe fața celuilalt îi dădu de înțeles că n-avea dreptul să-l aresteze.

— Hai, cară-te! strigă trîntindu-i uşa în nas.

Trei minute mai tîrziu, Barkhausen îl văzu pe fostul caporal traversînd curtea. Părea că renunțase la treaba cu „vă rog să mă urmați“.

Dar de îndată ce dispăru prin intrarea clădirii din față, Barkhausen începu să-şi facă griji şi să se întrebe dacă nu

»mc prea obraznic cu mesagerul atotputernicului comisar. Imite astea din cauză că era supărat pe Kuno-Dieter. Era lintea nesimțirii să-l lase pe taică-său să aştepte ore în şir, pluti <' chiar pînă noaptea tîrziu. Puşti existau o grămadă în i in l ierul lor, la fiecare colț de stradă se juca cîte unul. Dacă Dl II vrut, ar fi putut găsi un mesager! Dar o să-i arate el lui Kuno ce crede despre purtarea lui, n-o să-l lase să scape lit'pi'(lepsit pentru glume de genul ăsta!

I iurkhausen visă cu ochii deschişi la tot felul de pedepse. Mc vedea snopind în bătăi trupul acela de copil, în timp ce pe iiiip i se întindea un zîmbet larg, dar care nu era zîmbe- 1111 unei furii care se domolea... II auzea țipînd şi-i astupa pi i m cu o palmă, iar cu cealaltă continua să-l bată pînă cînd liAmtul începea să tremure şi să scîncească...

I Iurkhausen nu se mai sătura tot derulînd aceste imagini In ı'.and. Ba chiar se întinse pe canapea şi gemu încîntat.

Mătăile mesagerului trimis de Kuno-Dieter aproape că-1Iritară.

— Ce e? îl întrebă scurt.

— Am venit să vă duc la Kuno.

I)e data asta era un băiat mai mare, de vreo paispre-zcce-cincisprezece ani, îmbrăcat în tunica celor de la Hitler- liigend.

— Dar mai întîi daţi-mi cinci mărci.

— Cinci mărci! mîrîi Barkhausen, însă nu îndrăzni să-l rcluze deschis pe puştiul ăsta în cămaşă maro.

— Cinci mărci! Văd că ştiţi să mă uşuraţi de bani! spuse I Iurkhausen căutînd printre bancnote una de cinci mărci.

Băiatul în cămaşă maro se uită încordat la teancul de bani din mîna lui.

— Am dat bani pe bilet, spuse. Şi cît timp credeţi c-am pierdut din vest pîn' aici?

— Aha, şi timpul tău costă bani, am înţeles, spuse Barkhausen, căutînd încă bancnota de cinci. Şi care vest? Ce înseamnă „vest" pentru tine? Poate te referi la Mitte!

— Dacă Ansbacher Strasse e în Mitte, atunci...

Băiatul îşi dădu seama prea tîrziu că vorbise în plus.

Barkhausen vîrîse deja banii în buzunar.

— Mulțam'! rîse el batjocoritor. Nu mai e nevoie să-ți pierzi timpul prețios cu mine. Găsesc eu drumul pînă acolo. Cel mai bine ar fi să iau metroul pînă la Viktoria-Luise Platz, nu-i aşa?

— Nu vă las să vă purtați aşa cu mine! Nu vă las! spuse puştiul din Hitlerjugend apropiindu-se de el cu pumnii încleştați.

Ochii negri îi străluceau de furie.

— Am dat bani pe bilet, mi-am...

— Ți-ai pierdut timpul prețios, ştiu, ştiu! rîse Barkhausen. Hai, şterge-o, băiete, şi bagă de seamă - prostia costă întotdeauna!

Apoi imediat se înfurie şi începu să țipe:

— Ce mai stai aici? Hai, ieşi din camera asta! Vrei să mă bați la mine acasă? Pleacă de-aici pînă nu-ți trag o mamă de bătaie!

II dădu afară pe băiatul furios şi trînti uşa în urma lui. Continuă să-l batjocorească şi să-l suduie pe tot drumul pînă la Viktoria-Luise Platz, dar băiatul nu se clinti de lîngă el şi - cu toate că era palid de furie - nu-i răspunse deloc la provocări.

Cînd ajunseră însă la Viktoria-Luise Platz şi urcară scările de la metrou, băiatul începu să alerge şi i-o luă înainte. Barkhausen trebui să se grăbească, să-l ajungă din urmă: nu voia să-i lase pe mucoşii ăştia să discute prea mult singuri.

Mu i i ii sigur cu cine avea să ţină Kuno-Dieter - cu tatăl lui nu cu javra aia de copil.

Ajunseră intr-adevăr în faţa unei case de pe Ansbacher jH.ntsse. Puştiul îi turuia ca o moară stricată lui Kuno-Die- |ur, care îl asculta cu capul plecat. Cînd Barkhausen se •i|it iipie de ei, mesagerul se retrase vreo zece paşi şi-i lăsă NA iliscute în voie.

Ce păzeşti aici, Kuno-Dieter? mîrîi Barkhausen la i l I)e ce îmi tot trimiți pe cap mucoşi din ăştia care nici nu ili'iichid gura iară să le dai ceva?

Oamenii nu mai fac nimic dacă nu-i plăteşti, tată, îi i împunse nepăsător Kuno-Dieter. Ştii şi tu foarte bine. Şi vmau să ştiu şi eu ce-mi iese din treaba asta... c-am dat lumi pe bilet...

Văd că altceva nu mai ştiți! Placa asta veche am mai iiiizit-o de cîteva ori azi! Nu, Kuno-Dieter, mai întîi îi spui frumos Iu' tac-tu ce cauți pe Ansbacher Strasse. Şi vezi tu • lupă aia ce primeşti! Ştii bine că nu-mi place să mă bată cineva la cap!

— Nu, tată, spuse din nou Kuno-Dieter. Mi-e teamă că n-o să-mi mai dai nimic mai tîrziu - bani, adică. O să-mi ilui peste gură, asta-i sigur. Deja ai cîştigat o grămadă din n facerea asta, şi sunt sigur c-o să mai iei încă pe-atît. Eu am nfut aici şi-am aşteptat toată ziua în locul tău, fără mîncare, liiră nimic. Vreau să văd şi eu nişte bani. M-am gîndit că cincizeci de mărci n-ar fi...

— Cincizeci de mărci!

Lui Barkhausen i se tăie răsuflarea cînd auzi o asemenea obrăznicie.

— îți zic eu acum cît îți dau, cinci mărci îți dau, cît mi-a cerut slăbănogul ăla, şi să te bucuri că primeşti şi-atît! Să nu zici că-s aşa şi pe dincolo...

— Nu, tată, spuse Kuno-Dieter şi-l privi sfidător pe Barkhausen. Tu cîştigi o groază de bani din treaba astn, mă pui să muncesc în locul tău şi vrei să-mi scoți ochii cu cinci mărci. Chiar atît de căzut în cap nu-s nici eu, să ştii! Mai bine nu-ți mai zic nimic!

— Şi ce ai să-mi zici, mă rog, rîse Barkhausen zeflemi tor. Nu tre' să-mi zici tu că piticu' ăla-i închis în casă, de asta m-am prins şi eu. Restu' o să-l aflu eu mai devreme sau mai tîrziu. Hai, treci acasă şi zi-i maică-tii să-ți dea cevu de mîncare! Nu-l tragi tu pe sfoară aşa de uşor pe tac-tu! Eroilor ce sunteți!

— Atunci mă duc sus, zise hotărît Kuno-Dieter, şi-i spun lu' ăla micu' că-l spionezi. Te dau de gol, tată, să ştii!

— Al dracului mucos! țipă Barkhausen, încercînd să dea în el.

Dar băiatul o luase deja la sănătoasa şi intrase prin uşa laterală a casei. Barkhausen fugi după el, îl urmări prin curte şi-l ajunse pe primele trepte ale clădirii din fundul curții. II trînti la pămînt şi începu să-i tragă şuturi în timp ce zăcea acolo. Era aproape cum îşi imaginase mai devreme pe canapea, doar că băiatul nu țipa, ci se apăra îndîrjit. Asta îl aţîţă şi mai tare pe Barkhausen. II lovi

dinadins peste față şi îi trase un şut în burtă.

— Îți arăt eu ție, măgarule ce eşti! gîfîi şi o ceață roşie se lăsă peste ochii lui.

Dintr-odată însă, cineva îl prinse din spate şi-i imobiliză brațul. Ceva sau cineva îi depărtă brusc picioarele. Barkhausen privi repede în jur: era băiatul din Hitlerjugend de adineaori, împreună cu patru-cinci puşti vînjoşi care se năpustiră asupra lui. Barkhausen trebui să-l lase deocamdată pe Kuno-Dieter şi să se apere de mucoşii ăştia, pe care ar fi putut să-i pună la pămînt cu mîna goală,

iii »'Ate unul; însă aşa, în grup, puteau să devină destul periculoşi.

Ilandă nenorocită de căcăcioşi! țipă Barkhausen încercă să scape de băiatul care i se urcase în spate, Im Iu-se de perete de cîteva ori.

Dar ceilalți îl prinseră de picioare şi Barkhausen se pră- »*•

Kuno! gîfîi el. Ajută-1 pe taică-tău! Nu vezi că banda Hula de laşi...

Dar Kuno nu-1 ajută pe tatăl lui. Se ridică de pe jos şi îl I*iv i primul peste față pe Barkhausen.

I)in pieptul bărbatului se ridică un mîrîit adînc, aproape ne peamăt. Apoi se rostogoli pe jos cu băieții, chinuindu-se (el I impui să-i izbească de perete sau de scări şi să se ridice le picioare.

Acum se auzeau doar gemetele şi gîfîitul bătăuşilor, bufnii urile pumnilor şi hîrşîitul picioarelor... Se luptară pe I acute, cu îndîrjire sălbatică.

() doamnă bătrînă care cobora treptele se opri îngrozită HArind scenele de luptă încrîncenată de la picioarele ei. Se prinse de balustradă şi începu să strige neajutorată:

- Dar... Dar nu se poate! în casa asta onorabilă!

Pelerina ei purpurie se umflă. Apoi se hotărî şi scoase un |ipăt sălbatic de revoltă.

Băieţii îl lăsară pe Barkhausen şi dispărură. Bărbatul se ridică în capul oaselor şi se uită urît la bătrînă.

— Ce adunătură! gîfîi apoi. Să se lege de un bătrîn ca mine, împreună cu fiu-meu!

Bătrîna reuşise să sperie mai mulţi vecini cu ţipătul ci. Cîteva uşi se deschiseră şi oamenii ieşiră şovăitori în casa scărilor, şuşotind şi uitîndu-se la bărbatul care zăcea pe jos.

— Se băteau aici! cîrîi bătrîna îmbrăcată în purpuriu Se băteau în casa noastră respectabilă!

Barkhausen îşi reveni. Dacă Enno Kluge stătea acum aici, era bine s-o şteargă numaidecît. Putea să apară în orice clipă, curios să vadă ce însemna gălăgia aia.

— I-am dat doar cîteva scatoalce lu' fiu-meu, le explică rînjind chiriaşilor, care se holbau la el iară să zică nimic. Gata, s-a terminat. Totul e sub control.

Se ridică şi traversă curtea din spate, trecu prin „grădină" şi ieşi în stradă, scuturîndu-şi hainele de praf .şi legîndu-şi din nou cravata. Gaşca dispăruse, bineînţeles. Dar stai că vezi tu diseară, Kuno-Dieter! îşi spuse Barkhausen. Să nu ţină el cu taică-său, să îndrăznească să-l lovească?! Putea Otti să se pună între ei cît voia, că el tot îi trăgea o chelfaneală! Şi avea să-i arate şi ei! Merita, pentru oul ăsta de cuc pe care-1 strecurase în cuibul lui!

în timp ce ține casa sub observație, Barkhausen se înfurie din ce în ce mai tare pe fiul lui. Dar cînd îşi dă seama că băieții i-au şterpelit întregul teanc de bancnote în toiul luptei, aproape că-şi pierde mințile. I-au mai rămas doar cîteva mărci în buzunarul vestei. Căcănarii ăia mici! Să-şi bată joc de el în halul ăsta! îi vine să alerge după ei chiar acum, să-i facă chiseliță şi să-şi ia banii înapoi!

Şi Barkhausen o ia la fugă.

Dar îşi aduce aminte că nu poate să plece nicăieri. Trebuie să rămînă pe loc, altfel pierde şi celelalte cinci sute de mărci! E clar: banii de la mucoşii ăia n-o să-i mai primească înapoi, aşa c-ar fi mai bine să-i salveze măcar pe ăştia cinci sute!

Intră furios şi epuizat într-o cafenea mică şi-l sună pe Escherich. Apoi se întoarce la postul lui de observație şi-l aşteaptă nerăbdător pe comisar. Ah, cît e de supărat! Cîtă silință şi-a dat - şi toate i s-au pus împotrivă! Altora le iese

itul iară să se străduiască prea mult de pildă, Enno luge a pus mîna pe o femeie cu bani, un magazin frumos, m |»ii iat pe primul cal şi a şi cîştigat, nenorocitul -, dar el lin! Nu contează de ce se apucă - oricum nu-i iese nimic, fcrtl s-a chinuit să scoată nişte baniţe la Häberle aia, cît w ii bucurat c-o să aibă şi el nişte bani în buzunar şi cînd i nlo - gata, s-au evaporat! Brăţara doamnei Rosenthal, la fi'l la revedere! Păcat de jaful ăla, de rufăria aia - gata, hi revedere! Nimic nu-i iese, indiferent pe ce pune mîna, indiferent de ce s-ar apuca.

„Sunt un tolomac, asta e!“, îşi spune cu amărăciune. ..Măcar de-ar veni comisarul cu alea cinci sute de mărci!

I u pe Kuno o să-l omor în bătaie, n-am ce să-i fac! O să-l chinuiesc şi-o să-l las să moară de foame! N-o să uit ce mi-a IAcut, în nici un caz!“

Barkhausen îl rugase pe comisar la telefon să aducă banii CU el.

— Las' că văd eu, îi răspunsese comisarul.

„Ce-o mai fi însemnînd şi asta? Te pomeneşti că şi ăsta vrea să-mi tragă țeapă...! Aşa ceva nu se poate!“

Da, fără-ndoială, banii sunt singurul lucru care îl interesează din treaba asta. De îndată ce-o să pună mîna pe ei, o sa şi ia tălpăşița, puțin îi pasă ce-o să se întîmple cu Enno! Să-l pupe undeva! Poate chiar o să plece la München. Aici oricum i s-a cam înfundat. Şi s-a săturat de toată lumea. Să fie bătut şi jefuit de Kuno - de propriul copil - aşa ceva nu s-a pomenit de cînd e lumea!

Nu, Häberle are dreptate: o să se ducă pînă la München. Asta dacă-i aduce Escherich banii, altfel n-are cum să-şi ia bilet. Un comisar care nu-şi ține cuvîntul, asta chiar nu se poate! Sau... se poate?

în vizită la domnișoara Anna Schönlein

Telefonul primit de la Barkhausen, care-i dădea de ştire că luase urma lui Kluge într-unul dintre cartierele de vest ale Berlinului, îl puse pe comisarul Escherich într-o situație încurcată. îi răspunsese cam fără chef: „Da, da, vin imediat!“ şi se pregătea deja să plece cînd îl cuprinse îndoiala.

Aşadar, mult doritul, mult căutatul şi îndelung vînatul Kluge îi căzuse în plasă. Era acolo, nu trebuia decît să întindă brațul şi să pună mîna pe el, micuțul. De-a lungul anchetei acesteia lungi şi agitate îşi imaginase de multe ori clipa în care-l înhăța; deocamdată refuzase să se gîndească la ce avea să facă cu el după ce-l prindea.

Dar clipa aceea sosise şi trebuia să-şi pună întrebarea: ce putea să facă, de fapt, cu Enno ăsta? Doar ştia foarte bine, îşi dăduse între timp seama că nu Enno Kluge era cel care scria cărțile poştale. Cît timp l-au căutat, reuşise

să ascundă acest fapt, ba îl mai prostise şi pe Schröder spunîndu-i că suspectul sigur le mai pregătea ceva.

Exact, ceva, dar nu asta, nu el scria cărţile poştale, nu Kluge era cel pe care-l căutau! N-avea cum! Dacă îl aresta şi-l aducea aici, la sediul din Prinz Albrecht Strasse, nimic nu-l putea împiedica pe Obergruppenführer să-l interogheze personal pe Kluge, şi atunci sigur avea să afle că nu ştia

iu- despre cărţile poştale, că semnase declaraţia aia for- N u, nu putea să-l aducă aici pe Kluge!

Dur nu putea nici să-l lase să umble de capul lui, chiar n era supravegheat tot timpul. Prall n-ar fi acceptat una ii I n. Şi nici nu s-ar mai fi lăsat dus cu preşul multă vreme m Escherich i-ar fi ascuns faptul că îl găsise pe Kluge. |m ii dăduse de înţeles de cîteva ori că voia să desemneze |ın< ul!cineva în locul lui, pe cineva mai răsărit la minte! Prin in mui e, comisarul n-avea cum să se facă de rîs - şi-n plus, m/ui ăsta, Omuleţul, devenise important

pentru el.

In clipa asta, Escherich stă la birou şi priveşte în gol, Mnişcîndu-şi multiubita mustaţă de culoarea nisipului. „Ce Ihndătură“, spune în sinea lui. „O fundătură nenorocită, în rnri- am nimerit singur! Orice-aş face e greşit, iar dacă nu liu nimic, e şi mai rău! A naibii fundătură!“

Stă şi se gîndeşte. Timpul trece şi comisarul Escherich lin a stă şi se gîndeşte. Barkhausen - afurisitul de Barkliausen! N-are decît să stea acolo şi să păzească blocul! Că l nnp are, slavă Domnului! Şi dacă-1 lasă pe Enno să-i scape printre degete, o să-i smulgă măruntaiele rînd pe rînd! Cinci sute de mărci, auzi! Şi să i le şi aducă imediat! Face ceva pe banii lui! O sută de Enno dac-ar prinde, şi tot n-ar valora cinci sute de mărci! O să-i dea el peste bot de-o să se Mature, **o să-l bată ca pe-un cîine! Ce-i pasă lui de Kluge?! El are nevoie de cel care scrie cărţile poştale, nu de Kluge!**

Dar în timp ce stă şi se gîndeşte, comisarul Escherich îşi tu lumbă părerea în privința lui Barkhausen. Se ridică şi se duce la casierie. Scoate cinci sute de mărci („o să aducă el tacturile mai tîrziu pentru decontat") şi se întoarce în biroul lui. Avusese de gînd să se ducă pînă în Ansbacher Strasse cu maşina de serviciu şi să ia cîțiva oameni cu el, dar acum s-a răzgîndit - nu mai are nevoie nici de maşină, nici de oameni.

Nu se ştie dacă Escherich a ajuns la o altă concluzie dour în ceea ce-l priveşte pe Barkhausen, sau dacă i-a venit vreo nouă idee şi în privința lui Enno Kluge. în orice caz, scoate „tunul", adică revolverul din dotare, din buzunarul pantalonilor şi îl înlocuieşte cu un pistol uşor, confiscat de curînd, în urma unei percheziții. L-a încercat deja şi ştie că jucărioara asta îi încape perfect în mînă şi trage foarte precis.

„Păi, bine, să plec atunci", îşi spune comisarul, dar se opreşte în pragul uşii, se întoarce şi mai aruncă o privire în urmă. Şi se întîmplă un lucru curios: iară să-şi dea seama, face semn cu mîna întregii încăperi, de parcă ar vrea să-şi ia rămas-bun de la ea. Pe curînd... Un presentiment sumbru, o premoniție de care aproape i se

face ruşine îi spune că n-o să revadă încăperea asta în starea în care o părăseşte. Pînă acum a fost un reprezentant al puterii care-şi cîştiga traiul vînînd oameni, la fel ca un funcționar care vinde, de pildă, timbre: sîrguincios, ordonat, meticulos.

Dar începînd de azi sau de mîine-dimineață, cînd o să se întoarcă în biroul lui - poate că n-o să mai fie acelaşi reprezentant al puterii. O să aibă ceva pe conştiință, un lucru pe care n-o să-l uite niciodată. Ceva despre care o să ştie doar el, dar asta-i cu atît mai grav: o să fie condamnat la tăcere şi n-o să se poată elibera niciodată.

Aşadar Escherich îşi ia la revedere de la biroul lui, oarecum ruşinat. „Vom vedea", îşi spune încercînd să se liniştească singur. „Poate lucrurile nici n-o să se întîmple aşa. Mai întîi trebuie să discut cu Kluge..."

Se hotărăşte să ia metroul, aşa că ajunge pe Ansbacher Strasse cînd e deja întuneric.

— Dar ştiu că vă place să lăsați oamenii s-aştepte! mîrîie furios Barkhausen cînd îl vede. N-am mîncat nimic toată ziua! Mi-ați adus banii, domn' comisar?

Ține-ți gura! se răsteşte la el comisarul, ceea ce pentru
ii i kliausen înseamnă un răspuns afirmativ.

Inima începe să-i bată ceva mai împăcată: în sfîrşit, bani k orizont!

Bi, unde stă Kluge? îl întreabă comisarul.

De unde să ştiu? îi răspunde Barkhausen ofensat, vi nod să anticipeze eventualele reproşuri. Doar nu vă aştep- ln(i să bat la fiecare uşă şi să întreb unde stă, avînd în M I li re că mă ştie! Cred că stă undeva în clădirea aia din Mi ni lină, dar asta trebuie să aflați

singur, domn' comisar.

I o I reaba mi-am facut-o, acum dați-mi banii.

bară să-l bage în seamă, Escherich îl întreabă ce caută Bono în vest şi cum l-a găsit aici.

Markhausen e nevoit să-i povestească totul în amănunt şi I cherich îşi ia notițe despre doamna Hete Häberle, magazinul de animale de companie, scena nocturnă cu îngenuncheatul. De data asta comisarul îşi notează tot. Bineînțeles ca raportul lui Barkhausen nu-i chiar complet, dar nimeni ou poate să-i reproşeze acest lucru. Pentru că, dacă i-ar I investi cum a făcut rost de bani de la Häberle, ar trebui iu'i-i spună şi cum i-a pierdut. Ar trebui să-i povestească şi despre cele două mii de mărci care aşteaptă să fie ridicate din Miinchen. Nu, aşa ceva nu poate să-i ceară nimeni!

Dacă Escherich ar fi fost ceva mai în formă, ar fi observat contradicțiile din raportul spionului său. însă e în continuare preocupat de alte lucruri. Dacă ar fi după el, l-ar I rimite chiar acum la plimbare pe Barkhausen. Dar mai are nevoie un timp de el, aşa că-i spune să-l aştepte acolo şi intră în curtea clădirii.

Dar nu se îndreaptă direct spre clădirea din grădină, ci trece mai întîi pe la portarul care stă în casa din față şi adună cîteva informații. Abia după aceea intră în clădire, însoții d« portar, şi începe să urce scările pînă la etajul patru.

Portarul n-a putut să-i confirme dacă Enno Kluge Ioni ieşte sau nu acolo. Portarul a fost angajat doar pentru chihn şii din clădirea din față, nu şi pentru cei care stau în clădire# din grădină. Dar bineînțeles că îi cunoaşte pe toți cei cur# locuiesc acolo, mai ales că el distribuie cartelele pentru lilimente. Pe unii îi cunoaşte chiar bine, pe alții mai puțin. I)n pildă, pe domnişoara Anna Schonlein, de la etajul patru, caro, după părerea lui, e în stare să adăpostească un bărbat ca nln Oricum, o ține tot timpul sub observație, ştiind că găzduieşte tot felul de indivizi, iar secretarul poştei de la etajul trei, caro stă chiar sub ea, afirmă sus şi tare c-o aude ascultînd posturi

de radio străine. Secretarul nu putea să se jure, ce-i drept, dar i-a promis c-o să tragă cu urechea în continuare. Da, porta rul a vrut deja să stea de vorbă cu administratorul blocului din cauza acestei Schonlein, dar acum poate să discute la fel de bine cu domnul comisar. Cel mai bine era să-şi înceapă investigațiile la Schonlein şi, dacă avea să constate că nu-l adăposteşte pe bărbatul pe care-1 căuta, putea să se intereseze şi la ceilalți vecini. Dar în general, oamenii care locuiau aici erau la fel de cuviincioşi ca şi cei din clădirea din față.

— Uitați, aici e! şopteşte portarul.

— Rămîneți aici ca să vă vadă prin vizor, îi şopteşte comisarul. Şi spuneți-i c-ați venit să strîngeți mîncare pentru porci pentru NSV[24] sau pentru WHW[25].

a I Acut! zice portarul sunînd la uşă. mc întîmplă nimic, aşa că portarul sună şi a doua, In nurii. Dar dinăuntru nu se aude nici un zgomot.

N n l i acasă? şopteşte comisarul.

---

[24] ***Nationalsozialistische Volkswohlfahrt*** (Fondul național socialist pentru bunăstarea populară) - organizație de ajutor social înființată în 1933 de cel de-al Treilea Reich.

[25] ***Winterhilfswerk*** (Fondul de întrajutorare pentru sezonul de iarnă) - campanie anuală organizată de NSV pentru finanțarea actelor caritabile.

Nu nl iu! spune portarul. Azi n-am văzut-o încă ieşind, nu şi a patra oară.

11111 ui lată, deşi cei doi n-au auzit nici o mişcare în apar- 111 uşa se deschide. Dinaintea lor stă o femeie înaltă llnlwi K îmbrăcată cu nişte pantaloni de trening largi şi ilm aţi şi un pulover galben-canar, cu nasturi roşii. Are IM|M ancuţită şi trasă, plină de pete roşii, precum bolnavii i UIM iruloză. Ochii îi strălucesc de parcă ar avea febră.

(V i? îi întreabă scurt şi nu se sperie deloc cînd comi- HIII 111 MC postează în uşă, împiedicînd-o s-o închidă.

Aş vrea să stau puţin de vorbă cu dumneavoastră, iliimmşoară Schonlein. Sunt comisarul Escherich de la Gestapo,

f emeia nu se sperie nici acum; continuă să se uite la el in ml iii ei strălucitori. Apoi îi spune repezit:

Haideți, intrați!

Şi o ia înainte pe hol.

Rămîneți lîngă uşă, îi şopteşte comisarul portarului. Iar dacă cineva vrea să intre sau să iasă, chemați-mă!

(îamera în care îl conduce femeia e cam dezordonată şi cam prăfuită. Mobilierul vechi, cu tapițerie de pluş şi picioare sculptate, e de pe vremea bunicii. Perdele de cati- I ca. Un şevalet cu o imagine reprezentînd un bărbat bărbos, ■ i fotografie color mărită. în aer pluteşte fum de țigară, în Hcrumieră se văd cîteva chiştoace.

— Ce-i? întreabă din nou domnişoara Schonlein.

S-a oprit în picioare lîngă masă, fără să-l poftească pe comisar să ia loc.

Comisarul se aşază totuşi, scoate un pachet de ţigări din buzunar şi arată cu degetul spre fotografia de pe şevalet.

Cine-i domnul? se interesează.

Tatăl meu, răspunde femeia, apoi îl întreabă din nou:

Ce-i?

Voiam să vă pun cîteva întrebări, domnişoară ***Schon****lein, spune comisarul întinzîndu-i pachetul de ţigări.* ***Dai*** *staţi jos, vă rog, şi luaţi o ţigară!*

Nu fumez! spune repede femeia.

Unu, doi, trei, patru, numără Escherich mucurile do ţigară din scrumieră. Şi în cameră miroase a tutun. Aveţi musafiri, domnişoară?

Femeia îl privi fără teamă sau spaimă.

***De** obicei nu recunosc că fumez, spune apoi, din **cauza** medicului. Mi-a interzis să fumez, pentru că sunt bolnavă de plămîni.*

Aşadar, n-aţi avut nici un musafir?

Nu, n-am avut nici un musafir.

0 să dau o tură rapidă prin apartament, spune comisarul ridicîndu-se. Nu, vă rog, nu vă deranjaţi. Mă descurc şi singur.

Trece repede prin celelalte două camere pline de canapele, dulapuri, şifoniere, fotolii şi coloane. Dintr-odată se opreşte în faţa unui şifonier şi trage cu urechea, zîmbind.

Apoi se întoarce la domnişoara Schonlein, care stă în continuare lîngă masă, acolo unde a lăsat-o.

Am fost înştiinţat, spune aşezîndu-se din nou, că primiţi foarte mulţi vizitatori şi că, de cele mai multe ori, aceşti vizitatori nu sunt înregistraţi la portar, deşi rămîn mai mult de două nopţi. Ştiţi că trebuie să vă înregistraţi vizitatorii?

Vizitatorii mei sunt de obicei doar nepoţi sau nepoate de-ale mele, care nu rămîn să doarmă la mine mai mult de

|A nopţi la rînd. Cred că suntem obligaţi să anunţăm
|in patru nopţi.

înseamnă că aveţi o familie numeroasă, domnişoară
IlOnloin, spuse îngîndurat comisarul. Aud că aproape
în

noapte rămîne cineva aici. Uneori chiar mai multe

umane, două sau trei.

*** (!red că e o exagerare. Dar dacă vreți să ştiți, chiar bl n> familie numeroasă. Şase frați, toți căsătoriți şi cu mai iHMlțl copii.**

Printre nepoții şi nepoatele astea se numără şi cîteva floainne şi domni onorabili!

Părinții copiilor mă vizitează şi ei, bineînțeles, din (•Aiul în cînd.

O familie mare şi amatoare de călătorii... Apropo, vom 111 să vă mai întreb un lucru: unde țineți radioul, domnişoară Schonlein?

Femeia strînse din buze.

N-am nici un radio.

Sigur că nu! spuse comisarul. Sigur că nu. La fel cum
■ **nți vrut să recunoaşteți nici că sunteți fumătoare.**
Muzica
■ **Ir la radio nu dăunează plămînilor, să ştiți.**

Dar orientarea politică da, răspunse femeia pe un ton uşor ironic. Nu, n-am nici un radio. Dacă se aude muzică de In mine, e sigur de la gramofon. Am unul portabil. Uitați-1 acolo, pe raftul ăla din spatele dumneavoastră.

— Şi gramofonul ăsta vorbeşte limbi străine, adaugă comisarul.

— Am destul de multe discuri cu muzică de dans din alte ţAri. Nu cred că încalc legea dacă din cînd în cînd le pun nişte muzică vizitatorilor mei, chiar dacă e război.

— Nepoţilor şi nepoatelor dumneavoastră, adică? Nu, bineînţeles că n-o încălcaţi cu nimic.

Comisarul se ridică, vîrîndu-şi mîinile în buzunar« Dintr-odată nu mai avu chef de ironii şi i se adresă de N dreptul brutal:

— Ce ziceţi dacă vă iau cu mine la secţie, domnişoar! Schonlein, şi las aici un agent? Măcar aşa o să vă întîmpine cineva vizitatorii. Poate le verifică documentele nepoţilor şl nepoatelor dumneavoastră. Poate vreun vizitator o să adurA şi un radio, mai ştii? Ce credeţi?

— Cred, spuse domnişoara Schonlein netulburată, c-nţi venit aici ca să mă arestaţi. Aşa că nu mai contează ce cred Haideţi, să mergem! Dar bănuiesc că mă lăsaţi să-mi pun o rochie în loc de pantalonii ăştia de trening?

— Staţi o clipă, domnişoară Schonlein! strigă comisarul după ea.

Femeia se opri şi se întoarse spre bărbat cu mîna pe

clanță.

— Numai puțin! Bineînțeles, n-am nimic împotrivă darA vreți să-l eliberați pe domnul acela din şifonier înainte sil plecăm. Am observat şi mai înainte, cînd am trecut prin dormitor, că suferă de lipsă de aer. Poate ați pus şi prea multă naftalină...

Petele roşii dispărură de pe chipul femeii. Se holbă la el albă ca varul.

Comisarul clătină din cap.

— Of, copii, copii! spuse el ironic, prefacîndu-se mîhnit. Cît ne uşurați voi treaba! Aşa vreți să fiți conspiratori? Vreți să distrugeți statul cu jocuri din astea copilăreşti? Nu vil distrugeți decît pe voi!

Femeia continua să se holbeze la el. Avea buzele strîns lipite, ochii îi străluceau febrili şi ținea încă mîna pe clan ții

— Dar azi aveți baftă, domnişoară Schonlein, turui mai departe comisarul pe acelaşi ton disprețuitor şi

superior. Nu

nlla, dar azi nu mă interesați cîtuşi de puțin. în schimb, »imml acela din şifonier, da. Pentru el am venit. S-ar putea mă gîndesc mai pe-ndelete la cazul dumneavoastră cînd ling la birou şi să mă simt obligat să-l raportez autorități II competente. S-ar putea, zic, încă nu sunt sigur. Poate ml încolo o să mi se pară un caz lipsit de importanță - mai Ulmi dacă țin cont şi de problemele dumneavoastră de sănă- htlo... cu plămînii...

I >intr-odată femeia izbucni:

N-am nevoie de mila voastră! Mi-e silă de compasiunea Voastră! Cazul meu nu e lipsit de importanță! Da, am adă- I M II ii it persoane persecutate de nenumărate ori! Am ascultat iMinl uri străine! Aşa, acum măcar ştiți! Acum nu mă mai |iii toți cruța - chiar dacă-s bolnavă de plămîni!

Fată dragă! spuse disprețuitor comisarul şi se uită aproape cu milă la silueta aceea ciudată, de fată bătrînă, in pantaloni de trening şi pulover galben cu nasturi roşii. I lumneata nu eşti bolnavă doar cu plămînii, dumneata ai probleme şi cu nervii! O jumătate de oră de interogații la noi şi o să te miri cît de repede te poți preschimba într-o epavă m biinonosită şi smiorcăită. E o experiență grozav de neplă- i ntă, să ştii, sunt oameni care nu reuşesc să treacă niciodată peste umilința asta, mai bine îşi pun ştreangul de gît. Se mai uită o dată la ea, apoi dădu din cap gînditor.

Şi unii ca ăştia se cred complotişti! adăugă cu dispreț.

Femeia tresări, ca atinsă de un bici, dar nu spuse nimic.

- Dar uite că ne-am lăsat duşi de conversația asta agrea- 1111A şi-am uitat de musafirul dumitale din şifonier, continuă i emisarul. Haide, domnişoară Schonlein! Dacă nu-i dăm drumul în curînd, mă tem c-o să sucombe, săracul!

î ntr-adevăr, Enno Kluge era în pragul leşinului cînd Fncherich îl scoase din şifonier. Comisarul îl culcă pe omuleț

Comisarul se ridică, vîrîndu-şi mîinile în buzunare Dintr-odată nu mai avu chef de ironii şi i se adresă d<> it **dreptul brutal:**

— Ce ziceți dacă vă iau cu mine la secție, domnişoară Schonlein, şi las aici un agent? Măcar aşa o să vă întîmpini* cineva vizitatorii. Poate le verifică documentele nepoților şl nepoatelor dumneavoastră. Poate vreun vizitator o să aduni şi un radio, mai ştii? Ce credeți?

— Cred, spuse domnişoara Schonlein netulburată, c-ați **venit aici ca să mă arestați. Aşa că nu mai contează ce** cred **Haideți, să mergem! Dar bănuiesc că mă lăsați să-mi pun u rochie în loc de pantalonii ăştia de trening?**

— Stați o clipă, domnişoară Schonlein! strigă comisarul după ea.

Femeia se opri şi se întoarse spre bărbat cu mîna pe clanță.

— Numai puțin! Bineînțeles, n-am nimic împotrivă dacii vreți să-l eliberați pe domnul acela din şifonier înainte sil plecăm. Am observat şi mai înainte, cînd am

trecut prin dormitor, că suferă de lipsă de aer. Poate ați pus şi prea multă naftalină...

Petele roşii dispărură de pe chipul femeii. Se holbă la el albă ca varul.

Comisarul clătină din cap.

— Of, copii, copii! spuse el ironic, prefăcîndu-se mîhnii Cît ne uşurați voi treaba! Aşa vreți să fiți conspiratori? Vreți să distrugeți statul cu jocuri din astea copilăreşti? Nu vă distrugeți decît pe voi!

Femeia continua să se holbeze la el. Avea buzele strîns lipite, ochii îi străluceau febrili şi ținea încă mîna pe clanță.

— Dar azi aveți baftă, domnişoară Schonlein, turui mai departe comisarul pe acelaşi ton disprețuitor şi superior. Nu

ii li ii, dar azi nu mă interesați cîtuşi de puțin. în schimb, nmiI acela din şifonier, da. Pentru el am venit. S-ar putea ii in gîndesc mai pe-ndelete la cazul dumneavoastră cînd mc la birou şi să mă simt obligat să-l raportez autorități competente. S-ar putea, zic, încă nu sunt sigur. Poate I Încolo o să mi se pară un caz lipsit de importanță - mai h ducă țin cont şi de problemele dumneavoastră de sănă- |e cu plămînii...

I »intr-odată femeia izbucni:

N-am nevoie de mila voastră! Mi-e silă de compasiunea Viînnl ră! Cazul meu nu e lipsit de importanță! Da, am adă-

d persoane persecutate de nenumărate ori! Am ascultat

|HIMI uri străine! Aşa, acum măcar ştiți! Acum nu mă mai
|Hil cți cruța - chiar dacă-s bolnavă de plămîni!

Fată dragă! spuse disprețuitor comisarul şi se uită II I u i iu pe cu milă la silueta aceea ciudată, de fată bătrînă, in pantaloni de trening şi pulover galben cu nasturi roşii.

I iniimeata nu eşti bolnavă doar cu plămînii, dumneata ai pi i ilileme şi cu nervii! O jumătate de oră de interogații la noi ți l 11 să te miri cît de repede te poți preschimba într-o epavă HI lumonosită şi smiorcăită. E o experiență grozav de neplăcuta, să ştii, sunt oameni care nu reuşesc să treacă niciodată peste umilința asta, mai bine îşi pun ştreangul de gît.

Se mai uită o dată la ea, apoi dădu din cap gînditor.

Şi unii ca ăştia se cred complotişti! adăugă cu dispreț.

Femeia tresări, ca atinsă de un bici, dar nu spuse nimic.

Dar uite că ne-am lăsat duşi de conversația asta agrea- lulă şi-am uitat de musafirul dumitale din şifonier, continuă ••«miisarul. Haide, domnişoară Schonlein! Dacă nu-i dăm di II inul în curînd, mă tem c-o să sucombe, săracul!

I ntr-adevăr, Enno Kluge era în pragul leşinului cînd I dierich îl scoase din şifonier. Comisarul îl culcă pe omuleț

pe un şezlong şi-i ridică brațele de cîteva ori ca să-l ajutw să respire din nou.

— Şi acum, domnişoară Schónlein, zise şi se uită In femeia care stătea în cameră fără să spună nimic, acum permite-mi, te rog, să stau de vorbă vreun sfert de oră cu domnul Kluge. Poți să iei loc în bucătărie. Mi se pare cel mai potrivit loc de tras cu urechea.

— Nu trag niciodată cu urechea!

— Nu, la fel cum nici fumătoare nu eşti şi doar îți întreții nepoții şi nepoatele cu muzică străină! Nu, eu zic că i mai bine să stai în bucătărie. Te chem eu dacă am nevoie de dumneata!

Mai dădu o dată din cap văzînd că femeia intra întrade- văr în bucătărie. Apoi se întoarse spre domnul Kluge, canse aşezase între timp pe canapea şi se holba la el cu nişte ochi speriați şi spălăciți. Lacrimile începură să i se prelingă pe obraji.

— Ei, haideți, Herr Kluge, zise comisarul pe un ton împăciuitor. Chiar aşa de tare vă bucurați să-l revedeți pe vechiul dumneavoastră prieten, Escherich? Să nu-mi spuneți că v-a fost dor de mine! Trebuie să recunosc că şi mie mi-a fost dor de dumneavoastră şi mă bucur foarte tare că v-am regăsit. Dar stați liniştit, Herr Kluge! Deacum încolo n-o să ne mai despartă nimeni prea curînd!

Lacrimile lui Enno începură să şiroiască. îşi înăbuşi un suspin:

— Of, domnule comisar, mi-ați promis c-o să-mi dați drumul!

— Păi, şi nu v-am dat? îl întrebă uimit comisarul. Dar asta nu înseamnă că nu vă pot aresta de cîte ori mi se face dor de dumneavoastră! Poate am o declarație nouă pe care

Bi'l II i II• n-o semnați, ce ziceți, Herr Kluge? Ca vechi prieten, 0«MII II-O să refuzați să-mi faceți o mică favoare.

Knno se cutremură sub privirea aceea ironică şi necrupii nuc ațintită asupra lui. Ştia că ochii ăia aveau să scoată loiul (le la el, că o să vorbească gura iară voia lui, şi atunci H Hă Iii- pierdut, o să fie pierdut pentru totdeauna, orice ar

CAPITOLUL 33. Escherich şi Kluge ies la plimbare

Se făcuse deja noapte cînd comisarul Escherich părăsi clădirea de pe Ansbacher Strasse împreună cu Enno Kluge. Cazul Anna Schonlein nu i se mai părea deloc lipsit de importanță, în ciuda problemelor cu plămînii. Fata asta bătrînă părea să adăpostească tot felul de infractori, fără să ştie măcar cine erau. Pe Enno Kluge, de pildă, nu-l între base nici măcar cum îl cheamă, ci îl primise doar fiindcă i-l adusese o prietenă.

Nici pe Frau Hîberle nu trebuia s-o scape din ochi. Poporul ăsta o luase razna! Chiar şi acum, cînd se dădea cel mai mare război din istoria omenirii, care avea să le asigure un viitor luminos, chiar şi acum se dovedeau a fi refractari. Peste tot puțea, oriunde ți-ai fi băgat nasul. Comisarul Escherich era convins c-ar fi putut descoperi o grămadă de secrete şi minciuni în aproape fiecare familie. în țara asta abia dacă mai exista cineva cu conştiința curată - în afara membrilor de partid, desigur. Firește că el unul s-ar fi ferit să pornească o investigație de genul celei de adineauri în casa vreunui membru de partid.

Oricum, îl lăsase pe portar în apartamentul domnişoarei, pe post de paznic. Băiatul părea de încredere, şi-n plus era şi membru de partid; trebuia să vadă ce putea face pentru

mic reuşea să-i găsească un post mai bine plătit. Genul • le favoruri îi ținea în priză pe cei ca el, îi încuraja şi le iței vederea şi auzul. Recompensa şi pedeapsa - astea

le mai bune metode de cîrmuire.

< 'emisarul, ținîndu-l de braț pe Enno Kluge, se îndreaptă i i alpul după care stă ascuns Barkhausen. Acestuia pma-i vine să dea ochii cu vechiul lui tovarăş; se preiei mşinat pe lîngă stîlp, încercînd să-l evite. Comisa- il ni l limbă însă direcția şi îl prinde, iar Enno şi Emil sunt l^'M nți să se privească în ochi.

Seara bună, Enno! spune Barkhausen întinzîndu-i «nniiii lui Kluge.

Dar Kluge nu vrea să dea mîna cu el. Pînă şi el, o fiinţă •iint de jalnică, clocoteşte de revoltă împotriva unuia ca
II i kbausen. îl urăşte pe omul ăsta care l-a convins să dea
| >argere de pe urma căreia s-a ales doar cu bătăi, care a l'duşit să stoarcă mii de mărci pe seama lui şi care apoi a Iîntărît să-l trădeze.

Domnule comisar, spune înverşunat Kluge, v-a poves-
I il rumva Barkhausen că azi-dimineaţă a şantajat-o pe prici i 'im mea, Frau Häberle, şi-a stors de la ea două mii cinci MI11 c de mărci? Mi-a promis c-o să mă lase să plec şi acum...

Comisarul avea de gînd să se întîlnească cu Barkhausen ilnur ca să-i dea banii şi ca să-l trimită

acasă. Dar în clipa uni u ia mîna de pe teancul de bani din buzunar şi-l ascultă iimuzat pe Barkhausen, care răspunde grosolan:

— Şi nu te-am lăsat să pleci, Enno? Ce vină am eu că oh L I bou şi te laşi prins imediat după? Eu unul mi-am ținut promisiunea.

Dar comisarul îl întrerupe:

— Despre asta discutăm mai tîrziu, Barkhausen. Acum IA bine şi du-te acasă.

— Mai întîi vreau să-mi dați banii, domnule comisar, insistă Barkhausen. Mi-ați promis că-mi dați cinci sute di mărci dacă vi-1 predau pe Kluge. Uitați-1, el e, îl țineți ti» braț! Haideți, domnule comisar, dați-mi banii!

— Eu nu te plătesc încă o dată pentru acelaşi lucru, Barkhausen! îl refuză comisarul. Doar ai primit deja douA mii cinci sute de mărci!

— Dar nu mi le-a dat în mînă, protestează aproape țipînd Barkhausen, dezamăgit că n-o să primească nimic. Le-a tri mis prin mandat poştal la München, ca să dispar din calea ei[1]

— Deşteaptă femeie! spune comisarul plin de admiraţie. Sau dumneavoastră ați fost cu ideea, Herr Kluge?

— Minte, minte iar! strigă plin de amărăciune Enno Kluge. I-a trimis doar două mii la München, restul de cinci sute i le-a dat în mînă! Căutați-1 numai prin buzunare, domnule comisar!

— Pe alea mi le-au furat deja! Am fost atacat de o

banda de mucoşi care mi-au luat toți banii. Puteți să mă căutați din cap pînă-n picioare, că mai mult de cîteva mărci n-o sA găsiți. Pe alea le aveam în buzunarul vestei!

— Dumneata nu meriți să ți se dea bani pe mînă, Bark- hausen, spune comisarul clătinînd din cap. Nu ştii să umbli cu ei. Auzi, un om în toată firea să se lase jefuit de nişte puştani!

Barkhausen începu să se milogească iar, să-şi ceară dreptul şi să-i turuie verzi şi uscate, dar comisarul Escherich - între timp ajunseseră la Viktoria-Luise Platz - îi ordonă:

— Gata, Barkhausen! Pleacă acasă imediat!

— Domnule comisar, mi-ați dat cuvîntul dumneavoastră...

— Dacă nu cobori imediat la metrou, jur că te dau pe mîna polițaiului de colo! Poate să te aresteze pe loc pentru şantaj!

('nmiHarul porneşte spre polițist, iar Barkhausen, furi- I llmkhausen, acest infractor închipuit, care reuşeşte iii Imuna să scape din mînă prada chiar înainte de victo- , o şterge din Viktoria-Luise Platz. („Stai numai să vezi, i M i I)ieter, ce pățeşti cînd ajung acasă!“)

('nmisarul se apropie într-adevăr de polițist, se legiti-M/u şi-l instruieşte s-o aresteze pe Anna Schonlein şi s-o tu n la secție.

I 'ăi, deocamdată pentru ascultarea posturilor de radio (linjiinjtnoa.se, să zicem. Nu vreau s-o interogheze nimeni. Țt imit mîine-dimineață pe cineva de la noi s-o ducă la sediu. Hi mă seara, domnule polițist!

I leii Hitler, **domnule comisar!**

Ei, spune comisarul continuîndu-şi drumul pe Motz- Mtin se către Nollendorfplatz, şi-acum ce facem? Mi s-a făcut fi ut ine. E ora la care iau cina de obicei. Dar ştiți ceva? Mai bine vă fac cinste şi mergem să mîncăm împreună undeva. Hfinuiesc că nu vă grăbiți să ajungeți la noi, la Gestapo. Mi npoi, mă tem că mîncarea de-acolo cam lasă de dorit, iar iMimenii noştri sunt cam uituci, uneori uită să-ți aducă de niimcare şi două sau trei zile la rînd. Chiar şi apă. Organi- /.nre proastă. Ei, ce ziceți, Herr Kluge?

'trăncănind în felul ăsta, comisarul îl trage după el pe Kluge, care e complet nedumerit, şi-l împinge într-o mică viuărie, unde se pare că lumea îl cunoaşte. Comisarul e darii ir: mîncarea e excelentă, se serveşte vin şi şnaps, cafea mlevărată, prăjituri şi ţigări. în timpul cinei, Escherich îi explică fară jenă:

— Să nu credeți că eu plătesc, Herr Kluge! Nu, totul e pe cheltuiala lui Barkhausen! Cina am plătit-o din banii pe care nr fi trebuit să-i primească el. Nu-i drăguț că vă înfruptați din recompensa pusă pe capul dumneavoastră? S-a făcut dreptate într-un fel...

Comisarul vorbeşte neîncetat, dar poate nu e atît du stăpîn pe sine precum pare. A mîncat puțin, în schimli a băut mult şi repede. Poate îl îngrijorează ceva, în orice caz, este neobişnuit de agitat pentru unul ca el. Ba NO joacă cu cocoloaşe de pîine, ba îşi verifică tocul în care se află micul lui pistol, aruncîndu-i în acelaşi timp o privire rapidă lui Kluge.

Enno nu pare prea entuziasmat. A mîncat bine, dar (le băutură nu prea s-a atins. E în continuare nedumerit, nu ştie ce să creadă despre comisar. Pînă la urmă e arestat sau nu, sau ce se întîmplă? Enno nu înțelege nimic.

Dar Escherich se apucă imediat să-i explice:

— Văd că stați şi vă minunați de mine, Herr Kluge, ii spune. V-am păcălit, nu mi-era chiar aşa de foame, dai voiam să-mi omor timpul cu ceva pînă la ora zece. Fiindcă mai întîi trebuie să facem o plimbărică şi după aceea o sil văd ce-o să fac cu dumneavoastră. Da, o să văd eu...

Comisarul vorbeşte din ce în ce mai încet şi mai tărăgî nat, iar Enno Kluge îi aruncă o privire neîncrezătoare. K ceva necurat cu plimbarea asta de la zece seara. Dar ce? Şi cum poate să se ferească de ea? Escherich nu-l scapă din ochi, nu l-ar lăsa să se ducă singur nici măcar la closet.

Comisarul continuă:

— **Problema e că nu pot să iau legătura cu omul meu decît după zece. Şi stă cam departe, în Schlachtensee, înțe legeți, Herr Kluge? La asta mă refeream cînd am zis plimbărică.**

— **Şi ce legătură am eu cu asta? II cunosc cumva pe indi vid? Dar nu ştiu pe nimeni în Schlachtensee! Toată viața am locuit în Friedrichshain, sau, mă rog, prin apropiere...**

Ku cred că-1 cunoaşteți totuşi. Şi-aş vrea măcar să vă (I Iu el.

Şi dacă mă uit la el şi văd că nu-1 cunosc, ce se-ntîm-

7 ('<* pățesc?

I emisarul ridică din umeri:

() să vedem atunci. Eu zic că-l cunoaşteţi totuşi.

() vreme nici unul nu spune nimic. Apoi Enno Kluge lii'iibă:

Are cumva legătură cu blestemata aia de poveste cu tfti |ile poştale? Mai bine nu semnam declaraţia. N-ar fi treIMII să vă fac favoarea aia, domnule comisar.

Serios? Tind să cred că aveţi dreptate, Herr Kluge. huile c-ar fi fost mai bine dacă nu semnaţi declaraţia, atît |N<III ru mine, cît şi pentru dumneavoastră!

(mmisarul se uită la Enno Kluge cu o privire aşa de fio- 11UIMII, că îl sperie din nou. Dar îşi revine imediat.

Haide, haide, spune pe un ton liniştitor, lăsaţi c-o să vn Icni noi. Eu zic să mai bem cîte un şnaps şi după aia, gata,

11 Imun din loc. Vreau să prind ultimul tren înapoi spre oraş.

Kluge îi aruncă o privire disperată.

— Şi eu? îl întreabă cu buzele tremurînde. Eu ce fac... i iiinîn... acolo?

— Dumneavoastră? rîse comisarul. Dumneavoastră veniţi cu mine, bineînţeles! De ce vă holbaţi la mine aşa nperiat? Doar n-am spus nimic care să vă sperie! Bineînţeles c-o să ne-ntoarcem împreună în oraş! A, uite că vine i,< I ospătarul cu şnapsul. Numai puţin, ospătar! Imediat vă il&m paharele să le mai umpleţi o dată.

Puţin mai tîrziu, cei doi plecară spre Bahnhof Zoo, de unde luară S-Bahnul[26]. însă cînd coborîră la

[26] Tren rapid de oraş, cu linii subterane şi de suprafaţă, o adevărată emblemă a Berlinului.

Schlachtensee,

întunericul era atît de des, că nu reuşiră să distingă nici o lumină şi rămaseră nedumeriți pe peron.

— Pe întunericul ăsta n-o să găsim drumul în veci, spuse Kluge înfricoşat. Haideți, domnule comisar, mai bine ne întoarcem! Haideți, vă rog! Prefer să stau la Gestapo în noaptea asta decît să...

— Nu mai vorbiți prostii, Herr Kluge! îl întrerupse brusc comisarul luîndu-l de braț. Credeți c-am mers jumătate de noapte cu dumneavoastră ca să mă întorc cu un sfert de orfl înainte să ajung la destinație?

Continuă pe un ton ceva mai blînd:

— M-am obişnuit deja cu întunericul şi văd destul de bine. Trebuie s-o luăm pe strada aia lăturalnică, aşa ajun gem cel mai repede la lac...

Porniră la drum tăcuți, tatonînd terenul la fiecare pas. ca să nu dea de vreun obstacol.

După ce merseră o bucată, aerul păru dintr-odată mai luminos.

— Vedeți, Herr Kluge, spuse comisarul, ştiam eu că mfi pot baza pe simțul meu orientativ. Uitați, am şi ajuns la lac!

Kluge nu spuse nimic şi cei doi merseră mai departe în tăcere.

Era o noapte iară pic de vînt. Nu se auzea nimic. Nu se întîlniră cu nimeni. Oglinda netedă a lacului, pe care mai mult o simțeau în beznă decît o vedeau, părea că răspîn deşte o strălucire cenuşie, ca şi cînd ar fi vrut să înapoieze o parte din lumina zilei.

Comisarul îşi drese glasul de parcă ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgîndi.

Dintr-odată însă, Enno Kluge se opri. Se smuci şi-şi eliberă brațul din strînsoarea însoțitorului său. Țipă la o! aproape isteric:

Ku nu mai fac nici un pas, să ştiți! Dacă vreți să-mi «<ți ceva, puteți s-o faceți şi aici, n-are rost să mai mergem n Iert de ceas! Oricum n-are cine să-mi sară în ajutor! Şi In uni asta... sigur e trecut de douăsprezece!

Un orologiu începu să bată undeva, de parcă ar fi vrut HA confirme vorbele lui Kluge. Sunetul se auzi surprinzător ilc aproape şi de tare în aerul nopții. Cei doi numărară, fară nA şi dea seama, bătăile.

E unsprezece! spuse comisarul. A bătut de unsprezece OM IVlai e încă un ceas pînă la miezul nopții. Haideți, Herr Kluge, doar cinci minute şi am ajuns.

Şi-l apucă din nou de braţ pe tovarăşul lui de drum.

I)ar Kluge se eliberă cu o forţă uimitoare:

V-am zis că nu mai fac nici un pas şi am vorbit serios!

Strigă atît de tare, că vocea i se înecă de frică. O pasăre i li • baltă se înălţă speriată din stufăriş şi se îndepărtă bătînd încet din aripi.

— Nu mai ţipaţi aşa! spuse nervos comisarul. O să tre- / iţi tot lacul!

Dar apoi se gîndi mai bine:

— Bine, fie, odihniţi-vă puţin. O să vă veniţi imediat în lire. Vreţi să ne aşezăm aici?

Şi comisarul vru să-l apuce iar de braț.

Dar Kluge îl lovi peste mînă.

— Nu vă las să mă mai atingeți! Faceți ce vreți cu mine, dar nu mă mai atingeți!

Comisarul îi răspunse răstit:

— Mie să nu-mi vorbeşti pe tonul ăsta, Kluge! Cine crezi că eşti? Un cîine care schelălăie, o potaie jigărită!

Comisarul părea că nu mai reuşea nici el să se stăpînească.

— Şi dumneavoastră? Cine credeți că sunteți? Un cri im nai, un ucigaş de ultima speță! strigă din nou Kluge.

Dar se sperie imediat de propriile cuvinte şi începu HA **bîiguie:**

— Aoleu, mă scuzați, domnule comisar, n-am vrut sA spun aşa ceva...

— E din cauza nervilor, zise comisarul. Ar fi bine să vA schimbați stilul de viață, că ăsta de-acum nu vă face deloc bine la nervi. Haideți să ne aşezăm pe debarcader. Şi stați liniştit că nu vă mai ating dacă vă e atît de frică de mine.

Cei doi se apropiară de debarcader. Scîndurile scîrțîii n sub picioarele lor.

— încă doi paşi, îl încurajă Escherich. Cel mai bine ar fi să ne aşezăm în capăt, pe margine. îmi place să stau în locuri din astea şi să văd numai apă în jurul meu...

Dar Kluge ezită din nou. Acelaşi om care mai devreme dăduse dovadă de curaj şi de dîrzenie începu acum să se smiorcăie:

— Mai departe nu merg! Of, aveți milă de mine, domnule comisar! Nu mă aruncați în apă! Nu ştiu să înot, vă spun de pe-acum! întotdeauna mi-a fost frică de apă! O să semnez toate declarațiile pe care mi le dați! Ajutor! Ajutor! Ajuto...

Comisarul îl înhăță pe bărbatul sfrijit şi-l tîrî pînă la capătul pontonului în timp ce acesta se zbătea, încercînd să scape. îi lipi fața de pieptul lui atît de tare, încît Kluge nu mai putu să scoată nici un sunet. îl cără pînă la capătul debarcaderului şi îl sili să se aplece asupra apei.

— Dacă mai țipi o dată, te arunc în apă, javră ce eşti!

Din pieptul lui Enno se înălță un suspin adînc.

— N-o să mai țip, spuse în şoaptă. Ah, s-a terminat cu mine, mai bine mă aruncați! Nu mai rezist...

Comisarul îl sili să se aşeze pe ponton şi luă loc lîngă el.

Aşa, spuse. Acum, după ce te-ai convins c-aş fi putut |h i. urunc în apă, dar n-am facut-o, poate îți dai seama şi ■l nu s un criminal. Da, Kluge?

Kluge bîigui ceva de neînțeles. Dinții îi clănțăneau zgo-

lllllll>H.

Aşa, şi-acum, ascultă-mă. Vreau să-ți spun ceva. Ches- iln mă cu tipul din Schlachtensee pe care trebuie să-l recu- iiiIM! I e o păcăleală, bineînțeles.

Dar de ce?

Stai aşa. Şi ştiu că n-ai nici o legătură cu cel care wi ic cărțile poştale. Mi-am zis că-i o idee bună să te pun să «Hiiimezi declarația aia, c-o să cîştig ceva timp pînă cînd 71'I ii mei adulmecă pista falsă, iar pînă atunci eu îl prind pe Inptaş. Dar se pare că n-a fost o idee bună. Acum şefii din HS vor să pună laba pe tine şi să te interogheze în felul lor. Kl cred în declarația aia şi sunt convinşi că tu eşti cel care »cric ilustratele, sau cel puțin cel care le distribuie. Şi o să Minată totul de la tine, o să te facă să mărturiseşti, o să te htourcă exact ca pe o

lămîie, iar după aia o să te omoare în li ii taie, sau o să te trimită la Tribunalul Poporului, unde o ni păţeşti acelaşi lucru, doar că o să te chinuieşti mai mult.

Comisarul facu o pauză şi omuleţul îngrozit se lipi tremurînd de cel pe care cu cîteva minute în urmă îl numise „criminal", în speranţa unui ajutor.

iii **Ştiţi că n-am fost eu! spuse bîlbîindu-se. Mă jur pe toţi sfinţii! Să nu mă duceţi la ei că n-o să rezist, o să ţip...**

iv **De asta să fii sigur, îl aprobă indiferent comisarul. I Iar asta n-o să-i deranjeze, dimpotrivă, o să-i amuze şi mai mult. Şi ştii ce-o să facă, Kluge? Te pun pe un scăunel şi-ţi bagă în ochi un reflector, de-o să leşini din cauza căldurii şi luminii puternice. Şi te vor interoga ore în şir, unul după nitul, făcînd cu rîndul, dar pe tine n-o să te înlocuiască nimeni, oricît ai fi de obosit; iar dacă n-o să ajute nici asin, îţi vor rupe toate degetele de la mîini. Şi pe picioare o să-fi toarne acid...**

v **Opriţi-vă, vă rog, nu-mi mai spuneţi nimic! Nu mai pot să ascult...**

vi **Nu numai c-o să fii nevoit să asculţi, dar o să trebu iască să şi înduri, Kluge, o zi, două, trei, cinci - o veşnicie, zi şi noapte, şi-n tot acest timp, te vor lăsa să rabzi de foame pînă cînd o să ţi se facă stomacul cît un bob de mazăre, de-o să zici că mori de durere. Dar n-o să mori; nu te Iaurt ei. Iar cînd o să cazi de pe scaun de oboseală, te vor seu In cu pumnii şi cu picioarele şi-ţi vor**

da apă sărată, nu te lasă ei să scapi aşa de uşor, dacă tot ai încăput pe mîna lor. Dini potrivă, o să te...

vii **Nu, nu, nu, strigă micuțul Enno şi-şi acoperi urechile cu palmele. Nu mai vreau să aud nimic! Nici un cuvînt ! Mai bine mor!**

viii **Da, aşa ziceam şi eu, aprobă comisarul. Mai bine mori!**

Cîteva clipe, nici unul dintre ei nu spuse nimic.

Apoi micuțul Enno zise înfiorîndu-se brusc:

ix **Dar în apă nu mă bag...**

x **Nu, nu, spuse plin de amabilitate comisarul. Nici nu e nevoie, Kluge. Ştii, ți-am pregătit o surpriză, uite aici, un pistol mic şi drăguț. Nu trebuie decît să-l lipeşti de tîmplă nu, nu, nu-ți fie frică, îți țin eu mîna ca să nu tremure - şi după aia îndoi uşor, uşor degetul... N-o să simți nimic şi o să scapi într-o clipită de toate chinurile şi persecuțiile astea şi în sfîrşit o să te poți odihni...**

xi **Şi-o să fiu liber, zise micuțul Enno Kluge gînditor Ştiți, la fel mi-ați spus şi cînd am semnat declarația, şi atunci mi-ați promis c-o să fiu liber. Oare de data asta o su fie aşa cum ați spus, ce credeți? Ce credeți?**

Hi neînțeles, Kluge. E singura libertate adevărată de r ne putem bucura ca muritori. Atunci n-o să te mai Nil A prinde şi chinui din nou. Nimeni n-o să mai poată. O rrtzi de noi toți...

.Şi ce-o să urmeze după pacea şi libertatea aia de-acolo? mi mai urmeze ceva, ce credeți?

N u cred c-o să mai urmeze nimic. Nici judecata, nici Iul Doar linişte şi libertate, atît.

Şi eu pentru ce-am trăit? Pentru ce-a trebuit să îndur Wl AL <pe fața pămîntului? N-am realizat nimic, nimeni nu « n bucurat c-am trăit şi nici eu n-am iubit pe nimeni.

Mda, zise comisarul, n-aş putea spune c-ai fost un

II. Şi nici nu te-ai prea făcut util. Dar de ce vrei să te

dftuileşti la toate astea tocmai acum? Acum e prea tîrziu, ui ii iun ai privi lucrurile, fie că-mi urmezi sfatul, fie că vii i ,, mine la Gestapo. îți spun, Kluge, după o jumătate de urf» o să mă implori în genunchi să-ți dau pistolul. Dar o să IH ură multe, multe ore de tortură pînă cînd o să mori...

Nu, nu, spuse Enno Kluge. La ăia nu mă duc. Dă-mi puți 11 pistolul ăla - ia, spune, îl țin bine?

Da...

Şi ce fac cu el, de ce-1 lipesc? De tîmplă?

Da...

Şi acum degetul pe trăgaci. Trebuie s-o fac cu grijă, încă n-aş vrea să... Aş vrea să mai stau un pic de vorbă cu line...

Nu trebuie să-ți fie frică. încă n-am tras piedica...

îți dai seama, Escherich? Eşti ultima persoană cu care vnrbesc. După asta n-o să mai pot vorbi cu nimeni şi o să lie linişte.

Enno se înfioră.

xii **Mai înainte, cînd am pus pistolul la tîmplă, am sim țit o răcoare. Aşa o să fie şi liniştea şi libertatea aia care mA aşteaptă, reci ca metalul...**

Se aplecă spre comisar şi-i şopti:

xiii **îmi promiți un lucru, Escherich?**

xiv **Da. Care?**

xv **Dar trebuie să-ți ții promisiunea!**

xvi **O să mi-o țin, dac-o să pot.**

xvii **Că nu mă laşi să alunec în apă după ce mor. Mi-e fricrt de apă. Lasă-mă să zac aici, pe pontonul ăsta, pe uscat.**

xviii **Bineînțeles. îți promit!**

xix **Bine. Hai, dă-mi mîna, Escherich!**

xx **Uite-o aici!**

xxi **Şi chiar n-o să mă păcăleşti, Escherich? Ştii că nu-s decît un amărît şi-un nenorocit, aşa că nu contează dacă mă păcăleşti sau nu. Dar n-o s-o faci, nu-i aşa?**

xxii **N-o s-o fac, te asigur, Kluge!**

xxiii **Hai, dă-mi iar pistolul ăla, Escherich - acum e trasă piedica?**

xxiv **Nu, încă nu. Cînd spui tu.**

xxv **L-am aşezat bine, da? Acum nici nu mai simt răceala, cred că-s la fel de rece ca țeava. Auzi, ştii că am o nevasta şi doi copii?**

xxvi **Da, Kluge. Am şi vorbit cu nevastă-ta.**

xxvii **Oh!**

Micuțul Enno deveni atît de curios, încît coborî pistolul de la tîmplă.

xxviii **E aici în Berlin? Aş vrea să mai vorbesc o dată cu eu**

xxix **Nu, nu-i în Berlin, răspunse comisarul şi se blestemă pentru că-şi încălcase principiul de-a nu transmite infoi mații altora. Acum putea să admire consecințele! E tot în**

I Păcat, spuse micuțul Kluge. Păcat. De fapt, e amu- #111 il, Kscherich. Sunt un zero barat pe care nu-1 poate iubi lllmoni. Dar de urît, mă urăsc o grămadă.

■ Nu sunt sigur că nevastă-ta te urăşte. Cred că vrea llllllr să n-o mai deranjezi. îi tulburi liniştea... î ncă n-ai tras piedica, Escherich? încă nu, spuse comisarul, mirat că Enno îl întrebase Im i ul ăsta pe un ton atît de exaltat, după ce în ultimul sfert i Ic c>ră îi vorbise cît se poate de calm. E netrasă... Ce dracu'?

(¡ura țevii scînteie atît de aproape de ochii comisarului, im At acesta căzu gemînd pe spate pe ponton. îşi acoperi cu li ii cu mîinile, avînd senzația că orbise.

Kluge îi şopti la ureche:

xxx **Ştiam eu că e trasă! Ai vrut să mă păcăleşti din nou!**

I i, acum eşti la mîna mea, acum eu sunt cel care îți poate dărui pace şi linişte...

Iii pi țeava pistolului de fruntea bărbatului care gemea i,n chicoti:

xxxi **Simți ce rece e? Asta e liniştea şi libertatea, asta e plieața în care o să fim cu toții îngropați acum şi-n vecii vecilor...**

Comisarul se ridică văitîndu-se.

xxxii **Ai făcut-o dinadins, Kluge? se răsti la el deschizînd pleoapele pîrlite.**

Avu impresia că în locul lui Kluge vede o grămăjoară puțin mai întunecată decît bezna din jur.

xxxiii **Da, am facut-o dinadins, chicoti omulețul din fața lui.**

xxxiv **Ai încercat să mă omori! spuse comisarul.**

xxxv **Dar nu tu mi-ai zic că n-ai tras piedica?**

Intre timp comisarul se convinsese că ochii nu-i fusesem vătămați.

xxxvi **O să te arunc în apă, nenorocitule! în legitimă apă rare! spuse prinzîndu-1 pe bărbatul plăpînd de umeri.**

xxxvii **Nu, nu, te rog, nu! Orice, numai asta nu! O s-o fac, o s-o fac sigur! Numai nu mă împinge în apă! Mi-ai promis..,**

Dar comisarul îl prinsese de umeri.

xxxviii **Ei, pe dracu'! Termină cu schimonoseble! N-ai tu cura jul s-o faci singur! Hai, în apă cu tine...**

Se auziră două împuşcături una după alta. Comisarul simți că bărbatul din brațele lui se lasă moale şi se prăbu şeşte. Escherich dădu să-l prindă, însă mortul alunecă în apă de pe marginea pontonului.

Comisarul se uită neputincios cum corpul greu cade iu lac cu un plescăit zgomotos şi se scufundă imediat.

xxxix **E mai bine aşa, spuse el umezindu-şi buzele uscate. Mai puține probe.**

Mai zăbovi o clipă, neştiind ce să facă cu pistolul, dani să-l arunce în apă sau nu. Se hotărî să-l lase pe ponton. Apoi se îndepărtă încet, urcă malul şi o luă spre stația de metrou

Stația fusese deja închisă cu lanțuri, plecase şi ultimul tren. Comisarul porni pe jos spre Berlin, cu o mină indiferentă.

Undeva bătu din nou un orologiu. E miezul nopții, se gîndi comisarul. A rezistat pînă la miezul nopții. Sunt curios cum o să-i placă libertatea aia, sunt chiar curios. Oare o să se simtă iar păcălit? Nenorocitul, căcăciosu' ăla plîngăreț...

PARTEA A TREIA

Lucrurile iau o întorsătură proastă pentru soții Quangel

CAPITOLUL 34

Trudel HergeseU

hunilia Hergesell călătorea cu trenul de la Erkner la Merlin. Da, într-adevăr, Trudei nu se mai numea Baumann. Ihngostea neobosită a lui Karl învinsese, cei doi se căsăto- i lucră şi acum, în anul plin de nenorociri 1942, Trudei este IiiMfircinată în cinci luni.

I)upă ce s-au căsătorit, cei doi au renunțat la slujbele de In lubrica de uniforme - după altercația dură cu Grigoleit şi hiții de Bebeluş nu s-ar mai fi simțit niciodată bine la locul de muncă. Karl lucra acum într-o fabrică de chimicale din l i Iu ier, iar Trudei mai cîştiga şi ea cîteva mărci luîndu-şi ih cusut acasă. Cei doi se gîndeau acum ruşinați la activi- luțile lor ilegale din trecut. îşi dădeau amîndoi seama că i ntuiseră, însă ştiau că nu erau potriviți pentru o astfel de ni l ivitate, care impunea anularea completă a propriului eu. Acum trăiau doar pentru fericirea aceasta domestică şi se bucurau de sosirea primului lor copil.

(!înd au părăsit Berlinul şi s-au mutat la Erkner, şi-au închipuit că vor putea trăi în linişte şi pace, departe de l mrtid şi de pretenţiile lui. Ca mulţi alţi locuitori ai capitalei, au crezut şi ei - cu totul eronat, de altfel - că oamenii nc spionau doar în Berlin şi că în oraşele mici sau la ţară Încă domnea decenţa. Şi ca mulţi alţi locuitori ai capitalei

au descoperit curînd că denunţurile, trasul cu urechea şi spionatul erau mai răspîndite într-un oraş mic decît într o metropolă, pentru că într-un oraş mic nu puteai să te pier/i în mulţime. Erai complet expus, îţi trăiai viaţa în văzul tuturor, sporovăielile cu vecinii erau practic inevitabile, şl cei doi aflaseră pe pielea lor cum se puteau răstălmăci astfel de discuţii aparent nevinovate.

Din cauză că nu erau membri de partid, că nu conţi i buiau decît cu sume minime la toate colectele, că trăiau retraşi şi nu erau activi în cadrul comunităţii, arătînd cil doreau să trăiască pentru ei înşişi şi nu pentru comunitate, că preferau să citească în loc să se ducă la vreo adunare, precum şi din cauza înfăţişării neîngrijite a lui Hergesell (care, după părerea membrilor de partid, arăta ca un ade-

vărat socialist pacifist, cu părul lui castaniu, lung şi încîlc ii şi cu ochii lui negri şi strălucitori) şi a declarației negii jente a lui Trudei, care fusese auzită spunînd că-i e mila de evrei, cei doi şi-au cîştigat în scurt timp o reputație de persoane lipsite de credibilitate din punct de vedere politic şi lumea le supraveghea fiecare pas şi le reproduceu fiecare cuvînt.

Soții Hergesell sufereau îngrozitor din cauza atmosferei pline de ură din Erkner, în care erau nevoiți să trăiască. Dai încercau să se convingă că nu trebuie să se lase afectați şi că n-avea să li se întîmple nimic, pentru că nu făceau nimic ilegal, nimic care să fie împotriva statului. „Eşti liber să gîndeşti orice", spuneau ei, dar ar fi trebuit să-şi dea seama că într-un asemenea stat nu erai liber nici măcar să gîndeşti.

Aşa că se refugiau tot mai mult în lumea lor, în fericirea lor de tineri căsătoriți. Erau ca doi îndrăgostiți agățați unul de celălalt în mijlocul unui rîu învolburat, printre valuri şi curenți, înconjurați de case care se prăbuşeau, vite care st'

iui, convinşi că vor reuşi să scape de această devastare Urm rulă dacă rămîneau împreună şi credeau în forța iubirii lui NU înțeleseseră nici acum că într-o Germanie aflată în Hi/boi nu exista viață privată. Nimeni nu se putea retrage, Urnire individ facea parte din acea masă comună numită |toporul german şi era obligat să sufere împreună cu semenii lui - la fel cum nici bombele care cădeau din ce în ce mai ilni nu făceau nici o deosebire între vinovați şi nevinovați.

Soții Hergesell se despărțiră în Alexanderplatz. Trudei I n-buia să-i ducă nişte haine cusute la comandă unui client cure locuia pe Kleine Alexanderstrasse, în timp ce Karl voia ml vadă un cărucior de copil la schimb despre care citise Iul r-un anunț din ziar. Stabiliră să se întîlnească la prînz, tu gara centrală, apoi plecară să-şi rezolve treburile. Tru- ilel Hergesell, care după cîteva luni mai dificile se simțea In sfîrşit mai puternică, mai sigură pe ea şi mai fericită datorită sarcinii, ajunse repede pe Kleine Alexanderstrasse şi intră în casa scărilor.

Un bărbat urca treptele în fața ei. Trudei îl văzu doar din spate, dar îl recunoscu imediat după felul cum îşi ținea ciipul, după gîtul încordat, trupul lung şi slab şi umerii bisați: era fară îndoială Otto Quangel, tatăl fostului ei logodnic, bărbatul căruia îi dezvăluise existența

organizației ilegale din care făcea parte pe-atunci.

Fără să vrea, bătu în retragere. Quangel nu părea să fi observat prezența ei. Urca treptele fară grabă, cu paşi măsurați. Trudei îl urmărea la o distanță de jumătate de etaj, pregătită să se oprească de îndată ce Quangel ar fi sunat la una dintre numeroasele uşi ale clădirii aceleia de birouri.

Dar Quangel nu sună la nici o uşă. Se opri lîngă o fereastră, scoase o carte poştală din buzunar şi o puse pe pervaz. I n clipa aceea privirile li se întîlniră. Nu dădu nici un semn c-ar fi recunoscut-o, trecu pe lîngă ea şi coborî scările fam s-o privească.

Nici nu ajunse bine la etajul de dedesubt, că Trudei se şi repezi la fereastră şi ridică ilustrata de pe pervaz. Citi doar primele rînduri: „ÎNCĂ N-AȚI ÎNȚELES CĂ FUHRERUb V-A MINȚIT CU NERUŞINARE CÎND A SPUS CĂ RUSIA SE PREGĂTEA SĂ ATACE GERMANIA PRIN SURPRINDERE?“

Apoi o rupse la fugă după Quangel.

îl ajunse din urmă chiar în clipa în care ieşea din clădire, se lipi de el şi-i spuse:

xl **Nu m-ai recunoscut mai înainte? Sunt eu, tată, Trudei, Trudei a lui Ottochen!**

Bărbatul întoarse capul spre ea şi lui Trudei i se păru că seamănă mai mult ca niciodată cu o pasăre, că e mai sever şi mai neînduplecat ca de-obicei. Preț de o clipă, se gîndi că nu vrea s-o recunoască, dar Quangel dădu scurt din cap şi spuse:

xli **Arăți binişor, fato!**

xlii **Da, spuse ea cu ochii strălucind. Mă simt mai puternică şi mai fericită ca niciodată. Aştept un copil. M-am măritat. Sper că nu te superi, tată.**

xliii **De ce să mă supăr? Că te-ai măritat? Nu vorbi prostii, Trudei, eşti tînără şi Ottochen e mort de aproape doi ani. Nu, nici măcar Anna nu ți-ar lua-o în nume de rău, cu toate că încă se gîndeşte la el în fiecare zi.**

xliv **Ce mai face mama?**

xlv **Păi, ce să facă? La fel. La noi, bătrînii, nu se mai schimbă nimic.**

xlvi **Ba da! spuse Trudei şi se opri. Ba da! repetă, iar fața ei deveni dintr-odată serioasă. S-au schimbat destul de multe, îți mai aminteşti cînd ne-am întîlnit în holul fabricii de tind urme, sub afişul ăla cu execuțiile? Atunci tu ai fost**

cel ■re m-a avertizat să nu...

Nu ştiu despre ce vorbeşti, Trudei. Oamenii bătrîni ULL A destul de multe.

Azi eu sunt cea care te avertizează, tată, continuă ea Ih* im ton mai scăzut, dar la fel de pătrunzător. Te-am văzut i iu ıı I ai lăsat cartea aia poştală în casa scărilor, ilustrata aia îngrozitoare care acum e în poşeta mea.

bărbatul o privi cu ochii lui străini, care căpătară o lucire oarecum răutăcioasă.

Trudei şopti:

- Tată, te joci cu viața ta. Cum te-am văzut eu, puteau

«A L E mai vadă o grămadă de oameni. Mama ştie ce faci? Se Ini Amplă des?

I lărbatul tăcu atît de mult, încît Trudei crezu că nu vrea na i răspundă. Dar în cele din urmă spuse:

xlvii **Ştii bine, Trudei, că fară mama nu fac nimic.**

xlviii **Oh! exclamă ea şi ochii i se umplură de lacrimi. Mă lei neam c-o să zici asta. Ai băgat-o şi pe mama în treaba asta.**

xlix **Mama şi-a pierdut fiul. Şi îl plînge şi-acum - să nu uiți asta, Trudei!**

Obrajii ei se îmbujorară de parcă i-ar fi reproşat ceva.

l **Nu cred, bîigui ea, că Ottochen ar fi de acord dacă ar vedea-o pe mama făcînd aşa ceva.**

li **Fiecare merge pe drumul lui, Trudei, îi răspunse rece ()tto Quangel. Tu, pe-al tău şi noi, pe-al nostru. Da, noi mergem pe-al nostru.**

îşi mişcă uşor capul înainte şi-napoi, ca o pasăre care ciugulea ceva.

lii **Şi acum trebuie să ne despărțim. Ai grijă de tine, Trudei, şi de copilaşul tău. O s-o salut pe mama din partea ta - poate.**

Apoi plecă.

Dar se întoarse.

liii **Cartea aia poştală, spuse, să n-o ții în geantă, ai înțeles? Las-o undeva, în drum, ca şi mine. Şi nu-i spune nimic lui bărbatu-tău, îmi promiți, Trudei?**

Femeia dădu încet din cap şi-l privi speriată.

liv **Şi după aceea, uită cu totul de noi. Uită tot ce ştii des pre Quangeli. Dacă ne mai vedem vreodată, nu mă cunoşti, ne-am înțeles?**

Trudei nu putu decît să dea din cap şi de data asta.

lv **Atunci, numai bine, spuse el din nou şi plecă. Dar ea mai avea atîtea să-i spună...**

Cînd Trudei lăsă cartea poştală, fu năpădită de frica infractorului, aceea de a nu fi surprins asupra faptei. Nu se putuse hotărî să o citească pînă la capăt. Din nou o carte poştală scrisă de Otto Quangel avea o soartă tristă - găsită

de un prieten nu va produce nici ea efectul scontat. Şi cartea asta poştală a fost scrisă degeaba, şi în cazul ei, cea care a găsit-o n-a vrut altceva decît să scape cît mai repede de ea.

După ce lăsă ilustrata pe acelaşi pervaz pe care o pusese mai devreme Otto Quangel (nu se gîndi nici măcar o clipă c-ar fi putut-o lăsa altundeva), Trudei urcă în grabă scările şi sună la biroul unui avocat a cărui secretară îi comandase o rochie. Materialul era furat din Franța şi dăruit secretarei de un prieten din SD[27].

In timpul probei, pe Trudei o trecură valuri de frig şi de căldură şi văzu negru în fața ochilor. Trebui să se întindă în biroul avocatului - plecat la o audiere - şi să bea o cafea adevărată, bună şi tare (furată din Olanda de un alt prieten din SS).

Dar în timp ce angajații biroului se ocupau de ea ci

[27] *Sicherheitsdienst* - serviciul secret din cadrul SS.

l|a emoționantă - sarcina nu era greu de recunoscu^ °

udei Hergesell îşi zise: „Are dreptate, nu trebuie să-i sjv ~

Imic lui Karl. Sper că nu i-am făcut nimic copilaşului. v^

lua ni-am speriat rău de tot! Of, dar de ce trebuie să f-^ u

it a aşa ceva! Nu se gîndeşte la pericolul şi teroarea la c*Ca

expune pe oameni? Viața e destul de grea şi-aşa!“

(îînd coborî în sfîrşit scările, cartea poştală nu mai ^

pe |i< rvaz. Răsuflă uşurată, dar uşurarea asta nu dură rm

ra

Nu se poate abține să se întrebe imediat cine o găsise, •

'ne

urilea acum, dacă şi el sau ea se speriaseră la fel de tar^ i e avea să facă apoi cu ilustrata. Gîndurile i se învîrt^⁵ ^ h 11 runa în jurul acestei întrebări. **au**

Se întoarse în Alexanderplatz mai preocupată de

vîîf'

ui unei cînd se despărțise de Karl. De fapt, avusese de g* mi mai facă nişte cumpărături, dar acum nu se mai sii^

Iu stare. Se aşeză în sala de aşteptare fară să atragă aț^"ea (ui, sperînd doar să-l revadă cît mai curînd pe soț$_{u}$j^n" Ahia atunci avea să scape de frica aceea care i se cuibă, ei' iu piept - chiar dacă ea nu-i va spune nimic din toate aș Se Simpla lui prezență era atît de liniştitoare... a'

Trudei zîmbi şi închise ochii.

Dragul de Karl! îşi spuse. Iubitul meu...!

Şi adormi.

Apoi plecă.

Dar se întoarse.

lvi **Cartea aia poştală, spuse, să n-o ții în geantă, ai înțe**

Ies? Las-o undeva, în drum, ca şi mine. Şi nu-i spune nimn lui bărbatu-tău, îmi promiți, Trudei?

Femeia dădu încet din cap şi-l privi speriată.

lvii **Şi după aceea, uită cu totul de noi. Uită tot ce ştii deH pre Quangeli. Dacă ne mai vedem vreodată, nu mă cunoşti, ne-am înțeles?**

Trudei nu putu decît să dea din cap şi de data asta.

lviii **Atunci, numai bine, spuse el din nou şi plecă. Dar eu mai avea atîtea să-i spună...**

Cînd Trudei lăsă cartea poştală, fu năpădită de frica infractorului, aceea de a nu fi surprins asupra faptei. Nu se putuse hotărî să o citească pînă la capăt. Din nou o carte poştală scrisă de Otto Quangel avea o soartă tristă - găsite de un prieten nu va produce nici ea efectul scontat. Şi cartea asta poştală a fost scrisă degeaba, şi în cazul ei, cea care a găsit-o n-a vrut altceva decît să scape cît mai repede de ea

După ce lăsă ilustrata pe acelaşi pervaz pe care o pusese mai devreme Otto Quangel (nu se gîndi nici măcar o clipa c-ar fi putut-o lăsa altundeva), Trudei urcă în grabă scările şi sună la biroul unui avocat a cărui secretară îi comandase o rochie. Materialul era furat din Franța şi dăruit secretarei de un prieten din SD[28].

în timpul probei, pe Trudei o trecură valuri de frig şi de căldură şi văzu negru în fața ochilor. Trebui să se întindă în biroul avocatului - plecat la o audiere - şi să bea o cafea adevărată, bună şi tare (furată din Olanda de un alt prieten din SS).

I Mir în timp ce angajații biroului se ocupau de ea cu o i|n emoționantă - sarcina nu era greu de recunoscut - ii lei Hergesell îşi zise: „Are dreptate, nu trebuie să-i spun mie lui Karl. Sper că nu i-am făcut nimic copilaşului. Eu nu m-am speriat rău de tot! Of, dar de ce trebuie să facă I ii uşa ceva! Nu se gîndeşte la pericolul şi teroarea la care expune pe oameni? Viața e destul de grea şi-aşa!“

('And coborî în sfîrşit scările, cartea poştală nu mai era

[28] *Sicherheitsdienst* - serviciul secret din cadrul SS.

I.< I M >rvaz. Răsuflă uşurată, dar uşurarea asta nu dură mult. Nu HC poate abține să se întrebe imediat cine o găsise, cine o i itea acum, dacă şi el sau ea se speriaseră la fel de tare, şi 1« nvea să facă apoi cu ilustrata. Gîndurile i se învîrteau Iul ni na în jurul acestei întrebări.

Se întoarse în Alexanderplatz mai preocupată decît Ml unei cînd se despărțise de Karl. De fapt, avusese de gînd mi mai facă nişte cumpărături, dar acum nu se mai simțea In stare. Se aşeză în sala de aşteptare fară să atragă aten- țui, sperînd doar să-l revadă cît mai curînd pe soțul ei. Al An atunci avea să scape de frica aceea care i se cuibărise 111 piept - chiar dacă ea nu-i va spune nimic din toate astea, î ¡impla lui prezență era atît de liniştitoare...

Trudei zîmbi şi închise ochii.

Dragul de Karl! îşi spuse. Iubitul meu...!

Şi adormi.

CAPITOLUL 35

Karl Hergesell şi Grigoleit

Karl Hergesell nu reuşise să facă schimbul cu căruciorul pentru copii, în schimb se enervase foarte tare. Căruciorul avea douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani şi părea de pe vro mea potopului, probabil că Noe îl folosise la căratul plozilor în arcă. Bătrîna cerea pe el o jumătate de kilogram de uni şi o jumătate de kilogram de slănină. Susținuse cu încăpn țînare că „Voi, ăştia de la țară, aveți de toate! Vă scăldați în lapte şi unt!“

Asta nu era decît pură neruşinare. Degeaba încercase s-o convingă că Erkner nu era „la țară“ şi că nici ei nu pri meau mai multă untură decît cei din Berlin, în plus, el era un simplu muncitor şi nu-şi permitea prețuri de specula.

— Şi ce? Credeți că mă despart de bunătate de căruci or, în care mi-am plimbat amîndoi copiii, dacă nu primesc ceva ca lumea pe el? îi spusese bătrîna. Vreți să-mi scoateti ochii cu cîteva mărci amărîte? Nu, mulțumesc, domnule! Căutați-vă altă proastă!

Hergesell, care n-ar fi dat în ruptul capului cincizeci de mărci pe căruciorul ăla prăpădit, care scîrțîia din toate încheieturile, rămase ferm pe poziție şi-i spuse că prețul cerut de ea era scandalos. In plus, se facea vinovată şi de încălcarea legii. Era interzis să dai untură la schimb cu orice alt produs.

turnIcurea legii! pufni bătrîna disprețuitor. Atunci de mu reclamați la poliție, tinere? Bărbatul meu e ofițer

(Miliție. Pentru noi nu există aşa ceva. încălcarea legii, ŞIP i' I luideți, ieşiți de-aici, nu vă permit să țipați la mine în mm! O să număr pînă la trei şi, dacă pînă atunci nu Hi'tiți. o să vă denunț pentru tulburarea liniştii!

I tur Karl Hergesell îşi mai spuse o dată părerea înalții' ui plece. îi spuse exact ce credea despre profitorii ca pi NI RE se îmbogățeau pe spinarea germanilor aflați la lliitnghie. Nu reuşise să se calmeze nici după ce plecase 4ln nisa ei.

Iu starea asta de enervare se întîlni cu Grigoleit, omul i o . ure luptase cîndva cot la cot pentru un viitor mai bun.

la te uită, Grigoleit, spuse Hergesell cînd dădu nas în mu« cu lunganul cu frunte înaltă şi început de chelie, încăr- i ui cu două geamantane şi o servietă. Te-ai întors în Berlin?

Apucă un geamantan.

Mamă, ce cari aici, pietre? încotro? Spre Alex? Că dacă tiu. te însoțesc şi te ajut cu bagajul.

Grigoleit zîmbi cu jumătate de gură.

- Păi, bine, Hergesell. Drăguț din partea ta. Văd c-ai

— rit nas la fel de săritor. Ia zi, ce mai faci? Şi ce mai face fatuca

— ,,, frumoasă - cum o chema?

lix **Trudei, Trudei Baumann. Ei, între timp m-am căsă-l o rit cu fatuca aia frumoasă şi aşteptăm un copil.**

lx **Nici nu era de aşteptat altceva. Felicitări!**

Noua stare civilă a lui Hergesell nu păru să-l intereseze prea tare pe Grigoleit - cu toate că pentru Karl căsnicia sa era o sursă inepuizabilă de bucurii.

lxi **Şi tu ce faci, Hergesell? îl întrebă Grigoleit.**

lxii **Eu? A, vrei să zici, unde lucrez? La o fabrică de chimicale, ca inginer electrician. în Erkner.**

lxiii **Nu, vreau să zic, ce faci cu adevărat, Hergesell - pcn tru viitorul nostru.**

lxiv **Nimic, răspunse Hergesell şi dintr-odată se simți oart» cum vinovat.**

Apoi zise ca şi cum ar fi încercat să se justifice:

lxv **Ştii cum e, Grigoleit, suntem proaspăt căsătoriți şl trăim doar pentru noi. Ce ne interesează lumea de-afară, cu războiul ei de rahat? Ne bucurăm c-o să avem un copil. K şl asta ceva, Grigoleit. Dacă ne străduim să rămînem cinstiți şi să ne creştem copilul la fel...**

lxvi **O să vă chinuiți ca naiba în lumea asta condusă de domnii în cămăşi maro! Ei, lasă, Hergesell, din partea voa.s tră nici nu mă aşteptam la altceva. întotdeauna ați gîndii**

mai mult cu partea de jos decît cu capul!

Hergesell se înroşi de furie. Disprețul cu care-i vorbişi-Grigoleit era nimicitor. Şi nici măcar nu avusese intenția de a-1 jigni, pentru că îşi continuă tirada perfect calm, fariî să observe iritarea celuilalt:

lxvii **Eu sunt implicat şi acum. Față de Bebeluş la fel. Nu, nu aici în Berlin. între timp ne-am mutat mult spre vest, deşi „mutat" nu e chiar cuvîntul potrivit, fiindcă nu stăm nici o clipă, suntem mereu pe drum, facem un fel de curierat...**

lxviii **Şi chiar credeți c-o să vedeți vreun rezultat? Doi indivizi împotriva acestei maşinării uriaşe...?**

lxix **în primul rînd, nu suntem doar doi. Fiecare cetățean german cu capul pe umeri e dispus să colaboreze cu noi. Şi sunt vreo două-trei milioane din ăştia. Nu trebuie decît să-şi depăşească frica. în clipa asta, se tem mai puțin de viitorul pe care ni-1 pregătesc domnii despre care ți-am vorbit decît de amenințările prezentului. Dar asta o să se schimbe în curînd. Hitler s-ar mai putea să triumfe încă o**

apoi însă vor urma reacțiile inamicilor - victoriile lui IM pieire. Iar atacurile aeriene se vor înmulți şi ele... Ni n al doilea rînd? întrebă Hergesell, plictisit de prog- IimIo război în care se pierdea Grigoleit.

In al doilea rînd, băiete dragă, ar trebui să ştii că urile nu se reduc la atît - la cît de puțini sau cît de |(i mint cei care luptă împotriva puterii. Odată ce-ai iuiHcut adevărul unei cauze, trebuie să te simți obligat lupți pentru ea. Şi nu contează dacă apuci să vezi c-ai IIgat sau dacă triumful ăsta o să-l trăiască altul care ii luni locul. Nu pot să stau cu mîinile-n sîn şi să zic: |)n, sunt nişte porci, dar de ce mă interesează pe mine țiNlia asta?“

I)a, spuse Hergesell, dar tu nu eşti căsătorit, nu tre-|lliIo să ai grijă de o nevastă şi un copil...

Ei, drăcia dracului! strigă Grigoleit vizibil dezgustat. Termină cu prostiile astea sentimentale! Nici tu nu crezi n-îndrugi acolo! Nevastă şi copil! Chiar eşti tîmpit, nu-ți ilm scama c-aş fi putut să mă însor de douăzeci de ori pînă ni iiin dacă aş fi vrut să-mi fac o familie?! Dar nu aşa. îmi Mpun în sinea mea că voi avea dreptul la fericire personală n Iun cînd pe pămînt va exista loc pentru aşa ceva.

- Văd că ne-am îndepărtat mult unul de altul! mormăi Knrl Hergesell pe jumătate trist, pe jumătate plictisit. Ce-i costă pe alții dacă eu sunt fericit?

— îi costă, să ştii! Mamele îşi pierd fiii, femeile - bărba- ii, fetele - iubiții, atîta timp cît tu tolerezi ce se întîmplă, ntîta timp cît mii de oameni mor împuşcați şi tu nu mişti nincar un deget ca să opreşti masacrul. Dar ştii asta foarte bine şi mă întreb dacă nu eşti chiar mai rău decît oricare dintre ăştia care au devenit nazişti. Ei sunt prea proşti ca sn-şi dea seama ce crime grave au comis. Dar tu nu eşti, şi

totuşi nu faci nimic! Nu crezi că eşti mai rău decît mul Bineînțeles că eşti mai rău!

lxx **Slavă Domnului c-am ajuns la gară, spuse Hm g» şi puse jos geamantanul greu. N-am nevoie de criticii»' I Dacă mai mergeam cîțiva metri, ai fi ajuns la conclu/lii nu Hitler a început războiul, ci eu, Hergesell.**

lxxi **Păi, chiar aşa şi e! Dacă e să gîndim într-un sens n larg... Nepăsarea ta a fost cea care a dus la izbucnirea lui**

De data asta Hergesell nu se mai putu abține: izbucni tlf rîs şi pînă şi mohorîtul de Grigoleit rînji cînd se uitrt Iu "1

lxxii **Mai bine o lăsăm baltă! spuse Grigoleit. Oricum n u să ne-nțelegem niciodată. Dar ai putea să-mi faci o nilitfl favoare, Hergesell, adăugă mîngîindu-şi fruntea înalt A**

lxxiii **Cu mare plăcere, Grigoleit.**

lxxiv **Ştii, geamantanul ăsta greu pe care l-ai cărat**

pAnrt **aici... Intr-o oră trebuie să plec spre Königsberg şi mi unt dat seama că n-am nevoie de el acolo. Nu vrei să-l ții la ti un cît sunt plecat?**

lxxv **Ştiu şi eu, Grigoleit, spuse Hergesell aruncînd o prl vire dezaprobatoare spre geamantanul greu. Ți-am zis dej« că stau în Erkner. Aş avea ceva de cărat la el pînă acolo. I)e ce nu-1 predai la bagaje? Nu-i mai simplu?**

lxxvi **De ce, de ce. De ce e cerul albastru? Pentru că n-am încredere în oamenii ăia. Am acolo toate hainele mele, pun tofii şi costumele cele mai bune. Iar ăştia fură ca-n codru Ca să nu mai vorbesc de Tommies, ştii că le place să bom bardeze gările - şi-atunci s-a zis cu hainele şi cu tot ce am**

Grigoleit insistă:

lxxvii **Hai, zi da, Hergesell!**

lxxviii **Fie, din partea mea. Nevastă-mea n-o să se bucure deloc. Dar pentru tine... Oricum, cred că-i mai bine să nu i**

nr am întîlnit. O să se supere şi n-o să-i facă bine Vi nici copilului, înțelegi?

I[1]1 II i rte bine. Fă ce vrei. Atîta timp cît ai grijă de baga- () să mă întorc peste vreo săptămînă şi o să ți-1 iau i np. Spune-mi unde stai. Aha, bine. Atunci, la reve- I In gesell. Pe curînd!

I i revedere, Grigoleit!

I I lergesell intră în sala de aşteptare ca s-o caute pe i I O găsi într-un colț întunecos, cu capul sprijinit de ui băncii, aproape dormind. Se opri şi se uită la ea o I 'icptul ei rotund se ridica şi se lăsa încet. Ținea gura rschisă, dar fața îi era foarte palidă. Părea cuprinsă gr IJI şi pe fruntea ei se vedeau broboane de sudoare, de 'A ar fi făcut un efort uriaş.

|*rivi spre iubita lui. Apoi, hotărîndu-se brusc, apucă umtanul lui Grigoleit şi se duse la depozitul de bagaje, rlipa asta, cel mai important lucru pentru Karl Herge- II m a să n-o supere cu ceva pe Trudei. Dacă lua geamănul la Erkner, trebuia să-i povestească despre întîlnirea (ii igoleit şi ştia că orice discuție despre „condamnarea M In moarte“ ar fi tulburat-o foarte mult.

(ând se întoarse în sala de aşteptare, cu bonul de la liagiye în portofel, o găsi pe Trudei trează. Tocmai se ruja. li /iimbi slab şi îl întrebă:

Ce era cu geamantanul ăla uriaş pe care-1 cărai? Era mm va căruciorul, Karli?

Geamantan uriaş? se prefăcu mirat Hergesell. Ce geamuntan? Nu căram nici un geamantan! Acum am venit. Iar 11niba cu căruciorul nu mi-a ieşit, Trudei.

Femeia îl priveşte uimită. Soţul ei o minte? Dar de ce? < V secrete-i ascunde? Doar l-a văzut foarte bine, stătea

lîngă masă cu geamantanul în mînă, după care n Ut stînga-mprejur şi a ieşit din sala de aşteptare.

lxxix **Karli! spuse un pic jignită. Te-am văzut lîngă mt acum două minute, stăteai cu geamantanul în mînă!**

lxxx **Şi de unde crezi c-am luat geamantanul ăla? Ai vmitt, Trudei!**

lxxxi **Nu înțeleg de ce vrei să mă minți! Noi n-am mai Im t|| aşa ceva niciodată!**

lxxxii **Te rog frumos, nu mă acuza că te mint!**

Intre timp s-a enervat de-a binelea din pricina conşl nit ței încărcate. Dar se stăpîneşte şi continuă ceva mai calm

lxxxiii **Ți-am zis că abia am ajuns. Nu ştiu nimic despre nu l un geamantan. Sigur ai visat, Trudei!**

lxxxiv **Aha, spune femeia uitîndu-se drept în ochii lui. Alin Păi, bine, Karli. Atunci am visat. Hai să nu mai vorbim despre asta.**

Pleacă privirea. O doare foarte tare că-i ascunde ceva, iar faptul că şi ea are secrete față de el o face să se sinii n şi mai prost. I-a promis lui Otto Quangel că n-o să-i spună nimic lui Karli despre întîlnirea lor, şi cu atît mai puțin despre cartea poştală. Dar nu e bine deloc. Un cuplu căsătorit n-ar trebui să aibă secrete. Iar acum se pare că şi el n ascunde ceva.

Nici Karl Hergesell nu se simte mai bine. Şi lui îi e ruşine. A mințit-o pe soția lui şi-a mai şi ridicat tonul la ea pentru c-a spus adevărul. Nu ştie ce să facă, se luptă cu

propriile sentimente. Poate ar fi mai bine dacă i-ar povesti despre întîlnirea cu Grigoleit. Dar pînă la urmă se hotărăşte să n-o facă - ar supăra-o şi mai mult.

lxxxv **Iartă-mă, Trudei, spune strîngîndu-i mîna cu un gest repezit. Iartă-mă că m-am răstit la tine. Dar m-a enervat povestea aia cu căruciorul. Zi şi tu...**

CAPITOLUL 36

Primul avertisment

l'iipl ul că Hitler invadase Rusia îl stîrni şi mai mult pe migel împotriva tiranului. De data asta urmărise îndennpe evenimentele, încă de la lansarea ideii unui atac. Imn uu-1 luase prin surprindere, de la concentrarea tru- |H>lm „la granița noastră" pînă la invazia în sine. Ştiuse I..I timpul că mințeau - Hitler, Goebbels sau Fritzsche, fie- mitr cuvînt rostit de ei era o minciună. Nu puteau să lase in pace pe nimeni, drept care, exasperat, Quangel scrisese Următoarele rînduri: „Ce făceau soldații ruşi cînd i-a ata- i ni II itler? Jucau cărți - nimeni nu se gîndea la război!" Mai nou, la lucru, cînd se apropia de un grup de vorbă- n«ți care discutau despre politică în timpul serviciului, îşi • Im oa să nu se risipească aşa de repede. I-ar fi plăcut să afle cc părere aveau despre război.

Dar colegii lui tăceau imediat - trăncănitul devenise destul de periculos în ultimul timp. Tîmplarul Dollfuss, care se dovedise a fi destul de inofensiv pînă la urmă,

fusese înlocuit de mult şi Quangel nu putea decît să bănuiască cine era succesorul lui. Unsprezece colegi de-ai lui, printre care doi bărbaţi ce lucraseră în fabrica de mobilă timp de peste douăzeci de ani, dispăruseră fără urmă: fie în mijlocul turei, fie nu mai apăruseră la muncă într-o

dimineaţă. Nimeni nu vorbea despre ce se întîmplatul« ei - un motiv în plus să crezi că trăncăniseră cam nuilt fuseseră trimişi în lagăr.

Insă în locul celor unsprezece apăruseră feţe noi a| bătrînul maistru se întreba adesea dacă nu cumva ci mi spioni, dacă nu cumva jumătate din oamenii lui spini nau cealaltă jumătate şi invers. Aerul mirosea a trădam, Nimeni nu mai putea să aibă încredere în cel de alături »1 în atmosfera asta oribilă oamenii păreau să devină din c» în ce mai tăcuţi, un fel de părţi componente ale maşinii 1 ilor cu care lucrau.

Dar din cînd în cînd, din tăcerea aceasta se înălţa eAl* un strigăt înfiorător, ca atunci cînd un muncitor şi-a pun braţul sub fierăstrăul mecanic şi a început să ţipe: „Ce-nf mai vrea să-l văd pe Hitler mort! Şi-o să moară sigur! 1,11

fel de sigur cum îmi tai eu brațul acum!“

Cu greu au reuşit să-l tragă pe nebun de sub fierăstrim Apoi a dispărut şi n-au mai auzit nimic de el. Probabil că murise de mult, sau cel puțin aşa sperau! Trebuia să fii nl naibii de precaut. Nu toți păreau la fel de inofensivi ca Otl<> Quangel, maniacul ăsta bătrîn şi mut, preocupat doar de îndeplinirea normei zilnice de coşciuge. Da, coşciuge! De In lăzi pentru bombe fuseseră degradați la coşciuge, chestiile alea oribile, făcute din placajul cel mai ieftin şi mai subțire, vopsite în maro şi negru. Făceau zeci de mii de astfel de coşciuge, marfare întregi, gări întregi de coşciuge!

Supraveghind maşinile aflate în funcțiune, Quangel se gîndea adesea la viețile care se întorceau în pămînt, în coşciugele astea, vieți curmate cu violență şi iară rost, fie că erau pentru victimele bombardamentelor - bătrîni, mame sau copii - sau pentru prizonierii din lagărele de concentrare. Un lucru era sigur: se fabricau cîteva mii pe

na, pentru oameni care n-au putut sau n-au vrut ii iii Iii convingerile politice, cîteva mii de coşciuge l im singur lagăr. Sau poate că mărfarele pline cu

I **Imn făceau drumul acela lung pînă pe front - deşi** NII**gel nu-i prea venea să creadă că le mai păsa de solim ir\i. Pentru ei, un soldat mort nu valora mai mult**
II **rnrliță moartă.**

ilili Ini reci de pasăre clipesc mînioşi şi dur în lumina li n ,i capul i se înclină pe spate, buzele subțiri sunt in lipite. Nimeni nu observă revolta şi repulsia din sufle- iii e .lui om, dar el ştie că are multe de făcut, că i s-a i'dințat o sarcină importantă. Acum nu mai scrie doar liilnicu. Scrie şi în zilele lucrătoare, înainte să înceapă i ** II **ml. De cînd cu atacul asupra Rusiei, s-a apucat să flit şi scrisori, care îi iau şi două zile. Dar n-are încotro, bubuie să-şi reverse furia.

Qunngel recunoaşte că nu mai munceşte la fel de precaut gh înainte. Se simte sigur pe el - a reuşit să rămînă nedesco- I M I **il mai bine de doi ani şi nici acum nu-1 bănuieşte nimeni.**

Primul avertisment e chiar întîlnirea cu Trudei Her- i'i rll. Putea să fie altcineva în locul ei, putea să-l vadă un «I i a in, iar atunci s-ar fi terminat totul pentru Anna şi pen- I

ru (‘I. Nu c-ar fi contat ce se întîmpla cu ei, singurul lucru rare conta era să-şi facă treaba, azi şi în fiecare zi de-acum încolo. Iar pentru asta trebuia să fie mai atent. Faptul că Trudei îl văzuse în capul scărilor, în timp ce punea cartea poştală pe pervaz, fusese cea mai mare neglijență a lui de pînă atunci.

Otto Quangel nu bănuia însă că inspectorul Escherich primise deja două descrieri, din surse diferite, în ceea ce privea persoana lui. Otto Quangel fusese observat deja de două ori în timp ce-şi distribuia cărțile poştale, şi de fiecare dată

era vorba de cîte o femeie care ridicase cartea poştalii curiozitate şi nu reuşise să dea alarma suficient de rc| ca să-l prindă pe infractor la locul faptei.

Da, comisarul Escherich avea deja două descrieri it distribuitorului ilustratelor. Din păcate, aceste descrie 11 deosebeau în aproape toate elementele. Cele două l'em căzuseră de acord într-o singură privință: ambele spuneml că infractorul n-avea o față „obişnuită“, ci una ieşită iliii comun. Dar cînd Escherich le ceru să-i descrie mai aiuA*

nunțit această față ieşită din comun, se dovedi fie că femeile nu fuseseră nişte observatoare prea atente, fie pur şi sini|>lu nu erau în stare să exprime clar ce observaseră. Nici unu dintre ele nu-i putu spune mai mult decît că infractorul arăta ca un criminal adevărat. Iar cînd fură întrebate cum arată un criminal adevărat, cele două ridicară din umeri şi spuseră că „dumnealor ar trebui să ştie mai bine".

Quangel se gîndi mult dacă să-i povestească sau IUI Annei despre întîlnirea cu Trudei, dar apoi se hotărî srt nu-i ascundă nici cel mai mic amănunt nevestei lui.

Avea tot dreptul să afle adevărul, chiar dacă era puți 11 probabil ca Trudei să-i trădeze. Oricum ar fi stat lucru rile, femeia trebuia să ştie. Quangel îi povesti exact ce se întîmplase, fără să atenueze partea în care menționa cît de neatent fusese.

Anna reacționă în felul ei caracteristic. Faptul că Trudei se măritase şi aştepta un copil n-o interesă cîtuşi de puțin, în schimb îi şopti îngrozită:

 Gîndeşte-te numai, Otto! Ce se întîmpla dacă te

vedea altcineva, vreunul din SA, de pildă!

Quangel zîmbi superior.

lxxxvii **Dar nu m-a văzut altcineva! Şi de acum încolo o să fiu iarăşi mai atent!** **c**

H«A Imneia nu păru deloc convinsă.

Nu, nu! spuse pe un ton ferm. De acum înainte o să le ii ni igură. Nimănui nu-i sare în ochi o femeie bătrînă, ni i <11;i imediat atenția, Otto!

Mumă, în doi ani de zile n-am atras atenția nimănui. 'I im poate fi vorba să faci singură ce-i mai periculos! E ți rund m-aş ascunde după fusta ta!

Aşa, îi răspunse nervoasă femeia. Asta-mi mai lipsea, || mi vii cu prostii din astea bărbăteşti! Ce tîmpenie, auzi! *)\i iiiirunzi după fusta mea... De curajos, ştiu că eşti cura- i r ce n-am ştiut pînă acum e că eşti neatent. De-asta Iii iun răzgîndit. Poți să zici tu ce vrei!

An na, spuse el prinzînd-o de mînă, nu trebuie să faci i n Imite celelalte femei şi să-mi reproşezi întruna acelaşi Iun n! Ți-am zis c-o să fiu mai atent şi trebuie să mă crezi. Vreme de doi ani n-am făcut nici o greşeală - de ce-aş face III viitor?

Chiar nu înțeleg, spuse cu încăpățînare femeia, de ce im pot să le distribui eu. Doar m-ai lăsat şi pînă acum să litr asta din cînd în cînd.

Şi poți s-o faci şi de acum încolo. Cînd o să am prea multe de împărțit sau dacă o să mă chinuiască iar reuma- I imnul.

lxxxviii **Dar eu am mai mult timp liber. Şi nu sar deloc în ochi. Am picioare mai sprintene. Ca să nu mai zic că nu vreau să mor de frică de fiecare dată cînd eşti plecat.**

lxxxix **Şi eu ce crezi c-o să fac? Crezi c-o să pot sta în casă**

cu mîinile-n sîn, ştiind că tu umbli prin oraş? Nu înțelegi că mi-ar fi ruşine să te ştiu în pericol? Nu, Anna, nu poți să-mi ceri aşa ceva!

xc **Atunci hai să le împărțim împreună. Patru ochi văd**

inai multe decît doi, Otto.

7%

xci **O pereche sare mai tare în ochi. Şi-apoi, cînd eg singur, te strecori mai uşor printre oameni. Iar în CM/I ăsta nu cred că patru ochi văd mai multe decît doi, fii n< li A ajungi să te bazezi pe celălalt. In plus, Anna, nu te supAM pe mine, dar în prezența ta m-aş simți agitat şi nici tu nU cred că te-ai simți altfel.**

xcii **Of, Otto, spuse ea. Ştiu că atunci cînd vrei un lucru, il obții. Nu pot să mă pun cu tine. Dar sigur o să mor de lin A acum că te ştiu în pericol.**

xciii **Pericolul ăsta nu e mai mare ca înainte, nu-i mai m m1 decît atunci cînd am lăsat prima carte poştală în clădi ren aia de pe Neue Konigstrasse. Toți cei care fac ce facem m»l sunt în pericol. Sau poate vrei să renunțăm?**

xciv **Nu! izbucni femeia. Nu, n-aş rezista nici două săpIA mîni iară cărțile astea poştale! Pentru ce mai trăim atunciV Astea sunt viața noastră! Cărțile astea poştale!**

Bărbatul zîmbi mohorît şi-o privi cu o mîndrie îndîrjit A

xcv **Vezi, Anna, spuse apoi. Aşa te vreau. Noi nu ne temem de nimic. Ştim ce pericol ne paşte şi suntem**

pregătiți sA i facem față oricînd - dar să sperăm că n-o să se întîmple nimic mult timp de-acum încolo.

xcvi **Nu, spuse ea. Nu. Eu îmi spun mereu că n-o să ie întîmple nimic rău. O să supraviețuim războiului, nazin mului şi apoi...**

xcvii **Şi apoi? întrebă el, pentru că dintr-odată - după o eventuală victorie - i se ivi dinaintea ochilor perspectivii sumbră a unei vieți golite de sens.**

xcviii **Ei, spuse ea, cred c-o să găsim şi apoi ceva pentru care să merite să luptăm. Poate chiar pe față, fară să ne pasc A atîtea pericole.**

xcix **Pericole, zise el. Pericole vor exista tot timpul, Amin, altfel nu se mai cheamă că lupți. Uneori îmi închipui că n-o**

PiA prindă niciodată, alteo «li In eventualele pericol^

.ni ni n.ş gîndi, nu mi ^it\jntegc njmic Qu toate astea,

tonlo există, le simt. Oare

L Nimic, spuseea. Nimic

prinți le poştale...

|iAi liatul scutură nerăbd^*.

. ^tor dm cap.

lL Nu, nna, spuse, nu 1^ agta mă refer]sju cej care mă

3| n pi suiri epenco u , şi txic i partea cu scrisul. Pericolul

2 ;'l, unde,a'unde nu.1 vSd. intr.„ zi o să ne trezim şi-o

n niulărn seama ca e acolo, ^ e „ ...

,

,

, ^-a fost tot timpul acolo„dar ca

„ I mu văzut. I?i-atunci o c j • .* ■

^ fie deja prea tîrziu.

I < nuna nu-1 înțelese nici ^

„. , ' _ . ^icum.

N u ş i u e ce iți aci gr-y- ^ dintr-odată, Otto, spuse

• ..... NE'7 ga0d,t 'a to«tte amănuntele şi am verificat

(u l u i înainte de o suta de ois T, . '

... _ _ Daca o sa fim precauți...

I itcauți. excama b^batul pierzîndu-şi răbdarea

■lin cauză ca nu se făcuse ^ . c. , . ,

*țeles. Cum sa ni precaut cand II v i a l > n

de ceva ce nu vezi? A - . , , XT •

. . ., , e, 'Of, Anna, nu ma înțelegi! N-ai

l uni HU calculezi totul in vi^ț^ț

Nu, nu te înțeleg, sp-use ea dătinînd din cap. Dar cred

c/t II ai e ce sa ți aci Sryi, t^tă. Poate c-ar trebui să dormi

ii ii11 mult, Utto. Am observ?»*. - , , •

ca dormi prea putm.

IlArbatul nu zise nimic.

I)upă un timp, femeia îl jlltrel)ă.

Știi cum o cheamă r»e Ui , , ™ J

' J. rudei Baumann acum şi unde

AtflV

t luangel clătină din cap & •

„ . . . ^ Şi răspunse:

M stau în pat şi mă gîndesc ore pe care nu le-am văzut. Dar intesc nimic. Cu toi ce-am uitat, Anna?

Atîta timp cît eşti atent cînd

Dar eu aş vrea să ştiu c . . . . . .

. , „T spuse femeia cu mcapaţanare.

Vreau sa aud cu urechile m,., . ., . , ,

. . ^ie ca a reuşit sa plaseze cartea

„„„Udă ra s-o vada rrnne^ ^ fl trebujt s . o ^ otto.

c **O pereche sare mai tare în ochi. Şi-apoi, cînd HM singur, te strecori mai uşor printre oameni. Iar în caatfl ăsta nu cred că patru ochi văd mai multe decît doi, fiind« ajungi să te bazezi pe celălalt. în plus, Anna, nu te supAlfl pe mine, dar în prezența ta m-aş simți agitat şi nici tu tui cred că te-ai simți altfel.**

ci **Of, Otto, spuse ea. Ştiu că atunci cînd vrei un lucru, ll obții. Nu pot să mă pun cu tine. Dar sigur o să mor de fricii acum că te ştiu în pericol.**

cii **Pericolul ăsta nu e mai mare ca înainte, nu-i mai mmtl decît atunci cînd am lăsat prima carte poştală în clădirea aia de pe Neue Konigstrasse. Toți cei care fac ce facem nul sunt în pericol. Sau poate vrei să renunțăm?**

ciii **Nu! izbucni femeia. Nu, n-aş rezista nici două săptA mîni iară cărțile astea poştale! Pentru ce mai trăim atunci ' Astea sunt viața noastră! Cărțile astea poştale!**

Bărbatul zîmbi mohorît şi-o privi cu o mîndrie îndîrjii ti

civ **Vezi, Anna, spuse apoi. Aşa te vreau. Noi nu ne temem de nimic. Ştim ce pericol ne paşte şi suntem pregătiți să i facem față oricînd - dar să sperăm că n-o să se întîmple nimic mult timp de-acum încolo.**

cv **Nu, spuse ea. Nu. Eu îmi spun mereu că n-o să HI> întîmple nimic rău. 0 să supraviețuim războiului, na/in mului şi apoi...**

cvi **Şi apoi? întrebă el, pentru că dintr-odată - după o eventuală victorie - i se ivi dinaintea ochilor perspectiva sumbră a unei vieți golite de sens.**

cvii **Ei, spuse ea, cred c-o să găsim şi apoi ceva pentru care să merite să luptăm. Poate chiar pe față, iară să ne pascA atîtea pericole.**

cviii **Pericole, zise el. Pericole vor exista tot timpul, Anna, altfel nu se mai cheamă că lupți. Uneori îmi închipui că n-o**

A prindă niciodată, alteori stau în pat şi mă gîndesc ore i In eventualele pericole pe care nu le-am văzut. Dar I in-aş gîndi, nu-mi amintesc nimic. Cu toate astea, mir există, le simt. Oare ce-am uitat, Anna?

> N i mic, spuse ea. Nimic. Atîta timp cît eşti atent cînd i nrțile poştale...

IlA i hatul scutură nerăbdător din cap.

N u, Anna, spuse, nu la asta mă refer. Nu cel care mă li pe scări e pericolul, şi nici partea cu scrisul. Pericolul nIIn altundeva, unde nu-1 văd. într-o zi o să ne trezim şi-o ne dăm seama că e acolo, c-a fost tot timpul acolo, dar că i I nm văzut. Şi-atunci o să fie deja prea tîrziu.

I'eineia nu-1 înțelese nici acum.

N u ştiu de ce îți faci griji aşa, dintr-odată, Otto, spuse INI I li iar ne-am gîndit la toate amănuntele şi am verificat tutui înainte de o sută de ori. Dacă o să fim precauți...

Precauți! exclamă bărbatul pierzîndu-şi răbdarea «lin cauză că nu se făcuse înțeles. Cum să fii precaut cînd li vorba de ceva ce nu vezi? Of, Anna, nu mă înțelegi! N-ai cum să calculezi totul în viață!

Nu, nu te înțeleg, spuse ea clătinînd din cap. Dar cred «Mi n ni de ce să-ți faci griji, tată. Poate c-ar trebui să dormi imn mult, Otto. Am observat că dormi prea puțin.

I turbatul nu zise nimic.

I)upă un timp, femeia îl întrebă:

Ştii cum o cheamă pe Trudei Baumann acum şi unde

•»IA?

Ijuangel clătină din cap şi răspunse:

Nu ştiu şi nici nu vreau să ştiu.

Dar eu aş vrea să ştiu, spuse femeia cu încăpățînare. Vreau să aud cu urechile mele că a reuşit să plaseze cartea poştală iară s-o vadă nimeni. N-ar fi trebuit s-o laşi, Otto!

Ce ştie o copilă ca ea? Crezi că ştie măcar ce face? Puntfl n-a fost atentă şi au prins-o asupra faptei! Iar dacă prind o tînără ca Trudei, nu trece mult pînă află şi numele I rtu,

Quangel scutură din cap.

cix **Ştiu sigur că din partea lui Trudei nu ne paşte inel un pericol.**

cx **Vreau doar să mă conving! strigă Frau Quangel. () *A mă duc pe la fabrică şi o să mă interesez.**

cxi **N-o să te duci nicăieri, mamă! Trudei nu mai exielA pentru noi. Nu, nu încerca să mă contrazici. O să stai acu:ui Gata, am încheiat discuția.**

Apoi, văzînd că se uită la el cu aceeaşi încăpățînare, zi MC

cxii **Crede-mă, Anna, am dreptate. Nu trebuie să mai voi bim despre Trudei. E un capitol încheiat, ştii bine. Dar, a» In ugă pe un ton mai scăzut, dar noaptea cînd stau în pal şl nu reuşesc să dorm, îmi spun de multe ori că n-o să scăpăm basma curată, Anna.**

Femeia se holbă la el cu ochi mari.

cxiii **Şi atunci încep să-mi închipui cum o să fie. E bine tiî te gîndeşti la asta dinainte, măcar aşa nu te mai surprinde nimic. Tu nu te gîndeşti la asta din cînd în cînd?**

cxiv **Nu prea ştiu despre ce vorbeşti, Otto, răspunse Anna Quangel evaziv.**

Quangel stătea cu spatele rezemat de raftul cu cărți al fiului lor, atingînd cu umărul ghidul lui de asamblare a apa ratelor radio, şi o privea cu ochi pătrunzători.

cxv **Dacă ne arestează, o să ne despartă, Anna. S-ar putea să ne vedem de două-trei ori în sala de judecată, poate şi mai tîrziu, cu o jumătate de oră înainte de execuție...**

cxvi **Nu! Nu! Nu! țipă femeia. Nu vreau să vorbeşti despre asta! O să reuşim, Otto! Trebuie să reuşim!**

lin i butul puse palma lui mare şi aspră, de muncitor, pe n I I firavă, caldă şi tremurătoare.

Şi dacă n-o să reuşim? O să regreți ceva? O să-ți 1,1 l i să nu fi făcut nimic?

Nu, nici gînd! Dar o să reuşim fară să ne descopere, Io, presimt!

Vezi, Anna, spuse bărbatul fară să ia în seamă vor- |o

ei încurajatoare. Asta voiam să aud. N-o să regretăm lliulr O să ne asumăm răspunderea pentru ce-am făcut, flllnr dacă o să ne tortureze.

femeia îl privi şi încercă să-şi rețină un fior. Dar degeaba.

Ah, Otto! hohoti Anna. De ce vorbeşti aşa? E şi mai mu i liică cobeşti. Tu nu obişnuieşti să vorbeşti aşa niciodată!

N u ştiu de ce îmi vine să vorbesc aşa cu tine acum, spune el îndepărtîndu-se de raftul cu cărți. Trebuie s-o fac mm ar o dată. Probabil că n-o s-o mai fac. Dar o dată trebuie «A discutăm despre asta. Trebuie să ştii c-o să ne simțim luni le singuri în celulele noastre şi că n-o să putem schimba II ici un cuvînt, chiar dacă în douăzeci de ani n-a trecut nici

/i in care să nu ne fi văzut. O să ne fie foarte greu. Dar o HA ştim că nici unul dintre noi n-o să cedeze, că ne putem Im/a unul pe celălalt cît vom trăi. Cît vom trăi şi după ce vom muri. Şi o să murim singuri, Anna.

cxvii **Otto, vorbeşti de parcă ne-ar fi prins! Deocamdată mintern liberi şi nu ne bănuieşte nimeni de nimic. Putem NA ne oprim oricînd, dacă vrem...**

cxviii **Dar vrem să ne oprim? Putem să ne dorim aşa ceva?**

cxix **Nu, n-am spus că vrem. Eu una nu vreau, ştii bine!**

i **)nr nu vreau nici să vorbeşti de parcă ne-ar fi prins şi nu ne-ar mai rămîne decît moartea. Nu vreau să mor încă, (>tto, vreau să trăiesc alături de tine!**

Ce ştie o copilă ca ea? Crezi că ştie măcar ce face? I'o® n-a fost atentă şi au prins-o asupra faptei! Iar dacă prii o tînără ca Trudei, nu trece mult pînă află şi numele inii

Quangel scutură din cap.

cxx **Ştiu sigur că din partea lui Trudei nu ne paşte niflg un pericol.**

cxxi **Vreau doar să mă conving! strigă Frau Quangel. (> ti# mă duc pe la fabrică şi o să mă interesez.**

cxxii **N-o să te duci nicăieri, mamă! Trudei nu mai exial# pentru noi. Nu, nu încerca să mă contrazici. O să stai aciiN#, Gata, am încheiat discuția.**

Apoi, văzînd că se uită la el cu aceeaşi încăpățînare, zi MU

cxxiii **Crede-mă, Anna, am dreptate. Nu trebuie să mai vi ti bim despre Trudei. E un capitol încheiat, ştii bine. Dar, in**

In ugă pe un ton mai scăzut, dar noaptea cînd stau în pal şi nu reuşesc să dorm, îmi spun de multe ori că n-o să scăpăm basma curată, Anna.

Femeia se holbă la el cu ochi mari.

cxxiv **Şi atunci încep să-mi închipui cum o să fie. E bine M# te gîndeşti la asta dinainte, măcar aşa nu te mai surprinde nimic. Tu nu te gîndeşti la asta din cînd în cînd?**

cxxv **Nu prea ştiu despre ce vorbeşti, Otto, răspunse Anim Quangel evaziv.**

Quangel stătea cu spatele rezemat de raftul cu cărți ni fiului lor, atingînd cu umărul ghidul lui de asamblare a apa ratelor radio, şi o privea cu ochi pătrunzători.

cxxvi **Dacă ne arestează, o să ne despartă, Anna. S-ar puica să ne vedem de două-trei ori în sala de judecată, poate şi nmi tîrziu, cu o jumătate de oră înainte de execuție...**

cxxvii **Nu! Nu! Nu! țipă femeia. Nu vreau să vorbeşti despre asta! O să reuşim, Otto! Trebuie să reuşim!**

Iti» finitul puse palma lui mare şi aspră, de muncitor, pe iii i i firavă, caldă şi tremurătoare.

► Şi dacă n-o să reuşim? O să regreți ceva? O să-ți y i HII nu fi făcut nimic?

■ Nu, nici gînd! Dar o să reuşim fară să ne descopere, tu. presimt!

Vezi, Anna, spuse bărbatul fară să ia în seamă vor- le ei încurajatoare. Asta voiam să aud. N-o să regretăm llinlr O să ne asumăm răspunderea pentru ce-am făcut, ıılıılmı dacă o să ne tortureze.

h'incia îl privi şi încercă să-şi rețină un fior. Dar degeaba.

Ah, Otto! hohoti Anna. De ce vorbeşti aşa? E şi mai fftu dacă cobeşti. Tu nu obişnuieşti să vorbeşti aşa niciodată!

Nu ştiu de ce îmi vine să vorbesc aşa cu tine acum,

Hiinie el îndepărtîndu-se de raftul cu cărți. Trebuie s-o fac Mim ar o dată. Probabil că n-o s-o mai fac. Dar o dată trebuie «A discutăm despre asta. Trebuie să ştii c-o să ne simțim li iurte singuri în celulele noastre şi că n-o să putem schimba HIci un cuvînt, chiar dacă în douăzeci de ani n-a trecut nici n /i in care să nu ne fi văzut. O să ne fie foarte greu. Dar o mi al im că nici unul dintre noi n-o să cedeze, că ne putem Im/a unul pe celălalt cît vom trăi. Cît vom trăi şi după ce vom muri. Şi o să murim singuri, Anna.

Otto, vorbeşti de parcă ne-ar fi prins! Deocamdată NUNTEM liberi şi nu ne bănuieşte nimeni de nimic. Putem ni! ne oprim oricînd, dacă vrem...

Dar vrem să ne oprim? Putem să ne dorim aşa ceva? — Nu, n-am spus că vrem. Eu una nu vreau, ştii bine! I Iar nu vreau nici să vorbeşti de parcă ne-ar fi prins şi nu ne ar mai rămîne decît moartea. Nu vreau să mor încă, (Itto, vreau să trăiesc alături de tine!

cxxviii **Păi, cine vrea să moară? întrebă el. Nimeni nu vi <<«« Toți vor să trăiască, toți - pînă şi ultimul vierme! Şi oU vreau să trăiesc. Dar poate e mai bine dacă ne gîndim im«A de-acum, cînd ne e bine, cum ar fi să murim în chinuri şi nrt ne pregătim. Ca să fim siguri că o să murim ca nişte oam«'Hl demni, iară vaiete şi smiorcăieli. Mi-ar fi silă...**

Preț de cîteva clipe se lăsă tăcerea. 1

Apoi Anna Quangel spuse încet: 1

cxxix **Poți să te bazezi pe mine, Otto. N-o să te dezamăgi'HO,**

CAPITOLUL 37

Prăbuşirea comisarului Escherich

In anul care a urmat „sinuciderii“ micuțului Enno Kluge, tu amnarul Escherich a putut să ducă o viață relativ liniştită, Hrti a să fie tracasat de nerăbdarea superiorilor săi. Cînd mii'iută sinucidere i-a fost raportată şi a văzut că amărîtul Ala s-a sustras anchetei Gestapoului şi a SS-lui, Obergrup- |Mniftihrerul Prall a făcut criză după criză. Dar s-a calmat i n l nnpul: pista aceea se înfundase şi acum nu puteau decît t»ă aştepte să apară una nouă.

()ricum, nu mai era atît de important. Mono- Innia încăpățînată cu care îşi scria cărțile poştale pe care nu le citea nimeni, pe care nu voia să le citească nimeni şi rare îi speriau sau îi stînjeneau pe oameni îl punea într-o lumină proastă şi-l facea să pară ridicol. Escherich continuă, ilfsigur, să-şi înfigă steguleţele în harta Berlinului. Constată ni încîntare că se tot îndeseau la nord

de Alexanderplatz - acolo îşi avea pasărea cuibul! Vreo duzină erau grupate la «ud de Nollendorfplatz - semn că se învîrtea şi pe-acolo i lestul de des, chiar dacă la răstimpuri mai mari. Dar totul avea să iasă la iveală într-o zi...

„Te prindem noi! Te apropii din ce în ce mai mult, asta r sigur!“ chicoti comisarul şi îşi frecă mîinile. Avea cazuri mai urgente şi mai importante decît acesta. La ordinea zilei era cazul unui nebun - nazist devotat, cum susții im singur - care nu facea nimic grav, doar că-i trimitea zilnic ministrului Goebbels scrisori injurioase, cu conținut demn ori pornografic. La început scrisorile îl amuzară pe minm tru, însă după un timp ajunseră să-l enerveze şi, ieşindu-şl din fire, ceru ca individul să fie arestat. Mîndria îi fuseHi lezată peste măsură.

De data asta însă, comisarul Escherich avusese noroc reuşise să rezolve cazul „Porcovanul“, cum îl numise, în doar trei luni. Autorul scrisorilor era un vechi membru do partid şi Escherich i-1 predase lui Goebbels, după care ho spălase pe mîini. Ştia că „Porcovanul“ n-avea să mai deran jeze pe nimeni. Ministrul Goebbels nu-i uita niciodată po cei care-1 jigniseră.

Apoi urmaseră alte cazuri - un caz remarcabil era cel ol bărbatului care trimitea unor personalități enciclice papa Io şi discursuri ținute de Thomas Mann la radio, atît false, cît si autentice. Isteț individul - nu fusese deloc uşor de prins. Dar pînă la urmă, Escherich reuşise să-i rezerve un loc în celula condamnaților la moarte din Plotze.

Şi-apoi acel mic procurist care se transformase peste noapte într-un megaloman şi se proclamase director general al unei oțelării inexistente. Tipul trimisese mai multe seri sori confidențiale unor directori adevărați, chiar şi Fiihre- rului, plîngîndu-se de starea deplorabilă în care se afla industria de armament a țării şi dînd o groază de informații care de cele mai multe ori se dovedeau a fi corecte. Fusese o pasăre relativ uşor de prins - puțini erau cei care aveau acces la acel gen de informații.

Da, comisarul Escherich se bucurase de nişte succese considerabile - colegii lui începuseră chiar să vorbească po la colțuri că l-ar aştepta o avansare excepțională. Avusese

rllMc de un an satisfăcător după sinuciderea micuţului lllgc; comisarul era mulţumit.

I)in păcate însă, veni şi ziua în care superiorii lui Esche- 1*11 1111 • adunară din nou în fața hărții cu traseul II rugară să le explice semnificația steguleților, dădură ic litori din cap cînd le arătă numărul mare de steguleţe Hi upate la nord de Alexanderplatz, îl aprobară şi mai gîndii mi cînd le atrase atenția asupra mănunchiului de la sud ilic Nollendorfplatz, după care îl întrebară:

Şi altceva? Alte piste mai ai, domnule comisar Esche- i ii li? Un plan clar ca să-l prinzi? De cînd am invadat Rusia ci i li-venit şi mai activ! Cîte scrisori şi ilustrate s-au primit miplamîna trecută? Cinci parcă...

Da, spuse comisarul. Iar săptămîna asta au sosit deja

Irui!

Şi-atunci? Care-i treaba, Escherich? Gîndeşte-te de ml timp scrie individul! Aşa ceva nu se mai poate tolera! Nu crezi? Aici nu suntem la institutul de statistică, Esche- i u li! Nu vrem să înregistrăm toate cărțile poştale scrise •

fi - trădători! în caz c-ai uitat - eşti poliţist! Deci, ce piste umi ai?

Simţindu-se încolţit, comisarul Escherich se plînse plin i Ic amărăciune de prostia celor două femei care îl văzuseră pc bărbat şi nu-1 opriseră. Ba mai mult, nu reuşiseră nici macar să-l descrie.

— Da, da, toate bune şi frumoase, dragul meu. Dar acum iui discutăm despre prostia martorilor, ci despre pistele descoperite de dumneata... şi de mintea dumitale strălucită!

Escherich îi conduse din nou pe superiori în faţa hărţii ni, abia vorbind, le arătă steguleţele îngrămădite la nord de Alex - exista o singură zonă, nu foarte mare, care rămăsese i n întregime liberă.

cxxx **Pe aici pe undeva se ascunde. Nu lasă nici o carte p< >9 talâ în zonă, pentru că oamenii îl cunosc şi-i e frică să nti cumva să-l vadă vreun vecin. E vorba doar de cîteva străzi unde oamenii trăiesc modest. Acolo stă şi el.**

cxxxi **Şi de ce-1 laşi să stea liniştit? De ce n-ai ordonat o poi cheziție amănunțită în zona respectivă? Trebuie să-l prin/1, Escherich! Chiar nu te înțelegem. în general te-ai dovedii destul de util, dar cu cazul ăsta, nu ştiu... faci numai prostii Am verificat dosarele. Povestea asta cu Kluge, de pildă - pw care l-ai lăsat să plece după ce-a mărturisit că-i complicei«' ! Şi după aceea l-ai ignorat cu desăvîrşire şi l-ai lăsat să se sinucidă! Cînd ți-ar fi fost de folos! Cum spu neam, numai prostii, Escherich!**

Răsucindu-şi nervos mustața, comisarul îşi permite să le atragă atenția că, evident, Kluge n-a avut nimic de-a faci« cu autorul cărților poştale. Acestea au continuat să apară şi după moartea lui.

cxxxii **După părerea mea, declarația lui, conform căreia ilus trata i-ar fi fost dată de un necunoscut, e cît se poate do credibilă.**

cxxxiii **Asta-i părerea dumitale... în schimb, suntem de părere că trebuie să faci ceva! Şi nu ne interesează ce, atîta timp cît vedem rezultate! Pînă una-alta, percheziționați casele de pe cele cîteva străzi. Să vedem ce iese. Ceva o să iasă sigur, fiindcă prea pute!**

Comisarul Escherich le reaminteşte umil că, deşi este vorba doar de cîteva străzi, sunt aproape o mie de

locuințe. Şi să percheziționezi atîtea locuințe...

cxxxiv **Locuitorii se vor speria foarte rău. Sunt oricum destul de speriați din cauza raidurilor ăstora aeriene din ultimul timp. Dacă le mai dăm şi noi motiv... Şi-apoi, v-ați întrebat ce rezolvăm cu percheziția asta? Ce-o să găsim acolo? Omul**

n are nevoie de altceva decît de un toc (pe care-1 găseşti orice gospodărie), de o călimară (la fel) şi de cîteva cărți laie (idem) ca să-şi desfăşoare activitatea clandestină, puncte de reper aş putea să le dau oamenilor mei? Ce Ir , ;pun să caute? în cel mai bun caz, aş putea să le spun NA II caute: un aparat radio. Ştiu sigur că nu are aşa va I 'înă acum, nimic nu-mi sugerează c-ar afla ştirile de la i adio. De multe ori e chiar prost informat. Nu, vă spun Hlnrcr că nu ştiu ce instrucțiuni să dau pentru o astfel de jHavheziție.

Dragul meu Escherich, de data asta chiar că nu te awa înțelegem! în afară de şovăieli şi de îndoieli nu mai ai nimic să ne împărtăşeşti? O promisiune nu poți să ne faci?

I >i >ur ştii că trebuie să-l prindem pe individ - şi încă repede!

O să-l prindem, răspunse zîmbind comisarul, însă nu ț| ai cît de repede. Nu pot să vă promit nimic. Dar nu cred i' II să mai continue să-şi scrie ilustratele alea prea mult, ntri măcar doi ani de acum încolo. E exclus.

Superiorii oftară.

cxxxv **Şi ştiți de ce? Pentru că timpul e cel mai mare duş-man al lui. Vedeți steguleţele alea? încă o sută, şi situația o mi se limpezească numaidecît. E un individ grozav de dur ni cu mult sînge-rece, dar a avut şi noroc. Nu-i de-ajuns să ni sînge-rece, îți trebuie şi un pic de noroc, iar el a avut din I irlşug. Dar ştiți cum e, domnilor? E ca la jocul de cărți: la început îți vin toate cărțile, după care te trezeşti că nu-ți mai vine nici una bună. Jocul o să se întoarcă împotriva şi noi o să avem atuul!**

cxxxvi **Foarte frumos şi interesant, domnule Escherich! Teo- i ii criminaliste de cea mai înaltă clasă, am priceput. Dar noi nu ne dăm în vînt după teorii şi tot ce-am înțeles pînă acum e că mai avem de aşteptat doi ani pînă te hotărăşti să**

iei nişte măsuri. Ei bine, răbdarea noastră are şi ea o lumi a Te sfătuim să te gîndeşti mai bine la cazul ăsta şi să vil H noi cu nişte sugestii - peste o săptămînă, să zicem? Al uita o să vedem şi dacă eşti capabil să te mai ocupi de el. /Mg lilli, **Escherich!**

După plecarea lor, Obergruppenfuhrerul Prall, care piinA atunci fusese nevoit să-şi țină gura din cauza prezenței umir ofițeri mai mari în grad decît el, intră din nou ca o furi i ıı ı **A în biroul lui Escherich:**

cxxxvii **Măgar încălțat ce eşti! Crezi că te mai las să-mi luci departamentul de rîs? O săptămînă, atîta îți mai dau! li li otule!**

Prall începu să-şi agite furios pumnul.

cxxxviii **Dumnezeu să te-ajute dacă pînă atunci nu-mi vii c o soluție! Te fac cîrpă de şters!**

Şi aşa mai departe.

Comisarul nici nu-1 mai asculta.

In săptămîna următoare, Escherich se ocupă de cazul nefacînd nimic. Se mai lăsase el o dată încolții de şefi, renunțînd la tactica lui cu aşteptatul, şi ancheta alunecase imediat pe un fagaş greşit - din cauza asta fusese nevoit să-l sacrifice pe Enno Kluge.

Nu că s-ar fi simțit cu conştiința încărcată din pricina lui. Un papă-lapte ca el nu facea două parale nici viu, nici mort. Dar comisarul Escherich avusese destule bătăi de cap din cauza lui. II costase destul de mult să-i închidă gura. Ba mai avusese şi o noapte foarte agitată - una la care nu se gîndea deloc cu plăcere -, iar bărbatul ăsta sfrijit şi şters nu ura nimic mai mult pe lume decît agitația.

Nu, n-o să renunțe la tactica lui, o să aştepte cu aceeaşi răbdare - chiar dacă e vorba de superiori. Ce puteau să-i facă? Aveau nevoie de Escherich - în unele privințe era de

llN'inl Kără îndoială vor tuna şi fulgera, dar pînă la viu face singurul lucru posibil, în acest caz, şi anume 11 ii c cu răbdare. Nu, Escherich n-avea nici o sugestie... A I" I o şedință ieşită din comun. De data asta, s-a ținut HmIa de conferințe, nu în biroul comisarului, şi a fost ii Ini ii de unul dintre cei mai importanți oficiali. Bine-lon, nu s-a dezbătut numai cazul ci şi multe ui i de care se ocupau celelalte departamente. S-au făcut »rvuții, s-a urlat şi s-a pufnit batjocoritor. Apoi a venit in li d lui Escherich.

(Comisar Escherich, vă rog să ne comunicați ce aveți tlH MptiH în legătură cu autorul cărților poştale?

(’emisarul se conformă. Le prezentă un scurt raport des- |n i nctivitatea lui şi despre ce se aflase pînă atunci. Făcu o jllo/oiitare excelentă - scurtă, precisă, serioasă -, mîngî- Iin In şi tot timpul mustața gînditor.

După care judecătorul adunării îl întrebă:

Şi ce propuneri aveți pentru soluționarea acestui ou/? De doi ani bateți pasul pe loc. De doi ani, comisare l.itcherich!

- Singura propunere pe care o pot face este să aşteptăm i ilbdători. Altă soluție nu văd. Dar am putea să predăm ■ uzul comisarului Zott... ca să mai aflăm o părere.

Preț de o clipă se aşternu o linişte mormîntală.

Apoi cîțiva din sală începură să rîdă batjocoritor. Cineva strigă:

cxxxix **Căcăciosule!**

Iar altcineva:

cxl **Mai întîi o dă în bară, după care vrea să pună cazul III spinarea altuia!**

Obergruppenfuhrerul Prall izbi răsunător cu pumnul în masă:

cxli **îți pun eu pielea în băț, măgarule!**

cxlii **Vă rog să faceți liniște!**

Vocea judecătorului părea uşor dezgustată. în na In facu liniște.

cxliii **Domnilor, răspunsul pe care tocmai l-am auzii li sună a... dezertare. A fugă de greutățile pe care le prcN pune orice luptă. A laşitate. îmi pare rău cînd aud aşa rnvAi Escherich, sunteți liber. Vă rog să rămîneți la birou ai «fl aşteptați instrucțiunile mele.**

Comisarul (care nu se aştepta la una ca asta) facu «> PL<* căciune. Era pămîntiu la față. Apoi se îndreptă spre uşA, nu opri, bătu din călcîie, întinse brațul şi rosti cu voce tuna toare:

cxliv Heil Hitler!

Nu-1 băgă nimeni în seamă. Comisarul se duse în BIROUL lui.

Instrucțiunile pe care trebuia să le aştepte sosiră [illegible] forma a doi soldați din SS. Aceştia îl măsurară cu ochi fiu roşi, apoi unul dintre ei îi spuse pe un ton amenințător:

cxlv **Să nu mai puneți mîna pe nimic, ați înțeles?**

Escherich întoarse capul spre bărbatul care i se adresase

în felul ăla. Era un ton nou. Nu că nu l-ar mai fi auzit pînA acum, doar că lui nu îi fusese adresat niciodată. Mucosul ăla era un simplu soldat din SS - probabil că i se înfundase rău de tot comisarului, de vreme ce unul ca ăla îndrăznea să se răstească la el.

Față de brută, nas turtit, maxilar proeminent, înclinație spre violență, inteligență redusă, periculos în stare de ebn etate, rezumă Escherich. Cum zisese şeful cel mare adinea uri? Dezertare? Ridicol! Comisarul Escherich şi dezertarea! Dar ăsta era stilul lor - vorbe mari, ne batem în piept cu pumnul, după care nu mai facem nimic!

I liii ini intrară Prall şi comisarul Zott.

11• i. deci mi-au acceptat propunerea! Era cea mai • ni a mişcare, deşi mă îndoiesc că deşteptul ăsta o să a vreun indiciu nou în materialul ăla!“ lai ich se pregăteşte să-l salute pe comisarul Zott pe •n dngqjat şi prietenos, dornic să-i arate că nu-i poartă pentru preluarea cazului, cînd cei doi soldați îl trag Hal Intr-o parte şi cel cu față de brută strigă:

I lobat şi Jacoby, cu prizonier! Ordonați!

se întreabă uimit Escherich - „oare se tio la mine?“

Apoi spune cu voce tare:

I)acă-mi permiteți, Herr Obergruppenführer... închide-i gura măgarului! latră furios Prall, care-şi pi ian:.c probabil, la rîndul lui, porția de săpuneală.

I lobat îl loveşte pe Escherich peste gură cu pumnul llians. Comisarul simte o durere ascuțită şi gustul dezgustător al sîngelui cald pe limbă. Apoi se apleacă înainte yi scuipă doi dinți pe covor.

IV cînd face toate astea, cu gesturi complet mecanice, lai a să simtă nici măcar durere, Escherich îşi spune: „Trebuii' să clarific imediat lucrurile. Bineînțeles că sunt preia! it să fac orice. Să percheziționez toate locuințele din llrrlin dacă e nevoie. Să pun spioni în toate clădirile în CARE au birouri mai mulți avocați sau medici. Fac tot ce doriți, dar nu se poate să mă pocniți aşa, pur şi simplu, peste gură, pe mine, un criminalist cu experiență şi posesor al Crucii de Fier!“

în timp ce prin minte îi trec toate aceste gînduri febrile şi încearcă să se elibereze, cu gesturi mecanice, din

strînsoa- rea soldaților din SS, vrînd să spună ceva - dar nereuşind, din cauza buzei superioare sparte şi a gurii sîngerînde -,

Obergruppenfuhrerul Prall se repede la el, îl apucă cu mu două mîinile de rever şi începe să zbiere:

cxlvi **în sfîrşit te-am pus la punct, deşteptule cu numi fl vînt! întotdeauna te-ai crezut mai cu moț, cu prelegm tiu tale de căcat! îți închipui că n-am observat cît de prost mrt socoteai? Pe cînd tu erai tot timpul deştept, hai? Dar net mi eşti al nostru. O să te învățăm noi minte, nu te teme!**

Preț de cîteva clipe, Prall se holbă aproape nebun iltt furie la bărbatul însîngerat din fața lui.

cxlvii **Aşa, îmi umpli covorul de sînge, javră mizerabilii? înghite-1 sau o să iei numaidecît şi de la mine una peste boli**

Şi comisarul Escherich - mai bine zis, nenorocitul Mi îngrozitul Escherich, care cu puțin timp în urmă fusese un comisar important al Gestapoului - se strădui, cu frunte«

brobonită de sudoarea groazei, să înghită şuvoiul greţos de sînge cald ca să nu murdărească propriul covor, ba nu, covorul comisarului Zott...

Superiorul lui îi urmări strădaniile demne de milă cu o plăcere sadică. Apoi îi întoarse spatele cu un „Ei, drăcin dracului!“ furios şi îl întrebă pe comisarul Zott:

cxlviii **Herr Zott, mai aveţi nevoie de el pentru vreo lămurire?**

Era un fel de lege nescrisă ca poliţiştii vechi din Criminalistică transferaţi la Gestapo să ţină unii cu alţii, la fel ca şi soldaţii din SS, care se revoltau deseori împotriva criminaliştilor. Lui Escherich nu i-ar fi trecut niciodată prin cap să trădeze un coleg, oricît de vinovat ar fi fost, şi să-l predea celor din SS; dimpotrivă, s-ar fi străduit să-i ascundă greşelile faţă de ei. Iar acum era nevoit să se uite cum comisarul, după ce-i aruncă o privire scurtă, răspunse complet detaşat:

individul ăsta? Ce să lămurească? Mulţumesc,

()l H • rgruppenfuhrer, dar mă lămuresc eu singur!

Iiimți-1 de aici! țipă Obergruppenfuhrerul. Şi îmbol- I puțin, băieți!

pin lierich se pomeni îmbrîncit pe coridor printre cei MI ili Iuți din SS, acelaşi coridor pe care îl scosese cu un ni in lund pe Barkhausen, rîzînd de gluma reuşită. Se •icni azvîrlit în jos pe aceleaşi scări de piatră şi se opri Huruind în acelaşi loc în care zăcuse Barkhausen. Apoi | di n soldați îl ridicară în şuturi şi-i făcură vînt pe treptele iftin duceau la subsol...

11 dureau fiecare muşchi şi fiecare oscior, dar asta nu era lin ajuns: îl scoaseră din hainele civile şi-l îmbrăcară în costumul vărgat, după care cei din SS îl buzunăriră şi împărțit a prada între ei, fară pic de ruşine. Toate astea, printre şulu ri, pumni şi amenințări...

(), da, comisarul Escherich văzuse aşa ceva de nenumă- i n l e ori în ultimii ani, şi nimic nu i se păruse ciudat sau nela- liMiil lui. Cu infractorii nici nu puteai să te porți altfel. Era i i-va firesc. Dar faptul că el, comisarul criminalist Escherich, ni' număra acum printre aceşti infractori lipsiți de orice drep- Iun, nu-i intra deloc în cap. Nu săvîrşise nici o infracțiune. I)our le propusese să i se permită să transfere cazul - un caz la care nici unul dintre superiorii lui nu era în stare să contri- I ui ie cu vreo propunere utilă. Sigur avea să se clarifice totul. Trebuiau să-l scoată de acolo! Nu se descurcau fară el! Iar pînă atunci trebuia să-şi păstreze demnitatea, n-avea voie s ă arate vreo urmă de frică, nici măcar de durere.

La subsol mai fusese adus un deținut. Un hoț de buzunare amărît, din cîte reuşise să audă, care avusese ghinionul de-a ochi o victimă nepotrivită, iubita unui oficial important din SA, şi de-a fi prins asupra faptei.

Acum îl tîrau în celulă, după ce îi înmuiaserî pm bil oasele - o făptură schimonosită, mirosind a fecale,« se agăța întruna de picioarele soldaților, tîrîndu m> genunchi: să nu-i facă rău, în numele Sfintei Fecioare, fie milă de el - Isus Cristos o să le

răsplătească faptele!

Soldații din SS îl păcăleau, lăsîndu-1 să se agațe de pinati rele lor şi să se milogească de ei, după care îl loveau în lir cu genunchii. Bietul pungaş începea să se zvîrcolească pe |<# urlînd - pînă cînd i se părea că zăreşte o umbră de îndu rare pe fețele lor şi se apuca iar să se milogească...

Şi cu acest vierme mizerabil şi puțind a rahat a fii«! nevoit să împartă celula atotputernicul comisar Escherich

CAPITOLUL 38

Al doilea avertisment

11 il r-o duminică dimineață, Anna îi spuse oarecum ner- Viiiimii lui Otto:

Cred c-ar fi timpul să-l vizităm din nou pe frate-meu 1 liricii. Doar ştii că-i rîndul nostru. N-am mai trecut pe la liiinilia Heffke de opt săptămîni.

()lto Quangel ridică privirea. Tocmai scria o carte poş-lnlA.

Sigur, Anna, zise. Duminica următoare e bine?

Duminica asta ar fi mai bine, Otto. Cred că ne aşteaptă.

Pentru ei nu contează în care duminică ne ducem. Ei n nu munci suplimentare aşa, ca noi, cei pe care nu-i vede nimeni!

Şi Quangel rîse sarcastic.

cxlix **Dar a fost ziua lui Ulrich vineri, stărui Anna. I-am lncut o prăjiturică pe care aş vrea să i-o duc. Sigur se nşteaptă să-i vizităm azi.**

cl **Voiam să mai scriu o scrisoare pe lîngă cartea asta poştală, spuse Quangel morocănos. Asta era planul meu pentru azi. Nu-mi place să-mi dau programul peste cap.**

cli **Hai, te rog, Otto!**

clii **Nu poți să te duci singură, Anna, şi să le zici că m-au luat iar durerile alea reumatice? Doar ai mai făcut-o!**

cliii **Tocmai de asta n-aş vrea să mă repet! îl rugă An A fost ziua lui...**

Quangel se uită la fața rugătoare a soției sale. Ar li v să-i facă pe plac, dar gîndul că trebuia să plece de acimft strica tot cheful.

cliv **Dar azi voiam să scriu scrisoarea aia, Anna! Ştii cA importantă. Deja m-am gîndit ce să scriu... Sigur o să il a nească nişte valuri! Şi-apoi, Anna, v-am auzit toate pnvnşi tile din copilărie. Cred că le ştiu pe dinafară. Mă plictis»*«! groaznic la soții Heffke. N-am ce să discut cu el... iar demni nată-ta... ce să mai spun? Nu scoate nici un cuvînt, doar »14 acolo ca o momîie. N-ar fi trebuit să ne încurcăm cu ruilrltv Sunt o pacoste, nimic mai mult! Ne descurcăm noi şi singin i**[1]

clv **Bine, Otto, cedă pe jumătate femeia, atunci hai să li»* asta ultima noastră vizită. îți promit că n-o să te mai mg Numai azi, mai ales c-am făcut prăjiturică asta pentru**

ziua lui! Numai de data asta! Te rog, Otto!

clvi **Azi nu-i deloc o zi bună, spuse el.**

Dar pînă la urmă ochii ei rugători îl înduplecară şi Quan gel mormăi:

clvii **Bine, Anna, mă mai gîndesc. Dacă reuşesc să termin două cărți poştale pînă la prînz...**

Reuşi să le termine, aşa că soții Quangel plecară de-acasi i pe la trei. Voiau să ia metroul pînă la Nollendorfplatz, dar cu puțin înainte de Biilowstrasse, Quangel îi sugeră soției sale sa coboare la stația următoare. Poate reuşeau să facă ceva acolo.

Femeia ştia că are două cărți poştale în buzunar, aşa că înțelese imediat ce voia să spună şi încuviință din cap.

O luară împreună pe Potsdamer Strasse, dar nu găsiră

nici o clădire potrivită. Fură nevoiți să cotească spre Winter- feldtstrasse, altfel s-ar fi îndepărtat prea tare de casa cumnaților şi-şi continuară căutările.

II In zonă prea bună, spuse nemulțumit Quangel. IfAaeşli mai multe clădiri.

IM. ¡1/1 e şi duminică, adăugă ea. Ai grijă, te rog!

Am grijă, răspunse Quangel. O să intru aici! luninte să apuce să-i răspundă, dispăru într-o clădire, o! CU Anna începură minutele groaznice ale aşteptării,

I.' I«' i • hinuitoare în care doar stătea înmărmurită şi nu MU fiică nimic.

„UI. Doamne!“ se gîndea cercetînd clădirea. „N-arată II bine! De-ar merge bine şi acum! Poate n-ar fi trebuit lini la cap să ieşim. Doar am văzut de la început că nu MM vină. Şi nu doar din cauza scrisorii pe care ținea s-o Hilne. Dacă i se întîmplă ceva azi, n-o să mi-o iert nicio- 1AI I)ar uite-1 că vine...“

lună nu era Otto. Din clădire ieşi o doamnă, care trecu lAngă Anna aruncîndu-i o privire severă.

De ce s-o fi uitat la mine atît de bănuitoare? Cel puțin Nyn mi s-a părut. S-o fi întîmplat ceva înăuntru? Otto a film al de mult! Sigur au trecut deja zece minute! Dar de ce ina lot agit? Doar ştiu cum e! Cînd stai şi aştepți pe cineva la laţa unei clădiri, ți se pare c-a trecut o veşnicie. Slavă I Imunului! De data asta e chiar Otto!“

Vru să-i iasă în întîmpinare - dar se opri.

I 'imtru că Otto nu ieşise singur, ci împreună cu un domn TOARTE înalt, îmbrăcat într-un palton negru cu guler de catifea, cu jumătate de față desfigurată de un semn roşu din naştere. Domnul căra cu el o servietă neagră. Cei doi trecură I io lîngă Anna, căreia i se oprise inima în loc de groază, iară MM schimbe nici un cuvînt, şi o luară spre Winterfeldtplatz. Anna îi urmări cu inima cît un purice şi cu paşi nesiguri.

„Oare ce s-o fi întîmplat?" se întrebă speriată. „Cine e 11< imnul ăla de lîngă Otto? O fi vreunul de la Gestapo? Arată

oribil cu semnul ăla pe față! Şi nici nu vorbeau - o, Doamn mai bine nu l-aş fi rugat să vină cu mine! S-a prefăcut cu n mă cunoaşte! Asta nu poate să însemne decît că-i în pericol Dracu' s-o ia de carte poştală!"

Anna îşi pierdu brusc răbdarea. Simți că nu mai suport^ I nesiguranța asta chinuitoare. Dînd dovadă de un curiţj nebănuit îi depăşi pe cei doi şi se opri.

clviii **Herr Berndt! strigă întinzînd mîna spre Otto. ('o bine că v-am văzut! S-a spart o țeavă şi toată bucătăria o inundată...**

Dar se întrerupse imediat, avînd impresia că domnul cu semnul din naştere o privea cam ciudat, ironic, aproape disprețuitor.

Otto însă spuse:

clix **Trec imediat pe la dumneavoastră. Doar să-l conduc pe domnul doctor pînă la nevastă-mea.**

clx **Pot s-o iau înainte, zise bărbatul cu semnul din naş tere. Cum ați spus, Von Einem Strasse 17? Bine. Sper să veniți imediat după.**

clxi **Intr-un sfert de oră, domnule doctor, cel tîrziu într-un sfert de oră ajung. Trebuie doar să închid robinetul principal.**

Zece paşi mai încolo, apropie brațul Annei de pieptul lui cu o tandrețe neobişnuită.

clxii **Bună treabă, Anna! Ai făcut exact ce trebuia! Nu**

ştiam cum să scap de individ! Cum de ți-a venit ideea asta?

clxiii **Dar cine era? Un doctor? Am crezut că-i vreunul de la Gestapo şi n-am mai rezistat. Mergi mai încet, Otto, nu vezi că tremur din toate încheieturile? Mai înainte nu tremuram, dar acum tremur. Ce s-a întîmplat? Şi-a dat seama de ceva?**

clxiv **Nu, nu, stai liniştită. Nu şi-a dat seama de nimic, Anna. Dar de azi-dimineață, de cînd m-ai rugat să trecem pe la**

tmi, n-am reuşit să scap de presimțirea asta. M-am Iii nî-i din cauza scrisorii pe care voiam s-o scriu azi.

• Im cauza plictiselii care mă aşteaptă la familia Heffke.

• IM II din cauza presimțirii c-o să se întîmple ceva. Era i Innc să nu plec de acasă...

I)eci s-a întîmplat totuşi ceva?

Nu, nimic. Ți-am zis deja că nu s-a întîmplat nimic,

• ui Am urcat scările şi tocmai mă pregăteam să las car- I mştală, o aveam chiar în mînă cînd omul ăsta a ieşit

i^lviirtej din casă. Jur că era să mă dea jos din picioare. Nici li nIII apucat să ascund cartea poştală. M-a întrebat ce caut Reoln. Dar ştii că am obiceiul de-a ține minte numele de pe țfllilițele din fața casei. „îl caut pe doctorul Boli", îi răspund. „Eu sunt doctorul Boli!" zice el. „Ce s-a întîmplat? Aveți |M< rmeva bolnav?" Ce puteam să fac? Trebuia să continui |in liicătoria. I-am zis că eşti bolnavă şi l-am întrebat dacă |H mte să treacă pe la noi. Slavă Domnului că mi-am amintit il< Von Einem Strasse. Mă gîndeam c-o să spună că trece n II ii spre seară sau mîine înainte de prînz, dar mi-a spus imediat: „Perfect! E chiar în drumul meu! Haideți, Herr ' ii limidt, să mergem!" I-am zis că mă cheamă Schmidt, ştii, mint o grămadă de Schmidt în oraş.

clxv **Da, şi eu te-am strigat „Herr Berndt" de față cu el, exclamă speriată Anna. Sigur a observat.**

Quangel se opri consternat.

clxvi **Aşa e, zise el, la asta nici nu m-am gîndit! Dar se pare că n-a observat. Strada e pustie. Nu ne urmăreşte**

nimeni. O să ne caute în zadar pe Von Einem Strasse, pentru că o na fim deja la soții Heffke.

Anna nu se mişcă din loc.

clxvii **Ştii ceva, Otto, spuse ea, acum eu sunt cea care zice să nu ne ducem azi la Ulrich. Acum am eu presimțirea că e**

o zi proastă. Hai mai bine să plecăm acasă. O să pliu*«! cartea poştală mîine.

Dar Quangel clătină din cap zîmbind.

— Nu, nu, Anna. Dacă tot am venit pînă aici, IIN! scăpăm şi de obligația asta. Doar ne-am înțeles c u N| ultima vizită. Şi-n plus, n-aş vrea să mă întorc chiar mtt în Nollendorfplatz. Poate ne întîlnim cu doctorul, mai ți,

— Atunci dă-mi măcar cărțile alea poştale! Nu-mi pi să te ştiu cu ele-n buzunar.

La început Quangel se împotrivi, dar pînă la unuA II dădu ambele cărți poştale.

— Chiar nu-i o duminică potrivită, Otto...

CAPITOLUL 39 *Al treilea avertisment*

IIII a junşi la familia Heffke, cei doi uitară de presim- i rlr intr-adevăr, erau aşteptați. Cumnata ursuză şi l n făcuse la rîndul ei o prăjitură şi, după ce le-au mîn- IH* amîndouă la cafeaua de cicoare, Ulrich Heffke scoase h la de şnaps, primită cadou de la colegii de serviciu.

Ni l mul obişnuiți cu alcoolul, băură cu toții încet, savu- ii I I ii rare strop din paharele micuțe şi în scurt timp deve- ii a mai însuflețiți şi mai vorbăreți decît erau de obicei. In 1111 11ui urmă - sticla se golise deja - micuțul cocoşat cu ochi l.la n/i se apucă de cîntat. Cîntă nişte imnuri religioase şi •llşlf psalmi: Es kostet viei, ein Christ zu sein şi Zeuch ein a ileinen Toren, sei meines Herzens Gast[29] - toate cele treisprezece strofe.

---

[29] E greu să fii creştin **şi** Arată-ne drumul spre porțile Tale, fii oaspetele inimii mele **- imnuri religioase compuse de clericul german Paul Gerhardt (1607-1676).**

('Antă într-un falset înalt, clar şi evlavios, şi pînă şi Otto l jmingel îşi aminti de zilele copilăriei, cînd astfel de cîntece mai însemnau ceva pentru el, cînd încă mai era credincios. Viața era simplă pe-atunci şi Quangel nu credea numai în I himnezeu, ci şi în semenii lui.

Credea în vorbe precum „Iubeşte-ți vrăjmaşul" ți „ciți întemeietorii de pace". De atunci lucrurile se sclil seră mult, şi cu siguranță nu în bine. Nimeni nu mal | să creadă în Dumnezeu, căci un Dumnezeu binevoi Im fi închis ochii la astfel de ticăloşii care se petreceau porii n în lume, cît despre oameni, erau nişte porci...

Cocoşatul Ulrich Heffke încă mai cînta cu glas mal cristalin: „Du bist ein Mensch, das weisst du wolil. strebst du denn nach Dingen..."[1]

Dar soții Quangel refuzară categoric să rămînă ț| cină. Da, se simțiseră foarte bine, dar acum trebuiau nft întoarcă acasă. Otto mai avea ceva de rezolvat. Oricum n puteau să rămînă, din cauză că mîncarea era rațională/al A, înțelegeau cu toții foarte bine lucrul ăsta. în ciuda

asiguri! rilor repetate ale soților Heffke că de data asta nu era nul o problemă - Ulrich nu-şi serba ziua în fiecare duminică țl oricum se pregătiseră din timp, n-aveau decît să arunce o privire în bucătărie -, în ciuda tuturor acestor asiguri!11, soții Quangel insistară că trebuiau să plece.

Aşa şi făcură, cu toate că familia Heffke păru destul de jignită.

Cînd ajunseră în stradă, Anna spuse:

— Ulrich era cam bosumflat, ai văzut? La fel şi ni'vnu tă-sa...

— N-au decît să fie bosumflați! Oricum n-o să-i mul deranjăm de-acum încolo!

— Dar de data asta a fost chiar drăguț! Nu ți s-a părul drăguț, Otto?

— Ba da, cum să nu. Cu ajutorul şnapsului...

lIii Irit n cîntat aşa de frumos - ție nu ți s-a părut

PR «Iu. li iurte frumos. E o figură. Sunt sigur că se roagă)H* «cură la Dumnezeu milostivul., jtl, luna I în pace, Otto! Oamenilor credincioşi le e mai pwi i u M îcar au cui să-şi împărtăşească grijile. Şi chiar Ht tonic crimele astea au o noimă, b Mulțumesc! se înfurie brusc Quangel. Noimă, auzi!

I litri n noimă! Nu vor să schimbe nimic pe pământ toc- illn i miza credinței! A credinței în cer şi-n rai! Se mul- liutr mi se tîrască şi să se ascundă! Las' că-n rai o să se ||vn Intui! Dumnezeu ştie de ce se întîmplă ce se întîmk|i I) m\ nllăm şi noi în Ziua Judecății! Nu, mulțumesc.

Qunngcl vorbi înflăcărat şi plin de ură; alcoolul, cu care p| ui n obişnuit, îşi făcuse efectul. După aceea se opri.

I hle o clădire potrivită! spuse brusc. Cred c-o să intru! IM im n carte poştală, Anna!

(), nu, Otto, nu intra! Doar ne-am înțeles că azi n-o să imn Inrem nimic. Ziua asta e de prost augur!

Nu şi de-acum încolo. Dă-mi cartea poştală, Anna!

l i uneia i-o întinse şovăind.

Numai să nu se-ntîmple ceva rău, Otto. Mi-e frică, im e tare frică...

I)ar bărbatul n-o băgă în seamă. Plecase deja.

Femeia aşteptă. De data asta însă nu trebui să-şi facă prea multe griji. Otto se întoarse repede.

- Gata, spuse luînd-o de braț. S-a rezolvat. Vezi ce uşor II fost? Nu trebuie să ne lăsăm influențați de presimțiri.

— Slavă Cerului! spuse Anna.

Dar nu apucară să facă doi paşi spre Nollendorfplatz, că ii ajunse din urmă un domn. Acesta ținea în mînă cartea poştală scrisă de Quangel.

Credea în vorbe precum „Iubeşte-ți vrăjmaşul" şl „ ciți întemeietorii de pace“. De atunci lucrurile se mh||seră mult, şi cu siguranță nu în bine. Nimeni nu mul | să creadă în Dumnezeu, căci un Dumnezeu binevoi fi închis ochii la astfel de ticăloşii care se petreceau pn în lume, cît despre oameni, erau nişte porci...

Cocoşatul Ulrich Heffke încă mai cînta cu gin iu cristalin: „Du bist ein Mensch, das weisst du wolil, strebst du denn nach Dingen..."[1]

Dar soții Quangel refuzară categoric să rnmauA cină. Da, se simțiseră foarte bine, dar acum trebuiau

întoarcă acasă. Otto mai avea ceva de rezolvat. ....

puteau să rămînă, din cauză că mîncarea era rnț ii mul! înțelegeau cu toții foarte bine lucrul ăsta. în ciuda ani rilor repetate ale soților Heffke că de data asta ıuı mM o problemă - Ulrich nu-şi serba ziua în fiecare du iitlu

oricum se pregătiseră din timp, n-aveau decît au.....

privire în bucătărie -, în ciuda tuturor acestui iud|(V| soții Quangel insistară că trebuiau să plece.

Aşa şi făcură, cu toate că familia Heffke păru do.,iu) jignită.

Cînd ajunseră în stradă, Anna spuse:

— Ulrich era cam bosumflat, ai văzut? La fol şl ti tă-sa...

— N-au decît să fie bosumflați! Oricum u o NA I deranjăm de-acum încolo!

— Dar de data asta a fost chiar drăguț! Nu ți N N g drăguț, Otto?

— Ba da, cum să nu. Cu ajutorul şnapsului ..

Irli II cîntat aşa de frumos - ție nu ți s-a părut

limi te frumos. E o figură. Sunt sigur că se roagă m In Dumnezeu milostivul., lin pace, Otto! Oamenilor credincioşi le e mai Macir au cui să-şi împărtăşească grijile. Şi chiar Ic crimele astea au o noimă, tiiticiic! se înfurie brusc Quangel. Noimă, auzi! li iii a mă! Nu vor să schimbe nimic pe pământ toc- ll*ii credinței! A credinței în cer şi-n rai! Seinului' I m ască şi să se ascundă! Las' că-n rai o să se 1111 Du înnezeu ştie de ce se întîmplă ce se întîm- hIIiimi şi noi în Ziua Judecății! Nu, mulțumesc.

" | v n Iii înflăcărat şi plin de ură; alcoolul, cu care MIIIIIIII , îşi făcuse efectul. După aceea se opri. II clădire potrivită! spuse brusc. Cred c-o să intru! i ir poştală, Anna! II (HI o, nu intra! Doar ne-am înțeles că azi n-o să i nimic. Ziua asta e de prost augur! şl ilr acum încolo. Dă-mi cartea poştală, Anna!

i o întinse şovăind, mm să nu se-ntîmple ceva rău, Otto. Mi-e frică, hică...

i Iuti iil n-o băgă în seamă. Plecase deja. a mi luptă. De data asta însă nu trebui să-şi facă In gr pi Otto se întoarse repede.

upi ise luînd-o de braț. S-a rezolvat. Vezi ce uşor o | iul mie să ne lăsăm influențați de presimțiri, vii i urului! spuse Anna.

n apucară să facă doi paşi spre Nollendorfplatz, că din u rină un domn. Acesta ținea în mînă cartea tu i InA du Quangel.

Credea în vorbe precum „Iubeşte-ți vrăjmaşul“ şi „Feri ciți întemeietorii de pace“. De atunci lucrurile se schimbi», seră mult, şi cu siguranță nu în bine. Nimeni nu mai pute« să creadă în Dumnezeu, căci un Dumnezeu binevoitor n-nf fi închis ochii la astfel de ticăloşii care se petreceau peste tot în lume, cît despre oameni, erau nişte porci...

Cocoşatul Ulrich Hefike încă mai cînta cu glas înalt şl cristalin: „Du bist ein Mensch, das weisst du wohl, wiw strebst du denn nach Dingen..."[1]

Dar soții Quangel refuzară categoric să rămînă şi Iu cină. Da, se simțiseră foarte bine, dar acum trebuiau să HO întoarcă acasă. Otto mai avea ceva de rezolvat. Oricum nu puteau să rămînă, din cauză că mîncarea era rațională, înțelegeau cu toții foarte bine lucrul ăsta. în ciuda asigură rilor repetate ale soților Heffke că de data asta nu era nici o problemă - Ulrich nu-şi serba ziua în fiecare duminică .şi oricum se pregătiseră din timp, n-aveau decît să arunce o privire în bucătărie -, în ciuda tuturor acestor asigurau, soții Quangel insistară că trebuiau să plece.

Aşa şi făcură, cu toate că familia Heffke păru destul (Ic jignită.

Cînd ajunseră în stradă, Anna spuse:

— Ulrich era cam bosumflat, ai văzut? La fel şi

nevas tă-sa...

— N-au decît să fie bosumflați! Oricum n-o să-i mai deranjăm de-acum încolo!

— Dar de data asta a fost chiar drăguț! Nu ți s-a părul drăguț, Otto?

— Ba da, cum să nu. Cu ajutorul şnapsului...

Şi Ulrich a cîntat aşa de frumos - ție nu ți s-a părut III ins?

I ta da, foarte frumos. E o figură. Sunt sigur că se roagă Urcare seară la Dumnezeu milostivul..

I5i, lasă-1 în pace, Otto! Oamenilor credincioşi le e mai ii acum. Măcar au cui să-şi împărtăşească grijile. Şi chiar il că toate crimele astea au o noimă.

Mulțumesc! se înfurie brusc Quangel. Noimă, auzi!

N au nici o noimă! Nu vor să schimbe nimic pe pământ tocmai din cauza credinței! A credinței în cer şi-n rai! Se mulțumesc să se tîrască şi să se ascundă! Las' că-n rai o să se nvalve totul! Dumnezeu ştie de ce se întîmplă ce se întîmpin, () să aflăm şi noi în Ziua Judecății! Nu, mulțumesc.

Quangel vorbi înflăcărat şi plin de ură; alcoolul, cu care nu era obişnuit, îşi făcuse efectul. După aceea se opri.

Uite o clădire potrivită! spuse brusc. Cred c-o să intru!

I)a ini o carte poştală, Anna!

O, nu, Otto, nu intra! Doar ne-am înțeles că azi n-o să II mi facem nimic. Ziua asta e de prost augur!

Nu şi de-acum încolo. Dă-mi cartea poştală, Anna!

femeia i-o întinse şovăind.

— Numai să nu se-ntîmple ceva rău, Otto. Mi-e frică, iui e tare frică...

I)ar bărbatul n-o băgă în seamă. Plecase deja.

Femeia aşteptă. De data asta însă nu trebui să-şi facă prea multe griji. Otto se întoarse repede.

— Gata, spuse luînd-o de braț. S-a rezolvat. Vezi ce uşor a fost? Nu trebuie să ne lăsăm influențați de presimțiri.

— Slavă Cerului! spuse Anna.

Dar nu apucară să facă doi paşi spre Nollendorfplatz, că li Iyunse din urmă un domn. Acesta ținea în mînă cartea poştală scrisă de Quangel.

— Hei! Dumneata! țipă la ei scos parcă din minți. Ai IAHMI cartea asta poştală pe holul blocului! Te-am văzut cu ochii mei! Cu ochii mei! Poliția! Hei! Sergent!

Apoi începu să țipe şi mai isteric. Oamenii se adunară in jurul lor şi un polițist traversă grăbit podul de peste canid Nu încăpea nici o îndoială: sorții erau împotriva soți lor Quangel. După doi ani de muncă încununată de suc ces, norocul bătrînului maistru se schimbase în ghinion Fostul comisar Escherich avusese perfectă dreptate: nu Ic poți baza pe faptul c-o să ai tot timpul noroc. Trebuie să iei în calcul şi ghinionul. Iar Otto Quangel uitase lucrul ăst a Nu se gîndise niciodată la micile neplăceri pe care viața i le pregăteşte fiecărui om, lucruri pe care nu le poți prezice şi pe care trebuie să le iei totuşi în calcul.

în cazul lui, întîmplarea luase forma unui mic funcția nar răutăcios şi răzbunător, care n-avea altceva mai bun do făcut în duminica aia decît s-o spioneze pe o chiriaşă caro locuia deasupra lui. N-o putea suferi pentru că îi plăcea să se trezească tîrziu, umbla tot timpul în pantaloni bîr băteşti şi lăsa radioul să meargă pînă după miezul nopții Pe deasupra, o bănuia că primea „vizite“

de la diverşi băr baţi. Dacă era cum bănuia, avea să facă în aşa fel încît s-o alunge de acolo. Voia să se ducă la proprietar şi să-i spunA s-o dea afară. O desfrînată ca ea n-avea ce căuta într-o casA decentă.

De vreo trei ore se tot chiora prin vizor, aşteptînd răbdător să apară cineva, cînd, în locul chiriaşei, îl zări pe Otto Quangel urcînd scările. îl văzu cu ochii lui lăsînd cartea poştală pe trepte - cum facea uneori cînd ferestrele de pe casa scării nu aveau pervazuri.

— L-am văzut! L-am văzut cu ochii mei! ţipă omuleţul agitat şi flutură cartea poştală către sergent. Citiţi numai

(orie, domnule sergent! Asta-i înaltă trădare! Individul linie spînzurat!

Nu mai țipați așa! spuse sergentul vizibil iritat. Nu li ți că omul ăsta e calm? N-o să fugă nicăieri, nu vă tncți. Ei bine, e adevărat ce spune domnul?

I'rostii! răspunse nervos Otto Quangel. M-a confundai i u cineva! Tocmai vin din vizită de la cumnatu-meu de |m> (inltzstrasse. A fost ziua lui. N-am pus piciorul în nici o (Muui dci pe Maassenstrasse. întrebați-o şi pe nevastă-mea, iliicfi vreți...

Aruncă o privire înjur, căutînd-o. Anna se strecurase prin mulțimea de curioşi strînşi în jurul lor. Se gîndise ime- 111111 la cea de-a doua carte poştală din poşeta ei. Trebuia să m ape de ea numaidecît. Era cel mai important lucru. îşi omise drum prin mulțime, zărise o cutie poştală şi - profilăm I de faptul că oamenii erau atenți la turnătorul cu gura mure - strecurase discret cartea poştală prin fantă.

Acum stătea lîngă bărbatul ei, zîmbindu-i încurajator.

intre timp, sergentul citise cartea poştală. Cu o mină Morioasă, o ascunse în manşetă. Aflase despre ilustratele a li a; fiecare secție de poliție fusese avertizată în legătură rn ele, nu o dată, de zece ori. Li se ordonase să verifice şi ml mai neînsemnat indiciu.

— Veniți cu mine la secție, amîndoi! hotărî sergentul.

— Şi eu? strigă Anna Quangel indignată agățîndu-se «li• brațul bărbatului ei. Vin şi eu! Nu-1 las pe soțul meu să ne ducă singur!

— Ai dreptate, doamnă! tună o voce groasă din cercul de curioşi. Cu indivizii ăştia nu se ştie niciodată - mai bine ai dumneata grijă de el!

— Linişte! țipă sergentul. Linişte! Dați-vă în spate! I mprăştiați-vă! N-aveți ce vedea aici!

Dar mulțimea de gură-cască era de altă părere, şi sergttM tul, dîndu-şi seama că n-avea cum să păzească trei oameni şi să împrăştie un grup de aproape cincizeci de inşi în acu laşi timp, renunță la sarcina din urmă.

— Sigur nu vă înşelați? îl întrebă pe pîrîciosul agilul Ați văzut-o şi pe femeia asta pe scări?

— Nu, pe ea n-am văzut-o. Dar nu mă înşel, domnule sergent, sunt cît se poate de sigur! L-am văzut cu ochii moli De trei ore pîndeam pe vizor...

O voce ascuțită strigă dezaprobator:

— Ce om de două parale!

— Bine, veniți cu mine, toți trei! hotărî sergentul. Im voi, faceți loc! Nu vedeți că n-au pe unde să treacă? Ai nm bii gură-cască! Da, da, domnule, încolo, vă rog!

La secție au fost lăsați să aştepte cinci minute, înainte de-a fi chemați în biroul şefului, un bărbat înalt, cu fața bronzată şi senină. Cartea poştală a lui Quangel se afla po biroul lui.

Reclamantul îşi repetă acuzațiile.

Otto Quangel le neagă. Fusese doar în vizită pe la cum natul lui, care stătea pe Goltzstrasse, şi nu intrase în nici o casă de pe Maassenstrasse. Bătrînul maistru îşi dictă datele personale cu un calm desăvîrşit. Şeful de secție îi aprecie stăpînirea de sine, prin comparație cu agitația acuzatorului care facea spume la gură în fața lui.

— Ia spuneți, îl întrebă el încet, ce-ați pîndit pe vizor timp de trei ore? N-aveați de unde să ştiți c-o să

apară cineva la un moment dat cu o ilustrată ca asta. Sau aveați?

— A, e o ştoarfa care stă deasupra mea, domn' inspector! Se îmbracă numai în pantaloni, lasă radioul să meargă toata noaptea - voiam să văd ce indivizi vin pe la ea. Şi atunc i l-am văzut pe bărbatul ăsta urcînd...

► N -am pus piciorul în casa aia, repetă cu încăpățînare ilgel.

Soțul meu? Să facă una ca asta? Credeți că l-aş lăsa? lut rcrupse Anna. Suntem căsătoriți de mai bine de două- Imi cinci de ani şi pînă acum n-a intrat în nici un fel de 'tircături!

Şclul de secție aruncă o privire rapidă spre fața rigidă »muțită. „Greu de ştiut dacă poți avea încredere în el!" trecu prin minte. „Dar să fie oare în stare să scrie cărți |MII,IMI(> din astea?"

Apoi se întoarse din nou spre reclamant.

(!um vă numiți? Millek? Lucrați la poştă, nu-i aşa?

Aşa-i, domnule comisar. Sunt diriginte.

Aha, deci dumneavoastră sunteți acel Millek care se pir/irită la noi de cel puțin două ori pe săptămînă ca să Im n reclamații? Ba că vînzătorul v-a păcălit la cîntar, ba I A vecinul bate covoarele joia, ba că nu ştiu cine şi-a făcut nevoile pe preşul din fața uşii, şi aşa mai departe. Dumnea- vuiistră sunteți, nu-i aşa?

Oamenii sunt aşa de răi, domn' comisar! Toată lumea vrea să-mi facă rău! Credeți-mă, domn' comisar...

Deci azi după-masă v-ați spionat vecina, despre care «puneți că-i o „ştoarfă“, iar acum îl acuzați pe domnul acesta...

I)irigintele îl asigură că-şi facea doar datoria de cetățean. 11 văzuse pe bărbat cînd lăsase cartea poştală şi, dîndu-şi Imediat seama că era vorba de un caz de înaltă trădare, se grăbise să-l ajungă din urmă.

— Am înțeles! spuse şeful de secție. O clipă, vă rog...

Se aşeză la birou şi se prefăcu că citeşte cartea poştală, i Ieşi o făcuse deja de cel puțin trei ori. Era convins că acest Goangei nu era decît un muncitor bătrîn care-i spusese adevărul, în timp ce Millek ăsta era un intrigant ale cA denunțuri nu se dovediseră niciodată a fi întemeiate. I »1 ar fi fost după el, i-ar fi trimis acasă pe toți trei.

Dar n-avea cum să ignore faptul că individul găsise cai tea aceea poştală şi toate secţiile de poliţie primiseră onllnfl să verifice şi cel mai mic indiciu legat de acest caz. Şeii 11 iIm secţie nu vru să-şi sape groapa singur. Oricum nu slAleii prea bine. Şefii lui îl bănuiau că e prea moale, prea seni l mental şi că simpatizează cu elemente antisociale şi evrei Trebuia să-şi păzească pielea. Pînă la urmă, ce putea m Ii se întîmple bărbatului şi femeiiăleia dacă-i preda celor tln la Gestapo? Dacă erau nevinovaţi, colegii lui aveau să-i li mo să plece în cîteva ore; iar martorul fals ar fi primit una pcsle cocoaşă pentru că le irosise timpul.

Tocmai se pregătea să-l sune pe comisarul Escherich, cînd îşi aduse aminte de ceva. Scutură clopoţelul şi îi spuso sergentului care intră:

— Du-i pe domnii ăştia pînă-n faţă şi percheziţionează 1 cu atenţie. Ai grijă să nu le încurci lucrurile. După aia tri mite pe cineva încoace s-o percheziţioneze pe femeie!

Dar percheziția nu dădu nici un rezultat. Polițiştii nu găsiră asupra lui Quangel nimic incriminator. Anna Quan gel răsuflă uşurată cînd se gîndi la cartea poştală clin cutie. Otto Quangel, care nu ştia nimic despre acțiuneu aceea promptă şi inteligentă a soției lui, se gîndi: „Anna e deşteaptă foc. Oare cum a scăpat de cartea aia poştalii ' Doar a stat lîngă mine tot timpul!“ Actele găsite asupra lui confirmară cele declarate de el.

Insă asupra lui Millek se găsi o reclamație oficială adm sată secției de poliție, în care o învinuia pe Frau von Tressow, domiciliată pe Maassenstrasse, la nr. 17, că îşi plimbă cîinele

II IUN fără lesă, sfidînd legea. De două ori mîrîise deja llli ii'inle. Se temea pentru pantalonii lui care acum, pe un' de război, erau de neînlocuit.

(ii griji aveți, domnule! spuse şeful de secție. Acum, în limit a an de război! Credeți că n-avem altceva de făcut? re nu vă duceți singur şi-o rugați frumos pe

doamna cu li'lua să-şi țină cîinele în lesă?

Aşa ceva nu fac în veci, domn' inspector! Să mă adre- «u II in a doamne noaptea pe stradă? Nu, nici gînd! Ca după |!tt mi mă reclame că-i fac avansuri?

Iline, sergent, te rog să-i escortezi pe cei trei în față. Vieuii să dau un telefon.

(le? Mă arestați şi pe mine? strigă furios dirigintele Milli'k. Am făcut o sesizare importantă şi dumneavoastră ..... i'stați? O să vă fac reclamație!

Cine a zis că vă arestez? Sergent, ia-i pe toți trei şi itll i in față!

M-ați percheziționat de parc-aş fi un criminal! țipă illn nou dirigintele.

I Işu se trînti în urma lui.

Şeful de secție ridică receptorul, formă numărul şi se prezentă.

Aş dori să vorbesc cu comisarul Escherich, spuse, în legătură cu cărțile poştale.

Comisarul Escherich e suspendat, finito, perdue\ îi ni rigă în ureche o voce obraznică. Inspectorul Zott se ocupă «rum de caz!

Atunci faceți-mi legătura cu inspectorul Zott - dacă e disponibil duminică după-masă.

— **A, el? E tot timpul disponibil! Vă fac legătura imediat!**

— **Zott la telefon!**

— Aici şeful de secţie Kraus. Domnule inspector, tocmif am reţinut un bărbat care pare să fie implicat în poveste»» aia cu cărţile poştale - sunteţi la curent, presupun.

— Sigur că da! Cazul **Omuleţul**. Ce meserie are?

— Tîmplar. E maistru într-o fabrică de mobilă.

— Atunci nu-i el! Omul nostru lucrează la tramvaie! Lăsaţi-1 să plece! Şi cu asta gata!

Aşa se face că soţii Quangel fură lăsaţi să plece, spre pro pria lor surprindere. Amîndoi se aşteptaseră la un intern gatoriu nesfîrşit şi la o percheziţie la domiciliu.

CAPITOLUL 40

Domnul Zott, inspector criminalist

I nspectorul Zott, un omuleţ cu barbişon şi burtă, des-|irms parcă dintr-o povestire de E.T.A. Hoffmann, o făptură nl(ătuită din hîrtie, praf depus pe dosare, cerneală şi multă iif'.crime, fusese cîndva un personaj destul de ridiculizat ■ cercurile criminaliştilor din Berlin, pentru că disprețuia metodele obişnuite, nu interoga nici un suspect şi la vedetei 1 unui cadavru i se făcea rău.

Cel mai mult îi plăcea să studieze dosarele colegilor lui, vcrificîndu-le, comparîndu-le, scriind pagini întregi de expuneri - dar obsesia lui cea mai mare erau tabelele, pe care le Includea în orice raport, tabele minuțioase, interminabile, care îl ajutau să tragă nişte concluzii subtile. Şi fiindcă inspec- I (n ul Zott, prin metodele lui deductive, bazate doar pe logică, reuşise să rezolve cîteva cazuri ce păreau de nerezolvat, cole- r.n lui se obişnuiseră să-i paseze astfel de cazuri - dacă nici Z(>tt nu reuşea să le dezlege, atunci nu mai era nimic de făcut.

Tocmai de aceea, propunerea de a transfera cazul Omuleţul inspectorului Zott nu fusese deloc ieşită din comun. Numai că Escherich ar fi trebuit să-i lase pe superiorii lui să sugereze soluția asta, fiindcă, venind din partea lui, propunerea era pur şi simplu o neruşinare sau, mai bine zis, o fugă de duşman, o dezertare chiar...

Inspectorul Zott se baricadă în birou cu dosarele Omleţul şi nu ieşi de acolo vreme de trei zile. Abia după (iriwft ceru o întrevedere cu Obergruppenfuhrerul. Dornic să viuUl odată cazul rezolvat, Prall se înfățişă imediat în biroul Iul

— Ei bine, domnule inspector, ce vă spune nasul ăln

d» bătrîn Sherlock Holmes? Aţi mirosit ceva? Pun pariu i A sunteţi pe urmele lui. Măgarul ăla de Escherich...

Urmă o tiradă de înjurături la adresa lui Escherich, cur* stricase totul. Inspectorul Zott le ascultă fară să clipească Nu-şi exprimă părerea nici măcar încuviinţînd sau ciuli nînd din cap.

Cînd tirada se încheie, Zott spuse:

— Herr Obergruppenführer, uitaţi cum stau lucruri 1* Avem aici un individ care scrie cărţile poştale, un om destul de simplu şi needucat, care n-a scris prea mult la viaţa lui şl care se exprimă destul de greu în scris. Pare a fi burlac sim văduv, sau poate trăieşte singur, altfel, în doi ani de zile <)•■ cînd scrie, sigur l-ar fi prins ori nevastă-sa ori proprietăreasn şi sunt convins că nu şi-ar fi ţinut gura nici una. Faptul crt nu ştim nimic despre persoana lui, deşi trebuie să presu punem că la nord de Alexanderplatz se bîrfeşte destul de mult despre cărţile astea poştale, dovedeşte că nimeni nu I n văzut în timp ce le scria. Asta înseamnă că locuieşte singur. Probabil că-i un om între două vîrste - un tînăr n-ar fi avui răbdare să se ţină de asta fară să vadă un rezultat concret şi ar fi trecut repede la altceva. Nu are nici aparat de radio...

— Bine, bine, domnule inspector! îl întrerupse nerăbdîi tor Herr Prall. Toate astea mi le-a povestit şi idiotul ăla de Escherich, cu exact aceleaşi cuvinte. Ce vreau eu e să-mi veniți cu evaluări noi, cu concluzii şi rezultate palpabile care să mă ajute să-l reținpe individul ăsta. Văd c-aveți acolo şi un tabel. Ce-i cu el?

I)a, am un tabel, spuse inspectorul - fară a lăsa să se 'fi cît de jignit era de întreruperea lui Prall şi de insi- n'ii lui că toate concluziile sale pătrunzătoare s-ar fi ui pe informații gata primite de la Escherich un tabel Imite orele la care au fost găsite ilustratele. Este vorba, rt acum, de două sute treizeci şi trei de ilustrate şi opt mori. Dacă ne uităm mai bine la orele la care au fost IU[1], observăm că nici o carte poştală n-a fost găsită după I Meara sau înainte de nouă dimineața.

Dar asta-i limpede ca lumina zilei! strigă Obergrup-|ninliihrerul pierzîndu-şi răbdarea. Pentru că atunci, casele foni încuiate! N-am nevoie de un tabel ca să ştiu asta!

O clipă, vă rog! spuse Zott, şi de data aceasta vocea Iul suna chiar furioasă. N-am terminat cu concluziile. Şi apropo, uşile de la intrarea în clădiri nu se descuie la nouă, ruin aţi spus, ci la şapte sau chiar şase în unele locuri.

I »mi să continui: optzeci la sută dintre cărţile poştale au font descoperite între nouă dimineaţa şi douăsprezece la amiază. între douăsprezece şi paisprezece nu s-a găsit nici unn. Mai departe, douăzeci la sută au fost descoperite între orele paisprezece şi douăzeci. De unde se poate trage concluzia că cel care scrie cărţile poştale şi, mai mult ca sigur, Ir şi distribuie, ia prînzul la o oră fixă şi munceşte noaptea. ii nici un caz dimineaţa şi foarte rar după-amiaza. Dacă o nă luăm un loc în care s-a găsit o ilustrată - în Alex, să zicem - şi ne gîndim că ilustrata a fost lăsată la unsprezece şi un sfert şi apoi la distanţa pe care un om o poate pnrcurge în patruzeci şi cinci de minute, adică pînă la douăsprezece, vedem că, trasînd un cerc în jurul locului cu pricina, ne intersectăm la nord cu o zonă în care nu există nici un steguleţ. Lucru valabil pentru fiecare locaţie, cu cîteva excepţii, desigur, care se pot explica prin faptul că ora la care s-au găsit anumite cărţi poştale n-a fost mor aceeaşi cu ora la care ne-au fost raportate. De aici 11 concluzia că, în primul rînd, individul e foarte pune! u în al doilea rînd, că îi place să folosească mijloacele dl transport în

comun. Locuieşte în triunghiul acesta, inciu drat de străzile Greifswalder, Danziger şi Prenzlauer, mul precis în vîrful nordic al acestui triunghi, pe Chodowieekl, Jablonski sau Christburger Strasse.

— Excelent, domnule inspector! spuse Obergruppen fuhrerul din ce în ce mai dezamăgit. Apropo, îmi aminlem că Escherich mi-a indicat exact tocmai străzile astea. At.nl ti doar că i se părea inutil să facă o percheziție în zona mu Dumneavoastră ce părere aveți despre o percheziție CIIMA cu casă?

— O clipă, vă rog, spuse Zott ridicînd mîna lui mică < părea îngălbenită de hîrțoagele pe care le învîrtise do 11 lungul anilor.

De data asta chiar se simțea profund jignit.

— Aş vrea să vă prezint cît mai pe larg concluziile molo **ca să vedeți că măsurile pe care le propun sunt adecvate..**

„Vrea să-şi acopere spatele, vulpoiul!“, îşi spuse în sinoit lui Prall. „Ei, lasă că vede el! La mine nu există aşa cevn, dacă vreau să-i pun pielea-n băț, i-o pun, şi gata!“

— Dacă ne mai uităm puțin la tabelele astea, pred iert mai departe inspectorul pe un ton atotştiutor, o să vedem cA toate cărțile poştale au fost distribuite în zile

lucrătoare. Do aici putem trage concluzia că omul nu iese din casă dumi nica. Duminica e ziua în care scrie, lucru confirmat şi do faptul că majoritatea cărților poştale au fost găsite luni sau marți. Omul pare că se grăbeşte tot timpul să scape de povara asta, s-o scoată cît mai repede din casă.

Micul burtos ridică degetul.

Kxcepție fac cele nouă cărți poştale găsite la sud de llnndorfplatz. Acestea au fost distribuite duminica, la im vale de aproape trei luni, mai ales după-masa sau ia De aici deduc că omul e obligat să meargă în vizită vum» rudă, poate la maică-sa, care trebuie să stea prin iii aia.

I impectorul Zott se opri şi îl privi pe Obergruppenführer In ochelarii săi cu rame aurii, de parcă s-ar fi aşteptat la ii gest de aprobare sau de apreciere.

Dar Prall spuse numai atît:

Toate bune şi frumoase. Sunteți ager la minte, nu zic Mii iii sigur aveți şi dreptate. Dar nu văd cum o să ne ajute l n 111 c i istea să ne continuăm cercetările...

Sigur că o să ne ajute, Herr Obergruppenführer! îl unii ruzise inspectorul. Oamenii mei o să pună întrebări în NI Angli şi-n dreapta pe străzile alea, cu cea mai mare discre- (ii\ lireşte. O să le cer să se intereseze pe la locatari dacă au cumva vreun vecin care să corespundă cu semnalmentele mispectului.

Ar fi ceva! strigă Obergruppenführerul uşurat. Şi mai departe?

Am mai făcut, spuse inspectorul savurîndu-şi dis-

ITH victoria şi arătîndu-i o a doua hartă, am mai făcut un tabel, pe care am trasat cu roşu cîteva cercuri cu dia-

trul de un kilometru, în jurul locațiilor principale în

• n ce s-au găsit ilustratele. Am omis zona Nollendorfplatz şl cartierul în care presupun că locuieşte. Dacă mă uit mai Imie la aceste unsprezece locații - sunt unsprezece, Herr (Ibergruppenführer -, fac o descoperire surprinzătoare, şi unume că toate se află lîngă stații de tramvai. Verificați şi dumneavoastră, Herr Obergruppenführer! Uitați aici! Şi aici! Şi acolo! Aici stația e un pic mai spre dreapta, aproape

în afara cercului, dar începe în raza de un kilometru... I aici, vedeți, e chiar în mijlocul cercului...

Zott îl privi aproape implorator pe Prall.

— N-are cum să fie o coincidență! zise. în criminaliai n A nu există astfel de coincidențe! Herr Obergruppeniu 111 aiț omul lucrează undeva la tramvaie. Altă posibilitate mi există. Sigur lucrează acolo, uneori chiar şi după-mami Uniformă nu poartă însă - asta o ştim de la cele două roU tore care l-au văzut cînd distribuia cărțile poştale. Hm i Obergruppenführer, vă rog să-mi permiteți să pun cîte mi om foarte priceput în fiecare dintre aceste unsprezece stații de tramvai. Mă aştept la rezultate mai bune de-aici decîl de pe urma cercetării caselor. Dar dacă le facem pe amîndouA cu meticulozitate, o să dobîndim rezultate, sunt convină

— Vulpoi bătrîn ce sunteți! strigă exaltat Obergrup penfuhrerul şi-l plesni pe inspector peste umăr de i se înnm iară genunchii. Pungaş bătrîn! Chestia asta cu stațiile de tramvai e de nota zece! Escherich ăla e un cretin! Cum de i-a scăpat aşa ceva? Sigur că aveți permisiunea mea! Gra biți-vă şi în două-trei zile vă aştept la mine. Sper c-o să-nu raportați că l-ați prins! Vreau să-l anunț personal pe Esche rieh cît e de cretin!

Obergruppenführerul ieşi din încăpere cu un zîmbet mulțumit pe buze.

Rămînînd singur, inspectorul Zott tuşi nervos, apoi se aşează la biroul său plin cu tabele, aruncă o privire rapide prin ochelari spre uşă şi mai tuşi o dată. îi ura pe indivizii ăştia cu gura mare, iară pic de creier, care nu ştiau altceva decît să urle. Iar pe ăsta care tocmai ieşise din biroul lui d ura în mod deosebit, fiindcă i-1 tot dădea întruna de exem piu pe Escherich: „Escherich a făcut şi-a dres“ sau „Mi-a zis deja cretinul de Escherich!“

i II mai dat şi una peste umăr, lui, care ura contactele Nu, individul ăsta... în fine, trebuia să aştepte şi să ni avea să se întîmple. Chiar aşa de siguri nu erau şefii pe poziţiile lor şi urlatul ăsta neîntrerupt ascun- iii r.reu faptul că se temeau să nu fie daţi jos. Oricît de un ţi şi de siguri pe ei păreau, undeva în sinea lor erau nl imiţi că nu ştiau şi nu valorau mare lucru. Nu-i venea frondă c-a trebuit să-i prezinte unui capsoman ca ăla u| II Ti rea lui genială cu tramvaiele - unui individ care i ei iţea nici să-l urmărească în timp ce-i explica pas cu ll'um era zicala aia veche - „nu strica orzul pe gîşte“? l'Anu la urmă însă, inspectorul Zott se întoarce la dosa- |i>, Inhelele şi planurile lui. Are o minte extrem de ordo- HMIn închide un sertar cu un dosar anume şi uită imediat tlii ronţinutul lui. Deschide sertarul cu „staţii de tramvai“ ţl începe să se gîndească ce post ar putea să aibă cel care pine cărţile poştale. Sună la serviciul de transport public, la direcţia pentru personal, şi cere o

listă cu tot felul de slujbe yi posturi. Din cînd în cînd ia notițe.

I[1], absolut convins că suspectul lucrează la tramvaie. Şi o foarte mîndru de descoperirea asta. Ar fi dezamăgit fără margini dacă în clipa asta Quangel, bătrînul maistru de la lubrica de mobilă, ar fi adus în fața lui şi i s-ar spune că el e vinovatul. Nu l-ar interesa că l-au prins în sfîrşit, ci s-ar uluiți dărîmat văzînd că teoria lui impecabilă s-a dovedit a fi falsă.

Tocmai de aceea, cînd, una sau două zile mai tîrziu, acțiunile de căutare din case şi din stațiile de tramvai sunt în plină desfăşurare şi şeful de secție îl anunță că s-ar putea mi I fi prins pe făptaş, inspectorul se interesează doar de profesia acestuia. Cînd aude că-i tîmplar, nici nu-1 mai interesează! El caută un lucrător de la tramvaie!

Pune receptorul în furcă şi nu se mai gîndeşte de Im asta! Nu-1 interesează nici măcar faptul că secția de poilț

de la care a fost sunat se află chiar în Nollendorfplatz mi i duminică spre seară s-a mai găsit o carte poştală în /oiiAl Nu reține nici măcar numărul de telefon al secției. „Numai de prostii se țin idioții ăştia, n-ai ce discuta cu ei!

Oamenii mei o să-mi dea raportul mîine, sau cel tîrziu poimîine. Ăia de la poliție nu fac altceva decît să bîjbîit» »1 să te încurce - dar la ce să te aştepți din partea lor, că di ut r nu-s criminalişti!“

Aşa se face că soții Quangel sunt eliberați...

CAPITOLUL 41

Otto Quangel devine nesigur

In .seara aceea de duminică, soții Quangel au mers spre «411.11 fără să schimbe un cuvînt şi tot aşa au luat şi cina. Anmi - atît de hotărîtă şi de curajoasă în momentele cru- 1 in Ir a vărsat cîteva lacrimi în bucătărie fără s-o audă HIi(iil ei. Acum, că au scăpat, frica şi groaza au pus stăpînire |M< ea. Puțin a lipsit s-o dea în bară, şi asta ar

fi însemnat nlnrşitul pentru amîndoi. Dacă Millek n-ar fi fost un reclami uit bine-cunoscut... Sau dacă n-ar fi reuşit să scape de 1 uri ea poştală... Dacă ar fi fost altcineva şef de secție - ăsta ne vedea clar că nu-i suferea pe turnători! Da, au scăpat şi 1 le data asta, dar Otto nu trebuie să se mai pună niciodată 1111 r-un pericol atît de mare.

I ntră în camera de zi, unde bărbatul ei se plimba agitat • le colo colo. Nu aprinseseră lumina, dar jaluzelele erau 1 ulicate şi razele lunii pătrundeau în încăpere.

Otto continuă să se plimbe înainte şi-napoi, fără să scoată 1111 cuvînt.

— Otto!

— Da?

Se opri brusc şi se uită la femeia care se aşezase pe un colț al canapelei, greu de desluşit în lumina slabă a lunii care pătrundea în încăpere.

— Otto, eu zic să luăm o pauză. în ultimul timp ani nvv ghinion.

— Nu se poate, Anna, îi răspunse bărbatul. E impun hi Dacă dintr-odată n-ar mai apărea nici o carte poştală, Hiftur li s-ar părea dubios. Chiar aşa de proşti nu sunt nici ei it să-şi dea seama că există o legătură între noi şi cărțile | m tţ tale care au încetat dintr-odată să apară. Trebuie să conl l nuăm, fie că vrem, fie că nu.

Apoi adăugă hotărît:

— Şi vreau să continui!

Femeia oftă adînc. N-avea curajul să-l aprobe cu VOT **» tare, chiar dacă ştia că are dreptate. Pe drumul ăsta nu ii> puteai opri cînd aveai chef. Nu exista cale de întoarcere,** UN T **timp să-ți tragi sufletul. Trebuia să mergi înainte.**

După ce se gîndi cîtva timp, femeia spuse:

— Atunci lasă-mă să distribui eu cărțile poştale, Otto Tu nu mai ai noroc.

Bărbatul mîrîi:

— Nu e vina mea că turnătorii stau şi se uită pe vizoi cîte trei ore la rînd. M-am uitat înjur şi mi-am luat toate măsurile de precauție!

— Otto, n-am zis că n-ai fost atent. Am zis doar că 1111 mai ai noroc. Nu e vina ta că nu mai ai.

Dar Quangel schimbă subiectul.

— Ce-ai făcut cu cea de-a doua carte poştală? Ai ascuns-o sub haine?

— N-am putut, pentru că eram înconjurați de lume. Nu. Otto, am aruncat-o într-o cutie poştală din Nollendorfplatz, imediat după primele clipe de agitație.

— O cutie poştală? Foarte bine. Te-ai descurcat grozav, Anna. Săptămîna viitoare o să punem ilustratele în cutii poştale, indiferent unde suntem. Cutiile poştale sunt o

t (11 ■ 1» 11 nă, nu cred că toți cei care lucrează la poştă sunt 1^11 Şi e mai puțin riscant.

Te rog, Otto, lasă-mă să le distribui eu de-acum

încolo, turn rugă o dată Anna.

Mamă, să nu crezi c-ai fi putut evita greşeala pe a am făcut-o eu. E vorba de întîmplările alea neprevă- iii de care mă temeam şi de care n-ai cum să te fereşti, a /ii ai fi de atent. Cum să te fereşti de un spion care se 1'IIIHI aşle trei ore pe vizor? Sau se poate întîmpla să ți se fkcA rău, să cazi şi să-ți rupi un picior - iar atunci te caută |M in buzunare şi găsesc cartea poştală! Nu, Anna, de întîm-Iil111 ilc de genul ăsta n-ai cum să te fereşti!

M-aş simți mult mai liniştită dacă m-ai lăsa pe mine, •birui femeia.

Nu zic nu, Anna. Sincer să fiu, dintr-odată mă simt rum nesigur. E ca şi cînd m-aş uita într-un singur punct iiikIu nu există duşmani. Dar duşmani sunt peste tot înjur, numai că nu-i văd.

Eşti mai agitat, Otto. Treaba asta durează de prea mult 111111). De-am putea să ne oprim cîteva săptămîni! Dar ai drep- tnl n, n-avem cum. însă de-acum încolo o să le distribui eu.

Ți-am spus, nu zic nu. Fă-o! Nu mi-e frică, dar ai drep-

< ut i\ sunt mai agitat. Din cauza întîmplărilor ălora neprevăzute. Credeam că-i de-ajuns dacă faci totul cum trebuie. Dur nu-i aşa, Anna, omul are nevoie şi de noroc. Iar noi am

< vut noroc mult timp, însă acum se pare că lucrurile încep ml se schimbe...

— Dar n-am pățit nimic, spuse femeia pe un ton linişti- l.ur. Nu s-a întîmplat nimic.

— Da, dar acum au adresa noastră şi pot să ne prindă oricînd! La naiba cu rudele astea! Am zis întotdeauna că nu-s bune la nimic!

— Nu fi nedrept, Otto! Ce vină are Ulrich în toata tn asta?

— Bineînțeles că n-are nici o vină! Am zis eu c-ar av Dar dacă n-ar fi existat, nu ne-am fi dus acolo în vi/i N- ajută la nimic să te agăți de oameni, Anna. Dimpol rlv doar îngreunează lucrurile. Uite, acum suntem bănuiț i <• it comis o infracțiune.

— Dacă am fi cu adevărat bănuiți, nu ne-ar fi lăsa) «A plecăm, Otto!

— Aoleu, cerneala! spuse el dintr-odată şi încremeni, N-am aruncat cerneala! Cerneala cu care am

scris carie« poştală e încă aici, în călimara asta!

Quangel fugi şi vărsă cerneala în canalul de scurgem **Apoi se îmbrăcă.**

— Unde pleci, Otto?

— Trebuie să scot călimara din casă! Cumpărăm mîi nu alta. între timp, tu fa focul şi arde tocul, dar mai ales cărţile poştale vechi rămase şi hîrtia pe care o folosesc la scrisori Trebuie să ardem totul! Caută în fiecare sertar! N-avem voie să păstrăm nimic din lucrurile alea!

— Bine, Otto, dar nu suntem bănuiți! Avem timp bere chet pentru asta!

— Ba n-avem timp deloc! Fă ce-ți zic! Verifică peste toi şi pune totul pe foc!

Şi Quangel ieşi.

Cînd se întoarse, părea mai liniştit.

— Am aruncat sticluța în parcul Friedrichshain. Ai ars totul?

— Da!

— Absolut totul? Ai căutat peste tot? Ai aruncat tot

ce ți-am spus?

— Ți-am zis că da, Otto!

Mine, Anna, e în regulă. Dar mai am încă senzația ciunt tmi văd duşmanul. De parcă aş fi uitat ceva!

1 Iri'CU mîna peste fruntea şi se uită gînditor la lii lui.

I ,iiuşLeşte-te, Otto. Sunt sigură că n-ai uitat nimic, în unia n-o să mai găsească nimic.

Şl pe degete? N-am cerneală? îți dai seama că n-am mi iun nici cea mai mică pată de cerneală pe mîini, iu i II nu mai avem cerneală în casă. fi MII uitat cu atenție şi chiar au găsit o pată de cerneală ui niutorul de la mîna dreaptă. Femeia şterse pata fre- id o cu degetele.

Vezi, ți-am zis că o să găsim ceva! Ăştia-s duşmanii mi e uu-i văd. Poate asta era, poate pata era cea care

mă liiiiiu!

S a dus, Otto, nu mai ai de ce să-ți faci griji!

- Slavă Domnului! Ştii că nu mi-e frică, Anna, dar nu vi eitu să ne descopere înainte de vreme. Vreau să-mi fac Irealul cît pot mai mult. Aş vrea să mai fiu în viață cînd se Vii prăbuşi totul. Da, n-aş vrea să pierd aşa ceva. Doar am mul ribuit şi noi puțin!

I)e data asta Anna e cea care îl consolează:

Bineînțeles c-o să fii în viață, amîndoi o să fim. Pen-11 II ca, pînă la urmă, ce s-a întîmplat? Sigur, ne păştea o primejdie mare, dar... zici că norocul ne-a părăsit? Dim-p« il i i vă norocul a rămas cu noi, pericolul a trecut. Suntem Nici, după cum vezi.

Da, spuse Otto Quangel. Suntem aici şi suntem liberi. (VI puțin deocamdată. Şi sper c-o să fie aşa mult, mult timp...

CAPITOLUL 42

Bătrînul membru de partid Persicke

Agentul inspectorului Zott, un oarecare Klebs, primise sarcina de-a scotoci toată strada Jablonski în căutarea unui bărbat în vîrstă, care trăia singur şi a cărui identificare îi preocupa foarte tare pe cei din Gestapo. Agentul avea în buzunar o listă cu numele tuturor membrilor de partid „de încredere“ care locuiau în casele de acolo, ba chiar şi cu cei care stăteau în casele din fundul curților. Pe listă se afla şi numele lui Persicke.

Dacă pentru cei de pe Prinz Albrecht Strasse prinderea suspectului avea mare importanță, pentru informatorul Klebs asta era doar o muncă de rutină. Pirpiriu, plătit cu mai nimic şi prost hrănit, cu picioarele strîmbe, un ten nesănătos şi dinți cariați, Klebs aducea cu un şobolan. Pînă şi munca lui semăna cu scociorîtul şobolanilor prin gunoi. Era întotdeauna gata să înşface o felie de pîine, să cerşească o țigară sau ceva de băut, şi

vocea lui plîngă- cioasă, ca un chițăit, se preschimba într-un şuier şoptit, ca şi cînd bietul de el ar fi fost tot timpul pe punctul de a-şi da sufletul.

Cînd bătu la uşa familiei Persicke, îi deschise bătrînul. Arăta răvăşit, cu părul încîlcit, fața umflată şi ochii roşii, legănîndu-se ca o corabie zgîlțîită de-o furtună cumplită.

— Ce vrei?

— Vreau şi eu să obțin o informație pentru partid.

Spionii lui Zott fuseseră instruiți să nu pomenească de

(¡estapo atunci cînd făceau cercetări. Trebuiau să pară că sunt în căutarea unui membru de partid pentru o chestiune de rutină.

Dar bătrînul Persicke primi exprimarea nevinovată

cu „informații pentru partid“ ca pe-o lovitură în stomac. Gemu şi se sprijini de tocul uşii. Un strop de judecată se trezi totuşi în creierul lui înceţoşat de alcool şi, odată cu el, apăru şi frica.

Făcu un efort să se adune şi spuse:

— Intră!

Şobolanul îl urmă tăcut, cercetîndu-l pe bătrîn cu privirea lui ageră şi alunecoasă.

Camera era răvăşită. Scaune răsturnate, sticle din care şnapsul se prelingea pe podele. O plapumă mototolită. O faţă de masă smulsă. Sub oglinda spartă de un pumn, arătînd ca o pînză de păianjen, zăcea o grămăjoară de cioburi. O perdea trasă şi una ruptă. Şi peste tot scrum de ţigară, mucuri şi pachete de ţigări goale pe jumătate.

Pe hoțul din Klebs începu să-l mănînce palma. Şi-ar fi dorit să înşface totul: sticlele de şnaps, țigările, mucurile, chiar şi ceasul cu lanț care atîrna din buzunarul vestei aruncate pe spătarul unui scaun. Dar deocamdată se afla acolo doar ca mesager al Gestapoului sau, mai bine zis, al partidului. Aşa că se aşeză cuminte pe un taburet şi chiță vesel:

— Văd că ai ce bea şi ce fuma, Persicke! O duci bine de tot!

Bătrînul se uită la bărbat cu o privire grea şi încețoşată. Apoi împinse spre el o sticlă de şnaps pe jumătate plină - Klebs o prinse chiar înainte să cadă de pe masă.

— Vezi că am şi țigări! bîigui Persicke şi se uită înjur prin cameră. Trebuie să fie şi ceva tutun. Apoi adăugă cu limba împleticită: Dar n-am foc!

— Nu-ți face griji, Persicke! şuieră Klebs binevoitor. Găsesc eu ce-mi trebuie. Doar ai gaz în bucătărie şi uu aprinzător.

Se purta de parcă s-ar fi cunoscut de mult. De parc-ar f i fost prieteni vechi. Se furişă în bucătărie pe picioarele lui strîmbe - aceasta arăta şi mai rău decît salonul, fiind plinii de vase sparte şi de mobile răsturnate - şi găsi într-

adevăr un aprinzător de gaz în haosul de acolo şi-şi aprinse ţigara.

Vîrîse în buzunar trei pachete începute. Unul dintre ele era îmbibat cu şnaps, dar se putea usca. Intorcîndu-se în salon, verifică şi celelalte două încăperi. Totul arăta la fel de devastat şi de dezastruos. Bătrînul era singur, exact cum bănuise. Spionul îşi frecă mulţumit mîinile, dezvelindu-şi dinţii cariaţi şi îngălbeniţi. De aici se puteau lua mai multe, nu doar nişte şnaps şi cîteva ţigări.

Bătrînul Persicke stătea la masă, pe acelaşi scaun, exact cum îl lăsase. Dar agerul Klebs îşi dădu seama că se ridicase între timp, pentru că-n faţa lui se afla o sticlă de şnaps neîncepută, pe care n-o văzuse înainte.

„Deci mai are nişte rezerve bătrînul. Las' că vedem noi ce şi cum!"

Klebs se lăsă pe scaun chițăind mulțumit, suflă fumul de țigară în fața gazdei lui, luă o înghițitură de şnaps şi întrebă cu un aer nevinovat:

— Ia zi, Persicke! Ce te supără? Hai, scapă de povară! Şi nu uita: izmene curate în fața plutonului!

Auzind ultimele cuvinte, bătrînul se înfioră. Nu înțelegea contextul în care fuseseră rostite. Pricepuse doar că era vorba de un pluton de execuție.

Nu, nu! bîigui speriat. Fără pluton, iară pluton. Vine lliildur şi rezolvă el tot.

Şobolanul nu întrebă deocamdată cine era acest Baldur i MI o putea să rezolve tot.

Da, dacă se poate rezolva ceva, Persicke! spuse el pre-

l'liillt.

Aruncă o privire spre fața celuilalt, care - i se păru lui - NO uita la el urît şi bănuitor.

Dar sigur, cînd o să ajungă şi Baldur... spuse pe un Ion împăciuitor.

bătrînul continua să se uite la el în tăcere. Dintr-odată, liil.r-unul dintre acele momente de luciditate pe care bău- 11irii înrăiți le mai au din cînd în cînd, îl întrebă fară să se bîlbîie:

— Cine sunteți, de fapt? Şi ce vreți de la mine? Nici măcar nu vă cunosc!

Şobolanul se uită precaut la bărbatul trezit din beție. în iistfel de momente, bețivanii deveneau deseori certăreți şi ngresivi, iar Klebs era doar un năpîrstoc (şi un laş, pe deasu- I ira), pe cînd bătrînul Persicke - chiar

în starea aceea decre- pită - arăta ca unul care reuşise să-i dăruiască Fiihrerului doi soldați SS bine făcuți şi un elev demn pentru Napola.

Klebs zise pe un ton blajin:

— Dar v-am spus deja, Herr Persicke. Poate n-ați auzit bine. Mă cheamă Klebs şi vin din partea partidului, ca să strîng nişte informații...

Persicke izbi cu pumnul în masă. Cele două sticle începu ră să se clatine - Klebs le salvă imediat.

— Cum îndrăzneşti să spui că n-am auzit bine, măgarule, țipă Persicke. Crezi că eşti mai deştept decît mine, împuți tule? îmi spui în casa mea, la masa mea, că nu înțeleg ce vorbeşti? împuțitule, dobitocule ce eşti!

— Nu, nu, nu, Herr Persicke! şopti liniştitor şobolanul N-am vrut să spun asta. A fost o mică neînțelegere. Să fim calmi şi buni prieteni. Calmi - doar suntem amîndoi nişte vechi membri de partid!

— Unde-ți e legitimația? Cum îți permiți să intri în casa mea şi să nu-mi arăți legitimația? Ştii că e interzis!

Dar Klebs nu se sperie aşa de uşor: cei de la Gestapo îşi dotaseră oamenii cu legitimaţii impecabile, perfect valabile.

— Uitaţi, Herr Persicke, puteţi să verificaţi liniştit. Scrie negru pe alb. Sunt trimis să strîng informaţii şi dumneavoastră aveţi datoria să mă ajutaţi cum puteţi!

Bătrînul se zgîi cu ochii încețoşaţi la legitimaţia întinsa spre el - Klebs avu grijă să n-o lase din mînă. Scrisul îi juca în faţa ochilor; Persicke atinse legitimaţia cu degetul, nimerind-o cu greu.

— Dumneata eşti aici?

— Păi, nu vedeţi, Herr Persicke? Toţi zic că-i o poză reuşită! Doar că-n realitate arăt cu zece ani mai tînăr, adăugă plin de sine. N-am de unde să ştiu. Nu-s un om vanitos. Nu mă uit niciodată în oglindă!

— Ia-o dracu' d'aici! mîrîi fostul cîrciumar. N-am chef de citit acum. Stai jos aici şi toarnă-ţi nişte şnaps, fumează o ţigară, fa ce vrei, numai taci şi lasă-mă să mă gîndesc.

Şobolanul Klebs facu ce i se spuse, fără să-l scape din ochi pe bărbatul din faţa lui, care părea că se cufundă din nou în ameţeală.

Da, bătrînul Persicke, care trăsese o duşcă zdravănă din sticla lui, fusese părăsit din nou de luciditate şi atras de vîrtejul irezistibil al beției, iar „gînditul“ despre care vorbise era doar o căutare neajutorată a unui lucru care dispăruse de mult din memoria lui. De fapt, nici nu ştia ce caută.

Bătrînul era într-o stare cu adevărat deplorabilă. Mai Ini Ai, unul dintre băieții lui fusese trimis în Olanda. Apoi Nitul plecase în Polonia. Iar Baldur fusese trimis la o şcoală Nupola: puştiul ambițios reuşise să-şi atingă țelul şi devenim* unul dintre cei mai privilegiați copii germani, un elev a I Kiihrerului! Continua să învețe, să învețe să controleze, nu pe sine, ci pe alții - pe cei care nu ajunseseră la fel de departe ca el.

Tatăl rămăsese singur, cu soția şi cu fiica. Bătrînului îi plăcuse întotdeauna să bea şi fusese cel mai bun client al MAU pe vremea cînd era cîrciumar. Cînd băieții îi plecară m scăpă de supravegherea lui Baldur, Persicke se apucă din nou de băut. Nevastă-sa se sătură curînd; micuță, sperioasă i,u plîngăcioasă, într-o casă condusă de bărbați, unde toți o l ratau ca pe o servitoare prost plătită, o apucă groaza cînd ni* gîndi de unde facea bărbatul ei rost de bani de băut. In plus, îi era frică de

amenințările şi de bătăile beţivanului - aşa că fugi pe-ascuns la rudele ei şi o lăsă pe fiică-sa să aibă grijă de bătrîn.

Fetei, o sălbatică şi ea, membră BDM, care facea parte chiar din conducerea organizației, nici prin cap nu-i trecea Bă curețe după tatăl ei şi să-i îndure bătăile. Prin diverse relații şi pile, reuşi să facă rost de un post de supraveghetoare în lagărul pentru femei din Ravensbriick, unde le obliga pe bătrînele care nu făcuseră în viața lor muncă fizică, amenințîndu-le cu biciul şi cu nişte ciobăneşti germani fioroşi, să muncească mai mult decît le stătea în putere.

Tatăl bătrîn şi părăsit decăzu din ce în ce mai mult. îşi luă concediu medical şi nu se mai duse la muncă.

Nu-i mai facea nimeni de mîncare, aşa că trăia aproape doar cu alcool. în primele zile se mai ducea să-şi cumpere

pîine pe cartelă, dar după ce cineva i-o furase sau poate o pierduse, Persicke nu mai mîncase nimic.

Noaptea trecută se simțise foarte rău, îşi amintea bine lucrul ăsta. Nu-şi amintea, în schimb, c-o luase razna, că spărsese vesela, că răsturnase mobilele şi că, în spaima lui, văzuse numai urmăritori peste tot. Soții Quangel şi fostul judecător Fromm sunaseră mult timp la uşa lui. Dar nu le deschisese - doar n-avea să-i lase înăuntru pe urmăritorii lui. Acolo, afară, nu puteau fi decît oamenii partidului, care voiau să recupereze banii de la casierie, de unde lipseau peste trei mii de mărci (sau poate chiar şase mii, nu era sigur nici în momentele lui cele mai lucide).

Fostul judecător zisese cu răceală:

— Ei, asta e, n-are decît să se dea cu capul de pereți. N-am de gînd să...

Chipul de obicei prietenos şi uşor ironic al judecătorului era neobişnuit de rece, iar bătrînul domn coborîse scările.

Iar Otto Quangel, care nu se amesteca în problemele altora din principiu, fusese de aceeaşi părere:

— De ce să ne amestecăm în aşa ceva? Nu poate să iasă decît scandal. Doar auzi şi tu, Anna, că-i băut! O să se dezmeticească el la un moment dat.

Dar Persicke - care nu-şi mai aminti aproape nimic din toate astea a doua zi - nu se dezmetici. Dimineață se simți foarte rău - tremura atît de tare din toate încheieturile, încît abia mai reuşea să ducă sticla la gură. Dar cu cît bea mai mult, cu atît tremura mai puțin şi spaima aceea care-1 stăpînea dispăru şi ea încet. II mai chinuia doar presimțirea neagră că uitase ceva foarte important.

Iar acum stătea față-n față cu şobolanul ăsta care-1 privea răbdător, şiret şi lacom. Nu se grăbea nicăieri, observase că poate profita de situație şi avea de gînd s-o

facă. Nu se

Ki'ăbea să-i dea raportul inspectorului Zott. Putea oricînd II găsească o explicație pentru tărăgănarea investigației. I Iar acum avea o şansă excelentă şi nu trebuia s-o scape.

Şi n-o scăpă deloc, vicleanul! Bătrînul Persicke se scu-111 udă din ce în ce mai mult în beție şi, chiar dacă abia reuşea 11& bîlbîie cîteva vorbe, o declarație bîlbîită valora şi ea ceva.

Intr-o oră, Klebs află tot ce era de aflat despre suma delapidată de bătrîn, despre locul în care ținea sticlele de Htiaps şi pachetele de tutun, iar banii rămaşi îi vîrîse deja tn buzunare.

Acum şobolanul e cel mai bun prieten al bătrînului, îl

njută să se culce, iar dacă deschide gura să ţipe, Klebs vine nlergînd cu o sticlă de şnaps şi îi dă să bea pînă cînd nu mai scoate o vorbă. Intre timp, şobolanul împachetează grăbit t oate lucrurile de valoare în două geamantane. Frumoasele aşternuturi din damasc ale răposatei Frau Rosenthal îşi schimbă din nou proprietarul, într-un mod la fel de ilicit.

Apoi Klebs îi mai toarnă bătrînului o duşcă pe gît, înşfacă geamantanele şi o şterge din apartament.

Cînd deschide uşa de la intrare, un bărbat înalt şi ciolă- nos, cu o figură sumbră îi ține calea.

— Ce căutați la familia Persicke? Şi ce cărați acolo? Ați venit fără bagaj - v-am văzut cu ochii mei! Ei? Haideți, ziceți! Sau preferați să mă-nsoțiți pînă la poliție?

— Apropiați-vă puțin, vă rog, şopti umil şobolanul. Sunt prieten vechi şi coleg de partid cu domnul Persicke. Poate chiar el să vă confirme. Sunteți administratorul, nu-i aşa? Domnule administrator, prietenul meu Persicke e grav bolnav...

CAPITOLUL 43

Barkhausen e tras pe sfoara pentru a treia oara

Cei doi domni luaseră loc în salonul devastat; „administratorul“ stătea pe locul şobolanului, iar Klebs, pe scaunul lui Persicke. Nu, bătrînul Persicke nu fusese în stare să-i ofere lămuriri, dar naturaleţea cu care Klebs se învîrtea prin casă, calmul cu care i se adresa lui Persicke şi-i turna de băut îl puseseră în gardă pe „administrator“, facîndu-1 ceva mai precaut.

Klebs îşi scoase din nou portofelul uzat din imitaţie de piele, care iniţial fusese neagră, dar acum se înroşise pe margini.

— îmi permiteţi să mă legitimez, domnule administrator? Totul e în regulă, vă asigur, partidul m-a trimis...

Dar celălalt împinse înapoi legitimația, refuză şi şnapsul şi luă doar o țigară. Nu, de data asta nu mai bea nici un şnaps. Nu putea să uite cum Enno, acolo, la etaj, la Rosenthal, stricase ditamai afacerea, cu coniacul lui. Aşa ceva nu trebuia să i se mai întîmple. Barkhausen, pentru că el e cel care s-a dat drept „administrator“, se gîndeşte cum să-l tragă pe sfoară pe bărbatul din fața lui. L-a citit imediat pe individ - că o fi sau nu un cunoscut de-al lui Persicke, sau un trimis al partidului, toate astea nu contează cîtuşi de puțin: tipul a vrut să şterpelească lucrurile bătrînului! Geamantanele

*

alea sunt pline cu lucruri furate - altfel nu s-ar fi speriat aşa de tare la vederea lui Barkhausen şi nu ar fi aşa de timid şi de agitat acum. Nici un om cinstit nu se înjoseşte aşa în fața cuiva - Barkhausen ştie asta din proprie experiență.

— Poate acum doriți un şnaps, ce spuneți, domnule administrator?

— Nu! aproape răcneşte la el Barkhausen. Țineți-vă gura, trebuie să mă gîndesc...

Şobolanul se face mic şi nu mai scoate nici o vorbă.

Barkhausen avusese un an foarte prost. Nu reuşise să pună mîna nici pe cele două mii de mărci trimise de Frau Häberle la München. Cînd le înaintase cererea de transfer, cei de la poştă îl informaseră că Gestapoul a revendicat banii pe motiv că aceştia proveneau din activităţi ilegale şi-l sfătuiseră să se adreseze chiar lor. Dar Barkhausen n-o făcuse. Nu mai voia să se încurce în vecii vecilor cu mincinosul ăla de Escherich şi nici Escherich nu-1 mai chemă la secţie pe Barkhausen.

Deci ratase afacerea asta. Dar şi mai rău era că Kuno-Die- ter nu se mai întorsese acasă de-atunci. La început, Bark- hausen îşi spunea: „Las' că vezi tu! Vino numai acasă, mucosule!" şi îşi închipuia cu lux de amănunte scena în care avea să-l ciomăgească bine, repezind-o grosolan pe Otti ori de cîte ori îl întreba de preferatul ei.

Dar săptămînile treceau şi, fară Kuno-Dieter, situaţia devenea insuportabilă. Otti parcă era o viperă şi-i facea viaţa un iad. Lui nu-i păsa cîtuşi de puţin. Ba dimpotrivă, s-ar fi bucurat dacă obraznicul ăla nu s-ar mai fi întors niciodată - o gură mai puţin de hrănit! Dar Otti o luă razna de tot. Se purta de parcă n-ar mai fi putut trăi nici o zi fară Kuno-Dieter - uitînd că înainte de dispariţie nu-1 scutise deloc de palme şi ocări.

Pînă la urmă, Otti se scrînti de tot şi se duse la poliție, acuzîndu-şi soțul că-i omorîse copilul. Poliția nu prea îşi bătea capul cu cei de teapa lui Barkhausen. Avea oricum o reputație proastă, aşa că-1 trimiseră imediat la închisoare.

L-au ținut acolo unsprezece săptămîni, a muncit harnic la lipit pungi de hîrtie şi la recuperatul fibrelor de cînepă din frînghii vechi, altfel nu-i dădeau nimic de mîncare şi oricum nu-i ajungea ceea ce primea. Dar cel mai rău era noaptea, cînd se auzeau bombardamentele. Barkhausen se temea cumplit de raidurile aeriene. Văzuse cîndva, pe Schonhauser Allee, o femeie lovită de o bombă cu fosfor, care ardea de vie - Barkhausen n-avea să uite niciodată acea imagine.

Aşadar, se temea de avioanele care se auzeau tot mai aproape, văzduhul era plin de huruitul lor, după care urmau primele explozii şi pereții celulei se colorau în roşu de la incendiile din apropiere şi din depărtare... Nu, prizonierii nu erau scoşi din celulele încuiate. Nu erau duşi în pivniță, acolo unde ar fi fost în siguranță; nenorociții ăia de paznici! în astfel de nopți, întreaga închisoare din Moabit era cuprinsă de isterie, oamenii se agățau de gratiile de la ferestre şi țipau - Doamne, cum

mai ţipau! Barkhausen şi el laolaltă cu ei! Uriaşe ca un animal, îşi vîrîse capul sub salteaua de pe prici şi-apoi şi-l izbise de uşa celulei pînă leşinase... Ăsta era narcoticul lui, cu ajutorul căruia trecea peste nopţile alea.

După aceste unsprezece săptămîni de cercetare în stare de arest, se întorsese acasă - deloc bine dispus. Nu reuşiseră să dovedească nimic, bineînţeles, ar fi fost chiar ridicol. Dar s-ar fi putut lipsi de alea unsprezece săptămîni dacă Otti n-ar fi fost aşa o nemernică! Şi exact aşa o tratã cînd se întoarse, pentru cã trăise pe picior mare cu amicii ei în

i

casa lui (deşi ea era cea care plătea chiria în fiecare lună), în timp ce el fila frînghii vechi şi înnebunea de frică.

De-atunci, bătăile erau la ordinea zilei în casa familiei Barkhausen. Capul familiei se dezlănţuia la cea mai mică provocare, aruncînd cu ce-i cădea în mînă după femeia care fusese o nemernică şi abătuse nenorocirea asupra

lui.

Dar nici Otti nu se lăsă mai prejos. Niciodată nu era nimic de mîncare în casă, nici bani, nici tutun. Cînd o bătea, zbiera de se strîngeau toți vecinii şi toți îi luau apărarea în fața lui, deşi ştiau cu toții ce poamă e. Apoi, într-o zi, după ce-i smulsese smocuri întregi de păr din cap, îi facu figura şi dispăru definitiv lăsîndu-1 cu ceilalți patru plozi, dintre care nici unuia nu era sigur că i-ar fi fost tată. Drăcia dracului! Barkhausen se văzu nevoit să-şi caute de lucru, altfel ar fi murit cu toții de foame, lăsînd gospodăria în grija Paulei, care avea doar zece ani.

Fusese un an al naibii de prost, un an cu adevărat de rahat! Pe lîngă asta, ura împotriva familiei Persicke nu-i dădea pace nici o clipă, dar nu putea şi nu avea cum să regleze conturile cu ei. Ura şi invidia care îl cuprinseseră cînd aflase de la vecini că Baldur intrase într-o şcoală Napola sau micuța scînteie de speranță care-1 însuflețise cînd văzuse că bătrînul Persicke decădea din ce în ce mai mult din cauza băuturii - poate... poate exista o cale de răzbunare...

Acum stătea în casa familiei Persicke, şi în faţa lui, pe măsuţa de sub fereastră, era aparatul de radio pe care Baldur îl furase de la bătrîna Rosenthal. Barkhausen aproape că-şi atinsese ţelul; trebuia doar să scape cît mai discret de spionul ăsta...

Ochii lui Barkhausen strălucesc cînd se gîndeşte ce scandal ar face Baldur dacă l-ar găsi aşezat la masa lui.

E un vulpoi şiret, Baldur ăsta, dar de data asta nu fusese destul de şiret... Uneori răbdarea valorează mai mult decîl şiretenia. Dintr-odată, Barkhausen îşi aduce aminte cum a vrut Baldur să-şi bată joc de el şi de Enno Kluge cînd au jefuit apartamentul doamnei Rosenthal - de fapt, nici nu fusese un jaf, ci o chestie aranjată...

Barkhausen îşi ţuguie buza de jos şi se uită gînditor la celălalt bărbat, care nu mai poate sta locului din pricina tăcerii lungi, apoi spune:

— Păi, haideţi, arătaţi-mi ce aveţi în geamantanele alea!

— Staţi aşa puţin, încearcă să se împotrivească

şobolanul, eu cred că cereți cam mult. Dacă prietenul meu, Herr Persicke, mi-a permis să... Şi oricum, ca administrator, n-aveți dreptul...

— Ah, nu mai trăncăniți atîta! spune Barkhausen. Ori îmi arătați ce aveți în geamantane, ori mergem amîndoi la poliție!

— Nu sunt obligat, chițăie şobolanul, dar vă arăt pentru că aşa vreau eu. Poliția nu face decît să ne pună bețe-n roate şi acum, că bietul coleg Persicke s-a îmbolnăvit aşa de rău, o să dureze zile întregi pînă cînd o să-mi poată confirma declarația.

— Haideți, dați-i drumul! Deschideți! se răsteşte dintr-odată Barkhausen, luînd totuşi o gură din sticla de şnaps.

Şobolanul Klebs îl priveşte şi peste chip îi trece brusc un zîmbet răutăcios:

„Haideți, dați-i drumul! Deschideți!“ Prin vorbele astea, Barkhausen şi-a trădat lăcomia. în plus, s-a dat de gol că nu e administratorul clădirii şi, chiar dacă e, nu e genul incoruptibil.

— Auzi, prietene? spune dintr-odată şobolanul pe un ton complet schimbat. Nu vrei să facem jumi-juma?

Un pumn îl aruncă la podea. Dar ca să fie sigur, Barklinusen îl mai pocneşte de două-trei ori cu un picior de Mrmin. Gata, n-o să mai chiţăie atîta, cel puţin nu în urmă- I narea oară!

Apoi Barkhausen se apucă să desfacă şi să refacă baga- |i*lo. Rufaria doamnei Rosenthal îşi schimbă din nou proprietarul. Barkhausen lucrează repede şi cu sînge-rece. De data asta nimic nu trebuie să intervină între el şi victoria linală. Mai bine îi omoară pe toţi, chiar dacă ar fi să crape Vi (;1! Nu se mai lasă tras pe sfoară încă o dată.

Peste vreun sfert de oră, după o încăierare scurtă cu doi sergenţi de poliţie, Barkhausen părăseşte într-adevăr apartamentul. Cîteva şuturi şi smucituri şi e legat fedeleş.

— Aşa! spune mulţumit fostul judecător Fromm. Şi cu asta, zic eu, v-aţi încheiat definitiv traiul în casa noastră, domnule Barkhausen. N-o să uit să-i predau pe copiii dumneavoastră la serviciile sociale. Dar asta vă

interesează mai puțin. Aşa, domnilor, şi acum trebuie să intrăm în locuință. Vreau să sper, domnule Barkhausen, că nu i-ați făcut nimic domnului mărunțel care a urcat la etaj înaintea dumneavoastră. Şi-ar trebui să-l mai găsim şi pe domnul Persicke, domnule sergent. Noaptea trecută a avut o criză de deli- rium tremens.

CAPITOLUL 44

Interludiu: O idilă cîmpenească

Fosta poştăriță Eva Kluge munceşte pe cîmpul de car)oii, aşa cum visase întotdeauna. E o zi frumoasă de primăvnrrt, destul de călduroasă pentru munca la cîmp. Cerul e de im albastru strălucitor şi vîntul nu adie aproape deloc, mai UIOH acolo, în colțul acela adăpostit de pădure. Săpînd, Frau Eva şi-a dezbrăcat hainele pe rînd; a rămas doar într-o bluză MI o fustă. Picioarele ei goale, puternice sunt deja arămii, In fel fața şi brațele.

Săpăliga stîrpeşte loboda, muştarul de cîmp, ciulinii .şi pirul tîrîtor - Frau Eva înaintează greu din cauza pămîn tului năpădit de buruieni. De multe ori săpăliga se loveşte d< • cîte o piatră şi scoate un clinchet metalic - un sunet plăcui. Frau Eva ajunge la marginea pădurii, lîngă o tufa de răcii i tan - e o văgăună umedă, unde

cartofii nu cresc cum trebuie, dar care îi prieşte de minune răchitanului. Voia să ia micul dejun şi, judecînd după cît se înălțase soarele, era şi timpu I, dar se răzgîndeşte: trebuie să scape de pacostea asta de buruiană. Sapă mai departe, plină de vigoare, cu buzele strîns lipite. De cînd trăieşte la țară, a ajuns să urască buruienile, paraziții ăştia ai naturii, aşa că acum le stîrpeşte fară milă.

Chiar dacă Frau Eva strînge din buze, privirea îi e senină şi liniştită. în ochi nu i se mai citesc încordarea şi

i O' »1 area necontenite de acum doi ani, cînd trăia în Ber- H a liniştit, a supraviețuit. Ştie că micuțul Enno a murit, II 1111 n țat-o Frau Gesch printr-o scrisoare. Ştie că şi-a pier- I amîndoi fiii - Max a căzut pe frontul rusesc şi Karle- itnn era deja plecat din viața ei. încă n-a împlinit patruzeci rinei de ani, mai are destul de mult de trăit şi nu disperă- eleni să muncească. Nu vrea să-şi aştepte pur şi simplu MII lin tea - vrea să facă ceva cu timpul care i-a mai rămas.

In plus, e un lucru pe care-1 aşteaptă cu nerăbdare în flerul-o seară: întîlnirile cu suplinitorul de la şcoala din sat. Invnțătorul titular, pe nume Schwoch - un membru de par- i HI înfocat, un clevetitor josnic şi un denunțător laş, care a lleelarat de nenumărate ori, cu lacrimi în ochi, cît de rău îi piii-cu că n-avea voie să lupte pe front din cauza ordinului l' lilirerului, ce îl obliga să reziste în postul lui umil de la țiu ;i —, a fost în sfîrşit recrutat de către Wehrmacht, în ciuda nenumăratelor sale certificate medicale. De atunci a trecut nproape o jumătate de an. Calea spre front se dovedi însă n un grea pentru dornicul de luptă Schwoch: deocamdată, lucrează ca secretar în biroul unui trezorier. Frau Schwoch il vizitează adesea ca să-i ducă şuncă şi slănină, dar probabil m bărbatul ei a împărțit aceste delicatese cu ceilalți, căci 11 iadele n-au întîrziat să apară: după ultima ei vizită, Frau Schwoch şi-a anunțat consătenii că iubitul ei Walter a fost înaintat la gradul de caporal. Caporal - cînd, conform ordinului emis de Hitler însuşi, doar cei care luptau în linia întîi puteau fi promovați. Dar astfel de ordine nu erau valabile şi pentru membrii de partid devotați, cu rezerve apreciabile de şuncă şi slănină.

Toate astea n-o deranjează cîtuşi de puțin pe Eva Kluge. Ştie prea bine cum merg lucrurile de cînd a ieşit din partid. I)a, a fost la Berlin; după ce-a dobîndit acea linişte lăuntrică de care avea atîta nevoie, s-a dus la

Berlin şi s-a prezentat în faţa tribunalului partidului şi la fostul loc de muncă. N-au fost nici pe departe nişte zile plăcute. A trebuit să suporte ţipete, ameninţări şi a fost chiar bătută în timpul celor cinci zile de arest. Puţin a lipsit ca să fie trimisă într-un lagăr de concentrare - dar pînă la urmă a fost lăsată să plece. „Duşman al poporului“ - eticheta asta era o pedeapsă suficientă.

Eva Kluge renunţase la apartamentul ei. Trebuise să vîndă o grămadă de lucruri, pentru că în sat nu primise decît o cămăruţă, dar măcar stătea singură. Nu mai lucra doar pentru cumnatul ei, care ar fi vrut să-i dea numai mîncare, nu şi bani; îi ajuta pe toţi fermierii din împrejurimi Nu lucra doar la cîmp şi în curţile oamenilor, ci îngrijea şi bolnavi, cosea, făcea muncă de grădinărit şi tundea oi. Era îndemînatică şi n-avea niciodată sentimentul că învăţ ii ceva nou, ci mai degrabă că îşi aduce aminte nişte lucruri pe care nu le mai făcuse de mult. Munca de la ţară fusese întotdeauna în sîngele ei.

Dar viaţa asta discretă şi liniştită pe care şi-o construise după atîtea eşecuri devenise cu adevărat plăcută abia după ce-1 întîlnise pe învăţătorul suplinitor Kienschăper. Acesta era un bărbat înalt, trecut de

cincizeci de ani, puțin adus de spate, cu plete albe ce fluturau în vînt şi un chip brunet, luminat de nişte ochi albaştri, tinereşti şi zîmbitori. La l'el cum îi îmblînzise pe copiii satului cu ochii aceia albaştri şl zîmbitori, călăuzindu-i pe căi mai omeneşti şi ştergîndu le din amintire metodele brutale ale predecesorului său, la l'el cum, înarmat cu o foarfecă de grădinărit, curățase livezile satului de crengile uscate şi de lăstarii nedoriți şi îndepilr tase cangrenele dezinfectînd rănile cu acid carbolic - Im fel vindecase şi rănile Evei, alungîndu-i gîndurile negre şl aducînd linişte în viața ei.

Nu că ar fi vorbit prea mult - Kienschăper nu era cine ştie ce mare orator. Dar cînd stăteau amîndoi în stupină şi începea să-i povestească despre viața albinelor, pe care Ir iubea foarte mult, cînd se plimba cu ea seara pe cîmp şi-i arăta cîte un pogon prost semănat, explicîndu-i cît de uşor putea fi făcut mai fertil, cînd ajuta cîte o vacă să fete HHU repara din proprie inițiativă vreun gard dărîmat, sau rînd se aşeza la orgă şi cînta doar pentru ei, cînd tot ce lăsa m urmă părea perfect ordonat şi liniştit - lucrurile astea însemnau mai mult pentru pacea sufletească a Evei decît toate cuvintele mîngîietoare din lume. Era o viață care se apropia încet de sfîrşit, o viață liniştită şi aducătoare de pace, într-un timp plin de ură, lacrimi şi sînge.

Nevasta învățătorului Schwoch, care era o nazistă şi mai înfocată decît bărbatul ei iubitor de război, fireşte că prinse numaidecît ură pe Kienschăper şi facu tot ce-i născocea mintea plină de ură ca să-l terorizeze. Era nevoită na I găzduiască şi să-i dea de mîncare suplinitorului, însă avea grijă să nu-i servească niciodată micul dejun înainte ■ Ic ore, cina i-o ardea tot timpul şi nu-i facea niciodată curățenie în cameră.

I)ar în fața voioşiei lui netulburate, era neputincioasă. I 'n tea să se înfurie, să facă scandal, să-l bîrfească, să tragă cn urechea la uşa clasei şi să-l pîrască apoi la directorul şcolii - degeaba, el îi vorbea mai departe ca unui copil prost-crescut care avea să-şi recunoască singur greşelile la un moment dat. Pînă la urmă, Kienschăper începu să ia o I I.sa la Eva Kluge şi se mută în sat, iar grăsuna şi bătăioasa Frau Schwoch se văzu nevoită să-şi poarte războiul im potriva lui de la distanță.

Nici Eva Kluge, nici învățătorul cu părul alb nu-şi li mi aminteau cînd vorbiseră pentru prima oară despre căsătorie. Poate nu discutaseră niciodată. Poate era de In sine înțeles. Oricum nu se grăbeau - într-o zi avea să vmA şi acel moment. Doi oameni între două vîrste care

nu mul voiau să-şi petreacă restul serilor singuri. Nu, despre copil nici nu putea fi vorba - pe Frau Eva o îngrozea pînă şl gîndul. Mai degrabă despre prietenie, iubire, înțelegere , i mai presus de toate, despre încredere reciprocă. Ea, caia nu putuse să aibă niciodată încredere în primul ei soț, cai e fusese nevoită să preia tot timpul conducerea, se lăsa aci a a condusă - cu cea mai mare încredere - pe ultima bucala de drum din viața ei. Intr-o perioadă întunecată, cînd au mai avea nici o speranță, norii se destrămaseră şi soarcla răsărise din nou.

Răchitanele cu rădăcini roşii zac grămadă pe pămînt Deocamdată le-a stîrpit. Sigur că o să crească la loc, ca țoala buruienile, şi cel mai bine e să le scoți cu tot cu rădăcină din pămîntul arat, altfel se înmulțesc din nou. Dar Frau Eva ştie acum locul ăsta; o să stea cu ochii pe el şi o să treacă cu sapa pe-aici pînă o să scape şi de ultima buruiană.

In sfîrşit poate să-şi mănînce micul dejun. Era şi tini pul - stomacul a început deja s-o roadă. Dar aruncînd o privire spre pîinea şi termosul cu cafea pe care le-a lăsat la umbră în marginea pădurii, îşi dă seama că azi n-o să mai ia micul dejun şi stomacul va trebui să rabde. Asta

pentru ca cineva i-a luat deja locul, un băiat de vreo paisprezece ani, incredibil de zdrențăros şi de murdar, care-i înfulecă pîinea de parcă ar mai avea puțin şi-ar muri de foame.

E atît de ocupat să-şi umple stomacul, încît nu bagă de seamă că sapa s-a oprit din stîrpitul buruienilor. Tresare abia cînd femeia se postează în fața lui şi se holbează la ea cu ochii mari şi albaştri, umbriți de un smoc slinos de pîr blond. Chiar dacă a fost prins asupra faptei şi nu mai poate na liigă, ştrengarul nu pare speriat sau vinovat, dimpotrivă, iurc s-o privească mai degrabă sfidător.

In ultimele luni, Frau Kluge şi toți cei din sat au ajuns să w obişnuiască deja cu aceşti copii: raidurile aeriene asupra llcrlinului au devenit din ce în ce mai numeroase şi populați» n fost instruită să-şi trimită copiii la țară. Satele au fost Invadate de copii sosiți din Berlin. Dar în mod ciudat, unii • lini re ei n-au reuşit să se adapteze la viața liniştită de la pu a. Aici nu-i deranja nimeni, primeau mîncare mai bună ul nimic nu le tulbura somnul - şi cu toate astea, nu rezistau şi se întorceau în oraşul lor mare. Porneau la drum în picioarele goale, cerşind cîte ceva de mîncare, iară un ban Iu buzunar, vînați de jandarmi, căutînd drumul spre oraşul care ardea

aproape în fiecare noapte. Ridicați şi trimişi lititpoi în satul de unde fugiseră, abia aşteptau să pună ceva ■ urne pe ei, ca să pornească din nou la drum.

Specimenul cu ochi sfidători care înfuleca micul dejun al l'lvei Kluge părea să bată drumurile de mult. Femeia nu-şi nmintea să fi văzut vreodată o făptură mai zdrențăroasă şi luni jegoasă. Avea părul plin de paie şi în mizeria din urechilelui puteai să sădeşti morcovi.

— E bună mîncarea? întrebă Frau Kluge.

— Clar! spuse copilul trădîndu-şi originea prin expresia l tpic berlineză.

Se uită la ea.

— Vrei să mă bați? o întrebă.

— Nu, spuse femeia. Mănîncă liniştit. Eu rezist şi fară micul dejun, iar ție ți-e foame.

— Clar! spuse din nou copilul. Şi p-ormă mă laşi să plec?

— S-ar putea, răspunse ea. Dar înainte poate mă laşi să l e spăl şi să-ți curăț puțin hainele. Şi poate găsesc şi o pereche de pantaloni lungi care să-ți vină.

— Mai bine lasă! o refuză copilul. O să-i vînd oricum dacă n-o să am bani. Ştii cîte perechi am vîndut de cînd îs pe drum? Vreo cinşpe perechi de pantaloni pe puțin! Şi

zece perechi de încălțări!

O privi plin de mîndrie.

— Şi de ce-mi povesteşti mie aşa ceva? întrebă femeia. Ar fi fost mai bine pentru tine dacă ai fi luat pantalonii şi nu mi-ai fi spus nimic!

— Ştiu şi io? zise copilul nepăsător. Poate pentru că nu m-ai luat la trei păzeşte că ți-am şutit micul dejun. Nu-mi place să mă ia lumea la trei păzeşte.

— Şi zici că eşti pe drumuri de un an de zile?

— Cam aşa. Iarna asta am muncit la o crîşmă dintr-un tîrg. Am hrănit porcii şi-am spălat halbele de bere. Am făcut de toate. N-a fost rău deloc, spuse gînditor puştiul. Ce figură era cîrciumarul! Beat aproape tot timpul, dar vorbea cu mine de parcă am fi fost de aceeaşi vîrstă. Acolo am învățat să beau şnaps şi să fumez. Ție-ți place şnapsul?

Frau Kluge lăsă pe mai tîrziu clarificarea problemei dacă băutul era un lucru bun pentru un băiat de paisprezece ani.

— Dar după aia ai fugit şi de acolo? Vrei să te întorci la Berlin?

— Nuuu, spuse băiatul. La ai mei nu mă mai duc. M-am săturat de ei.

— Dar părinții tăi şi-or face griji pentru tine - nici nu ştiu unde eşti!

— Ăia? Să-şi facă griji? Se bucură c-au scăpat de mine!

— De ce, ce-i tatăl tău?

— Ăla? E de toate: spion şi băgăcios, şi mai şi fură. Dacă găseşte ceva de furat. Doar că e cam tont şi nu prea găseşte nimic.

— Aha, spuse Frau Kluge şi, după mărturisirile alea glasul ei părea mai sever. Şi mama ta ce zice?

— Maică-mea? Curva aia? Păi, ce să zică?

Jap! Frau Eva îi trase o palmă, încălcîndu-şi astfel pro misiunea.

— Nu ți-e ruşine să vorbeşti aşa despre maicî-ta? Ptiu

drace!

Ştrengarul îşi frecă obrazul, iară a-şi schimba EXPRESIA

— Pe-asta am simțit-o, zise el. Nu mai vreau alta la fel

— Să nu mai vorbeşti aşa despre maică-ta ai

înțeles? spuse ea furioasă.

— De ce nu? întrebă el lăsîndu-se pe spate şi clipind mulțumit şi deplin sătul spre gazda lui. De ce? Doar asta e, o curvă. O spune chiar ea. „Dacă n-aş face eu trotuaru' ați muri cu toții de foame!“ spune tot timpul Că suntem cinci frați, şi fiecare e făcut cu altu'. Tata meu cică-i bo t are moşie în Pomerania. Mă gîndeam să-l caut Cre' că ' un ciudat, Kuno-Dieter, aşa-1 cheamă. Eu zic că-s puțini cu numele ăsta tîmpit, ar trebui să-l găsesc una-două

— Kuno-Dieter, spuse Frau Kluge. Deci aşa te cheamă Kuno-Dieter?

— Zi-mi mai bine Kuno, de Dieter ăsta mă pot lipsi!

— Bine, Kuno. Ia zi, unde te-au evacuat? Cum se cheam w satul în care ai coborît din tren?

— Nu m-a evacuat nimeni! Am fugit de-acasă'

Stătea într-o rînă, sprijinindu-şi obrazul murdar de

brat la fel de murdar. Clipi somnoros spre ea j

' a> pregătit de-o

barfa mica.

— Să-ți povestesc cum s-a întîmplat. Taică-meu adie“ ăla cu care trăieşte maică-mea, m-a înşelat acu’ un an cincizeci de mărci şi m-a mai şi bătut. Aşa c-am adunat ' ^ nişte amici, ba nu, nu erau amici, doar nişte puşti înțele[8U]

l-am încolțit şi l-am strîns un pic cu uşa. I-a prins bine - măcar acum a băgat la cap că uneori mai învinge şi ăia micii, nu numai oamenii mari! Şi l-am şi buzunărit. Habar n-am cîți bani or fi fost, că ăia mai mari i-au împărțit. Mie mi-au dat numai două’j de mărci şi mi-au zis s-o şterg de-acasă că bătrînu’ o să mă omoare-n bătaie sau o să mă bage la orfelinat. „Du-te la țară, la țărani!“, aşa mi-au zis. Şi uite-mă la țară, la țărani. Şi de-atunci am dus-o aşa de bineeee... cum n-aş fi crezut!

Tăcu şi o privi din nou.

Femeia se uită la el iară să zică nimic şi se gîndi la Karlemann. Peste doi, trei ani, băiatul avea să ajungă tot un Karlemann, avea să fie exact la fel - un om fără suflet, fără credință şi fară ambiții, care se gîndeşte doar la el.

Frau Kluge îl întrebă:

— Şi ce crezi c-o să se aleagă de tine, Kuno? Apoi adăugă: Vrei să te înrolezi în SA sau în SS?

Copilul lungi cuvintele:

— La indivizii ăiaaa? Mira-m-aş! Păi ăia-s mai răi ca tata! Numa' înjură şi dau comenzi! Nu, mulţam, da' nu-i de mine!

— Dar poate ar fi distractiv dacă i-ai comanda şi tu pe alţii.

— De ce să-mi placă? Nuuu, aşa ceva nu-i de mine. Ştii... cum te cheamă?

— Eva. Eva Kluge.

— Ştii, Eva, ce mi-ar plăcea mult de tot? Să ştiu totu' despre maşini. Din alea, cum funcţionează motoru', cum e cu carburatoru' şi cum e cu aprinderea - adică pe astea le ştiu, cît de cît, dar vreau să aflu şi de ce-i aşa... Aş vrea să ştiu, numai că-s cam bătut în cap. Cînd eram mic îmi tot dădeau peste căpăţînă şi ere' că m-am prostit. Nici măcar să scriu ca lumea nu ştiu!

— Nu-i adevărat, n-arăţi ca un copil prost! Sunt sigură c-o să înveţi să scrii, iar mai tîrziu o să înveţi o grămadă şi despre motoare.

— Să învăţ? Adică să mă duc iar la şcoală? Nuuu, sunt prea mare pentru aşa ceva. Am avut deja două iubite.

Preţ de o clipă, femeia se înfioră. Dar apoi îi spuse cu mult curaj:

— Crezi că un inginer sau un tehnician învaţă o dată şi-

atît? Păi, ăştia învaţă tot timpul, fac facultăţi, cursuri serale...

— Ştiu eu, sigur că ştiu! Am citit ce scrie pe afişele alea. „Cursuri serale pentru electricieni“ - dintr-odată vorbea o germană corectă - „principiile de bază ale electrotehnicii“.

— Păi, vezi! exclamă Frau Eva. Şi zici că eşti prea mare pentru aşa ceva! Nu vrei să mai înveţi nimic? Vrei să rămîi pentru tot restul vieţii un terchea-berchea care iarna spală pahare şi taie lemne? Ar fi şi asta o viaţă, numai că nu cred că ţi-ar plăcea!

Copilul facu ochii mari şi o privi întrebător, dar şi bănuitor.

— Vrei să mă trimiţi la ai mei înapoi şi să mă duc la şcoală la Berlin? Sau vrei să mă dai la orfelinat?

— Nici una, nici alta. Vreau să rămîi la mine. O să te învăţ, eu şi un prieten de-al meu.

Copilul rămase neîncrezător.

— Şi ţie ce-ţi iese la treaba asta? O să te coste o grămadă - mîncare, haine, manuale şi toate alea.

— Nu ştiu dacă o să înţelegi vreodată, Kuno. Am avut şi eu cîndva o familie, un bărbat şi doi copii, doi băieţi pe care i-am pierdut. Acum am rămas singură, nu mai am pe nimeni... doar un prieten, atît!

— Păi înseamnă că mai poţi face un copil!

Femeia între două vîrste se înroşi sub privirea puştiului de paisprezece ani.

— Nu, nu pot să mai fac copii, spuse privindu-l drept în ochi. Dar mi-ai face o mare bucurie dacă ai ajunge ceva - mecanic auto sau constructor de avioane... M-aş bucura să ştiu c-am făcut ceva dintr-un copil ca tine.

— Adică crezi că-s un dobitoc?

— Ştii şi tu, Kuno, că prea bine nu-ți merge acuma!

— Ai dreptate. Asta cam aşa-i.

— Şi n-ai avea chef să fii şi tu altcineva?

— Chef aş avea, dar...

— Dar ce? Nu vrei să vii cu mine?

— De vrut aş vrea, dar...

— De ce tot zici „dar“?

— Păi, o să te saturi tu repede de mine şi mie nu-mi place să m-alunge lumea - mai bine plec de capu' meu.

— Poți să pleci oricînd de la mine. N-o să te țin cu forța, stai liniştit.

— Pe cuvîntu' tău?

— Pe cuvîntul meu, Kuno. Iți promit. Eşti liber să vii şi să pleci cînd vrei.

— Da' dacă vin la tine, asta înseamnă că tre' să mă înregistrezi, şi-atunci ai mei o să afle unde-s şi n-o să mă mai lase să stau la tine nici măcar o zi.

— Dacă la tine acasă e aşa cum spui, nu cred c-o să te oblige să te întorci la ei. Poate o să mă facă pe mine tutorele tău, şi atunci o să fii băiatul meu...

Preț de o clipă cei doi se priviră. Femeii i se păru că zăreşte o licărire îndepărtată în ochii aceia albaştri şi nepăsători. Dar apoi copilul spuse, lăsîndu-şi capul pe brațe şi închizînd ochii:

— Păi, bine atunci. Eu o să dorm puțin. Tu du-te înapoi la cartofii tăi!

— Dar, Kuno! strigă femeia. Trebuie să-mi răspunzi măcar la întrebare!

— Trebuie? o întrebă copilul somnoros. Nici un om nu trebuie să facă nimic!

Femeia îl privi un timp, neştiind ce să spună. Apoi se întoarse la lucru cu zîmbetul pe buze.

Se apucă de săpat, dar de data asta o făcu mecanic, în două rînduri era cît pe ce să reteze un cartof. „Vezi ce faci, Eva!“ se dojeni supărată.

Dar asta n-o ajută prea mult. Se gîndi c-ar fi poate mai bine să renunțe la planurile ei cu copilul. Cîtă dragoste şi muncă a investit în Karlemann, Iară să-l răsfețe - şi la ce bun? Ce s-a ales de dragostea şi munca ei? Iar acum voia să schimbe cu totul un copil de paisprezece ani, care disprețuia viața şi pe toți oamenii? Ce-şi închipuise oare? In plus, Kienschăper n-ar fi fost niciodată de acord...

Se uită spre copilul adormit, dar acesta dispăruse. Numai lucrurile ei se mai zăreau la umbra pădurii.

„Ei, asta e!“, îşi spuse. „A hotărît el în locul meu. A şters-o! Cu atît mai bine!“

Şi continuă să sape cu înverşunare.

Dar o clipă mai tîrziu îl zări pe Kuno-Dieter în capătul celălalt al pogonului, smulgînd cu hărnicie buruienile şi aruncîndu-le într-o grămăjoară la marginea pogonului. Femeia sări peste brazde şi se duse la el.

— Gata, nu mai dormi? îl întrebă.

— Nu mai pot să dorm, spuse el. Mi-ai împuiat capu' cu poveştile alea. Tre' să mă gîndesc.

— Atunci gîndeşte-te! Dar să nu crezi că trebuie să lucrezi de dragul meu.

2 **De dragul tău!**

Cu greu s-ar fi putut descrie dispreţul din glasul lui.

3 **Smulg buruieni pentru că mă ajută să mă gîndesc**

şi pentru că-mi place. Serios! De dragul tău, auzi! Fiindcă mi-ai dat ceva de mîncare, adică?

Frau Eva Kluge se întoarse din nou la lucru cu un zîmbet discret pe buze. Da, o facea de dragul ei, chiar dacă nu voia să recunoască. Acum era sigură că avea s-o urmeze la amiază şi din clipa aceea toate vocile care o avertizau îşi pierdură orice putere asupra ei.

Se opri din săpat mai devreme ca de obicei. Se duse iar la băiat şi-i spuse:

4 **Mă duc să fac de mîncare. Poţi să vii cu mine dacă vrei.**

Copilul mai smulse cîteva buruieni, apoi admiră bucata

de pămînt curăţată.

5 **Am curăţat şi eu un petic, spuse mulţumit. Am smuls doar buruienile mai mari, în alea mici tre' să bagi sapa, dar acum n-o să mai fie aşa de greu.**

6 **Sigur că da, spuse ea. Scoate-le tu pe alea mari, de**

alea mici mă ocup eu.

Copilul îi aruncă o privire piezişă şi femeia observă că ochii ăia albaştri puteau să privească şi şmechereşte.

7 **Ce vrei să zici? o întrebă.**

8 **Ce vrei să crezi, spuse ea. Nu trebuie să însemne nimic.**

9 **Aha, bine!**

In drum spre casă, femeia se opri lîngă un pîrîu iute.

10 **Nu vreau să te duc în sat în halul ăsta, Kuno, spuse.**

Fruntea lui se încruntă imediat şi puştiul o întrebă suspicios:

11 **Ţi-e ruşine cu mine?**

12 **Din partea mea, poţi să vii şi-aşa, răspunse femeia. Dar dacă vrei să stai în satul ăsta mai mult - cinci ani, sau mai mult, nu se ştie - fii sigur că oamenii n-o să uite cum arătai cînd ai venit, chiar dacă după aia o să umbli îmbrăcat cum trebuie. „Era murdar ca un porc“, aşa o să zică şi după zece ani. „Ca un terchea-berchea.“**

13 **Ai dreptate, spuse copilul. Aşa-s ăştia. Păi, atunci, hai, du-te şi adu-mi nişte ţoale şi, pînă vii, eu mai dau jos**

din jegul ăsta de pe mine.

14 **O să-ţi aduc săpun şi perie, strigă femeia pornind spre sat cu paşi repezi.**

Mai tîrziu, mult mai tîrziu, spre cină, cînd cei trei (Frau Eva, Kienschăper cel cu părul alb şi Kuno-Dieter, pe care abia dacă-1 mai puteai recunoaşte) terminară de mîncat, Frau Eva spuse:

15 **în noaptea asta o să dormi în podul cu fîn. Dar de mîine o să am şi camera mică, trebuie doar s-o elibereze, că-i plină de te miri ce. O s-o aranjez eu frumos. Mobilă am destulă.**

Kuno o privi fară să spună nimic.

16 **Carevasăzică e timpul să dispar, spuse el. Vreţi să rămîneţi singuri. Bine, am înţeles! Dar de culcat, nu mă culc încă, Eva, să ştii, doar nu-s copil mic. Mai întîi mă duc să dau o raită.**

17 **Să nu stai mult, Kuno! Şi să nu fumezi în pod!**

18 **Bah! N-aş face niciodată aşa ceva! Aş fi primul care ar da ortu' popii. Păi, „distracţie plăcută, copii, spuse tatăl şi se duse să-i mai facă un copil mămicii"!**

Şi Kuno-Dieter ieşi. Un produs strălucit al educaţiei

naţional-socialiste.

Frau Eva Kluge zîmbi oarecum îngrijorată.

Nu ştiu ce să zic, Kienschăper. Nu ştiu dacă am făcut bine că l-am adus pe şmecherul ăsta aici, în mica noastră familie. E cam obraznic, aşa e.

Kienschăper rîse.

Evi, nu vezi că face pe grozavul? spuse. Vrea să se dea mare în faţa noastră, atîta tot. Chiar dacă se face de rîs. Mai ales de cînd a observat că eşti cam pudică...

Eu? Pudică? Nici vorbă! strigă ea. Dar cînd un copil de paisprezece ani îmi povesteşte c-a avut deja două iubite...

.. .asta înseamnă că eşti cam pudică, Evi. Şi ce înseamnă c-a avut „două iubite“? Pun pariu că n-a avut nici una şi, dacă da, fii sigură că ele l-au „avut“ pe el, nu invers! Asta nu înseamnă nimic! Dar mai bine te scutesc de toate poveştile pe care le-am auzit de la copiii din satul ăsta simplu şi pios. Pe lîngă ei, Kuno-Dieter al tău e o comoară!

Dar copiii nu vorbesc despre aşa ceva!

Pentru că se simt vinovaţi. Dar el nu se simte; pentru el e ceva firesc, pentru că n-a văzut şi n-a auzit altceva în jurul lui. O să fie bine, o să vezi. în copilul ăsta se ascunde o sămînţă bună; într-o jumătate de an, o să se facă roşu de ruşine numai la gîndul că ţi-a spus toate astea în prima zi. O să scape de chestiile astea, la fel cum

o să scape şi de argoul lui berlinez. Ai văzut că poate să vorbească şi corect? Dar n-are chef.

25 **Mă simt prost, Kienschăper. Mai ales faţă de tine.**

26 **N-ai de ce, Evi, serios. Puştiul îmi place şi un lucru e sigur: orice s-ar alege de el, n-o să ajungă un nazist ca mulţi alţii. Poate o să fie vreun ciudat, dar nu un membru de partid slugarnic. Sau mai degrabă un singuratic...**

27 **Să dea Dumnezeu! spuse Eva. Nici n-am alte pretenţii de la el.**

Şi femeia avu sentimentul nelămurit că, salvîndu-1 pe Kuno-Dieter, reuşea să mai răscumpere din greşelile comise de Karlemann.

CAPITOLUL 45 Prăbuşirea inspectorului Zott

Scrisoarea şefului de secţie fusese într-adevăr adresată inspectorului Zott de la sediul Gestapoului din Berlin. Dar asta nu înseamnă neapărat că ajunsese la el. Dimpotrivă, SS-Obergruppenfiihrerul Prall era cel care o ţinea în mînă în clipa în care intră în biroul inspectorului.

28 **Ce înseamnă asta, domnule inspector? întrebă Prall. Uite încă o carte poştală scrisă de** OMULEŢ **şi un bileţel care spune aşa: „Deţinuţii au fost eliberaţi, în urma instrucţiunilor primite prin telefon de la inspectorul Zott din Gestapo". Despre ce deţinuţi este vorba, domnule**

inspector? Pe mine de ce nu m-a înştiinţat nimeni?

Inspectorul se uită pieziş prin ochelari la superiorul lui:

29 **A, da! Acum îmi amintesc. S-a întîmplat alaltăieri sau cu o zi înainte. Sau, staţi, da, acum ştiu exact: s-a întîmplat duminică seara. Cam între şase şi şapte, vreau să spun optsprezece şi nouăsprezece, Herr Obergruppenführer.**

Şi se uită la Obergruppenführer, mîndru de memoria lui excelentă.

30 **Ei, ce s-a întîmplat duminică seara între orele optsprezece şi nouăsprezece? De ce au fost reţinuţi oamenii ăia? Şi de ce li s-a dat drumul? Şi mai ales, de ce n-am fost anunţat? Zott, e foarte frumos că v-aţi amintit cu atîta precizie, dar aş vrea să mă lămuriţi şi pe mine.**

Acest „Zott", aruncat fără să fie însoţit de vreo titulatură, sună ca o primă salvă de tun.

31 **A fost ceva iară importanţă! spuse inspectorul schiţînd cîteva gesturi liniştitoare cu mîinile lui îngălbenite de atîta frunzărit dosare. O prostie la o secţie de poliţie. Cei de-acolo reţinuseră un cuplu, soţ şi soţie,**

ca posibili autori sau distribuitori ai cărţilor poştale. O absurditate, bineînţeles, tipică pentru cei de la poliţie. Auzi, cuplu căsătorit - cînd ştim că omul locuieşte singur! Şi acum îmi aduc aminte că individul era tîmplar de meserie, cînd noi ştim că lucrează la tramvaie!

32 **Vreţi să-mi spuneţi, domnule, zise Prall stăpînindu-se cu greu (acest „domnule“ fiind cea de-a doua salvă din această bătălie), vreţi să-mi spuneţi că aţi ordonat să fie eliberaţi fără să-i vedeţi măcar, fără să-i interogaţi - doar fiindcă erau doi în loc de unul şi fiindcă omul s-a dat drept tîmplar? Domnule!**

33 **Herr Obergruppenführer, răspunse inspectorul Zott ridicîndu-se, noi, criminaliştii, lucrăm după un plan pe care îl respectăm în orice situaţie. Eu caut un bărbat care trăieşte singur şi lucrează la tramvaie, nu unul căsătorit care-i tîmplar. Unul ca ăsta nu mă interesează. Nu m-aş abate un pas din drumul meu.**

34 **De parcă un tîmplar n-ar putea să lucreze la BVG[30]... şi să repare vagoane, de pildă! ţipă de data asta Prall. Ce prostie cumplită!**

Prima pornire a lui Zott a fost să se arate jignit, dar observaţia pertinentă a superiorului său îl puse pe gînduri.

35 **Aveţi dreptate, asta nu mi-a trecut prin minte, spuse ruşinat, dar imediat îşi adună gîndurile. Totuşi eu caut un bărbat singur, se încăpăţînă el. Şi ăsta era căsătorit.**

36 **Aveţi idee ce bestii afurisite pot fi femeile? mîrîi Prall, pentru ca apoi să continue: Şi nu v-aţi dat seama,**

---

[30] *Berliner Verkehrsbetriebe* - regia de transport public din Berlin.

inspectore Zott (cea de-a treia salvă, şi cea mai PERICULOASĂ), **că acea carte poştală a fost găsită duminică după-masă, în apropiere de Nollendorfplatz, adică exact în zona care ne interesează? V-a scăpat cumva acest detaliu mic şi neînsemnat? Tocmai dumneavoastră, criminalistul atît de atent la detalii?**

De data asta inspectorul Zott fu într-adevăr şocat. Bar- bişonul îi tremură şi peste ochii lui negri şi ageri se lăsă parcă un văl de ceaţă.

37 **Sunt de-a dreptul încurcat, Herr Obergruppenführer! Nu înţeleg cum mi s-a putut întîmpla aşa ceva! M-am grăbit prosteşte. Mintea îmi stătea tot timpul la staţiile alea de tramvai şi eram aşa de mîndru de descoperirea mea. Prea mîndru...**

Obergruppenfuhrerul îi aruncă o privire furioasă acestui individ care-şi recunoştea cu sinceritate greşelile, iară a se umili în faţa lui.

38 **Am comis o greşeală, o greşeală extrem de gravă, continuă plin de însufleţire inspectorul, atunci cînd am preluat cazul. Mă pricep la munca liniştită de birou, dar nu şi la investigaţii. Colegul meu Escherich se pricepe la aşa ceva de zece ori mai bine decît mine. Iar acum am mai avut şi ghinionul, mărturisi mai departe Zott, ca unul dintre oamenii pe care i-am trimis să cerceteze casele din zonă să fie arestat. Un anume Klebs. înţeleg c-a fost implicat într-un furt, a vrut să jefuiască un dipsoman. A,**

da, şi a fost bătut crunt. O poveste foarte neplăcută. Omul n-o să-şi ţină gura la tribunal, o să mărturisească sigur că noi l-am trimis...

Obergruppenfuhrerul Prall tremura de nervi, dar sinceritatea tristă cu care-i vorbea inspectorul Zott şi nepăsarea pe care o arăta faţă de propria-i soartă îl ţineau încă în şah.

39 **Şi ce aveţi de gînd mai departe, domnule? îl întrebă rece.**

40 **Vă rog, Herr Obergruppenführer, se milogi Zott cu mîinile împreunate, vă rog, eliberaţi-mă de obligaţii! Luaţi cazul ăsta de pe capul meu pentru că nu sunt demn de el! Scoateţi-1 de la închisoare pe comisarul Escherich, sunt sigur c-o să se descurce mai bine decît mine...**

41 **Sper, zise Prall părînd să nu fi auzit un cuvînt din ce-i spusese Zott, sper că v-aţi notat măcar numele şi adresa celor reţinuţi!**

42 **Nu, nu mi le-am notat! Am dat dovadă de o neglijenţă cu totul condamnabilă. M-am lăsat orbit de teoria mea. Dar o să dau telefon la secţie şi o să cer adresa, după care o să vedem...**

43 **Păi, haideţi, daţi telefon! Ce mai aşteptaţi?**

Conversaţia a fost foarte scurtă. Inspectorul îi spuse

Obergruppenführerului:

44 **Nici cei de-acolo n-au notat adresa. Apoi, văzînd că superiorul său schiţează un gest ameninţător, începu să se văicărească:**

45 **Numai eu sunt de vină, numai eu! Probabil şi-au zis că n-are rost, după ce-au vorbit cu mine la telefon. Numai eu sunt de vină că n-au întocmit nici măcar un proces-verbal!**

46 **Deci, n-avem nici un indiciu?**

47 **Nu, nici unul!**

48 **Şi ce părere aveţi despre purtarea dumneavoastră?**

49 **Vă rog să-l aduceţi pe domnul comisar Escherich de la subsol şi să mă închideţi pe mine în locul lui!**

Preţ de cîteva clipe, Obergruppenfuhrerul Prall îl privi mut. Apoi zbieră, tremurînd de furie:

50 **Vă daţi seama c-o să vă trimit în lagăr? Cum îndrăzniţi să-mi sugeraţi aşa ceva iară să tremuraţi şi să plîngeţi de frică? Sunteţi făcut din acelaşi aluat cu comuniştii şi cu bolşevicii! Vă recunoaşteţi greşelile, dar păreţi să fiţi mîndru de ele!**

51 **Nu sunt mîndru de greşelile mele. Dar sunt pregătit să suport consecinţele. Şi sper că o s-o fac iară să tremur sau să plîng!**

Auzindu-i cuvintele, Obergruppenfuhrerul Prall zîmbi

dispreţuitor. Văzuse destule iluzii de demnitate omenească destrămate de pumnii şi picioarele împărţite de soldaţii din SS. Dar îşi aminti privirea unora dintre victime, o privire de o superioritate rece şi aproape ironică, în ciuda tuturor suferinţelor. Şi această amintire îl facu pe Prall să nu se apuce de zbierat şi de izbit cu pumnul în masă, ci să spună doar:

52 **Deocamdată rămîneţi la dispoziţia mea în birou. Trebuie să scriu un raport.**

Inspectorul Zott încuviinţă din cap şi Obergruppenfuhrerul Prall plecă.

CAPITOLUL 46

Comisarul Escherich e liber din nou

Comisarul Escherich s-a întors la birou. Omu car deja considerat mort a revenit la viaţă din beciuri e e poului. Un pic şifonat şi ciufulit, comisarul stă m no masa lui de scris, înconjurat de colegi care se gră esc asigure de preţuirea lor. N-au încetat niciodată să crea el. Ar fi făcut tot ce le stătea în puteri pentru el.

— însă ştii cum e cînd cineva cade în dizgraţia ş Noi, ăştia, n-avem nici un cuvînt de spus. Doar ne am degetele. Dar, mă rog, asta o ştii şi tu prea bine, sc Comisarul îi asigură că îi înţelege perfect. Se s orţe schiţeze un zîmbet nefericit, probabil pentru că n a mv încă să zîmbească cu gura ştirbă. . -

Doar vorbele a doi oameni au reuşit să-l impresione cînd s-a întors la lucru. Unul dintre ei a fost inspectorii

53

Domnule comisar Escherich, îi spusese aces să fiu închis în beci în locul dumneavoastră, cu toa e merita-o de zece ori mai mult. Nu numai din cauza ^ Iilor pe care le-am comis, ci şi din cauză că m-am pur dumneavoastră ca un ticălos. Singura mea scuză e ca convins c-aţi lucrat prost... ,

54 **Haideţi să nu mai discutăm despre asta, zisese rich zîmbind cu gura lui ştirbă. Nici unul DINTRE n**

lucrat bine cînd vine vorba de cazul OMULEŢUL, nici eu, nici dumneavoastră. E chiar amuzant, dar am ajuns să vreau să fac cunoştinţă cu omul ăsta care a adus atîta nenorocire pe capul altora cu ilustratele lui. Sigur e un excentric...

Escherich îl privi gînditor pe inspector. Acesta îi întinse mîna micuţă şi îngălbenită de-atîta frunzărit dosare.

55 **Nu fiţi supărat pe mine, domnule comisar Escherich, spuse încet. Şi încă ceva: nu ştiu de ce, dar mi-am format ideea că infractorul are ceva de-a face cu tramvaiele. O să găsiţi notiţele în dosar. Vă rog să nu pierdeţi lucrul ăsta din vedere în timpul investigaţiilor. M-aş bucura tare mult dacă măcar acest mic amănunt s-ar dovedi de folos! Vă rog mult!**

Şi cu aceste cuvinte, inspectorul Zott se îndreptă spre biroul lui izolat, unde putea să se dedice în voie teoriilor lui.

Celălalt a fost chiar Obergruppenführerul Prall, care veni să-i ţină un discurs:

56 **Escherich, spuse el ridicînd vocea. Comisare Escherich! Vă simţiţi bine?**

57 **Foarte bine! răspunse comisarul.**

Stătea în spatele biroului său, cu degetele mari lipite de cusăturile pantalonilor, cum învăţase în celulă. Oricît ar fi încercat să se stăpînească, Escherich tremura. II cerceta cu privirea ageră pe superiorul lui, faţă de care nu simţea altceva decît frică, o frică iraţională care-i spunea că putea să-l trimită oricînd înapoi în beci.

58 **Dacă vă simţiţi atît de bine, continuă Prall, simţind deja efectul vorbelor lui, atunci puteţi să şi munciţi. Nu-i aşa, comisare Escherich?**

59 **Sigur că da, Herr Obergruppenführer!**

60 **Şi dacă puteţi să munciţi, înseamnă că puteţi să-l prindeţi şi pe** OMULEŢI **Sau nu?**

61 **Sigur că pot, Herr Obergruppenführer!**

CAPITOLUL 46

Comisarul Escherich e liber din nou

Comisarul Escherich s-a întors la birou. Omul care era deja considerat mort a revenit la viaţă din beciurile Gestapoului. Un pic şifonat şi ciufulit, comisarul stă din nou la masa lui de scris, înconjurat de colegi care se grăbesc să-l asigure de preţuirea lor. N-au încetat niciodată să creadă în el. Ar fi făcut tot ce le stătea în puteri pentru el.

62 **Insă ştii cum e cînd cineva cade în dizgraţia şefilor. Noi, ăştia, n-avem nici un cuvînt de spus. Doar ne-am frige degetele. Dar, mă rog, asta o ştii şi**

tu prea bine, Escherich.

Comisarul îi asigură că îi înţelege perfect. Se sforţează să schiţeze un zîmbet nefericit, probabil pentru că n-a învăţat încă să zîmbească cu gura ştirbă.

Doar vorbele a doi oameni au reuşit să-l impresioneze de cînd s-a întors la lucru. Unul dintre ei a fost inspectorul Zott.

63 **Domnule comisar Escherich, îi spusese acesta. N-o să fiu închis în beci în locul dumneavoastră, cu toate c-aş merita-o de zece ori mai mult. Nu numai din cauza greşelilor pe care le-am comis, ci şi din cauză că m-am purtat cu dumneavoastră ca un ticălos. Singura mea scuză e că eram convins c-aţi lucrat prost...**

64 **Haideţi să nu mai discutăm despre asta, zisese Escherich zîmbind cu gura lui ştirbă. Nici unul dintre noi n-a**

lucrat bine cînd vine vorba de cazul Omuleţul, nici eu, nici dumneavoastră. E chiar amuzant, dar am ajuns să vreau să fac cunoştinţă cu omul ăsta care a adus atîta nenorocire pe capul altora cu ilustratele lui. Sigur e un excentric...

Escherich îl privi gînditor pe inspector. Acesta îi întinse mîna micuţă şi îngălbenită de-atîta frunzărit dosare.

65 **Nu fiţi supărat pe mine, domnule comisar Escherich, spuse încet. Şi încă ceva: nu ştiu de ce, dar mi-am format ideea că infractorul are ceva de-a face cu tramvaiele. O să găsiţi notiţele în dosar. Vă rog să nu pierdeţi lucrul ăsta din vedere în timpul investigaţiilor. M-aş bucura tare mult dacă măcar acest mic amănunt s-ar dovedi de folos! Vă rog mult!**

Şi cu aceste cuvinte, inspectorul Zott se îndreptă spre biroul lui izolat, unde putea să se dedice în voie teoriilor lui.

Celălalt a fost chiar Obergruppenführerul Prall, care veni să-i ţină un discurs:

66 **Escherich, spuse el ridicînd vocea. Comisare Escherich! Vă simţiţi bine?**

67 **Foarte bine! răspunse comisarul.**

Stătea în spatele biroului său, cu degetele mari lipite de cusăturile pantalonilor, cum învăţase în celulă. Oricît ar fi încercat să se stăpînească, Escherich tremura. II cerceta cu privirea ageră pe superiorul lui, faţă de care nu simţea altceva decît frică, o frică iraţională care-i spunea că putea să-l trimită oricînd înapoi în beci.

68 **Dacă vă simţiţi atît de bine, continuă Prall, simţind deja efectul vorbelor lui, atunci puteţi să şi munciţi. Nu-i aşa, comisare Escherich?**

69 **Sigur că da, Herr Obergruppenführer!**

70 **Şi dacă puteţi să munciţi, înseamnă că puteţi să-l prindeţi şi pe** OMULEF. **Sau nu?**

71 **Sigur că pot, Herr Obergruppenführer!**

72 **In cel mai scurt timp, comisare Escherich!**

73 **In cel mai scurt timp, Herr Obergruppenführer!**

74 **Păi, vedeţi, comisare Escherich, spuse amabil Obergruppenführerul Prall, savurînd din plin frica subalternului său - vedeţi ce bine vă prinde o vacanţă mică în beciurile noastre! Aşa îmi place să fie oamenii mei! Ei, ia spuneţi, Herr Escherich, acum**

nu vă mai credeţi superior faţă de mine?

75 **Nu, Herr Obergruppenführer, în nici un caz. Ordonaţi, Herr Obergruppenführer!**

76 **Nu mai credeţi că sunteţi cel mai şmecher vulpoi din tot Gestapoul sau că tot ce fac ceilalţi e de rahat?**

77 **Nu, să trăiţi, Herr Obergruppenführer, nu mai cred asta.**

78 **Ei, comisare Escherich, continuă Obergruppenführerul, dîndu-i în glumă un bobîrnac zdravăn peste nas şi facîndu-1 să tresară speriat, dacă vă mai simţiţi superior sau vă mai trece prin cap să porniţi vreo acţiune pe cont propriu, sau dacă credeţi iar că Obergruppenführerul Prall e un cretin şi jumătate, vă rog să mă anunţaţi din timp, ca să vă trimit la o cură mică în celulă înainte ca lucrurile să se înrăutăţească. Ce ziceţi?**

Escherich se uită drept în ochii superiorului său. Tremura atît de tare, încît l-ar fi auzit şi un orb.

79 **Deci, ce ziceţi, comisare Escherich, mă anunţaţi dacă o să vă credeţi iar foarte deştept?**

80 **Da, să trăiţi, Herr Obergruppenführer!**

81 **Sau dacă nu înaintaţi cu treaba... ca să vă grăbesc niţel?**

82 **Da, să trăiţi, Herr Obergruppenführer!**

83 **Păi, atunci, cred că ne-am înţeles!**

Şi dintr-odată, în mod surprinzător, marele şef îi întinse mîna omului pe care-1 umilise îndeajuns.

84 **Să ştiţi că mă bucur să vă văd din nou la lucru. Sper să avem o colaborare excelentă. Ce v-aţi gîndit să faceţi?**

85 **Vreau să cer o descriere amănunţită a celor doi suspecţi de la colegii noştri din Nollendorfplatz. Ar cam fi vremea să avem una! Poate că sergentul care i-a reţinut îşi mai aminteşte numele lor, chiar dacă destul de vag. Şi aş vrea să continui căutările iniţiate de inspectorul Zott...**

86 **Bine, bine. E şi ăsta un început. Să-mi daţi raportul zilnic...**

87 **Da, să trăiţi, Herr Obergruppenführer!**

Aceasta fusese cea de-a doua discuţie care-1 impresionase pe comisarul criminalist Escherich după ce îşi reîncepuse lucrul. între timp, nimic nu mai trăda faptul că fusese închis, după ce reuşise să-şi înlocuiască dinţii. Colegii lui erau chiar de părere că, în ultima vreme, Escherich devenise mult mai amabil. Părea să-şi fi pierdut definitiv aerul ironic şi condescendent de pînă atunci. Nu se mai simţea superior faţă de nimeni.

Comisarul Escherich munceşte, face cercetări, interoghează martori, confruntă descrieri, citeşte dosare, dă telefoane - lucrează exact ca înainte. Dar chiar dacă nimeni nu observă nimic schimbat la el şi chiar dacă speră că într-o zi o să poată purta o discuţie cu Prall fară să tremure, Escherich ştie că n-o să mai fie niciodată omul care a fost. Acum e doar o maşinărie care roboteşte; ceea ce face e muncă de rutină. Odată cu aerul de superioritate, Escherich şi-a pierdut şi pasiunea pentru meseria pe care o face, căci vechea sa îngîmfare era cea care alimenta înainte această pasiune.

Escherich se simţise întotdeauna foarte sigur pe el. N-a crezut niciodată că i s-ar putea întîmpla ceva. A presupus că e altfel decît cei din jurul lui. Dar a trebuit să renunţe la toate iluziile astea, şi a facut-o în clipa în care soldatul SS

Dobat i-a tras un pumn în gură şi l-a învăţat ce înseamnă frica. In doar cîteva zile, Escherich a învăţat atît de temeinic ce înseamnă frica, încît n-avea să mai scape de ea niciodată. îşi dă seama că nu contează cum arată sau ce face, că nu contează cîte

laude sau onoruri primeşte - ştie că e un nimeni. Un singur pumn îl poate transforma oricînd într-un nenorocit care plînge, tremură şi se tîrăşte în genunchi de frică, cu nimic mai presus faţă de hoţul de buzunare cu care a împărţit celula timp de mai multe zile şi ale cărui rugăciuni turuite îi mai răsună în cap şi acum. N-ar fi cu nimic mai presus, cu absolut nimic!

Un lucru îl mai ţine în priză pe comisar, şi acesta e gîndul la OMULEŢ. Trebuie să-l prindă pe individul ăsta; după aia, nu-i mai pasă, poate să se întîmple orice. Trebuie să-l privească în ochi pe omul ăsta, trebuie să stea de vorbă cu omul ăsta care i-a distrus viaţa. Vrea să-i spună în faţă acestui fanatic cîtă teroare, distrugere şi nefericire a adus în vieţile oamenilor. Vrea să-l calce în picioare pe acest duşman nevăzut.

Numai să-l prindă odată!

Lunea fatală

în lunea aceea care avea să se dovedească fatală pentru soţii Quangel;

în lunea aceea, la opt săptămîni după reabilitarea lui Escherich;

în lunea aceea în care Emil Barkhausen şi şobolanul de Klebs au fost condamnaţi la doi ani şi respectiv un an de închisoare;

în lunea aceea în care Baldur Persicke s-a întors în sfîrşit de la Napola şi l-a vizitat pe tatăl său la clinica de dez- alcoolizare;

în lunea aceea în care Trudei Hergesell a căzut pe scări în gara din Erkner şi a suferit un avort spontan;

în lunea aceea fatală -, Anna Quangel zăcea în pat, bolnavă de gripă. Avea febră mare. Otto Quangel veghea la căpătîiul ei, iar doctorul plecase de curînd. Cei doi se certau din cauza cărţilor poştale, neputînd să cadă la învoială dacă Quangel trebuia sau nu să le împartă în ziua aceea.

88 **Nu te mai duci nicăieri! Doar am stabilit mai demult, Otto! Cărţile alea poştale pot să aştepte şi pînă mîine sau poimîine, cînd mă pun pe picioare!**

89 **Vreau să scap de ele, Anna!**

90 **Atunci o să mă duc eu! zise Anna ridicîndu-se în capul oaselor.**

91 **Rămîi în pat! se împotrivi Quangel, împingînd-o înapoi pe pernă. Anna, nu fi nesăbuită. Ştii doar c-am distribuit o sută, poate două sute de cărţi poştale...**

In clipa aceea se auzi soneria.

Cei doi tresăriră speriaţi, ca doi hoţi prinşi asupra faptului. Quangel băgă repede în buzunar cele două cărţi poştale care stătuseră pînă atunci pe cuvertură.

92 **Cine o fi? întrebă Frau Anna speriată.**

Quangel se întrebă şi el:

93 **La ora asta? La unsprezece dimineaţa?**

Femeia îşi dădu cu presupusul:

94 **Li s-o fi întîmplat ceva soţilor Heffke? Sau s-o fi întors doctorul?**

Soneria se auzi din nou.

95 **Mă duc să văd cine e, mormăi bărbatul.**

96 **Nu, îl rugă femeia. Rămîi aici. Ar fi sunat oricum degeaba dacă am fi fost plecaţi prin oraş cu cărţile poştale!**

97 **Mă duc numai să văd, Anna, nu se întîmplă nimic!**

98 **Nu, Otto, să nu deschizi! Te rog! Ceva îmi spune că, dacă deschizi, o să intre ghinionul!**

99 **O să păşesc încet şi o să te întreb înainte să deschid.**

Quangel ieşi.

Femeia aşteptă în pat, neliniştită şi furioasă. De ce nu putea să lase deloc de la el, de ce nu putea să-i facă pe plac măcar o dată? Ghinionul pîndea dincolo de uşă, dar acum, cînd era într-adevăr acolo, nu putea să-l simtă. Şi acum nu se ţinea nici de cuvînt! II auzi deschizînd uşa şi vorbind cu un bărbat. Şi doar i-a promis că o s-o întrebe înainte.

100 **Ei, ce s-a întîmplat? Hai odată, Otto, spune ceva! Nu vezi că mor de nerăbdare? Cine e omul ăla? N-a plecat încă, nu-i aşa?**

101 **Nu trebuie să-ţi faci griji, Anna. E cineva de la fabrică. Maistrul din schimbul unu a avut un accident şi vor să-i ţin locul. Trebuie să plec imediat.**

Femeia lasă capul pe pernă, oarecum mai liniştită.

102 **Şi ce faci, te duci?**

Bineînţeles!

Dar n-ai mîncat nimic la prînz!

O să mănînc ceva la cantină!

Fă-ţi măcar nişte sendvişuri!

Da, da, Anna, nu-ţi face griji. Nu-mi place că te las singură aici atîta timp.

Oricum trebuia să pleci pe la unu.

O să-mi fac tura normală imediat după aceea.

Omul ăla te aşteaptă?

Da, plec acum cu el.

Păi, bine atunci. Să te întorci repede. Şi să iei tramvaiul! Măcar azi!

Sigur, Anna. Fă-te bine!

Tocmai se pregătea să plece cînd Anna îl întoarse din drum.

Of, Otto, nu vrei să-mi dai un sărut? Bărbatul se întoarse, oarecum surprins şi încurcat din cauza acestei dorinţe de tandreţe atît de neobişnuite între ei, şi îşi lipi buzele de gura ei.

Femeia îi trase capul mai aproape şi îl sărută apăsat.

Sunt o proastă, Otto, spuse ea. Mi-e încă

frică. Probabil din cauza febrei. Acum, haide, du-te!

Astfel s-au despărţit. N-aveau să se mai revadă niciodată în libertate. La cărţile poştale din buzunarul lui nu s -a gîndit nici unul dintre ei din cauza acestei despărţiri neprevăzute.

116 **Rămîi în pat! se împotrivi Quangel, împingînd-o înapoi pe pernă. Anna, nu fi nesăbuită. Ştii doar c-am distribuit o sută, poate două sute de cărţi poştale...**

In clipa aceea se auzi soneria.

Cei doi tresăriră speriaţi, ca doi hoţi prinşi asupra faptului. Quangel băgă repede în buzunar cele două cărţi poştale care stătuseră pînă atunci pe cuvertură.

117 **Cine o fi? întrebă Frau Anna speriată.**

Quangel se întrebă şi el:

La ora asta? La unsprezece dimineaţa?

Femeia îşi dădu cu presupusul:

Li s-o fi întîmplat ceva soţilor Heffke? Sau s-o fi întors doctorul?

Soneria se auzi din nou.

Mă duc să văd cine e, mormăi bărbatul.

Nu, îl rugă femeia. Rămîi aici. Ar fi sunat oricum degeaba dacă am fi fost plecaţi prin oraş cu cărţile poştale!

Mă duc numai să văd, Anna, nu se întîmplă nimic!

Nu, Otto, să nu deschizi! Te rog! Ceva îmi spune că, dacă deschizi, o să intre ghinionul!

O să păşesc încet şi o să te întreb înainte să deschid.

Quangel ieşi.

Femeia aşteptă în pat, neliniştită şi furioasă. De ce nu putea să lase deloc de la el, de ce nu putea să-i facă pe plac măcar o dată? Ghinionul pîndea dincolo de uşă, dar acum, cînd era într-adevăr acolo, nu putea să-l simtă. Şi acum nu se ţinea nici de cuvînt! îl auzi deschizînd uşa şi vorbind cu un bărbat. Şi doar i-a promis că o s-o întrebe înainte.

Ei, ce s-a întîmplat? Hai odată, Otto, spune ceva! Nu vezi că mor de nerăbdare? Cine e omul ăla? N-a plecat încă, nu-i aşa?

Nu trebuie să-ţi faci griji, Anna. E cineva de la fabrică. Maistrul din schimbul unu a avut un accident şi vor să-i ţin locul. Trebuie să plec imediat.

Femeia lasă capul pe pernă, oarecum mai liniştită.

Şi ce faci, te duci?

Bineînţeles!

Dar n-ai mîncat nimic la prînz!

O să mănînc ceva la cantină!

Fă-ţi măcar nişte sendvişuri!

Da, da, Anna, nu-ţi face griji. Nu-mi place că te las singură aici atîta timp.

Oricum trebuia să pleci pe la unu.

O să-mi fac tura normală imediat după aceea.

Omul ăla te aşteaptă?

Da, plec acum cu el.

Păi, bine atunci. Să te întorci repede. Şi să iei tramvaiul! Măcar azi!

138 **Sigur, Anna. Fă-te bine!**

Tocmai se pregătea să plece cînd Anna îl întoarse din drum.

139 **Of, Otto, nu vrei să-mi dai un sărut? Bărbatul se întoarse, oarecum surprins şi încurcat din cauza acestei dorinţe de tandreţe atît de neobişnuite între ei, şi îşi lipi buzele de gura ei.**

Femeia îi trase capul mai aproape şi îl sărută apăsat.

140 **Sunt o proastă, Otto, spuse ea. Mi-e încă frică. Probabil din cauza febrei. Acum, haide, du-te!**

Astfel s-au despărţit. N-aveau să se mai revadă niciodată în libertate. La cărţile poştale din buzunarul lui nu s-a gîndit nici unul dintre ei din cauza acestei despărţiri neprevăzute.

Dar bătrînul maistru îşi aminteşte de cărţile poştale de îndată ce s-a urcat în tramvai cu însoţitorul lui. Bagă mîna în buzunar - da, sunt acolo! E nemulţumit de neglijenţa lui. Ar fi trebuit să se gîndească la asta! Ar fi preferat să le lase acasă, sau să coboare acum din tramvai şi să le distribuie în vreo clădire de birouri. Dar nu reuşeşte să găsească nici un pretext plauzibil pentru însoţitorul lui. Aşa că e nevoit să poarte cărţile poştale în buzunar şi în fabrică, un lucru pe care nu l-a mai făcut niciodată şi pe care n-ar fi trebuit să-l facă niciodată - însă acum e prea tîrziu.

E la baie. Ţine cărţile poştale în mîini, vrea să le facă bucăţele, să le arunce în toaletă şi să tragă apa - cînd privirea îi cade peste cuvintele pe care s-a chinuit să le scrie vreme de atîtea ore: i se par puternice, eficiente. Cumpătarea lui, „zgîrcenia lui afurisită“, îl împiedică să le facă fărîmiţe, la fel ca şi respectul lui pentru munca depusă; tot ce a fost creat prin muncă e un lucru sfînt. E păcat să distrugi munca unui om.

Dar în haina pe care o poartă şi la atelier nu poate

să le lase. Le pune în servietă, lîngă pîine şi termosul cu cafea. Otto Quangel ştie bine că într-o parte are o cusătură desfăcută - de două săptămîni tot încerca s-o ducă la şelar. Dar şelarul era îngropat în comenzi şi a mormăit doar că i-ar lua cel puţin două săptămîni să o coasă. Quangel n-a vrut să se lipsească de geantă atît de mult, şi oricum nu-i căzuse pînă acum nimic prin spărtură. Aşa că pune cărţile poştale acolo fară să-şi facă griji.

Traversează atelierul şi se îndreaptă încet spre vestiare, privind în jurul lui. E o echipă străină, vede doar cîteva feţe cunoscute şi din cînd în cînd dă din cap. Uneori întinde chiar şi mîna. Oamenii îl privesc curioşi, îl cunosc destul de mulţi din auzite: „A, da, bătrînu' Quangel, o pasăre rară, aşa e, dar oamenii lui nu se plîng niciodată de el, spun că e drept, asta-i sigur. Vezi să nu, e un stăpîn de sclavi, îi munceşte pe oameni pînă cad din picioare. Dar nici unul nu-1 înjură, nici unul nu se plînge de el. De arătat, arată foarte ciudat. O fi avînd capul în balamale, de dă din el atît de băţos. Tăceţi, vedeţi că se întoarce şi nu suportă să audă oamenii bîrfind, ne pune imediat la punct.“

Otto Quangel a pus servieta în dulap şi cheia în buzunar. Ei bine, încă unsprezece ore şi cărţile poştale o să dispară din fabrică, chiar dacă va fi deja trecut de miezul nopţii, n-o să le mai ducă acasă, o să găsească o soluţie să scape de ele. Altfel Anna ar fi în stare să se dea jos din pat ca să le distribuie.

în tura asta nouă, Quangel nu poate să-şi ocupe postul său de observaţie obişnuit din mijlocul încăperii. Uite-i în ce hal sporovăiesc! Trebuie să se plimbe de la un grup la altul, şi nu toţi din tura asta ştiu ce înseamnă tăcerea şi privirea lui fixă. Unii sunt destul de curajoşi ca să încerce să-l atragă pe maistru în discuţiile lor. Trece ceva timp pînă cînd treaba începe să meargă aşa cum îi place lui, pînă cînd se liniştesc şi-şi dau seama că, în afară de muncit, n-au ce să facă aici.

Quangel tocmai se pregăteşte să-şi ocupe postul obişnuit de observaţie, cînd simte că picioarele îi înlemnesc. Pupilele i se măresc şi se cutremură: dinaintea lui, pe podeaua plină de rumeguş şi aşchii a atelierului, zace una dintre cele două ilustrate.

Degetele îl furnică, ar vrea să se aplece şi s-o ridice imediat, dar vede că la doi paşi de el zace şi a doua. E imposibil să le ridice fară să atragă atenţia. Unul dintre muncitori se uită drept la noul său maistru, iar ceilalţi, ca nişte muieri, nu se pot abţine să se holbeze şi ei, de parcă n-ar mai fi văzut un bărbat în viaţa lor.

„Ei, drace, le ridic pur şi simplu, fie că mă văd, fie că nu! Ce-i interesează pe ei! Nu, nu pot s-o fac, ilustratele alea zac probabil acolo de vreun sfert de oră, mare minune că nu le-a ridicat încă nimeni! Dar poate că deja le-a văzut cineva şi le-a aruncat repede înapoi după ce le-a citit. Ce-o să creadă dacă mă vede că le ridic şi le bag în buzunar?!“

Pericol! Pericol! ţipă alarma lăuntrică din mintea lui Quangel. Pericol de moarte! Lasă cărţile poştale acolo unde sunt! Fă-te că nu le-ai văzut, lasă pe altul să le găsească. Du-te la locul tău!

Dar dintr-odată pe Otto Quangel îl cuprinde un sentiment ciudat. De doi ani, de cînd scrie şi împarte aceste cărţi poştale, nu a văzut încă niciodată efectul pe care îl au asupra oamenilor. A trăit în vizuina lui întunecată; ce se întîmpla cu cărţile poştale, ce furtuni produceau în jurul lor - toate astea şi le-a imaginat de sute de ori, dar nu le-a văzut niciodată.

„Aş vrea să văd măcar o dată ce se întîmplă! Ce pot să păţesc? Sunt unul dintre cei optzeci de muncitori de-aici, care pot părea la fel de suspecţi ca şi mine, de fapt, chiar mai suspecţi, pentru că pe mine toţi mă consideră un cal de bătaie obsedat de muncă, străin de tot ce înseamnă politică. Risc, orice-ar fi. Trebuie să văd ce se întîmplă.“

Şi înainte să-şi termine gîndul, Quangel strigă la unul dintre muncitori:

— Tu, cel de colo! Ridică hîrtiile alea! Cred că le-a pierdut cineva! Ce s-a întîmplat? De ce te uiţi aşa?

Ia o carte poştală din mîna muncitorului şi se preface că o citeşte. Dar nu poate să citească acum, nu poate să-şi descifreze propriul scris, literele acelea mari, trasate cu grijă. Nu poate să-şi ia ochii de la faţa muncitorului care se holbează la cartea poştală. Nu mai citeşte nici el, dar mîna îi tremură şi în privirea lui se citeşte groaza.

Quangel se uită drept la el. Deci le e frică, frică şi atît. Bărbatul nici n-a terminat de citit cartea poştală, n-a trecut nici măcar de primul rînd şi deja a început să tremure de frică.

Quangel aude chicoteli. Ridicînd privirea, observă că jumătate de atelier se holbează la ei, cum pierd vremea în timpul orelor de lucru citind cărţi poştale... Sau au presimţit deja că s-a întîmplat ceva îngrozitor?

Quangel ia şi cealaltă carte poştală din mîna muncitorului. Trebuie să continue singur acest joc -

celălalt e atît de tulburat că nu mai e în stare de nimic.

141 **Unde e reprezentantul Arbeitsfrontului? A, e ăla în pantaloni de cord de lîngă joagăr? Bine! Intoarce-te la muncă şi să nu te prind că stai la palavre, că n-o să-ţi meargă bine!**

142 **Auzi! îi spune Quangel bărbatului de lîngă joagăr. Ieşi puţin pe hol, vreau să-ţi arăt ceva.**

Cînd sunt singuri pe coridor, Quangel continuă:

143 **Uite cărţile astea poştale! Omul ăla din spate le-a ridicat adineauri. Eu le-am văzut. Cred c-ar trebui să le arăţi şi celor din conducere. Zic bine?**

Celălalt începe să citească. Nici el nu citeşte mai mult de cîteva propoziţii.

144 **Ce-i asta? întreabă îngrozit. Le-ai găsit la noi în atelier? Of, Doamne, chestia asta poate să ne coste viaţa! Cine ziceai că le-a ridicat? L-ai văzut cînd le-a ridicat?**

145 **Nu, ziceam că eu i-am spus să le ridice! Poate că eu le-am văzut primul. Zic „poate“!**

146 **Of, Doamne, ce să fac cu blestemăţiile astea? La dracu’! Le arunc în closet, şi gata!**

147 **Trebuie să le predai conducerii, altfel te faci**

singur vinovat. Omul ăla care le-a găsit n-o să-şi ţină gura o veşnicie. Du-te chiar acum, lucrez eu la joagăr în locul tău.

Bărbatul pleacă fără nici o tragere de inimă. Ţine cărţile poştale cu buricele degetelor, de parcă s-ar teme să nu se ardă.

Quangel se întoarce în atelier. Dar nu poate să se ducă imediat la joagăr: tot atelierul e în fierbere. Deocamdată nimeni nu ştie nimic sigur, dar toţi simt că s-a întîmplat ceva. îşi apropie capetele şi şuşotesc, iar de data asta privirea fixă şi tăcerea maistrului nu mai reuşesc să restabilească liniştea. E nevoit să facă ce n-a mai făcut de ani buni: să înjure cu voce tare, să-i ameninţe cu diferite pedepse şi să se prefacă furios.

Chiar dacă într-un colţ al atelierului s-a făcut linişte, în celălalt colţ e şi mai mult zgomot şi, cînd lucrurile încep în sfîrşit să meargă mai bine, Quangel descoperă că două-trei maşini nu sunt manevrate de nimeni: toată banda a

şters-o la baie! Se duce după ei şi unul are neobrăzarea să-l întrebe:

148 **Ce-aţi citit acolo mai înainte, maistre? Chiar era un fluturaş din ăla englezesc?**

149 **Vezi-ţi de treaba ta! mîrîie Quangel şi îi mînă pe oameni înapoi în atelier.**

Acolo, aceeaşi situaţie: toată lumea stă la palavre. S-au adunat în grupuleţe şi în atelier domneşte o debandadă nemaivăzută. Quangel trebuie să alerge de colo colo, să înjure, să ameninţe, să ţipe - îi curge sudoarea pe frunte...

Şi în tot acest timp se gîndeşte: „Deci ăsta-i primul efect. Se sperie. Se sperie atît de tare, încît nici nu termină de citit toate rîndurile! Dar asta nu înseamnă nimic. E clar că aici se simt supravegheaţi. Majoritatea cărţilor poştale au fost găsite de persoane singure. Ceea ce înseamnă că puteau să le citească în linişte, puteau să se gîndească la ele - sigur au avut cu totul alt efect în asemenea împrejurări. Am făcut o mare prostie cu experimentul ăsta. Acum să vedem ce-o

să se întîmple. De fapt, e bine că eu, ca maistru, am fost cel care a găsit şi a predat cărţile poştale - asta o să mă scutească de bănuieli. Nu, n-am riscat nimic. Chiar dacă o să facă o percheziţie acasă, n-o să găsească nimic. Anna o să se sperie sigur - ba nu, o să ajung acasă înainte de percheziţie şi o să am timp s-o pregătesc... e două şi două minute, în curînd trebuie să schimbe turele şi o să urmeze tura mea.

Dar schimbul de ture nu se mai face. Clopotul nu răsună în atelier, tura cealaltă (a lui Quangel) întîrzie să înceapă, maşinile huruie mai departe. Acum oamenii devin cu adevărat neliniştiţi, îşi apropie capetele din ce în ce mai des şi se uită la ceasuri.

Quangel e nevoit să renunţe la măsurile lui de disciplinare: e singur împotriva a optzeci de oameni, n-are nici o şansă.

Apoi, dintr-odată, apare un domn de la birouri, un

domn elegant, în pantaloni călcaţi la dungă şi cu însemnele partidului. Se opreşte lîngă Quangel şi ţipă în zgomotul făcut de maşini:

Schimbul unu! Atenţie, vă rog!

Toate feţele se întorc spre el, unele curioase, altele aştep' tînd să vadă ce-o să se întîmple, altele abătute, ostile su[u] indiferente.

împrejurările cer să lucraţi şi în tura următoare. Orel[e] suplimentare se plătesc!

Se opreşte, iar oamenii se uită ţintă la el. Asta-i tot- împrejurările cer? Vor mai mult decît atît!

Dar bărbatul strigă numai:

Schimbul unu! întoarceţi-vă la muncă!

Apoi, întorcîndu-se spre Quangel, adaugă: ^

153 **Vreau linişte şi eficienţă deplină, maistre!**
Unde-i o*[11] care a ridicat cărţile poştale?
154 **Cred că eu le-am văzut primul.**
155 **Ştiu. E ăla de acolo? Bine. Numele i-**[1] **ştiţi, bănuiesc.**
156 **Nu, asta nu e tura mea.**
157 **Ştiu, ştiu. A, nu uitaţi să le spuneţi oamenilor că, deocamdată, mersul la toaletă e interzis. La fel şi părăsirea atelierului. Avem cîte doi paznici în faţa fiecărei uşi!**

Domnul îmbrăcat în pantaloni călcaţi la dungă dă scurt din cap spre Quangel şi pleacă.

Maistrul se plimbă de la o maşină la alta. Preţ de o clipă, se uită la munca oamenilor, la mîinile lor, apoi le spune:
158 **Părăsirea atelierului şi mersul la toaletă sunt interzise deocamdată. La fiecare uşă stau cîte doi paznici!**

Şi înainte ca oamenii să apuce să-l întrebe ceva, trece

la următorul grup de asamblare şi repetă mesajul.

Acum nu mai e nevoit să-i disciplineze sau să-i zorească. Toţi lucrează tăcuţi, încruntaţi. Toţi simt pericolul care îi paşte. Pentru că dintre cei optzeci de oameni, nici unul nu poate spune că n-a cîrtit niciodată împotriva statului - chiar dacă n-a rostit decît un singur cuvînt! Fiecare e ameninţat. Viaţa fiecăruia e în pericol. Toţi se tem...

Dar continuă să fabrice sicrie. Le aşază unele peste altele într-un colţ al atelierului, căci nu pot părăsi hala. La început sunt doar cîteva, dar pe măsură ce orele trec, se adună din ce în ce mai multe, stiva se înalţă pînă la tavan şi oamenii încep o nouă stivă alături.

Sicrie peste sicrie, cît să ajungă pentru toţi din schimbul acesta, cît să ajungă pentru toţi oamenii din Germania! Sunt încă în viaţă, dar au început deja să lucreze la propriile sicrie.

Quangel se află printre ei. îşi suceşte capul cînd la stînga, cînd la dreapta. Simte şi el pericolul, dar asta îl face să rîdă. Pe el n-o să-l prindă niciodată. Şi-a permis o glumă, a înnebunit tot aparatul, dar acum e din nou vechiul şi prostănacul Quangel, bătrînul zgîrciob. N-o să-l bănuiască nimeni. O să lupte în continuare, n-o să se oprească niciodată.

Dar în clipa următoare, uşa se deschide şi domnul cu pantaloni călcaţi la dungă intră iar. E însoţit de un bărbat înalt şi deşirat, cu o mustaţă de culoarea nisipului pe care o mîngîie drăgăstos.

Nimeni nu mai munceşte, toate maşinile se opresc.

Şi în timp ce domnul de la birouri ţipă:

 Schimbul unu! Puteţi pleca acasă!

în timp ce oamenii lasă uneltele din mînă încă neîncrezători;

în timp ce ochii lor posomorîţi se luminează din nou;

în timp ce se petrec toate astea, bărbatul înalt, cu mustaţă de culoarea nisipului spune:

Maistre Quangel, sunteţi arestat sub suspiciunea de înaltă trădare şi trădare de ţară. Luaţi-o înainte, cît mai discret.

„Săraca Anna“, se gîndi Quangel ieşind încet din atelier, cu capul ridicat şi cu profilul lui ascuţit de pasăre, urmat de comisarul Escherich.

CAPITOLUL 48

Luni, ziua comisarului Escherich

De data asta, comisarul Escherich lucrase rapid şi iară nici o greşeală.

Nici nu primise bine vestea descoperirii a două cărţi poştale într-un atelier cu optzeci de muncitori al Fabricii de mobilă Krause & Co., că a şi ştiut: clipa mult aşteptată sosise, OMULEŢUL comisese în sfîrşit o greşeală. Acum putea să pună mîna pe el!

în numai cinci minute reuşise să adune destui oameni cît să încercuiască întreaga clădire şi acum gonea spre locul faptei într-un Mercedes condus de însuşi Obergruppenfuhre- rul Prall.

Cînd ajunseră la fabrică, Prall se gîndea să-i scoată pe

toţi cei optzeci de muncitori din atelier şi să-i interogheze pe fiecare în parte pînă cînd adevărul ar fi ieşit la iveală, dar Escherich zise:

161 **Am nevoie de o listă cu adresele tuturor muncitorilor din atelier. Cît de repede pot s-o primesc?**

162 **în cinci minute. Şi cu oamenii ce facem? Mai au cinci minute şi-şi termină tura.**

163 **La sfîrşitul turei, spuneţi-le să continue lucrul. Fără explicaţii. E inutil. Puneţi cîte doi paznici la fiecare uşă care dă spre atelier. Nimeni nu părăseşte hala. Şi aveţi grijă să faceţi totul cît mai discret. Trebuie să evităm orice agitaţie!**

Cînd secretarul se întoarse cu lista, îi spuse:

164 **Cel care scrie cărţile poştale stă ori pe strada Chodowiecki, ori pe Jablonski, ori pe Christburger. Care dintre cei optzeci locuieşte acolo?**

Cei doi verificară lista.

165 **Nici unul! Nici măcar unul!**

Norocul părea să fie din nou de partea lui Otto Quangel. Lucra în schimbul doi, aşa că nu era pe listă.

Comisarul Escherich îşi împinse buza de jos înainte şi se trase tare de două-trei ori de mustaţa pe care adineauri o mîngîiase. Fusese absolut sigur de teoria lui, iar acum se simţea descurajat.

însă nu lăsă să se vadă că era dezamăgit şi, scutindu-şi mustaţa mult iubită de alte suferinţe, spuse pe un ton rece:

166 **Bine, haideţi să discutăm despre fiecare muncitor în parte. Ne poate oferi cineva nişte informaţii mai exacte? Dumneavoastră sunteţi şeful personalului? Bine, atunci haideţi să începem. Abeking, Hermann... Ce ştim despre el?**

înaintau extrem de încet. După o oră şi un sfert ajunseseră abia la litera H.

Obergruppenfuhrerul Prall aprindea ţigară după ţigară, fară să tragă mai mult de un fum din fiecare. Se apucă să mormăie în barbă, fară să-şi ducă gîndurile pînă la capăt. Bătu darabana pe pervaz, imitînd marşuri de defilare. Apoi izbucni:

167 **Ce prostie! Ar fi mult mai uşor dacă am...**

Comisarul Escherich nici măcar nu ridică privirea.

Frica pe care o simţea faţă de superiorul lui dispăruse în

sfîrşit. Trebuia să-l găsească pe omul ăla, dar recunoscu în sinea lui că eşecul cu adresele îl ţinea pe loc. Prall putea să se foiască pe-acolo cît voia, că tot n-avea să-i interogheze în masă pe oamenii ăia.

168 **Mai departe, vă rog!**

169 **Kămpfer, Eugen - ăsta e maistrul!**

170 **A, nu, îmi pare rău, putem să-l tăiem de pe listă. Şi-a prins mîna în maşina de rindeluit azi-dimineaţă. îl înlocuieşte maistrul Quangel...**

171 **Aşa, mai departe: Krull, Otto...**

172 **îmi cer scuze din nou, dar maistrul Quangel nu se află pe lista domnului comisar...**

173 **Ce-1 tot deranjaţi din secundă-n secundă! Cît vreţi să mai stăm aici? Quangel, măgarul ăla bătrîn? Putem să-l excludem din start!**

Dar în Escherich se aprinse o scînteie de speranţă şi întrebă:

174 **Unde stă Quangel ăsta?**

175 **Trebuie să verificăm, pentru că nu lucrează în schimbul ăsta.**

176 **Atunci verificaţi odată! Cît mai repede! Doar v-am cerut o listă** COMPLETĂL

177 **Sigur că verificăm. Dar vă spun de acum, domnule comisar, că individul ăsta, Quangel, e un bătrîn aproape senil care lucrează la noi de ani buni. îl cunoaştem foarte bine...**

Comisarul flutură nepăsător din mînă. Ştia prea bine cîte greşeli săvîrşeau oamenii care credeau că-şi cunosc semenii.

178 **Ei bine? îl întrebă pe tînărul secretar care tocmai se întorsese. Ei?**

Tînărul îi răspunse triumfător:

179 **Maistrul Quangel locuieşte pe Jablonskistrasse, la numărul...**

Escherich sări de pe scaun şi exclamă cu o exaltare care nu-i stătea deloc în fire:

180 **El e! L-am prins pe** OMULEŢI

Obergruppenführerul Prall zbieră:

181 **Puneţi mîna pe porcu' ăla! Şi pe urmă să-l belim, să-l belim de tot!**

Domnea o agitaţie generală.

182 **Quangel! Cine-ar fi crezut - tocmai Quangel? Nebunul ăla bătrîn? Imposibil! Dar el a fost cel care a ridicat cărţile poştale! Nu-i de mirare, din moment ce tot el le-a scăpat pe jos! Dar cine-i atît de cretin încît să-şi întindă singur o cursă? Quangel? Aşa ceva nu se poate!**

Şi deasupra tuturor, vocea urlătoare a lui Prall:

183 **Puneţi mîna pe porcu' ăla! Şi pe urmă să-l belim, să-l belim de tot!**

Comisarul Escherich se calmă primul.

184 **O vorbă doar, Herr Obergruppenführer! Vă rog să-mi permiteţi să fac o propunere: eu zic să începem cu o mică percheziţie la domiciliul lui Quangel.**

185 **De ce s-o mai lungim atîta, Escherich? Pînă la urmă, o să ne scape iar!**

186 **Din clădirea asta n-are cum să mai iasă! Dar dacă găsim în casă vreo dovadă clară, care să-l împiedice să mintă? Asta ne-ar scuti de o grămadă de eforturi! Acum e momentul! Acum cînd încă nu ştie nici el, nici familia lui că-1 bănuim...**

187 **E mult mai uşor să-i smulgem maţele pînă cînd mărturiseşte tot. Dar fie, din partea mea, haideţi s-o prindem şi pe femeie! Te avertizez însă, Escherich! Dacă individul face vreo prostie între timp, se aruncă în vreo maşinărie sau mai ştiu eu ce, mătur pe jos cu dumneata! Vreau să-l văd pe individ atîrnînd în ştreang!**

188 **O să-l vedeţi! O să cer să fie ţinut sub observaţie tot timpul. Prin uşă, în secret. Tura continuă pînă ne întoarcem, domnii mei, n-ar trebui să ne ia mai mult de-o oră...**

Arestarea Annei Quangel

După plecarea lui Otto, Anna Quangel căzu într-o stare de stupoare confuză, din care reuşi totuşi să se dezmeticească destul de repede. Pipăi cuvertura de pe pat, căutînd cărţile poştale, dar nu le găsi nicăieri. Se gîndi mult, dar nu-şi amintea să-l fi văzut pe Otto luîndu-le. Nu, chiar dimpotrivă, îşi aminti că avea de gînd să le distribuie ea în ziua următoare, sau în cea de după. Aşa rămăsese.

Deci cărţile poştale trebuiau să fie pe undeva prin casă. Anna începe să le caute, ba scuturată de friguri, ba arzînd de febră. întoarce totul pe dos, scotoceşte printre cearşafuri, se bagă pe sub pat. Respiră greu, iar uneori e nevoită să se aşeze pe marginea patului, pentru că pur şi simplu nu mai are putere. Se înfăşoară în pătură şi priveşte în gol; a uitat de tot de cărţile poştale. Dar în clipa următoare tresare şi începe să le caute din nou.

Astfel trec ore întregi, pînă cînd se aude soneria.

Femeia se opreşte. Oare a sunat? Cine să fie? Cine să vrea ceva de la ea?

Şi alunecă într-o stare febrilă, din care o smulge cel de-al doilea ţîrîit al soneriei. De data asta sună prelung şi insistent. Cineva vrea să intre numaidecît. A început să bată deja cu pumnul în uşă. Anna aude strigăte:

 Deschideţi! Poliţia! Deschideţi imediat!

Anna Quangel zîmbeşte şi se întinde în pat, înfaşurîn- du-se bine în pătură. N-au decît să sune şi să strige! E bolnavă şi nu e obligată să deschidă. N-au decît să se întoarcă altă dată, cînd e şi Otto acasă. N-are de gînd să deschidă.

Dar cei de-afară continuă să sune, să strige, să bată cu pumnul în uşă...

„Ce nesimţiţi! De parcă aşa le-aş deschide! Din partea mea, pot să se ducă dracului!“

Din pricina febrei, femeia nu-şi mai aminteşte de cărţile poştale şi nu-şi dă seama de pericolul care o paşte dinspre vizita asta din partea poliţiei Se bucură doar că e bolnavă şi că nu-i nevoită să deschidă.

Totuşi oamenii intră. Sunt cinci sau şase bărbaţi - au căutat un lăcătuş sau au folosit un şperaclu. Lanţul nu era pus pentru că, bolnavă fiind, nu s-a gîndit să încuie aşa de meticulos după plecarea lui Otto. Tocmai azi - altă dată e pus tot timpul.

190 **Vă numiţi Anna Quangel? Sunteţi nevasta maistrului Otto Quangel?**

191 **Da, domnul meu. Deja de douăzeci şi opt de ani,**

192 **De ce n-aţi deschis cînd am sunat şi am bătut**

la uşă?

193 **Pentru că sunt bolnavă, dragă domnule. Am gripă!**

194 **Nu mai jucaţi teatru în faţa noastră! ţipă un grăsan îmbrăcat într-o uniformă neagră. Sunteţi la fel de bolnavă cum e curu' meu! Vă prefaceţi doar!**

Comisarul Escherich îi face semn superiorului său să se liniştească. Pînă şi-un copil şi-ar da seama că femeia e cu adevărat bolnavă. Şi poate-i mai bine că e aşa: mulţi vorbesc în plus cînd au febră. în timp ce oamenii lui se apucă să percheziţioneze apartamentul, comisarul se întoarce din

nou spre femeie. îi ia mîna fierbinte şi îi spune pe un ton înţelegător:

195 **Frau Quangel, mă tem că am venit cu veşti proaste...**

Face o pauză.

196 **Da? întreabă femeia, deloc speriată.**

197 **A trebuit să-l arestez pe soţul dumneavoastră.**

Femeia zîmbeşte. Anna Quangel zîmbeşte doar. Clatină

zîmbind din cap şi spune:

198 **Nu, domnul meu, aşa ceva nu cred! Nimeni nu l-ar aresta pe Otto, e un om cumsecade.**

Se apleacă spre comisar şi-i şopteşte:

199 **Ştiţi ce cred eu, domnule dragă? Cred că visez. Pentru că am febră. Sau gripă, aşa zicea doctorul, iar cînd ai febră, poţi să visezi lucruri din astea. Toţi faceţi parte din visul meu: şi dumneavoastră, şi grăsanul ăla îmbrăcat în negru, şi domnul ăla de lîngă comodă, care cotrobăie prin rufarie - pe toţi vă visez. Nu, domnule dragă, sigur nu l-aţi arestat pe Otto, visez doar.**

Comisarul îi răspunde tot în şoaptă:

200 **Doamnă Quangel, acum visaţi ceva şi despre cărţile poştale. Aveţi cunoştinţă despre cărţile poştale scrise de bărbatul dumneavoastră, nu-i aşa?**

Mintea Annei Quangel nu e atît de înceţoşată încît să nu tresară la auzul cuvintelor „cărţile poştale". Se cutremură. Preţ de o clipă, ochii ei aţintiţi spre comisarul Escherich sunt perfect limpezi şi treji. Dar în clipa următoare, femeia spune zîmbind şi scuturînd din cap:

201 **Ce fel de cărţi poştale? Bărbatul meu nu scrie cărţi poştale! Singura din casa asta care scrie ceva sunt eu. Dar n-am mai scris de mult nici un rînd. Fiul meu a căzut pe front şi de atunci nu mai scriem. Aţi visat, domnule dragă, aţi visat că Otto al meu a scris cărţi poştale!**

Comisarul i-a observat tresărirea de spaimă, dar asta nu era o dovadă concretă. Aşa că Escherich spune:

202 **Recunoaşteţi că de cînd a murit fiul dumneavoastră, aţi scris amîndoi cărţi poştale. Nu vă mai amintiţi de prima?**

Şi recită pe un ton oarecum ceremonios:

„Mamă! Fuhrerul mi-a omorît fiul! Fiihrerul o să-i omoare şi pe fiii tăi şi n-o să se oprească pînă cînd n-o să vadă doliu la fiecare poartă...“

Femeia ascultă şi zîmbeşte.

Astea sunt rînduri scrise de o mamă! Otto al meu n-ar scrie aşa ceva! V-am spus c-aţi visat! zice.

Otto le-a scris şi dumneavoastră i le-aţi dictat! Recunoaşteţi! insistă comisarul.

Dar femeia clatină din cap.

Nu, domnule dragă! Aşa ceva n-aş putea să dictez, n-am atîta minte...

Comisarul se ridică şi iese din dormitor. Li se alătură oamenilor lui, care caută hîrtie şi alte lucruri necesare scrisului în salon. Găseşte o călimară micuţă cu cerneală, o coadă de toc şi cîteva peniţe pe care le cercetează îndeaproape, apoi o carte poştală primită de pe front. Se întoarce cu ele

la Anna Quangel.

între timp, aceasta a fost luată în primire de Obergrup- penfuhrerul Prall, care o interoghează după metodele lui. Prall e perfect convins că toată povestea cu gripa şi cu febra e doar o minciună şi că femeia se preface. însă chiar dacă ar fi cu adevărat bolnavă, Prall nu şi-ar schimba cu nimic metodele de interogare. O apucă grosolan pe Anna Quangel de umeri, iară să-i pese că o doare şi începe s-o scuture. Capul femeii se loveşte de tăblia patului. în timp ce o zgîlţîie de vreo douăzeci-treizeci de ori, ridicînd-o şi trîntind-o înapoi pe pernă, Prall ţipă furios în obrazul femeii:

207 **Cît mai ai de gînd să minţi, scroafa bătrînă? Comunistă împuţită ce eşti! Să - nu - minţi - ai - înţeles? Să - nu - minţi!**

208 **Nu! se văicăreşte femeia. N-aveţi voie!**

209 **Recunoaşte că tu ai scris cărţile alea poştale! Recunoaşte - acum - imediat! Sau te bat de-ţi sună apa-n cap, scroafa comunistă ce eşti!**

Comisarul Escherich îi urmăreşte zîmbind de pe prag, cu călimara şi tocul în mînă. Deci asta

înseamnă un interogatoriu pentru Obergruppenführer! Dacă o mai ţine aşa cinci minute, femeia o să zacă vreo cinci zile şi n-o să fie în stare să răspundă la nici o întrebare. Iar atunci nici o metodă de tortură, oricît de rafinată, nu o s-o poată readuce în simţiri.

Dar, pentru scurt timp, poate că nu e o idee aşa de proastă. Las-o să se sperie puţin şi să sufere! Cu atît mai mult o să se agaţe de Escherich, poliţistul politicos!

Cînd îl vede pe comisar la căpătîiul patului, Obergrup- penfiihrerul încetează cu zgîlţîiala şi spune, scuzîndu-se şi facîndu-i reproşuri în acelaşi timp:

210 **Sunteţi mult prea blînd cu genul ăsta de muieri, comisare Escherich! Astea trebuie strînse cu uşa pînă încep să miorlăie!**

211 **Aşa este, Herr Obergruppenführer. Aveţi dreptate! Dar mă lăsaţi să-i arăt ceva mai întîi?**

Escherich se întoarce spre bolnava care zace în pat, cu ochii închişi, chinuindu-se să respire:

212 **Ascultaţi-mă puţin, Frau Quangel! Femeia pare că nu-1 aude.**

Comisarul o apucă de umeri şi o ajută să se ridice.

213 **Aşa, spune încurajator. Haideţi, deschideţi ochii! Anna Quangel îl ascultă. Escherich a avut dreptate: după zgîlţîielile şi ameninţările de adineauri, femeia se bucură să audă vocea prietenoasă şi politicoasă a comisarului.**

214 **Mi-aţi spus înainte că acasă la dumneavoastră nu mai scrie nimeni nici un rînd. Uitaţi, vedeţi tocul ăsta? E clar c-a fost folosit de curînd, poate chiar azi sau ieri. Cerneala asta nici nu s-a uscat! Vedeţi, pot s-o dau jos cu unghia!**

215 **Nu ştiu despre ce vorbiţi! răspunde Frau Quangel refuzînd să-l asculte. Trebuie să-l întrebaţi pe soţul meu, eu nu înţeleg nimic din toate astea.**

Comisarul Escherich o priveşte atent.

216 **Ba înţelegeţi foarte bine, Frau Quangel, spune pe un ton ceva mai sever. însă nu vreţi să înţelegeţi, pentru că ştiţi că v-aţi dat deja de gol!**

217 **La noi nu scrie nimeni, repetă cu încăpăţînare Frau Quangel.**

218 **Iar pe soţul dumneavoastră nu mai e nevoie să-l întreb, continuă comisarul, pentru că a recunoscut deja totul. El a scris cărţile poştale şi dumneavoastră i-aţi dictat ce să scrie...**

219 **Păi, bine, dacă Otto a recunoscut, atunci e bine, spune Anna Quangel.**

220 **Dă-i una peste bot nesimţitei! zbiară Obergruppen- fuhrerul întrerupîndu-i. A avut obrăznicia să ne ducă de nas pînă acum!**

Dar comisarul nu-i dă una peste bot nesimţitei, ci îi spune:

221 **L-am prins pe bărbatul dumneavoastră cu două cărţi poştale în buzunar. Nici măcar n-a putut să mintă!**

Cînd aude de cele două cărţi poştale pe care le-a căutat atîta timp cît a avut febră, Frau Quangel se cutremură din nou de frică. Deci le-a luat totuşi la el, cu toate că s-au

înţeles c-o să le împartă ea mîine sau poimîine.
N • bine că a făcut asta.

„Sigur s-a întîmplat ceva cu cărţile alea poştale“, ne pn deşte Anna, străduindu-se să-şi dea seama ce anume

„Dar Otto n-a recunoscut nimic, altfel n-ar cotrobăi |Mt aici şi nu m-ar interoga pe mine. Dimpotrivă, ar...“

Şi Anna întrebă cu voce tare:
222 **De ce nu-1 aduceţi aici pe Otto? Nu ştiu ce-i cu cărţii» alea poştale. De ce credeţi că le-a scris el?**

Se întinde din nou în pat, cu gura şi ochii închişi, hol A rîtă să nu mai spună nimic.

Preţ de o clipă, comisarul Escherich o priveşte gîndii<>i pe femeie. E epuizată, asta vede şi el. Deocamdată n-an« <•» să facă cu ea. Se răsuceşte pe călcîie, îi cheamă pe doi din tre oamenii lui şi le ordonă:

223 **Mutaţi-o pe femeia asta în patul ăla de colo şi** apoi **căutaţi bine prin patul ei! Vă rog, Herr Obergruppenfuhi n[1]**

Vrea să-l scoată din cameră pe superiorul său. Nu mai vrea să vadă alt interogatoriu în stil Prall. E foarte posibil ca în următoarele zile să mai aibă nevoie de femeia asta ar prefera ca ea să aibă mintea limpede şi să fie în puteri în plus, spre deosebire de mulţi alţii, pare să fie genul care devine şi mai încăpăţînată atunci cînd e ameninţată fizic. N-o să scoată nimic de la ea cu bătaia.

Obergruppenfuhrerul Prall se cam codeşte să plece de lîngă muierea asta. I-ar fi plăcut să-i arate vacii ăstein bătrîne ce părere are despre ea. Ar fi vrut să-şi verse nervii pe ea, nervii provocaţi de povestea asta cu OMULEŢUL, **care nu se mai sfîrşeşte. Dar cu agenţii ăştia doi în cameră - ei, oricum bestia**

bătrînă o să ajungă în beciurile din Prinz Albrecht Strasse chiar în seara asta, şi atunci o să poată să facă ce vrea cu ea.

Sper c-o arestaţi pe hoaşca asta, comisare Escherich, Iii MC l'rall în salon.

Sigur c-o arestez, răspunse comisarul, urmărindu-i rtlnlnit pe oamenii lui cum despăturesc şi împăturesc la ılm , ni meticulozitate vizibilă, fiecare piesă de lenjerie de |h< put, înţeapă pernele de pe canapea cu nişte ace lungi şi Hpni ciocănesc în pereţi. După care adăugă: Dar trebuie să iun asigur că e într-o stare în care să poată fi arestată. La Ici a , i pe care o are nu înţelege decît pe jumătate ce-i spui. Trebuie să-şi dea seama că e în pericol. In pericol de moarte. Abia atunci o să i se facă frică...

îi arăt eu ce-i aia frică! mîrîi Obergruppenführerul. Nu în felul ăsta - în orice caz, trebuie să-i treacă febra, linse **Escherich după**

care tăcu brusc. Ce avem acolo?

IJnul dintre oamenii lui cerceta cele cîteva cărţi aşezate ı■* un raft mic. Scuturase o carte şi ceva alb aterizase pe jos.

Comisarul ajunse acolo primul. Ridică bucata de hîrtie.

O carte poştală! exclamă. O carte poştală începută şi neterminată!

Se apucă să citească:

FÜHRERUL COMANDĂ ŞI NOI ÎL URMĂM! DA, AM AJUNS O TURMĂ DE OI CARE SE LASĂ MÎNATĂ IA ABATOR DE CĂTRE FÜHRER. AM RENUNŢAT SĂ MAI GÎNDIM SINGURI...

Lăsă cartea poştală în jos şi se uită în jur.

Toţi ochii erau aţintiţi asupra lui.

226 **Am găsit dovada! spuse comisarul Escherich aproape mîndru. L-am prins pe vinovat. Suntem siguri că e el, n-avem nevoie să-i smulgem o mărturisire cu forţa. Avem o dovadă clară, valabilă din punct de vedere criminalistic. A meritat să aşteptăm atît!**

Escherich se uită în jurul lui. Ochii săi apoşi străluci Asta era ceasul lui, ceasul pe care îl aşteptase atît de mu Preţ de o clipă, se gîndi la calea lungă pe care o străbat u pînă aici. De la prima carte poştală pe care o preluase ui o nepăsare amuzată, pînă la cea pe care o ţinea acum în mînă. Se gîndi la fluxul din ce în ce mai mare de cărţi | >< iş tale, la steguleţele roşii care se înmulţeau din ce în ce mai repede, se gîndi la micuţul Enno Kluge.

Şi-l aminti din nou în celula de la secţie, apoi aplecat UNI II >NT oglinzii întunecate a lacului Schlachtensee. Imediat se au/ ÎMI o împuşcătură şi Escherich crezuse c-o să rămînă orb pe ul i u tot restul vieţii. Se văzu pe sine: aruncat pe scări de doi soli Iuţi din SS, plin de sînge, distrus, în timp ce un

hoţ de buzunm e amărît se tîra în genunchi rugîndu-se la Sfînta Fecionră Se gîndi în treacăt la inspectorul Zott - bietul de el, pînă ₘ teoria lui cu staţiile de tramvai se dovedise a fi o pistă falsă

Era ceasul cel mai solemn din viaţa comisarului EscI ir rich. Pînă la urmă meritase să aibă răbdare şi să îndui <■ atîtea umilinţe. II prinsese pe OMULEŢ, cum îl botezaşi* in glumă, iară să-şi dea seama că era vorba de un om cu adr vărat periculos, care aproape îl azvîrlise peste bord. Dur acum, vînătoarea se încheiase, jocul luase sfîrşit.

Comisarul Escherich ridică ochii de parcă tocmai s-ar li trezit din somn şi ordonă:

227 **Duceţi-o pe femeie cu o ambulanţă la spital. S-o însoţească două persoane. Dumneata răspunzi pentru ea, Kemmel. Fără interogatorii; de fapt, nu vreau să vorbească nimeni cu ea. S-o vadă imediat un doctor. Febra trebuie să dispară în trei zile. Să-i spui asta, Kemmel!**

228 **Da, să trăiţi, domnule comisar!**

229 **Ceilalţi să facă ordine prin casă. Vreau să arate impecabil. In ce carte aţi găsit ilustrata asta? In manualul ăla nil In[7] liine! Wrede, pune ilustrata**

unde ai găsit-o. într-o oră mlmie să facem ordine, că vin cu inculpatul. Să nu rămînă lilt I unul dintre voi aici. Nici un paznic, nimic! Aţi înţeles?

Da, să trăiţi, domnule comisar!

Deci, putem pleca, Herr Obergruppenführer?

Dar, comisare Escherich, nu vreţi să-i arătaţi femeii GMii ca poştală?

La ce bun? N-o să reacţioneze în nici un fel din cauza librei, iar pe mine nu mă interesează decît bărbatul. Wrede, ‖ I văzut pe undeva vreo cheie care să se potrivească la uşa ile la intrare?

230 **în poşeta femeii.**

Dă-o încoace. Mulţumesc. Păi, să mergem, Herr Obergruppenführer!

Mai jos cu un etaj, judecătorul Fromm îi urmărea de la fereastra lui. înclină capul într-o parte şi alta. Mai tîrziu

- **văzu pe Frau Quangel întinsă pe o targă şi urcată într-o ambulanţă, dar judecînd după înfăţişarea brancardierilor, nu părea să fie dusă la un spital obişnuit.**

231 **Unul după altul, spuse încet fostul judecător Fromm.**

- **Inul după altul. încă puţin şi casa se goleşte. Familia Rosenthal, Persicke, Barkhausen, soţii Quangel - locuiesc aproape singur acum. Jumătate din populaţie o închide pe cealaltă. Nu cred c-o să mai dureze mult. Ei, bine, eu o să rămîn aici oricum, pe mine n-o să mă închidă nimeni...**

Judecătorul zîmbeşte şi dă din cap.

232 **Cu cît e mai rău, cu atît va fi mai bine. Măcar ştiu c-o să se termine curînd!**

Discutia cu Otto Quangel

Comisarul Escherich îl convinsese cu greu pe Obergrup- penfuhrerul Prall să-l lase singur cu Otto Quangel la primul interogatoriu. Dar pînă la urmă reuşise.

Cînd urcase cu maistrul pînă la locuinţa acestuia, se făcuse deja întuneric. In casa scărilor erau cîteva becuri, iar Quangel aprinse lumina cînd intrară în apartament. Se îndreptă imediat spre dormitor.

233 **Nevastă-mea e bolnavă, bîigui.**

234 **Nevasta dumneavoastră nu mai e acasă, spuse comisarul. A fost dusă de-aici. Haideţi, luaţi loc lîngă mine...**

235 **Nevastă-mea are febră mare - gripă... murmură Quangel.**

Se vedea că vestea absenţei soţiei lui îl tulburase adînc. Indiferenţa apatică manifestată pînă atunci îi

dispăruse de pe chip.

236 **Soţia dumneavoastră e îngrijită de un doctor, spuse comisarul pe un ton liniştitor. Cred că în două-trei zile o să scape de febră. Am cerut să fie dusă la spital cu ambulanţa.**

Pentru prima oară, Quangel se uită cu atenţie la bărbatul din faţa lui. Ochii lui de pasăre îl cercetară îndelung pe comisar. Apoi dădu din cap.

Cu ambulanţa, spuse. Un doctor - asta e bine. Vă mulţumesc. E bine aşa. Nu sunteţi un om rău.

(îomisarul profită de ocazie.

Nu suntem chiar aşa de răi, cum se spune adesea despic noi, Herr Quangel. Facem tot ce ne stă în puteri ca să ii ii urăm situaţia celor reţinuţi. Ţine

de munca noastră, aşa RUM cioplitul coşciugelor ţine de munca dumneavoastră...

237 **Da, răspunse tăios Quangel. Da, facem şi livrăm sicrie, uşa e!**

238 **Vreţi să spuneţi, întrebă Escherich uşor ironic, că eu livrez conţinutul sicrielor? Chiar aşa de negru vi se pare cazul dumneavoastră?**

239 **Nu există nici un caz!**

240 **A, ba da, şi încă ce caz! Uitaţi-vă puţin la tocul ăsta, de pildă. Da, e tocul dumneavoastră. Cerneala nu s-a uscat încă. Ce aţi scris cu tocul ăsta... azi sau ieri?**

241 **A trebuit să semnez nişte hîrtii.**

242 **Ce fel de hîrtii, Herr Quangel?**

243 **Am semnat un certificat medical pentru nevastă-mea. E bolnavă, are gripă...**

244 **Soţia dumneavoastră mi-a spus că nu scrieţi niciodată. Mi-a spus că ea se ocupă de scris cînd e cazul.**

245 **E adevărat. Ea scrie tot ce e de scris. Insă ieri a trebuit să semnez eu, pentru că ea avea febră. Nici nu ştie ce s-a întîmplat.**

246 **Dar aţi observat, Herr Quangel, continuă comisarul, că peniţa e despicată? E un toc nou-nouţ, dar peniţa e deja despicată. Asta pentru că aveţi o mînă grea, nu-i aşa, Herr Quangel?**

Comisarul puse pe masă cele două cărţi poştale

găsite în atelier.

247 **Vedeţi, scrisul de pe prima carte poştală e perfect neted. La a doua însă, uitaţi - aici - şi aici - dar şi la litera B - se vede că peniţa a zgîriat hîrtia. Oare de ce, Herr Quangel?**

248 **Astea sunt cărţile poştale, spuse Quangel pe un ton apatic, pe care le-am găsit pe jos în atelier. I-am spus unui muncitor cu haină albastră să le ridice. Şi le-a ridicat. M-am uitat în treacăt peste ele, după care i le-am predat omului ăluia de la Arbeitsfront. El le-a luat şi-a plecat, iar mai departe nu mai ştiu nimic.**

Quangel rosti toate astea greoi, tărăgănat şi monoton, ca un bătrîn cu mintea uşor dusă.

Comisarul întrebă:

249 **Dar n-aţi observat, Herr Quangel, că cea de-a doua carte poştală e scrisă cu o peniţă despicată?**

250 **La asta nu mă pricep. Nu sunt un om învăţat, un cărturar, cum spune în Biblie.**

Cîtva timp nici unul nu mai spuse nimic. Quangel se holba la masă cu ochii goi.

Comisarul se uită la bărbatul din faţa lui, convins că nu era atît de încet şi greoi cum se prefăcea a fi, ci mai degrabă tăios ca profilul său şi ager ca ochii săi. Prima lui sarcină era să scoată la iveală ceva din agerimea acelui om. Voia să stea de vorbă cu bărbatul cu minte pătrunzătoare care scrisese cărţile poştale, nu cu bătrînul maistru abrutizat de atîţia ani de muncă.

După un timp, Escherich întrebă:

251 **Ce fel de cărţi sunt alea de pe raft?**

Quangel ridică încet privirea, se uită o clipă la celălalt şi întoarse brusc capul, pînă cînd zări raftul cu pricina.

252 **Cărţile alea? Cartea de imnuri şi Biblia neveste-mii. Iar celelalte sunt probabil cărţi de-ale fiului meu care a căzut pe front. Eu nu citesc şi nici**

nu am cărţi. Niciodată n-am putut citi prea bine...

253 **Daţi-mi, vă rog, a patra carte din stînga, Herr Quangel. Cea cu coperte roşii.**

încet şi cu grijă, Quangel scoase cartea din raft şi, ţinînd-o de parcă ar fi fost un ou, o puse pe masă în faţa comisarului,

254 GHID DE ASAMBLARE A APARATELOR RADIO **de Otto Runge, citi cu voce tare comisarul titlul de pe copertă. Nu vă vine nimic în minte cînd vedeţi cartea asta, Herr Quangel?**

255 **E o carte de-a fiului meu, Otto, care a murit pe front, răspunse încet Quangel. îi plăceau radiourile. Toţi îl ştiau, toate atelierele se băteau pe el, cunoştea fiecare circuit...**

256 **Şi în rest nu vă mai vine nimic în minte cînd vă uitaţi la cartea asta, Herr Quangel?**

257 **Nu! răspunse Quangel clătinînd din cap. Nimic. Eu nu citesc cărţi din astea.**

258 **Dar poate obişnuiţi să păstraţi diverse lucruri în cărţi? Deschideţi cartea, Herr Quangel!**

Cartea se deschise exact la paginile între care strecurase ilustrata.

Quangel se holbă la scrisul lui: „FUHRERUL COMANDĂ ŞI NOI ÎL URMĂM...“

Cînd a scris asta? Trebuie să fi fost demult, tare demult. Chiar la început. Dar de ce n-a terminat-o? Şi ce caută cartea asta poştală în manualul lui Ottochen?

Încet-încet, ca prin ceaţă, Quangel îşi aduse aminte de prima vizită a cumnatului său, Ulrich Heffke. A ascuns repede cartea poştală şi a continuat să cioplească la bustul lui Ottochen. A ascuns-o şi apoi au uitat de ea - şi el, şi Anna!

Ăsta era pericolul de care se temuse! Ăsta era duşmanul care-1 pîndea din întuneric, duşmanul pe care nu-1 vedea, dar a cărui existenţă o bănuise tot timpul. Asta era greşeala pe care o făcuse, greşeala aceea imprevizibilă...

„Te-au prins!“ spuse o voce dinăuntrul lui. „Ţi-ai facut-o cu mîna ta - numai tu eşti de vină. Gata, s-a terminat.“

Şi: „Oare Anna a recunoscut ceva? Sigur i-au arătat şi ei cartea asta poştală. Dar Anna a minţit oricum, o cunosc, ştiu că aşa ar face, şi aşa o să fac şi eu. Sigur, Anna avea febră... “

Comisarul îl întrebă:

259 **Ei, bine, Herr Quangel? N-aveţi nimic de spus? Cînd aţi scris cartea asta poştală?**

260 **Nu ştiu nimic despre cartea asta poştală, răspunse Quangel. Nu mă pricep să scriu aşa ceva. Sunt prea prost pentru aşa ceva!**

261 **Dar atunci ce caută cartea asta poştală în manualul fiului dumneavoastră? Cine a pus-o acolo?**

262 **De unde să ştiu? răspunse Quangel aproape grosolan. Poate aţi pus-o chiar dumneavoastră sau unul dintre oamenii dumneavoastră! S-a mai auzit de dovezi contrafăcute!**

263 **Cartea aia poştală a fost găsită în prezenţa mai multor martori, chiar în manualul ăsta. Şi soţia dumneavoastră era de faţă.**

264 **Da? Şi ce-a spus soţia mea?**

265 **Cînd am găsit cartea poştală, a recunoscut imediat că dumneavoastră aţi fost cel care a scris-o şi ea cea care a dictat-o. Haideţi, Herr Quangel, nu mai fiţi încăpăţînat. Recunoaşteţi că e aşa cum am spus şi gata. Dacă aţi recunoaşte totul acum, nu mi-aţi spune nimic ce nu ştiu deja. Dar v-aţi uşura situaţia, şi pe cea a soţiei dumneavoastră. Dacă nu recunoaşteţi, voi fi nevoit să vă duc la Gestapo şi în beciurile de-acolo nu e foarte plăcut...**

Comisarului îi tremură puţin glasul cînd îşi aminti prin cîte trecuse el însuşi în celula aia de la subsol, dar se stăpîni şi continuă:

266 **însă dacă vă recunoaşteţi faptele, pot să vă trimit imediat la judecătorul de instrucţie. Şi după asta o să ajungeţi la Moabit, unde o să fiţi tratat bine, la fel ca toţi ceilalţi deţinuţi.**

Dar comisarul putea să spună orice, Quangel minţi mai departe. Escherich comisese totuşi o greşeală care nu-i scăpase unui om ager la minte precum Quangel. încetineala şefului de atelier şi relatările superiorilor lui îl convinseseră pe comisar că nu el era vinovatul. Quangel doar scria cărţile poştale, nevasta lui era cea care i le dicta...

Iar faptul că spunea acest lucru pentru a doua oară îi dovedea lui Quangel că Anna nu recunoscuse nimic. Individul ăsta voia să-l păcălească.

Negă în continuare totul.

Pînă la urmă, comisarul Escherich întrerupse interogatoriul nereuşit din apartament şi îl duse pe Quangel în Prinz Albrecht Strasse. Spera ca schimbarea de mediu, soldaţii SS ce mişunau de colo colo şi întregul aparat ameninţător să-l intimideze îndeajuns pe omul acela simplu, facîndu-1 să vorbească.

Cei doi se aflau în biroul comisarului şi Escherich îl conduse pe Quangel la harta oraşului, cea plină cu steguleţe roşii.

267 **Ia uitaţi-vă puţin aici, Herr Quangel, îi spuse. Fiecare steguleţ reprezintă o carte poştală găsită de cineva. E înfipt exact în locul în care a fost găsită cartea poştală. Iar dacă vă uitaţi mai atent, continuă**

comisarul arătînd cu degetul, veţi vedea că peste tot sunt steguleţe, doar aici nu. Pentru că aici e strada Jablonski, cea pe care locuiţi. Aici n-aţi lăsat nici o carte poştală, bineînţeles, lumea vă cunoaşte...

Dar Escherich observă că Otto Quangel nici măcar nu-l asculta. Cînd zărise harta oraşului, o agitaţie stranie şi de neînţeles pusese stăpînire pe el. Privirea îi sărea de la un punct la altul, mîinile îi tremurau. II întrebă aproape timid:

268 **Sunt o grămadă de steguleţe. Oare cîte-or fi în total?**

269 **Pot să vă spun exact, răspunse comisarul, care între timp îşi dăduse seama ce-1 tulbura pe bărbat. Sunt 267 de steguleţe, adică 259 de cărţi poştale şi 8 scrisori. Cîte aţi scris, Herr Quangel?**

Bărbatul tăcu, dar nu pentru că voia să-l sfideze, ci fiindcă era dezamăgit.

270 **Şi mai gîndiţi-vă la un lucru, Herr Quangel, continuă comisarul profitînd de avantajul său, anume că toate scrisorile şi cărţile astea poştale ne-au fost predate de bunăvoie. Noi n-am găsit nici una. Oamenii au alergat la noi cu ele, de parcă le-ar fi ars mîinile. Nu ştiau cum să scape de ele mai repede,**

majoritatea nici nu le-au citit pînă la capăt...

Quangel nu spuse nici acum nimic, dar muşchii de pe faţa lui tresăriră. Omul era chinuit de frămîntări; privirea lui ageră şi tăioasă şovăi, pleoapele se zbătură, ochii se întoarseră în altă parte, se uitară în pămînt, apoi se ridicară iar, atraşi de steguleţe.

271 **Şi încă ceva, Herr Quangel. V-aţi gîndit vreodată cîtă frică şi cîtă nenorocire aţi adus pe capul oamenilor cu cărţile astea poştale? Toţi erau terorizaţi, unii au ajuns la închisoare, iar unul ştiu sigur că şi-a curmat viaţa din cauza asta...**

272 **Nu! Nu! strigă Quangel. N-am vrut asta! N-am bănuit una ca asta! Am vrut doar să îndrept lucrurile, am vrut să le spun oamenilor adevărul, am vrut să se termine mai repede războiul, să se termine odată masacrul ăsta - asta am vrut! N-am vrut să semăn frică şi panică, n-am vrut să fac nimic rău! Bieţi nenorociţi - şi eu i-am nenorocit şi mai mult! Dar cine s-a sinucis, cum îl cheamă?**

273 **A, nu contează, un cartofor şi-un pierde-vară, nu vă amărîţi pentru el!**

274 **Ba toţi contează. Eu sunt vinovat de moartea lui.**

275 **Vedeţi, Herr Quangel, îi spuse comisarul bărbatului înverşunat de lîngă el. Vedeţi că v-aţi recunoscut pînă la urmă fapta? Şi nici măcar nu v-aţi dat seama!**

276 **Fapta? N-am comis nici o faptă rea, cel puţin nu aşa cum o înţelegeţi dumneavoastră. Greşeala mea a fost că m-am crezut prea deştept, c-am vrut să fac totul singur, deşi ştiam că un om nu înseamnă mare lucru. Nu, n-am făcut nimic de care să-mi fie ruşine, dar felul în care am procedat a fost greşit. Pentru asta merit să fiu pedepsit şi nu mi-e frică să mor...**

277 **Ei, chiar aşa de rău n-o să fie, îl consolă comisarul.**

Quangel nu-l asculta. Spuse mai mult pentru sine:

278 **Niciodată nu mi-a păsat de oameni, altfel ar fi trebuit să-mi dau seama.**

Escherich îl întrebă:

279 **Mai ştiţi cîte cărţi poştale şi scrisori aţi scris, Herr Quangel?**

280 276 **de cărţi poştale şi** 9 **scrisori.**

281 **Asta înseamnă că optsprezece nu ne-au fost predate.**

282 **Optsprezece - la asta se reduce toată munca mea de peste doi ani, toată speranţa mea. Am să plătesc cu viaţa pentru aceste optsprezece bucăţi, dar tot e ceva!**

283 **Să nu vă închipuiţi cumva, spuse comisarul, că aceste optsprezece cărţi poştale şi scrisori au circulat mai departe. Nu, probabil au fost găsite de persoane care aveau deja conştiinţa pătată, aşa că n-au îndrăznit să le predea. Pînă şi acestea optsprezece au rămas iară efect. Noi n-am auzit de la nimeni nimic care să ne ducă la concluzia c-ar fi avut vreun efect...**

284 **Deci, n-am obţinut nimic?**

285 **Nu, n-aţi obţinut nimic, adică nimic din ceea ce speraţi să obţineţi! Dar ar trebui să vă bucuraţi, pentru că asta o să mai îmblînzească pedeapsa. Probabil c-o să primiţi cinci- sprezece-douăzeci de ani de închisoare!**

Quangel se cutremură.

286 **Nu! spuse. Nu!**

287 **Păi, ce v-aţi închipuit, Herr Quangel? Că dumneavoastră, un simplu muncitor, puteţi să vă puneţi cu Fuhrerul, care e susţinut de partid, de Wehrmacht, de SS şi de SA? Cu Fuhrerul care a cucerit deja jumătate din lume şi care într-un an sau doi o să-l învingă şi pe ultimul nostru duşman? E ridicol! Trebuie să fi ştiut de la început că o să daţi greş! E ca şi cînd ţînţarul s-ar pune cu elefantul. Chiar nu înţeleg! Păreţi un om chibzuit!**

288 **Nu, n-o să înţelegeţi niciodată. Nu contează cîţi luptă, unul sau zece mii; dacă cineva simte că trebuie să lupte, atunci o face, fie că-1 ajută cineva sau**

nu. Eu a trebuit să lupt şi, dac-aş putea, aş face-o din nou oricînd. Doar că altfel, cu totul altfel.

întoarse spre comisar privirea acum liniştită:

289 **Fiindcă tot veni vorba, nevasta mea n-are nimic de-a face cu povestea asta. Trebuie s-o lăsaţi să plece!**

290 **Acum minţiţi, Herr Quangel! Soţia dumneavoastră e cea care v-a dictat ce să scrieţi - a recunoscut chiar ea!**

291 **Dumneavoastră sunteţi cel care minte! Par eu omul care o lasă pe nevasta lui să-i dicteze? Poate pînă la urmă o să-mi spuneţi că ea a venit cu ideea. Dar nu-i adevărat, eu am inventat totul, eu am scris cărţile alea poştale, eu le-am împărţit, eu sunt cel care trebuie pedepsit! Nu ea! Nu soţia mea!**

292 **A recunoscut că...**

293 **N-a recunoscut nimic! Nu mai vreau să aud astfel de minciuni! Mie să nu mi-o vorbiţi de rău pe nevastă-mea!**

Preţ de o clipă, cei doi se priviră drept în ochi, bărbatul cu profilul ascuţit de pasăre şi cu privirea ageră de-o parte şi comisarul pămîntiu la faţă, cu mustaţa nisipie şi ochii albaştri de cealaltă.

Apoi Escherich plecă privirea şi spuse:

294 **O să chem imediat pe cineva să vă ia o declaraţie. Rămîneţi la ce-aţi mărturisit?**

295 **Rămîn.**

296 **Vă daţi seama ce vă aşteaptă? O perioadă de detenţie foarte lungă, poate chiar moartea.**

297 **Da, ştiu ce-am făcut. Sper că şi dumneavoastră ştiţi ce faceţi, domnule comisar.**

298 **De ce, ce fac?**

299 **Lucraţi pentru un criminal şi îi oferiţi tot timpul noi victime. Pradă nouă. O faceţi pentru bani, poate nici măcar nu credeţi în el. Nu, sigur nu credeţi în el. Doar pentru bani...**

Cei doi se priviră din nou fară să spună nimic, iar comisarul plecă din nou ochii, ca şi cînd ar fi fost învins.

300 **Atunci mă duc să aduc un stenograf, zise aproape cu sfială.**

Şi ieşi.

Comisarul Escherich

Miezul nopţii îl prinde încă, sau mai bine zis din nou, pe comisarul Escherich în biroul lui. Stă aproape gîrbovit, dar în ciuda faptului că a băut mult, nu reuşeşte să-şi şteargă din minte scena oribilă la care a asistat iară voia lui.

De data asta, superiorul său, iepurele ăla fricos de Prall, n-a mai avut la îndemînă o Cruce de Fier pentru comisarul lui atît de iubit şi de harnic, dar a reuşit totuşi să-l invite la o mică petrecere de sărbătorire a victoriei. S-au adunat cu toţii, au băut din Armagnacul acela tare, şi nu din pahare mici, s-au lăudat cu capturarea OMULEŢULUI şi, încurajat de aplauze puternice, comisarul Escherich a trebuit să citească procesul-verbal cu declaraţia lui Quangel...

Muncă grea şi meticuloasă de criminalist aruncată la porci!

Dar apoi, cînd s-au îmbătat cu toţii criţă, s-au gîndit să se distreze şi mai bine. înarmaţi cu sticle şi pahare, au coborît în celula lui Quangel; comisarul a fost nevoit să-i însoţească. Voiau să se uite mai îndeaproape la pasărea asta rară, la descreieratul ăsta care avusese neobrăzarea să-l înfrunte pe Fuhrerul lor drag!

Pe Quangel îl găsiră pe prici, înfăşurat în pătură, dormind adînc. „Ce faţă stranie", se gîndi Escherich, „nu se destinde nici măcar în somn. E la fel de nepătruns şi măcinat de griji şi cînd doarme, şi cînd e treaz. Chiar dacă acum doarme tun..."

Bineînţeles că nu l-au lăsat să doarmă. L-au zgîlţîit pînă cînd s-a trezit şi l-au ridicat de pe prici. Stătea în faţa oamenilor ălora, îmbrăcaţi în uniforme negre cu argintiu, într-o cămaşă prea scurtă, care nu-i acoperea nici măcar goliciunea, o fiinţă ridicolă - dacă nu te uitai la capul lui!

Apoi s-au gîndit c-ar fi bine să-l boteze pe bătrînul Omuleţ şi i-au turnat o sticlă de şnaps pe cap. Obergruppenfuhre- rul Prall a ţinut un scurt discurs prietenos, împleticit de alcool, despre porcul de Quangel, care urma să fie măcelărit în curînd, iar la sfîrşitul discursului şi-a spart paharul de şnaps de capul lui.

A fost un semn pentru ceilalţi, care şi-au spart şi ei paharele de capul bătrînului. Pe faţa acestuia se amestecau şiroaie de coniac şi sînge. în tot acest timp, lui Escherich i s-a părut că, de sub şiroaiele de sînge amestecat cu şnaps, Quangel se uita ţintă la el şi îi spunea: „Aşadar, asta e cauza nobilă pentru care ai ales să ucizi! Şi ăştia sunt gaşca ta de călăi! Aşa sunteţi cu toţii. Ştii foarte bine ce faci. Dar eu o să mor pentru nişte fărădelegi pe care nu le-am săvîrşit, în timp ce tu o să-ţi continui viaţa - atît de dreaptă este cauza asta a ta!“

Ceilalţi au descoperit că paharul lui Escherich era încă întreg. I-au ordonat să-l spargă de capul lui Quangel. Da, Prall i-a ordonat chiar de două ori, cît se poate de explicit - „Ştii c-o să-ţi pun pielea-n băţ,

Escherich, dacă nu te supui?“ -, aşa că şi-a spart şi el paharul în capul lui Quangel. Mîinile îi tremurau şi a încercat de patru ori pînă a reuşit, în tot acest timp s-a simţit urmărit de privirea severă şi ironică a lui Quangel, care a îndurat toate umilinţele fară

să scoată un cuvînt. Fiinţa aceea ridicolă, în cămaşă prea scurtă, devenise mai puternică şi mai demnă decît călăii săi. Cu fiecare lovitură pe care i-o dădea, cu frică şi disperare, comisarului Escherich i se părea că se loveşte pe sine, că în mîinile lui se află un topor cu care încearcă să reteze copacul propriei sale vieţi.

Apoi, dintr-odată, Otto Quangel s-a prăbuşit şi petrecăreţii l-au lăsat acolo, pe podeaua celulei, inconştient şi sîngerînd. I-au interzis gardianului să se ocupe de nenorocit şi s-au întors la băut şi petrecut, de parcă ar fi cîştigat eroic cine ştie ce bătălie.

Comisarul Escherich s-a întors în biroul său şi stă la masa de scris. Pe peretele din faţa lui se vede încă harta cu steguleţe roşii. Trupul îi este complet prăbuşit, dar gîndeşte încă limpede.

„Gata, am terminat cu harta asta. Mîine poate fi dată jos. Iar poimîine o să agăţ una nouă în locul ei şi o să pornesc pe urmele altui OMULEŢ. **Şi apoi ale altuia. Şi apoi ale altuia. Dar ce rost au toate astea? De asta am venit pe lume? Probabil că da, iar dacă-i aşa, atunci nu înţeleg nimic din lumea asta, nimic nu are sens. Poate că nu mai are rost nici ce fac...**

Mi-a fost cerut sîngele lui! Iar eu, la rîndul meu, o să mă fac vinovat de moartea acestui om! Ba nu, şi de cea a lui Enno Kluge, amărîtul ăla vrednic de milă pe care l-am sacrificat ca să-l pot oferi pe acest bărbat hoardei ăleia ameţite. Sigur n-o să se smiorcăie ca amărîtul ăla pe ponton, nu, ăsta o să moară ca un om demn...

Şi eu? Cum rămîne cu mine? O să mi se dea un caz nou, iar dacă sîrguinciosul Escherich nu reuşeşte să satisfacă cerinţele domnului Obergruppenfuhrer, o să ajungă din nou la subsol. Şi în cele din urmă, o să vină o zi în care voi fi trimis jos fără să mai fiu adus înapoi. Asta e ziua pentru care trăiesc?

Nu, Quangel are dreptate cînd spune că Hitler e un criminal şi eu - cel care livrează victime. Pînă acum nu mi-a păsat cine era la cîrmă sau de ce purtăm războiul ăsta, atîta timp cît m-au lăsat să-mi văd de treabă, să-i prind pe răufăcători. Iar după ce-i prindeam, nu-mi mai păsa ce se alegea de ei...

Dar acum îmi pasă. M-am săturat pînă peste cap, mi-e silă cînd mă gîndesc că trebuie să le aştern la picioare o nouă pradă; din clipa în care l-am prins pe acest Quangel, mi-e cumplit de silă. Cum stătea acolo şi se uita la mine. Sîngele şi şnapsul i se scurgeau pe faţă, dar el stătea şi se uita la mine! «Tu ai făcut asta», îmi spuneau ochii lui, «tu m-ai trădat!» Ah, dac-aş putea, aş sacrifica încă zece ca Enno Kluge, numai să-l salvez pe acest singur

Quangel, aş sacrifica toată clădirea asta cu tot ce-i în ea, dacă l-aş putea salva! Dacă s-ar mai putea, aş pleca de-aici şi m-aş apuca şi eu să fac ceva, ca Otto Quangel, dar ceva mai bine plănuit. Oricum, aş vrea să lupt.

Dar nu se poate, n-o să mă lase, o să spună că sunt un dezertor. M-ar găsi şi m-ar arunca din nou în beci. Iar carnea mea ţipă cînd e torturată; da, sunt un laş. Sunt un laş ca Enno Kluge, nu sunt curajos ca Otto Quangel. Cînd Obergruppenfiihrerul Prall zbiară la mine, încep să tremur şi fac ce-mi porunceşte. Sparg paharul de şnaps în capul singurului om integru, dar fiecare lovitură e o mînă de pămînt aruncată pe coşciugul meu.“

Comisarul Escherich se ridică încet. Un zîmbet neajutorat i se aşternu pe faţă. Se duse lîngă perete şi trase cu urechea. La o oră după miezul nopţii, în clădirea mare de pe Prinz Albrecht Strasse era linişte. Se auzeau doar paşii santinelei de pe coridor, înainte şi înapoi, înainte şi înapoi...

„Nici tu nu ştii de ce te plimbi aşa, înainte şi înapoi“, se gîndi Escherich. „Intr-o zi o să-ţi dai seama că ţi-ai irosit viaţa...“

Se întinse spre hartă şi o smulse de pe perete. O mulţime de steguleţe căzură, desprinzîndu-se din acele lor. Escherich mototoli harta şi o aruncă intr-un colţ.

2 **Gata! spuse. S-a terminat! S-a terminat cu cazul Omuleţul!**

Se întoarse încet la masa lui de scris, trase un sertar şi dădu din cap.

3 **Iată-mă, sunt probabil singurul pe care Otto Quangel l-a convertit cu cărţile lui poştale. Dar nu pot să-ţi fiu de folos, Otto Quangel, nu pot să-ţi duc munca mai departe. Sunt mult prea laş. Totuşi sunt singurul tău adept, Otto Quangel!**

Scoase repede pistolul şi trase.

De data asta nu mai tremurase.

Santinela care se năpusti pe uşă găsi doar un cadavru aproape decapitat în spatele mesei de scris. Pereţii erau murdari de sîngele şi creierii împrăştiaţi ai comisarului Escherich, iar pe o lampă atîrna, ferfeniţită şi mînjită, mustaţa lui de culoarea nisipului.

Obergruppenfuhrerul Prall îşi ieşi din minţi:

4 **Dezertorul! Toţi civilii sunt nişte porci! Aia care nu poartă uniformă trebuie aruncaţi în închisoare, în spatele sîrmei ghimpate! Dar aşteaptă numai, oricine-ai fi, isteţule care o să-l înlocuieşti pe porcul de Escherich! O să-ţi arăt eu ţie de la început, o să te învăţ eu ce-i frica, nu te teme! N-o să mai ai altceva în cap decît frică! Am fost prea îngăduitor, asta a fost greşeala mea cea mai mare! Aduceţi**-1 **pe porcul ăla de Quangel! Vreau să vadă şi el mizeria asta şi după aia să facă curat!**

Astfel, singurul adept al lui Otto Quangel îl puse pe bătrînul maistru la treabă.

CAPITOLUL **52**

Anna Quangel la interogatoriu

La paisprezece zile după ce fusese arestată, la unul dintre primele interogatorii, Anna Quangel, care se însănătoşise între timp, lăsase să-i scape faptul că fiul ei Otto fusese cîndva logodit cu o anume Trudei Baumann. La vremea aceea, Anna nu-şi dăduse încă seama că, de fiecare dată cînd rostea un nume, punea în pericol viaţa acelei persoane. Iar asta fiindcă poliţia verifica totul cu meticulozitate, cele mai mici detalii referitoare la cercul de cunoscuţi şi de prieteni al fiecărui deţinut, iar orice pistă era cercetată pentru „eradicarea completă a răului".

Anchetatorul ei, comisarul Laub, urmaşul lui Escherich, un bărbat scund şi îndesat, căruia îi plăcea să plesnească deţinuţii peste faţă cu palma sa cu degete osoase, nu păruse să dea importanţă acestui detaliu, dar asta facea parte dintre metodele lui. O supuse pe Anna Quangel unui interogatoriu lung şi obositor despre prietenii şi şeful fiului ei, o

întrebă lucruri pe care nu le ştia şi n-avea de unde să le ştie, dar pe care ar fi trebuit să le ştie, îi puse întrebări peste întrebări, timp în care o mai pocnea din cînd în cînd peste faţă.

Comisarul Laub era un maestru în arta interogatoriilor. Rezista şi zece ore fără pauză, iar asta însemna că şi

deţinutul trebuia să reziste. Anna Quangel se clătina pe scaun de oboseală. Boala recentă, gîndul la moartea lui Otto, despre care nu mai auzise nimic, umilinţa de a fi plesnită ca un elev care n-a fost atent la ore, toate acestea o zăpăciră, o făcură să-şi piardă concentrarea, iar comisarul Laub o lovi din nou.

Anna Quangel gemu încet şi îşi acoperi faţa cu palmele.

5 **Lasă mîinile jos! strigă comisarul. Uită-te la mine! Haide, ce mai aştepţi?**

Femeia se conformă şi îl privi cu ochi temători. Dar nu se temea de el, ci de faptul că la un moment dat s-ar putea să cedeze.

6 **Cînd ai văzut-o ultima oară pe logodnica asta a fiului dumitale?**

7 **A trecut mult de-atunci. Nici nu mai ştiu. înainte de-a începe să scriem cărţile poştale. De peste doi ani... Of, nu mai daţi în mine! Gîndiţi-vă la mama dumneavoastră! N-aţi vrea s-o bată cineva.**

Urmară două-trei lovituri, una după alta.

8 **Mama mea nu este o trădătoare nenorocită, ca dumneata! O dată să mai pomeneşti de ea şi-o să-ţi arăt eu cum ştiu să lovesc! Unde locuia fata asta?**

9 **Nu ştiu! Bărbatul meu mi-a spus că s-a măritat de atunci. Sigur s-a mutat între timp.**

10 **Deci bărbatul dumitale a văzut-o? Cînd s-a întîmplat asta?**

11 **Nu mai ştiu! Cred că după ce-am început să scriem cărţile poştale.**

12 **Şi ea nu te-a ajutat? Ei, te-a ajutat sau nu?**

13 **Nu! Nu! strigă Frau Quangel.**

Abia acum îşi dădu seama ce făcuse şi o cuprinse groaza.

14 **Bărbatul meu, se grăbi să spună, s-a întîlnit întîmplător cu Trudei pe stradă. Şi ea i-a zis că s-a**

măritat şi că

nu mai lucrează la fabrică.

Aşa — şi mai departe? La ce fabrică lucra înainte?

Frau Quangel îi dădu adresa fabricii de uniforme.

Şi mai departe?

Asta e tot. Nu vă mint, asta e tot ce ştiu. Pe cuvîntul

meu, domnule comisar!

Nu vi se pare cam ciudat că fosta logodnică a fiului

dumitale nu-şi mai vizitează deloc socrii? Nici măcar după

moartea alesului ei?

Aşa e bărbatul meu! Niciodată n-am avut relaţii prea

strînse cu cei din jurul nostru, iar după ce-am început cu

cărţile poştale, a rupt toate legăturile.

20 **Iar minţi! Cu soţii Heffke aţi început să vă vedeţi abia**

după ce-aţi început să scrieţi cărţile poştale!

21 **Da, e adevărat! Am uitat de ei. Dar lui Otto nu-i plăceau deloc, s-a lăsat înduplecat doar fiindcă era vorba de fratele meu. Chiar şi aşa, îi înjura tot timpul, înjura toate**

rudele!

Anna Quangel îl privi plină de tristeţe pe comisar. Apoi

spuse cu sfială:

22 **Pot să vă întreb şi eu ceva, domnule comisar?**

Comisarul Laub mîrîi:

23 **Dă-i drumul! Cine întreabă prea mult primeşte prea**

multe răspunsuri!

24 **E adevărat... Frau Anna se opri. Mi se pare c-am**

văzut-o pe cumnată-mea pe coridor ieri-dimineaţă... E adevărat că i-aţi arestat şi pe soţii Heffke ?

25 **Iar minţi! strigă comisarul dîndu-i o palmă şi mai grea, apoi încă una. Frau Heffke nu e aici. N-aveai cum s-o vezi. A ciripit careva. Cine ţi-a spus?**

Dar Frau Quangel scutură din cap.

26 **Nimeni. Am văzut-o de departe. Nici măcar nu eram sigură că-i cumnată-mea, răspunse oftînd. Deci i-aţi închis şi pe soţii Heffke, cu toate că n-au făcut nimic şi n-au ştiut nimic. Bieţii oameni!**

27 **Bieţii oameni! o imită în batjocură comisarul Laub. N-au ştiut nimic, nimic! Aşa spuneţi toţi! Dar sunteţi toţi nişte infractori şi jur pe numele meu c-o să vă scot maţele pînă o să-mi spuneţi adevărul! Cu cine mai stai în celulă?**

28 **Nu ştiu cum o cheamă. Eu îi spun Berta.**

29 **De cînd eşti colegă cu Berta?**

30 **De ieri-seară.**

31 **Aşa, deci ea a ciripit. Ea ţi-a povestit despre soţii Heffke. Recunoaşte, Frau Quangel, altfel o s-o aduc pe Berta aici şi o s-o bat sub ochii dumitale pînă cînd o să mărturisească singură.**

Frau Anna Quangel scutură din nou din cap.

32 **Nu contează ce-o să spun, domnule comisar, răspunse ea, oricum o s-o aduceţi aici şi o s-o bateţi. Nu pot să vă spun altceva decît c-am văzut-o pe Frau Heffke pe coridor...**

Comisarul Laub se răsuci pe călcîie şi o plesni pe Frau Anna Quangel de răsună toată încăperea. Apoi se întoarse iar şi o privi drept în faţă, rînjind sarcastic.

33 **Mai am din astea dacă eşti aşa şmecheră!**

Dintr-odată începu să ţipe:

34 **Sunteţi nişte gunoaie împuţite! Toţi! Nişte rahaţi! Şi nu mă opresc pînă nu vă bag în pămînt! Pe toţi! Acolo vă e locul! Soldat, adu-mi-o pe Berta Kuppke!**

Laub îşi petrecu ora următoare bătîndu-le Şi intimi- dîndu-le pe cele două femei, cu toate că Berta Kuppke recunoscu imediat că ea îi spusese lui Frau Quangel despre Frau Heffke, cu care împărţise aceeaşi celulă înainte.

Dar comisarul Laub nu se mulţumi cu atît. Voia să afle fiecare cuvînt schimbat de cele două, deşi nu făcuseră decît să se plîngă una alteia, ca femeile. Dar lui Laub îi mirosea a conspiraţie şi a trădare de ţară la tot pasul, aşa că nu le scuti deloc de palme şi întrebări.

Pînă la urmă, o trimise pe femeia care plîngea cu sughiţuri înapoi, în celula de la subsol, şi Anna Quangel rămase din nou singura victimă. Era atît de obosită, încît îi auzea vocea ca de la mare depărtare şi îl vedea ca prin ceaţă, iar loviturile nici nu le mai simţea.

35 **Ce s-a întîmplat cu fosta logodnică a fiului dumitale, n-a mai vrut să vă viziteze?**

36 **Nu s-a întîmplat nimic. Bărbatului meu nu-i plac vizitele.**

37 **Dar ai declarat c-a fost de acord să-i vizitaţi pe soţii Heffke.**

38 **Soţii Heffke erau o excepţie, pentru că Ulrich e fratele meu.**

39 **Şi Trudei? De ce n-a mai trecut pe la voi?**

40 **Pentru că bărbatul meu i-a interzis.**

41 **Cînd i-a interzis?**

42 **De unde să ştiu? Domnule comisar, nu mai pot. Lăsa- ţi-mă să-mi trag sufletul o jumătate de oră. Un sfert de oră măcar!**

43 **După ce mărturisiţi. Cînd i-a interzis soţul dumitale să vă viziteze?**

44 **Cînd a murit fiul meu.**

45 **Păi, vezi! Şi unde anume s-a întîmplat?**

46 **Acasă la noi.**

47 **Şi ce motiv i-a dat?**

48 **I-a spus că nu mai vrea să păstrăm legătura. Domnule comisar, chiar nu mai pot. Lăsaţi-mă măcar zece minute!**

49 **Bine, fie. în zece minute facem pauză. Ce i-a spus soţul dumitale lui Trudei?**

50 **I-a spus că nu vrea să mai ţinem legătura cu ea. Ne venise deja ideea cu cărţile poştale.**

51 **Asta i-a zis? Că are de gînd să înceapă să scrie cărţile poştale?**

52 **Nu, despre asta n-a vorbit cu nimeni.**

53 **Şi-atunci ce motiv i-a dat?**

54 **Că nu vrea să păstrăm legătura. Of, domnule comisar!**

55 **Dacă îmi spui motivul adevărat, închei imediat pentru ziua de azi!**

56 **Dar v-am spus motivul adevărat!**

57 **Nu, nu mi l-ai spus! Doar văd că minţi. Dacă nu-mi spui adevărul, te mai interoghez vreo zece ore. Deci, ce i-a zis? Spune-mi cuvînt cu cuvînt ce i-a zis lui Trudei Baumann.**

58 **Nu mai ştiu. Era foarte nervos.**

59 **De ce era aşa de nervos?**

60 **Pentru c-am lăsat-o pe Trudei Baumann să doarmă la noi.**

61 **Dar nu i-a interzis să vă viziteze chiar atunci - sau a alungat-o imediat?**

62 **Nu, abia în dimineaţa următoare.**

63 **Şi atunci i-a interzis?**

64 **Da.**

65 **Dar de ce era nervos?**

Frau Anna Quangel încercă să se încurajeze singură.

66 **O să vă mărturisesc, domnule comisar. Oricum nu mai fac nici un rău nimănui cu asta. în seara aia am**

adă- postit-o şi pe bătrîna doamnă Rosenthal, evreica aia care apoi a sărit pe geam şi a murit. De asta era aşa de furios şi a dat-o afară şi pe ea, şi pe Trudei.

67 **Dar de ce se ascundea Frau Rosenthal la voi?**

H__

68 **Pentru că-i era frică singură în casă. Stătea deasupra noastră. Pe bărbatul ei l-au arestat şi îi era frică singură. Domnule comisar, mi-aţi promis că...**

69 **Da, da, imediat. Deci Trudei ştia că adăposteaţi o evreică în casă?**

70 **Dar nu era interzis.**

71 **Ba sigur că era interzis! O arianã cumsecade nu adăposteşte o jidancă, iar o fată care respectă legea s-ar fi dus şi-ar fi anunţat imediat poliţia. Ce-a zis Trudei cînd a auzit că adăpostiţi o jidancă?**

72 **Domnule comisar, nu mai spun nimic. Fiecare cuvînt mi-l răstălmăciţi. Trudei n-a săvîrşit nici o fărădelege, pentru că n-a ştiut nimic!**

73 **Ba a ştiut de jidanca aia care dormea la voi!**

74 **Dar nu era nimic rău în asta!**

75 **Aici avem păreri diferite. Mîine o să stau de vorbă şi cu Trudei.**

76 **Doamne, Dumnezeule, ce-am făcut! se văită Frau Quangel începînd să plîngă. Acum am nenorocit-o şi pe Trudei! Domnule comisar, să nu-i faceţi nimic lui Trudei că aşteaptă un copil!**

77 **A, nu, dintr-odată ai aflat şi asta, deşi zici că n-ai văzut-o de doi ani! De unde ştii?**

78 **Păi, v-am spus, domnule comisar, că bărbatul meu s-a întîlnit cu ea pe stradă.**

79 **Cînd s-a întîmplat asta?**

80 **Trebuie să fi trecut cîteva săptămîni de-atunci. Domnule comisar, mi-aţi promis o pauză scurtă. Doar una scurtă, vă rog. Chiar nu mai pot.**

81 **O clipă şi gata! Terminăm imediat. Cine a abordat pe cine, Trudei pe soţul dumitale, sau invers, avînd în vedere că erau certaţi?**

82 **Nu erau certaţi, domnule comisar.**

83 **Dar bărbatul dumitale i-a interzis să mai calce în casă!**

84 **Trudei n-a luat-o în nume de rău, îl cunoaşte pe bărbatul meu!**

85 **Şi unde s-au întîlnit?**

86 **Cred că pe Kleine Alexanderstrasse.**

87 **Ce facea bărbatul dumitale pe Kleine Alexanderstrasse? Mi-ai zis că singurul lui drum era la fabrică şi înapoi.**

88 **Şi aşa şi e.**

89 **Păi, şi ce căuta pe Kleine Alexanderstrasse? Voia să lase o carte poştală, nu-i aşa, Frau Quangel?**

90 **Nu, nu! strigă femeia speriată şi păli brusc. Eu împărţeam cărţile poştale! Eu singură, niciodată el!**

91 **Şi atunci de ce ai pălit dintr-odată, Frau Quangel?**

92 **N-am pălit. Sau, dacă da, e pentru că mi-e rău, de-aia. Aţi zis că facem pauză, domnule comisar!**

93 **Imediat, numai să clarificăm problema. Deci soţul dumitale a luat o carte poştală şi pe drum, înainte s-o plaseze, s-a întîlnit cu Trudei Baumann. Ea ce-a zis cînd a văzut cartea poştală?**

94 **Nu ştia nimic despre cartea poştală!**

95 **Cînd s-au întîlnit, soţul dumitale avea cartea poştală în buzunar sau o plasase deja?**

96 **O plasase.**

97 **Vezi, Frau Quangel, acum ne apropiem de miezul problemei. Mai spune-mi doar ce părere a avut Trudei Baumann despre cartea poştală şi-am terminat pentru ziua de azi.**

98 **Dar n-avea ce părere să aibă. V-am zis că bărbatul meu plasase deja cartea poştală.**

99 **Mai gîndeşte-te o dată! Văd bine că minţi. Dacă**

insişti cu minciuna, o să stai aici pînă mîine-dimineaţă. De ce vrei să te chinuieşti fară rost? Oricum mîine o să-i spun lui Trudei că ştia despre cărţile poştale şi ea o să recunoască totul pe loc. Aşa că nu înţeleg de ce vrei să-ţi faci probleme şi mai mari, Frau Quangel. Mă gîndesc că te-ai bucura dacă te-ai putea întinde pe priciul dumitale. Deci, cum e, Frau Quangel? Ce-a zis Trudei Baumann cînd a văzut cartea poştală?

100 **Nu! Nu! Nu! ţipă Frau Quangel şi sări disperată în picioare. Nu mai spun nimic, nici un cuvînt! Nu vreau să trădez pe nimeni! Puteţi să ziceţi ce vreţi, puteţi să mă omorîţi în bătaie, că nu mai spun nimic!**

101 **Ia loc aici şi linişteşte-te, ordonă comisarul Laub dîndu-i două palme femeii disperate. Eu hotărăsc cînd te ridici, ai înţeles? Tot eu hotărăsc şi cînd terminăm cu interogatoriul. Dar acum trebuie să clarificăm chestiunea asta cu Trudei Baumann. Tocmai ai declarat că a comis un act de înaltă trădare...**

102 **N-am declarat aşa ceva! strigă femeia chinuită şi disperată.**

103 **Ai zis că nu vrei s-o trădezi pe Trudei, replică nepăsător comisarul. Şi nu mă las pînă cînd nu-mi spui de ce ai trăda-o.**

104 **Nu vă spun niciodată, niciodată!**

105 **Aşa deci! în cazul ăsta, Frau Quangel, mă tem că eşti proastă. Doar ştii şi dumneata că mîine o să aflu singur, în cinci minute, tot ce vreau să ştiu de la Trudei Baumann. O femeie însărcinată nu rezistă mult la un interogatoriu din ăsta. Dacă-i dau cîteva peste...**

106 **N-aveţi voie să daţi în Trudei! N-aveţi voie! Of, Doamne, Dumnezeule, dacă nu i-aş fi rostit numele!**
107 **Dar i-ai rostit numele! Şi i-ar fi mult mai uşor dacă ai recunoaşte totul! Deci, ce părere ai, Frau Quangel? Ce-a zis Trudei despre cărţile poştale?**

Şi mai tîrziu:
108 **Pot să aflu şi de la Trudei, dar vreau să-mi spui dum neata. Nu mă las, să ştii! Trebuie să-ţi dai seama că eşti un gunoi pentru mine. Trebuie să-ţi dai seama că nu dau doi bani pe toate jurămintele astea cu nevorbitul. Trebuie să-ţi dai seama că nu valorezi nimic, cu toată vorbăria asta despre trădare şi loialitate. Eşti un nimic, un nimic! Şi acum, Frau Quangel, punem pariu că într-o oră o să-mi povesteşti ce legătură are Trudei cu cărţile poştale?! Punem pariu?**
109 **Nu! Nu! Niciodată!**

Dar comisarul Laub află desigur totul, chiar în mai puţin de-o oră.

r

CAPITOLUL 53

Soţii Hergesell - profund îndureraţi

Soţii Hergesell ieşiră la plimbare pentru prima oară după avortul spontan al lui Trudei. O luară pe drumul spre Griinheide, apoi cotiră spre stînga, merseră în jos pe şoseaua Frankenweg şi se plimbară pe malul lacului Fla- kensee, spre stăvilarul din Woltersdorf.

Mergeau foarte încet şi, din cînd în cînd, Karl arunca o privire rapidă spre Trudei, care păşea alături de el cu privirea în pământ.

110 **E frumos în pădure, îi spuse.**

111 **Da, e frumos, răspunse ea.**

Ceva mai tîrziu, Karl exclamă:

112 **Ia te uită! Uite acolo, lebedele, pe lac!**

113 **Da, răspunse ea. Lebede... şi tăcu.**

114 **Trudei, spuse el îngrijorat. De ce nu vorbeşti? De ce nu te mai bucuri de nimic?**

115 **Pentru că mă gîndesc numai la copilul meu**

mort, şopti ea.

116 **Ah, Trudei! spuse Karl. O să mai avem o mulţime de copii.**

Femeia clătină din cap.

117 **Nu voi mai avea niciodată un copil.**

Bărbatul o întrebă temător:

118 **Ţi-a zis doctorul ceva?**

119 **Nu, doctorul n-a zis nimic. Dar simt eu.**

120 **Nu, spuse el. N-ai voie să gîndeşti aşa, Trudei. Suntem tineri, putem să mai avem mulţi copii.**

Femeia clătină iar din cap.

121 **Uneori mă gîndesc că asta e pedeapsa pe care o merit.**

122 **Pedeapsă! Pentru ce, Trudei? Cu ce-am greşit noi ca să fim pedepsiţi? Nu, a fost un accident, un accident nenorocit!**

123 **N-a fost un accident, a fost o pedeapsă, spuse ea cu încăpăţînare. N-avem voie să avem copii. Oare ce s-ar fi ales de Klaus dacă ar fi crescut? Mă gîndesc**

tot timpul la asta. Ar fi ajuns în Hitlerjugend sau în SA, sau în SS...

124 **Dar... Trudei! strigă bărbatul complet uluit de gîndurile negre cu care se lupta nevasta lui. Cînd Klaus ar fi ajuns mare, toată povestea asta cu Hitler ar fi fost demult terminată. Oricum nu mai ţine mult, de asta poţi să fii sigură!**

125 **Da, spuse ea, şi cu ce am contribuit noi la un viitor mai bun? Cu absolut nimic! Chiar mai rău - am abandonat cauza nobilă în care am crezut. Mă gîndesc deseori la Gri- goleit şi la Faţă de Bebeluş... de asta am fost pedepsiţi...**

126 **Ah, la naiba cu afurisitul ăla de Grigoleit! spuse el nervos.**

Chiar era furios pe Grigoleit, care nu-şi ridicase nici acum geamantanul.

Hergesell fusese nevoit să prelungească de mai multe ori valabilitatea tichetului.

127 **Cred că pe Grigoleit l-au închis de mult, zise. Altfel am fi auzit de el.**

128 **Dacă l-au închis, insistă ea, atunci e vina noastră. L-am lăsat baltă, asta am făcut.**

129 **Trudei! strigă el furios. îţi interzic pînă şi să te**

gîndeşti la o asemenea prostie! Nu suntem făcuţi pentru a fi complotişti. Singura soluţie era să terminăm cu povestea aia.

130 **Da, spuse ea pe un ton amar, am fost nişte laşi şi nişte fricoşi! Spui că băiatul nostru n-ar mai fi trebuit să se înroleze în Hitleijugend. Şi dacă ar fi fost aşa şi dacă i s-ar fi permis să-şi iubească şi să-şi respecte părinţii, atunci şi noi ar trebui să ne punem întrebarea - cu ce am contribuit noi ca să fie aşa? Ce-am făcut noi pentru un viitor mai bun? Nimic!**

131 **Nu toţi se pot juca de-a conspiraţia, Trudei!**

132 **Nu. Dar am fi putut face altceva. Dacă pînă şi un om ca fostul meu socru, Otto Quangel... Trudei se opri.**

133 **Ce-i cu el? Ce-i cu Quangel? Ce mai ştii de el?**

134 **Nu, prefer să nu-ţi spun. I-am promis că n-o să spun. Dar dacă pînă şi un om bătrîn ca Otto Quangel se ridică împotriva statului ăstuia, atunci faptul că noi nu facem nimic, preferînd să stăm cu mîinile-n sîn, mi se pare de-a dreptul scandalos!**

135 **Dar ce-am putea să facem, Trudei? Nimic! Gîndeşte-te cîtă putere are Hitler şi cîtă putere avem noi! Nu ne putem pune cu el! Nu putem să facem nimic!**

136 **Dacă toată lumea ar gîndi ca tine, Hitler ar putea să rămînă la putere o veşnicie! Cineva trebuie să înceapă lupta împotriva lui.**

137 **Şi noi ce putem să facem?**

138 **Ce putem să facem? O mulţime de lucruri! Am putea să facem manifeste şi să le agăţăm în copaci! Tu, de pildă, lucrezi într-o fabrică de chimicale şi poţi intra peste tot ca electrician. Nu trebuie să faci altceva**

decît să răsuceşti o valvă sau să slăbeşti un şurub la o maşină şi ai zădărnici cîteva zile de muncă. Dacă tu ai face asta şi alţii o sută ar face acelaşi lucru, Hitler ar rămîne iară armament.

139 **Da, iar a doua zi m-ar înhăţa deja de guler şi m-ar duce la spînzurătoare!**

140 **Exact cum ziceam: suntem nişte laşi, asta suntem. Ne gîndim doar la ce se întîmplă cu noi, nu şi la ce se întîmplă cu ceilalţi. Tu, Karli, ai fost scutit de serviciul militar. Dar dacă ai fi soldat, ai fi în pericol de moarte zi de zi şi ţi s-ar părea chiar de la sine înţeles.**

141 **Nici vorbă, prusacii ăia mi-ar găsi un post comod!**

142 **Şi tu i-ai lăsa pe alţii să moară în locul tău! Ţi-am zis eu! Suntem nişte laşi, nişte laşi buni de nimic!**

143 **Să le ia dracu' de scări! izbucni el. Dacă n-ai fi pierdut copilul, am fi trăit aşa de fericiţi!**

144 **Nu, n-am fi fost cu adevărat fericiţi, Karli! De cînd am rămas însărcinată cu Klaus, m-am tot gîndit ce-o să se aleagă de el. N-aş fi suportat să-l văd întinzînd braţul să salute cu Heil Hitler! şi n-aş fi vrut să-l văd în cămaşă maro. Iar cînd am mai fi sărbătorit vreo victorie, ne-ar fi văzut cum atîrnăm steagul cu svastica la geam şi-ar fi ştiut că suntem nişte mincinoşi. Dar Domnul ne-a scutit de asta. Măcar atît. Nu ne-a fost dat să-l avem pe Klaus, Karli!**

Bărbatul păşi un timp alături de ea într-o tăcere

înverşunată. Se întorceau către casă, dar nu-i interesau nici lacul, nici pădurea.

In cele din urmă, Karl o întrebă:

145 **Chiar crezi c-ar trebui să ne băgăm în aşa ceva? Vrei să mă apuc de ceva la fabrică?**

146 **Sigur, Karli, spuse ea. Trebuie să facem ceva ca să nu ne mai fie ruşine de noi.**

Bărbatul căzu pe gînduri, după care zise:

147 **N-am ce să fac, Trudei. Nu pot să mă închipui furi- şîndu-mă prin fabrică şi stricînd maşini - aşa ceva nu mi se potriveşte.**

148 **Atunci gîndeşte-te ce ţi s-ar potrivi! O să-ţi vină sigur vreo idee. Chiar dacă nu pe loc.**

149 **Şi tu? Te-ai gîndit ce vrei să faci?**

150 **Da, zise Trudei. Cunosc o evreică, biata de ea stă ascunsă la cineva, deşi ar fi trebuit să plece deja cu un transport. Dar e la nişte oameni răi şi în fiecare zi se teme că va fi trădată. Aşa că o s-o iau la noi.**

151 **Nu! spuse el. Nu. Nu face asta, Trudei! La cît suntem de spionaţi, o să se afle imediat! Şi gîndeşte-te la cartelele pentru alimente! Ea sigur n-are aşa ceva! N-avem cum să hrănim încă un om cu alea două cartele ale noastre!**

152 **N-avem cum? Eşti sigur? Chiar nu putem să**

strîngem puţin cureaua, dacă prin asta am salva viaţa unui om? Oh, Karli, păi, dacă-i aşa, înseamnă că Hitler nici nu trebuie să se străduiască prea tare. înseamnă că suntem cu toţii nişte gunoaie şi că ne meritǎm soarta!

153 **Dar oamenii o vor vedea la noi! Nimeni nu se poate ascunde în apartamentul nostru micuţ. Nu, nu te las să faci asta!**

154 **Nu cred că trebuie să-ţi cer permisiunea, Karli. E şi casa mea.**

Şi cei doi începură să se certe serios. Era prima lor ceartă mai serioasă de cînd se căsătoriseră. Trudei îi spuse că urma s-o ducă pe femeie acasă cînd el era la serviciu, iar el îi răspunse că, în cazul ăsta, avea s-o dea afară imediat.

155 **Atunci dă-mă şi pe mine afară!**

Atît de departe ajunseseră. Amîndoi erau nervoşi, iritaţi şi agresivi. Nu cedă nici unul, în chestiunea asta nu exista loc de compromis. Femeia voia să facă neapărat ceva împotriva lui Hitler, împotriva războiului. în principiu, asta ar fi vrut şi el, dar n-avea de gînd să se implice în ceva cîtuşi de puţin riscant, nu voia să înfrunte nici un pericol. Chestia

asta cu evreica era o nebunie. N-avea să permită niciodată aşa ceva!

Cei doi se îndreptau în tăcere spre casă, traversînd străzile din Erkner. Tăcerea care se lăsase între ei era atît de adîncă, încît părea din ce în ce mai greu de întrerupt. Nu mai mergeau la braţ, nici măcar nu se mai atingeau. Iar cînd mîinile li se atinseră din greşeală, amîndoi şi le retraseră imediat, făcînd un pas într-o parte ca să mărească distanţa dintre ei.

Nu observară maşina mare şi neagră din faţa casei. Urcară scările fară să bage de seamă că vecinii îi urmăreau speriaţi sau curioşi din pragul uşilor. Karl Hergesell descuie uşa apartamentului şi o invită pe Trudei să intre. Nu observară nimic nici pe hol. Tresăriră abia cînd ajunseră în cameră şi-l văzură pe bărbatul scund, în haină verde, aşezat pe un scaun.

156 **Ce-i asta? spuse revoltat Hergesell. Ce căutaţi în casa mea?**

157 **Sunt comisarul Laub de la Gestapo, din Berlin, se prezentă omul în haină verde.**

Nu-şi dăduse jos pălărioara de vînătoare cu pană.

158 **Herr Hergesell, nu-i aşa? Şi Frau Gertrud Hergesell, născută Baumann, care-şi spune Trudei? Foarte bine! Aş vrea să schimb cîteva vorbe cu soţia dumneavoastră, Herr Hergesell. Aţi putea să aşteptaţi afară, în bucătărie?**

Cei doi se priviră speriaţi. Păliseră amîndoi. Apoi, dintr-odată, Trudei zîmbi.

159 **Păi, atunci, la revedere, Karli! spuse îmbrăţişîndu**-1 **pe bărbatul ei. Să ne revedem cu bine! A fost o prostie că ne-am certat! Niciodată nu ştii ce te-aşteaptă!**

Comisarul Laub îşi drese ameninţător glasul. Cei doi se sărutară şi Hergesell ieşi.

160 **V-aţi luat adio de la soţul dumneavoastră, Frau Hergesell?**

161 **M-am împăcat cu el pentru că eram certaţi.**

162 **De ce v-ati certat?**

163 **Din cauza vizitei unei mătuşi de-ale mele. El era împotrivă, eu - pentru.**

164 **Şi prezenţa mea v-a convins că trebuie să vă împăcaţi, nu-i aşa? Ciudat, nu mi se pare că aveţi conştiinţa prea curată. Aşteptaţi o clipă! Rămîneţi**

aici!

Femeia îl auzi vorbind cu Karli în bucătărie. Probabil că soţul ei urma să-i dea un alt motiv legat de cearta lor şi toată treaba asta avea s-o ia razna încă de la început. Se gîndi imediat la Quangel. Dar Quangel nu era genul de om care să trădeze pe cineva...

Comisarul se întoarse şi spuse, frecîndu-şi mîinile mulţumit:

165 **Soţul dumneavoastră mi-a explicat că v-aţi certat pentru că n-aţi putut să vă decideţi dacă să adoptaţi sau nu un copil. E prima minciună cu care vă prind. Dar fiţi fară frică - încă o jumătate de oră şi o să mai adăugaţi încă o sută, iar eu o să le descopăr pe toate! Aţi pierdut sarcina?**

166 **Da.**

167 **Aţi contribuit şi dumneavoastră puţin? Ca să nu-i mai daţi soldaţi noi Fuhrerului?**

168 **Acum dumneavoastră sunteţi cel care minte! Dacă aş fi vrut să fac aşa ceva, n-aş fi aşteptat pînă în luna a cincea!**

Un bărbat intră în cameră cu un bileţel în mînă.

169 **Domnule comisar, Herr Hergesell tocmai se pregătea să-i dea foc în bucătărie.**

170 **Ce-i ăsta? Un bon pentru ridicarea bagajului? Frau Hergesell, a lăsat cumva soţul dumneavoastră un geamantan la Gara Alexanderplatz?**

171 **Un geamantan? Habar n-am, soţul meu nu mi-a spus nimic despre aşa ceva.**

172 **Aduceţi**-1 **aici pe Hergesell! Şi cineva să meargă imediat cu maşina pînă în Alexanderplatz şi să ridice bagajul!**

Un al treilea bărbat îl conduse în cameră pe Karl Hergesell. Deci apartamentul era plin de poliţişti - şi ei n-au observat nimic cînd au intrat.

173 **Ce-i cu geamantanul ăla pe care l-aţi lăsat la Gara Alexanderplatz, Herr Hergesell?**

174 **Nu ştiu ce e în el, nu m-am uitat niciodată. E al unui cunoscut. Mi-a spus că e plin cu lenjerie şi haine.**

175 **Da, e foarte probabil! Şi de asta aţi încercat să daţi foc bonului cînd v-aţi văzut înconjurat de poliţie?**

Hergesell ezită, apoi spuse aruncînd o privire rapidă spre nevasta lui:

176 **Am încercat să-i dau foc pentru că n-am**

încredere deplină în cunoscutul ăsta al meu. S-ar putea ca în geamantanul ăla să fie cu totul altceva. în orice caz, era foarte greu.

177 **Şi după părerea dumneavoastră ce-ar putea să fie în el?**

178 **Coli tipărite, poate. Am încercat să nu mă gîndesc la asta.**

179 **Ce fel de cunoscut mai e şi ăsta care nu poate să-şi lase singur bagajul la depozit? Nu cumva îl cheamă Karl Hergesell?**

180 **Nu, îl cheamă Schmidt. Heinrich Schmidt.**

181 **Şi de unde îl cunoaşteţi pe acest „Heinrich Schmidt“?**

182 **A, îl cunosc de mult, de cel puţin zece ani.**

183 **Şi de ce credeţi c-ar putea fi coli tipărite? Ce fel de om e Emil Schulz ăsta?**

184 **Heinrich Schmidt. Era social-democrat sau comunist. De asta m-am gîndit la coli tipărite.**

185 **Unde v-aţi născut, Herr Hergesell?**

186 **Eu? în Berlin. în Moabit.**

187 **Şi cînd?**

188 **Pe** 10 **aprilie** 1920**.**

189 **Aşa, şi ziceţi că pe Heinrich Schmidt îl cunoaşteţi de cel puţin zece ani şi se pare că-i cunoaşteţi şi simpatiile politice. Asta înseamnă că l-aţi cunoscut cînd aveaţi unsprezece ani, Herr Hergesell! Să nu mă luaţi de prost, Herr Hergesell, că dacă mă luaţi de prost, s-ar putea să mă enervez şi dacă mă enervez, o să vă fac rău şi-o să vă doară, să ştiţi!**

190 **Dar n-am minţit! Am spus doar adevărul!**

191 **Prima minciună: numele de Heinrich**

Schmidt! A doua minciună: n-aţi văzut niciodată ce e în geamantan! A treia minciună: motivul pentru care l-aţi lăsat la bagaje! Nu, dragă domnule Hergesell, mă tem că tot ce-aţi spus pînă acum e o minciună!

192 **Dar n-am minţit deloc. Heinrich Schmidt voia să plece la Königsberg, însă pentru că geamantanul era prea greu şi n-avea nevoie de el pe drum, m-a rugat să-l las la bagaje. Asta-i tot ce ştiu!**

193 **Şi se oboseşte să ia trenul pînă la Erkner ca să recupereze bonul de la dumneavoastră, cînd ar putea să-l poarte la fel de bine şi singur în buzunar! Sună foarte credibil, Herr Hergesell! O să fiţi amabil şi o să mă însoţiţi pînă la Gestapo, nu-i aşa, Herr Hergesell? Cît despre soţia dumneavoastră...**

194 **Soţia mea nu ştie nimic despre povestea asta cu geamantanul!**

195 **Aşa zice şi ea. Dar ce ştie şi ce nu ştie - asta o să aflu eu oricum. însă dacă tot v-am prins pe amîndoi, porumbeilor, ia spuneţi, vă cunoaşteţi de cînd lucraţi la fabrica de uniforme, aşa-i?**

196 **Da... spuseră cei doi.**

197 **Eu lucram ca electrician...**

198 **Şi eu croiam vestoane...**

199 **Foarte frumos, foarte bine, sunteţi nişte oameni harnici nevoie mare. Dar cînd nu tăiaţi stofe şi nu trăgeaţi fire, ce făceaţi, dragii mei? Aţi înfiinţat cumva o mică celulă comunistă? Voi doi, un anume Jensch, mai cunoscut sub numele de Faţă de Bebeluş, şi un anume Grigoleit?**

Cei doi se făcură albi ca varul. De unde aflase omul ăsta de celula lor? Cei doi schimbară cîteva priviri nedumerite.

200 **Aha! rîse ironic Laub. V-am cam tăiat macaroana, nu-i aşa? V-am avut pe toţi patru sub observaţie şi dacă nu v-aţi fi despărţit aşa de repede, cred c-am fi făcut cunoştinţă puţin mai devreme. Să ştiţi că sunteţi luat în vizor şi la fabrica de-aici!**

Cei doi erau atît de zăpăciţi, încît nici prin cap nu le trecu să-l contrazică pe omul din faţa lor.

Acesta îi privi gînditor şi brusc îi veni o idee:

201 **Al cui e geamantanul ăla, Herr Hergesell? Al lui Grigoleit sau al lui Faţă de Bebeluş?**

202 **Al lui... ah, ce mai contează acum, că ştiţi totul... Grigoleit a fost cel care mi l-a încredinţat. A spus c-o să vină să-l ia într-o săptămînă, însă de atunci a trecut mult mai mult...**

203 **S-o fi rătăcit, săracul! O să-l prind eu, oricum - asta dacă mai trăieşte, vreau să zic.**

204 **Domnule comisar, aş vrea să clarific un lucru: de cînd am părăsit celula, eu şi soţia mea n-am mai avut nici un fel de activitate politică. Ba, mai mult, noi am fost cei care am destrămat celula, înainte de-a se întîmpla ceva. Fiindcă am observat că nu suntem**

făcuţi pentru un asemenea lucru.

205 **Asta am observat si eu! Pînă şi eu, să ştiţi! îi răspunse în batjocură comisarul.**

Dar Karl Hergesell continuă:

206 **De atunci nu ne-am gîndit decît la munca noastră şi n-am făcut nimic care să contravină intereselor statului.**

207 **în afară de acel mic episod cu geamantanul. Nu uitaţi de geamantan, Herr Hergesell! Păstrarea pamfletelor comuniste înseamnă înaltă trădare, iar asta o să vă coste capul, dragul meu! Ce s-a întîmplat, Frau Hergesell? De ce vă speriaţi aşa? Fabian, desparte-o de soţul ei, dar cu blîndeţe. Fabian, pentru numele lui Dumnezeu, n-o brusca, sărăcuţa de ea! Tocmai a pierdut o sarcină, micuţa, nu vrea să-i mai dea soldaţi Fuhrerului!**

208 **Trudei! o rugă Hergesell. Nu-1 asculta! Nu e sigur că-s pamflete în geamantanul ăla, doar m-am gîndit şi eu aşa. S-ar putea să fie haine şi lenjerie de pat, nu scrie nicăieri că Grigoleit m-a minţit!**

209 **Aşa, foarte bine, tinere, îl lăudă comisarul Laub, încurajaţi-o puţin pe tînăra doamnă! E mai bine acum, drăguţa mea? Putem continua discuţia? Bine, haideţi să trecem de la înalta trădare a lui Karl Hergesell la cea a lui Trudei Hergesell, născută Baumann...**

210 **Soţia mea n-a ştiut nimic despre lucrurile astea! Soţia mea n-a comis nici o faptă ilegală!**

211 **Da, aţi fost nişte naţional-socialişti exemplari, nu-i aşa?**

Dintr-odată comisarul Laub se înfurie.

212 **Ştiţi ce sunteţi? Nişte porci comunişti şi laşi, nimic altceva! Nişte şobolani care scurmă în rahat! Dar vă dau eu în vileag, vă pun eu laţul de gît! Pe amîndoi o să vă văd atîrnînd în ştreang! Şi pe tine, cu geamantanul şi cu minciunile tale! Şi pe tine, cu pierderea sarcinii! Ai sărit de pe masă pînă cînd n-ai mai putut, nu-i aşa? Nu-i aşa? Zi că n-am dreptate!**

O apucă pe Trudei de umeri şi o scutură pînă i se facu rău.

213 **Lăsaţi-o în pace pe soţia mea! Luaţi mîinile de pe ea!**

Hergesell îl prinse pe comisar de braţ. Fabian îi trase

imediat un pumn zdravăn în faţă. Trei minute mai tîrziu, stînd în bucătărie, încătuşat şi păzit de Fabian, Hergesell îşi dădu seama - cu inima strînsă - că Trudei era complet neajutorată în faţa călăului.

Şi Laub continua s-o chinuiască pe Trudei. Deşi aproape că îşi pierduse cunoştinţa de frică pentru dragul ei Karli, acum trebuia să vorbească despre cărţile poştale ale lui Quangel. Comisarul nu o crezu că se întîlniseră accidental, fusese permanent în legătură cu Quangel, erau cu toţii nişte conspiratori comunişti, iar Karli, bărbatul ei, ştia totul despre povestea asta!

214 **Cîte cărţi poştale aţi distribuit în total? Ce scria pe ele? Soţul dumneavoastră ce părere avea?**

Astfel o chinui ore întregi, în timp ce Hergesell stătea în bucătărie cu inima împietrită.

în cele din urmă sosi şi maşina şi, odată cu ea, şi geamantanul.

215 **Ia desfa lacătul ăla, Fabian! spuse comisarul**

Laub.

Karl Hergesell fusese adus înapoi în cameră, dar de data

asta era sub supraveghere. Separaţi de toată lăţimea camerei, soţii Hergesell se priviră, palizi şi disperaţi.

216 **E al naibii de greu pentru nişte haine şi lenjerie! spuse ironic comisarul, în timp ce Fabian vîra o sîrmă în lacăt. O să vedem imediat minunea! Cred c-o să fie cam jenant pentru dumneavoastră, ce ziceţi, Herr Hergesell?**

217 **Soţia mea n-a ştiut nimic despre geamantanul ăsta, domnule comisar, îl asigură din nou Hergesell.**

218 **Da, la fel cum nici dumneavoastră n-aţi ştiut că doamna Hergesell a distribuit cărţi poştale pentru Quangel, nişte cărţi poştale cu conţinut subversiv, în diverse clădiri! Fiecare e un mic trădător, doar că pe cont propriu! Frumos mariaj, n-am ce zice!**

219 **Nu! ţipă Hergesell. Nu, n-ai făcut aşa ceva, Trudei! Spune-mi că n-ai făcut asta!**

220 **Păi, a recunoscut deja!**

221 **O singură dată, Karli, şi-a fost o întîmplare...**

222 **N-aveţi voie să vorbiţi unul cu celălalt! Un singur cuvînt dacă mai scoateţi, Herr Hergesell, vă trimit înapoi la bucătărie! Dar, ia te uită, ce avem noi**

aici?

Comisarul şi Fabian stăteau chiar în faţa geamantanului, aşa că soţii Hergesell nu puteau să-i vadă conţinutul. Cei doi criminalişti începură să şuşotească. Apoi Fabian ridică cu greutate obiectul din geamantan. O maşinărie mică, şuruburi strălucitoare, arcuri, vopsea neagră şi lucioasă...

223 **Să fiu al naibii dacă nu-i o maşină de tipărit! spuse comisarul Laub. O maşină mică şi drăgălaşă de tipărit - pentru pamflete comuniste. Gata, asta v-a aranjat, Herr Hergesell. Definitiv!**

224 **Nu ştiam ce-i în geamantan, îl contrazise Karl Hergesell, însă cu vocea pierită de spaimă.**

225 **De parc-ar mai conta! Ar fi trebuit să ne anunţaţi despre întîlnirea asta cu Grigoleit şi-ar fi trebuit să predaţi geamantanul la secţie! Am terminat aici, Fabian. Ştiu destule, chiar prea multe. Puneţi-i cătuşe şi ei!**

226 **Rămîi cu bine, Karli! strigă Trudel Hergesell cu o voce puternică. Rămîi cu bine, iubitul meu. M-ai făcut foarte, foarte fericită...**

— închideţi-i fleanca odată! ţipă comisarul. Ce faci, Her- gesell?

Karl Hergesell se smulsese din mîinile pazniculuisău, în clipa în care, în capătul celălalt al camerei, unpumn grosolan îi închidea gura lui Trudei. Deşi eraîncătuşat, Hergesell reuşise să-l trîntească la pămîntpe poliţistul care o chinuia pe Trudei. Cei doi serostogoliră pe jos.

Comisarul îi facu doar un semn discret lui Fabian,care se apropie de cei doi, aşteptă prilejul potrivit,apoi îl lovi de trei, patru ori în cap pe Karl Hergesell.

Hergesell gemu, membrele îi zvîcniră, apoi rămasenemişcat la picioarele lui Trudei, care se uitaîmpietrită la el, cu gura sîngerînd.

Pe drumul lung spre Berlin, speră în zadar că el o să-şi vină în fire, că o să se privească în ochi pentruultima oară. Nimic însă, nimic.

Nu făcuseră nimic. Şi totuşi erau pierduţi...

CAPITOLUL 5A

Povara cea mai grea a lui Otto Quangel

în cele nouăsprezece zile pe care a trebuit să le petreacă în beciurile Gestapoului, înainte să fie predat judecătorului de instrucţie de la Tribunalul Poporului, Otto Quangel a avut de suportat interogatoriul comisarului Laub, care nu s-a ferit să folosească violenţa pentru a-1 „îngenunchea“ pe Quangel. Ceea ce însemna, mai mult sau mai puţin, că a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să-l transforme pe prizonier într-o epavă care urla şi tremura de frică.

Dar nu asta fusese cel mai greu de suportat, nici grija crescîndă şi chinuitoare pentru soţia lui Anna, nici faptul că nu o putea vedea şi nu primea nici o veste despre ea. însă cînd, în timpul unui interogatoriu, Laub pomeni numele lui Trudei Baumann, actuală Hergesell, Quangel îşi dădu seama că soţia lui se lăsase intimidată sau păcălită şi că lăsase să-i scape un nume pe care n-ar fi trebuit să-l rostească niciodată.

Mai tîrziu, cînd deveni din ce în ce mai limpede că Trudei Baumann şi bărbatul ei fuseseră arestaţi, dăduseră declaraţii şi fuseseră implicaţi în toată povestea asta, Quangel se certă în gînd ore în şir cu nevasta lui. Lucrul cu care se mîndrise întotdeauna era spiritul lui independent, faptul că nu avusese nevoie de nimeni şi că nu fusese o povară pentru nimeni, iar acum, din cauza lui (pentru că luase vina Annei asupră-i), doi oameni tineri fuseseră implicaţi în treburile lui.

Dar cearta cu Anna nu dură. Mîhnirea şi grija pentru partenera lui de viaţă erau mai puternice decît mînia. Cînd rămînea singur, îşi înfigea unghiile în palme, închidea ochii şi îşi aduna toate puterile

pentru a se gîndi la Anna. încerca să şi-o imagineze în celula ei şi să-i trimită unde de energie, ca să-i dea curaj să nu-şi piardă demnitatea şi să nu se umilească în faţa ticălosului ăluia care nu mai avea nimic omenesc.

Grija pentru Anna era greu de suportat, însă nu era cel mai apăsător lucru.

Nici incursiunile aproape zilnice în celulă ale soldaţilor SS şi ale conducătorilor lor, care îşi descărcau nervii şi pornirile sadice pe bărbatul lipsit de apărare. Trînteau uşa celulei de perete şi dădeau buzna înăuntru, aţîţaţi de alcool, dornici să vadă sînge, oameni zvîrcolindu-se de durere, în pragul morţii, dornici să se desfete cu slăbiciunea cărnii. Era greu de îndurat, dar nu era cel mai apăsător lucru.

Cel mai apăsător era faptul că nu stătea singur în celulă, că avea un coleg, un tovarăş de suferinţă, un om la fel de vinovat ca şi el, se pare, un seamăn. Era

un om a cărui prezenţă îl îngrozea pe Quangel, un animal sălbatic, turbat, iară inimă şi lipsit de curaj, o făptură fricoasă şi grosolană, un om la vederea căruia Quangel simţea mereu un puternic dezgust, dar cu care era nevoit să se poarte frumos, fiindcă bărbatul era mult mai puternic decît bătrînul maistru.

Karl Ziemke, sau Karlchen, cum îi spuneau gardienii, era un bărbat înjur de treizeci de ani, cu o constituţie her- culeană, un cap rotund ca o măciucă, o pereche de ochi foarte mici şi nişte braţe lungi şi păroase. Fruntea îngustă şi bombată, acoperită de cîteva şuviţe de păr murdare, era brăzdată de o mulţime de riduri. Vorbea foarte puţin, iar cele cîteva cuvinte pe care le rostea erau numai înjurături grosolane. Quangel află destul de repede de la gardieni că respectivul Karlchen Ziemke fusese cîndva un membru proeminent al SS şi i se încredinţaseră misiuni deosebite de asasinat. Nimeni n-avea să ştie exact cîţi oameni omorî- seră labele alea păroase - nici măcar Karlchen nu mai ştia.

Dar pentru ucigaşul de profesie Karlchen Ziemke nu se găsiseră destule victime nici măcar în vremurile alea criminale, aşa că atunci cînd rămînea fară

sarcini oficiale, Ziemke se apuca să ucidă pe cont propriu, fără să fi primit indicaţii din partea superiorilor săi. Deşi nu uita niciodată să-şi jefuiască victimele de bani şi de obiecte de valoare, nu jaful era motivul crimelor sale, ci simpla plăcere de-a ucide. Pînă la urmă atrăsese atenţia asupra lui, pentru că fusese suficient de nesăbuit încît să ucidă şi arieni pursînge, nu doar evrei şi „elemente nedorite", printre victimele lui aflîndu-se chiar un membru de partid. Aşa se face că acum era închis la subsol şi deocamdată nu se ştia ce avea să se întîmple cu el.

Karlchen Ziemke, care trimisese atîţia oameni pe lumea cealaltă fară să clipească, începuse să-şi facă griji pentru pro- pria-i viaţă preţioasă şi, în mintea lui de copil de cinci ani, dar cu mult mai perversă, se înfiripase ideea că putea scăpa de pedeapsă dacă se prefăcea nebun. I se năzărise să joace rolul unui cîine - sau poate că ideea îi fusese sugerată de vreun prieten, ceea ce părea mai uşor de crezut - şi juca tea- tru cu mult talent, lucru care dovedea că rolul i se potrivea.

De obicei alerga prin celulă în patru labe, gol- puşcă, lătra ca un cîine, mînca din castronul lui ca un

cîine şi încercase în mai multe rînduri să-l muşte pe Quangel de picior. Sau îi cerea să-i arunce o perie, pentru ca după aceea să i-o aducă înapoi, aşteptînd să fie mîngîiat şi lăudat de bătrînul maistru - şi jocul acesta dura ore-n şir. Sau Quangel trebuia să învîrtă pantalonii lui Karlchen ca pe-o coardă, pentru ca acesta să poată sări peste ei.

Dacă maistrul nu se arăta destul de entuziast, „cîinele" sărea pe el imediat, îl punea la pămînt şi îşi înfigea dinţii în gîtul lui, iar jocul putea să devină serios dintr-o clipă în alta. Gardienii se distrau de minune pe seama bufoneriilor lui Karlchen. Stăteau la uşa celulei ore în şir, stîrnind şi enervînd cîinele, iar Quangel era cel care trebuia să suporte urmările. Dar cînd dădeau buzna beţi înăuntru, gata să-şi verse nervii pe cei doi deţinuţi, îl aruncau pe Karlchen la pămînt şi el întindea braţele, implorîndu-i să-l lovească peste trupul gol.

Cu omul ăsta era închis Quangel, cu omul ăsta fusese condamnat să-şi petreacă zi de zi, oră de oră şi minut de minut. El, care trăise tot timpul după cum îl tăia capul, nu mai putea să petreacă nici măcar un sfert de oră singur. Chiar şi noaptea, cînd şi-ar fi dorit

să se refugieze în somn, se simţea ameninţat de cel care chinuia. Se ghemuia pe vine lîngă priciul lui şi îi punea laba pe piept, cerînd nişte apă sau vrînd să se urce lîngă el. Quangel trebuia să se înghesuie lîngă perete, cutremurîndu-se de scîrbă din cauza trupului aceluia nespălat, păros ca al unei bestii, dar care nu avea nimic din inocenţa şi curăţenia unui animal. Atunci Karlchen începea să latre încet şi să lingă faţa lui Otto Quangel, după care trecea la restul trupului.

Da, era greu de suportat, şi Otto Quangel se întreba adesea de ce suporta aşa ceva cînd ştia că sfîrşitul era aproape şi că era inevitabil. Dar un fel de revoltă interioară împiedica să-şi ia viaţa şi s-o părăsească astfel pe Anna, chiar dacă nu putea s-o vadă. Ceva îl împiedica să le uşureze treaba, să execute sentinţa înainte de vreme. N-aveau decît să-l omoare singuri, cu frînghia sau cu ghilotina, nu conta cu ce. Dar nu voia să-i lase să creadă că se simţea vinovat. Nu, nu voia să-i scutească de efort, aşa că nu putea să se scutească nici de compania lui Karlchen Ziemke.

Dar apoi se întîmplă un lucru straniu: cu cît se apropiau de sfîrşit acele nouăsprezece zile, cu atît „cîinele“ îi devenea mai devotat. Nu mai muşca, nu

mai dobora din picioare şi nu-1 mai apuca de gît. Dacă foştii lui camarazi din SS îi dădeau ceva mai gustos de mîncare, Karlchen insista să împartă totul cu Quangel şi de multe ori îşi odihnea capul mare şi rotund în poala bătrînului, închizînd ochii şi lătrînd scurt, în vreme ce Otto Quangel îşi trecea degetele prin părul lui.

Şi maistrul se întreba deseori dacă nu cumva, făcînd pe nebunul, animalul ăla înnebunise de-a binelea, nemai- putînd să scape de rolul pe care-1 mima. Dacă era aşa, atunci camarazii lui „liberi" de pe coridoarele de la subsol erau la fel de nebuni, iar asta însemna că nu se mai putea schimba nimic, că erau făcuţi din acelaşi aluat cu Fuhrerul lor dement şi cu rînjitul ăla idiot de Himmler şi toţi cei ca ei trebuiau şterşi de pe faţa pămîntului pentru ca oamenii decenţi să poată trăi în tihnă.

Cînd auzi că Otto Quangel urma să fie mutat într-o altă celulă, Karlchen se întristă adînc. Scînci şi chelălăi, îl obligă pe Quangel să-i mănînce toată raţia de pîine, iar cînd maistrul trebui să iasă pe coridor cu mîinile ridicate şi să-şi lipească faţa de perete, bărbatul gol se strecură afară din celulă şi, mergînd

în patru labe, se aşeză lîngă el şi începu să scîncească încet şi jalnic. Drept urmare, soldaţii din SS care îl transferau pe Quangel nu se purtară cu el la fel de dur cum se purtau cu restul deţinuţilor: omul care cîştigase de partea lui un astfel de cîine, cu profilul lui rece şi îndărătnic de pasăre, îi impresionă pînă şi pe călăii Fuhrerului.

Iar cînd se dădu ordinul de plecare şi soldaţii îl goniră pe cîinele Karlchen înapoi în celulă, răceala şi duritatea dispărură de pe chipul lui Quangel şi acesta simţi o apăsare uşoară în inimă, ceva ca un regret. Bărbatul care îşi dăruise inima unei singure fiinţe - soţiei sale - se despărţea cu greu de acel monstru de om, de acel ucigaş în serie.

CAPITOLUL 55

Anna Quangel şi Trudei Hergesell

Se poate să fi fost vorba de o simplă neglijenţă cînd Trudei Hergesell ajunse în aceeaşi celulă cu Anna Quangel, după moartea Bertei. Sau poate comisarului Laub nu-i păsa de fapt cîtuşi de puţin de cele două femei. Trebuia doar să stoarcă de la ele tot ce ştiau, tot ce aflaseră de la bărbaţii lor, pentru ca după aceea să nu-i mai fie de nici un folos. Bărbaţii

erau adevăraţii infractori, femeile îi ajutau doar, ceea ce nu însemna, bineînţeles, că nu aveau să fie executate împreună cu soţii lor.

Da, Berta murise, acea Berta care îi povestise Annei Quangel despre cumnata ei, iară să se gîndească la urmări, atrăgîndu-şi astfel furia comisarului Laub. Se stinsese ca o flacără, în braţele Annei Quangel, din ce în ce mai slăbită, şi înainte să moară o implorase cu voce stinsă pe colega ei de celulă să nu strige după nimeni. Berta - Anna nu ştia care fusese numele ei întreg şi ce fel de infracţiuni săvîrşise - amuţise brusc. Horcăise de cîteva ori, chinuindu-se să tragă aer în piept, apoi o podidi un val de sînge şi braţele încleştate în jurul umerilor Annei se înmuiară brusc...

Zăcea acolo, lividă şi nemişcată, iar Anna se întrebă, cuprinsă de remuşcări, dacă nu cumva era vinovată de moartea ei. Of, de nu i-ar fi spus nimic lui Laub despre cumnata ei! Apoi îşi aminti de Trudei Baumann, sau Trudei Hergesell, şi se cutremură - pe ea chiar o trădase! Sigur, existau o grămadă de motive şi de scuze. De unde să fi ştiut ce consecinţe

urma să aibă simpla rostire a numelui logodnicei lui Ottochen! Dar, pas cu pas, lucrurile scăpaseră de sub control şi trădarea era evidentă. Nenorocise un om la care ţinea foarte mult - şi poate nu numai unul.

Cînd se gîndea că va trebui să o privească pe Trudei Hergesell în ochi şi să repete vorbele acelea trădătoare, Anna Quangel începea să tremure. Dar cînd se gîndea la bărbatul ei, o apuca disperarea. Era ferm convinsă că omul acela drept şi muncitor n-avea s-o ierte niciodată pentru trădarea aceea şi că îşi pierduse singurul tovarăş, chiar înainte de sfîrşitul din ce în ce mai apropiat al vieţii ei.

„Cum am putut să fiu atît de slabă?“ se acuza Anna Quangel şi, de fiecare dată cînd o duceau la un nou interogatoriu cu Laub, se ruga nu să fie scutită de chinuri, ci să aibă puterea de a nu trăda pe nimeni, în ciuda tuturor suferinţelor. Femeia asta micuţă şi slabă insista să poarte partea ei de povară, şi chiar mai mult: ea singură, numai ea, distribuise cărţile poştale - în afară de vreo două - ea singură le compusese şi le dictase, bărbatul ei scrisese doar, iară să se implice. Ea venise cu ideea, din cauza

morţii fiului lor, de acolo pornise totul.

Comisarul Laub, care îşi dădea seama că tot ce spunea ea era o minciună şi că nu era în stare să comită faptele pe care susţinea că le comisese, nu reuşi s-o convingă să semneze altceva, în ciuda urletelor, ameninţărilor şi torturilor: femeia nu voia cu nici un chip să-şi schimbe sau să-şi retragă declaraţiile, chiar dacă îi demonstra de o sută de ori că era imposibil să aibă dreptate. Laub strînse şurubul şi mai tare, dar fară succes. Iar cînd se întorcea în celulă, ilii|)ii un astfel de interogatoriu, Anna se simţea uşurată, de Barcă ar mai fi spălat o parte din vină şi Otto s-ar fi bucu- i ni puţin de fapta ei. Şi începu s-o obsedeze gîndul că, dacă lua toată vina asupra ei, ar fi reuşit să-l salveze pe Otto...

I)upă obiceiul din închisorile gestapoviste, nimeni nu se grăbise să scoată cadavrul Bertei din celula Annei. Putea mu (ie vorba din nou despre neglijenţă sau despre un act de tortură premeditat - în orice caz, cadavrul femeii zăcea de I roi zile în celulă, mirosind dulceag a carne putrezită cînd gardienii o îmbrînciră înăuntru pe cea de care se

temea atît de tare Anna Quangel.

Trudei Hergesell facu un pas în celulă. Ochii ei nu văzură uproape nimic, era obosită moartă şi grija pentru Karli, care uu-şi revenise încă şi de care fusese despărţită aşa de grosolan, parcă-i luase minţile. Scoase un ţipăt scurt cînd simţi mirosul înfiorător al cadavrului în descompunere şi cînd îl zări pe priciul de lemn, plin de pete şi umflat.

Trudei gemu „Nu mai pot" şi Anna Quangel o prinse din cădere pe victima propriei sale trădări.

227 **Trudei! şopti Anna în urechea femeii pe jumătate leşinate. Poţi să mă ierţi vreodată, Trudei? Am pomenit numele tău pentru c-ai fost logodită cu Ottochen. Şi după aia m-a chinuit pînă cînd am mărturisit tot. Nici eu nu mai înţeleg nimic. Trudei, nu mă privi cu ochii ăia, te rog! Trudei, n-ar fi trebuit să ai un copil? Am distrus pînă şi asta?**

în timp ce Anna Quangel îi vorbea în felul ăsta,

Trudei Hergesell se smulse din braţele ei şi se retrase lîngă uşa celulei. Se sprijini de uşa de fier şi o privi cu faţa lividă pe femeia bătrînă care se uita la ea din capătul celălalt al celulei.

228 **Tu ai făcut-o, mamă? o întrebă. Tu ai fost?**

Şi apoi izbucni brusc:

229 **Ah, nu-mi pasă ce-o să se întîmple cu mine! Dar I bătut pe Karli al meu, l-au bătut pînă a leşinat şi** nu şl mi **dacă o să-şi mai revină! Poate a şi murit deja.**

Lacrimile îi ţîşniră din ochi şi începu să strige:

230 **Şi nu pot să mă duc la el! Nu ştiu nimic şi poate r ti să mă ţină aici zile întregi şi n-o să aud nimic de el. Puni» că e deja mort şi îngropat, dar în sufletul meu trăieşte şi acum. Şi n-o să am nici copilul lui - ce săracă am ajut** IN **dintr-odată! Acum cîteva săptămîni, cînd m-am întîlnii cu tata, puteam spune că nu-mi lipsea nimic ca să fiu leii cită... şi chiar eram fericită, să ştii! Iar acum nu mai iun nimic. Nimic! Vai, mamă...**

Apoi adăugă brusc:

231 **Dar nu tu eşti de vină pentru pierderea sarcinii. S-n întîmplat înainte de toate astea, cînd nu ştiam încă nimic**

Trudei Hergesell se năpusti clătinîndu-se spre celălalt capăt al celulei, îşi lipi capul de pieptul Annei şi începu sn plîngă:

232 **Ah, mamă, ce nefericită sunt! Spune-mi că soţul meu o să scape cu viaţă...**

Anna Quangel o sărută şi îi şopti:

233 **O să scape, Trudei, o să scapi şi tu! Doar n-aţi făcut nimic rău!**

O vreme se ţinură în braţe fară să spună nimic. Fiecare se odihni înconjurată de iubirea celeilalte, flacăra speranţei se ivi din nou.

Apoi Trudei scutură capul zicînd:

234 **Nu, n-o să scăpăm nici noi. Au aflat prea multe. E adevărat ce spui: de fapt, n-am făcut nimic rău. Karli a avut grijă de geamantanul unui cunoscut fară să ştie ce-i în el, iar eu am plasat o carte poştală pentru tata. însă ei spun că asta-i înaltă trădare şi c-o să ne coste viaţa.**

I 'robabil asta ai auzit-o de la Laub, individul ăla înfi- irntor!

Nu ştiu cum îl cheamă şi nici nu-mi pasă. Toţi sunt la h'l, ni văzut! Şi ăştia de-aici, de la închisoare, toţi sunt la fel!

I)nr poate-i mai bine aşa: să stăm închise aici ani în şir...

N-o să stăpînească ei ţara atît de mult, ai să vezi, l i udei!

Cine ştie? Uite ce le-au făcut evreilor şi celorlalte pupi »are - iară să fie pedepsiţi! Mamă, tu chiar crezi că există I lumnezeu?

Da, Trudei, chiar cred. Otto nu mi-ar da voie nici în i uptul capului, dar ăsta e singurul secret pe care-1 am faţă 11' <'l: încă mai cred în Dumnezeu.

235 **Eu n-am putut să cred niciodată cu-adevărat. Dar ar li frumos dacă ar exista un Dumnezeu, atunci aş şti sigur rrt după moarte eu şi Karli vom fi împreună!**

236 **Aşa o să şi fie, Trudei. Ştii că nici Otto nu crede în Dumnezeu? Spune că după viaţa asta nu mai urmează nimic. Dar eu sunt sigură c-o să fim împreună şi după moarte, pentru totdeauna. Sunt sigură, Trudei!**

Tînăra aruncă o privire spre trupul ţeapăn de pe

prici şi se îngrozi.

237 **Femeia aia de colo nu arată bine deloc, spuse. Mă ia paima cînd o văd aşa umflată şi cu petele alea! Nu vreau să ajung ca ea, mamă!**

238 **Femeia aia zace acolo de trei zile, Trudei, şi ăştia nu vor s-o ia de-aici. Dar să ştii că era frumoasă cînd a murit, atît de liniştită şi demnă. Sufletul a părăsit-o deja, n-a mai rămas din ea decît carnea aia putrezită.**

239 **Trebuie s-o ia de-aici! Nu pot să mă mai uit la ea! Nu mai vreau să respir duhoarea asta!**

înainte ca Anna Quangel să apuce s-o oprească, Trudei se repezi spre uşă şi începu să bată cu palma în uşa de fier, ţipînd:

240 **Deschideţi! Deschideţi imediat! N-auziţi?**

Aşa ceva era interzis. N-aveau voie să facă zgomot, de fapt, n-aveau voie nici măcar să vorbească.

Anna Quangel alergă la Trudei, o prinse de mîini

şi o trase de lîngă uşă, şoptind înspăimîntată:

241 **N-ai voie să faci asta, Trudei! E interzis! O să intre aici şi-o să te bată!**

Dar era prea tîrziu. Cheia se răsuci în broască şi un soldat masiv intră cu un baston de cauciuc ridicat ameninţător.

242 **Ce zbieraţi aşa, ştoarfelor? urlă el. Mai nou daţi ordine?**

Cele două femei îl priviră speriate din colţul celulei.

Bărbatul nu se duse la ele ca să le bată. Coborî bastonul de cauciuc ameninţător şi mormăi:

243 **Pute-aici ca-ntr-o morgă! De cînd zace femeia aia pe prici?**

Era un bărbat tînăr, un copil doar, şi se albi imediat la faţă.

244 **Azi e a treia zi, spuse Frau Anna. Oh, fiţi, vă rog, bun şi spuneţi-le să scoată cadavrul ăsta de-aici! Chiar nu se mai poate respira!**

Soldatul SS bîigui ceva şi ieşi din celulă. Dar nu încuie uşa după el.

Cele două se furişară pînă la uşă, o crăpară puţin şi respirară aerul cu iz de clor şi closet de pe coridor de parcă ar fi fost un balsam.

Apoi se retraseră din nou, pentru că tînărul din SS se întorcea.

245 **Aşa! spuse el ţinînd în mînă un bileţel. Haideţi, daţi-i drumul! Tu, asta mai bătrînă, apuc-o de picioare, iar tu, asta mai tînără, ia-o de cap. Haideţi, ce mai aşteptaţi - să nu-mi ziceţi că nu puteţi să căraţi o grămăjoară de oase!**

în ciuda purtării sale grosolane, le vorbi pe un ton aproape prietenos şi le ajută şi la cărat.

Străbătură un coridor lung, ajunseră la o uşă cu gratii de fier încuiată, unde însoţitorul lor îi arătă hîrtia unui paznic, şi cei trei îşi continuará drumul pe nişte scări de piatră. Aerul deveni umed şi becurile începură să pîlpîie.

246 **Aşa! spuse soldatul descuind o uşă. Am ajuns la morgă. Puneţi-o aici, pe prici. Dar scoateţi-i hainele. Nu prea avem haine. E nevoie de orice!**

Rîse, dar rîsul lui sună forţat.

Femeile scoaseră un ţipăt de spaimă. Camera aceea folosită ca morgă era plină de bărbaţi şi femei în pielea goală, ca în ziua cînd veniseră pe lume. Toţi aveau feţele zdrobite, umflate şi însîngerate, iar membrele contorsionate le erau acoperite de sînge uscat şi de mizerie. Nimeni nu se obosise să le închidă ochii şi morţii se holbau la ele cu privirile

goale, unii păreau chiar că fac cu ochiul, de parcă s-ar fi mirat sau s-ar fi bucurat de nou-venita care li se alăturase de curînd.

Şi în timp ce se chinuiau, cu mîinile tremurînd, s-o dezbrace cît mai repede pe Berta, Arma şi Trudei nu se puteau abţine să se uite la mulţimea de cadavre: la mama ai cărei sîni lăsaţi secaseră pentru totdeauna; la bătrînul care, după o viaţă de muncă, sperase c-o să moară liniştit în patul lui; la fata cu buze albe făcută pentru a dărui şi a primi dragoste; la băiatul cu nasul zdrobit şi cu trup perfect, ce părea dăltuit din fildeş îngălbenit.

în cameră era linişte - doar hainele Bertei foşneau uşor sub mîinile celor două femei. Apoi se auzi bîzîitul unei muşte, după care se facu linişte.

Cu mîinile vîrîte în buzunare, soldatul SS le urmărea pe femei cum munceau. Căscă, îşi aprinse o ţigară şi spuse:

247 **Ei, asta-i viaţa!**

Şi se facu din nou linişte.

Apoi, după ce Anna Quangel legă hainele într-o boccea, tînărul spuse:

248 **Bine, haideţi să mergem!**

Dar Trudei Hergesell puse mîna pe mîneca lui neagră şi îl rugă:

249 **Vă rog, vă rog frumos! Lăsaţi-mă să mă uit puţin pe aici! Poate e - şi bărbatul meu pe undeva...**

Preţ de o clipă, soldatul o cercetă. Apoi spuse brusc:

250 **Fato, fato! Ce cauţi tu aici?**

Clătină încet din cap.

Am o soră la ţară, e cam de vîrsta ta.

O mai privi o dată.

Hai, uită-te. Dar repede!

Trudei păşi încet printre cadavre. Se uită cu luare-aminte la fiecare chip neînsufleţit. Unii morţi erau desfiguraţi de loviturile primite şi nu-i mai puteai recunoaşte, dar culoarea părului şi semnele de pe corp îi spuneau că nici unul nu era Karl Hergesell.

Trudei se întoarse foarte palidă.

Nu, nu-i aici. Nu încă.

Gardianul îi evită privirea.

Atunci, haideţi! spuse, lăsîndu-le s-o ia

înainte.

Dar în cele cîteva ore care îi mai rămaseră din tură,

gardianul deschise de cîteva ori uşa celulei ca să intre aer mai proaspăt, apoi le aduse lenjerie curată pentru patul moartei - iar gestul lui era o dovadă că cineva se îndura de ele în iadul acela nemilos.

în ziua aceea, comisarul Laub nu prea avusese succes cu interogatoriul lui. Femeile se consolaseră una pe cealaltă şi se bucuraseră de umbra de milă arătată de soldatul din SS, aşa că se simţeau puternice.

Dar mai aveau destule zile de îndurat şi soldatul

acela nu mai facu niciodată de gardă pe coridorul lor. Probabil fusese dat afară, pe motiv că era nepotrivit pentru acel post - era încă prea uman pentru munca de acolo.

CAPITOLUL 56

Baldur Persicke face o vizită

Baldur Persicke, proaspătul şi mîndrul elev al şcolii Napola, cel mai de succes vlăstar al familiei Persicke, şi-a încheiat socotelile la Berlin. Acum poate să se întoarcă şi să-şi reia studiul despre cum să ajungi stăpînul lumii. A găsit-o pe maică-sa ascunsă la rude şi i-a poruncit să nu mai părăsească niciodată apartamentul, altfel avea s-o păţească rău de tot; a vizitat-o chiar şi pe sora lui în lagărul de la Ravensbriick, lăudînd-o pentru că maltrata bătrîne. Seara, sora şi fratele, împreună cu cîteva colege de-ale ei din Ravensbriick şi cîţiva prieteni din Fiirstenberg au organizat o mică orgie, în cerc intim, cu mult alcool, ţigări şi „dragoste“...

Dar principalele strădanii ale lui Baldur Persicke au fost îndreptate mai ales spre rezolvarea unor probleme de natură financiară. Taică-său, bătrînul

Persicke, făcuse unele prostii în beţia lui; se pare că din casieria partidului lipseau nişte bani şi membrii partidului voiau să-l aducă în faţa propriului tribunal. Dar Baldur a apelat la toate pilele lui, a făcut rost de nişte certificate medicale conform cărora tatăl său era senil şi slăbit, s-a milogit şi a recurs la ameninţări, a făcut pe arţăgosul şi pe obraznicul, ba chiar a redeschis cercetările legate de spargerea în urma căreia

dispăruseră banii aceia - şi, pînă la urmă, cel mai devotat fiu al familiei a reuşit să îngroape definitiv toată treaba. N-a trebuit nici măcar să vîndă ceva din casă - banii care lipseau fuseseră înregistraţi ca fiind furaţi. Dar nu de către bătrînul Persicke - o, nu, în nici un caz! - hoţii fuseseră Barkhausen şi complicii lui, astfel încît onoarea familiei Persicke rămase nepătată.

Şi în timp ce soţii Hergesell erau ameninţaţi cu bătaia şi cu moartea pentru o crimă pe care n-o comiseseră, membrul de partid Persicke fusese absolvit pentru o fărădelege pe care o comisese cu adevărat.

Aşadar, Baldur Persicke umblase cu folos şi aranjase totul cum nu se poate mai bine - însă nimeni nu se aştepta la mai puţin din partea lui. Putea să plece înapoi la Napola. Dar înainte de asta, voia să-şi facă datoria de fiu şi să-şi viziteze tatăl la clinica de dezalcoolizare. în plus, voia să împiedice repetarea unor astfel de evenimente şi s-o asigure pe mama lui că poate rămîne în apartament.

Şi fiindcă numele lui e Baldur Persicke, primeşte îndată permisiunea de vizită, ba mai mult, are voie să vorbească cu tatăl său între patru ochi, fară prezenţa medicului sau a sorei medicale.

Baldur îl găseşte pe bătrîn într-o stare deplorabilă. Arată ca un animăluţ gonflabil, în care cineva a înfipt un ac.

Da, zilele de glorie ale fostului cîrciumar scandalagiu s-au scurs, n-a mai rămas din el decît o umbră, un strigoi - unul care n-a scăpat nici acum de

vicii. Tatăl încearcă să cerşească nişte tutun de la fiul lui şi, după ce îl refuză de cîteva ori („Nu meriţi, pungaş bătrîn"), acesta îi dă totuşi o ţigară. Dar cînd bătrînul îl roagă să-i aducă pe furiş o sticlă de şnaps, Baldur îi rîde în nas. îl bate pe taică-său pe genunchiul ciolănos şi tremurător şi spune:

255 **Ar fi bine să te obişnuieşti, tată! Şnaps n-o să mai primeşti cît trăieşti, ai făcut deja prea multe prostii!**

Şi în timp ce tatăl se holbează la el furios, fiul începe să-i raporteze - plin de sine - cît s-a chinuit să dreagă prostiile făcute de acesta.

Bătrînul Persicke n-a fost niciodată prea diplomat. Nu s-a gîndit niciodată la sentimentele celorlalţi, a spus întotdeauna exact ce i-a venit pe limbă. Şi acum face la fel:

256 **Baldur, ai fost mereu un fanfaron! Ştiam eu că ăia de la partid n-o să-mi facă nimic, că doar m-am băgat în gaşca lui Hitler de peste cinşpe' ani! Dacă a trebuit să-ţi dai silinţa, atunci numai propria ta prostie e de vină. Aş fi rezolvat totul în doi timpi şi trei mişcări, dacă m-ar fi lăsat să ies de-aici!**

Tatăl lui Baldur e un netot. Dacă l-ar fi linguşit puţin pe fiul lui, dacă i-ar fi mulţumit şi l-ar fi lăudat mai mult, sigur l-ar fi îmbunat. Dar acum Baldur se simte profund jignit în orgoliul său şi i-o retează scurt:

257 **Aşa e, tată, dacă te-ar fi lăsat... Dar n-o să ieşi niciodată din azilul ăsta de nebuni cît trăieşti!**

Tatăl se sperie atît de tare de vorbele lui nemiloase, încît începe să tremure tot. Dar reuşeşte să se adune şi spune:

258 **Aş vrea să-l văd eu pe ăla care ar putea să mă ţină aici! Deocamdată sunt un om liber şi medicul-şef, doctorul Martens, mi-a zis că, dacă mai fac încă şase săptămîni de tratament, pot pleca. După aia sunt sănătos.**

259 **Tată, tu n-o să fii niciodată sănătos, spune ironic Baldur. O să te apuci iar de băut, cum ai făcut întotdeauna. Am văzut asta de o mie de ori. Am de gînd să-i povestesc şi doctorului cînd plec şi-o să am grijă să te declare iresponsabil.**

260 **Ba nu, n-o s-o facă! Doctorul Martens ţine la mine; mi-a zis că nimeni nu ştie bancuri mai porcoase decît mine!**

Nu mi-ar face aşa ceva. Şi oricum mi-a promis că mă lasă să plec după şase săptămîni!

261 **Dacă îi spun că tocmai ai încercat să mă convingi să-ţi fac rost de-o sticlă de şnaps, sigur n-o să mai fie aşa de optimist în ceea ce priveşte recuperarea ta!**

262 **N-o s-o faci, Baldur! Doar eşti fiul meu, sunt tatăl tău...**

263 **Şi ce dacă? Trebuie să fiu şi eu fiul cuiva... Dar mi se pare c-am avut parte de un tată absolut jalnic.**

Baldur îl priveşte cu dispreţ. Apoi adaugă:

264 **Nu, nu, tată, ar fi bine să te obişnuieşti cu gîndul: ai să rămîi aici. Altfel o să ne faci de ruşine toată familia!**

Bătrînul e disperat. îi spune fiului:

265 **Maică-ta n-o să fie de acord cu treaba asta. N-o să mă lase să putrezesc aici o veşnicie!**

266 **Ei, după cum arăţi, nu cred c-o să stai aici o veşnicie! rîde Baldur încrucişîndu-şi picioarele îmbrăcate în pantaloni de călărie bine croiţi.**

Luciul cizmelor - munca maică-sii - îl umple de încîntare.

267 **Iar mamei îi este atît de frică de tine, că nici nu îndrăzneşte să te viziteze. Crezi c-a uitat c-ai strîns-o de gît şi c-ai vrut s-o sugrumi? Mama n-o să uite asta niciodată!**

268 **Atunci o să-i scriu Fiihrerului! strigă cuprins de furie bătrînul Persicke. Fiihrerul nu lasă baltă un luptător bătrîn!**

269 **Şi la ce o să-i foloseşti tu Fiihrerului? Fiihrerul o să se pişe pe tine de sus, nici măcar n-o să se uite la ce-i mîzgăleşti tu acolo pe foaie! Ca să nu mai zic că nici nu eşti în stare să scrii, cu mîinile alea tremurătoare. Dar o să am eu grijă oricum să nu te lase să trimiţi nici o scrisoare de-aici! Păcat de hîrtie!**

270 **Baldur, fie-ţi milă de mine! Odată erai un copil aşa drăguţ! Te scoteam la plimbare în fiecare duminică, mai ştii? îţi mai aminteşti cînd ne-am dus la Kreuzberg şi apa curgea aşa de frumos şi era trandafirie şi albastră? îţi cumpăram tot timpul cîrnăciori şi bomboane, iar cînd aveai unşpe ani şi te-ai bătut cu puştiul ăla, am avut grijă să nu te dea afară din şcoală şi să te trimită la casa de corecţie. Ce te-ai fi făcut fară bătrînul tău tată, Baldur? Nu mă lăsa în casa asta de nebuni!**

Baldur îi ascultă predica lungă complet indiferent.

Apoi spuse:

271 **Aha, vrei să mă iei cu poveşti sentimentale, am înţeles. Eşti deştept, ce să zic! Doar că la mine nu ţin chestiile astea. Ar trebui să ştii că nu dau doi bani pe sentimente! Prefer un sendviş cu şuncă decît să mă iei cu sentimente! Dar nu vreau să fiu chiar aşa de rău. Uite, îţi dau o ţigară - hopa, hai, prinde-o!**

Dar bătrînul era prea agitat ca să se gîndească la fumat. Ţigara ateriză pe podea, spre nemulţumirea lui Baldur.

272 **Baldur! se milogi din nou bătrînul. Tu nu ştii cum e aici! Te lasă să mori de foame şi paznicii dau în mine tot timpul. Pînă şi ceilalţi bătrîni dau în mine. Şi tu ştii cum îmi tremură mîinile! Nu pot să mă apăr, iar atunci îmi iau şi puţina mîncare pe care-o primesc...**

în timp ce bătrînul se milogea, Baldur se pregătea să plece, dar taică-său se agăţă de el, ţinîndu-1 strîns, şi continuă şi mai repede:

273 **Se întîmplă chiar grozăvii şi mai mari. Din cînd în cînd, asistenta-şefa le administrează ălora care au făcut scandal o injecţie cu o chestie verde,**

nici nu ştiu cum se cheamă. Iar oamenii încep să vomite şi vomită pînă cînd îşi varsă maţele, după aia - gata, s-a terminat cu ei. Mor ca şobolanii. Doar nu vrei ca taică-tău să moară aşa, Baldur, să-şi verse maţele din el! Propriul tău tată! Baldur, fii bun şi ajută-mă! Scoate-mă de aici, mi-e aşa de frică!

Dar Baldur Persicke se săturase de milogeala lui. Se eliberă din strînsoarea bătrînului şi îl împinse într-un fotoliu zicînd:

274 **Păi, atunci rămîi cu bine, tată! O s-o salut pe mama din partea ta. Nu uita că ţi-am lăsat o ţigară pe masă. Ar fi păcat să n-o iei!**

Şi, zicînd astea, Baldur plecă - un adevărat fiu al unui adevărat tată, amîndoi adevărate produse ale educaţiei hit- leriste.

Nu părăsi însă clinica de dezalcoolizare, ci se duse în audienţă la medicul-şef, doctorul Martens. Avu noroc: medi- cul-şef era de serviciu şi putea să-l

primească. Acesta îşi salută respectuos vizitatorul şi, preţ de o clipă, se cercetară amîndoi cu precauţie.

Apoi medicul-şef spuse:

275 **După cum văd, sunteţi la Napola, Herr Persicke, sau mă înşel?**

276 **Nu, domnule doctor, nu vă înşelaţi. Chiar sunt la Napola, răspunse Baldur mîndru.**

277 **Da, tinerii de azi au tot felul de oportunităţi, zise medicul dînd aprobator din cap. Mi-ar fi plăcut să fi avut parte de un tratament ca ăsta cînd eram tînăr. încă n-aţi fost chemat pe front, Herr Persicke?**

278 **M-aş mira să mă deranjeze cei din armată, răspunse Baldur Persicke pe un ton destins şi dispreţuitor. Probabil c-o să mi se dea un teritoriu mai mare de administrat, în Ucraina sau Crimeea. Cîteva zeci de kilometri pătraţi.**

279 **Am înţeles, spuse medicul dînd din cap. Şi acum încercaţi să dobîndiţi cunoştinţele necesare, aşa-i?**

280 **îmi dezvolt aptitudinile de conducător, îi explică deschis Baldur Persicke. O să mi se dea probabil nişte teritorii întinse, şi subordonaţi, bineînţeles. Dar o să-i ţin eu la respect. Şi o să-i mai răresc niţel pe rusnaci. Şi-aşa sunt prea mulţi!**

281 **înţeleg, spuse doctorul Martens, dînd din nou din cap. Deci ne extindem către răsărit.**

282 **Exact, domnule doctor, în douăzeci de ani n-o**

să mai fie nici picior de slav, de aici şi pînă pe coastele Mării Negre sau pînă la Urali. Peste tot o să fie pămînt german! Noi suntem cavalerii Noului Ordin!

Ochii lui Baldur scăpărară în spatele ochelarilor.

283 **Iar toate astea datorită Fuhrerului! spuse medicul-şef. Şi oamenilor lui de încredere!**

284 **Sunteţi cumva în partid, domnule doctor Martens?**

285 **Din păcate, nu, răspunse doctorul. Sincer să fiu, unul dintre bunicii mei a comis o greşeală nesăbuită, greşeala bine-cunoscută... ştiţi? Şi continuă repede: Dar treaba s-a aranjat şi şefii mei au pus un cuvînt bun pentru mine, aşa că acum sunt înregistrat ca arian sută la sută. Vreau să spun că asta şi sunt. Sper ca în scurt timp să mi se dea voie să port şi svastica.**

Baldur stătea cu spatele foarte drept. Ca arian pur, se simţea net superior faţă de interlocutorul său, care avusese nevoie de astfel de tertipuri.

286 **Aş vrea să discutăm despre tatăl meu, domnule doctor, spuse acum pe un ton aproape superior.**

287 **O, tatăl dumneavoastră e foarte bine, Herr Persicke! Eu zic că în şase, cel mult opt săptămîni, îi voi putea da voie să plece acasă, însănătoşit...**

288 **Tatăl meu e incurabil! îl întrerupse tăios Baldur Persicke. Tatăl meu bea de cînd îl ştiu. Dacă externaţi înainte de prînz, pînă după-amiază o să fie beat turtă şi-aşa o să ajungă acasă. Ştim noi ce înseamnă la el „însănătoşit". Mama şi fraţii mei vor ca tata să-şi petreacă tot restul vieţii aici. Şi eu le împărtăşesc dorinţa, domnule medic-şef!**

289 **Sigur că da, sigur! se grăbi doctorul să-l aprobe. O să stau de vorbă cu domnul profesor...**

290 **Nu e nevoie. Putem stabili totul între noi. Dacă tatăl meu se întoarce acasă, o să am grijă să vi-l trimit aici, aşa beat cum e, chiar în aceeaşi zi! Cam atît despre rezultatele tratamentului dumneavoastră inovator! Şi vă asigur că urmările nu vor fi prea plăcute nici pentru dumneavoastră personal!**

Cei doi se scrutară prin ochelari. Din păcate, medicul-şef era un fricos şi plecă ochii sub privirea obraznică a lui Bal- dur.

291 **Sigur că dipsomanii, alcoolicii cu alte cuvinte, sunt predispuşi să recidiveze, zise medicul. Şi dacă domnul a băut atîta timp, cum mi-aţi spus...**

292 **A băut toţi banii pe care i-a cîştigat cu cîrciuma. A băut toţi banii cîştigaţi de mama. Şi dacă l-am lăsa, ar bea şi salariile noastre, ale celor patru**

copii ai săi. Tatăl meu rămîne aici!

293 **Tatăl dumneavoastră rămîne aici. Pînă la noi dispoziţii. Dacă mai tîrziu, după ce se termină războiul, îl vizitaţi şi ajungeţi la concluzia că starea lui s-a îmbunătăţit...**

Baldur Persicke îl întrerupse din nou pe medic.

294 **Tatăl meu n-o să mai primească nici o vizită, nici din partea mea, nici a fraţilor mei, nici a mamei. Ştim că e pe mîini bune aici şi asta e de-ajuns.**

Baldur îi aruncă medicului o privire pătrunzătoare. Pînă acum vorbise pe un ton ridicat, aproape poruncitor, dar de data asta continuă mai încet:

295 **Domnule doctor, tatăl meu mi-a povestit despre o injecţie cu un lichid verde...**

Medicul-şef tresări uşor.

296 **E o simplă măsură disciplinară. O folosim foarte rar şi doar pe pacienţii tineri şi dificili. Vîrsta**

înaintată a tatălui dumneavoastră nu permite...

Dar medicul se pomeni întrerupt din nou.

297 **Tatălui meu i s-a făcut deja o injecţie din asta verde...**

Medicul exclamă:

298 **Exclus! Mă scuzaţi, Herr Persicke, dar sigur e o greşeală!**

Baldur spuse pe un ton caustic:

299 **Tata mi-a povestit despre injecţia asta. Mi-a spus că i-a făcut bine. De ce nu i se mai administrează acest tratament, domnule doctor?**

Medicul nu mai ştia ce să creadă.

300 **Dar, Herr Persicke, e doar o măsură disciplinară! Pacientul varsă ore în şir, uneori chiar**

zile!

301 **Aşa, şi ce dacă? Lăsaţi-1 să vomite! Poate că-i face plăcere! Mie mi-a spus că i-a făcut bine injecţia. Abia o aşteaptă pe următoarea. De ce îl privaţi de medicamentul ăsta dacă vedeţi că-i face bine?**

302 **Nu, nu! se grăbi să-l contrazică medicul, apoi adăugă, ruşinat de propria purtare. Trebuie să fie vorba de o neînţelegere! Pînă acum n-am auzit ca un pacient să ceară singur injecţia cu...**

303 **Domnule medic, cine îl înţelege cel mai bine pe pacient dacă nu propriul lui copil? Iar eu sunt copilul preferat al tatălui meu, ca să ştiţi. V-aş rămîne foarte recunoscător dacă i-aţi da instrucţiuni infirmierului-şef, sau cui se ocupă de injecţiile astea, să-i administreze chiar acum o astfel de injecţie. M-aş întoarce acasă cu sufletul împăcat, cum se zice - măcar i-am îndeplinit o dorinţă!**

Medicul se uită palid la interlocutorul lui.

304 **Chiar vorbiţi serios? Să-i fac o injecţie chiar acum? bîigui el.**

305 **Cum puteţi să vă îndoiţi de seriozitatea mea, domnule doctor? Trebuie să vă spun că, pentru un medic cu atîta experienţă, sunteţi cam sentimental. Aveaţi dreptate mai înainte: chiar ar trebui să vizitaţi o şcoală Napola şi să vă dezvoltaţi mai mult aptitudinile de lider!**

Apoi adăugă maliţios:

306 **Cît despre defectul dumneavoastră genetic, sunt sigur că există şi alte metode de educare...**

După o pauză lungă, medicul spuse pe un ton scăzut:

307 **Atunci mă duc să pregătesc injecţia pentru tatăl dumneavoastră. ..**

308 **Dar, vă rog, domnule doctor Martens, de ce nu-l lăsaţi pe infirmierul-şef să se ocupe de asta? Pare să intre în atribuţiile lui...**

In sufletul medicului se dădea o luptă crîncenă. în cabinet se facu din nou linişte.

Apoi doctorul se ridică încet.

309 **Atunci o să-i spun infirmierului-şef să...**

310 **Mi-ar face plăcere să vă însoţesc. Mă interesează foarte mult domeniul dumneavoastră. Ştiţi, selecţia, eliminarea celor inapţi pentru viaţă, sterilizările şi aşa mai departe...**

Baldur se postă lîngă medic, în timp ce acesta îi dădea instrucţiuni infirmierului să-i administreze pacientului Per- sicke injecţia cutare şi cutare...

311 **Adică o injecţie pentru vomitat, dragii mei! spuse Baldur pe un ton linguşitor. Cît le daţi de obicei? Aha, ei, un pic mai mult n-o să-i facă rău, nu-i aşa? O, uitaţi, mai am aici nişte ţigări. Luaţi tot pachetul, domnule infirmier!**

Infirmierul îi mulţumi şi dispăru cu seringa plină cu un lichid verde.

312 **Infirmierul dumneavoastră e un adevărat taur! îmi imaginez cum e cînd le mai arde cîte o palmă pacienţilor. Muşchii, muşchii fac jumătate din viaţa unui om, domnule doctor Martens! Păi, atunci, vă mulţumesc frumos, domnule doctor! Sper că o să continuaţi tratamentul cu rezultatele scontate. Heil Hitler!**

313 **Heil Hitler, Herr Persicke!**

Ajuns în cabinet, medicul-şef Martens se prăbuşi în fotoliul său. Tremura din toate încheieturile şi o sudoare îngheţată îi brobonea fruntea. Dar nu reuşi să se liniştească. Se ridică din nou şi se duse la dulapul cu medicamente. Umplu încet o seringă, însă

nu cu lichid verde, numai cînd se gîndea la lumea întreagă şi la viaţa lui îi venea să vomite. Doctorul Martens prefera morfina.

Se întoarse la fotoliul lui, se întinse comod şi aşteptă ca narcoticul să-şi facă efectul.

„Sunt un laş şi jumătate!“, se gîndi. „Un papă-lapte demn de dispreţ. Mucosul ăsta obraznic şi afurisit - probabil că toată puterea lui stă în gura aia mare. Şi eu am îngenuncheat în faţa lui. N-ar fi trebuit. Dar m-am apucat să deschid gura şi să-i spun despre bunică-mea! Cînd de fapt a fost o femeie extraordinară şi am iubit-o atît de mult...“

Gîndurile începură să-i rătăcească şi şi-o imagină pe bătrîna doamnă cu chipul ei frumos. Casa ei mirosea a potpuriu cu petale de trandafir şi a prăjiturele cu anason. Avea nişte mîini atît de catifelate, nişte mîini de copil...

„Şi din pricina ei m-am înjosit în faţa nemernicului ăluia! Dar cred că totuşi n-o să intru în partid, Herr Persicke, îmi pare rău. Cred că e prea tîrziu pentru asta. A durat deja cu voi cam mult!“

Clipi şi se întinse. Trase aer în piept; se simţea deja mai bine.

„O să mă duc imediat să văd ce-i cu Persicke. Injecţii n-o să-i mai fac, asta-i clar. Sper c-o să reziste. O să mă duc imediat să-l văd, însă acum vreau să mă bucur de efectul morfinei. Dar imediat după aia - pe cuvîntul meu!“

CAPITOLUL 57

Un alt coleg de celulă al lui Otto Quangel

Cînd Otto Quangel a fost adus de unul dintre gardieni în noua sa celulă, un bărbat înalt se ridică de la masa la care citea şi se postă sub fereastră, în poziţia reglementară, cu mîinile lipite de cusăturile pantalonilor. Dar felul în care executase acest gest de „curtoazie“ dădea de înţeles că nu i

se părea neapărat necesar.

Gardianul îi facu semn să se liniştească.

< **E-n regulă, domnu' doctor, îi spuse. V-am adus un coleg nou de celulă!**

< **Foarte bine! spuse bărbatul, care pentru Otto Quangel arăta mai mult a „domn", decît a coleg de celulă, în costumul lui de culoare închisă, cu cămaşă şi papion. Foarte bine! Numele meu e Reichhardt. Sunt muzician. Acuzat de activităţi comuniste. Dumneavoastră?**

Quangel simţi o mînă rece şi fermă strîngînd-o pe-a lui.

< **Quangel, spuse ezitant. Sunt tîmplar. Ei zic că mă fac vinovat de înaltă trădare şi de trădare de ţară.**

< **A, auziţi! strigă dr. Reichhardt, muzicianul, după gardianul care se pregătea să închidă uşa. De azi să ne aducă două porţii, da?**

< **Da, sigur, domn' doctor! spuse paznicul. Ştiam eu şi singur!**

Şi uşa se închise în urma lui. -yjri-Quangel

Preţ de o clipă cei doi se cercetai^ Kar^c^en

era bănuitor, aproape că i se făcuse dor$_{ă}$ împartă celula

din beciurile Gestapoului. Acum trebuia$_{a}$gta nu i se cu un domn elegant, un doctor adevăr3^ părea deloc plăcut.

Domnul îi zîmbi din priviri. Apoi sPaS . $_{a}$şa vă simţiţi < Purtaţi-vă ca şi cînd aţi fi sini111"' a $_{c}$fteSc mult, joc mai bine. Eu n-o să vă deranjez. De oblce ' ^ păstrez în şah cu mine însumi sau fac gimnastica ^ foarte încet, formă. Uneori mai cînt puţin pentru ro''ne' ;$_{a}$?

e interzis, bineînţeles. Credeţi că v-^ ^ $_{&rl}$gel Şi adăugă, < Nu, nu m-ar deranja, răspuUse^.^ ^gciurile Gesta- aproape

fără să vrea: M-au adus aic* ca**re umbla tot poului, unde am fost închis cu un** ne U^ **prea mă mai timpul dezbrăcat şi se credea cîine-**

deranjează nimic. şi inai bine daca
< **Bine! spuse dr. Reichhardt. Si£**ur' ^ ră **cale de-a** CREA
singu*

v-ar placea muzica, macar un pic. &

puţină armonie între pereţii ăştia- Q^to Quangel dis^
< **Nu mă pricep la aşa ceva, răsp**1111^^^ **bine de tot faţa tant, apoi adăugă: Ei, închisoarea a^**a

de hruba din care vin eu. cartea înmînai>

Domnul se aşează la masă şi luă d[1*1] răspunzîndu-i pe un ton prietenos [e]adevărat, aici

<

Am stat şi eu acolo jos cîtva ti#[1]?' ^ Gardienii sunt e puţin mai bine. Măcar nu te bate jjişte barbari. D[ar] destul de neciopliţi, însă măcar nU [gUn] ^jgoare, oricum ar vă daţi seama că închisoarea rămîn® [1v]oie să citesc, sa

fi. Da, am cîteva privilegii. De pil^' [sau] l[en]J[er*e] ®

fumez, să primesc mîncare de afa[ra'] [rgj-e] uşoară rămîne pat. Sunt un caz aparte - dar o în[cafCe]

o încarcerare. Trebuie să ajungi intr-un punct în care să nu mai simţi prezenţa gratiilor.

< **Şi aţi ajuns în punctul ăla?**

< **Poate. Majoritatea timpului. Nu întotdeauna. Nu, nu întotdeauna. Nu cînd mă gîndesc la familia mea, de pildă.**

< **Eu nu mai am pe nimeni în afară de nevastă-**

mea, spuse Quangel. Ştiţi cumva, închisoarea asta are şi o aripă pentru femei?

< **Da, are, dar noi nu le vedem niciodată.**

< **Bănuiesc că nu, oftă adînc Otto Quangel. Au închis-o şi pe nevastă-mea. Sper c-au adus-o şi pe ea aici azi. Apoi adăugă: E prea slabă ca să reziste în celulele alea de la Gestapo.**

< **Păi, să sperăm că e şi ea aici, spuse domnul la fel de prietenos. O să aflăm de la pastor. Poate vine chiar azi după-amiază. Ştiţi, acum că aţi ajuns aici, puteţi să vă alegeţi un avocat. Dădu binevoitor din cap spre Quangel şi mai adăugă doar atît: Intr-o oră se serveşte prînzul. Apoi îşi puse ochelarii de citit şi se apucă să citească.**

Quangel îl privi preţ de o clipă, însă domnul nu mai avea chef de vorbă. Părea cu adevărat adîncit în lectură.

„Ce ciudaţi sunt oamenii ăştia eleganţi!“, îşi spuse Quangel. „Aş mai fi avut o grămadă de întrebări. Dar dacă nu vrea să stea de vorbă cu mine, foarte bine. N-o să ajung cîinele lui şi să nu-1 las nici să respire.“

Quangel se apucă să-şi facă patul, simţindu-se oarecum jignit.

Celula era foarte curată şi luminoasă. Nu era nici foarte strîmtă: puteai să faci trei paşi şi jumătate în orice direcţie. Fereastra era întredeschisă si aerul - curat. Chiar mirosea frumos; Quangel îşi dădu seama mai tîrziu că mirosul venea de la săpunul şi aşternuturile domnului Reichhardt. După

Sufocantă din **beciurile Gestapoului, Quangel avea După**3 03 86 m **într'Un Joc V^1 şi luminos.**

lui de celul^r)icu PatUl' Se aŞ6Ză pe el ?i ÎJ priVÎ Pe ColeguJ **destul d** 9 omnid c^ea **mai departe, întorcînd paginile**

citieo , 6 repede- **Quangel, care nu-şi mai amintea dacă**

f avînd d 60 cin<^ era e^ev> se gîndi uimit: „Ce-o fi

n-as n 6 ‘ Nu Se £înde?te la nimic în locul ăsta? Eu

timpun 6 ASă StaU a?a de JiniŞtit 9* ^ citesc! Mă gîndesc tot

f întîm 1a^ na’ ^ CUm S au intîmplat toate şi la ce-o să se

t^ă săP 8' eaCUm ,nco’i’ sau dacă o să rezist în continuare,

cat Da^1 demnitatea. Zice că pot să-mi aleg un avo-

tdlosi d aVOCat costî o grămadă de bani, şi la ce mi-ar

recîir. a°! OIacum m-au condamnat la moarte? Doar am

de cînd totUj? PentrU Un domn ca ele a]tfeL ^ văzut Şi cu «doct" mtrat
Ca ^ardianul i s-a adresat cu «domnule»

liniv+u ^or ' n"a tăcut cine ştie ce - poate să citească
mştit. Cat o vrea el..."

înainte ^°^ar^ întrerupse doar de două ori lectura
carte- 6 pranz' Prima oară spuse, iară să ridice ochii
din

sa fumaţjf*11^6 ^ ticniturile sunt în dulăpior - poate vreţi

banii^ Cînd ®Uangel " răspunse: „Eu nu fumez! Nu dau A
do8 Cf V3‘ ’ dºmnul vîrî din nou nasul în carte.

Şi încer ^ ºara Se întîmplă cînd Quangel se urcă pe
scăunel mntw Ca S,a vada ceva în curtea de unde se auzea
tropăitul

monoton al mai multor picioare.

Reichhard^p6 ºU ^ U^a^ acum> Herr Quangel! spuse dr.
fereastr^l ^ Cand ^ac exerciţii. Unii gardieni îşi notează

la care aCarevad vreun deţinut. După aia îl bagă imediat si ană
nU∼* dau ^tceva de mîncare în afară de
pîine

ar seara puteţi să vă uitaţi, e mai sigur.

Apoi sosi prînzul. Quangel, care era obişnuit cu Irtl rile din beciurile Gestapoului, descoperi cu uimire că uiH primeau două castroane cu supă şi două farfurii cu cm no, cartofi şi fasole verde. Dar fu şi mai uimit cînd văzu că ıov.. răşul lui de celulă îşi toarnă apă în lighean, se spală inel I culos pe mîini şi se şterge cu prosopul. Apoi Dr. Reichhmill turnă apă curată în lighean şi spuse politicos:

— Vă rog, Herr Quangel!

Maistrul se supuse şi se spălă pe mîini, deşi nu atinm«Mt nimic murdar.

Apoi mîncară, iară să scoată aproape nici o vorbă, prrtn zul incredibil de gustos - cel puţin pentru Quangel.

Bătrînului maistru îi trebuiră vreo trei zile ca să-şi den seama că mîncarea aceea nu era cea hotărîtă de Tribmm Iul Poporului pentru deţinuţii din închisoare, ci îi aparţine« domnului Reichhardt, care o împărţea cu colegul său de celulă fără a face caz de asta. La fel procedă şi cu ţigările, săpunul şi cărţile sale; Quangel nu trebuia decît să ceară Şi îi mai trebuiră cîteva zile ca să treacă peste reţine rea sa în ceea ce-1 privea pe dr. Reichhardt şi gesturile sule de prietenie. Quangel fusese convins că o persoană cure se bucura de astfel de privilegii nu putea fi decît un spion trimis acolo de Tribunalul Poporului. Un om care-i facen altuia tot felul de favoruri se aştepta, mai mult ca sigur, Iu o răsplată. Fii atent pe unde calci, Quangel!

Dar oare ce putea să vrea de la el? în ce privea cazul Im Quangel, lucrurile erau cît se poate de clare. I-a repetai judecătorului de instrucţie tot ce le declarase comisarilm Escherich şi Laub. A povestit totul exact aşa cum s-a întîm plat, iar dacă dosarul nu fusese încă trimis procurorului pentru stabilirea datei la care urma să aibă loc procesul, asta i se datora doar Annei, care insista în continuare, în I straniu, că de fapt ea săvîrşise totul şi că bărbatul ei

lui liisese altceva decît o unealtă în mîinile sale. Dar ăsta li II rra un motiv pentru care să fie cadorisit cu ţigări scumpe fl

mîncare curată şi săţioasă. Cazul era limpede, nu exista Ulei un motiv pentru care să-l spioneze.

Quangel îşi învinse toate suspiciunile faţă de dr. Reich-Imrdt abia în noaptea în care colegul lui de celulă, acest ilumn superior şi elegant, îi mărturisi în şoaptă că pînă şi i-l se temea cumplit de moarte, fie ea prin ghilotinare sau spînzurătoare; adesea se gîndea ore în şir la asta. Dr. Reich-liurdt îi mai mărturisi că, de multe ori, răsfoia cartea doar mecanic: în faţa ochilor lui nu se aşternea scrisul tipărit, negru pe alb, ci o curte de închisoare cenuşie din ciment şi n spînzurătoare cu un laţ legănîndu-se uşor în vînt, care în 11 ei pînă la cinci minute putea să preschimbe un om sănătos M i puternic într-o bucată de carne moartă şi respingătoare.

Dar şi mai terifiant decît acest sfîrşit - care după părerea lui se apropia tot mai mult cu fiecare zi - şi mai terifiant era gîndul la familia lui. Quangel află că Reichhardt avea trei copii, doi băieţi şi o fată, cel mai mare avînd unsprezece ani şi cel mai mic doar patru ani. Reichhardt se temea îngrozitor - uneori era de-a dreptul panicat - că torţionarii ii n-o să se mulţumească doar cu moartea tatălui, ci se vor răzbuna pe soţia şi pe copiii lui nevinovaţi, îi vor tîrî într-un Ingăr şi-i vor chinui pînă la moarte.

Văzîndu-l cum suferă, Quangel îşi uită suspiciunile şi îi simţi chiar norocos în comparaţie cu el. Măcar el nu trebuia să-şi facă griji decît pentru Anna şi, oricît de contradictorii şi de nebuneşti ar fi fost declaraţiile ei, Quangel îşi dădea seama că soţia lui îşi recăpătase puterea şi curajul, î ntr-o zi vor trebui să moară amîndoi, dar moartea le va fi uşurată de gîndul că nu lasă pe nimeni în urma lor, că mor împreună şi nu trebuie să-şi facă griji pentru cineva în ultimele clipe de viaţă. Suferinţa doctorului Reichhardt, pricinuită de grija pentru nevasta şi cei trei copii ai lui, era incomparabil mai mare şi bătrînul maistru înţelese că acest chin va dura pînă în ceasul morţii.

Quangel nu află niciodată ce făcuse de fapt dr. Reichhardt ca să atragă asupra sa pedeapsa capitală. Din cîte ştia, colegul lui de celulă nu se împotrivise dictaturii lui Hitler, nu conspirase cu alţii, nu lipise afişe şi nu plănuise atentate, ci doar trăise conform principiilor sale. Refuzase toate tentaţiile naţional-socialiste şi nu contribuise niciodată nici cu bani, nici prin vorbe sau fapte la colectele lor, însă ridicase de multe ori vocea împotriva lor, avertizîndu-şi semenii, şi declarase răspicat că drumul pe care o apucase poporul german sub această guvernare i se părea dezastruos. Pe scurt, îşi împărtăşise convingerile cu oameni din ţară sau de peste hotare, la fel cum Quangel şi le exprimase în cărţile lui poştale. Şi asta fiindcă dr. Reichhardt dăduse concerte în străinătate chiar şi în ultimii ani de război.

Trecu mult timp pînă cînd tîmplarul Quangel îşi facu o idee cît de cît clară despre activitatea lui Reichhardt - chiar dacă ideea asta nu era foarte lămurită şi activitatea lui Reichhardt nu i se păru niciodată „muncă“ adevărată.

Cînd auzise prima oară că Reichhardt este muzician, Quangel se gîndise la muzicanţii care cîntau prin cafenele unde se şi dansa şi zîmbise uşor dispreţuitor la gîndul că o astfel de muncă nu era potrivită pentru un om puternic, cu braţe sănătoase. Era cam ca cititul: ceva superficial, pe gustul unor simandicoşi care nu ştiu ce-i aia muncă adevărată.

Reichhardt fusese nevoit să-i explice bătrînului pe larg şi în repetate rînduri ce era o orchestră şi ce facea un dirijor. Quangel nu se sătura niciodată de explicaţiile lui.

< **Deci staţi cu un beţişor în faţa oamenilor, dar nu cîntaţi la nici un instrument...**

< **Da, cam aşa.**

< **Şi pentru asta primiţi atîţia bani? Pentru că le arătaţi cînd să înceapă să cînte şi cît de tare?**

Da, dr. Reichhardt se temea că maistrul avea

dreptate, pentru asta primea atîţia bani.

< **Dar ştiţi să cîntaţi la vreun instrument, la vioară sau la pian?**

< **Da, ştiu să cînt. Dar n-o fac, cel puţin nu în faţa publicului. Vedeţi, Herr Quangel, e aproape ca la dumneavoastră: şi dumneavoastră ştiţi să rindeluiţi, să tăiaţi cu fierăstrăul sau să bateţi un cui. Dar în atelier nu asta făceaţi, ci îi supra vegheaţi pe ceilalţi.**

< **Da, ca să lucreze cît mai mult. Oamenii dumneavoas tră cîntau mai repede şi mai mult cînd îi dirijaţi.**

< **Nu, în nici un caz.**

Tăcere deplină.

Apoi Quangel spuse dintr-odată:

< **Oricum, muzica... Ştiţi, înainte, în vremurile bune, cînd nu făceam coşciuge, ci mobilă adevărată, bufete şi biblioteci, şi mese, în vremurile alea ne mîndream cu ce lăsam în urmă! Mobilă de prima mînă, lipită şi bătută în cuie cum trebuie, care te ţine şi-o sută de ani. Dar muzica asta - în clipa în care vă opriţi din cîntat, nu mai aveţi nimic, nici un rezultat - nu mai rămîne nimic în urma dumneavoastră.**

— Ba da, Quangel. Bucuria din sufletele oamenilor care ascultă muzică bună, asta rămîne în urmă.

Nu, odată ajunşi în punctul ăsta, nu reuşeau să se înţeleagă nicicum; şi Quangel rămase cu un soi de dispreţ faţă de activitatea dirijorului Reichhardt.

Dar îşi dădu seama de un lucru - că tovarăşul său era un om drept şi sincer, care continuase să-şi trăiască viaţa la fel ca înainte, în mijlocul tuturor ameninţărilor şi ororilor, fiind mereu prietenos şi săritor. Otto Quangel constată uimit că gesturile de prietenie ale lui Reichhardt nu îi erau destinate doar lui, ci oricărui alt potenţial coleg de celulă - cum ar fi fost, de pildă, fostul lui coleg, „cîinele" Karlchen. Pentru cîteva zile, împărţiseră celula cu un hoţ mărunt, o creatură depravată şi necinstită, care profitase din plin de bunătatea doctorului: îi fumase toate ţigările, îi vînduse săpunul iară să clipească şi îi furase pîinea. Dacă ar fi fost după el, Quangel l-ar fi bătut pe individul ăla - o, da, bătrînul maistru l-ar fi învăţat minte pe mucosul ăla. Dar doctorul nu voise să audă de aşa ceva şi îi luase apărarea hoţului, care văzuse în bunătatea lui un semn de slăbiciune.

Cînd îl luară în sfîrşit de acolo şi cei doi descoperiră că, în nemernicia lui, individul ferfeniţise singura poză a lui Reichhardt cu soţia şi copiii săi, iar doctorul se aşeză cu bucăţile în faţă, încercînd în zadar să le potrivească la loc, Quangel îi spuse furios:

< **Ştiţi, domnule doctor, uneori am impresia că sunteţi un papă-lapte. Dacă m-aţi fi lăsat, l-aş fi scuturat eu bine de tot şi sunt sigur că n-aţi fi păţit una ca asta.**

Dar dirijorul îi răspunse cu un zîmbet trist:

< **Chiar asta vrem, să ne purtăm ca ei? Ei, care îşi închipuie c-o să ne transforme pe toţi în nişte bestii cu bătăile lor? Dar noi nu credem în violenţă şi-n puterea ei. Credem în bunătate, în iubire, în dreptate.**

< **Bunătate şi iubire pentru un animal ca ăsta!**

< **Ştiţi cum a ajuns aşa? Sunteţi sigur că nu se fereşte de iubire şi de bunătate pentru că se teme că va trebui să-şi schimbe viaţa dacă îşi va schimba purtarea în bine? Dacă ar mai fi stat cu noi vreo patru săptămîni, aţi fi văzut o schimbare în el.**

< **Dar uneori trebuie să fii şi dur, domnule Reichhardt!**

< **Nu, nu trebuie. O afirmaţie ca asta e scuza perfectă pentru orice violenţă şi ticăloşie, Quangel!**

Quangel clătină din cap, iar pe faţa lui ascuţită ca de pasăre

se citea dezaprobarea. Dar nu-şi contrazise colegul.

CAPITOLUL **58**

Viaţa în celulă

Cei doi se obişnuiră unul cu celălalt şi deveniră prieteni - în măsura în care un om dur şi serios precum Quangel putea fi prieten cu cineva deschis şi prietenos. îşi făcură un program strict - stabilit de Reichhardt. Acesta se trezea foarte devreme, se spăla cu apă rece pe tot corpul, facea exerciţii de gimnastică timp de o jumătate de oră, după care mătura şi spăla singur prin toată celula. Mai tîrziu, după micul dejun, Reichhardt citea două ore, apoi se plimba cam o oră prin celulă, iară a uita să-şi scoată pantofii ca să nu-şi enerveze vecinii din celula alăturată cu umblatul său în sus şi-n jos.

în timpul acestei plimbări matinale, care începea la ora zece şi dura pînă la unsprezece, dr. Reichhardt cînta pentru sine. De obicei fredona încetişor, pentru că majoritatea gardienilor nu erau de încredere, şi Quangel se obişnuise să asculte acest murmur. Oricît de puţin i-ar fi păsat de muzică, îşi dădea seama că murmurul acela avea un efect asupra lui. Uneori îl facea suficient de curajos şi de

puternic încît să creadă că putea îndura orice, şi Reichhardt spunea doar atît: „Beethoven“. Alteori îl facea să se simtă nemaipomenit de senin şi de bucuros, cum nu se mai simţise niciodată, iar Reichhardt spunea „Mozart“ şi Quangel îşi uita toate grijile. Alteori, doctorul cînta ceva întunecat şi greoi, iar pieptul lui Quangel se umplea de durere şi îşi închipuia că e, din nou, tînăr, în biserică alături de mama lui: avea toată viaţa înainte şi asta i se părea un lucru de-a dreptul măreţ. Atunci Reichhardt spunea: „Johann Sebas- tian Bach“.

Da, Quangel, care rămînea în continuare destul de străin de muzică, nu reuşea totuşi să iasă de sub vraja ei, oricît de stîngaci ar fi fredonat doctorul. Luă obiceiul să stea pe un scăunel şi să-l asculte, în timp ce Reichhardt se plimba în sus şi-n jos prin celulă, de cele mai multe ori cu ochii închişi, pentru că picioarele lui învăţaseră deja drumul. Quangel cerceta chipul acestui domn elegant, cu care în lumea de afară n-ar fi ştiut să schimbe nici un cuvînt, şi uneori îl cuprindea îndoiala, gîndindu-se că poate nu şi-a trăit viaţa aşa cum ar fi trebuit, izolîndu-se de ceilalţi, într-o singurătate pe care şi-o impusese singur.

Dr. Reichhardt îi spunea uneori:

< Noi nu trăim pentru noi înşine, ci pentru cei din jurul nostru. Iar dacă facem ceva şi ajungem cineva, n-o facem pentru noi, ci pentru cei din jurul nostru...

Da, nu încăpea îndoială: Quangel se schimba, chiar dacă era trecut de cincizeci de ani şi se apropia de o moarte sigură. Nu se bucura deloc de asta, încerca chiar să se împotrivească, dar îşi dădea seama că se schimba, nu numai datorită muzicii, ci şi bărbatului care o îngîna. El, care îi interzisese de atîtea ori Annei să deschidă gura, căruia liniştea i se părea o stare de graţie, se surprinse că abia aştepta ca dr. Reichhardt să lase cartea din mînă şi să vorbească din nou cu el.

Şi de cele mai multe ori dorinţa i se împlinea. Dintr-odată, colegul lui de celulă ridica privirea şi îl întreba zîmbitor:

< Ei, bine, Herr Quangel?

< Nu, nimic, domnule doctor.

< N-ar trebui să staţi atîta şi să vă gîndiţi la cine ştie ce. Nu vreţi să încercaţi să citiţi?

< **Nu, nu cred că mai am timp.**

< **Poate că aveţi dreptate. Ce făceaţi cînd nu eraţi la muncă? Doar nu stăteaţi degeaba prin casă, fără să faceţi nimic - un om ca dumneavoastră!**

< **îmi scriam cărţile poştale.**

< **Şi înainte de război?**

Quangel trebui să se gîndească mult înainte să răspundă:

< **Păi, mai demult, îmi plăcea să cioplesc.**

Şi doctorul spuse gînditor:

< **Mda, firește că aşa ceva n-ar fi permis: un cuţit. N-avem voie să folosim uneltele călăului, Quangel!**

Atunci Quangel îl întrebă şovăitor:

< **Cum e cu şahul ăsta, doctore? Se joacă numai singur? Sau pot juca mai mulţi?**

< **De obicei se joacă în doi. Aţi avea chef să învăţaţi?**

< **Sunt prea prost pentru aşa ceva.**
< **Aiurea! O să facem o încercare chiar acum.**

Şi dr. Reichhardt închise cartea.

Aşa că bătrînul maistru învăţă să joace şah. Spre mirarea lui, învăţă chiar foarte repede şi fară dificultăţi. Şi descoperi din nou că se înşelase. Văzuse odată, într-o cafenea, doi bărbaţi care împingeau nişte figurine de lemn înainte şi înapoi, însă atunci i se păruse ceva prostesc şi copilăros, o pierdere de vreme, o joacă pentru copii.

Acum afla că împinsul acelor figurine încoace şi-ncolo putea să-i ofere o stare de bine, o claritate în gîndire, o bucurie sinceră şi adîncă atunci cînd făcea o mutare reuşită şi descoperea că nu conta atît de tare dacă pierdea sau cîştiga, dimpotrivă, o partidă pierdută după o luptă strînsă îi aducea satisfacţii mai mari decît una cîştigată printr-o greşeală comisă de doctor.

Din clipa aceea, cînd dr. Reichhardt citea, Quangel se aşeza în colţul celălalt, cu tabla de şah şi piesele albe şi negre în faţă şi cu o cărţulie broşată intitulată Manual de şah **de Dufresne, şi exersa diverse deschideri şi închideri. Mai tîrziu începu să rejoace partide celebre, de la început şi pînă la sfîrşit. Mintea lui clară şi ageră putea să reţină cu uşurinţă douăzeci sau treizeci de mutări şi nu dură mult pînă cînd îşi depăşi maestrul.**

< **Şah mat, domnule doctor!**

< **Iar m-aţi prins la înghesuială, Herr Quangel! spuse doctorul, înclinîndu-şi regele în faţa cîştigătorului în semn de apreciere. Aveţi un talent deosebit pentru jocul ăsta.**

< **Ştiţi, domnule doctor, uneori am impresia că aş avea talent pentru o grămadă de lucruri despre care habar n-aveam înainte. Abia acum, după ce v-am cunoscut, după ce m-au adus aici, în celula asta de ciment, ca să-mi aştept moartea, abia acum îmi dau seama cîte lucruri am lăsat să-mi scape de-a lungul vieţii.**

< **Toţi avem impresia asta. Toţi cei care trebuie să moară, şi cu atît mai mult cei care trebuie să moară înainte de vreme, ca noi, îşi fac reproşuri. Pentru fiecare oră, pentru fiecare minut irosit din viaţa lor.**

< **Dar la mine e cu totul altfel, domnule doctor. Mereu am crezut că e de ajuns să-mi văd de serviciu şi să nu fac greşeli. Iar acum descopăr că aş fi putut să fac multe alte lucruri: să joc şah, să fiu bun cu oamenii din jur, să ascult muzică, să mă duc la**

teatru. Ştiţi, domnule doctor, dacă mi-aş putea exprima o ultimă dorinţă înainte să mor, mi-aş dori să văd măcar o dată beţigaşul ăla al dumneavoastră la un concert din ăla simfonic, cum îi ziceţi dumneavoastră. Sunt curios cum e şi ce efect ar avea asupra mea.

< **Nimeni nu reuşeşte să facă tot ce se poate face, Quan- gel. Viaţa e atît de complexă. V-aţi simţi împrăştiat în toate direcţiile. Dar v-aţi făcut treaba şi v-aţi simţit un om integru. Cînd eraţi încă în libertate, nu v-a lipsit nimic. V-aţi scris cărţile poştale...**

< **Dar n-au folosit la nimic, domnule doctor! Am crezut că-mi pierd minţile cînd comisarul Escherich mi-a spus că din cele** 285 **de cărţi poştale pe care le-am scris,** 267 **au ajuns în mîinile lui! Doar optsprezece n-au fost predate! Şi nici astea optsprezece n-au avut nici un efect!**

< **De unde ştiţi? Măcar v-aţi opus ticăloşiei. Nu v-aţi lăsat corupt. Dumneavoastră, eu şi mulţi alţii care sunt închişi aici, şi toţi cei care sunt acum în închisori, şi zecile de mii de oameni din lagărele de concentrare - toţi ne opunem, azi şi mîine şi...**

< **Da, şi vom fi omorîţi şi atunci cui i-a folosit toată opoziţia asta?**

< **Nouă - şi altora. Ca să ne putem simţi demni în faţa morţii. Dar şi mai mult o să le folosească oamenilor din popor, care vor fi salvaţi şi mîntuiţi, cum scrie în** Biblie. **Vedeţi, Herr Quangel, sigur că ne-ar fi fost mult mai uşor dacă am fi avut pe cineva care să ne spună: „Faceţi aşa şi aşa, uitaţi, ăsta e**

planul pe care trebuie să-l urmaţi“. Dar dacă ar fi existat un om ca ăsta în Germania, atunci Hitler n-ar fi ajuns niciodată la putere în 1933. Aşa, fiecare dintre noi a fost nevoit să se descurce singur, fiecare a fost prins singur şi fiecare va trebui să moară singur. Dar tocmai de-aia nu suntem singuri, Quangel, şi nici nu vom muri degeaba. Nimic nu se întîmplă degeaba pe lumea asta şi, fiindcă luptăm pentru dreptate şi împotriva brutalităţii, vom fi învingători în cele din urmă.

< **Şi cu ce-o să ne alegem noi din asta, acolo jos, în mormintele noastre?**

< **Dar, Herr Quangel, aţi prefera să trăiţi pentru o cauză nedreaptă decît să muriţi pentru una nobilă? Nu există altă cale - nici pentru dumneavoastră, nici pentru mine. Suntem nevoiţi să alegem calea asta tocmai fiindcă suntem aşa cum suntem.**

Cei doi nu mai spuseră nimic mult timp.

Apoi Quangel începu din nou:

< **Jocul ăsta de şah...**

< **Da, Quangel, ce-i cu el?**

< **Uneori mă gîndesc că nu fac bine. Uneori mă**

gîndesc la şah ore-n şir, cînd de fapt ar trebui să mă gîndesc la nevasta mea...

< **Vă gîndiţi destul la soţia dumneavoastră. Vreţi să rămîneţi puternic şi curajos şi tot ce vă face puternic şi curajos e bine-venit, aşa cum tot ce vă face slab şi şovăitor, ca gîndurile astea negre, trebuie evitat. La ce i-ar folosi soţiei dumneavoastră gîndurile astea negre? S-ar bucura mult mai mult dacă pastorul Lorenz i-ar spune că sunteţi sănătos şi că v-aţi păstrat curajul.**

< **Dar de cînd e închisă cu femeia aia, nu poate să-i vorbească deschis. Pînă şi pastorul crede că-i o spioană.**

< **Sunt sigur că pastorul o să găsească o cale prin care să-i dea de înţeles soţiei dumneavoastră că vă merge bine şi că vă simţiţi puternic. E de-ajuns să dea din cap sau s-o privească într-un anume fel. Pastorul Lorenz se pricepe la aşa ceva.**

< **Aş vrea să-i dau o scrisoare pentru Anna, spuse Quangel gînditor.**

< **Mai bine n-o faceţi. Sigur nu v-ar refuza, însă i-aţi pune viaţa în pericol. Doar ştiţi că toată lumea îl consideni suspect. Ar fi groaznic dacă bunul nostru prieten ar ajunge într-o celulă din asta. Oricum îşi riscă viaţa în fiecare zi.**

< **Atunci n-o să mai scriu nici o scrisoare, spuse Otto Quangel.**

Şi se ţinu de cuvînt, cu toate că în ziua următoare pastorul îi aduse o veste proastă, chiar foarte proastă, mai ales pentru Anna. Maistrul îl rugă ca deocamdată să nu-i dea vestea aceea soţiei sale.

< **Nu încă, vă rog frumos, domnule pastor!**

Şi pastorul îi promise să n-o facă.

< **Nu, n-o să-i spun nimic deocamdată. Anunţaţi-mă dumneavoastră cînd credeţi de cuviinţă, Herr Quangel.**

CAPITOLUL 59

Pastorul cel bun

Pastorul Friedrich Lorenz, care îşi făcea neobosit datoria în închisoare, era un bărbat în floarea vîrstei, adică înjur de patruzeci de ani, foarte înalt şi cu pieptul îngust, chinuit tot timpul de o tuse sîcîitoare, un om marcat de tuberculoză, care îşi ignora boala pentru că munca nu-i permitea să se îngrijească de sănătate. Chipul palid, cu ochii negri ascunşi după ochelari şi nasul subţire şi ascuţit, îi era încadrat de o pereche de perciuni, însă porţiunea din jurul buzelor subţiri şi bărbia rotundă şi fermă îi erau tot timpul bărbierite.

Acesta era omul pe care-1 **aşteptau sute de deţinuţi zi de zi, singurul prieten pe care îl aveau în clădirea aceea, singura lor legătură cu lumea exterioară, singura persoană cu care vorbeau despre grijile şi suferinţele lor şi care îi ajuta atît cît putea - în orice caz, mai mult decît i se permitea. Umbla neobosit de la o celulă la alta, niciodată nepăsător la suferinţele altora, dar ignorîndu-le pe ale sale, mereu netemător cînd era vorba de propria siguranţă. Un adevărat păstor spiritual, care nu-i întreba niciodată pe cei pe care îi ajuta dacă sunt credincioşi, dar care se ruga împreună cu ei cînd îi cereau - un frate pentru fiecare.**

Pastorul Friedrich Lorenz stă în faţa biroului directorului închisorii, fruntea îi e brobonită de sudoare, pe obraji i-au înflorit două pete roşietice, dar găseşte puterea să spună:

< **Acesta e al şaptelea caz de deces provocat de neglijenţii din ultimele două săptămîni.**

< **Pe certificatul de deces scrie „pneumonie“, îl contrazice directorul, fără să ridice ochii de la hîrtiile din faţa lui.**

< **Doctorul nu-şi face datoria, urmează pastorul cu îndărătnicie, bătînd uşor cu încheieturile degetelor în birou, de parcă ar cere permisiunea să intre. îmi pare rău că trebuie să vă spun, dar doctorul bea cam mult şi îşi neglijează pacienţii.**

< O, nu, doctorul nostru e foarte bun, îi răspunde nonşalant directorul, continuînd să scrie şi refuzînd continuarea discuţiei. Aş vrea să faceţi o treabă la fel de bună ca el, domnule pastor. Spuneţi-mi, dumneavoastră i-aţi strecurat numărului 397 un mesaj secret?

Abia acum ochii li se întîlnesc, cei ai directorului impasibili pe faţa roşie plină de cicatrici şi cei ai clericului arzînd de febră.

< E al şaptelea caz de deces în două săptămîni, insistă pastorul Lorenz. închisoarea asta are nevoie de un doctor nou.

< V-am întrebat ceva, domnule pastor. Sunteţi amabil să-mi răspundeţi?

< Da, aşa este, i-am dus o scrisoare numărului 397, dar nu era un mesaj secret. Era o scrisoare de la soţia lui, care îl anunţa că al treilea băiat al lor nu căzuse pe front, cum credeau, ci fusese luat prizonier. Omul pierduse deja doi fii şi credea că şi cel de-al treilea e mort.

< Văd că găsiţi tot timpul motive să încălcaţi regulamentul, domnule pastor. Să ştiţi că n-am de gînd să mai tolerez jocul ăsta.

< Vă rog să-l înlocuiţi pe doctor, repetă cu încăpăţînare pastorul, bătînd din nou cu degetele în birou.

< Ei, asta-i! explodează brusc directorul cu faţa

stacojie. Nu mă mai bateţi la cap cu prostiile dumneavoastră! Doctorul nostru este foarte bun şi nu pleacă nicăieri! Iar dumneavoastră aţi face bine dacă v-aţi conforma regulamentului de aici, altfel s-ar putea s-o păţiţi!

< **Ce-aş putea să păţesc? întrebă pastorul. Aş putea să mor, nimic mai mult. Şi-o să mor sigur. Foarte curînd. Vă rog încă o dată să-l înlocuiţi pe doctor.**

< **Sunteţi un mare nătărău, pastore, spune directorul pe un ton rece. Bănuiesc că boala v-a afectat şi judecata. Dacă n-aţi fi un măscărici inofensiv - un mare nătărău, cum spuneam - aţi fi atîrnat de mult în ştreang. Dar mi-e milă de dumneavoastră.**

< **Mai bine v-ar fi milă de deţinuţii dumneavoastră, răspunse pastorul la fel de rece. Şi aţi face rost de un doctor competent.**

< **Eu zic să închideţi uşa pe dinafară, domnule pastor.**

< **îmi daţi cuvîntul c-o să aduceţi un alt doctor?**

< **Nu, nu, fir-ar al naibii! Duceţi-vă la dracu'!**

Directorul se enervă de-a binelea, sări în sus de pe scaun

şi facu doi paşi spre pastor.

< **Vreţi să vă dau afară cu forţa? Asta vreţi?**

< **N-o să dea prea bine în faţa deţinuţilor din biroul de-alături. S-ar putea să pierdeţi şi fărîma de autoritate pe care o aveţi asupra lor. Dar, sigur, faceţi cum vreţi, domnule director!**

< **Sunteţi complet nebun! zise directorul, însă vorbele pastorului îl domoliră îndeajuns cît să se aşeze din nou pe scaunul lui. Şi-acum plecaţi! Am treabă.**

< **Cea mai importantă treabă e să angajaţi un doctor nou.**

< **Chiar credeţi c-o să obţineţi ceva dacă vă încăpăţînaţi? Dimpotrivă, nu obţineţi nimic! Doctorul rămîne şi gata!**

< **îmi amintesc, spuse pastorul, că la un moment dat nici dumneavoastră n-aţi fost prea mulţumit de domnul doctor. Era o noapte furtunoasă. Aţi trimis după mai mulţi medici şi aţi dat telefoane peste telefoane, însă n-a venit nici unul dintre ei. Berthold, băiatul dumneavoastră de şase ani, suferea de o otită medie şi plîngea de durere. Viaţa lui era în pericol. M-aţi rugat să-l chem pe doctorul penitenciarului. M-am dus după el, dar era beat. Cînd a văzut că băiatul e pe moarte, s-a pierdut de tot cu firea. Ne-a arătat că-i tremurau mîinile - era clar că n-o să poată face nici o intervenţie chirurgicală -, după care a izbucnit în plîns.**

< **Beţivan nenorocit! mormăi directorul încruntîndu-se brusc.**

< **Berthold al dumneavoastră a fost salvat de un alt doctor. Dar ce s-a întîmplat atunci poate să se**

repete oricînd. Vă mîndriţi că nu sunteţi creştin, domnule director, însă vă spun eu că Dumnezeu nu trebuie batjocorit!

Directorul închisorii spuse în silă, fară să ridice privirea:

< **Ar fi bine să plecaţi, domnule pastor.**

< **Şi doctorul?**

< **O să văd ce pot face.**

< **Vă mulţumesc frumos, domnule director. Mulţi oameni vă vor fi recunoscători.**

Pastorul străbătu închisoarea în sutana sa neagră şi ponosită, lustruită pe la coate, cu pantalonii lui uzaţi, pantofii cu talpă groasă unşi cu grăsime şi cravata lui neagră sucită - într-adevăr un personaj bizar. Cîţiva gardieni îl salutară, alţii se întoarseră ostentativ cu spatele cînd se apropie de ei, ca apoi să-l urmărească plini de suspiciune de îndată ce se îndepărtă. Dar fiecare deţinut care avea ceva de lucru pe coridor, îi aruncă o privire - pentru că n-aveau voie să-l salute - o privire plină de recunoştinţă.

Pastorul trecu prin mai multe uşi de fier şi coborî cîteva scări de fier, ţinîndu-se de balustradele reci. Auzind plîn- sete dintr-o celulă, se opreşte puţin, apoi clatină din cap şi îşi continuă grăbit drumul. Străbate un coridor unde, în stînga şi-n dreapta, uşile de fier ale camerelor de tortură se cască întunecate spre el, însă în celula din faţa sa e lumină. Pastorul se opreşte si se uită înăuntru.

La masa din camera lugubră şi murdară stă un bărbat încruntat, pămîntiu la faţă, care se holbează cu ochii mici, ca de peşte, la cei şapte bărbaţi goi-puşcă ce tremură de frig dinaintea lui, păziţi de doi gardieni.

< **Ce-i, frumuşeilor? mîrîie ameninţător bărbatul. Ce tremuraţi aşa? E un pic cam frig? Habar n-aveţi ce-i ăla frig, dar o să vedeţi cînd o să ajungeţi în beci, între gratiile de fier şi pereţii de ciment, şi-o să primiţi numai pîine şi apă...**

Bărbatul se întrerupse. A observat figura tăcută care-1 **privea din cadrul uşii.**

< **Gardian-şef! ordonă îmbufnat. Duceţi-i pe oamenii ăştia de aici! Sunt sănătoşi cu toţii şi apţi pentru carceră. Uite şi autorizaţia!**

Bărbatul îşi pune semnătura în josul listei cu nume, apoi i-o întinde gardianului.

Prizonierii trec pe lîngă pastor, aruncîndu-i priviri jalnice, dar în care se citeşte totuşi o umbră de speranţă.

Pastorul aşteaptă să plece şi ultimul deţinut, apoi intră în cameră şi spuse încet:

< **Aşadar, a murit şi 352. Şi eu care m-am rugat atît...**

< **Ce pot să fac eu, pastore? Am stat două ore la căpătîiul lui azi-dimineaţă şi i-am pus comprese reci.**

< **înseamnă că am adormit. Credeam c-am stat toată noaptea lîngă el. Dar 352 nu avea nimic la plămîni. Numărul 375 era cel cu aprinderea de plămîni. Hergesell de la 352 avea o fractură craniană.**

< **Ar trebui să fiţi doctor în locul meu, spuse bărbatul îndesat pe un ton ironic. Pot şi eu s-o fac pe păstorul de suflete.**

< **Mă tem c-aţi fi şi mai nepriceput ca pastor decît ca doctor.**

Doctorul rîse.

< **îmi place cînd vă luaţi nasul la purtare. Nu mă lăsaţi nici măcar să vă examinez plămînii?**

Pastorul spuse cu îndîrjire:

< **Nu, nu vă las. Prefer să mă las examinat de un alt doctor.**

< **N-am nevoie să vă consult ca să-mi dau seama că mai mult de trei luni n-o duceţi, continuă medicul maliţios. Ştiu că scuipaţi sînge din luna mai - nu, nu mai aveţi mult pînă la prima hemoragie.**

Pastorul se făcu poate ceva mai palid la auzul acestei veşti nemiloase, dar glasul nu-i tremură cînd spuse:

< **Şi oamenii pe care i-aţi trimis la carceră mai înainte? Ei cît mai au pînă la prima hemoragie, domnule consilier medical?**

< **Toţi deţinuţii sunt sănătoşi şi apţi pentru carceră - conform rezultatelor analizelor medicale.**

< **Nici măcar nu i-aţi examinat.**

< **Vreţi să mă controlaţi, domnule pastor? Vă avertizez! Ştiu mai multe despre dumneavoastră decît vă închipuiţi!**

< **După prima mea hemoragie, cunoştinţele**

dumneavoastră o să fie inutile! Oricum, s-a întîmplat deja...

< **Ce? Ce s-a întîmplat deja?!**

< **Prima hemoragie - acum trei sau patru zile.**

Doctorul se ridică greoi.

< **Păi, eu zic să veniţi totuşi cu mine, domnule pastor, o să vă examinez sus, în cabinet. O să-i conving să vă dea un concediu medical. O să scriem o cerere pentru Elveţia şi, pînă cînd v-o aprobă, vă duceţi în Turingia.**

Pastorul, apucat de braţ de medicul cherchelit, nu se clinti din loc.

< **Şi ce-o să se întîmple cu oamenii din carceră între timp? Doi dintre ei n-o să reziste cu siguranţă la umezeala, frigul şi foametea de acolo, ca să nu mai zic că toţi ceilalţi vor rămîne cu sechele.**

Doctorul răspunse:

< **Şaizeci la sută dintre cei închişi aici vor fi**

executaţi. Şi cred că cel puţin treizeci şi cinci la sută dintre cei rămaşi vor fi condamnaţi la zeci de ani de închisoare.

Ce mai contează că mor cu trei luni mai devreme sau mai tîrziu?

< **Dacă gîndiţi aşa, n-aveţi dreptul să vă consideraţi doctor! Mai bine aţi renunţa la profesia asta!**

< **Nici cel care o să-mi ia locul n-o să gîndească diferit. Aşa că de ce să mă schimb? rîse doctorul. Haideţi, pastore, lăsaţi-mă să vă consult. Ştiţi că am o slăbiciune pentru dumneavoastră, chiar dacă instigaţi tot timpul lumea de-aici împotriva mea. Sunteţi un adevărat Don Quijote!**

< **Nu am instigat pe nimeni împotriva dumneavoastră. I-am cerut directorului să vă înlocuiască şi am primit o promisiune cu trei sferturi şanse de reuşită.**

Doctorul începu să rîdă. Apoi îl bătu pe pastor înmii umăr şi strigă:

< **Foarte drăguţ din partea dumneavoastră, pastor«, mp trebui să vă fiu recunoscător. Pentru că, dacă mă dan «Im A de aici, o să mai urc o treaptă şi-o**

să ajung consilier medl cal superior şi n-o să mai fie nevoie să mişc un deget MII de mulţumiri, pastore, mii de mulţumiri!

< **Mi-aţi mulţumi dacă i-aţi scoate pe Kraus şi pe nuni ţul Wendt din carceră. N-o să iasă vii de acolo. în ultimei« două săptămîni am avut deja şapte cazuri de deces din cauza neglijenţei dumneavoastră.**

< **O, mă flataţi, pastore! Mi-e imposibil să vă rofu/ Diseară o să-i scot pe amîndoi de acolo. Dacă i-aş scoate in clipa asta, la cîteva minute după ce am semnat, m-aş emu compromite. Dumneavoastră ce credeţi, domnule pastor?**

CAPITOLUL 6o

Trudel Hergesell, născută Baumann

Transferul în celulele de anchetă o despărţise pe Trudei I lergesell de Anna Quangel. Trudei suporta cu greu despărţirea de „mama“ ei. Uitase de mult că fusese arestată din cauza Annei, sau mai degrabă nu uitase, dar o iertase. Ila mai mult, îşi dăduse seama că n-avea ce să ierte. La interogatoriile alea nu puteai fi sigură de nimic - comisarii ăia vicleni puteau să-ţi răstălmăcească vorbele şi să transforme o afirmaţie nevinovată în ceva care te putea costa chiar viaţa, într-un laţ din care n-aveai cum să mai scapi.

Aşadar Trudei rămase fară „mama“ ei şi nu mai avea pe nimeni cu care să schimbe o vorbă. Nu putea să povestească nimănui despre fericirea ei pierdută, despre grijile pe care şi le facea pentru Karli şi care o chinuiau tot timpul. Noua ei colegă de celulă era o femeie bătrînă şi ofilită - cele două se urîseră din prima clipă, iar femeia aceea găsea mereu ceva de şuşotit cu supraveghetoarele şi cu gardienii.

Dar Trudei mai aflase cîte ceva despre Karli al ei prin pastor. Frau Hănsel, colega ei de celulă, era la administraţie - încercînd cu siguranţă să înfunde vreun amărît cu clevetirile ei. Pastorul îi spuse lui Trudei că bărbatul ei se afla în aceeaşi închisoare ca şi ea, dar că era ţintuit la pat

şi că îşi recăpăta cunoştinţa cînd şi cînd - în orice caz, pastorul îi aducea lui Trudei salutări de la el.

Din clipa aceea, Trudei trăia doar pentru vizitele pastorului. Şi chiar dacă Frau Hănsel era în celulă, pastorul reuşea să-i strecoare cîte o veste. De multe ori se aşezau foarte aproape unul lîngă celălalt, sub fereastră, pe două scăunele, şi pastorul Lorenz îi citea un capitol din Noul Testament, în timp ce Frau Hănsel se posta lîngă peretele opus şi nu-i scăpa din ochi nici un minut.

Biblia era o noutate pentru Trudei. în şcoală nu făcuse nici o oră de religie, conform sistemului educaţional nazist, şi nici nu simţise vreodată nevoia unor astfel de trăiri. Pentru ea, Dumnezeu nu era o noţiune, ci doar un cuvînt într-o exclamaţie de genul: „O, Dumnezeule!“ Putea să fi fost şi „Cerule mare!“, pentru ea nu exista oricum nici o diferenţă.

Chiar şi acum, după ce pastorul îi citise despre viaţa

lui Cristos din Evanghelia după Matei, Trudei îi spusese că nu-şi poate imagina ce înseamnă „fiul lui Dumnezeu“. Dar pastorul Lorenz îi zîmbise discret şi îi zisese că deocamdată nu conta. Trebuia să reţină doar felul în care Isus Cristos îşi trăise viaţa pe pămînt, cît de mult îşi iubise semenii, chiar şi duşmanii. Trudei putea să interpreteze „miracolele“ săvîrşite de el cum voia, ca pe nişte basme frumoase, de pildă, dar trebuia să ţină seama de faptul că acest om trăise pe pămînt într-un asemenea mod, încît influenţa lui se simţea chiar şi după două mii de ani, stînd mărturie că iubirea dăinuia mai mult şi era mai puternică decît ura.

La început, Trudei Hergesell, care putea să urască şi să iubească la fel de aprig (şi care, după ce aflase despre pilda lui Isus, o urîse din toată inima pe
Frau Hănsel, pentru că nu se dezlipea deloc de ea), respinse învăţăturile acelea. I se păreau prea blînde, prea paşnice. Prin urmare, nu Isus

Cristos a fost cel care i-a deschis inima, ci pastorul Lorenz. Cînd îl privea pe acest bărbat care suferea vizibil de pe urma bolii sale, cînd îşi dădea seama că grijile ei îl apăsau la fel de tare ca pe ea şi că nu se gîndea niciodată la el însuşi, cînd vedea cu cît curaj îi strecura în palmă cîte un bileţel de la Karli şi îl auzea vorbind la fel de amabil şi de prietenos cu spioana aia de Hănsel, deşi ştia că e în stare să-l trădeze şi să-l dea pe mîna călăilor în orice clipă, atunci simţea un fel de bucurie şi pacea adîncă pe care o răspîndea înjur acest om - un om iară pic de ură în suflet, care voia să iubească toţi oamenii, chiar şi pe cei mai ticăloşi.

Acest sentiment nou nu o îmbună pe Trudei îndeajuns cît s-o tolereze pe Hănsel, însă o făcu poate să devină mai indiferentă faţă de ea şi mai puţin îndîrjită în ura ei. Uneori, cînd se plimba prin celulă, se oprea dintr-odată în faţa ei şi o întreba:

< De ce faceţi asta? De ce ne bîrfiţi pe toţi? Credeţi că aşa o să primiţi o pedeapsă mai blîndă?

Frau Hănsel nu-şi ferea ochii galbeni şi răutăcioşi. Fie nu-i răspundea deloc, fie îi spunea:

< Credeţi că nu v-am văzut cum vă lipeaţi pieptul

de braţul pastorului? Ce ticăloşie, să încercaţi să seduceţi un om deja cu un picior în groapă! Dar las' că vă prind eu, vă prind eu pe amîndoi!

Nu era clar asupra cărui fapt voia să-i prindă Hănsel pe pastor şi pe Trudei Hergesell. Auzind asemenea acuzaţii, Trudei izbucnea într-un hohot de rîs ironic şi îşi relua plimbările nesfîrşite prin celulă, gîndindu-se doar la Karli. N-avea cum să nu-şi dea seama că veştile legate de starea lui erau din ce în ce mai proaste, oricît de discret şi de blînd i-ar fi vorbit pastorul. Dacă îi spunea că n-avea noutăţi, că starea lui era neschimbată, asta însemna că soţul ei nu-i trimitea salutări, ceea ce îi dădea de înţeles că zăcea în continuare inconştient. Trudei aflase între timp că pastorul nu minţea niciodată şi nu transmitea nici un mesaj dacă nu era rugat. Dispreţuia consolările ieftine, care într-o bună zi aveau să se dovedească toate nişte minciuni.

Dar Trudei aflase şi din întrebările judecătorului de instrucţie că bărbatul ei era într-o stare foarte precară. Nu făcea niciodată referire la vreo nouă declaraţie a lui şi se aştepta să-i lămurească ea totul,

deşi ea chiar nu ştia nimic despre geamantanul ticălosului ăluia de Grigoleit, care îi nenorocise - dinadins, poate - pe amîndoi. Cu toate că metodele de interogare ale judecătorului de instrucţie nu erau la fel de brutale ca ale comisarului Laub, acesta era la fel de încăpăţînat ca şi el. Trudei se întorcea de la interogatorii complet epuizată şi demoralizată. Of, Karli, Karli! Dacă l-ar putea vedea măcar o dată, dacă ar putea să stea la căpătîiul lui, ţinîndu-1 de mînă, iară să scoată vreun cuvînt!

Era o vreme cînd credea că nu-1 iubeşte, că nu l-ar putea iubi. Acum era totul pentru ea, era aerul pe care-1 respira, pîinea pe care o mînca, pătura cu care se încălzea. Şi se afla atît de aproape, la numai cîteva coridoare, cîteva scări, cîteva uşi depărtare - dar nici un om din lumea asta nu era atît de milostiv încît s-o ducă o dată, o singură dată, la el! Nici măcar pastorul ăsta bolnav de tuberculoză!

Toţi se temeau pentru viaţa lor, nimeni nu îndrăznea să facă ceva cu adevărat periculos ca să ajute un neputincios. Dintr-odată, Trudei îşi aminteşte de morga din beciurile Gestapoului, de soldatul înalt

din SS care şi-a aprins ţigara şi i-a spus „Fato, fato!“, de căutarea ei febrilă printre cadavre, după ce a dezbrăcat-o pe Berta împreună cu Anna - şi i se pare că în clipa aceea, cînd i s-a permis să-l caute pe Karli, a avut totuşi parte de bunătate şi milă. Dar

de atunci? Inima ei bate nebuneşte, închisă între piatră şi fier! Şi e singură!

Uşa se deschide - mult mai încet şi mai cu grijă decît atunci cînd o deschid supraveghetoarele - şi se aude chiar o bătaie în uşă: e pastorul.

< **Pot să intru? întreabă.**

< **Sigur că da, vă rog, intraţi, domnule pastor! strigă Trudei Hergesell plîngînd.**

In timpul ăsta Frau Hănsel mormăie, aruncîndu-le o privire plină de ură:

< **Acum ce-o mai vrea?**

Dintr-odată, Trudei îşi sprijină capul de pieptul îngust şi gîfiind al pastorului şi începe să-l implore:

< **Mi-e atît de frică, domnule pastor! Trebuie să mă ajutaţi! Trebuie să-l văd pe Karli, măcar o singură dată! Simt c-o să fie ultima oară cînd îl văd...**

Vocea stridentă a colegei sale de celulă o întrerupe:

< **Vă raportez! Vă raportez chiar acum!**

Iar pastorul o mîngîie pe Trudei pe cap şi-i spune pe un ton mîngîietor:

< **Da, copila mea, trebuie să-l vezi măcar o dată!**

Trupul ei se scutură de plîns şi îşi dă seama că dragul

ei Karli a murit, că nu degeaba l-a căutat în morga aia, că a avut o presimţire, că a primit un avertisment.

Şi începe să ţipe:

< **E mort! Oh, domnule pastor, e mort!**

Iar pastorul îi răspunde, rostind singura consolare pe care o poţi oferi unui condamnat la moarte:

< **El nu mai suferă, copila mea. Pentru tine e mai greu.**

Trudei îl aude, vrea să se gîndească mai bine la ce i-a

spus, să înţeleagă cu adevărat, dar vede negru în faţa ochilor. Lumina se stinge. Capul îi cade pe piept.

< **Dar daţi-mi o mînă de ajutor, Frau Hănsel! o roagă pastorul pe femeie. Sunt prea slăbit ca s-o ţin.**

Apoi bezna se lasă şi afară, e noapte şi întuneric, noapte şi întuneric.

Trudei, văduva lui Karl Hergesell, şi-a revenit şi ştie că nu se află în celula ei. Mai ştie şi că soţul ei a murit. Poate să-l vadă întins pe priciul îngust din celula lui, cu chipul tras şi întinerit, apoi se gîndeşte la chipul copilului pe care l-a purtat în pîntece şi cele două se contopesc, iar în clipa aceea îşi dă seama că a pierdut tot ce-a avut mai scump pe lume, pe copilul şi pe bărbatul ei, că n-o să mai iubească niciodată, că n-o să mai poată avea niciodată un copil, şi toate astea fiindcă a pus o carte poştală pe un pervaz, facîndu-i o favoare unui om bătrîn, iar acum viaţa ei e distrusă, la fel şi viaţa lui Karli, şi n-o să mai aibă parte nici unul dintre ei de soare, de fericire, de căldura verii şi de flori...

Flori pe mormîntul meu, flori pe mormîntul tău...

Şi Trudei închide ochii din nou, cuprinsă de durerea aceea insuportabilă care i se răspîndeşte în tot trupul, răcindu-1 ca un sloi de gheaţă, închide ochii şi vrea să se întoarcă în noapte şi în bezna uitării. Dar noaptea e afară şi rămîne acolo, nu poate pătrunde în ea, însă dintr-odată simte un val de căldură... Sare din pat cu un ţipăt şi vrea să fugă, doar să fugă, să scape de durerea asta oribilă. Dar o mînă o opreşte...

Se face lumină şi îl vede pe pastorul Lorenz, care a stat pînă acum la căpătîiul ei, ţinînd-o de mînă. Da, a avut dreptate, e o celulă străină, e celula lui Karli, dar Karli a fost deja scos de-acolo şi colegul lui de celulă a dispărut şi el.

< **Unde l-au dus? întreabă cu respiraţia întretăiată, de parcă ar fi alergat mult pînă acolo.**

< **O să mă rog la mormîntul lui.**

< **La ce o să-i mai folosească acum rugăciunile dumneavoastră? Ar fi trebuit să vă rugaţi pentru viaţa lui cît mai era timp!**

< **Sufletul lui se odihneşte în pace, copila mea!**

< **Vreau să plec de aici! spune Trudei agitată. Vă rog, lăsaţi-mă să mă întorc în celula mea, domnule pastor! Am o poză cu el şi vreau s-o văd, trebuie s-o văd chiar acum. Arăta atît de diferit!**

în timp ce-i vorbeşte astfel, Trudei ştie că îl minte pe pastorul cel bun, îşi dă seama că-i trădează încrederea. Nu are nici o poză cu Karli şi nu vrea să se mai întoarcă niciodată în celulă şi la Frau Hănsel.

Un gînd fugar îi trece prin cap: „E clar, sunt nebună, dar trebuie să mă prefac cît mai bine, să nu

cumva să observe... Cinci minute, doar atît mai trebuie să-mi ascund nebunia!“

Pastorul o ia de braţ şi o conduce cu grijă pe zecile de coridoare şi de scări pînă ajung înapoi în penitenciarul pentru femei. Din unele celule, Trudei aude respiraţia grea a celor care dorm, din altele - paşii neobosiţi ai celor care nu-şi găsesc liniştea sau plînsetele celor care suferă, dar nimeni nu suferă la fel de tare ca ea.

Pastorul deschide şi închide uşile în urma ei, însă Trudei nu-1 mai ia de braţ şi cei doi fac drumul acela întunecos iară să scoată nici un cuvînt, străbat coridoarele neluminate pe care se află carcerele, de unde doctorul beţiv nu i-a eliberat nici acum pe cei doi bolnavi, încălcîndu-şi promisiunea, şi urcă o mulţime de scări spre Blocul nr. 5 al penitenciarului pentru femei, pînă cînd ajung la celula lui Trudei.

Acolo, pe coridorul de la ultimul etaj, o

supraveghetoare se apropie de ei tîrşîindu-şi picioarele şi spune:

< **La ora asta o aduceţi înapoi pe Hergesell? E unsprezece noaptea. Unde aţi stat pînă acum, domnule pastor?**

< **A zăcut inconştientă ore-n şir. Bărbatul ei a murit, ştiţi doar.**

< **Aşa - şi dumneavoastră aţi consolat-o pe tînăra văduvă, nu-i aşa? Foarte frumos! Mi-a povestit Frau Hănsel cum s-a aruncat la pieptul dumneavoastră ca o nerușinată. Să înţeleg că aceste consolări nocturne sunt şi mai palpitante! Trebuie să-mi notez neapărat în condică!**

Dar înainte ca pastorul să se poată apăra de aceste vorbe murdare, cei doi observă că Frau Trudei, văduva Hergesell, s-a căţărat pe gratiile de fier ale balustradei. Preţ de o clipă rămîne nemişcată, cu spatele la ei, ţinîndu-se cu o mînă de balustradă.

Cei doi mai apucă doar să strige:

< **Nu! Opriţi-vă! Vă rog, nu faceţi asta!**

Şi se reped spre ea, cu mîinile întinse ca s-o prindă.

Dar Trudei Hergesell a sărit deja în gol - ca o înotătoare care plonjează în apă cu capul înainte. Cei doi aud un şuier şi un fîlfîit, urmate de o bufnitură surdă.

Apoi se face linişte, o linişte de mormînt, în care cele două feţe palide se apleacă peste balustradă, fară să vadă nimic.

Supraveghetoarea şi pastorul fac un pas către scări.

Şi în clipa aceea, iadul se dezlănţuie.

E ca şi cînd deţinutele închise după uşile de fier ar fi văzut ce s-a întîmplat. Poate că la început nu s-a auzit decît un singur ţipăt isteric, dar a fost de-ajuns pentru ca agitaţia să se răspîndească din celulă în celulă, de la un bloc la altul, dintr-un capăt al coridorului în celălalt şi tot aşa, pînă în holul de la intrare.

Şi răspîndindu-se ca fulgerul, ţipătul acela se transformă în sute de urlete, plînsete, proteste zgomotoase, bocete şi vociferări ameninţătoare.

— Ucigaşilor! Voi aţi omorît-o! Omorîţi-ne pe toţi, călăi ce sunteţi!

Cîteva deţinute se agăţară de ferestre şi ţipară înspre curte, astfel că şi aripa bărbaţilor se trezi din somnul său neliniştit şi începură cu toţii să urle, să ţipe, să plîngă, să zbiere, să geamă şi să dispere.

Toţi acuzau, o mie, două, trei mii de voci îi acuzau pe cei vinovaţi, asemenea unei bestii cu trei mii de guri.

Alarma sună isteric şi deţinuţii începură să bată cu pumnii şi cu scaunele în uşile de fier. Cadrele metalice ale paturilor erau ridicate şi aruncate, farfuriile de tablă erau trîntite cu zgomot de ciment, capacele găleţilor erau rostogolite Pe podele şi toată clădirea, toată închisoarea aceea IMENSĂ, începu să miroasă dintr-odată ca o latrină uriaşă.

Echipele de intervenţie îşi îmbrăcară repede uniformele şi-şi luară bastoanele de cauciuc.

Uşile celulelor se deschiseră: clic-clic!

Bastoanele de cauciuc începură să lovească surd în

capul deţinuţilor, şi răcnetele se dezlănţuiră mai furioase, confun- dîndu-se cu tîrşîitul picioarelor prinse în luptă şi ţipetele animalice ale epilepticilor, cu chiotele entuziaste ale idioţil[or] şi fluieratul strident al codoşilor...

Gardienii care pătrunseră în celule fură întîmpinaţi [cu] cîte o găleată cu apă.

Iar în morga închisorii stătea întins Karli Hergesell, nemişcat, cu faţa mică şi liniştită ca a unui copil.

Şi toată simfonia asta sălbatică, terifiantă şi oribilă [era] dedicată memoriei lui Trudei, fostă Hergesell, născută Bau- mann.

< **La ora asta o aduceţi înapoi pe Hergesell? E unsprezece noaptea. Unde aţi stat pînă acum, domnule pastor?**

< **A zăcut inconştientă ore-n şir. Bărbatul ei a murit, ştiţi doar.**

< **Aşa - şi dumneavoastră aţi consolat-o pe tînăra văduvă, nu-i aşa? Foarte frumos! Mi-a povestit Frau Hănsel cum s-a aruncat la pieptul dumneavoastră ca o neruşinată. Să înţeleg că aceste consolări nocturne sunt şi mai palpitante! Trebuie să-mi notez neapărat în condică!**

Dar înainte ca pastorul să se poată apăra de aceste vorbe murdare, cei doi observă că Frau Trudei, văduva Hergesell, s-a căţărat pe gratiile de fier ale balustradei. Preţ de o clipă rămîne nemişcată, cu spatele la ei, ţinîndu-se cu o mînă de balustradă.

Cei doi mai apucă doar să strige:

< **Nu! Opriţi-vă! Vă rog, nu faceţi asta!**

Şi se reped spre ea, cu mîinile întinse ca s-o prindă.

Dar Trudei Hergesell a sărit deja în gol - ca o înotătoare care plonjează în apă cu capul înainte. Cei doi aud un şuier şi un fîlfîit, urmate de o bufnitură surdă.

Apoi se face linişte, o linişte de mormînt, în care cele două feţe palide se apleacă peste balustradă, iară să vadă nimic.

Supraveghetoarea şi pastorul fac un pas către scări.

Şi în clipa aceea, iadul se dezlănţuie.

E ca şi cînd deţinutele închise după uşile de fier ar fi văzut ce s-a întîmplat. Poate că la început nu s-a auzit decît un singur ţipăt isteric, dar a fost de-ajuns pentru ca agitaţia să se răspîndească din celulă în celulă, de la un bloc la altul, dintr-un capăt al coridorului în celălalt

şi tot aşa, pînă în holul de la intrare.

Şi răspîndindu-se ca fulgerul, ţipătul acela se transformă în sute de urlete, plînsete, proteste zgomotoase, bocete şi vociferări ameninţătoare.

— Ucigaşilor! Voi aţi omorît-o! Omorîţi-ne pe toţi, călăi ce sunteţi!

Cîteva deţinute se agăţară de ferestre şi ţipară înspre curte, astfel că şi aripa bărbaţilor se trezi din somnul său neliniştit şi începură cu toţii să urle, să ţipe, să plîngă, să zbiere, să geamă şi să dispere.

Toţi acuzau, o mie, două, trei mii de voci îi acuzau pe cei vinovaţi, asemenea unei bestii cu trei mii de guri.

Alarma sună isteric şi deţinuţii începură să bată cu pumnii şi cu scaunele în uşile de fier. Cadrele metalice ale paturilor erau ridicate şi aruncate, farfuriile de tablă erau trîntite cu zgomot de ciment, capacele găleţilor erau rostogolite pe podele şi toată clădirea, toată închisoarea aceea imensă, începu să miroasă dintr-odată ca o latrină uriaşă.

Echipele de intervenţie îşi îmbrăcară repede uniformele şi-şi luară bastoanele de cauciuc.

Uşile celulelor se deschiseră: clic-clic!

Bastoanele de cauciuc începură să lovească surd în capul deţinuţilor, şi răcnetele se dezlănţuiră mai furioase, confun- dîndu-se cu tîrşîitul picioarelor prinse în luptă şi ţipetele animalice ale epilepticilor, cu chiotele entuziaste ale idioţilor şi fluieratul strident al codoşilor...

Gardienii care pătrunseră în celule fură întîmpinaţi cu cîte o găleată cu apă.

Iar în morga închisorii stătea întins Karli Hergesell, nemişcat, cu faţa mică şi liniştită ca a unui copil.

Şi toată simfonia asta sălbatică, terifiantă şi oribilă era dedicată memoriei lui Trudei, fostă Hergesell, născută Bau- mann.

Dar ea zăcea la parter, jumătate pe linoleum, jumătate pe cimentul de un cenuşiu murdar al podelei din Blocul nr. 1**.**

Zăcea perfect nemişcată, cu mîna ei de fetiţă, mică şi cenuşie, uşor deschisă. Buzele îi erau puţin mînjite de sînge şi ochii ei fără vedere priveau drept înainte, spre o lume necunoscută.

Dar urechile ei păreau să audă încă larma aceea sălbatică, infernală şi fruntea îi era încruntată, de parcă s-ar fi întrebat dacă nu cumva pastorul Lorenz s-a înşelat cînd i-a promis pace veşnică.

Ca urmare a sinuciderii lui Trudei, pastorul închisorii, Friedrich Lorenz, a fost suspendat din funcţie, în locul doctorului beţiv. Ba chiar i s-a deschis şi un dosar penal, pe motiv că ajutase un deţinut să-şi pună capăt zilelor, iar asta era o infracţiune, însemna încurajarea unei infracţiuni: doar statul şi reprezentanţii lui erau îndreptăţiţi să decidă asupra vieţii unui cetăţean.

Dacă un poliţist criminalist lovea un om cu patul pistolului atît de tare, încît acela murea din cauza rănii, sau dacă un doctor beat îl lăsa să moară pe cel rănit, atunci totul era în ordine. Dar dacă un pastor nu reuşea să împiedice o sinucidere, dacă îi permitea unui deţinut - care n-avea voie să decidă singur - să-şi exercite dreptul de a hotărî asupra vieţii sale, atunci însemna că acel pastor a comis o infracţiune şi trebuia pedepsit.

Din păcate, pastorul Friedrich Lorenz se sustrase pedepsei - la fel ca această Hergesell - murind din cauza unei hemoragii chiar înainte de-a fi arestat. Cineva lansase zvonul că pastorul avusese relaţii imorale cu cei aflaţi în grija lui. Dar sufletul lui se odihnea în pace, cum spusese chiar el, şi fusese scutit de toate astea.

Aşa se face că Frau Anna Quangel nu află nimic despre moartea lui Trudei şi a lui Karl Hergesell pînă la prima înfăţişare la tribunal, şi asta fiindcă urmaşul pastorului cel bun nu îndrăznea sau nu era dispus să transmită mesaje între deţinuţi. Se mărginea strict la munca de pastor, ajutînd acolo unde i se cerea.

CAPITOLUL 6i

Procesul: o revedere

Pînă şi un sistem perfect construit se poate defecta din cînd în cînd. Tribunalul Poporului din Berlin, care n-avea nimic de-a face cu poporul şi la care poporul n-avea acces nici măcar ca spectator tăcut, fiindcă majoritatea proceselor se judecau cu uşile închise -, acest Tribunal al Poporului reprezenta un astfel de sistem perfect construit: acuzatul era condamnat deja

dinainte să fi pus măcar piciorul în sala de judecată, şi nimic nu sugera că el sau ea ar putea avea parte de ceva îmbucurător acolo.

Pentru dimineaţa aceea fusese programat un singur caz: cel al lui Otto şi al Annei Quangel, acuzaţi de înaltă trădare şi trădare de ţară. Spaţiul destinat publicului se umpluse doar pe sfert: cîteva uniforme de partid, cîţiva jurişti care - din motive greu de înţeles - aleseseră să urmărească acest proces şi, în rest, studenţi la drept care voiau să înveţe cum îi alungi din viaţă pe cei a căror singură crimă era că îşi iubeau patria mai mult decît o făceau judecătorii lor. Toţi aceşti oameni primiseră bilete de intrare prin diverse „relaţii". Dar nimeni nu ştia cum reuşise să facă rost de bilet bărbatul acela scund, cu barbişon alb şi cu ochii înconjuraţi de riduri, care îi dădeau un aer înţelept - nimeni altul decît fostul judecător Fromm. în orice caz, judecătorul stătea printre ceilalţi fară să atragă atenţia, puţin mai la o parte de ceilalţi, cu faţa plecată, ştergîndu-şi din cînd în cînd ochelarii cu rame aurii.

La ora zece fără cinci minute, un gardian îl

conduse în sala de judecată pe Otto Quangel. Acesta era îmbrăcat cu hainele pe care le purta în atelier în clipa în care fusese arestat: o salopetă curată, dar peticită în mai multe locuri cu bucăţi de material bleumarin care ieşeau mult în evidenţă pe fundalul de un albastru spălăcit. Privirea sa încă ageră alunecă indiferentă de la locurile neocupate din boxă şi pînă la spectatori, luminîndu-se preţ de o clipă la vederea judecătorului Fromm, apoi Quangel se aşează pe banca acuzaţilor.

Cu cîteva minute înainte de ora zece, a fost condusă în sală, de un alt gardian, şi cea de-a doua persoană acuzată, Anna Quangel, şi atunci s-a produs acea dereglare despre care am pomenit: nici nu-1 văzu bine pe bărbatul ei, că în clipa următoare Anna Quangel porni spre el, fără nici o ezitare şi fară a se uita la oamenii din sală, aşezîndu-se alături.

Otto Quangel îi şopti, ţinîndu-şi mîna la gură:

— Nu spune nimic încă!

Dar licărirea din ochii lui îi dădu de înţeles Annei cît de mult se bucură soţul ei de această revedere.

Sigur că regulamentul acestei instituţii solemne nu prevedea nicidecum posibilitatea ca doi acuzaţi, care fuseseră ţinuţi departe unul de altul vreme de cîteva luni, cu un sfert de oră înainte de începutul procesului să poată să se aşeze undeva şi să vorbească liniştiţi. Dar, fie că cei doi gardieni erau începători şi uitaseră regulamentul, fie că statul nu dădea prea mare importanţă acestui caz, fie că cei doi bătrînei prost îmbrăcaţi păreau cu totul inofensivi - nu se ştie de ce, însă nimeni nu o împiedică pe Anna Quangel să se aşeze lîngă soţul ei şi, în următorul sfert de oră, nimeni nu-i băgă în seamă pe acuzaţi. în tot acest timp cei doi gardieni erau prinşi într-o discuţie aprinsă despre nişte clauze din contractul de muncă, nişte bani neprimiţi pentru orele suplimentare de noapte şi despre alte cîteva reţineri nedrepte din salariu.

Nici spectatorii nu observară greşeala - în afară de judecătorul Fromm, bineînţeles. Toţi erau neatenţi şi delăsători şi nimeni nu avu de obiectat împotriva acestei scăpări care defavoriza cel de-al Treilea Reich şi îi avantaja pe cei doi trădători. Un proces împotriva a doi reprezentanţi ai clasei muncitoare nu avea cum să facă cine ştie ce impresie. Oamenii de-aici erau obişnuiţi cu cazuri de conspiraţii monstruoase, cu treizeci-patruzeci de acuzaţi, care de obicei nici măcar nu se cunoşteau, dar care aflau pe parcursul procesului, spre marea lor surpriză, că conspiraseră împreună împotriva statului şi, prin urmare, fuseseră condamnaţi la grămadă.

Aşa că, după ce se uită cîteva clipe înjur, Quangel apucă să-i spună Annei:

< **Mă bucur să te văd, Anna. Eşti bine?**

< **Da, Otto, acum sunt bine.**

< **N-o să ne lase să mai stăm mult unul lîngă celălalt. Dar hai să ne bucurăm de minutele astea, cîte-or fi ele. îţi dai seama ce urmează, nu?**

< **Da, Otto, murmură femeia.**

< **Da, o să ne condamne la moarte pe amîndoi. E inevitabil.**

< **Dar, Otto...**

< **Nu, Anna, nici un „dar". Ştiu c-ai încercat să iei toată vina asupra ta...**

< **Pe o femeie n-ar condamna-o la moarte, şi**

poate că aşa o să scapi şi tu cu viaţă.

< **Nu, nu, te înşeli. Nu te pricepi să minţi. O să tragi de timp şi o să lungeşti procesul ăsta, atîta tot. Hai să le spunem adevărul şi să scăpăm repede.**

< **Dar, Otto...**

< **Nu, Anna, nu mai avem timp de nici un „dar". Gîn- deşte-te puţin. Hai să nu minţim. Adevărul adevărat...**

< **Dar, Otto...**

< **Te rog, Anna!**

< **Dar vreau să te salvez de la moarte, vreau să fiu sigură c-o să trăieşti!**

< **Anna, te rog!**

< **Otto, nu mă obliga la aşa ceva!**

< **Vrei să-i minţim? Să ne certăm de faţă cu ei? Să ne dăm în spectacol? Adevărul, Anna, asta vreau!**

Femeia se luptă cu ea însăşi. Apoi cedă, ca de obicei.

< **Bine, Otto, promit.**

< **Mulţumesc, Anna. Mulţumesc mult.**

Cei doi tăcură şi priviră drept înainte. Le era ruşine să se arate emoţionaţi.

Glasul unuia dintre poliţiştii din spate se auzi mai tare:

< **Atunci i-am zis lu' dom' locotenent. Zic: „Domn' locotenent, nu se poate, nu puteţi să vă purtaţi aşa cu mine", aşa i-am zis lu' domnu' locotenent...**

Otto Quangel încercă să se încurajeze. Trebuia s-o facă. Dacă Anna afla în timpul procesului - ceea ce era inevitabil -, avea să fie mult mai rău. Urmările erau imprevizibile.

< **Anna, şopti. Eşti puternică şi curajoasă, nu-i aşa?**

< **Da, Otto, răspunse ea. Acum sunt. De cînd stau lîngă tine, sunt curajoasă. Ce s-a mai întîmplat? E de rău?**

< **Da, e de rău, Anna...**

< **Ce e, Otto? Spune-mi, te rog! Cînd văd că ţi-e frică să-mi spui, mi se face şi mie frică.**

< **Anna, n-ai mai auzit nimic de Gertrud?**

< **Care Gertrud?**

< **De Trudei, vreau să zic!**

< **A, de Trudei! Ce s-a întîmplat cu Trudei? Nu, de cînd sunt la penitenciar n-am mai auzit nimic despre ea. Mi-a lipsit foarte tare, a fost aşa de drăguţă cu mine. M-a iertat pentru că am trădat-o.**

< **Dar nu tu ai trădat-o pe Trudei! La început am crezut că tu ai trădat-o, dar după aceea am înţeles că**

n-a fost aşa.

< **Da, a înţeles şi ea. Eram aşa de zăpăcită după primul interogatoriu, din cauza nenorocitului ăstuia de Laub, încît nu mai ştiam ce vorbesc. Dar ea a înţeles. Şi m-a iertat.**

< **Slavă Cerului! Anna, fii curajoasă şi nu te pierde cu firea. Trudei a murit.**

< **Vai! gemu Anna iară să mai zică nimic şi-şi duse mîna la inimă. Vai!**

< **Şi bărbatul ei a murit şi el, adăugă repede Quangel, ca să scape de ambele veşti proaste odată.**

Anna nu-i răspunse mult timp. Stătea doar acolo, acope- rindu-şi faţa plecată cu mîinile, dar Otto ştia că nu plînge, că era încă paralizată de vestea aceea oribilă. Fără să-şi dea seama, rosti aceleaşi cuvinte ca şi bunul pastor Lorenz atunci cînd îi dăduse vestea:

< **Au murit. Şi-au găsit pacea. Nu mai trebuie să îndure grozăviile astea.**

< **Da! spuse în sfîrşit Anna. Da. Cîte griji şi-a făcut din cauză că nu primea nici o veste despre el... dar acum se odihneşte în pace.**

Tăcu mult timp şi Quangel n-o zori, deşi îşi dădea seama, după agitaţia din sală, că procesul avea să

înceapă curînd.

în cele din urmă, Anna îl întrebă cu glas scăzut:

< **Au fost executaţi - amîndoi?**

< **Nu, răspunse Quangel. El a murit în urma unei lovituri primite în timpul arestării.**

< **Şi Trudei?**

< **S-a omorît, spuse repede Otto Quangel. A sărit peste balustradă de la etajul cinci. A murit pe loc, mi-a spus pastorul Lorenz. N-a suferit.**

< **S-a întîmplat azi-noapte, îşi aminti dintr-odată Anna Quangel, cînd s-a răsculat toată închisoarea! Acum îmi dau seama, Otto! A fost groaznic! spuse ascunzîndu-şi faţa în palme.**

< **Da, a fost groaznic, repetă Quangel. Şi la noi a fost la fel.**

După un timp, femeia înălţă capul şi se uită în ochii lui Otto. Buzele îi tremurau încă, dar reuşi să spună:

< **E mai bine că s-a întîmplat aşa. Ar fi atît de cumplit dacă ar trebui să stea aici, lîngă noi. Măcar acum nu-i mai tulbură nimic.**

Apoi, adăugă foarte încet:

< **Am putea să facem şi noi ca ei, Otto, să ştii.**

Bărbatul o privi cu fermitate. Iar ea zări în ochii lui duri

şi ageri o sclipire pe care n-o mai văzuse niciodată, o sclipire sarcastică, de parcă ar fi vrut să-i dea de înţeles că totul era un joc, tot ce spusese ea şi tot ce avea să urmeze, la fel şi sfîrşitul inevitabil. De parcă n-ar fi meritat să fie luat în serios.

Apoi Otto clătină încet din cap.

< **Nu, Anna, n-o s-o facem. N-o să dispărem ca nişte infractori prinşi asupra faptei. N-o să-i scutim de sentinţa asta. N-o să hotărîm noi în locul lor! Şi adăugă pe un ton cu totul diferit: E mult prea tîrziu pentru asta acum. Nu ţi-au pus lanţuri?**

< **Ba da, zise ea. Dar cînd am ajuns la uşă, gardianul mi le-a scos.**

< **Vezi! spuse el. N-ar merge.**

Nu-i spuse că, de cînd ieşise din penitenciar, fusese silit să poarte cătuşe la mîini şi la picioare, prinse între ele cu lanţuri şi cu o bară de fier. La fel ca în cazul Annei, poliţistul nu-i scosese nici lui podoabele decît la uşa sălii de judecată: statul nu putea fi lipsit de trofeele sale de vînătoare.

< **Bine, Otto, zise ea, obişnuindu-se cu ideea. Dar crezi c-o să ne lase să murim împreună?**

< **Nu ştiu, spuse el încercînd să evite un răspuns clar. Nu voia s-o mintă, dar ştia că fiecare dintre ei trebuia să moară singur.**

< **Dar ne vor executa în acelaşi timp?**

< **Sunt sigur că da, Anna, sunt convins!**

Dar nu era deloc convins.

< **Dar acum nu te gîndi la asta, continuă el. Aminteşte-ţi că acum trebuie să fim puternici. Totul o să se întîmple foarte repede după ce ne vom recunoaşte vinovăţia. Dacă nu recurgem la subterfugii şi nu minţim, într-o jumătate de oră ne vor da şi sentinţa.**

< **Da, Otto. Aşa o să facem. Dar dacă totul se petrece aşa de repede, înseamnă că ne vor despărţi la fel de repede, şi poate n-o să ne mai vedem niciodată.**

< **Sigur o să ne mai vedem, Anna - înainte să se întîmple. Mi-au spus că mai avem voie să ne luăm rămas-bun. Sunt sigur, Anna!**

< **Atunci e bine, Otto, atunci o să mai am un**

lucru pe care să-l aştept cu bucurie în fiecare zi. Iar acum suntem împreună.

Mai rămaseră unul lîngă celălalt încă un minut, după care cineva descoperi greşeala şi îi despărţi pe cei doi.

Trebuiau să-şi întoarcă gîtul ca să se poată vedea. Din fericire, cel care descoperi greşeala fu avocatul Annei Quangel - un bărbat prietenos, cărunt, oarecum îngrijorat, desemnat de stat pentru apărarea Annei -, atunci cînd Otto Quangel rămăsese la convingerea lui că nu merita să dai bani pe o astfel de apărare.

Dat fiind că avocatul descoperise greşeala, nu se iscă nici un fel de scandal. Era şi în interesul celor doi gardieni să-şi ţină gura, aşa că Feisler, judecătorul de la Tribunalul Poporului, nu află niciodată despre acest incident impardonabil. Altfel procesul ar fi durat probabil mult mai mult.

Procesul: judecătorul Feisler

Părea un om educat. Era un „domn fin“, ca să folosim terminologia maistrului Otto Quangel. îşi purta roba cu eleganţă şi toca dădea capului său un aer distins, nu părea doar lipită, oarecum ridicol, ca pe multe alte capete. Ochii lui erau inteligenţi, dar reci. Avea o frunte frumoasă, înaltă, însă gura îl trăda: avea o gură crudă, rea, iar buzele senzuale lăsau să se întrevadă că omul acesta era un sibarit, un hedonist ce căuta să guste din toate plăcerile lumii, însă pe cheltuiala altora.

Pînă şi mîinile sale păreau mîrşave, cu degetele alea lungi şi noduroase, ca nişte gheare de vultur, care de cîte ori punea o întrebare mai dură, se încovoiau de parcă s-ar fi pregătit să se înfigă în carnea victimei sale. Şi felul lui de-a vorbi era josnic: omul acesta nu era în stare să vorbească deloc calm sau obiectiv, simţea nevoia să-şi atace victima, să o jignească, să o ia în batjocură. Era un om mîrşav, un om rău.

De cînd i se făcuse cunoscută acuzaţia, Otto Quangel stătuse de vorbă de cîteva ori despre proces cu dr. Reichhardt. Dar pînă şi inteligentul său prieten era de

părere că, dată fiind acuzaţia, deznodământul era inevitabil, Quangel trebuia să se declare vinovat de la bun început. N-avea rost să ascundă ceva sau să mintă. Spunînd adevărul, le tăia elanul şi cheful să-l batjocorească prea mult timp. Astfel, procesul n-avea să dureze şi tribunalul avea să renunţe, poate, chiar şi la citarea martorilor.

Cînd judecătorul îi întrebă pe cei doi acuzaţi dacă se consideră vinovaţi şi aceştia îi răspunseră cu un simplu „da", în sală se creă o rumoare generală. Pentru că, prin acest „da", îşi pronunţau condamnarea la moarte şi procesul nu mai avea nici un rost.

Pînă şi judecătorul Feisler stătu o clipă în cumpănă la auzul unei astfel de pledoarii iară precedent.

Dar îşi recăpătă în scurt timp stăpînirea de sine. N-avea de gînd să renunţe la procesul lui. Voia să-i tîrască prin noroi pe muncitorii ăştia, voia să-i vadă zvîrcolindu-se din pricina întrebărilor sale tăioase ca lama unui cuţit. Acest „da" ascundea prea multă mîndrie. Judecătorul Feisler o citi pe chipurile spectatorilor, unii uluiţi, alţii gînditori, şi îşi propuse să

îi facă pe acuzaţi să iasă din acest interogatoriu fară pic de demnitate, fără vreo urmă de mîndrie.

Feisler îi întrebă:

< **Vă daţi seama de faptul că, pledînd „vinovaţi“, aţi renunţat la vieţile dumneavoastră, că aţi rupt orice legături cu oamenii cinstiţi? Că sunteţi nişte infractori ordinari şi meritaţi să muriţi, să atîrnaţi în ştreang? Vă daţi seama de asta? Răspundeţi cu „da“ sau „nu“!**

Quangel spuse tărăgănat:

< **Sunt vinovat, am comis toate infracţiunile de care sunt acuzat.**

Judecătorul se răsti imediat la el:

< **Răspundeţi cu „da“ sau „nu“! Sunteţi sau nu un trădător de ţară? Da sau nu!**

Quangel îi aruncă o privire îndîrjită domnului fin din faţă. Apoi spuse:

< **Da!**

< Ptiu, drace! strigă judecătorul scuipînd peste umăr. Ptiu, drace! Şi unul ca ăsta îşi spune „german“!

II privi pe Otto Quangel cu un dispreţ adînc, apoi se întoarse spre Anna Quangel.

< Şi dumneata? o întrebă. Eşti la fel de rea ca bărbatul dumitale? Eşti o trădătoare nenorocită, ca şi el? Vrei să pătezi onoarea fiului tău căzut la datorie? Da sau nu?

Avocatul cărunt, cu aer îngrijorat, se ridică brusc şi spuse:

< Domnule judecător, permiteţi-mi, vă rog, să menţionez că doamna Quangel, clienta mea...

Judecătorul se repezi numaidecît la el.

< Vă sancţionez imediat, domnule avocat, spuse răspicat. Vă avertizez să nu vorbiţi înainte să primiţi cuvîntul! Staţi jos!

Apoi se întoarse din nou spre Anna Quangel.

< **Deci, ce ziceţi? Mai există vreo fărîmă de decenţă în dumneavoastră, sau vreţi să vă alăturaţi soţului dumneavoastră care, după cum am auzit, e un trădător ordinar? Vreţi să vă trădaţi poporul în vremurile acestea grele? Aveţi curajul să vă dezamăgiţi fiul? Da sau nu?**

Anna Quangel aruncă o privire şovăitoare şi înfricoşată spre bărbatul ei.

< **La mine trebuie să vă uitaţi! Nu la trădătorul ăsta de ţară! Da sau nu, v-am întrebat!**

Anna Quangel răspunse timid, dar inteligibil:

< **Da!**

< **Deschideţi gura cînd vorbiţi! Vrem să auzim cu toţii că există o mamă germană căreia nu-i pasă c-a pătat ruşinos moartea eroică a fiului ei căzut la datorie!**

< **Da! spuse tare Anna Quangel.**

< **Incredibil! exclamă Feisler. Am auzit multe lucruri triste şi oribile în sala asta, dar ceva mai ruşinos... nu cred să fi văzut! Nu meritaţi nici să fiţi spînzurată! Mai bine v-ar tranşa ca pe un animal!**

Vorbea mai mult pentru publicul din sală, decît pentru soţii Quangel, preluînd rolul procurorului. Apoi se stăpîni (voia să ducă procesul la bun sfîrşit).

< Dar datoria mea ca judecător suprem îmi interzice să mă mulţumesc pur şi simplu cu pledoariile dumneavoastră. Oricît de greu mi-ar veni şi oricît de lipsit de speranţă ar părea, datoria mă obligă să verific dacă există totuşi unele motive de clemenţă.

Aşa începu totul - şi nu se încheie decît după şapte ore.

Da, inteligentul dr. Reichhardt se înşelase, iar Quangel la fel. Nu se gîndiseră niciodată că judecătorul suprem al poporului german ar putea transforma acel proces într-un asemenea prilej de umilire şi jignire nemăsurată. Era ca şi cînd soţii Quangel ar fi păcătuit împotriva domnului judecător Feisler însuşi, de parcă i-ar fi lezat onoarea acestui omuleţ nemilos şi ranchiunos, care acum se pregătea să-şi înfrunte duşmanul - pe viaţă şi pe moarte! Era ca şi cînd Quangel ar fi sedus-o pe fiica judecătorului, atît de personal era totul şi de departe de tot ce însemna imparţialitate. Da, cei doi se înşelaseră amarnic. Se pare că acest al Treilea Reich le pregătea celor care i se opuneau noi surprize mai presus de orice răutate.

< Inculpat! Martorii - colegii dumneavoastră care respectă legea - au declarat că eraţi stăpînit de o zgîrcenie bolnăvicioasă. Cît cîştigaţi pe săptămînă? întrebă judecătorul.

< în ultimul timp cîştigam patruzeci de mărci, răspunse Quangel.

< Aşa deci, patruzeci de mărci, iară taxe, asigurare medicală şi contribuţia la fondurile de ajutorare pentru iarnă?

< Da, iară.

< Mi se pare un salariu frumuşel pentru doi oameni bătrîni ca dumneavoastră, nu?

< Da, ne-am descurcat.

< Nu, nu v-aţi descurcat! Văd că minţiţi iar! Aţi pus tot timpul bani deoparte! Am sau n-am dreptate?

< Da, e adevărat. Am pus ceva deoparte.

< Şi cît reuşeaţi să puneţi deoparte, în medie, săptămînal?

< Nu pot să vă spun exact. Suma varia de la săptămînă la săptămînă.

Judecătorul îşi pierdu răbdarea:

< în medie, am spus! în medie! Ştiţi ce-i aia? Sau nu înţelegeţi? Şi mai ziceţi că sunteţi şef de atelier! Nu ştiţi nici măcar să calculaţi! Grozav!

Dar judecătorului Feisler nu i se părea nimic grozav în asta, ca dovadă că îl privi complet revoltat pe acuzat.

< Am peste cincizeci de ani. Am lucrat mai mult de douăzeci şi cinci. Nu fiecare an a fost la fel. Au fost vremuri cînd am rămas iară serviciu. Sau se îmbolnăvea băiatul. Nu pot să vă dau o cifră exactă.

< Aşa deci! Nu puteţi? Vă spun eu de ce nu puteţi! Pentru că nu vreţi! Sunteţi un zgîrcit şi jumătate, exact

cum au declarat colegii dumneavoastră! Pînă şi lor le era scîrbă de avariţia dumneavoastră! Vă temeţi c-o să aflăm cît aţi pus deoparte! Ei bine? Cît aţi reuşit să puneţi la ciorap? Nici asta nu puteţi să ne spuneţi?

Quangel se lupta cu sine. Judecătorul îi descoperise, într-adevăr, punctul slab. Nici măcar Anna nu ştia cît economisiseră de fapt. Dar în clipa următoare Quangel reuşi hii se adune. Nu mai conta nici asta. în ultimele săptămîni lrccuse peste atîtea... de ce n-ar fi trecut şi peste asta? Ne eliberă şi de ultimul lucru care îl mai lega de viaţa de dinainte şi răspunse:

< **4763 de mărci!**

< **Da, spuse judecătorul lăsîndu-se pe spate în scaunul lui de judecător cu spătar înalt. 4763 de mărci şi 67 de pfenigi!**

Citise suma din dosarul deschis în faţa lui.

< **Şi nu vă e ruşine să vă opuneţi unui stat care v-a per- inis să cîştigaţi atît de mult? Să vă opuneţi comunităţii care a avut grijă să nu vă lipsească nimic?**

Judecătorul ridică tonul.

< **Habar n-aveţi ce-i aia recunoştinţă. Habar n-aveţi ce-i aia onoare. Sunteţi o ruşine pentru poporul german!**

Ar trebui să vă şteargă de pe faţa pământului!

Ghearele de vultur se strînseră şi se desfacură, apoi se strînseră iar, de parcă ar fi sfîşiat prada.

< **Aproape jumătate din ei i-am pus deoparte înainte ca naziştii să vină la putere, spuse Quangel.**

Un spectator izbucni în rîs, dar amuţi de îndată ce întîlni privirea furioasă a judecătorului. Rîsul se stinse într-o tuse jenată.

< **Linişte, vă rog! Faceţi linişte! Iar dumneavoastră aveţi grijă ce vorbiţi, acuzat, dacă nu vreţi să vă sancţionez. Să nu vă închipuiţi că sunteţi scutit de sancţiuni. O să vedeţi imediat!**

îi aruncă o privire pătrunzătoare lui Quangel şi continuă:

< **Ia spuneţi, acuzat, pentru ce strîngeaţi, de fapt, banii ăia?**

< **Păi, pentru bătrîneţile noastre.**

< **Nu mai spuneţi! Pentru bătrîneţile dumneavoastră? Ce emoţionant! Dar aţi minţit din nou. De cînd aţi început să scrieţi cărţile poştale - cel puţin de atunci - aţi ştiut că n-o să mai apucaţi bătrîneţile. Doar aţi declarat deja că ştiaţi ce urmări puteau să aibă faptele**

dumneavoastră. Şi cu toate astea aţi continuat să puneţi bani deoparte şi să-i duceţi la bancă. Pentru ce?

< **Am crezut mereu c-o să scap.**

< **Ce vreţi să spuneţi? Aţi crezut c-o să fiţi achitat?**

< **Nu, asta chiar că n-am crezut-o niciodată. Nu, n-am crezut că o să mă prindeţi.**

< **Păi, vedeţi că v-aţi greşit un pic calculele. Dar nu vă cred cînd spuneţi c-aţi sperat asta. Nu sunteţi aşa de prost cum vă prefaceţi. N-aveaţi cum să credeţi c-o să vă puteţi vedea liniştit de cărţile alea poştale iară să vă descopere nimeni, an după an.**

< **Nu cred în ani şi ani.**

< **Adică? Ce vreţi să spuneţi?**

< **Nu cred c-o să mai dureze mult - Reichul dumneavoastră de o mie de ani, spuse Quangel întorcîndu-şi profilul ascuţit de pasăre spre judecător.**

Avocatul apărării tresări speriat.

Un spectator începu să rîdă din nou, dar cineva mîrîi imediat ameninţător la el.

< **Ce nenorocit! strigă cineva.**

Gardianul din spatele lui Quangel îşi aranjă chipiul şi duse mîna la tocul armei.

Procurorul sări în picioare şi începu să fluture o foaie.

Frau Quangel îl privi zîmbind pe bărbatul ei şi dădu din cap cu entuziasm.

Gardianul din spatele ei o apucă de umăr şi o strînse cu răutate.

Femeia se stăpîni şi nu scoase nici un sunet.

Un spectator se holba la Quangel cu gura căscată.

Judecătorul sări în sus:

< **Infractorule! Idiotule! Sunteţi un infractor! Cum îndrăzniţi să spuneţi...**

Se opri, de teamă să nu lase o impresie proastă.

< **Conduceţi-1 afară pe acuzat. Gardian, luaţi-1 pe individul ăsta de aici. Curtea va găsi o pedeapsă pe măsură...**

După un sfert de oră procesul începu din nou.

Toată lumea observă că acuzatul mergea cu greutate. Cei mai mulţi se gîndiră: „L-au aranjat frumos afară". Anna Quangel se gîndi cu teamă la acelaşi lucru.

Judecătorul Feisler anunţă:

< **Acuzatul Otto Quangel e condamnat la patru săptămîni de carceră cu pîine şi apă şi post negru în fiecare a treia zi. De asemenea, adăugă judecătorul Feisler, acuzatului i-au fost confiscate bretelele, pentru că, aşa cum ni s-a raportat, le-a folosit în mod suspect în pauza de adineauri. Există riscul de suicid.**

< **Voiam doar să mă duc la baie.**

< **Ţineţi-vă gura, acuzat! Cum spuneam, există riscul de suicid. De acum încolo, acuzatul va trebui să se descurce iară bretele. E numai vina lui.**

Spectatorii izbucniră din nou în rîs, însă de data asta judecătorul se uită aproape recunoscător în direcţia lor, amuzat de propria-i glumă. Acuzatul rămase într-o poziţie nefirească, uşor gîrbovit, ridicîndu-şi întruna pantalonii care ameninţau să cadă.

Judecătorul zîmbi.

< **Acum să continuăm procesul.**

CAPITOLUL 63

Procesul: procurorul Pinscher[31]

Dacă judecătorul Tribunalului Poporului, judecătorul Feisler, îi lăsa spectatorului imparţial impresia unui monstru însetat de sînge, procurorul juca rolul unui mic terier chelălăitor, care abia aştepta să-l muşte de picior pe cel atacat de fratele lui mai mare, copoiul, în timp ce acesta din urmă îşi ţinea victima de gît. Procurorul încercase de cîteva ori să latre puţin la soţii Quangel pe parcursul procesului, dar lătratul copoiului îl acoperise de fiecare dată pe al lui. De ce trebuia să mai chelălăie şi el? Doar judecătorul îşi asumase rolul de procuror din prima clipă, încălcînd cea mai elementară datorie a oricărui judecător, adică aceea de-a afla adevărul, şi fiind extrem de părtinitor.

---

[31] Rasă de cîini de talie medie, ce servesc în general la vînătoare sau ca animale de companie.

Dar după pauza de prînz, în care judecătorul Feisler se înfruptase dintr-o masă bogată, fară cartelă, la care i se serviseră vin şi şnaps, acesta se simţea cam obosit.

De ce să se ostenească atîta? Oricum erau ca şi morţi amîndoi. In plus, acum era rîndul muierii ăleia, nevasta muncitorului - iar judecătorului nu-i prea păsa de femei, din punct de vedere juridic. Femeile erau proaste în general şi nu serveau decît la un singur lucru. în rest, făceau ce le spuneau bărbaţii lor.

Aşa că Feisler îi permise lui Pinscher să facă un pas înainte şi să latre puţin. Se lăsă pe spate în scaunul lui, cu ochii pe jumătate închişi şi capul sprijinit de ghearele de vultur, pre- facîndu-se că e atent, cînd de fapt se lăsase în voia digestiei.

III **Inculpată, e adevărat că aţi deţinut un post în cadrul Ligii Femeilor?**

IV **Da, răspunse Frau Quangel.**

V **Şi de ce aţi renunţat la el? V-a cerut-o bărbatul dumneavoastră?**

VI **Nu, răspunse Frau Quangel.**

VII **Nu? Nu v-a cerut aşa ceva? Deci, bărbatul renunţă la funcţia lui din Arbeitsfront, după care, peste paisprezece zile, se retrage şi nevasta din Liga Femeilor. Acuzat, nu i-aţi cerut soţiei dumneavoastră să se retragă?**

VIII **Probabil că i-a venit ideea cînd a auzit că m-am**

retras.

Quangel era nevoit să-şi ţină pantalonii cu o mînă.

Apoi se aşeză, pentru că procurorul se întorsese din nou

spre Anna Quangel.

IX **Deci, spuneţi, de ce aţi renunţat la postul dumneavoastră?**

X **Dar nu am renunţat. Am fost dată afară.**

Pinscher începu să hămăie.

XI **Inculpată, aveţi grijă ce vorbiţi! Şi dumneavoastră puteţi fi sancţionată, la fel ca soţul dumneavoastră, dacă vă faceţi de cap! Mi-aţi mărturisit acum cîteva clipe c-aţi renunţat la postul dumneavoastră.**

XII **Nu, n-am spus aşa ceva. Am spus doar că nu bărbatul meu m-a obligat să mă retrag.**

XIII **Minţiţi! Minţiţi! Cîtă neruşinare! Aveţi obraz să**

minţiţi înalta Curte!

Hămăit mînios. Inculpata nu-şi retrage declaraţia.

XIV **Verificaţi stenograma!**

Se citeşte stenograma şi se constată că inculpata are dreptate. Rumoare generală. Otto Quangel îi aruncă o privire, cu coada ochiului Annei, care nu s-a lăsat intimidată. E mîndru de ea.

Preţ de o clipă, procurorul Pinscher bagă coada între picioare şi se uită la judecător. Acesta cască discret de după gheare. Procurorul hotărăşte să renunţe la pista veche şi porneşte pe una nouă.

XV **Inculpată, e adevărat că eraţi cam bătrînă cînd v-aţi măritat cu soţul dumneavoastră?**

XVI **Aveam aproape treizeci de ani.**

XVII **Şi înainte de asta?**

XVIII **Nu înţeleg.**

XIX **Nu vă prefaceţi aşa de nevinovată. Vreau să ştiu ce relaţii aţi avut înainte să-l întîlniţi pe soţul dumneavoastră. Deci? îmi răspundeţi azi?**

Auzind această întrebare de o mitocănie nemaipomenită, Anna Quangel se face întîi roşie la faţă, apoi albă ca varul. Se uită rugătoare la avocatul cărunt, cu un aer preocupat, care sare în picioare protestînd:

XX **Vă rog să respingeţi întrebarea! Nu este relevantă!**

La care procurorul răspunde:

XXI **Ba da, întrebarea este chiar foarte relevantă. Adineauri s-a emis părerea că inculpata a fost doar complicea soţului ei. Am de gînd să demonstrez că este de fapt o persoană profund imorală, provenind din drojdia societăţii, capabilă de orice fel de infracţiune.**

Judecătorul îl aprobă plictisit.

XXII **întrebarea este relevantă. Se va lua în considerare.**

Pinscher hămăi din nou:

XXIII **Deci, cu cîţi bărbaţi aţi avut relaţii înainte de căsnicie?**

Toate privirile sunt îndreptate spre Anna Quangel. Cîţiva studenţi din audienţă îşi ling buzele, cineva geme zgomotos.

Quangel se uită la Anna cu o oarecare îngrijorare, ştiind cît e de sensibilă la subiectul ăsta.

Dar Anna Quangel s-a hotărît. La fel ca Otto al ei, care renunţase să-şi mai facă griji pentru banii economisiţi, Anna hotărîse să-i înfrunte iară ruşine pe aceşti indivizi neruşinaţi din faţa ei.

Procurorul o întrebă iar:

XXIV **Deci, cu cîţi bărbaţi aţi avut relaţii înainte de căsnicie?**

Şi Anna Quangel răspunse:

XXV **Cu optzeci şi şapte.**

Cineva din public izbucni într-un rîs isteric.

Judecătorul se trezi din moţăială şi o privi aproape cu interes pe micuţa nevastă de muncitor, cu pomeţii îmbujoraţi şi pieptul rotund.

Ochii întunecaţi ai lui Quangel scînteiară, dar în clipa următoare îi închise. Nu se mai uita la nimeni.

însă procurorul dădu în bîlbîială şi întrebă complet zăpăcit:

XXVI **Cu optzeci şi şapte? De ce tocmai cu optzeci şi şapte?**

XXVII **Nu ştiu, spuse netulburată Anna Quangel. Dar mai mulţi n-au fost.**

XXVIII **Aşa deci, spuse ţîfnos procurorul, aşa deci!**

E prost dispus, fiindcă a transformat-o pe acuzată într-un personaj interesant, lucru pe care nu-1 intenţionase deloc. în plus, e convins - la fel ca majoritatea celor prezenţi în sală - că minte. Probabil a

avut vreo doi-trei iubiţi, sau poate nici unul. Ar putea fi sancţionată pentru sfidarea curţii. Dar cum ar putea dovedi c-a avut intenţia asta?

în cele din urmă se hotărăşte. îi spune nemulţumit:

XXIX **Inculpată, sunt absolut convins că exageraţi. O femeie care a avut optzeci şi şapte de amanţi n-o să-şi aducă sigur aminte de un număr exact. Ar răspunde poate „mulţi". Dar răspunsul dumneavoastră ne dovedeşte încă o dată cît sunteţi de stricată şi de neruşinată. Chiar faceţi paradă de asta! Sunteţi mîndră de faptul c-aţi fost o femeie uşoară. Şi, ca toate curvele, aţi devenit o codoaşă care-şi cuplează propriul copil.**

De data asta Pinscher şi-a înfipt colţii în Anna Quangel.

XXX **Nu! ţipă Anna Quangel ridicînd braţele rugător. Nu spuneţi aşa ceva! Aşa ceva n-am făcut niciodată!**

XXXI **N-aţi făcut aşa ceva? latră Pinscher. Şi atunci cum se face că aţi găzduit-o peste noapte pe aşa-zisa logodnică a fiului dumneavoastră nu numai o dată, ci de mai multe ori? Să înţeleg că în ocaziile astea fiul dumneavoastră dormea în pat cu părinţii? Hmm? Şi Trudei asta unde dormea? Ştiţi că a murit, nu-i aşa? Bănuiesc că ştiţi. Altfel ar sta şi ea aici cu dumneavoastră, pe banca acuzaţilor, ca o complice a soţului dumneavoastră şi o curvă ce e!**

Dar pomenirea lui Trudei o îmbărbătează pe Frau Quangel. Se adresează întregii curţii şi nu procurorului:

XXXII **Slavă Domnului c-a murit, săraca, şi n-a trebuit să vadă ruşinea asta...**

XXXIII **Măsuraţi-vă cuvintele, inculpată! Vă avertizez!**

XXXIV **A fost o fată bună, cinstită...**

XXXV **Şi a avortat un copil de cinci luni pentru că nu voia să aducă pe lume soldaţi!**

XXXVI **Nu şi-a avortat copilul! L-a plîns mult timp!**

XXXVII **E mărturia ei!**

XXXVIII **Nu vă cred.**

Procurorul începe să urle:

XXXIX **Puţin ne pasă de ce credeţi sau nu credeţi! Dar vă sfătuiesc să vă schimbaţi tonul, altfel s-ar putea să aveţi parte de o surpriză neplăcută! Declaraţia lui Trudei Hergesell a fost consemnată de comisarul Laub. Şi un comisar de la Gestapo nu minte niciodată!**

Pinscher aruncă o privire ameninţătoare prin sală.

XL **Vă întreb din nou, inculpată. Spuneţi-mi: a avut sau n-a avut fiul dumneavoastră relaţii intime cu fata asta?**

XLI **O mamă nu-şi spionează copilul. Eu nu sunt o băgă- cioasă.**

XLII **Dar ţinea de datoria dumneavoastră să-i supravegheaţi! Dacă i-aţi permis fiului dumneavoastră să aibă un comportament indecent în propria casă, înseamnă că**

vă faceţi vinovată de codoşie, conform legii penale.

XLIII **Nu ştiu nimic despre asta. Dar ştiu că era război şi fiul meu putea să moară oricînd. în familia noastră, dacă doi tineri s-au logodit sau sunt ca şi logodiţi, iar pe deasupra mai e şi război, nu stăm cu ochii pe ei.**

XLIV **Aha, deci recunoaşteţi, inculpată! Ştiaţi de legăturile lor imorale şi aţi închis ochii! Asta înseamnă, deci, că nu-i verificaţi îndeaproape. Dar pentru legea penală aşa ceva înseamnă codoşie, şi o mamă care permite aşa ceva e demnă de dispreţ!**

XLV **Da? Aşa credeţi? Atunci aş vrea să ştiu, spuse Anna Quangel pe un ton ferm, deloc intimidată, atunci aş vrea să ştiu ce înseamnă pentru legea penală ceea ce se întîmplă în** Bubi-druck-mich-Verein[x]**?**

Rîsete generale...

XLVI **Şi ce fac cei din SA cu fetele care se înrolează la ei...**

[1] Poreclă **dată** Ligii **Fetelor Germane** (BUND DEUTSCHER MÄDEL **sau** BDM), care s-ar **putea traduce** ca „Liga Trage-mi-o, **păpuşă .**

Rîsetele amuţesc.

XLVII **Şi cei din SS. Am auzit că băieţii din SS mai întîi Io violează pe fetele evreice şi apoi le împuşcă în cap...**

Preţ de o clipă se lasă o linişte de mormînt...

Şi apoi iadul se dezlănţuie. Oamenii ţipă. Cîţiva spect a tori se caţără peste balustradă, gata să se repeadă la acuzaţi

Otto Quangel a sărit în picioare, pregătit s-o ajute pe soţia lui.

Gardianul şi bretelele lipsă îl împiedică însă.

Judecătorul se ridică şi cere să se facă linişte.

Judecătorii adjuncţi discută aprins. Unul dintre ei, cu un aer prostesc şi gura mereu deschisă, îşi agită pumnii...

Procurorul Pinscher hămăie mai departe, dar nimeni nu aude nimic...

Au fost lezate cele mai sfinte simţăminte ale naţiunii, a fost jignit SS-ul, trupa preferată a Fuhrerului, elita rasei germane!

în cele din urmă, Anna Quangel e scoasă din sală, spectatorii se liniştesc şi judecătorii se retrag pentru deliberări.

Dar se întorc peste numai cinci minute.

XLVIII **Curtea îi interzice acuzatei Anna Quangel participarea la procesul intentat împotriva ei. De acum înainte va rămîne încătuşată în carceră pînă la noi dispoziţii. Va primi doar pîine şi apă, o dată la două zile.**

Procesul continuă.

CAPITOLUL 6A

Procesul: martorul Ulrich Heffke

Martorul Ulrich Heffke, tehnicianul şi fratele cocoşat al Annei Quangel, a trecut prin nişte luni grele. Harnicul comisar Laub l-a arestat împreună cu soţia lui, imediat după reţinerea soţilor Quangel, fară vreun motiv întemeiat, ci doar fiindcă era rudă cu ei.

De atunci, Ulrich Heffke a trăit într-o spaimă continuă. Acest om blînd şi modest, care toată viaţa a încercat să evite orice fel de conflict, a fost arestat şi torturat de sadicul comisar Laub, s-a zbierat la el şi a fost bătut. A răbdat de foame şi a înghiţit o grămadă de umilinţe, pe scurt, a fost chinuit prin cele mai groaznice metode.

Mintea cocoşatului era complet zăpăcită. Ascultase cu teamă întrebările insinuante ale torţionarilor lui, care voiau să audă doar anumite lucruri de la el, şi le dăduse cele mai incriminatoare declaraţii - nişte declaraţii de-a dreptul nebuneşti, a căror absurditate i-a fost demonstrată imediat.

Şi iar a fost torturat, în speranţa că o să divulge vreo nouă infracţiune pînă atunci nebănuită. Comisarul Laub urma cu stricteţe lozinca vremurilor de-atunci, care spunea că „Toţi sunt vinovaţi". Trebuia doar să caute cu răbdare şi sigur avea să dea peste ceva.

Laub refuza pur şi simplu să creadă că a nimerit peste un cetăţean german care, deşi nu era membru de partid, nu asculta posturi de radio străine, nu se deda la şuşoteli propagandiste defetiste şi nu depăşea niciodată raţia de alimente. Laub îl acuză pe Heffke, iară să stea pe gînduri, de complicitate cu cumnatul lui, spunînd că împărţise cărţi poştale pentru el în zona Nollendorfplatz.

Heffke îşi recunoscu vina, ca după trei zile Laub să-i demonstreze că el, Ulrich Heffke, n-avea cum să distribuie cărţile alea poştale - nu, sub nici o formă.

Comisarul Laub scorni o altă acuzaţie: de data asta îl învinui pe Heffke de scurgere de informaţii profesionale secrete din fabrica de materiale optice la care lucra. Heffke se declară din nou vinovat şi, după o săptămînă de interogatorii obositoare, Laub constată că în fabrica

aceea nu exista nici un fel de secret profesional demn de „dezvăluit“. Nimeni nu ştia pentru ce fel de arme erau de fapt piesele care se fabricau acolo.

Heffke plăti scump pentru fiecare declaraţie falsă, dar asta îl îngrozi şi mai mult, fără să-i deştepte mintea. Se declara vinovat la toate acuzaţiile aduse, doar ca să fie lăsat în pace, şi semna toate declaraţiile, doar ca să scape de interogatorii. Ar fi fost în stare să semneze şi propria condamnare la moarte. Tremura ca piftia şi sărea în sus la primul cuvînt care-i era adresat.

Comisarul Laub era suficient de lipsit de scrupule ca să-l bage la carceră pe amărîtul de Heffke, împreună cu soţii Quangel, cu toate că nu exista nici o dovadă, în nici un proces-verbal, că Ulrich Heffke ar fi fost implicat în „infracţiunea“ săvîrşită de soţii Quangel. Pentru mai multă siguranţă, în cazul în care judecătorul de instrucţie ar fi avut nevoie de ceva incriminatoriu şi în cazul Heffke. Ulrich

Heffke profită de ocazie - pentru că ocazii existau destule în carceră - şi se spînzură. îl găsiră în ultimul moment, tăiară frînghia şi-i dăruiră înapoi o viaţă pe

care n-o mai suporta.

Din clipa aceea, micuţul cocoşat a fost nevoit să îndure condiţii şi mai grele: în celula lui lumina ardea toată noaptea, un gardian special desemnat se uita la el prin vizor din cinci în cinci minute, avea mîinile legate şi era dus la interogatoriu aproape în fiecare zi. Deşi nu găsise nimic care să-l incrimineze, judecătorul de instrucţie era convins că Heffke tăinuia ceva, o infracţiune nedescoperită, altfel de ce ar fi încercat să-şi pună capăt zilelor? Un om nevinovat nu făcea aşa ceva! Felul imbecil în care Heffke recunoştea fiecare acuzaţie îl obligă pe judecătorul de instrucţie să apeleze la cele mai anevoioase proceduri şi la cele mai complicate strategii, care dovediră toate că Heffke nu făcuse nimic.

Aşa se face că Ulrich Heffke a fost eliberat din carceră abia cu o săptămînă înainte de proces şi s-a întors la soţia lui înaltă, brunetă şi obosită, care fusese eliberată cu mult înaintea lui. Femeia l-a întîmpinat tăcută. Heffke era prea tulburat ca să se mai ducă la serviciu; stătea ore în şir în genunchi într-un colţ al camerei şi cînta psalmi, cu vocea lui plăcută în falset. Nu mai vorbea aproape deloc şi noaptea plîngea foarte mult. Soţii Heffke puseseră deoparte nişte bani, aşa că femeia nu l-a bătut la cap să se întoarcă la muncă.

La trei zile după eliberare, Ulrich Heffke primi o nouă citaţie, de data asta ca martor. Mintea lui rătăcită nu prea mai înţelegea că acum nu era decît martor. Agitaţia lui creştea cu fiecare ceas, nu mai pricepea nimic şi cînta tot mai mult. Groaza de suferinţele prin care trecuse de curînd îl chinuia neîncetat.

în noaptea de dinaintea procesului se spînzură pentru a doua oară, de data asta fiind salvat de soţia lui. De îndată ce începu să respire din nou, femeia îi trase o bătaie zdravănă. N-avea o părere prea bună despre noua lui pasiune, în ziua următoare, femeia îl luă de braţ cu un gest hotărît şi îl predă aprodului din camera martorilor, spunîndu-i:

— Vedeţi că-i lipseşte o doagă! Fiţi cu ochii pe el! Camera martorilor era deja plină cînd rosti cuvintele acelea - în mare parte cu colegii de serviciu ai lui Quangel, dar veniseră şi oameni din conducerea fabricii, cele două femei care îl văzuseră cînd lăsase cărţile poştale, dirigintele poştei şi cele două colege ale Annei Quangel din Liga Femeilor Germane -, aşadar nu-i de mirare că toţi martorii, nu doar aprodul, îi auziră avertismentul şi toată lumea se holbă la omuleţul plăpînd. Unii încercară să-şi omoare timpul bătîndu-şi joc de el, dar nu obţinură mare lucru: prea i se citea frica în ochi şi majoritatea erau prea buni la suflet ca să-l

chinuie.

Cocoşatul rezistă destul de bine la interogatoriul judecătorului Feisler, pentru simplul fapt că vorbea atît de încet şi tremura atît de tare, încît judecătorul suprem se plictisi să-l interogheze pe iepurele ăla fricos. Apoi cocoşatul se ascunse după ceilalţi martori, în speranţa că nu mai era nevoie de el.

Dar apoi a trebuit să asiste la atacurile procurorului Pin- scher asupra surorii sale, la întrebările neruşinate pe care i le punea Annei şi inima i se umplu de revoltă, îi venea să iasă în faţă, să-i ia apărarea surorii lui mult iubite, să depună mărturie că aceasta trăise o viaţă decentă - dar frica îl sili să se ascundă, să se facă mic, să rămînă un laş.

Astfel urmări el procesul, copleşit de ce se întîmpla, pradă acceselor de vitejie şi teamă, iară a mai fi stăpîn pe ce face, pînă în momentul în care Anna Quangel îi acuză pe cei din BDM, SA şi SS. Participă la rumoarea creată şi contribui la rîndul său, cu trupul lui mic şi ridicol, urcîndu-se pe bancă pentru a vedea mai bine. Zări doi gardieni care o escortau pe Anna afară din sala

de judecată.

Rămase în poziţia aceea şi după ce judecătorul reuşi să facă liniște. Vecinii lui uitaseră de el şi şuşoteau cu capetele apropiate.

Atunci procurorului Pinscher îi căzu privirea pe Ulrich Heffke, se uită cu uimire la trupul lui jalnic şi strigă:

XLIX **Hei, dumneavoastră de-acolo...! Nu sunteţi fratele acuzatei? Cum vă numiţi?**

L **Heffke, Ulrich Heffke, îl ajută asistentul său.**

LI **Martor Ulrich Heffke, aţi văzut-o pe sora dumneavoastră! Spuneţi curţii ce fel de viaţă a dus Anna Quangel înainte să se mărite!**

Ulrich Heffke deschise gura - rămînînd în continuare căţărat pe bancă - şi ochii lui păreau pentru prima oară neînfricaţi. Deschise gura şi cîntă cu vocea lui plăcută în falset:

„îţi spun adio, lume falsă, urăsc zarva ta răutăcioasă, e mai bine să trăieşti în rai: spre cer se-ndreaptă ruga mea.

Dumnezeu îi binecuvîntează pe cei care L-au lăudat.“

Spectatorii erau atît de uimiţi, încît îl lăsară să cînte netulburat. Unora chiar le plăcu cîntecul acesta simplu şi începură să-şi legene prosteşte capetele într-o parte şi în alta. Unul dintre judecătorii adjuncţi rămase iar cu gura căscată. Studenţii se ţineau strîns de balustradă şi îl priveau cu feţele încordate. Avocatul cărunt, cu aer preocupat, se scobea în nas îngîndurat, cu capul înclinat. Otto Quangel îşi întoarse chipul ascuţit spre cumnatul lui şi inima îi bătu pentru prima oară pentru acel omuleţ sărman. Oare ce aveau să-i facă?

„Ascunde-mi sufletul la pieptul Tău rănit,

Apără-l de necazuri şi de chin, în raiul cel ceresc - palatul Tău,

Primeşte-l, rogu-te, să fie izbăvit!“

La cea de-a doua strofa, sala începu să se agite din nou. Judecătorul se consultă cu procurorul, care îi şopti ceva, apoi îi strecură un bileţel gardianului.

Dar micuţul cocoşat nu băgase de seamă nimic din toate astea. începu să strige, cu o voce schimbată şi exaltată:

LII Vin!

Ridică braţele, îşi luă avînt şi zbură de pe bancă...

Căzu stîngaci printre martorii de pe rîndul din faţa

lui, care săriră în lături speriaţi, şi se rostogoli printre bănci...

LIII **Scoateţi-l de aici pe omul ăsta! strigă judecătorul în sala care scăpase din nou de sub control. Să-l consulte un medic!**

Ulrich Heffke a fost escortat afară.

LIV **Deci, aşa cum aţi văzut: o familie de infractori şi descreieraţi, constată judecătorul. O să-i terminăm pe toţi, nu vă temeţi.**

Şi aruncă o privire ameninţătoare spre Otto Quangel, care îşi ţinea pantalonii şi se uita spre uşa pe unde dispăruse cumnatul lui.

Iar micul cocoşat Ulrich Heffke a fost „terminat", cum spusese judecătorul. Medicii l-au considerat inapt pentru viaţă - atît trupeşte, cît şi sufleteşte - şi, după o scurtă şedere intr-un ospiciu, o injecţie avu grijă să-l ajute să spună adio acestei lumi false.

Procesul: avocaţii apărării

Avocatul Annei Quangel, bărbatul cărunt cu aer preocupat, care se scobea cu atîta rîvnă în nas în momentele cînd uita de sine şi care arăta exact ca un evreu (dar împotriva căruia nu s-au găsit nici un fel de „dovezi“, documentele lui indicînd o proveniență „pur ariană“), acest bărbat care fusese desemnat ex officio **pentru a o reprezenta legal pe femeie, se ridică pentru a-şi prezenta pledoaria.**

Mai întîi îşi exprimă regretul că trebuie să vorbească în absența clientei sale. Sigur, ieşirile ei împotriva unor stîlpi ai partidului precum SA-ul şi SS-ul erau regretabile…

Procurorul îl întrerupse:

— Ilegale!

Sigur că da, colegul lui din partea acuzării avea dreptate, astfel de ieşiri contraveneau legii. Dar, după cum se putea constata, clienta lui prezenta simptome asemănătoare cu cele ale fratelui ei, fiind iresponsabilă penal. Cazul lui Ulrich Heffke, care rămăsese întipărit în memoria înaltei Curţi, demonstra că întreaga familie fusese afectată de un morb religios. Fără a se aventura pînă la a-i contrazice pe specialişti, avocatul declară că era vorba, mai mult ca sigur, de un caz de schizofrenie, şi avînd în vedere că această boală se transmitea genetic...

Aici avocatul cărunt se trezi întrerupt pentru a doua oară de procuror, care rugă Curtea să-i atragă atenţia domnului avocat că bate cîmpii.

Judecătorul îl îndemnă pe avocat să treacă la subiect.

Avocatul obiectă, spunînd că nu se abătuse nici o clipă de la subiect.

Judecătorul îl contrazise. Aici era vorba despre înaltă trădare şi de trădare de ţară, nu despre schizofrenie şi nebunie.

Avocatul protestă din nou: dacă domnul procuror avea voie să se refere la decăderea morală a clientei lui, atunci şi el avea dreptul să vorbească despre schizofrenie. Ceru Curţii să dea o hotărîre.

Curtea se retrase pentru a lua o decizie în privinţa petiţiei avocatului. Apoi judecătorul Feisler anunţă:

LV **Nici în timpul investigaţiilor preliminare, nici în timpul procesului de azi nu s-au observat semne care să indice instabilitatea mentală a Annei Quangel. Cazul fratelui ei, Ulrich Heffke, nu poate fi folosit ca dovadă în acest sens, întrucît Curtea nu posedă fişa medicală a martorului, avizată de un medic. Este foarte posibil ca Ulrich Heffke să fie doar un şarlatan periculos, care încearcă să-şi ajute sora. Apărarea este rugată să se limiteze la problema înaltei trădări şi a trădării de ţară, pentru care s-a intentat acest proces...**

Procurorul Pinscher îi aruncă o privire triumfătoare avocatului îngrijorat.

Acesta îl privi umil.

LVI **Dacă înalta Curte îmi interzice să fac referire la starea mentală a clientei mele, o luă de la capăt avocatul Annei Quangel, atunci voi sări peste toate punctele care indică un caz de iresponsabilitate penală: jignirile aduse soţului după moartea fiului lor, purtarea stranie şi aproape iraţională de care a dat dovadă cînd a insultat-o pe Frau Gerich, soţia ofiţerului superior...**

Pinscher începu să hămăie:

LVII **Domnule judecător, vreau să obiectez vehement! Domnul avocat se sustrage instrucţiunilor primite din partea Curţii, susţinînd că sare peste anumite puncte, însă de fapt profită de ocazie să le enumere. Cer Curţii să dea o hotărîre!**

Curtea se retrage din nou şi, cînd se întoarce, judecătorul Feisler anunţă pe un ton fioros că avocatul a fost sancţionat cu cinci sute de mărci pentru desconsiderarea hotărîrii judecătoreşti. Dacă incidentul se repetă, i se va interzice să mai ia cuvîntul.

Avocatul cărunt face o plecăciune. Pare îngrijorat, de parcă s-ar întreba de unde o să facă el rost de cinci sute de mărci. îşi începe pledoaria pentru a treia oară. Se

străduieşte să prezinte anii de tinereţe ai Annei Quangel, perioada în care a lucrat ca servitoare, apoi căsnicia cu un bărbat care era un fanatic cu sînge rece, o viaţă întreagă de femeie:

LVIII **Doar muncă, griji, sacrificiu de sine, supunere faţă de un om nemilos. Dintr-odată, omul acesta începe să scrie cărţi poştale care au un conţinut cu caracter denigrator. Am văzut cu toţii că soţul este iniţiatorul acestei activităţi şi nu soţia. Toate declaraţiile contradictorii ale clientei mele, din timpul interogatoriilor preliminare, ar trebui interpretate ca nişte încercări nechibzuite de autosacrificiu...**

Avocatul ridică tonul:

LIX **Ce putea să facă Anna Quangel împotriva dorinţei criminale a soţului ei? Cum putea să lupte împotriva lui? Toată viaţa ei a servit pe cineva, n-a învăţat altceva decît să se supună, n-a opus niciodată rezistenţă. Era o creaţie a bărbatului ei, i se supunea întru totul...**

Procurorul stă cu urechile ciulite.

LX **Onorată Curte! Fapta săvîrşită, sau mai degrabă complicitatea la o astfel de faptă, nu poate fi pusă pe seama acestei femei. La fel cum nu putem pedepsi un cîine care, instruit de stăpînul său, prinde iepuri pe pămîntul altcuiva, nici această femeie nu poate fi trasă la răspundere pentru complicitatea ei. Motiv pentru care fac apel - în numele ei - la paragraful 51, subpunctul 2...**

Pinscher îl întrerupe din nou. Apărarea a desconsiderat din nou interdicţia Curţii, latră procurorul.

Avocatul neagă acuzaţiile.

Procurorul citeşte din notiţele lui:

LXI **Conform stenogramei, apărarea a afirmat următoarele: „Motiv pentru care face apel - în numele ei - la paragraful 51, subpunctul 2“. Cuvintele „motiv pentru care“ se referă clar la presupusa boală mentală a familiei Heffke. Cer Curţii să dea o hotărîre!**

Judecătorul Feisler îl întreabă pe avocat la ce s-a referit prin cuvintele „motiv pentru care“.

Avocatul îi explică răbdător că s-a referit la nişte argumente pe care urma să le dezvolte în pledoaria lui.

Procurorul ţipă că nimeni nu poate să se refere la ceva ce n-a spus încă. O referinţă se poate face doar la ceva care există deja, nu la ceva inexistent. Explicaţia avocatului e doar un subterfugiu jenant.

Avocatul protestează împotriva acuzaţiei că ar fi apelat la un subterfugiu jenant. Oricum, o persoană se putea referi la ceva încă nemenţionat în cursul unei argumentaţii, întreaga artă a oratoriei se baza pe această tehnică prin care oratorul încerca să creeze tensiune înainte de prezentarea deznodământului. Marcus Tullius Cicero, de pildă, în faimosul discurs din cea de-a treia dintre Filipice...

Anna Quangel fusese dată uitării şi Otto Quangel se uita cînd la unul, cînd la celălalt, cu gura căscată de uimire.

Se pornise o dispută aprinsă. Ploua cu citate în latină şi greacă veche.

Pînă la urmă, Curtea se retrase din nou şi, cînd se întoarse, judecătorul Feisler anunţă, spre surprinderea tuturor (pentru că, din cauza disputei, majoritatea spectatorilor uitaseră despre ce era vorba), că avocatul acuzatei încălcase în mod repetat hotărîrile judecătoreşti şi, prin urmare, nu mai putea lua cuvîntul. Rolul de avocat al apărării din oficiu al Annei Quangel i-a fost transferat asesorului Liidecke, care se întîmpla să fie prezent în sală.

Avocatul cărunt facu o plecăciune şi părăsi sala de judecată, părînd mai îngrijorat ca niciodată.

Asesorul Liidecke, „care se întîmpla să fie prezent", se ridică şi luă cuvîntul. Nu avea prea multă experienţă şi nici nu fusese atent, căci tribunalul îl intimida; pe deasupra, tocmai se îndrăgostise, fiind aşadar incapabil să formuleze vreo idee coerentă. Vorbi trei minute, ceru să se ia în considerare circumstanţele atenuante (în caz că înalta Curte nu era de altă părere, sau dacă da, îi rugă pe judecători să-i ignore pledoaria), apoi se aşeză din nou, roşu ca racul şi foarte pierdut.

I se dădu cuvîntul avocatului lui Otto Quangel.

Acesta se ridică. Era un bărbat foarte blond şi plin de sine. Pînă atunci nu vorbise nici măcar o dată şi nu-şi luase deloc notiţe. Masa din faţa lui era goală. De fapt, de-a lungul procesului care dura deja de ore întregi, fusese preocupat doar de unghiile lui rozalii şi îngrijite, pe care le freca uşor şi apoi le cerceta atent.

Dar acum luă cuvîntul, cu roba pe jumătate descheiată, cu o mînă în buzunarul pantalonilor şi cu cealaltă gesticulînd discret. Avocatul acesta nu suferea pe clientul lui, îl considera respingător, mărginit, grozav de urît şi scîrbos. Din păcate, Quangel făcuse tot ce-i stătuse în putinţă ca să întărească această impresie, tăinuindu-i orice fel de informaţie, în ciuda sfatului dat de dr. Reichhardt: n-avea nevoie de nici un avocat.

Aşadar, avocatul Stark luă cuvîntul. Vocea sa nazală şi tărăgănată era într-o contradicţie totală cu cuvintele dure pe care le rostea.

— Rar s-a întîmplat ca noi, cei adunaţi în sala aceasta, să avem ocazia să vedem nişte specimene de o degradare morală atît de gravă, ca acelea aduse astăzi în faţa noastră, spuse avocatul. Trădare de ţară, înaltă

trădare, codoşie, preacurvie, avort, avariţie - chiar mă întreb, oare mai există vreun viciu uman de care clientul meu să nu se facă vinovat sau vreo infracţiune la care să nu fi luat parte? Onorată Curte, mărturisesc că mi-e peste puteri să apăr un infractor precum clientul meu. într-un caz ca acesta, mă văd silit să las deoparte rolul de avocat al apărării şi să mi-1 asum pe cel al acuzării, spunînd răspicat: justiţia trebuie să-şi urmeze cursul firesc şi să pună în aplicare cea mai straşnică pedeapsă posibilă. Şi ca să citez o sintagmă bine-cunoscută: Fiat justiţia, et pereat mundus[32] **Nici o circumstanţă atenuantă pentru acest criminal care nu merită să fie numit om!**

Cu asta, avocatul facu o plecăciune şi, spre surprinderea tuturor, se aşează din nou, trăgîndu-şi uşor pantalonii peste genunchi. îşi cercetă atent unghiile şi începu să le frece iar cu delicateţe.

După o scurtă pauză, judecătorul îl întrebă pe acuzat dacă mai are ceva de spus în apărarea sa, iar dacă da, îl sfătui să fie scurt.

Otto Quangel zise ţinîndu-şi pantalonii cu mîna:

[32] „Să se facă dreptate, de-ar fi să piară lumea“ (în lat., în orig.).

— N-am nimic de spus în apărarea mea. Dar aş vrea să-i mulţumesc cum se cuvine avocatului meu pentru pledoaria lui. în sfîrşit am înţeles ce-i acela un avocat de doi bani.

Şi Quangel se aşează în mijlocul rumorii stîrnite. Avocatul se întrerupse din lustruitul unghiilor, se ridică şi declară pe un ton degajat că o terminase cu clientul lui şi că acesta demonstrase din nou că era un infractor înrăit.

în clipa aceea, Quangel izbucni în rîs pentru prima oară de cînd fusese arestat, sau de fapt nici nu mai ştia de cînd. Rîse din inimă, iară să-i pese de nimic. Dintr-odată, ridicolul acelei situaţii, în care o bandă de criminali îi puneau lui eticheta de criminal, îl copleşi.

Judecătorul se răsti la acuzat pentru această izbucnire de veselie necuviincioasă şi se gîndi să-l ameninţe cu pedepse noi, însă apoi îşi aduse aminte că îl împovărase deja cu toate pedepsele existente. Singurul lucru pe care îl mai putea face era să-l dea afară din sala de judecată, dar i se păru o măsură

păguboasă, avînd în vedere că sentinţa ar fi fost rostită în absenţa ambilor acuzaţi. Aşa că hotărî să fie milos.

Curtea se retrase pentru a stabili verdictul.

Pauză lungă.

Majoritatea spectatorilor ieşiră să fumeze o ţigară, ca la teatru.

considera respingător, mărginit, grozav de urît şi scîrbos Din păcate, Quangel făcuse tot ce-i stătuse în putinţă ca sil **întărească această impresie, tăinuindu-i orice fel de infoi maţie, în ciuda sfatului dat de dr. Reichhardt: n-avea nevoie de nici un avocat.**

Aşadar, avocatul Stark luă cuvîntul. Vocea sa nazală şi

tărăgănată era într-o contradicţie totală cu cuvintele dure pe care le rostea.

— Rar s-a întîmplat ca noi, cei adunaţi în sala aceasto, să avem ocazia să vedem nişte specimene de o degradare morală atît de gravă, ca acelea aduse astăzi în faţa noastră, spuse avocatul. Trădare de ţară, înaltă trădare, codoşie, preacurvie, avort, avariţie - chiar mă întreb, oare mai există vreun viciu uman de care clientul meu să nu se facă vinovat sau vreo infracţiune la care să nu fi luat parte? Onorată Curte, mărturisesc că mi-e peste puteri să apăr un infractor precum clientul meu. Intr-un caz ca acesta, mă văd silit să las deoparte rolul de avocat al apărării şi să mi-1 asum pe cel al acuzării, spunînd răspicat: justiţia trebuie să-şi urmeze cursul firesc şi să pună în aplicare cea mai straşnică pedeapsă posibilă. Şi ca să citez o sintagmă bine-cunoscută: Fiat justiţia, et pereat mundus[33] **Nici o circumstanţă atenuantă pentru acest criminal care nu merită să fie numit om!**

Cu asta, avocatul facu o plecăciune şi, spre surprinderea tuturor, se aşeză din nou, trăgîndu-şi uşor pantalonii peste genunchi. îşi cercetă atent unghiile şi începu să le frece iar cu delicateţe.

[33] „Să se facă dreptate, de-ar fi să piară lumea“ (în lat., în orig.).

După o scurtă pauză, judecătorul îl întrebă pe acuzat dacă mai are ceva de spus în apărarea sa, iar dacă da, îl sfătui să fie scurt.

Otto Quangel zise ţinîndu-şi pantalonii cu mîna:

— N-am nimic de spus în apărarea mea. Dar aş vrea să-i mulţumesc cum se cuvine avocatului meu pentru pledoaria lui. în sfîrşit am înţeles ce-i acela un avocat de doi bani.

Şi Quangel se aşeză în mijlocul rumorii stîrnite. Avocatul se întrerupse din lustruitul unghiilor, se ridică şi declară pe un ton degajat că o terminase cu clientul lui şi că acesta demonstrase din nou că era un infractor înrăit.

în clipa aceea, Quangel izbucni în rîs pentru prima oară de cînd fusese arestat, sau de fapt nici nu mai ştia de cînd. Rîse din inimă, iară să-i pese de nimic. Dintr-odată, ridicolul acelei situaţii, în care o bandă de

criminali îi puneau lui eticheta de criminal, îl copleşi.

Judecătorul se răsti la acuzat pentru această izbucnire de veselie necuviincioasă şi se gîndi să-l ameninţe cu pedepse noi, însă apoi îşi aduse aminte că îl împovărase deja cu toate pedepsele existente. Singurul lucru pe care îl mai putea face era să-l dea afară din sala de judecată, dar i se păru o măsură păguboasă, avînd în vedere că sentinţa ar fi fost rostită în absenţa ambilor acuzaţi. Aşa că hotărî să fie milos.

Curtea se retrase pentru a stabili verdictul.

Pauză lungă.

Majoritatea spectatorilor ieşiră să fumeze o ţigară, ca la teatru.

Procesul: verdictul

Conform procedurii obişnuite, cei doi gardieni care îl păzeau pe Otto Quangel ar fi trebuit să-l conducă pe deţinut într-o cameră mică de detenţie folosită pentru astfel de pauze. Dar fiindcă sala se golise aproape de tot şi mutarea deţinutului - cu pantalonii veşnic alunecînd - ar fi fost destul de anevoioasă prin atîtea coridoare şi scări, cei doi găsiră de cuviinţă că puteau să ignore regulamentul şi rămaseră în sală, stînd de vorbă la o oarecare distanţă de Otto Quangel.

Bătrînul şef de atelier îşi sprijini capul în palme şi, preţ de cîteva minute, se cufundă într-un soi de moţăială. Procedurile întinse pe şapte ore - în care fusese nevoit să se concentreze neîntrerupt - îl epuizaseră. în minte i se perindau nişte imagini fantomatice: mîinile ca nişte gheare încovoiate ale judecătorului Feisler care se desfăceau şi se strîngeau, avocatul Annei, care se scobea în nas, micul cocoşat Heffke încercînd să zboare, Anna rostind „optzeci şi şapte" cu obrajii îmbujoraţi şi ochii strălucitori, cu un aer de superioritate pe care nu-1 mai văzuse niciodată, şi multe alte IMAGINI, multe... alte... imagini. Capul i se lăsa tot mai greu pe mîini - era atît de obosit, trebuia să doarmă, doar cinci minute, numai atît... Puse un braţ pe masă şi-şi odihni capul pe braţ. Respiră liniştit. Doar cinci minute de somn adînc şi de uitare. Dar în clipa

următoare tresări iar. Ceva din sală nu-1 lăsa să se odihnească. Se uită în jur cu ochii larg deschişi şi privirea îi căzu pe chipul fostului judecător Fromm, care stătea lîngă balustrada ce delimita spaţiul rezervat spectatorilor şi părea că-i face semne. Quangel îl observase şi înainte pe bătrînul domn, pentru că ochilor săi ageri nu le scăpa nimic, însă din cauza impresiilor puternice din ziua aceea, nu-1 băgase în seamă pe fostul lui vecin de pe Jablonskistrasse.

Acum însă, fostul judecător stătea lîngă balustradă, facîndu-i semne.

Quangel aruncă o privire spre cei doi gardieni- Aceştia stăteau cam la trei paşi distanţă, fară să se uite spre el, şi păreau adînciţi într-o discuţie aprinsă. Quangel îl auzi pe unul dintre ei spunînd:

— La care io-1 apuc pe ăsta micu' de gît...

Şeful de atelier se ridică, îşi prinse pantalonii cu

amîndouă mîinile şi păşi încet prin sală spre judecătorul Fromm.

Acesta stătea lîngă balustradă, cu ochii plecaţi, de parca n-ar fi vrut să-l vadă pe deţinutul care se apr°P^a- Apoi - Quangel se afla la doar cîţiva paşi de el - fostul judecător se răsuci brusc pe călcîie şi o porni pe culoarul dintre scaune spre uşa principală. Dar în urma lui, pe balustradă, rămase un pacheţel alb, mai mic decît un mosor cu aţă.

Quangel facu ultimii cîţiva paşi, întinse mîna şi ascunse rola micuţă în palmă, apoi în buzunarul pantalonilor. Părea ceva tare. Se întoarse şi văzu că gardienii nu-i remarcaseră nici acum absenţa. Apoi se trînti o uşă şi judecătorul Fromm dispăru.

Quangel o porni înapoi spre banca acuzaţd°r- Era destul de tulburat, inima îi bătea foarte tare şi i se părea aproape imposibil ca această aventură să se termine cu bine. Oare

Procesul: verdictul

Conform procedurii obişnuite, cei doi gardieni cari- il păzeau pe Otto Quangel ar fi trebuit să-l conducă pe defi nut într-o cameră mică de detenţie folosită pentru astfel de pauze. Dar fiindcă sala se golise aproape de tot şi mutam i deţinutului - cu pantalonii veşnic alunecînd - ar fi fost den tul de anevoioasă prin atîtea coridoare şi scări, cei doi găsiră de cuviinţă că puteau să ignore regulamentul şi rămaseră in sală, stînd de vorbă la o oarecare distanţă de Otto Quangel Bătrînul şef de atelier îşi sprijini capul în palme şi, preţ de cîteva minute, se cufundă într-un soi de moţăială. Procedurile întinse pe şapte ore - în care fusese nevoit să se con centreze neîntrerupt - îl epuizaseră. în minte i se perindau nişte imagini fantomatice: mîinile ca nişte gheare încovoiate ale judecătorului Feisler care se desfăceau şi se strîn geau, avocatul Annei, care se scobea în nas, micul cocoşai Heffke încercînd să zboare, Anna rostind „optzeci şi şapte“ cu obrajii îmbujoraţi şi ochii strălucitori, cu un aer de supe rioritate pe care nu-1 mai văzuse niciodată, şi multe alte imagini, multe... alte... imagini. Capul i se lăsa tot mai greu pe mîini - era atît de obosit, trebuia să doarmă, doar cinci minute, numai atît... Puse un braţ pe masă şi-şi odihni capul pe braţ. Respiră liniştit. Doar cinci minute de somn adînc şi de uitare. Dar în clipa următoare tresări iar. Ceva din sală nu-1 lăsa să se odihnească. Se uită în jur cu ochii larg deschişi şi privirea îi căzu pe chipul fostului judecător l 'romm, care stătea lîngă balustrada ce delimita spaţiul rezervat spectatorilor şi părea că-i face semne. Quangel

îl observase şi înainte pe bătrînul domn, pentru că ochilor săi ageri nu le scăpa nimic, însă din cauza impresiilor puternice din ziua aceea, nu-1 băgase în seamă pe fostul lui vecin de pe Jablonskistrasse.

Acum însă, fostul judecător stătea lîngă balustradă, lîcîndu-i semne.

Quangel aruncă o privire spre cei doi gardieni. Aceştia stăteau cam la trei paşi distanţă, fără să se uite spre el, şi păreau adînciţi într-o discuţie aprinsă. Quangel îl auzi pe unul dintre ei spunînd:

— La care io-1 apuc pe ăsta micu' de gît...

Şeful de atelier se ridică, îşi prinse pantalonii cu amîndouă mîinile şi păşi încet prin sală spre judecătorul Fromm.

Acesta stătea lîngă balustradă, cu ochii plecaţi, de parcă n-ar fi vrut să-l vadă pe deţinutul care se apropia. Apoi - Quangel se afla la doar cîţiva paşi de el - fostul judecător se răsuci brusc pe călcîie şi o porni pe culoarul dintre scaune spre uşa principală. Dar în urma lui, pe balustradă, rămase un pacheţel alb, mai mic decît un mosor cu aţă.

Quangel facu ultimii cîţiva paşi, întinse mîna şi ascunse rola micuţă în palmă, apoi în buzunarul pantalonilor. Părea ceva tare. Se întoarse şi văzu că gardienii nu-i remarcaseră nici acum absenţa. Apoi se trînti o uşă şi judecătorul Fromm dispăru.

Quangel o porni înapoi spre banca acuzaţilor. Era destul de tulburat, inima îi bătea foarte tare şi i se părea aproape imposibil ca această aventură să se termine cu bine. Oare

ce era atît de important pentru bătrînul judecător,
încAI să-şi rişte viaţa?

Quangel se afla la doar cîţiva paşi de locul lui cînd unul dintre gardieni ridică brusc ochii. Tresări speriat, aruncă o privire nedumerită spre locul gol al lui Quangel, de partu ar fi vrut să se convingă că acuzatul chiar nu stătea acolo, după care începu să strige:

LXII **Ce căutati acolo?**

Colegul lui tresări şi el şi se holbă la Quangel. Din pricina şocului, cei doi rămăseseră ca trăsniţi şi nici nu le trecea prin cap să-l conducă pe deţinut la locul lui.

LXIII **Aş fi vrut să mă duc la baie, domnule gardian! rău punse Quangel.**

Dar în timp ce poliţistul, liniştit oarecum, mîrîia: „Păi, data viitoare nu vă mai fîţîiţi singur pe-aici! Cereţi voie!“ - în timp ce poliţistul vorbea încă, lui Quangel îi veni o idee neaşteptată. îşi dădu seama că, la fel ca Anna, nici el nu voia să rămînă în sală. N-aveau decît să pronunţe sentinţa în lipsa lor - asta sigur le-ar strica distracţia. El unul nu era deloc curios s-o afle, pentru simplul fapt că o cunoştea deja. în plus, ardea de nerăbdare să vadă ce era în pacheţelul acela important pe care i-1 strecurase bătrînul judecător.

Cei doi gardieni ajunseră lîngă Quangel şi-l apucară de braţe, în timp ce el îşi ridica pantalonii alunecaţi.

Quangel le aruncă o privire rece şi spuse:

LXIV **Să crape Hitler!**

LXV **Ce?**

Gardienii rămaseră cu gura căscată, neputînd să-şi creadă urechilor.

Atunci Quangel spuse tare şi repede:

LXVI **Să crape Hitler! Să crape Goring! Să crape Goebbels, dobitocul naibii! Să crape Streicher!**

Un pumn în bărbie îl împiedică să-şi continue tirada de injurii asupra glorioasei găşti. Cei doi gardieni îl tîrîră afară pe bărbatul inconştient.

Aşa se face că judecătorul se văzu totuşi nevoit să citească verdictul în lipsa acuzaţilor. Degeaba îl iertase judecătorul suprem pentru jignirea avocatului. Da, Quangel avusese dreptate: citirea verdictului nu îl mai distră cîtuşi de puţin pe judecător, dacă nu putea să-i privească pe acuzaţi în faţă. Şi se gîndise deja la nişte insulte grozave...

în timp ce Feisler vorbea, Quangel îşi veni în fire în camera de detenţie. Bărbia îi zvîcnea, capul îl durea şi îşi amintea cu greu cele întîmplate. îşi pipăi cu grijă buzunarul: slavă Cerului, pacheţelul era încă acolo.

Desluşi paşii paznicului de pe culoar, apoi zgomotul lor încetă şi auzi un hîrşîit uşor la uşa lui: clapa vizetei se dădu la o parte şi Quangel închise ochii, prefacîndu-se în continuare inconştient. I se păru că liniştea aceea durează la nesfîrşit, dar pînă la urmă hîrşîitul se auzi din nou şi paznicul îşi reluă plimbarea...

Clapa vizetei fusese trasă şi Quangel era convins că paznicul nu avea să se mai uite înăuntru în următoarele două-trei minute...

Strecură repede mîna în buzunar şi scoase pacheţelul. Scoase aţa cu care era legat şi netezi bileţelul înfăşurat în jurul unei fiole, apoi citi cuvintele bătute la maşina de scris: „Cianură, ucide iară a provoca durere, în doar cîteva secunde. Ascundeţi fiola în gură. Soţia dvs. va primi şi ea o doză. Distrugeţi bileţelul!“

Quangel zîmbi. Bunul şi bătrînul judecător! Dragul de el! Mestecă bileţelul pînă cînd îl umezi în întregime, apoi îl înghiţi.

ce era atît de important pentru bătrînul judecător, încît, să-şi rişte viaţa?

Quangel se afla la doar cîţiva paşi de locul lui cînd unul dintre gardieni ridică brusc ochii. Tresări speriat, aruncă o privire nedumerită spre locul gol al lui Quangel, de parca ar fi vrut să se convingă că acuzatul chiar nu stătea acolo, după care începu să strige:

LXVII Ce căutaţi acolo?

Colegul lui tresări şi el şi se holbă la Quangel. Din pricina şocului, cei doi rămăseseră ca trăsniţi şi nici nu le trecea prin cap să-l conducă pe deţinut la locul lui.

LXVIII **Aş fi vrut să mă duc la baie, domnule gardian! răspunse Quangel.**

Dar în timp ce poliţistul, liniştit oarecum, mîrîia: „Păi, data viitoare nu vă mai fîţîiţi singur pe-aici! Cereţi voie!“ - în timp ce poliţistul vorbea încă, lui Quangel îi veni o idee neaşteptată. îşi dădu seama că, la fel ca Anna, nici el nu voia să rămînă în sală. N-aveau decît să pronunţe sentinţa în lipsa lor - asta sigur le-ar strica distracţia. El unul nu era deloc curios s-o afle, pentru simplul fapt că o cunoştea deja. în plus, ardea de nerăbdare să vadă ce era în pacheţelul acela important pe care i-1 strecurase bătrînul judecător.

Cei doi gardieni ajunseră lîngă Quangel şi-l apucară de braţe, în timp ce el îşi ridica pantalonii alunecaţi.

Quangel le aruncă o privire rece şi spuse:

LXIX **Să crape Hitler!**

LXX **Ce?**

Gardienii rămaseră cu gura căscată, neputînd să-şi creadă urechilor.

Atunci Quangel spuse tare şi repede:

LXXI **Să crape Hitler! Să crape Goring! Să crape Goebbels, dobitocul naibii! Să crape Streicher!**

Un pumn în bărbie îl împiedică să-şi continue tirada de injurii asupra glorioasei găşti. Cei doi gardieni îl tîrîră afară pe bărbatul inconştient.

Aşa se face că judecătorul se văzu totuşi nevoit să citească verdictul în lipsa acuzaţilor. Degeaba îl iertase judecătorul suprem pentru jignirea avocatului. Da, Quangel avusese dreptate: citirea verdictului nu îl mai distră cîtuşi de puţin pe judecător, dacă nu putea să-i privească pe acuzaţi în faţă. Şi se gîndise deja la nişte insulte grozave...

în timp ce Feisler vorbea, Quangel îşi veni în fire în camera de detenţie. Bărbia îi zvîcnea, capul îl durea şi îşi

amintea cu greu cele întîmplate. îşi pipăi cu grijă buzunarul: slavă Cerului, pacheţelul era încă acolo.

Desluşi paşii paznicului de pe culoar, apoi zgomotul lor încetă şi auzi un hîrşîit uşor la uşa lui: clapa vizetei se dădu la o parte şi Quangel închise ochii, prefacîndu-se în continuare inconştient. I se păru că liniştea aceea durează la nesfîrşit, dar pînă la urmă hîrşîitul se auzi din nou şi paznicul îşi reluă plimbarea...

Clapa vizetei fusese trasă şi Quangel era convins că paznicul nu avea să se mai uite înăuntru în următoarele două-trei minute...

Strecură repede mîna în buzunar şi scoase pacheţelul. Scoase aţa cu care era legat şi netezi bileţelul înfăşurat în jurul unei fiole, apoi citi cuvintele bătute la maşina de scris: „Cianură, ucide fară a provoca durere, în doar cîteva secunde. Ascundeţi fiola în gură. Soţia dvs. va primi şi ea o doză. Distrugeţi bileţelul!“

Quangel zîmbi. Bunul şi bătrînul judecător! Dragul de el! Mestecă bileţelul pînă cînd îl umezi în întregime, apoi îl înghiţi.

Cercetă curios lichidul transparent din fiolă. „Moarte rapidă, iară dureri“, îşi spuse. „Ah, dacă aţi şti ce am cu aici! Iar Anna o să primească şi ea doza ei. S-a gîndit Im toate. Bunul judecător!“

Quangel vîrî mica fiolă în gură. După ce încercă mai multe locuri, hotărî că cel mai bine ar fi să o ascundă sul» gingie, în spate, ca pe un creion sau o doză de tutun de mea tecat - avusese mulţi colegi de serviciu care mestecau tutun îşi pipăi obrazul. Nu, nu simţea nici un fel de umflătura Iar dacă gardienii ar fi observat totuşi ceva, ar fi spart fiola cu dinţii, înainte să i-o ia şi ar fi înghiţit-o.

Quangel zîmbi din nou. Acum era cu adevărat liber, acum nu mai aveau nici o putere asupra lui!

Casa morţii

Casa morţii din Plotzensee îl adăposteşte acum pe Otto Quangel. Izolatorul rezervat condamnaţilor la moarte e ultima lui casă de pe lumea asta.

Da, e ţinut în regim de izolare: pentru cei condamnaţi la moarte nu mai există colegi de celulă, nici dr. Reichhardt, nici măcar „cîinele". Singurul tovarăş al condamnaţilor la moarte este moartea: aşa vrea legea.

Cei condamnaţi la moarte stau într-o clădire separată. Sunt zeci, poate sute de condamnaţi, fiecare izolat în celula sa. Paşii gardienilor răsună tot timpul pe coridor, ca şi zăngă- nitul cheilor, iar cîinii latră toată noaptea prin curtea peni- tenciarului.

Dar din celulele acestor fantome nu se aude nici un zgomot, în celulele lor e linişte şi pace, nu se aude nici un zgomot. Sunt atît de tăcuţi candidaţii aceştia la moarte! Au fost adunaţi din toate colţurile Europei: germani, francezi, olandezi, belgieni, norvegieni, bărbaţi, adolescenţi sau doar nişte copii, oameni buni, oameni slabi, oameni răi - toate temperamentele, de la sangvini pînă la colerici şi melancolici. Dar în clădirea asta diferenţele dispar, toţi tac - nişte fantome ale fiinţelor care erau odată. Quangel aude din cînd în cînd pe cineva plîngînd, apoi se face din nou liniştе... liniştе... liniştе...

A iubit liniştea de cînd se ştie. în aceste ultime luni a fost nevoit să se deprindă cu o viaţă total opusă felului său de a fi: n-a avut nici o clipă de liniştе, a fost tîrît de nenumărate ori la interogatorii, deşi ura vorbăria mai mult decît orice pe lume. Dar acum s-a întors încă o dată, iară îndoială ultima, la felul lui de-a fi, la liniştе şi răbdare. Dr. Reichhardt era un om bun, l-a învăţat multe, dar acum, atît de aproape de moarte, era mai bine să trăiască fără dr. Reichhardt.

Tot de la dirijor a învăţat să-şi creeze o rutină aici, în celulă. Face totul după un program dinainte stabilit: îşi spală hainele cu multă grijă, face cîteva exerciţii de gimnastică, deprinse pe furiş de la fostul lui coleg, se plimbă prin celulă cîte o oră, înainte şi după masă, face curat peste tot, mănîncă şi doarme. Şi aici are cărţi; primeşte cîte şase în fiecare săptămînă, dar în privinţa asta nu s-a schimbat - nici măcar nu se uită la ele. Doar n-o să se apuce de citit acum la bătrîneţe.

Şi cu ceva tot s-a ales de la dr. Reichhardt. în timp ce se plimbă, fredonează doar pentru el. îşi aduce aminte cîntece vechi pentru copii şi cîntece populare de pe vremea cînd era elev. I se ivesc în minte de nicăieri, din negura vremurilor, vers după vers - ce memorie trebuie să aibă dacă îşi aminteşte versuri învăţate acum patruzeci de ani! Şi apoi poemele: Inelul lui Policrate, Chezăşia, Odă bucuriei[34], Regele ielelor[35]. **Dar** Cîntecul clopotului[36] **nu şi-l mai aduce aminte. Poate că n-a învăţat niciodată toate versurile pe de rost, nu mai ştie...**

---

34 Balade de Friedrich von Schiller.

35 Baladă de Johann Wolfgang von Goethe.

36 Poezie de Friedrich von Schiller.

O viaţă liniştită, cu zile ocupate în mare parte de muncă. Da, trebuie să muncească şi aici, trebuie să cureţe o anumită cantitate de mazăre, trebuie să separe mazărea cu viermi de cea curată, trebuie să aleagă boabele zdrobite sau tăiate, precum şi celelalte seminţe rătăcite, şi să arunce bobiţele negre sau gri de măzăriche. îi place munca asta, degetele lui aleg boabele cu hărnicie ore în şir.

Şi e bine că i-au dat tocmai munca asta, pentru că aşa are şi mîncare destulă. Vremurile bune, în care putea să se înfrupte din mîncarea doctorului Reichhardt, s-au încheiat definitiv. Mîncarea pe care o primeşte acum e nefiartă, apoasă, pîinea e umedă şi lipicioasă, servită cu nişte terci din cartofi care-i apasă stomacul ca un pietroi.

Dar mazărea îl ajută. Nu poate să ia prea multă, pentru că îi cîntăresc fiecare porţie, dar poate să ia atît cît să-şi mai astîmpere foamea. De obicei înmoaie boabele în apă şi apoi, cînd s-au umflat, le încălzeşte în supă, după care le mestecă. Aşa îşi mai îmbunătăţeşte hrana, despre care s-ar putea spune, conform zicalei: e prea puţină ca să supravieţuieşti

şi prea multă ca să mori.

Quangel are impresia că gardienii şi supraveghetorii ştiu ce face, că fură din mazăre, dar nu spun nimic. Şi nu fiindcă ar vrea să-l cruţe, pentru că e oricum condamnat la moarte, ci fiindcă nu le pasă, au devenit insensibili în casa asta în care au fost martori la atîta mizerie.

Nu vorbesc, ca să nu li se adreseze nimeni. Nu vor să audă plîngeri sau reclamaţii, oricum nu pot să facă nimic, nu pot să îmbunătăţească situaţia nimănui. Aici totul îşi urmează cursul rigid. Sunt doar nişte rotiţe într-un mecanism, nişte rotiţe din fier, din oţel. Dacă fierul s-ar îndoi, rotiţa ar trebui înlocuită, iar ei nu vor să fie înlocuiţi, vor să rămînă în continuare nişte rotiţe.

Tocmai de aceea nu pot să-i consoleze, şi nici nu vor Rămîn aşa cum sunt: nepăsători, reci, neimplicaţi.

Cînd Otto Quangel a fost adus prima oară în celula hhI i», din carcera unde a executat sentinţa judecătorului Folnlor, s-a gîndit c-o să rămînă acolo doar o zi sau două, că torţ i< > narii lui sunt dornici să-l vadă mort şi că o să-l execute ut scurt timp - lucru care i-ar fi convenit.

Dar apoi îşi dădu seama treptat că pînă la executarea sentinţei puteau să treacă săptămîni sau chiar luni întregi, poate chiar şi un an. Da, existau deţinuţi condamnaţi In moarte care aşteptau de un an şi care se duceau la cui care neştiind dacă în ziua următoare nu vor fi treziţi de călău; putea să vină în orice noapte, la orice oră, putea să i găsească mestecîndu-şi dumicaţii, curăţînd mazăre sau deşertîndu-şi oala de noapte, uşa putea să se deschidă ori cînd, iar o mînă avea să le facă semn şi o voce avea să le spună: „Haide! A venit vremea!“

Există o cruzime monstruoasă în aşteptarea aceasta în care deţinuţii sunt ţinuţi zile, săptămîni sau luni întregi. Şi nu se explică doar prin formalităţile legale: nu doar apelurile' la clemenţă ce aşteaptă să fie rezolvate sunt cele care amînă

executarea sentinţei. Unii spun că n-are timp călăul, că e prea ocupat. Călăul lucrează aici doar lunea şi joia, în restul zilelor e pe drum, e nevoie de el în toată Germania, peste tot se execută oameni, şi e nevoit să lucreze şi în deplasare. Dar cum se face că, de pildă, dintre două persoane condamnate la moarte în aceeaşi zi, pentru aceeaşi infracţiune, una e executată cu şapte luni mai devreme decît cealaltă? Nu, aici e vorba de sadism, de cruzime, de barbarie; în închisoarea asta nu eşti bătut sau torturat, aici otrava se prelinge în celule prin crăpături, neobservată. Nu vor să-ţi elibereze sufletul din strînsoarea fricii de moarte nici măcar o clipă.

în zilele de luni şi joi casa morţii devine agitată. Fantomele încep să se frămînte din noaptea de dinainte, se lasă pe vine lîngă uşi, tremurînd din tot trupul, trag cu urechea la zgomotele de pe coridoare. Se aud încă paşii paznicilor, e abia două dimineaţa. Dar în curînd... Poate chiar azi. Şi prizonierii încep să se roage şi să se milogească: încă trei sau patru zile şi o să mă duc de bunăvoie, dar nu azi, nu azi, nu încă! Se roagă şi se milogesc, şi se gudură.

Ceasul bate ora patru. Paşi, zornăit de chei, murmur de voci. Paşii se apropie. Inima începe să-ţi bubuie, sudoarea îţi scaldă tot trupul. Dintr-odată o cheie începe să se învîrtă într-un zăvor. Linişteşte-te, linişteşte-te, e celula de alături, sau nu, e cealaltă de după ea! Rîndul tău n-a venit încă. Un strigăt înăbuşit numaidecît: „Nu! Nu! Ajutor!“ Tîrşîit de picioare. Linişte. Paşii cadenţaţi ai paznicului. Linişte. Aşteptare. Aşteptare îngrozită. Nu mai rezist...

Şi după o întîrziere nesfîrşită, după o prăpastie plină de teamă, după o aşteptare insuportabilă, care trebuie totuşi suportată, murmurul se apropie iar, împreună cu tîrşîitul picioarelor şi zornăitul cheilor... Se aud din ce în ce mai aproape, din ce în ce mai clar. O, Doamne, nu încă, nu azi, nu încă. Doar trei zile! Clic-clac! O cheie răsucită în zăvor. Unde - la mine? Nu, la tine! E în celula de-alături; cîteva cuvinte mormăite, da, l-au luat pe vecinul. îl scot afară... paşii se îndepărtează...

Timpul se scurge încet, se fărîmiţează încet, în bucăţele infinit de multe. Aşteptarea. Nu ţi-a rămas

altceva decît aşteptarea. Paşii gardienilor se aud pe coridor. O, Doamne, azi au luat celulă după celulă; următorul pe care-1 scot de aici eşti tu. Următorul... eşti... tu! în trei ceasuri o să ajungi un cadavru, trupul ăsta o să fie ţeapăn, picioarele astea care te poartă acum o să se prefacă în nişte pari, din mîinile astea care au muncit, au mîngîiat, au împărţit tandreţe şi au păcătuit n-o să mai rămînă decît două bucăţi de carne putredă! Pare cu neputinţă şi, totuşi, e adevărat!

Aşteptare... aşteptare... aşteptare! Şi dintr-odată con damnatul care aşteaptă zăreşte lumina ce se strecoară prin geam şi aude un clopot care îi dă deşteptarea. E o nouă zi, o nouă zi de lucru - l-au mai cruţat încă o zi. A mai primii cîteva zile, trei - chiar patru, dacă e joi. Norocul i-a surîs din nou! Omul respiră mai uşor, în sfîrşit poate să respire mai liniştit, poate îl scutesc de tot. Poate va sosi marea victorie şi odată cu ea o amnistie, poate îi vor comuta pedeapsa la închisoare pe viaţă!

O oră, o oră în care poate să respire mai uşor!

Apoi frica îi dă tîrcoale din nou, otrăvind aceste trei-patru zile: s-au oprit chiar înainte de celula ta, luni o să înceapă cu tine, ai să vezi. Oh, ce să fac? Nimic...

Şi iar de la capăt: aceeaşi frică de două ori pe săptămînă, aceeaşi frică în fiecare zi a săptămînii, aceeaşi frică în fiecare secundă!

Frică de moarte, lună de lună!

Uneori Otto Quangel se întreba de unde ştia toate astea. Doar nu vorbea niciodată cu nimeni şi nici alţii nu-i vorbeau. Cîteva vorbe strigate de paznici: „Hai cu mine!“, „Trezirea!“, „Munceşte mai repede!“ Şi poate, în timp ce-i umpleau farfuria, cîteva cuvinte mai degrabă mormăite decît şoptite: „Şapte azi“. Asta era tot.

Dar simţurile lui deveniseră incredibil de ascuţite, ghiceau tot ce nu vedea cu ochii. Urechile sale prindeau fiecare zgomot de pe coridor, auzea frînturi de conversaţii între paznicii care se schimbau unul pe altul, un ţipăt, o înjurătură - totul i se dezvăluia, nimic nu rămînea un secret pentru el. Şi apoi, nopţile, nopţile acelea lungi, care conform regulamentului durau cîte treisprezece ore, dar care nu se puteau numi nopţi, pentru că n-avea voie să stingă lumina, în nopţile acelea îşi lua uneori inima în dinţi şi se căţăra pînă lîngă geam, trăgea cu urechea la zgomotele de-afară. Ştia că santinelele din curte, cu cîinii lor care lătrau tot timpul, primiseră ordine să tragă în fiecare faţă ce se ivea la geam, şi auzise de mai multe ori împuşcături, dar cu toate astea îşi asuma riscul.

Stătea acolo, căţărat pe scăunelul său, adulmecînd aerul curat al nopţii (pînă şi pentru aerul ăsta merita să-şi rişte viaţa) şi auzea şoaptele răspîndindu-se de la geam la geam, la început doar nişte vorbe fară sens: „Karl şi-a luat-o din nou!“ sau „Femeia de la 347 a stat acolo jos toată ziua“. Dar cu timpul reuşi să dezlege enigma şi află că vecinul lui din celula de-alături lucrase într-o organizaţie de contraspionaj şi că vînduse nişte secrete duşmanilor; încercase deja să se sinucidă de două

ori. în celula de lîngă el se afla un muncitor care lucrase într-o centrală şi lăsase să se ardă cîteva dinamuri - un comunist. Iar unul dintre gardieni, un anume Brennecke, îţi facea rost de hîrtie şi de creioane tocite, ba chiar îţi ducea şi scrisorile pe furiş, dacă cineva îl ungea bine de-afară, cu mulţi bani sau, şi mai bine, cu mîncare. Şi tot aşa... şi tot aşa... Veşti peste veşti. Pînă şi o casă a morţii putea să vorbească, să respire şi să trăiască. Nevoia adînc înrădăcinată de-a comunica nu putea fi extirpată nici măcar aici.

Dar chiar dacă uneori îşi risca viaţa trăgînd cu urechea, chiar dacă simţurile sale nu se săturau niciodată să înregistreze şi cea mai mică schimbare, Otto Quangel nu se putea considera unul dintre ceilalţi. Cîteodată vecinii lui simţeau sau bănuiau că e şi el la geam, iar unul dintre ei îi şoptea: „Ei, cu tine care mai e treaba, Otto? Ai primit răspuns la cererea aia de graţiere?“ (Ştiau totul despre el.) Dar el nu răspundea niciodată, nu scotea nici un cuvînt, nu voia să se trădeze că trage şi el cu urechea. Nu se simţea unul dintre ei, chiar dacă li se dăduse acelaşi verdict, nu, el era diferit.

Şi era diferit de ei nu pentru că era mai retras, ca înainte, sau mai dornic de linişte şi pace, lucruri care altădat a ridicaseră o barieră între el şi semenii lui, şi nici din cauza că detesta vorbăria sau că era tăcut - era diferit datorită acelei fiole mici primite de la fostul judecător Fromm.

Acea fiolă cu cianură îl eliberase. Ceilalţi tovarăşi de suferinţă trebuiau să străbată drumul acela amar pînă la capăt; însă el putea să aleagă. Putea să moară în orice clipă dacă voia. Era liber. Se afla în casa morţii, după gratii şi ziduri, era legat cu lanţuri şi cătuşe, dar el, Otto Quangel - fost şef de atelier, fost maistru tîmplar, fost soţ, fost tată şi fost agitator -, se simţea eliberat. Asta au făcut, l-au făcut liber, mai liber decît a fost vreodată. El, posesorul fiolei, nu se mai temea de moarte. Moartea îl însoţea în fiecare clipă, era o faţă cunoscută, un prieten chiar. El, Otto Quangel, nu trebuia să se trezească înainte de vreme în fiecare luni şi joi sau să tragă înspăimîntat cu urechea pe la uşă. Nu era umil la fel ca ei, nu întru totul. Nu trebuia să se chinuiască,

pentru că sfîrşitul chinurilor se afla în mîinile lui.

. A

Ducea o viaţă bună. Ii plăcea. Uneori nici nu ştia dacă o să aibă vreodată nevoie de fiola aceea. Poate era mai bine dacă aştepta pînă în ultimul moment? Poate îl lăsau totuşi s-o mai vadă o dată pe Anna? Nu era mai bine dacă nu i-ar fi scutit de ruşinea asta?

N-aveau decît să-l omoare! Cu atît mai bine! Voia să ştie cum procedau - era ca şi cînd ar fi primit o misiune, ca şi cînd ar fi fost datoria lui să afle cum o făceau. Voia să fie conştient pînă în ultima clipă, pînă cînd îi puneau laţul în jurul gîtului sau capul pe butuc. Putea să-i păcălească şi-n ultimul minut.

Fiind sigur că nu i se mai putea întîmpla nimic - poate pentru prima oară în viaţă reuşi să redevină el însuşi şi în certitudinea asta îşi găsi liniştea, seninătatea şi pacea. Trupul lui îmbătrînit nu se simţise niciodată mai sănătos decît în săptămînile acelea. Ochiul lui de şoim nu privise niciodată lumea

înconjurătoare mai prietenos decît acum, cînd se afla în închisoarea condamnaţilor la moarte din Plotzensee. Spiritul lui nu hoinărise niciodată mai liber ca aici.

Era o viaţă frumoasă!

Quangel speră că şi Annei îi mergea la fel de bine. Bătrînul judecător Fromm era un om cinstit, care-şi ţinea promisiunile. Anna o să scape şi ea de chinurile astea, Anna o să fie şi ea liberă, liberă în închisoare...

CAPITOLUL 68

Cererea de clemenţă

Otto Quangel se afla în carceră de doar cîteva zile - conform deciziei Tribunalului Poporului dîrdîind de frig în cuşca mică, înconjurată de bare de fier, care semăna mai mult cu o cuşcă de maimuţă dintr-o grădină zoologică -, cînd uşa se deschise, lumina se aprinse şi în uşă apăru avocatul lui, dr. Stark,

care îşi privi clientul.

Quangel se ridică încet în picioare şi îi întoarse privirea.

Aşadar, domnul ăsta pus la patru ace, cu unghiile lui rozalii şi felul lui tărăgănat de-a vorbi, se hotărîse să-i facă o vizită. Probabil ca să-l vadă cum se chinuieşte.

Dar fiola cu cianură era deja în gura lui Quangel, ca un talisman care îl ajuta să îndure foamea şi frigul, drept care îl privi pe domnul acela elegant cu calm şi cu un aer aproape vesel, batjocoritor, cu toate că hainele atîrnau pe el ca nişte cîrpe, tremura de frig şi stomacul îl ustura de foame.

LXXII **Da, ce e? întrebă în cele din urmă Quangel.**

LXXIII **V-am adus verdictul, spuse avocatul scoţînd o foaie din geantă.**

Dar Quangel nu întinse mîna după ea.

LXXIV **Nu mă interesează, spuse. Doar ştiu că sunt condamnat la moarte. Şi nevastă-mea?**

LXXV **Şi ea. Şi n-aveţi dreptul să faceţi apel.**

LXXVI **Bine, răspunse Quangel.**

LXXVII **Dar puteţi să depuneţi o cerere de clemenţă, spuse avocatul.**

LXXVIII **Către cine? Către Führer?**

LXXIX **Da, către Führer.**

LXXX **Nu, mulţumesc.**

LXXXI **Deci vreţi să muriţi?**

Quangel rîse.

LXXXII **Nu vă e frică?**

Quangel zîmbi.

Avocatul se uită pentru prima oară cu o urmă de interes la faţa clientului său.

LXXXIII **Atunci o s-o depun eu în locul dumneavoastră, spuse.**

LXXXIV **După ce le-aţi cerut să mă condamne!**

LXXXV **Asta e procedura obişnuită, după fiecare sentinţă cu moartea, se depune o cerere de clemenţă. Face parte dintre sarcinile mele.**

LXXXVI **Dintre sarcinile dumneavoastră. Aha, înţeleg. La fel ca şi apărarea infractorilor. Ei bine, bănuiesc că cererea dumneavoastră n-o să aibă nici un efect, aşa că mai bine o lăsaţi baltă.**

LXXXVII **O s-o depun şi iară acordul dumneavoastră.**

LXXXVIII **Nu pot să vă împiedic.**

Quangel se aşeză din nou pe prici. Aştepta ca omul din faţa lui să termine cu vorbăria aia goală şi să plece.

Dar avocatul nu plecă, ci îl întrebă, după o pauză lungă:

LXXXIX **Spuneţi-mi, de ce aţi făcut-o, de fapt?**

XC **De ce-am făcut ce? întrebă Quangel indiferent, fără să se uite la filfizon.**

XCI **De ce aţi scris cărţile alea poştale? Oricum n-aţi realizat nimic şi acum o să vă coste viaţa.**

XCII **Pentru că-s un prost. Pentru că nu mi-a trecut ceva mai bun prin cap. Pentru că mă aşteptam la o altă reacţie. De-aia!**

XCIII **Şi nu vă pare rău? Nu vă pare rău c-o să vă pierdeţi viaţa din cauza unei prostii ca asta?**

Privirea severă o întîlni pe cea a avocatului, privirea aceea din alte vremuri, mîndră, nemiloasă, de pasăre de pradă.

XCIV **Măcar eu am rămas un om cinstit, răspunse. Măcar eu n-am colaborat cu ei.**

Avocatul îl privi mult timp pe omul care stătea în faţa sa, iară să spună nimic. Apoi zise:

XCV **Pînă la urmă îl cred pe colegul meu, avocatul soţiei dumneavoastră: chiar sunteţi nebuni amîndoi.**

XCVI **Vi se pare o nebunie faptul că un om e gata să plătească un preţ oricît de mare numai ca să-şi păstreze demnitatea?**

XCVII **Aţi fi putut rămîne un om cinstit şi fără cărţile poştale.**

XCVIII **Asta ar fi însemnat o aprobare tacită. Dumneavoastră ce preţ aţi plătit ca să ajungeţi un domn aşa de elegant, cu pantaloni la dungă, unghii date cu lac şi pledoarii mincinoase? Ce preţ aţi plătit, ia spuneţi!**

Avocatul nu zise nimic.

XCIX **Vedeţi? spuse Quangel. Şi o să plătiţi un preţ din ce în ce mai mare, poate că într-o zi o să fiţi nevoit să plătiţi chiar cu capul, la fel ca mine, însă dumneavoastră o să plătiţi pentru netrebnicie!**

Avocatul tăcea mai departe.

Quangel se ridică rîzînd.

C **Vedeţi? spuse. Ştiţi bine că cel de după gratii e un om cinstit, pe cînd dumneavoastră sunteţi un netrebnic. Ştiţi**

că infractorul se plimbă liber şi omul cinstit e condamnat la moarte. Nu sunteţi un avocat bun, nu degeaba v-am numit „avocat de doi bani". Iar acum vreţi să depuneţi o cerere de clemenţă în numele meu - ştiţi ceva, mai bine plecaţi!

CI **Dar chiar o să depun cererea aia în numele dumneavoastră, spuse avocatul.**

Quangel nu răspunse.

CII **Păi, atunci, la revedere, spuse avocatul.**

CIII **Puţin probabil - asta dacă nu vreţi să urmăriţi execuţia. în cazul ăsta, sunteţi bine-venit!**

Avocatul plecă.

Era un om aspru, nesimţitor, un om rău. Dar avea atîta minte încît să înţeleagă că celălalt era mai bun.

Cererea de clemenţă care trebuia să obţină mila Fiihre- rului a fost întocmită, motivul invocat fiind nebunia, însă avocatul ştia prea bine că Otto Quangel nu era nebun.

A fost depusă o cerere de clemenţă adresată Fiihrerului şi pentru Anna Quangel, dar aceasta nu

venea de undeva din Berlin, ci dintr-un sătuc sărac din Brandenburg şi pe plic apărea numele de Heffke.

Părinţii Annei Quangel primiseră o scrisoare de la nora lor, soţia fiului lor Ulrich. Scrisoarea conţinea doar veşti proaste, formulate fară ocolişuri, în propoziţii scurte şi nemiloase. Fiul lor Ulrich era internat la ospiciul din Witte- nau, din cauza lui Otto şi a Annei Quangel. Dar nici ei n-o duceau mai bine: fuseseră condamnaţi la moarte pentru că îşi trădaseră Fiihrerul şi ţara. Iată unde au ajuns copiii voştri. E o ruşine să te cheme Heffke, ca pe ei!

Fără un cuvînt, fară a îndrăzni să se privească măcar, cei doi bătrîni stăteau şi se gîndeau în căsuţa lor sărăcăcioasă. Scrisoarea, cu veştile sale cumplite, zăcea între ei. Dar bătrînii nu îndrăzneau să se uite la ea.

CIV **Pentru că-s un prost. Pentru că nu mi-a trecut ceva mai bun prin cap. Pentru că mă aşteptam la o altă reacţie. De-aia!**

CV **Şi nu vă pare rău? Nu vă pare rău c-o să vă pierdeţi**

viaţa din cauza unei prostii ca asta?

Privirea severă o întîlni pe cea a avocatului, privirea aceea din alte vremuri, mîndră, nemiloasă, de pasăre de pradă.

CVI Măcar eu am rămas un om cinstit, răspunse. Măcar eu n-am colaborat cu ei.

Avocatul îl privi mult timp pe omul care stătea în faţa sa, fară să spună nimic. Apoi zise:

CVII Pînă la urmă îl cred pe colegul meu, avocatul soţiei dumneavoastră: chiar sunteţi nebuni amîndoi.

CVIII Vi se pare o nebunie faptul că un om e gata să

plA tească un preţ oricît de mare numai ca să-şi păstreze den» nitatea?

CIX **Aţi fi putut rămîne un om cinstit şi fără cărţile poştale.**

CX **Asta ar fi însemnat o aprobare tacită. Dumneavoast i rt ce preţ aţi plătit ca să ajungeţi un domn aşa de elegant, cu pantaloni la dungă, unghii date cu lac şi pledoarii minei noase? Ce preţ aţi plătit, ia spuneţi!**

Avocatul nu zise nimic.

CXI **Vedeţi? spuse Quangel. Şi o să plătiţi un preţ din ce în ce mai mare, poate că într-o zi o să fiţi nevoit să pini iţi chiar cu capul, la fel ca mine, însă dumneavoastră o să plA tiţi pentru netrebnicie!**

Avocatul tăcea mai departe.

Quangel se ridică rîzînd.

CXII **Vedeţi? spuse. Ştiţi bine că cel de după gratii e un nin cinstit, pe cînd dumneavoastră sunteţi un**

netrebnic. Ştiţi

că infractorul se plimbă liber şi omul cinstit e condamnat la moarte. Nu sunteţi un avocat bun, nu degeaba v-am numit „avocat de doi bani". Iar acum vreţi să depuneţi o cerere de clemenţă în numele meu - ştiţi ceva, mai bine plecaţi!

CXIII **Dar chiar o să depun cererea aia în numele dumneavoastră, spuse avocatul.**

Quangel nu răspunse.

CXIV **Păi, atunci, la revedere, spuse avocatul.**

CXV **Puţin probabil - asta dacă nu vreţi să urmăriţi execuţia. în cazul ăsta, sunteţi bine-venit!**

Avocatul plecă.

Era un om aspru, nesimţitor, un om rău. Dar avea

atîta minte încît să înţeleagă că celălalt era mai bun.

Cererea de clemenţă care trebuia să obţină mila Fuhre- rului a fost întocmită, motivul invocat fiind nebunia, însă avocatul ştia prea bine că Otto Quangel nu era nebun.

A fost depusă o cerere de clemenţă adresată Fuhrerului şi pentru Anna Quangel, dar aceasta nu venea de undeva din Berlin, ci dintr-un sătuc sărac din Brandenburg şi pe plic apărea numele de Hefîke.

Părinţii Annei Quangel primiseră o scrisoare de la nora lor, soţia fiului lor Ulrich. Scrisoarea conţinea doar veşti proaste, formulate fără ocolişuri, în propoziţii scurte şi nemiloase. Fiul lor Ulrich era internat la ospiciul din Witte- ouu, din cauza lui Otto şi a Annei Quangel. Dar nici ei n-o duceau mai bine: fuseseră condamnaţi la moarte pentru • u îşi trădaseră Fiihrerul şi ţara. Iată unde au ajuns copiii voştri. E o ruşine să te cheme Heffke, ca pe ei!

Fără un cuvînt, fără a îndrăzni să se privească măcar, cei doi bătrîni stăteau şi se gîndeau în căsuţa lor sărăcăcioasă. Scrisoarea, cu veştile sale cumplite, zăcea între ei. I)ur bătrînii nu îndrăzneau să se uite la ea.

CXVI **Pentru că-s un prost. Pentru că nu mi-a trecut ceva mai bun prin cap. Pentru că mă aşteptam la o altă reacţie. De-aia!**

CXVII **Şi nu vă pare rău? Nu vă pare rău c-o să vă pierdeţi viaţa din cauza unei prostii ca asta?**

Privirea severă o întîlni pe cea a avocatului, privirea aceea din alte vremuri, mîndră, nemiloasă, de pasăre de pradă.

CXVIII **Măcar eu am rămas un om cinstit, răspunse. Măcar eu n-am colaborat cu ei.**

Avocatul îl privi mult timp pe omul care stătea în faţa sa, iară să spună nimic. Apoi zise:

CXIX **Pînă la urmă îl cred pe colegul meu, avocatul soţiei dumneavoastră: chiar sunteţi nebuni amîndoi.**

CXX **Vi se pare o nebunie faptul că un om e gata să plătească un preţ oricît de mare numai ca să-şi păstreze demnitatea?**

CXXI **Aţi fi putut rămîne un om cinstit şi fără cărţile poştale.**

CXXII **Asta ar fi însemnat o aprobare tacită. Dumneavoastră ce preţ aţi plătit ca să ajungeţi un domn aşa de elegant, cu pantaloni la dungă, unghii date cu lac şi pledoarii mincinoase? Ce preţ aţi plătit, ia spuneţi!**

Avocatul nu zise nimic.

CXXIII **Vedeţi? spuse Quangel. Şi o să plătiţi un preţ din ce în ce mai mare, poate că într-o zi o să fiţi nevoit să plătiţi chiar cu capul, la fel ca mine, însă dumneavoastră o să plătiţi pentru netrebnicie!**

Avocatul tăcea mai departe.

Quangel se ridică rîzînd.

CXXIV **Vedeţi? spuse. Ştiţi bine că cel de după gratii e un om cinstit, pe cînd dumneavoastră sunteţi un netrebnic. Ştiţi**

că infractorul se plimbă liber şi omul cinstit e condamnat la moarte. Nu sunteţi un avocat bun, nu degeaba v-am numit „avocat de doi bani“. Iar acum vreţi să depuneţi o cerere de clemenţă în numele meu - ştiţi ceva, mai bine plecaţi!

CXXV **Dar chiar o să depun cererea aia în numele dumneavoastră, spuse avocatul.**

Quangel nu răspunse.

CXXVI **Păi, atunci, la revedere, spuse avocatul.**

CXXVII **Puţin probabil - asta dacă nu vreţi să urmăriţi execuţia. în cazul ăsta, sunteţi bine-venit!**

Avocatul plecă.

Era un om aspru, nesimţitor, un om rău. Dar avea atîta minte încît să înţeleagă că celălalt era mai bun.

Cererea de clemenţă care trebuia să obţină mila Fixhre- rului a fost întocmită, motivul invocat fiind nebunia, însă avocatul ştia prea bine că Otto Quangel nu era nebun.

A fost depusă o cerere de clemenţă adresată Fuhrerului şi pentru Anna Quangel, dar aceasta nu venea de undeva din Berlin, ci dintr-un sătuc sărac din Brandenburg şi pe plic apărea numele de Heffke.

Părinţii Annei Quangel primiseră o scrisoare de la nora lor, soţia fiului lor Ulrich. Scrisoarea conţinea doar veşti proaste, formulate fără ocolişuri, în propoziţii scurte şi nemiloase. Fiul lor Ulrich era internat la ospiciul din Witte- nau, din cauza lui Otto şi a Annei Quangel. Dar nici ei n-o duceau mai bine: fuseseră condamnaţi la moarte pentru că îşi trădaseră Fiihrerul şi ţara. Iată unde au ajuns copiii voştri. E o ruşine să te cheme Hefike, ca pe ei!

Fără un cuvînt, fără a îndrăzni să se privească măcar, cei doi bătrîni stăteau şi se gîndeau în căsuţa lor sărăcăcioasă. Scrisoarea, cu veştile sale cumplite,

zăcea între ei. Dar bătrînii nu îndrăzneau să se uite la ea.

Toată viaţa lor fuseseră nevoiţi să trudească, lucrînd ca simpli argaţi pe o moşie uriaşă, hărţuiţi de nişte vechili haini, ducînd un trai modest, cu multă muncă şi puţine bucurii. Mîndria lor erau copiii, care ajunseseră nişte oameni cumsecade şi la locul lor. Se descurcaseră mai bine decît părinţii lor, fară să se chinuie atîta. Ulrich era şef de atelier într-o fabrică de produse optice, iar Anna se măritase cu un maistru tîmplar. Faptul că nu le scriau şi nu-i vizitau aproape deloc nu îi deranja pe bătrîni: aşa făceau toate păsările cînd le creşteau aripi. Dar măcar ştiau că fiul şi fiica lor o duceau bine.

Şi acum lovitura asta, lovitura asta necruţătoare!

După un timp, bătrînul ţăran întinse mîna muncită şi slabă deasupra mesei, zicînd:

 Mamă!

Dintr-odată, bătrînei îi dădură lacrimile.

CXXIX **Vai, tată! Anna noastră! Fata noastră! Să-l trădeze pe Führer! Nu pot să cred în ruptul capului!**

Timp de trei zile, cei doi au fost atît de buimăciţi, încît n-au putut lua nici o hotărîre. Nu ieşeau din casă, nu îndrăzneau să privească lumea în ochi, de teamă că oamenii aflaseră deja despre ruşinea ce se abătuse asupra lor.

Apoi, în cea de-a patra zi, cei doi bătrîni rugară o vecină să aibă grijă de cele cîteva animale pe care le ţineau pe lîngă casă şi plecară la Berlin. Şi în timp ce păşeau pe şoseaua măturată de vînturi, după obiceiul de la ţară - bărbatul în faţă şi femeia la un pas în spatele lui - semănau cu nişte copii rătăciţi prin lumea largă, unde totul - o rafală de vînt, o creangă uscată care cade, o maşină care trece pe drum sau un cuvînt răstit -, totul era o ameninţare. Cei doi erau complet lipsiţi de apărare.

După două zile se întoarseră acasă pe aceeaşi şosea, şi mai mici, şi mai gîrboviţi, şi mai

nemîngîiaţi.

Nu rezolvaseră nimic în Berlin. Nora lor îi făcuse în toate felurile. Nu li se dăduse voie să-l vadă pe Ulrich pentru că nu respectaseră „orele de vizită". Cît despre Anna şi bărbatul ei - nimeni nu putea să le spună unde erau închişi. Nu-şi găsiseră copiii. Iar Führerul, Führerul lor iubit, din partea căruia se aşteptau la ajutor şi consolare şi la a cărui cancelarie fuseseră, Führerul nu era în Berlin. Se afla la cartierul lui general şi era ocupat să ucidă fii, n-avea timp să ajute nişte părinţi pe cale de a-şi pierde copiii.

Li s-a spus să depună o cerere de clemenţă. Cei doi bătrîni nu îndrăzneau să se încreadă în nimeni. Se temeau că se vor face de ruşine. Tocmai ei, membri de partid de atîţia ani, să aibă o fată care îl trădase pe Führer? Dacă se afla, nu puteau să mai trăiască în satul ăla. Dar trebuiau să trăiască pentru a o salva pe Anna. Nu, n-aveau cum să ceară ajutorul nimănui ca să scrie cererea aia de clemenţă, nici învăţătorului, nici primarului, nici măcar pastorului.

Aşa că, după îndelungate discuţii şi deliberări, scriind cu mîini tremurătoare, cei doi reuşiră să încropească singuri cererea de clemenţă. Au scris-o, au rescris-o, apoi au trecut-o pe curat. în cele din urmă, suna astfel:

„Mult iubite Führer!

O mamă disperată Te roagă în genunchi să cruţi viaţa fiicei sale. E adevărat că a săvîrşit un păcat grav împotriva Ta, dar Tu eşti un om măreţ şi milostiv şi o s-o ierţi cu siguranţă...“

Hitler a ajuns Dumnezeu, stăpînul Universului, atotputernicul, preabunul, preamilostivul! Doi bătrîni cred în el, cu toate că e război şi mor milioane de oameni, cu toate că a dat-o pe fiica lor pe mîna călăului, cred în el, inima lor nu se îndoieşte nici măcar o secundă; fiica lor e cea rea, nu Führerul lor!

Nu îndrăznesc să trimită scrisoarea din sat, aşa că se duc pînă la poşta din Kreisstadt. La destinatar scriu: „Führe- rului nostru mult iubit - în persoană".

Apoi se întorc în cocioaba lor şi aşteaptă, plini de speranţă, ca Dumnezeul lor să-şi arate milostenia...

Sigur o să fie milostiv!

Poşta acceptă ambele petiţii, atît încercarea ipocrită a avocatului, cît şi pe cea disperată a părinţilor îndureraţi, şi le transmite mai departe, dar nu pînă la Führer. Führerul nu vrea să vadă lucruri din astea, nu-1 interesează pe el aşa ceva. Pe el îl interesează doar războiul, distrugerea şi uciderea a cît mai mulţi oameni - în nici un caz prevenirea ei. Petiţiile se plimbă şi ajung în cele din urmă la cancelaria Führerului, unde primesc un număr de înregistrare şi sunt ştampilate: „A SE TRANSMITE MAI DEPARTE DOMNULUI MINISTRU AL JUSTIŢIEI". Sunt trimise înapoi doar atunci cînd condamnatul este membru de partid, lucru care nu reiese din cerere...

(Clemenţă cu dublă măsură, una pentru membrii de partid şi una pentru oamenii obişnuiţi.)

Angajaţii Ministerului de Justiţie înregistrează la rîndul lor petiţiile şi le ştampilează din nou: „Către Administraţia Naţională a Penitenciarelor, spre deliberare“.

Poşta trimite pentru a treia oară petiţiile mai departe, iar acestea sunt numerotate şi înregistrate pentru a treia oară. Un funcţionar mîzgăleşte aceleaşi şabloane pe cererile soţilor Quangel: „Comportament regulamentar pe perioada detenţiei. Nu există nici un motiv pentru clemenţă. A se retransmite Ministerului de Justiţie“.

Din nou clemenţă cu dublă măsură: cei care respectau sau cei care încălcau regulamentul nu puteau fi graţiaţi; pe cînd cei care se distingeau spionîndu-şi, trădîndu-şi sau abuzîndu-şi tovarăşii de suferinţă puteau fi iertaţi.

Angajaţii Ministerului de Justiţie înregistrează petiţiile returnate şi le ştampilează cu „Nu se aprobă!“, în timp ce o domnişorică plină de zel dactilografiază de dimineaţă pînă seara: „Cererea dumneavoastră pentru clemenţă nu se aprobă... nu se aprobă... nu se aprobă... nu se aprobă... “ şi aşa mai departe toată ziua.

Intr-o zi un funcţionar îl anunţă pe Otto Quangel:

— Cererea dumneavoastră de clemenţă a fost respinsă.

Quangel, care n-a depus nici o cerere, nu spune nimic. Nu merită să se obosească.

Dar poşta trimite cealaltă cerere respinsă celor doi bătrîni şi zvonul se răspîndeşte imediat prin sat: „Bătrînii Hefike au primit o scrisoare de la Ministerul de Justiţie“.

Chiar dacă bătrînii tac, îndîrjiţi şi cuprinşi de teamă, primarul are metodele lui de-a afla ce s-a întîmplat şi, în curînd, pe lîngă durere, cei doi bătrîni vor avea parte şi de ruşine...

Căile clemenţei!

CAPITOLUL 69

Cea mai grea decizie a Annei Quangel

Anna Quangel o ducea mult mai rău decît soţul ei, iar asta pentru că era femeie. Şi-ar fi dorit să stea de vorbă cu cineva, tînjea după un strop de bunătate şi de tandreţe - dar acum era tot timpul singură, de dimineaţă pînă seara, ocupată doar să descurce şi să ruleze sfoara care îi era adusă în saci în celulă. Deşi legătura dintre ea şi soţul ei fusese întreţinută doar prin cuvinte şi gesturi puţine din partea lui Otto, puţinul acesta i se părea o mană cerească acum, iar prezenţa bărbatului, chiar şi mut, ar fi fost raiul pe pămînt pentru ea.

Plîngea deseori. Perioada lungă şi dură de carceră o facu să-şi piardă şi puţina putere pe care reuşise s-o recapete cînd îl revăzuse pe Otto şi care îi dăduse

atîta curaj şi tărie în timpul procesului. îndurase atîta de foame şi de frig în carcera aia pustie şi mai avea atîtea de îndurat! Nu avusese acelaşi noroc ca bărbatul ei, care îşi îmbogăţise hrana sărăcăcioasă cu mazărea crudă, nu învăţase să-şi împartă riguros ziua în diverse activităţi, lucru care-ţi aducea o schimbare de ritm şi îţi oferea un soi de bucurie. Astfel de bucurii puteau fi ora de plimbare de după muncă sau senzaţia de bine de după ce te spălai pe corp.

Anna Quangel învăţase şi ea să tragă cu urechea noaptea, cocoţată pe un scaun, lîngă fereastra celulei.

Dar nu se cocoţa pe scaun doar uneori, ci noapte de noapte. Şi şuşotea împreună cu ceilalţi, vorbea la fereastră, îşi spunea povestea şi întreba tot timpul de Otto, Otto Quangel... O, Doamne, chiar nu ştia nimeni unde era Otto, cum îi mergea, da, exact, Otto Quangel, un şef de atelier bătrîn, dar încă sănătos şi în putere, arăta aşa şi pe dincolo, avea cincizeci şi trei de ani - sigur îl cunoşteau!

Nu îşi dădea sau nu voia să-şi dea seama că devenise sîcîitoare cu întrebările ei nesfîrşite şi cu vorbăria ei necumpătată. în locul ăla toţi aveau problemele şi grijile lor.

CXXX **Tacă-ţi fleanca odată, [76], am învăţat pe de rost toate prostiile tale!**

Sau chiar:

CXXXI **Of, iar e aia cu Otto, Otto în sus, Otto în jos!**

Unii erau chiar grosolani:

CXXXII **Dacă nu-ţi ţii gura, te turnăm la ăştia! Lasă-i şi pe alţii să vorbească!**

Atunci Anna Quangel se tîra pe priciul ei şi nu reuşea să adoarmă pînă tîrziu, fapt pentru care dimineaţa nu se trezea la timp. Supraveghetoarea o certa şi o ameninţa cu alte pedepse. Se apuca de lucru tîrziu, foarte tîrziu. Trebuia să se grăbească, după care se ridica şi trăgea cu urechea lîngă uşă, fiindcă i se părea c-a auzit un zgomot de pe coridor. Stătea cu urechea ciulită cîte o jumătate de oră, uneori chiar o oră întreagă. Ea, o femeie liniştită, prietenoasă, mămoasă, se schimbase atît de mult din cauza izolării, încît ajunsese să-i calce pe nervi pe toţi. Fiindcă

supraveghetoarele, cărora le facea tot felul de probleme, se purtau urît cu ea, începuse să se certe cu ele; susţinea că ei i se dădea cea mai puţină şi mai proastă mîncare şi cel mai mult de lucru. De cîteva ori se încinsese atît de tare din cauza certurilor ăstora, încît se pornise să ţipe fără nici un sens.

, ^ ea însăşi. Se gîndea la dru-

Apoi se oprea, îngrozita a ^ ^ &

mul pe care-1 străbătuse pîn ggg^ pe care n avea s.o mai

şi la casa ei de pe JablonskxS ^ ^ m g. ^ ^ ^ ^

vadă niciodată. îşi aducea. o* de ^ de ^ ^

repede creştea, de flecăre a care o mangîia cu o tandreţe

şcolii, de mînuţa p x^rmil. care crescuse în nînte-

cauza:

stîngace - ah, mîna aceea copil, care crescuse în pînte

^ carnea m ^ na aceea

cele ei, închegată din sînge^ de.a p ururi pierdută pense
prefăcuse de mult în ţăra g ^ carg 'p ru(j ej se cu ibărea

tru ochii ei. Se gîndea la nopV k cum vorbeau ^

în patul ei, cu trupul tînăr Ş ^ care (j ormea j n pa t u i a]ă.

şoaptă ore în şir despre ~ planurile lor de viitor. Dar

turi, despre Ottochen şi desp

o pierduse şi pe Trudei. • a M otto) la lupta pe care

Apoi se gîndi la munca ei ^ ani j ş. ^ de

au purtat-o în tăcere timp un- ja magă jn camera ce

duminicile în care stăteau 1 \e^ cîrpind ciorapi, şi el pe

zi - ea aşezată pe colţul caixap ^ formulînd propQziţii

un scaun, cu tocul şi hîrtia ^ mare triumf. Dar degeaba, împreună, visînd împreuna la ^ ^

totul s-a pierdut, totul s-a ter ^ veste ^ ^ ^ ^ ^

tită unei morţi sigure, fără nl ă singură, o să zacă singură să-i mai vadă chipul - o să m

în mormînt... jn simţinj ca nu mai

Se plimbă de colo co o ghemotoacele de sfoară zac rezistă. A uitat de munca e ’ jmpjngenervoasă cu picio- încurcate şi încîlcite pe jos, ^ supraveghetoarea vede

rul, iar seara, cînd intră in ^ ^ d&r ^.

macar nu

că n-a făcut nimic. Ii arunca

e atentă - n-au decît să-i fac» . **•● vor, n-au decît s-o execute,**

e, cu cît mai repede, cu atît ia01

Fiecare moare si$_{n}$
^{ln}SUr

fj'Jaimne, le spune $_{SUp}$ **razna curînd!**
E$_{u\ zic}$ **^Hetoarea colegelor A s t , c î t d e d e s p ' ® * Pregătiţi cămaşa** ^{e} ^{f}**orţey** ^{m} **amiaza mare,** $_{e\ în}$ **că e în stare să se ^** $^{aia\ pe\ noi}$ **ne i**$_{au}$
să-şi pună laţul

'^{n}**tr-o** $_{c//eghetoarea}$ **nu are dj.** ^{Şt}**ia la şuturi»** *r)ar-J iz spînzurătoare. T„.* ^{Pta}*^:Ann,o ....*

" Sa $_{priy}$ ^{U1L}**: ;**$^{a\ uara}$ **mamte d**$_{P.Q}$ ^{Sa} **i se dea voie să-l** ^{v}**adî** $_{pi^{1}'..}$**/**$'^{0\ z}$**** ^{acest} **lung , bauri.**

$_{Apoiy}$**>**$^{surada-}$ **o sup**^{r}**avegb**$_{eto}$**^ *ile întunecate, noroci** $_{par?}$ **. ,** ^{e} **deschidebruscuşa**

ciulei: Jm! **Quîngel! Ai** Un rfj **Cine să mă vizitez**e **. ltf*tor!**

Vizi6 Poată viz**ita aici. Treb**u**^? 'Doar n-am pe nimeni** c**3re** să ,A 0 **prlVlre spre sup**ra**. Să fie Otto»**

ArtfjF** **despre vizitat**om**f «We, ar vrea atît de** y t y **cu** car**y ceartă** tot u **dar observă că e una dintrey**nimc**;**o™**ea**2**ă**ti.e **%ul şi ştie că nu poate** s'**o** ÎNT/FY **Ştle un**de **merg, *^nd din tot trupul, iară** sî **vady**and**: Ştle** doar **că** Se d **mai aminteşte că o să**

yare yy "• **^ la Otto, singurul om**

^,EJO**egheto**area **o predă ,**

Suf**O o«onduce într-o oa^Sinuta nr. 76 unui gar-**

Pi .*rlCa Ceala|tă a împărţită în două de
Oişte (fţ * ¡"să deza®!-atiilor stă un bărbat.

An'' ^ e ºtto- o 1 dº» bătrîn W cînd “ '«ie pe acest barba»/la
ea «* ochii iui ^ judecător Fromm. Stă

se i > ^ înconjuraţi de riduri,

aPoi g^dam sa vad cum vă ^

— Frau Quangel.

Apoi se oprea, îngrozită de ea însăşi. Se gîndea la dru mul pe care-1 străbătuse pînă la celula aceea pustie a morţ ii şi la casa ei de pe Jablonskistrasse, pe care n-avea s-o mm vadă niciodată. îşi aducea aminte de fiul ei Otto, de cît d< repede creştea, de flecăreala lui de copil, de primele griji din cauza şcolii, de mînuţa palidă care o mîngîia cu o tandreţe

stîngace - ah, mîna aceea de copil, care crescuse în pînte cele ei, închegată din sîngele şi din carnea ei, mîna aceen se prefăcuse de mult în ţărînă, de-a pururi pierdută pen tru ochii ei. Se gîndea la nopţile în care Trudei se cuibăren în patul ei, cu trupul tînăr şi înfloritor, la cum vorbeau în şoaptă ore în şir despre „tata“, care dormea în patul de ala turi, despre Ottochen şi despre planurile lor de viitor. Dai o pierduse şi pe Trudei.

Apoi se gîndi la munca ei şi a lui Otto, la lupta pe care au purtat-o în tăcere timp de doi ani. îşi aduse aminte de duminicile în care stăteau împreună la masă în camera de zi - ea aşezată pe colţul canapelei, cîrpind ciorapi, şi el pe un scaun, cu tocul şi hîrtia în faţă -, formulînd propoziţii împreună, visînd împreună la un mare triumf. Dar degeaba, totul s-a pierdut, totul s-a terminat! Singură în celulă, sortită unei morţi sigure, fară nici o veste de la Otto, poate fară să-i mai vadă chipul - o să moară singură, o să zacă singură în mormînt...

Se plimbă de colo colo ore în şir, simţind că nu mai rezistă. A uitat de munca ei, ghemotoacele de

sfoară zac încurcate şi încîlcite pe jos, le împinge nervoasă cu piciorul, iar seara, cînd intră în celulă, supraveghetoarea vede că n-a făcut nimic. îi aruncă vorbe grele, dar nici măcar nu e atentă - n-au decît să-i facă ce vor, n-au decît s-o execute, cu cît mai repede, cu atît mai bine!

—- Ascultaţi la mine, le spune supraveghetoarea colegelor ei. Asta o s-o ia razna curînd! Eu zic să pregătiţi cămaşa de forţă. Şi verificaţi-o cît de des puteţi, că e în stare să se spînzure ziua în amiaza mare, e în stare să-şi pună laţul într-o clipă şi după aia pe noi ne iau ăştia la şuturi!

Dar supraveghetoarea nu are dreptate: Anna Quangel nu se gîndeşte la spînzurătoare. Lucrul care o ţine în viaţă şi o face să îndure traiul acesta umilitor e gîndul la Otto. Nu poate să-l părăsească în felul ăsta, trebuie să aştepte, poate o să primească o veste de la el, poate o să i se dea voie să-l vadă pentru ultima oară înainte de-a muri.

Apoi, într-o zi din acest lung şir de zile întunecate, norocul pare să-i surîdă. O supraveghetoare deschide brusc uşa celulei:

— Treci aici, Quangel! Ai un vizitator!

Vizitator? Cine să mă viziteze aici? Doar n-am pe nimeni care să mă poată vizita aici. Trebuie să fie Otto!

Aruncă o privire spre supraveghetoare, ar vrea atît de mult s-o întrebe despre vizitatorul ei, dar observă că e una dintre cele cu care se ceartă tot timpul şi ştie că nu poate s-o întrebe nimic. O urmează tremurînd din tot trupul, iară să vadă, iară să ştie unde merg, nu-şi mai aminteşte că o să moară curînd - ştie doar că se duce la Otto, singurul om de pe lumea aista...

Supraveghetoarea o predă pe deţinuta nr. 76 unui gardian, care o conduce într-o cameră împărţită în

două de nişte gratii. De partea cealaltă a gratiilor stă un bărbat.

Anna Quangel e însă dezamăgită cînd îl vede pe acest bărbat. Nu e Otto, ci doar bătrînul judecător Fromm. Stă şi se uită la ea cu ochii lui albaştri, înconjuraţi de riduri, apoi spune:

— Voiam să văd cum vă merge, Frau Quangel.

Gardianul s-a postat lîngă gratii şi îi priveşte atent.

Apoi, plictisit, se întoarce cu spatele la ei şi se duce la fereastră.

— Repede! şopteşte fostul judecător şi îi întinde ceva printre gratii.

Femeia întinde mîna din instinct.

— Ascundeţi-o repede! îi şopteşte bărbatul.

Anna ascunde tubul înfăşurat în hîrtie albă.

„E o scrisoare de la Otto“, se gîndeşte şi inima îi bate mai tare. Nu mai e dezamăgită.

Gardianul s-a întors iar şi se uită la ei de lîngă fereastră.

Anna Quangel îşi găseşte în sfîrşit cuvintele. Nu îl salută pe fostul judecător, nu îi mulţumeşte, ci îl întreabă singurul lucru care o mai interesează pe lumea asta:

— L-aţi văzut cumva pe Otto, domnule judecător?

Bătrînul domn clatină din cap.

— Nu prea l-am mai văzut în ultima vreme, răspunde. Am aflat prin nişte prieteni că îi merge bine, chiar foarte bine. Se ţine tare.

Dar se răzgîndeşte şi, după o scurtă ezitare, adaugă:

— Cred că pot să vă salut din partea lui.

— Mulţumesc, şopteşte femeia. Vă mulţumesc mult de tot.

Cuvintele lui au declanşat tot felul de reacţii în sufletul

ei. Dacă nu l-a văzut, n-are cum să-i aducă o scrisoare de la el. Ba nu, zicea ceva de nişte prieteni - poate a primit ceva de la ei? Iar faptul c-a spus că „se ţine tare" îi umple inima de bucurie şi de mîndrie... Şi salutul ăsta din partea lui, salutul ăsta care a răzbătut pînă la ea prin pereţii din fier şi din piatră ai celulelor - e o adevărată briză de primăvară! O, ce

viaţă minunată, minunată!

— Nu arătaţi prea bine, Frau Quangel, spune bătrînul judecător.

— Nu? întreabă ea un pic surprinsă, dar distrată. Sunt bine. Sunt foarte bine. Spuneţi-i asta lui Otto, vă rog! Nu uitaţi să-l salutaţi din partea mea. O să vă duceţi să-l vedeţi, nu-i aşa?

— Da, cred că da, răspunse bătrînul ezitînd.

E groaznic de scrupulos, bătrînul domn. II supără pînă şi cel mai mic neadevăr pe care trebuie să i-1 spună femeii ăsteia condamnate la moarte. Habar nu are la cîte tertipuri şi maşinaţii a trebuit să apeleze ca să i se dea voie s-o viziteze! Habar nu are că a trebuit să-şi folosească toate relaţiile pentru a ajunge la ea! Anna Quangel nu mai există pentru lumea de-afară - şi cine poate să viziteze un mort?

Dar nu îndrăzneşte să-i spună că n-o să-l mai vadă niciodată pe Otto Quangel, că n-a auzit nimic despre el, că a minţit-o cu salutul acela doar ca să-i dea puţin curaj, văzînd cît e de descumpănită. Uneori trebuie să-i minţim şi pe cei care urmează să moară.

— Ah! exclamă dintr-odată femeia cuprinsă de

voioşie şi - iată! - obrajii ei palizi şi supţi se îmbujorează. Spuneţi-i lui Otto, dacă-1 vedeţi, că mă gîndesc la el în fiecare clipă şi că sunt sigură c-o să ne mai vedem înainte să mor...

Gardianul se uită mirat la femeia asta între două vîrste care vorbeşte ca o fetişcană îndrăgostită. „Paiele vechi ard cel mai bine!“ îşi spune şi se duce din nou la fereastră.

Dar femeia n-a observat nimic şi continuă însufleţită:

— Şi mai spuneţi-i lui Otto că am o celulă frumoasă, toată numai pentru mine. Şi că sunt bine. Mă gîndesc tot timpul la el şi atunci sunt fericită. Ştiu că n-o să ne poată despărţi nimic, nici zidurile, nici gratiile. Sunt alături de el, zi şi noapte, în fiecare clipă. Spuneţi-i asta!

Minte, Doamne, cum minte, doar ca să-i transmită nişte veşti îmbucurătoare lui Otto al ei! Vrea să-i

transmită liniştea pe care ea n-a simţit-o nici o clipă de cînd se află acolo, în clădirea aceea.

Judecătorul aruncă o privire spre gardianul care se uită pe fereastră, apoi îi şopteşte femeii:

— Să nu cumva să pierdeţi ce v-am dat!

Pentru că Frau Quangel pare să fi uitat cu totul de lumea înconjurătoare.

— Nu, n-o să pierd nimic, domnule judecător. Apoi coboară dintr-odată glasul: Ce e?

Iar el îi răspunde şi mai încet:

— Otravă. I-am dat şi bărbatului dumneavoastră.

Femeia dă din cap.

Gardianul de la fereastră se întoarce spre ei şi le spune pe un ton ameninţător:

— Aici se vorbeşte cu voce tare, altfel vă trimit înapoi. Oricum, adaugă uitîndu-se la ceas, vizita se termină într-un minut şi jumătate.

— Da, spune ea gînditoare. Da, şi brusc îi vine în cap ce trebuie să spună. Credeţi că Otto o să mai plece undeva - înainte de călătoria cea mare? Ce credeţi?

Faţa ei exprimă atîta nelinişte şi durere, încît pînă şi gardianul îşi dă seama că e vorba despre cu totul altceva decît ce se vorbeşte. Preţ de o clipă se gîndeşte să intervină, dar uitîndu-se la femeia aceea între două vîrste şi la domnul acela cu barbişon alb - care conform permisului de vizitare e judecător -, gardianul se răzgîndeşte, mărinimos, şi se uită din nou pe fereastră.

— Păi, e greu de zis, spune precaut judecătorul. E cam complicat cu călătoriile în perioada asta. Apoi, foarte repede, şi şoptind, adaugă: Aşteptaţi pînă în ultimul minut, bine? Poate o să apucaţi să-l revedeţi. Da?

Femeia dă din nou din cap.

— **Da, răspunde cu voce tare. Cred că aşa e cel mai bine.**

Apoi se privesc în tăcere şi dintr-odată simt că nu mai

au nimic de vorbit. Gata. S-a terminat.

— **Păi, cred c-ar trebui să plec, spune bătrînul judecător.**

— **Da, îi şopteşte ea, cred c-ar fi timpul.**

Dar dintr-odată - gardianul s-a întors deja şi se uită la ei ameninţător, cu ceasul în mînă - pe Frau Quangel o copleşesc sentimentele. îşi lipeşte trupul de gratii şi şopteşte, cu capul vîrît între două bare de fier:

— **Vă rog frumos - poate sunteţi ultimul om cumsecade pe care îl văd înainte să mor. Vă rog, domnule judecător, daţi-mi o sărutare! O să închid ochii şi o să-mi închipui că e Otto...**

„Asta-i nebună după bărbaţi!“ se gîndeşte gardianul. „Are zilele numărate şi îi stă capul tot la bărbaţi! O bătrînă ca ea…“

Dar judecătorul îi spune pe un ton blînd şi prietenos:

— Nu te teme, copila mea, n-ai de ce să te temi…

Şi buzele sale bătrîne şi subţiri ating încet gura ei uscată şi crăpată.

— Nu te teme, copila mea. O să-ţi găseşti pacea, o ai deja…

— Ştiu, şopteşte ea. Şi vă mulţumesc, domnule judecător. Vă mulţumesc mult.

Apoi se întoarce din nou în celula ei. Legăturile de sfoară zac răvăşite pe podea, dar Anna începe să se plimbe dintr-un capăt în altul şi le împinge cu piciorul într-un colţ, ca în zilele ei cele mai rele. A citit bileţelul şi a înţeles mesajul. Acum ştie că ea şi Otto au o armă prin care pot să scape de viaţa aia

mizerabilă, dacă devine de nesuportat. Nu mai trebuie să se lase chinuită, poate să-şi pună capăt zilelor chiar în clipa asta, cît încă se simte însufleţită de vizita de adineauri.

liniştea pe care ea n-a simţit-o nici o clipă de cînd se află acolo, în clădirea aceea.

Judecătorul aruncă o privire spre gardianul care se uită pe fereastră, apoi îi şopteşte femeii:

— Să nu cumva să pierdeţi ce v-am dat!

Pentru că Frau Quangel pare să fi uitat cu totul de lumea înconjurătoare.

— Nu, n-o să pierd nimic, domnule judecător. Apoi coboară dintr-odată glasul: Ce e?

Iar el îi răspunde şi mai încet:

— Otravă. I-am dat şi bărbatului dumneavoastră.

Femeia dă din cap.

Gardianul de la fereastră se întoarce spre ei şi le spune pe un ton ameninţător:

— Aici se vorbeşte cu voce tare, altfel vă trimit înapoi. Oricum, adaugă uitîndu-se la ceas, vizita se termină într-un minut şi jumătate.

— Da, spune ea gînditoare. Da, şi brusc îi vine în cap ce trebuie să spună. Credeţi că Otto o să mai plece undeva - înainte de călătoria cea mare? Ce credeţi?

Faţa ei exprimă atîta nelinişte şi durere, încît pînă şi gardianul îşi dă seama că e vorba despre cu totul altceva decît ce se vorbeşte. Preţ de o clipă se gîndeşte să intervină, dar uitîndu-se la femeia aceea între două vîrste şi la domnul acela cu barbişon alb -

care conform permisului de vizitare e judecător -, gardianul se răzgîndeşte, mărinimos, şi se uită din nou pe fereastră.

— Păi, e greu de zis, spune precaut judecătorul. E cam complicat cu călătoriile în perioada asta. Apoi, foarte repede, şi şoptind, adaugă: Aşteptaţi pînă în ultimul minut, bine? Poate o să apucaţi să-l revedeţi. Da?

Femeia dă din nou din cap.

— Da, răspunde cu voce tare. Cred că aşa e cel mai bine.

Apoi se privesc în tăcere şi dintr-odată simt că nu mai

au nimic de vorbit. Gata. S-a terminat.

— Păi, cred c-ar trebui să plec, spune bătrînul judecător.

— Da, îi şopteşte ea, cred c-ar fi timpul.

Dar dintr-odată - gardianul s-a întors deja şi se uită la ei ameninţător, cu ceasul în mînă - pe Frau Quangel o copleşesc sentimentele. îşi lipeşte trupul de gratii şi şopteşte, cu capul vîrît între două bare de fier:

— Vă rog frumos - poate sunteţi ultimul om cumsecade pe care îl văd înainte să mor. Vă rog, domnule judecător, daţi-mi o sărutare! O să închid ochii şi o să-mi închipui că e Otto...

„Asta-i nebună după bărbaţi!“ se gîndeşte gardianul. „Are zilele numărate şi îi stă capul tot la bărbaţi! O bătrînă ca ea...“

Dar judecătorul îi spune pe un ton blînd şi prietenos:

— Nu te teme, copila mea, n-ai de ce să te temi...

Şi buzele sale bătrîne şi subţiri ating încet gura ei uscată şi crăpată.

— Nu te teme, copila mea. O să-ţi găseşti pacea,

o ai deja...

— Ştiu, şopteşte ea. Şi vă mulţumesc, domnule judecător. Vă mulţumesc mult.

Apoi se întoarce din nou în celula ei. Legăturile de sfoară zac răvăşite pe podea, dar Anna începe să se plimbe dintr-un capăt în altul şi le împinge cu piciorul într-un colţ, ca în zilele ei cele mai rele. A citit bileţelul şi a înţeles mesajul. Acum ştie că ea şi Otto au o armă prin care pot să scape de viaţa aia mizerabilă, dacă devine de nesuportat. Nu mai trebuie să se lase chinuită, poate să-şi pună capăt zilelor chiar în clipa asta, cît încă se simte însufleţită de vizita de adineauri.

Se plimbă de colo colo, vorbeşte singură, rîde şi plînge.

Supraveghetoarele stau cu urechile lipite de uşă şi spun:

— Acum chiar c-a luat-o razna. E pregătită cămaşa do forţă?

Femeia din celulă nu observă nimic. Duce cea mai grea luptă pe care a trebuit s-o ducă vreodată. Şi-l închipuie din nou pe bătrînul judecător Fromm. Ce serios părea cînd i-a zis să aştepte pînă în ultima clipă, poate o să apuce să-l mai vadă o dată pe soţul ei.

Iar ea îi dăduse dreptate. Sigur că da, e cea mai bună soluţie, trebuie să aştepte, să aibă răbdare, poate să mai dureze luni întregi. Insă chiar dacă ar fi vorba de doar cîteva săptămîni, simte că aşteptarea asta e peste puterile ei. Doar se cunoaşte, ştie că o să-şi piardă din nou speranţa, c-o să plîngă ore în şir, c-o să cadă pradă deznădejdii. Toţi se poartă dur cu ea, nu-i aruncă niciodată o vorbă bună sau un zîmbet. O să-i fie greu să suporte perioada asta. Nu trebuie decît să se joace puţin, să spargă fiola cu dinţii, să se prefacă c-o înghite şi gata, s-a şi întîmplat. I s-a uşurat treaba - i s-a uşurat chiar prea mult!

Asta e. Intr-o bună zi o să fie slabă şi o s-o facă, iar în clipa în care a facut-o, în fracţiunea aceea de secundă dintre viaţă şi moarte o să-i pară rău, mai rău decît i-a părut după orice pînă acum: o să regrete că a renunţat la posibilitatea de a-1 vedea din nou pe Otto pentru c-a fost laşă şi slabă. Iar el o să afle despre moartea ei, o să afle că l-a părăsit, că l-a trădat, c-a fost o laşă. Şi o s-o dispreţuiască - el, singura persoană al cărei respect mai contează pentru ea pe lumea asta.

Nu, trebuie să distrugă fiola asta îngrozitoare chiar acum. Poate mîine-dimineaţă o să fie prea tîrziu - cine ştie în ce dispoziţie o să se trezească.

Dar se opreşte în drum spre găleată.

Şi începe să se plimbe iar încolo şi-ncoace. Dintr-odată îşi aduce aminte de faptul că trebuie să moară şi de felul în care o să moară. A aflat în timpul

discuţiilor ălora de la fereastră că n-o s-o spînzure, cum se aştepta, ci o s-o execute cu ghilotina. Vecinii ei i-au explicat, cu lux de amănunte, cum o s-o lege de masă, întinsă pe burtă, cum o să se uite într-un coş pe jumătate plin cu rumeguş şi cum o să-i cadă capul peste cîteva secunde în rumeguşul ăla. Călăul o să-i descopere gîtul şi o să simtă răceala ghilotinei înainte de-a cădea. Şi o să audă şuierul ăla din ce în ce mai tare, o să-i răsune în urechi precum trîmbiţa Judecăţii de Apoi, iar trupul ei o să se transforme într-o bucată de carne zvîcnitoare şi din ciotul gîtului o să-i ţîşnească sîngele şiroaie, în timp ce capul din coş o să se holbeze poate la gîtul sîngerînd, în stare încă să vadă, să simtă şi să sufere...

Aşa i-au povestit şi aşa şi-a închipuit şi ea de sute de ori c-o să se întîmple, în cîteva rînduri chiar a visat toate lucrurile alea. O singură muşcătură din fiola aia poate s-o scape de toată grozăvia! Şi ar trebui să renunţe la salvarea asta de bunăvoie? Are de ales între o moarte uşoară şi o moarte cumplită - şi ar trebui să aleagă moartea cumplită, doar fiindcă i-e teamă c-o să-şi piardă curajul şi o să moară înaintea lui Otto?

Scutură din cap: nu, n-o să-şi piardă curajul, n-o să fie slabă. Ştie ce trebuie să facă - trebuie să aştepte pînă în ultima clipă. Vrea să-l revadă pe Otto. N-a cedat niciodată cînd i-a fost frică, în timp ce Otto intra să lase cărţile poştale pe undeva, a îndurat groaza arestării, a rezistat la tortura la care a supus-o comisarul Laub, a trecut peste moartea lui Trudei - poate să mai aştepte cîteva săptămîni sau cîteva luni! A îndurat tot ce se putea îndura - o să reziste şi acum! Sigur că o să păstreze otrava pînă în ultima clipă.

Se plimbă în sus şi-n jos, în sus şi-n jos.

Dar hotărîrea luată adineauri n-o linişteşte. îndoiala îi dă tîrcoale din nou şi Anna se luptă cu ea, apoi se hotărăşte iar să distrugă, pe loc, fiola cu otravă şi din nou se răzgîndeşte.

între timp s-a înserat, apoi s-a făcut noapte.

Suprave- ghetoarele au luat sforile nedescîlcite şi au anunţat-o că, întrucît a lenevit, aveau să-i confişte salteaua pentru o săptămînă şi n-avea să primească nimic în afară de pîine şi apă în tot timpul ăsta. Dar ea abia dacă le-a ascultat. Ce-o interesează pe ea ce vorbesc ele?

Supa ei e tot pe masă, nu s-a atins de ea, continuă să se plimbe de colo colo, moartă de oboseală, fară a mai fi în stare să gîndească limpede, plină de îndoieli: s-o fac - să n-o fac?

Atinge cu limba fiola micuţă ascunsă în gură şi, fară să-şi dea seama, o prinde între dinţi, apoi muşcă, dar foarte încet...

Şi scoate fiola din gură imediat. Se plimbă şi repetă în gînd, nici nu mai ştie ce face - şi afară cămaşa de forţă o aşteaptă deja...

Apoi, dintr-odată, mult după miezul nopţii, îşi dă seama că e întinsă pe priciul de lemn, pe scîndurile tari, şi e acoperită cu pătura subţire. Tot trupul îi tremură de frig. O fi adormit oare? Mai are fiola? A înghiţit-o oare? Vai, nu mai e în gură!

Se ridică îngrozită în capul oaselor - şi zîmbeşte. Uite-o că e aici - în mîna ei. A ţinut-o în palmă cît a dormit. Zîmbeşte - a fost salvată din nou. N-o să moară în felul ăla oribil...

Şi în timp ce stă acolo tremurînd, se gîndeşte că de acum încolo va trebui să ducă în fiecare zi lupta asta teribilă între voinţă şi slăbiciune, laşitate şi curaj. Şi cît de nesigur este deznodămîntul acestei lupte.

Cuprinsă de îndoială şi disperare, Anna Quangel aude o voce blîndă şi prietenoasă: „Nu te teme, copilă, n-ai de ce să te temi...“

Dintr-odată Frau Anna Quangel ştie ce are de făcut: „O să mă hotărăsc acum! Acum am puterea!“

Se furişează pînă la uşă şi trage cu urechea la zgomotele de pe coridor. Paşii supraveghetoarei se apropie. Anna se retrage lîngă peretele din celălalt capăt şi, observînd că femeia se uită la ea prin vizor, începe să se plimbe de colo colo. „Nu te teme, copilă...“

Se caţără pe scaunul de lîngă geam abia după ce s-a asigurat că supraveghetoarea a plecat. O voce o întreabă: — Tu eşti, 76? Ai avut un vizitator azi?

Nu răspunde. N-o să mai răspundă niciodată. Se prinde cu o mînă de marginea ferestrei, iar pe cealaltă, în care ţine fiola, o întinde în afară. Apasă fiola de zidul de piatră şi simte gîtul subţire frîngîndu-se. O lasă să cadă în gol, în curte.

Cînd se întoarce în celulă, simte mirosul de pe degete: miros puternic de migdale amare. Se spală pe mîini şi se întinde pe pat. E moartă de oboseală, are sentimentul că tocmai a scăpat de un pericol teribil. Adoarme imediat. Are un somn adînc şi fară vise. Se trezeşte odihnită.

Din noaptea aceea, nr. 76 n-a mai avut nici un motiv de nemulţumire. Era calmă, voioasă, harnică şi prietenoasă.

Nu se mai gîndea aproape deloc la moartea cumplită care o aştepta, ci doar la faptul că trebuia să cinstească numele lui Otto şi să nu se facă de ruşine. Şi uneori, în ceasurile cele mai întunecate, auzea din nou vocea bătrînului judecător Fromm: „Nu te teme, copilă, n-ai de ce să te temi...“ Nu se mai temea. N-avea să se mai teamă niciodată, îşi învinsese teama.

CAPITOLUL 70

A sosit momentul, Quangel

E încă noapte cînd un gardian deschide uşa celulei lui Otto Quangel.

Quangel, trezit dintr-un somn adînc, clipeşte buimac spre silueta masivă, îmbrăcată în negru, care a intrat în celula lui. în clipa următoare se trezeşte de tot şi inima îi bate mai repede decît de obicei, pentru că a înţeles ce înseamnă această siluetă masivă, care stă acolo, lîngă uşă, iară să spună nimic.

— E vremea, domnule pastor? întreabă dînd să se îmbrace.

— E vremea, Herr Quangel! răspunde faţa bisericească şi îl întreabă: Sunteţi pregătit?

— Sunt întotdeauna pregătit, răspunde Quangel atingînd cu limba fiola mică din gură.

începe să se îmbrace. Gesturile îi sunt liniştite şi domoale.

Preţ de o clipă cei doi se cercetează în tăcere. Pastorul e un bărbat încă tînăr, uscăţiv, cu o faţă aproape banală.

„Nu prea e nimic de capul lui“, trage concluzia Quangel. „Nici nu se compară cu bunul nostru pastor.“

La rîndul lui, pastorul vede un bărbat înalt, care pare să fi muncit toată viaţa. Profilul ascuţit, de pasăre, nu-i place deloc şi nici expresia din ochii negri şi rotunzi, cercetători, nici buzele palide, subţiri şi încleştate. Dar pastorul face un efort şi-i spune cît poate de prietenos:

— Sper că aţi făcut pace cu lumea asta, Herr Quangel.

— Dar lumea asta a făcut pace cu cineva, domnule pastor? îi răspunde Quangel cu o întrebare.

— Nu încă, din păcate, nu încă, răspunde faţa bisericească şi chipul său încearcă să exprime o părere de rău pe care n-o simte. Trece peste asta şi întreabă mai departe: Dar cu Domnul Dumnezeu aţi făcut pace, Herr Quangel?

— Nu cred în nici un Dumnezeu, îi răspunde

laconic maistrul.

— Ce?

Pastorul pare aproape şocat de declaraţia bruscă.

— Ei bine, continuă pastorul, dacă nu credeţi într-un Dumnezeu personal, atunci înseamnă că sunteţi un panteist, nu-i aşa, Herr Quangel?

— Ce-i aia?

— Păi, e destul de clar... spune pastorul şi încearcă să-i explice ceva care nici lui nu îi este prea limpede. Un spirit universal, spiritul lumii, înţelegeţi? Dumnezeu e pretutindeni, în toate lucrurile care ne înconjoară, înţelegeţi? Sufletul dumneavoastră nemuritor o să se întoarcă acasă, în sufletul atotcuprinzător al lumii!

— Dumnezeu e pretutindeni? întreabă Quangel.

A terminat cu îmbrăcatul şi stă în faţa priciului.

— E şi în Hitler? în toată vărsarea aia de sînge de afară? în dumneavoastră? în mine?

— M-aţi înţeles greşit, Herr Quangel, intenţionat m-aţi înţeleg greşit, răspunde iritat pastorul. Dar n-am venit aici să discut probleme religioase cu dumneavoastră. Am venit ca să vă pregătesc pentru moarte. în cîteva ore va trebui să

muriţi. Sunteţi pregătit?

Quangel îi răspunde din nou cu o întrebare:

— L-aţi cunoscut pe pastorul Lorenz din penitenciarul de pe lîngă Tribunalul Poporului?

Pastorul, care nu-şi poate nicicum termina ideea, îi răspunde nervos:

— Nu, dar am auzit de el. Aş zice că Domnul l-a chemat lîngă El la timpul potrivit. Ne-a făcut de ruşine pe toţi cei care avem această vocaţie.

Quangel se uită atent la faţa bisericească şi spuse:

— A fost un om foarte bun. Mulţi deţinuţi se vor gîndi la el cu recunoştinţă.

— Da, strigă pastorul fără a-şi ascunde iritarea. Pentru că a cedat şi v-a făcut pe plac! A fost un om foarte slab, Herr Quangel. Servitorul lui Dumnezeu trebuie să fie un luptător în vremurile astea de război, nu un pacifist fără vlagă. Dar se stăpîni, se uită la ceas şi spuse: Nu mai pot sta decît opt minute,

Herr Quangel. Trebuie să mai vizitez cîţiva tovarăşi de suferinţă de-ai dumneavoastră şi să le ofer o oarecare consolare spirituală celor care, asemenea dumneavoastră, vor porni pe ultimul drum. Haideţi să ne rugăm...

Pastorul, acest ţăran simplu şi uscăţiv, scoase o batistă albă din buzunar şi o despături cu grijă.

Quangel îl întrebă:

— Le oferiţi mîngîiere spirituală şi femeilor care urmează să fie executate?

Ironia din vorbele sale era atît de subtilă, încît pastorul nu observă nimic. întinse batista albă ca zăpada pe podeaua celulei şi îi răspunse indiferent:

— Azi nu va fi executată nici o femeie.

— Vă amintiţi cumva dacă în ultimul timp aţi fost pe la o anume An na Quangel? stărui maistrul.

— Frau Anna Quangel? E soţia dumneavoastră? Nu, sigur nu. Mi-aş aminti. Am o memorie foarte

bună cînd vine vorba de nume...

— Am o rugăminte, domnule pastor...

— Păi, haideţi, spuneţi repede, Herr Quangel! Doar ştiţi că n-am timp!

— Vă rog să nu-i spuneţi soţiei mele c-am fost executat, cînd îi vine vremea. Vă rog să-i spuneţi c-am să mor odată cu ea.

— Asta ar însemna să mint, Herr Quangel, şi, ca servitor al lui Dumnezeu, nu pot să încalc cea de-a opta poruncă.

— Deci n-aţi minţit niciodată, domnule pastor? N-aţi minţit niciodată în viaţă?

— Sper, spuse pastorul, zăpăcit de privirea batjocoritoare şi pătrunzătoare a celuilalt, sper c-am făcut tot ce mi-a stat în puteri ca să respect poruncile Domnului.

— Deci înţeleg că poruncile Domnului vă obligă să-i răpiţi soţiei mele puţina alinare pe care ar simţi-o dacă ar afla c-o să murim împreună?

— N-am voie să depun mărturie falsă faţă de aproapele meu, Herr Quangel!

— Păcat, mare păcat! Chiar că nu sunteţi pastorul nostru cel bun.

— Ce? strigă pastorul, pe jumătate confuz, pe jumătate ameninţător.

— Cei din închisoare îi spuneau „pastorul cel bun“ domnului pastor Lorenz.

— Nu, nu, strigă furios pastorul, chiar nu tînjesc după astfel de titluri din partea voastră! în ce mă priveşte, aş zice că înseamnă chiar opusul a ceea ce

credeţi.

Pastorul se stăpîni. Se trînti cu zgomot în genunchi, chiar pe batista albă. Arătă spre un loc de lîngă el, de pe podea (pentru că batista nu ajungea decît pentru el):

— îngenuncheaţi şi dumneavoastră, Herr Quangel, şi haideţi să ne rugăm!

— în faţa cui să îngenunchez? întrebă maistrul cu răceală. La cine să mă rog?

— Of! exclamă pastorul enervat. Nu începeţi iar! Şi-aşa am pierdut prea mult timp cu dumneavoastră! Pastorul îngenuncheat ridică privirea spre bărbatul cu faţa dură şi furioasă, apoi murmură: Nu contează! Eu o să-mi fac datoria. O să mă rog pentru dumneavoastră!

Lăsă capul în jos, îşi împreună mîinile şi închise ochii. Apoi îşi împinse capul în faţă, deschise larg ochii şi începu să strige atît de tare, încît Quangel tresări speriat:

— O, Doamne, Dumnezeul meu! Dumnezeule atotputernic, atotştiutor, preamilostiv şi drept, judecător a tot ce-i bine sau rău! Un păcătos zace în

praf dinaintea Ta. Te rog, întoarce privirea spre omul ăsta, care a săvîrşit atîtea fărădelegi, înnoieşte-i trupul şi sufletul şi iartă-i păcatele, căci mare e mila Ta...

Pastorul îngenuncheat ridică şi mai mult glasul:

— **Primeşte sacrificiul lui Isus Cristos, Fiul Tău mult iubit, drept plată pentru fărădelegile lui! Căci acest păcătos e botezat în numele Lui şi spălat şi curăţat cu sîngele Lui. Izbăveşte-1 de tot chinul şi durerea trupească! Scurtează-i suferinţa şi întăreşte-1 împotriva cugetului său încărcat! Ajută-1 să găsească drumul sfînt spre viaţa veşnică!**

Coborî glasul, şuşotind tainic:

— **Fie ca îngerii Tăi sfinţi să-l însoţească la adunarea celor aleşi, în numele Domnului nostru, Isus Cristos.**

Apoi pastorul strigă iar din toţi rărunchii:

— **Amin! Amin! Amin!**

Se ridică, împături frumos batista albă şi-l întrebă pe Quangel, iară a-1 privi:

— Bănuiesc că n-are rost să vă mai întreb dacă vreţi să primiţi sfînta împărtăşanie.

— Absolut nici un rost, domnule pastor. Pastorul îi întinse şovăind mîna maistrului, dar scutură din cap şi îşi ascunse mîinile la spate.

— Nici asta n-are rost, domnule pastor! spuse el. Pastorul se îndreptă spre uşă fară să se uite la el.

Se mai întoarse o dată, îi aruncă o privire rapidă lui Quangel şi spuse:

— Gîndiţi-vă la versetul ăsta cînd faceţi ultimul drum. E din Epistola lui Pavel către Filipeni, 1:21: „Căci pentru mine viaţa este Cristos şi moartea este un cîştig".

Uşa se trînti şi pastorul dispăru. Quangel răsuflă uşurat.

Ultimul drum

Nici nu plecase bine pastorul, că un omuleţ îndesat, îmbrăcat într-un costum gri-deschis, intră în celula lui Quangel. Aruncă o privire rapidă, curioasă şi isteaţă spre faţa maistrului, se apropie de el şi spuse:

— Doctorul Brandt, medicul penitenciarului. Strînse mîna lui Quangel, dar nu-i dădu drumul, spunînd:

— Pot să vă iau pulsul?

— Vă rog! zise Quangel.

Doctorul numără încet, după care dădu drumul mîinii bărbatului şi adăugă mulţumit:

— Foarte bine. Excelent. Sunteţi un bărbat adevărat. Aruncă o privire rapidă spre uşa rămasă întredeschisă şi întrebă în şoaptă:

— Pot să vă ajut cu ceva? Un anestezic? Quangel scutură din cap.

— Mulţumesc frumos, domnule doctor. O să mă descurc şi iară.

Limba îi atinse fiola. Preţ de o clipă, se gîndi să-i transmită ceva Annei prin el. Dar nu, n-avea rost. Pastorul ăla avea să-i spună oricum totul...

— Altceva? întrebă în şoaptă medicul.

Observase imediat ezitarea lui Quangel.

— Poate un bileţel?

— N-am nimic cu care să scriu - ah, nu, n-are rost. Dar vă mulţumesc oricum, domnule doctor, sunteţi un om bun! Slavă Cerului că mai sunt şi oameni buni în închisoarea asta!

Doctorul dădu abătut din cap, îi mai întinse o dată mîna, apoi se gîndi puţin şi spuse dintr-o suflare:

— Tot ce pot să vă spun este: rămîneţi la fel de curajos.

Şi părăsi repede celula.

Intră un gardian, urmat de un deţinut care ducea un castron mic şi o farfurie. Castronul era plin cu cafea abu- rindă, iar pe farfurie se aflau cîteva felii de pîine unse cu unt. Lîngă ele, se vedeau două ţigări, două beţe de chibrit şi o bucăţică de şmirghel.

— Aşa, spuse gardianul. Vedeţi, noi nu ne zgîrcim. Şi nu vă cerem nici cartela!

Rîse, iar deţinutul - care se bucura de anumite privilegii datorită purtării sale - se simţi şi el obligat să rîdă. Era clar că „gluma“ aceea mai fusese făcută şi înainte.

Dar pe Quangel îl apucară dintr-odată nervii şi strigă:

— Luaţi-vă mîncarea şi duceţi-o de aici! N-am nevoie să fiu hrănit de călăi!

— Staţi liniştit, nu trebuie să vă rugaţi de noi! spuse gardianul. Oricum, cafeaua e din cicoare, iar aia-i marga- rină, nu unt...

Quangel rămase din nou singur. Făcu patul, scoase faţa de pernă şi puse toată lenjeria lîngă uşă, apoi ridică patul de scînduri şi îl sprijini de perete, după care se pregăti să se spele.

încă nu terminase cînd un bărbat intră în celulă, urmat de doi băieţi.

— Lăsaţi-o baltă cu spălatul, se răsti bărbatul la el. O să primiţi imediat un tuns şi un bărbierit clasa întîi! Haideţi, băieţi, grăbiţi-vă puţin, suntem în întîrziere! Apoi se uită din nou la Quangel, scuzîndu-se: Cel de dinaintea dumneavoastră ne-a reţinut cam mult. Unii nu vor să înţeleagă că eu nu pot să schimb nimic. Sunt călăul din Berlin...

îi întinse mîna lui Quangel.

— O să vedeţi că n-o să vă chinuiesc şi n-o să trag de timp. Dacă nu-mi faceţi probleme, nu vă fac nici eu. Mereu le zic băieţilor mei: „Băieţi, dacă vreunul o ia razna şi se aruncă pe jos sau începe să urle, atunci puteţi s-o luaţi şi voi razna. Apucaţi-l de unde puteţi, chiar dacă îi smulgeţi boaşele!“ Dar cu oameni cu scaun la cap ca dumneavoastră n-am treabă!

în timp ce-i vorbea aşa, o maşină de tuns se plimba pe capul lui Quangel şi părul îi cădea în şuviţe pe podea. Celălalt asistent bătuse nişte săpun spumă şi începuse să-i radă barba.

— Aşa, spuse mulţumit călăul. Şapte minute! Iar am recuperat. încă vreo cîţiva ca dumneavoastră şi o să fim la fel de punctuali ca trenul. Apoi adăugă, rugător, spre Quangel: Fiţi dumneavoastră drăguţ şi măturaţi podeaua. Nu e treaba dumneavoastră, bineînţeles, dar nu prea mai avem timp. Directorul şi procurorul pot să sosească în orice clipă. Şi să nu aruncaţi părul în găleată. Puneţi-1 aici, pe ziarul ăsta, împăturiţi-1 şi lăsaţi-1 la uşă. E un mic serviciu, înţelegeţi?

— Şi ce-o să faceţi cu părul meu? îl întrebă curios Quangel.

— îl vînd unuia care face peruci. Perucile sunt folositoare. Nu doar pentru actori, ci şi pentru alţi oameni. Păi, atunci, vă mulţumesc. Heil Hitler!

Plecară şi băieţii aceia dezgheţaţi. Nu puteai să zici că nu-şi cunoşteau meseria - nici un porc nu-1 tăiai mai calm.

Totuşi Quangel îşi dădu seama că mai degrabă îi suporta pe băieţii ăia neciopliţi şi fară inimă decît pe pastorul de adineaori. Iar călăului îi strînsese chiar şi mîna, fără să stea pe gînduri.

Quangel tocmai îndeplinise dorinţa călăului de-a mătura prin celulă, cînd uşa se deschise din nou. Intrară, însoţiţi de cîţiva gardieni în uniformă, un domn gras, cu mustaţă roşcată, palid şi buhăit la faţă - directorul închisorii, după cum se dovedi imediat, şi un vechi cunoscut de-al lui Quangel: procurorul de la proces, cel care hămăia ca un căţelandru.

Doi gardieni în uniformă îl apucară pe Quangel şi-l trîntiră de peretele celulei, forţîndu-1 să ia poziţie de drepţi. Apoi se postară lîngă el.

— Otto Quangel, strigă unul dintre ei.

— A, da! lătră Pinscher. Mi se părea mie cunoscută mutra asta! Se întoarse spre director, spunînd cu mîndrie: Eu însumi l-am condamnat la moarte! E un individ tare neobrăzat. Credea că poate să-şi bată joc de mine şi de tribunal! Dar ţi-am arătat noi, băiete! hămăi întorcîndu-se iar spre Quangel.

Ţi-am arătat noi, nu-i aşa? Cum îţi mai merge? Nu ţi-ai mai luat nasul la purtare, aşa-i?

Unul dintre gardieni îl înghionti pe deţinut.

— **Răspunde! îi porunci în şoaptă.**

— **Ia mai pupaţi-mă în cur! spuse plictisit Quangel.**

— **Ce? Cum?**

Procurorul sărea de pe un picior pe celălalt, în culmea agitaţiei.

— **Domnule director, cer imperios...**

— **Ei, drace! spuse directorul. Lăsaţi-1 pe om în pace! Nu vedeţi că e un om liniştit? Nu-i aşa că sunteţi un om liniştit?**

— **Ba da, cum să nu, răspunse Quangel. Nu vreau decît să mă lase în pace. Nici eu nu-1 bat la cap.**

— **Protestez! Cer imperios... ţipă Pinscher.**

— **Ce? întrebă directorul. Ce puteţi să ne mai cereţi? Mai mult decît să-l omorîm n-avem ce să-i facem, iar el ştie asta foarte bine. Aşa că, haideţi, daţi-i drumul şi citiţi-i odată sentinţa aia!**

Pînă la urmă Pinscher se linişti, despături documentul şi începu să citească. Citi repede şi neclar, sări peste fraze, se încurcă şi se opri brusc:

— Mă rog, acum cunoaşteţi sentinţa!

Quangel nu-i răspunse.

— Duceţi-1 jos! spuse directorul cu barbă roşcată şi cei doi gardieni îl apucară pe Quangel de umeri.

Acesta se eliberă furios.

Cei doi îl strînseră şi mai tare.

— Lăsaţi-1 că merge şi singur! le ordonă directorul. N-o să ne facă probleme.

Ieşiră pe coridor. Acolo se întîlniră cu o mulţime

de oameni, atît în uniformă, cît şi în civil. Se formă imediat o coloană, în centrul căreia păşea Otto Quangel. Gardienii conduceau coloana. Apoi venea pastorul, care acum purta o robă cu guler alb şi mormăia ceva de neînţeles, părînd că se roagă. în spatele lui mergea Quangel, înconjurat de un grup de gardieni, iar doctorul mărunţel, în costum cenuşiu, se ţinea aproape de el. După ei veneau directorul şi procurorul, urmaţi de alţii îmbrăcaţi în uniformă şi în civil, iar unii dintre cei în civil aveau aparate de fotografiat.

Coloana şerpui pe coridoarele slab luminate, pe scările de fier şi pe linoleumul alunecos din casa morţii. Iar de peste tot pe unde treceau, se ridica un geamăt, un vaiet înăbuşit, scăpat din adîncul pieptului. Dintr-odată o voce dintr-o celulă exclamă:

— Să trăieşti, tovarăşe!

Iar Otto Quangel răspunse mecanic:

— Să trăieşti, tovarăşe!

Abia în clipa următoare îşi dădu seama cît de absurd sunase acel „rămîi cu bine“, adresat cuiva care urma să moară.

O uşă fu descuiată şi oamenii ieşiră în curte. Bezna nopţii nu se ridicase încă dintre ziduri. Quangel aruncă o privire rapidă în stînga şi în dreapta, iară să-i scape nimic. La ferestrele celulelor zări mai multe fete palide - camarazi, condamnaţi la moarte ca şi el, dar care mai erau încă în viaţă. Un ciobănesc german se repezi lătrînd spre coloană, însă fluieratul santinelei îl chemă înapoi şi se retrase mîrîind. Pietrişul le scîrţîia sub picioare; probabil că la lumina zilei avea o culoare uşor gălbuie, dar acum, la lumina lămpilor electrice, părea mai degrabă alb-cenuşiu. Un copac cu crengi golaşe se înălţa lîngă zidurile curţii, ca o stafie. Aerul era rece şi umed. Quangel se gîndi: „încă un sfert de oră şi n-o să-mi mai fie frig - ce ciudat!“

Limba lui căută fiola. Dar era încă prea devreme... în mod ciudat, deşi vedea şi auzea tot ce se întîmpla cît se poate de clar, lui Quangel nu i se părea nimic real. Avea impresia că a mai auzit povestea asta. Sau că era în patul lui din celulă şi visa. Da, era absolut imposibil, n-avea cum să meargă între oamenii ăştia, cu feţele lor nepăsătoare, dure, nemiloase sau triste - nici ei nu erau reali. Pietrişul nu era pietriş, iar tîrşîitul picioarelor şi scîrţîitul pietrişului sub tălpi - le auzea pe toate în vis...

Intrară pe o uşă şi ajunseră într-o încăpere atît de puternic luminată, încît la început Quangel nu reuşi să distingă nimic. Dintr-odată, însoţitorii lui îl îmbrînciră înainte şi-l împinseră lîngă pastorul îngenuncheat.

Călăul se apropie de el împreună cu cei doi asistenţi ai lui. îi întinse mîna.

— Deci, nu mi-o luaţi în nume de rău!

— Nuuu, de ce-aş face-o? răspunse Quangel strîngîndu-i mîna mecanic.

Pe cînd călăul îi scotea haina şi îi tăia gulerul cămăşii, Quangel întoarse capul şi se uită la cei care îl însoţiseră. în lumina orbitoare nu zări decît un cerc de feţe albe, îndreptate spre el.

„Visez", îşi spuse şi inima începu să-i bată mai repede.

Dintre spectatori se desprinse o siluetă. Cînd se apropie îndeajuns de el, Quangel îl recunoscu pe doctorul scund şi săritor, în costum gri-deschis.

— Ei bine? îl întrebă doctorul cu un zîmbet palid. Cum vă simţiţi?

— Sunt calm! răspunse Quangel în timp ce mîinile îi erau legate la spate. în clipa asta îmi cam bate inima, dar cred că în cinci minute o să-mi treacă.

Şi zîmbi.

— Staţi aşa, o să vă dau ceva! spuse medicul şi strecură mîna în geantă.

— Nu vă faceţi probleme, domnule doctor, răspunse Quangel. Sunt bine echipat...

Şi preţ de o secundă îi arătă cu limba fiola micuţă dintre buzele subţiri...

— A, păi, atunci! spuse medicul părînd puţin nedumerit.

Gardienii îl întoarseră pe Quangel cu faţa către o masă

lungă, acoperită cu o faţă de masă netedă, mată şi neagră, ca o muşama. Zări curelele, cataramele şi mai ales lama, lama aceea lată. I se păru că atîrna prea sus deasupra capului său, ameninţător de sus. Lucea ca o bucată de argint şi îl privea perfid.

Quangel oftă încet...

Dintr-odată, directorul apăru lîngă el şi schimbă cîteva vorbe cu călăul. Quangel se uita mai departe la lamă. Prinse doar cîteva cuvinte:

— în calitate de călău al oraşului Berlin, vi-1 încredinţez pe acest om, Otto Quangel, să-l executaţi prin ghilotinare, în conformitate cu sentinţa judecătorească dată de Tribunalul Poporului...

Vocea lui era insuportabil de stridentă. Lumina era şi ea prea stridentă...

„Acum", îşi spuse Quangel. „Acum..."

Dar n-o făcu. O curiozitate teribilă, chinuitoare nu-i dădea pace...

„încă două minute“, îşi spuse. „Trebuie să aflu cum e să stai întins pe masa asta...“

— Păi, haide, bătrîne! îl îndemnă călăul. Să n-o mai lungim. Două minute şi gata, ai scăpat. Sper că n-ai uitat de părul ăla.

— L-am lăsat lîngă uşă, răspunse Quangel.

în clipa următoare, Quangel se întinse pe masă şi simţi cum cineva îi leagă picioarele. O bară de oţel se lăsă pe spatele lui şi îi apăsă umerii de muşama...

Mirosea a var, a rumeguş ud, a dezinfectant... Dar un miros le acoperea pe toate, ceva dulceag, ceva...

„Sînge...“ se gîndi Quangel. „Miroase a sînge...“

îl auzi pe călău şoptind:

— Acum!

Dar oricît de încet ar fi şoptit, şi nimeni n-ar fi putut să şoptească mai încet, Quangel îl auzi, acest „acum“.

Şi mai auzi un vîjîit...

„Acum!“ îşi spuse lui şi dinţii încercară să spargă fiola cu cianură...

— Deci, nu mi-o luaţi în nume de rău!

— Nuuu, de ce-aş face-o? răspunse Quangel strîngîndu-i mîna mecanic.

Pe cînd călăul îi scotea haina şi îi tăia gulerul cămăşii, Quangel întoarse capul şi se uită la cei care îl însoţiseră. în lumina orbitoare nu zări decît un

cerc de feţe albe, îndreptate spre el.

„Visez“, îşi spuse şi inima începu să-i bată mai repede.

Dintre spectatori se desprinse o siluetă. Cînd se apropie îndeajuns de el, Quangel îl recunoscu pe doctorul scund şi săritor, în costum gri-deschis.

— Ei bine? îl întrebă doctorul cu un zîmbet palid. Cum vă simţiţi?

— Sunt calm! răspunse Quangel în timp ce mîinile îi erau legate la spate. în clipa asta îmi cam bate inima, dar cred că în cinci minute o să-mi treacă.

Şi zîmbi.

— Staţi aşa, o să vă dau ceva! spuse medicul şi strecură mîna în geantă.

— Nu vă faceţi probleme, domnule doctor, răspunse Quangel. Sunt bine echipat...

Şi preţ de o secundă îi arătă cu limba fiola micuţă dintre buzele subţiri...

— A, păi, atunci! spuse medicul părînd puţin nedumerit.

Gardienii îl întoarseră pe Quangel cu faţa către o masă

lungă, acoperită cu o faţă de masă netedă, mată şi neagră, ca o muşama. Zări curelele, cataramele şi mai ales lama, lama aceea lată. I se păru că atîrna prea sus deasupra capului său, ameninţător de sus. Lucea ca o bucată de argint şi îl privea perfid.

Quangel oftă încet...

Dintr-odată, directorul apăru lîngă el şi schimbă

cîteva vorbe cu călăul. Quangel se uita mai departe la lamă. Prinse doar cîteva cuvinte:

— în calitate de călău al oraşului Berlin, vi-l încredinţez pe acest om, Otto Quangel, să-l executaţi prin ghilotinare, în conformitate cu sentinţa judecătorească dată de Tribunalul Poporului...

Vocea lui era insuportabil de stridentă. Lumina era şi ea prea stridentă...

„Acum", îşi spuse Quangel. „Acum..."

Dar n-o făcu. O curiozitate teribilă, chinuitoare nu-i dădea pace...

„încă două minute", îşi spuse. „Trebuie să aflu cum e să stai întins pe masa asta..."

— Păi, haide, bătrîne! îl îndemnă călăul. Să n-o mai lungim. Două minute şi gata, ai scăpat. Sper că n-ai uitat de părul ăla.

— L-am lăsat lîngă uşă, răspunse Quangel.

în clipa următoare, Quangel se întinse pe masă şi simţi cum cineva îi leagă picioarele. O bară de oţel se lăsă pe spatele lui şi îi apăsă umerii de muşama...

Mirosea a var, a rumeguş ud, a dezinfectant... Dar un miros le acoperea pe toate, ceva dulceag, ceva...

„Sînge...“ se gîndi Quangel. „Miroase a sînge...“

îl auzi pe călău şoptind:

— Acum!

Dar oricît de încet ar fi şoptit, şi nimeni n-ar fi putut să şoptească mai încet, Quangel îl auzi, acest „acum“.

Şi mai auzi un vîjîit…

„Acum!“ îşi spuse lui şi dinţii încercară să spargă fiola cu cianură…

Apoi i se făcu rău şi un val de vomă îi umplu gura, smulgînd fiola din loc…

„O, Doamne“, se gîndi, „am aşteptat prea mult…“

Vîjîitul se transformă într-un şuier şi şuierul într-un urlet asurzitor care se înălţă pînă la stele, pînă la tronul lui Dumnezeu...

Apoi gîtul i se frînse sub lamă.

Capul lui Quangel căzu în coş.

Preţ de o clipă, zăcu acolo complet nemişcat, de parcă trupul decapitat ar fi fost luat prin surprindere de acea glumă proastă. Apoi trunchiul se arcui şi zvîcni printre legături şi ţeava de oţel. Asistenţii călăului se aruncară peste el, încercînd să-l ţină lipit de masă.

Venele mîinilor mortului se îngroşară din ce în ce mai mult, după care membrele i se înmuiară. Se

auzea doar sîngele - ţîşnind, şuierînd şi curgînd cu un sunet opac.

La trei minute după căderea ghilotinei, cu o voce tremu- rîndă, doctorul palid îl declară mort pe deţinutul executat.

Cadavrul a fost luat de-acolo.

Otto Quangel nu mai era.

CAPITOLUL 72

Revederea Annei Quangel

Lunile veneau şi lunile treceau, anotimpurile se schimbau şi Frau Anna era tot în celula ei, aşteptînd să-l revadă pe Otto Quangel.

Uneori supraveghetoarea, a cărei preferată devenise, îi spunea:

— Cred c-au uitat de tot de dumneavoastră, Frau Anna.

— Da, răspundea cu amabilitate deţinuta nr. 76. Aşa se pare. Şi de mine, şi de bărbatul meu. Cum îi mai merge lui Otto?

— Bine! răspundea repede supraveghetoarea. Vă trimite salutări.

Se înţeleseseră toate să nu-i spună femeii ăleia harnice că soţul ei fusese executat. îi transmiteau întotdeauna salutări din partea lui.

Şi de data asta Domnul a fost milostiv cu Frau Anna: n-au existat bîrfe inutile şi nici pastori plini de zel care să-i destrame credinţa în faptul că Otto trăia.

Stătea aproape toată ziua lîngă maşina ei mică de tricotat şi facea ciorapi pentru soldaţi. Tricota de

dimineaţă pînă seara.

Uneori mai fredona şi un cîntecel. De data asta era ferm convinsă nu numai că ea şi Otto aveau să se revadă, dar şi că aveau să trăiască amîndoi, împreună, încă mulţi ani. Ori era adevărat şi chiar uitaseră de ei, ori îi graţiaseră în secret. Nu avea să mai dureze mult pînă să fie eliberaţi.

Pentru că, oricît de rar ar fi vorbit supraveghetoarele despre asta, Anna Quangel observa că războiul mergea din ce în ce mai prost şi că veştile se înrăutăţeau de la o săptămînă la alta. îşi dădea seama de asta şi după mîncarea din ce în ce mai proastă, după lipsa materialelor de lucru, după piesa stricată de la maşina de tricotat, care fusese înlocuită abia după mai multe săptămîni. Dar dacă războiul mergea din ce în ce mai rău, asta însemna că ei şi lui Otto le mergea din ce în ce mai bine. în curînd aveau să fie liberi.

Aşadar Anna Quangel stă şi tricotează. îşi tricotează visele şi dorinţele sortite să nu se împlinească niciodată, speranţele pe care nu le-a nutrit niciodată înainte - pe toate le tricotează în şosete. Plăsmuieşte un Otto cu totul diferit de cel real, lîngă care a trăit, un Otto senin, mulţumit şi tandru. Se simte ca o fetişcană căreia viaţa îi face încă semn cu ochiul, cu un gest ştrengăresc. Nu-i aşa că uneori visează c-o să mai aibă copii? O, copii...!

De cînd a distrus cianura, de cînd a hotărît, după o luptă lăuntrică grea, că o să reziste pînă la revederea lui Otto, fie ce-o fi, Anna Quangel a întinerit şi a devenit liberă şi plină de voioşie. S-a depăşit pe sine.

Şi acum e liberă. Liberă şi neînfricată.

E liberă şi neînfricată, chiar şi în nopţile mai cumplite ca oricînd pe care războiul le-a abătut

peste Berlin, cînd sirenele urlă, avioanele zboară pe deasupra oraşului în roiuri din ce în ce mai compacte, bombele cad, minele explodează sfîşiind totul în cale şi focul izbucneşte peste tot.

Chiar şi în astfel de nopţi, deţinuţii trebuie să rămînă în celulele lor. Gardienii se tem de o răzmeriţă şi nu îndrăznesc să îi ducă în adăposturi antiaeriene. Deţinuţii urlă în celulele lor, turbează de furie, se roagă şi se milogesc, înnebunesc de frică, dar coridoarele sunt pustii, toţi gardienii şi-au părăsit postul, nici o mînă miloasă nu descuie uşile celulelor, întreg personalul închisorii s-a ascuns în adăposturile antiaeriene.

Anna Quangel nu se teme. Maşina ei mică ţăcăneşte neîntrerupt, adăugînd ochi după ochi. Anna profită de orele astea în care nici ea nu poate să doarmă şi tricotează. Iar în timp ce tricotează, visează. Visează la revederea cu Otto, şi tocmai în timpul unui astfel de vis o bombă explodează bubuind asurzitor şi preface acea aripă a închisorii în scrum şi moloz.

Frau Anna Quangel n-a mai apucat să se trezească din visul revederii cu Otto. Se află deja lîngă el. Se află acolo unde e şi el. Oriunde ar fi asta.

CAPITOLUL 73 Băiatul

Dar nu cu moartea vrem să încheiem această carte, ale cărei pagini sunt dedicate vieţii, vieţii invincibile, vieţii care triumfă mereu asupra infamiei şi lacrimilor, asupra suferinţei şi morţii.

E începutul verii anului 1946.

Un băiat, un bărbat tînăr aproape, traversează curtea unei gospodării din Brandenburg.

O femeie bătrînă îi iese în cale.

— Ei bine, Kuno, îl întreabă, ce ai de gînd să faci azi?

— Mă duc în oraş, răspunde băiatul. Trebuie să iau plugul nou.

— Bine, zice ea, atunci mă duc să-ti scriu o listă cu nişte

lucruri de care aş avea nevoie - dacă le găseşti!

— Le găsesc eu, mamă, dacă există! strigă el rîzînd. Ştii bine!

Cei doi se privesc zîmbind. Apoi femeia se întoarce în căsuţă la bărbatul ei, învăţătorul bătrîn care, deşi a atins vîrsta pensionării, continuă să le predea copiilor.

Băiatul îl scoate din grajd pe Toni, mîndria şi bucuria lor.

După o jumătate de oră, Kuno-Dieter Barkhausen e în drum spre oraş. Dar nu-1 mai cheamă

Barkhausen; a fost adoptat legal, cu toate formalităţile de rigoare, de către soţii

Kienschăper atunci cînd au aflat că nici Karl, nici Max Kluge n-aveau să se mai întoarcă de pe front. Cu ocazia asta, s-a pierdut pe drum şi „Dieter". „Kuno Kienschăper" sună foarte frumos şi e de-ajuns de lung.

Kuno fluieră vesel în timp ce Toni, calul brun, merge agale prin soare pe drumul de ţară bătătorit. Nu-i nimic, poate să meargă încet, oricum se întorc de fiecare dată înainte de prînz.

Kuno se uită în dreapta şi-n stînga la ogoarele de la marginea drumului, cercetînd şi judecînd cu un ochi profesionist starea recoltei. A învăţat multe aici la ţară şi - Slavă Domnului! - a şi uitat multe. Nu, nu se mai gîndeşte aproape niciodată la curtea din spate şi la Frau Otti, nici la Kuno-Dieter, cel de treisprezece ani, care fusese un soi de golan - nu, din toate astea nu mai există nimic. Dar, pentru

moment, şi-a amînat şi planurile legate de repararea motoarelor. Deocamdată se mulţumeşte că i s-a permis, în ciuda vîrstei fragede, să conducă tractorul la arat.

Da, au făcut progrese frumoase, tata, mama şi el. Nu mai depind de rude, căci anul trecut au primit şi pămînt. Sunt oameni independenţi, îl au pe Toni şi mai au o vacă, un porc, două oi şi şapte găini. Toni poate să secere şi să are, iar pe el tata l-a învăţat să semene şi mama, să sape. îi place viaţa asta, ştie că o să mărească gospodăria, n-are nici o îndoială.

Şi Kuno fluieră mai departe.

La marginea drumului se iveşte o arătare înaltă şi rufoasă: hainele îi sunt zdrenţuite, faţa - răvăşită. Se vede că nu-i unul dintre refugiaţii ăia disperaţi. E un pierde-vară, un vagabond, un om de nimic. Vocea afumată cîrîie:

— Hei, băiete, du-mă pînă-n oraş!

Kuno Kienschăper tresare la auzul acestei voci. Ar vrea să-l facă pe leneşul Toni s-o pornească la galop, dar acum e prea tîrziu şi Kuno spune cu capul plecat:

— Hai, urcă-te - nuuu, nu lîngă mine! Poţi să te urci în spate!

— De ce să nu mă urc lîngă tine? cîrîie sfidător bărbatul. Nu-s destul de elegant?

— Ce cap sec! strigă Kuno, încercînd să pară grosolan. Pentru că în fîn stai pe moale!

Bărbatul se învoieşte bombănind, se urcă în căruţă şi Toni o porneşte la galop mic de bunăvoie.

Kuno a trecut peste primul şoc al revederii tatălui său - nu, de-acum o să-i spună doar Barkhausen; e culmea că tocmai pe el l-a ajutat să urce din şanţ în căruţă, tocmai pe el! Dar poate că n-a fost o întîmplare, poate că Barkhausen l-a aşteptat

dinadins şi ştie foarte bine cine-i căruţaşul.

Kuno se uită pieziş peste umăr la bărbatul din spate.

Acesta s-a întins în fîn şi spune, de parcă i-ar fi simţit privirea:

— Nu ştii unde stă băiatul ăla din Berlin - cît să aibă oare, vreo şaisprezece ani? Stă pe-aci, prin locurile astea...

— Prin locurile astea stau o grămadă de berlinezi! răspunde Kuno.

— Da, bag seamă! Dar băiatul ăsta de care-ţi ziceam e un caz aparte - n-a fost evacuat atunci, cu războiul, nu, nu, ăsta a fugit de la părinţi! Ai auzit de vreun copil ca ăsta?

— Nu! minte Kuno.

Apoi, după cîteva clipe, îl întreabă:

— Nu ştiţi cum îl cheamă?

— II cheamă Barkhausen...

— Nu cunosc nici un Barkhausen care să stea prin locurile astea. Aş şti sigur dacă ar sta pe-aici.

— Foarte ciudat! spune bărbatul prefacîndu-se că-i vine să rîdă şi lovindu-1 tare pe băiat cu pumnul între omoplaţi. Aş fi jurat c-am văzut un Barkhausen pe capra căruţei!

— Aţi fi jurat greşit! răspunde Kuno şi inima îi bate mai domol şi mai calm, acum că lucrurile s-au lămurit. Pe mine mă cheamă Kienschîper, Kuno Kienschăper...

— Ei, nu se poate! se preface bărbatul uimit. Pe băiatul pe care-1 caut îl cheamă tot Kuno, Kuno-Dieter, mai precis...

— Pe mine mă cheamă doar Kuno Kienschăper, spune flăcăul. Şi-apoi, dacă aş şti că duc un Barkhausen cu căruţa, aş întoarce biciul ăsta şi l-aş bate pînă cînd s-ar da jos!

— Nuuu, serios? Chiar aşa? se minunează din nou vagabondul. Un băiat care-şi bate tatăl pînă îl dă jos din căruţă?

— Şi după ce l-aş arunca din căruţă, urmează Kuno Kienschăper nemilos, l-aş duce la poliţie, în oraş, şi le-aş spune aşa: „Vedeţi, aveţi grijă cu ăsta! Nu ştie decît să piardă vremea, să fure şi să facă pagubă, a stat şi la zdup, e un infractor, ar fi bine să-l ţineţi din scurt!“

— N-ai face aşa ceva, Kuno-Dieter, strigă speriat Barkhausen. Doar n-o să trimiţi copoii după mine! Acum, cînd în sfîrşit am scăpat din închisoare şi m-am cuminţit? Am dovadă scrisă de la pastor! Chiar m-am schimbat, nu mai pun mîna pe nimic care nu-i al meu, jur pe toţi sfinţii! Dar m-am gîndit

că, dacă ai gospodăria ta şi trăieşti în puf, o să-l laşi şi pe bătrînu' să-şi tragă niţel sufletul! M-am dus dracului, Kuno-Dieter, m-am ramolit de tot, mă doare-n piept, tre' să mă odihnesc puţin...

— Ştiu eu cum te odihneşti tu! exclamă supărat băiatul. Ştiu că, dacă te las în casa noastră, te pui de-a curmezişul şi n-o să mai poată omul scăpa de tine, o să bagi în casă toate nenorocirile, tot ghinionul! Hai, gata, dă-te jos din căruţa mea, altfel chiar că întorc biciul!

Băiatul opri căruţa şi sări jos. Stătea cu biciul în pumnul strîns, în stare de orice ca să salveze pacea noului său cămin.

Eternul ghinionist Barkhausen spuse cu amărăciune:

— N-ai s-o faci! N-ai să dai în propriul tău tată!

— Nici măcar nu eşti taică-meu! Mi-ai spus-o, din păcate, de destule ori!

— A fost o glumă, Kuno-Dieter, nu înţelegi?

— Eu n-am nici un tată! ţipă băiatul furios. Am doar o mamă şi am luat-o de la început. Iar dacă nişte oameni de demult vor veni să-mi umple capul cu prostii, o să-i bat pînă cînd mă lasă-n pace! N-o

să-ţi dau voie să-mi strici viaţa!

Stătea acolo atît de ameninţător, cu biciul ridicat, că bătrînul se sperie de-a binelea. Se dădu jos din căruţă şi rămase pe drum, cu faţa schimonosită de frică.

Apoi ameninţă cu laşitate:

— Pot să-ţi fac o grămadă de necazuri...

— Chiar mă aşteptam! strigă Kuno Kienschăper. După milogeală urmează ameninţările, aşa ai fost întotdeauna! Dar fii atent că de aici mă duc direct la poliţie şi fac reclama- ţie, le zic că m-ai ameninţat c-o să ne dai foc la casă... Jur!

— Dar n-am zis aşa ceva, Kuno-Dieter!

— Dar te-ai gîndit s-o faci, am văzut, se vede în ochii tăi! Hai, fa paşi! Vezi că ai doar o oră să te cari pînă vine poliţia! Ai face bine să te grăbeşti!

Kuno Kienschăper rămase în mijlocul drumului

pînă cînd zdrenţărosul dispăru printre lanurile de porumb. Apoi îl bătu pe Toni cel brun pe grumaz, spunînd:

— Auzi colo, Toni! Doar n-o să-l lăsăm pe unul ca ăsta să ne pună beţe-n roate, nu-i aşa? Am luat-o de la început. Cînd mama m-a băgat în apă şi a spălat tot jegul de pe mine cu mîinile ei, am făgăduit: „De acum încolo o să mă păstrez eu singur curat!“ Şi o să-mi ţin fagăduiala.

In zilele următoare, mama Kienschăper se întrebă de mai multe ori de ce nu putea să-l scoată pe băiat din curte. De obicei, la vremea asta era primul care se oferea să se ducă să lucreze la cîmp, iar acum nu voia nici măcar să ducă vaca la păscut. Dar nu-i spuse nimic, şi nici el nu spuse nimic, totuşi cînd zilele se lungiră şi vara era în toi, începu şi secerişul secarei, iar băiatul ieşi cu secera lui...

Pentru că cine seamănă şi culege, iar băiatul semănase soi bun.

Eternul ghinionist Barkhausen spuse cu amărăciune:

— N-ai s-o faci! N-ai să dai în propriul tău tată!

— Nici măcar nu eşti taică-meu! Mi-ai spus-o, din păcate, de destule ori!

— A fost o glumă, Kuno-Dieter, nu înţelegi?

— Eu n-am nici un tată! ţipă băiatul furios. Am doar o mamă şi am luat-o de la început. Iar dacă nişte oameni de demult vor veni să-mi umple capul cu prostii, o să-i bat pînă cînd mă lasă-n pace! N-o să-ţi dau voie să-mi strici viaţa!

Stătea acolo atît de ameninţător, cu biciul ridicat, că bătrînul se sperie de-a binelea. Se dădu jos din căruţă şi rămase pe drum, cu faţa schimonosită de frică.

Apoi ameninţă cu laşitate:

— Pot să-ţi fac o grămadă de necazuri...

— Chiar mă aşteptam! strigă Kuno

Kienschăper. După milogeală urmează amenințările, așa ai fost întotdeauna! Dar fii atent că de aici mă duc direct la poliție și fac reclama- ție, le zic că m-ai amenințat c-o să ne dai foc la casă... Jur!

— Dar n-am zis așa ceva, Kuno-Dieter!

— Dar te-ai gîndit s-o faci, am văzut, se vede în ochii tăi! Hai, fa pași! Vezi că ai doar o oră să te cari pînă vine poliția! Ai face bine să te grăbești!

Kuno Kienschăper rămase în mijlocul drumului pînă cînd zdrențărosul dispăru printre lanurile de porumb. Apoi îl bătu pe Toni cel brun pe grumaz, spunînd:

— Auzi colo, Toni! Doar n-o să-l lăsăm pe unul ca ăsta să ne pună bețe-n roate, nu-i așa? Am luat-o de la început. Cînd mama m-a băgat în apă și a spălat tot jegul de pe mine cu mîinile ei, am făgăduit: „De acum încolo o să mă păstrez eu singur curat!“ Și o să-mi țin făgăduiala.

în zilele următoare, mama Kienschăper se întrebă de mai multe ori de ce nu putea să-l scoată pe băiat din curte. De obicei, la vremea asta era

primul care se oferea să se ducă să lucreze la cîmp, iar acum nu voia nici măcar să ducă vaca la păscut. Dar nu-i spuse nimic, şi nici el nu spuse nimic, totuşi cînd zilele se lungiră şi vara era în toi, începu şi secerişul secarei, iar băiatul ieşi cu secera lui...

Pentru că cine seamănă şi culege, iar băiatul semănase soi bun.